מעריב

יום ו' כ"ד אייר תשל"ב 28.4.72 גליון 8451 שנה כ"ה

MAARIV • העתון הנפוץ ביותר במדינה

המיסד והעורך הראשון ד"ר ע. קרליבך ז"ל

מרדכי פרידמן התפטר מתפקידו כמנהל כללי של חברת „נתיבי נפט"

הגיש מכתב התפטרותו למועצת המנהלים של החברה ★ קובע במכתבו: אין מוצא אחר — „בגלל חול השדים, ציד המכשפות וההיסטריה ההמונית" ★ מותח ביקורת על הממשלה שלא אזרה עוז להגן על הועדה שהיא מינתה ועל מסקנותיה

— שרות „מעריב" — מר מרדכי פרידמן התפטר מתפקידו כמנהל כללי של חברת „נתיבי נפט". שלח מכתב התפטרות למועצת המנהלים של החברה שהגיע כה היום בכה בימינה. העתקי המכתב נשלחו לשר האוצר פנחס ספיר, לסגן שר האוצר ד"ר צבי דינשטיין ולשופט שר הבטחון צבי צור.

במכתבו של מר פרידמן נאמר:

מאחר ובקשתיכם לקיים ישיבת דירקטוריון דחופה מחר, בהודעה של יום אחד, ברצוני להביא בפניכם את נושא הישיבה ואת נמוקי, כדי לאפשר לכם לשוקלם עד מחר.

אבקשכם מחר לקבל את התפטרותי כמנהל כללי וכחבר מועצת המנהלים, ואני מקווה שכמו שהיינו בעצה אחת קרוב לחמש שנים, תהיו איתי בדעה גם עם פרישתי.

אתם המכירים אותי יודעים שאהבתי את עבודתי. האתגר שבמשימה הכבדה, הקשיים בבצועה, ההיברני ועודדוני, וריתקו את כל כוחות השכל והנפש אשר בי. ההצלחה היתה שכרי וסיפוקי.

מרדכי פרידמן

תזכרו אל נכון, שכבר בשנת 1968 כאשר עלתה החברה על דרך המלך, ואפיק פעולותיה בעתיד נסול בפניה, הבעתי את הדעה, שהגיע הזמן לסיים את התפקיד אשר מלכתחילה הוטל עלי לתקופה מוגבלת בלבד. בקשתי נתקלה בסרוב. הממונים עלי היו בדעה שפרישתי אז, תגרום הפסד חמור למדינה ודרשו במפגיע שאמשיך. ועל מנת שעבודתי תקבל אופי ממלכתי, נדרשתי לחסל את חברתי הפרטית. לזאת נעניתי וכך פעלתי.

בשעה חמורה זו, הרשו לי לומר את האמת ואל תראו בדבר משום יהירות בדעתי, שאכן הצליחה החברה במידה העולה על כל המצופה. תוצאות אלה היו אפשריות, אך ורק בשום שכל אחד מעובדי החברה היטה שכם ועבד בהתלהבות ובמסירות שאין למעלה מזה.

כאשר נשמעו הבקורות הראשונות ראיתי עצמי חייב לעזור בקביעת העובדות הנכונות ולאפשר משפט צדק. חדשי הועדה היו נטל פיסי, מעמס ו

(סוף בעמ' 2, טורים 7, 8, 9)

יו"ר מועצת המנהלים של „נתיבי נפט" י. סירקין:

„אי קבלת דעת הרוב עלולה לדרדר אותנו לשלטון הרחוב"

„ההיסטריה סביב מסקנות ועדת ויתקון היא שפיכות דמים. העובדה שלא מוכנים לקבל את המסקנות של ועדה ממלכתית בראשות שופט עליון היא חמורה ועלולה לדרדר אותנו לשלטון הרחוב".

כך הגיב הבוקר יו"ר מועצת המנהלים של „נתיבי נפט" מר יצחק סירקין כששמע מפי סופר „מעריב" על התפטרות מוטי פרידמן. לדעת מר סירקין בכוונת המסקנות וההמלצות של הרוב בועדת ויתקון.

למר סירקין לא היה ידוע הבוקר דבר על התפטרות מר פרידמן. הוא הסביר כי חזר אתמול מאוחר לביתו ויתכן שמשום כך לא קיבל את מכתב ההתפטרות של פרידמן.

שר האוצר, מר פ. ספיר, אמר הבוקר בתגובה לידיעה שמר פרידמן הגיש את התפטרותו, עליה נודע לו מפי סופר „מעריב": „בשאלתי אתמול בכנס מסבירים האם בכוונת מוטי פרידמן להתפטר, השבתי היותה ש,זוהי החלטה שלו, ולא שלא אחרים".

סגן שר האוצר, ד"ר צבי דינשטיין, אמר בתשובה לשאלת סופר „מעריב" כי לא ידע קודם לכך על כוונת מר פרידמן להתפטר וכי אין ברצונו להגיב.

פאריס מודה: על ז'וקס הוטלה „שליחות של בירור" בישראל

רק לאחר שהוברר כי השיחות שניהל השליח בארץ התנהלו ב„אווירה טובה יחסית", הודתה צרפת שזו היתה שליחות רשמית

— מאת ג'ל קיסרי — סופר „מעריב" בפאריס

פלגראפית

ממשלת צרפת הטילה על נציגה במטה המכבה „בית צרפת" בירושלים, מר ז'ואן ז'וקס, שליחות רשמית לברר את הלוטהיה של ישראל נגד מדינתה של פאריס.

בשליחות זו, שהוגדרה בפי הצרפתים כ„שליחות של בירור", מודים חוגי השלטון בפאריס רק עתה, אחרי שנתברר כי פגישותיו של מר ז'וקס עם ראשי המדינה בירושלים נערכו באווירה טובה יחסית ויכולות להיחשב כמוצלחות: עד שהוברר דבר זה, סירבו הצרפתים לאשר, שאמנם הטילו על מר ז'וקס שליחות מעבר לנוכחות בהגיגות בירושלים.

במסגרת שליחות זו נפגש מר ז'וקס, לפני יציאתו לישראל, עם הנשיא ז'ורז' פומפידו שהסביר מצידו, מה הגבולות המסורות עם ראש הממשלה מרת גולדה מאיר ועם אישי־ממשלה אחרים. היוזמה לפגישות אלה יצאה מכנו, ולא מישראל.

כפי שנודע היו מארחיו בישראל, לרבות שגריר צרפת מר פראנסיס אידה, מעוניינים שמר ז'וקס יסייר בבקורות שונים בישראל, כדי לעמוד מקרוב על בעיות שונות. אחת הטענות של ישראל נגד הצרפתים היא, שהם דוגלים בעמדות ומשמעים הכרזות בלא להכיר מקרוב את הנושאים, שהם מדברים עליהם — בעיקר משום שאישים צרפתיים גמנעים באופן הפגנתי מלבקר בישראל. אולם לא ברור הוא אם בשלב זה יאות מר ז'וקס לערוך סיורים כאלה, ביחוד אם מדובר במקומות „עדינים" כגון השטחים המוחזקים — אולי כתוך חשש שביקור כזה יתפרש כהכרת צרפת בעובדות הקיימות.

עברנו את 4000!

היום ב„מעריב"

שיא חדש

שהוא שיא חדש בעתונות הישראלית:

4173 מודעות

לוח מעריב

זהו המספר הגדול ביותר של מודעות „לוח" שהופיעו אי־פעם בגליון אחד של „מעריב" ובכל שאר העתונים בישראל גם יחד.

רשימת המדורים ראה בעמוד 5

ראיון מיוחד עם ד"ר אברהם קליר, חבר ועדת ויתקון

ראה בעמוד 3

מושביץ ייפגש היום עם ג. מאיר לדיון על המשבר ביחסי העבודה

תעשיינים יודיעו לממונה על יחסי העבודה על השבתת מפעלי שימורים — אם ישבתו העובדים ★ קובעים: נעמוד בתוקף על עקרונות „הסכם המסגרת"

— מאת [illegible] — שיא התעשיינים [illegible] [illegible] [illegible]

התעשיינים החליטו אתמול, בעקבות זאת, לשלוח הודעה לממונה על יחסי העבודה, על השבתת מפעלי השימורים מפני [illegible]. התעשיינים עומדים לכנס בראשית השבוע הבא את הועדה של המתאם שלהם ואת כל חברי ההתאחדות, כדי לדון בכבד המצב המנופח, [illegible] הם, כי אסיפות של האיגודים המקצועיים לחדש את הסכמי העבודה על פי ההנחיות „הסכם המסגרת" המבצעים תביעות וחרגות.

בחוגי התעשיינים ובשאר הארגונים הכלכליים שומרה, לדברי מכביל ההתאחדות, מר פלג תמיר, [illegible] בהם „להבה" [illegible] אף אם יבטיע הדבר להשיבתה כלליות של המשק.

אתמול נפגשו ראשי התעשייינים עם שר המסחר והתעשיה, מר ח. בר־לב, ולדבריהם שוב היתה תמימות דעים בעניין ההתנגדות להפלגת הריביה במסגרת המלחמה באינפלציה. בין השאר צויין, כי המסחר הבטחון מצמצם באחרונה את הזמנותיו בשוק המקומי, תוך כדי העברת חלק מהן לחוץ לארץ, כיוון ש„למדינה יותר על להוציא עתה דולארים מאשר לירות". התעשיינים דורשים גם מבנק־ישראל פעולה להלחם באינפלציה ומוצגים כי לא יתכן לשנות את מדיניות ההזמנות מדי פעם ולעודד את התעשייה להשקעות בשעה שמתכננים מהירות הזמנה רבות בארץ, כשלאחר מכן מצמצמים את ההזמנות וההשקעות נשארות בלתי מנוצלות.

בן־אהרן: „התעשיינים שמו את הפקק"

ישעיהו אביקם, סופר „מעריב" מוסר:

מזכיל ההסתדרות, מר יצחק בן־אהרן, אמר אמש בהרצאתו במועדון מנהלי חברה „כלל", כי העיכוב בחתימת הסכמי העבודה, נובע מכך שהתעשיינים „שמו את הפקק". הם ניהלו מו"מ מפורך בענין שכר המינימום, ובמשך שבועות ארוכים התנהלו ויכוחים בנושא זה. הוא הדגיש כי יחסי העבודה בישראל הם מן הטובים והנורמליים בעולם הדמוקרטי.

עם זאת, בין השאר, [illegible] [illegible] [illegible]

להלן ציין, כי שום חוק ושום צווי־ריתוק לא יכפו על האדם לעבוד. הפתרון יימצא, כאשר ציבור העובדים לא ישאר בדרגה של חוטבי עצים ושואבי מים, אלא ישותף בניהול העניינים.

האוצר יעודד הנפקות חדשות של מניות

[illegible] האוצר [illegible] עידוד הנפקות חדשות של מניות [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את ההון [illegible]

מקורות במעלתיים מסרו כי כי־המסחר והתעשיה, מר חיים בר־לב, הודיע על כוונתו להניע מפעלי תעשיה להגדיל את הונם ונראה, שהדבר ייעשה באמצעות ההליכה לבורסה ומכירת מניות חדשות לציבור.

באוצר, מסכימים עם הצעדה המתגבשת ב„ועדה־אקר" לא להגדיל את המס הכולל בשעור של 25 אחוז ההלי רבית מהלוואות.

ש„שת האסטרונאוטים של „אפולו 16" נחתו אתמול בשלום באוקינוס השקט. בתמונה הם נראים (מימין לשמאל), על סיפון נושאת המטוסים „טיקונדרו": מאטינגלי, דיוק ויאנג. (צילום איי.פי. רדיוטלגראפי)

האסטרונאוטים - בדרך להואי

נחתו אמש בשלום באוקינוס השקט

— מאת תיבאם א[illegible] — סופר „האינטרנשיונל [illegible]" ביוסטון

ביוזן ל„מעריב" בלגראביה

שלושת האסטרונאוטים של „אפולו 16" — ג'ון יאנג, צ'ארלס דיוק ותומאס מאטינגלי — שנחתו אתמול אחה"צ בדיוק [illegible] קיאנוס השקט, [illegible] עתה בדרכם למעבדת הקרקע [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (בשעה [illegible] הבוקר של יום א' לפי שעון ישראל).

ביוסטון מוכנים החוקרים בדיקות להוצאת הספר הסלעים במשקל 111 ק"ג, שהביאו האסטרונאוטים מן הירח. ביחוד מעוניינים החוקרים לבדוק את הדוגמות שהביאו מעמק גבעי ברמות דקר. דוגמות אלה הן לחידה בעיני הגיאולוגים, כיוון שלפי מה שנראה על מסך הטלוויזיה, אין הם הוכר געש.

נחיתה חלקה

הנחיתה היתה החלקה ביותר מכל נחיתות „אפולו". החללית ירדה על פני הים במרחק כ־1100 מטרים בלבד מנקודת־הנחיתה המתוכננת. 33 דקות אחרי הנחיתה הוריד הליקופטר את שלושת האסטרונאוטים על סיפונה של נושאת המטוסים „טיקונדרוגה", שבה הם עומדים להגיע להאוואי מחר אחר־הצהרים ומשם יטוסו ליוסטון.

פחות משעתיים אחרי בוא האסטרונאוטים לנושאת־המטוסים טילפן אליהם הנשיא ניכסון ממקום הנופש שלו בקי־ביסקיין (פלורידה) הודיעם להיות אורחי־כבוד בסעודת ערבית בבית הלבן לכבוד נשיא מכסיקו לואיס אלוארס אצ'וורייה.

2.5 מיליון מייל

„אפולו 16", שיצאה לדרך של 3,318,000 ק"מ אל הירח ובחזרה, נחתה על הים אמש בשעה 9.45 לפי שעון ישראל. החללית הגיעה אל האטמוספירה במהירות גדולה קצת יותר מבמשימות קודמות, ולכן היתה הזוית הכניסה אל האטמוספירה חדה יותר, הירידה דרך האטמוספירה נמשכה 15 דקות — כמעט כפליים מזמן הירידה במשימות קודמות. בכל זמן 15 דקות ניתק הקשר בין החללית ובין כדור הארץ.

ישראלי נצטווה לצאת מדנמרק

ישראלי בן 25, יהודה בודיח, נעצר ביום ד' בידי משיטרת דנמרק ונצטווה לעזוב את המדינה, מכיוון שלא היה מצויד ברשיון־עבודה דני.

ארוסתו, נערה דניה, בת 26, אשר ילדה לו ילד, אמרה לכתבים, כי יש בדעתה להיאבק כדי להשיג למענו רשות להישאר בדנמרק. (עתים)

מפקד ח"א המצרי במוסקווה

משתתף בדיוני סאדאת

— מאת סופר „מעריב" לעניינים ערביים —

הדוחות של מפקד חיל האויר המצרי, עלי מוצטפה בגדאדי, סמוך ליציאתו של סאדאת לביקורים וההופעה בגנראל חוסני מובארק, איפשרה צירופו של האחרון אל המשלחת המצרית שהגיעה אמש למוסקווה. (ראה עמוד 2).

הידיעה על צירופו של הגנראל חוסני מובארק, הנחשב למקובל יותר על הרוסים, פורסמה רק לאחר שאהה על המשלחת המצרית הבוקר בבסר בקאהיר כי מפקד חיל האויר המצרי יקח חלק פעיל בשיחות עם מנהיגי הקרמל.

רדיו קאהיר מסר כי ביקוצה המכינה שהתקיימה אמש בין שני הצדדים בנחו בן הצד המצרי, פרס לנשיא סאדאת, ידבקו לעניני ביטחון לאוכי האפז איסבצאיל, שר החוץ מוראד גאלב והשגריר בבדים בבריה"מ. קאהיר לא הכירה את שמו של מובארק שיכהפק, כנראה, בשיחות בהן יידונו בקשותיה של מצרים להוספת נשק מבריה"מ.

הרב אונטרמן יכהן מיום ב' כנשיא ביה"ד הרבני הגדול

— מאת יהושע ביצור —

הרב הראשי א.י. אונטרמן יתחיל לכהן ביום ב' כשביע הבא כנשיא בית הדין הרבני הגדול בירושלים, ואף ישב בראש הרכבים של בית הדין בעת בירור התיקי הראשונים. כאז נבחר הרב אונטרמן לרב ראשי לפני שבונה שנים הוא לא ישב בדין בבית הדין הרבני הגדול, כי הדבר נבצר ממנו בגלל גילו. רק באחרונה — עם התיקון החוק הבחירות לרבנות הראשית, הוסרו בו כל הגבלות הגיל. הירוץ המשפטי של הממשלה, כר באיר שמגר, הודיע עתה לדעתו כי נוכח השינוי שהוכנס לחוק, רשאי הרב אונטרמן לכהן גם כנשיא בית הדין הגדול. לאור זאת החליט הרב הראשי אונטרמן להתחיל בשבוע הבא בבילוי הפקידו זה.

הרב הראשי, הרב יצחק ניסים, הדל לשבת בבית הדין הגדול בהרשיס האחרונים — לשנות שהוא משמש כנשיא בית הדין הזה — בעקבות הסכסוך בינו לבין דייני מוכר זה בשל פרשת הבכורים.

שופטי הכדורגל - סופית: מחר לא נשרוק במגרשים

„מדברים על הפסדים לטוטו ולא על הסכנה הנשקפת לחיינו"

— מאת סופר „מעריב" —

שום פעילות כדורגל לא תהיה השבת. אמשו אישרו שופטי הכדורגל, מאספה שערכו בתל־אביב, ירושלים וחיפה את „משמעת" של הנהלת איגודם שלא לשפוט מחר במשחקים, בגלל המצב הקשה במגרשים ואי יכולת ההתאחדות לכדורגל להבטיח את שלומם של אנשי המשרוקית.

בכנסים שנערכו הופיעו כמה מראשי ההתאחדות לכדורגל שהסבירו את עבודתה על הנהלת הבדורגל נגד שביתת השופטים בעיתוי של הצעה — אולם השופטים הורו ואישרו את ההחלטה לשבות.

בכנס גדול שנערך בירושלים טיפרו הבכירים על פצעים שארצו השיתו אבות על אדישות עסקני ההתאחדות לכדורגל לבעיה. „ראשי הכדורגל ביקשו הנהלתה את השביתה כיוון שהיא עלולה לגרום הפסדים כספיים גדולים ל„טוטו". הם לא דיברו על הסיכון הקיים כיום להיי כל שופט כדורגל", — אמר אחד מראשי השופטים. בעד השביתה.

בכנס שנערך בתל־אביב הופיע סגן יו"ר ההתאחדות מר אלחנן יוסי, אך הוא לא ניסה כלל לדבר על ליבם של השופטים לחזור בהם בהחלטתם לשבות, אלא פירט את הכוונות ההתאחדות לשינוי המצב. הוא התלונן על כך שההחלטה לשבות לא נתקבלה לאחר הדברות מוקדמת עם הנהלת ההתאחדות לכדורגל.

בכנס בחיפה לא השתתפו אנשי הנהלת ההתאחדות.

השופטים הזהרו שלא להתייצב מחר אפילו למשחקי ידידות שינסו כנראה כמה קבוצות לערוך. „מי שיפר הוראה זו — נאמר לשופטים — יסולק מיד מהאיגוד".

רומניה הודיע לג. מאיר: סאדאת מוכן למו"מ ישיר

מקורות חוגים בז'נווה המקורבים לממשל הרומני ★ בהיכל: מצרים נגד תיווך רומניה

— מאת שרי רובר — לשכת „מעריב" בז'נווה

פלגראפית

עם ביקורה של ראש הממשלה, גב' גולדה מאיר, בבוקרשט, יודיעו לה מנהיגי רומניה שכל המגעים הקרובים, לרבות הנשיא צ'אושסקו, הסכימו לו עם שיחות ישירות עם ישראל — מסרו חוגים הקרובים לשלטונות הרומניים בז'נבה, ל„מעריב". הדברים הודגשו, כי רק לנשיא רומניה היה המגע ההסברי בקהיר בשלב זה.

הזמנים יעצרו, איפוא, לגב' מאיר כי סאדאת מוכן למו"מ ישיר עם ישראל. וכשיחותיו במוסקווה של נשיא מצרים עמדתו של הסובייטים, ואף יבקשם כמו זאת לנשיא ריצ'ארד ניקסון בעת ביקורו במוסקווה.

יחד במקורות הערבי ישראלי — כותב כתב הכתב המצרי „אל אהראם" במאמרי הבוקר של ההיכל, כפור בי הבקורה המוקרה של ראש ממשלת ישראל כ„משחק מסוכן" ומכויון, שהוא יערוך ימים ספורים לפני בואו של ניכסון למוסקווה. „המטרה היא ליצור רושם, שישראל, יש לה מגעים הן עם העולם הקומוניסטי והן עם העולם הקפיטליסטי", ועל כן תהיה לה עמדה של כוח, כאשר בעיית המזה"ת תידון בשיחות ניכסון במוסקווה.

עוד כותב עורך „אל אהראם", כי ביקורה הקרוב של מרת גולדה מאיר ברומניה נועד ליצור אשליה, כי נעשים מאמצים לפתור את משבר המזה"ת, ועל כן אין הבעיה דחופה. הוא מגדיר את מעמדם הם, בין אם הביקורים אלה, והחוגים את הרומניה אינה מצמיינת הם מתווכת בין ישראל למדינות ערב, וכי בשיחות עם הממשלה בבוקרשט, עוד נושאים בבלי עניין לשתי המדינות.

ההיכל: מבקש דהבה:

„אין אנו מעוניינים לבל מאיר שהעמל לנו, שהדבר עם ניהול שיחות ישירות. עתה אנו יודעים שגם הנשיא סאדאת מוכן לקיים מגעים. דיפלומטים בערביים בז'נבה בינו, שהקמהסים אינם מתנגדים לישוך רומני, באשר שגם הם יבינים בהשגת פתרון מדיני במזרח־התיכון.

יכול: מבקיש דהבה ... רומני ...

(עתים) מבקר המצרי הנשיא של נשיא הרומניה מר ניקולאי צ'אושסקו ל...

עדנה וד"ר אביטל פסט
חובקים בן
נכד
לסוניה וד"ר אלן מרבה
למרים ומיכאל פסט
26.4.72 — הדסה, ירושלים

לידיעתך אם אתה עדיין מעשן 5 ראה עמ'

האזינו לטור השבועי
ברדיו, רשת א'
הערב בשעה 7.05
ראיון עם
יהושע א. גלבוע
מחבר הספר
„השנים השחורות של יהדות ברית־המועצות"
(הוצאת „עם הספר")

RCA
טרנזיסטורים, מעגלים משולבים, טריאק, מישרים, שפופרות, נגדים מדויקים ולכה ומשתנים מעגלים מודפסים, מאוות ממסרים, מכשירי בקרה, קבלים מכל הסוגים
סוכנים מורשים לישראל
חברת רדיו ישראלית 1925
סופרמרקט לאלקטרוניקה
נחלת בנימין 18, טלפון 50156 פתוח רצוף מ־8 עד 16.00
הגיעו רמקולים של פיונר ומניטרון.

בדיקה לפני הרשוי (טסט)
הבדיקה כוללת כוון גלגלים ואורות חינם
„מוסך דרום"
דרך ברצבי 43, יפו
(ע"י מכון הרזוי)
טל. 82 55 44

פיצעי בגרות
בחורים ובחורות נערים ונערות
במחלקות נפרדות
טיפול וחיסול בשיטה מהפכנית ומהירה
100% אחריות, יעוץ חינם
„עור־חלק"
ת"א, ז'בוטינסקי 16, טל. 242494

הלהיט החדש באירופה!
בינו־סקופ

איגוד שוחרי בריאות בישראל
מודיע לחבריו כי יום הספורט והכנס השנתי המסורתי יתקיים הפעם ביום שני, האחד במאי, במכון וינגייט. נפגשים ליציאה בשעה 6.45 מרציף נתניה בתחנת האוטובוס המרכזית, ת"א.

כל דור
שבכבודך לדעת
חוקר
אינפור INFOR
חברת חקירות פרטיות ומסחריות בע"מ
ת"א, בן יהודה 104
234666, 232020

תלוש השתתפות במבצע
פילי פילי פילי
פילון הפרסים של שטראוס
לכבוד ת.ד. 36400 תל־אביב
שם משפחה: ....
שם פרטי: ....
כתובת: ....
אני מעוניין להשתתף בהגרלה החדשית של גילי גילי פילי כמתנה אני רוצה:
עט (100 נקודות), מכסחה (180 נקודות), אריח (180 נקודות), פסיפס (250 נקודות)

מסכין מן الاصل

هكذا من الأصل

ברז'ניב ופודגורני לא באו לקבל פני הנשיא סאדאת בהגיעו למוסקווה

השיחות הרשמיות מתחילות היום ✶ סאדאת יבקש עוד נשק וכן הבטחה שההסכם הסובייטי עם עיראק אינו על חשבון מצרים

— מאת מוני קניירס — סופר „דיילי טלגרף" במוסקווה

במיוחד ל„מעריב", מלגראפיה

נשיא מצרים, אנואר סאדאת, הגיע אתמול למוסקווה כדי לדון במצב במזרח התיכון וכדי ליישב את חילוקי הדעות בין שתי המדינות, לפני שיגיע הנשיא ניכסון ב־22 במאי, לפגישת הפיסגה שלו.

זהו ביקורו השני של סאדאת במוסקווה השנה. הוא היה שם בחודש פברואר — ואז הובטח לו נשק הגנתי נוסף.

נראה כי הביקור הוסדר בחפזון. פרטים עליו פורסמו לראשונה בקאהיר ולא במוסקווה. הפמליה הקטנה של סאדאת כוללת את שר החוץ שלו מוראד גאלב, שהיה שגריר מצרים במוסקווה במשך 10 שנים, והאפז איסמעיל, יועצו של סאדאת לענייני בטחון לאומי.

מקבלי הפנים

בשדה התעופה קיבלו את פניהם ראש ממשלת בריה"מ אלכסיי קוסיגין, שר החוץ אנדריי גרומיקו, ומר מיכאל סוסלוב שהוא האידיאולוג הבכיר של הקרמל ונחשב כאישיות מספר 4 בהיררכיה של הקרמל.

שיחות רשמיות יתחילו היום. מצפים לפירסום הודעה רשמית ביום א'.

משקיפים במוסקווה סבורים, כי המצב במזרח התיכון היה אחד הנושאים שנדונו עם יועצו המיוחד של הנשיא ניכסון, הנרי קיסינג'ר, בעת ביקורו החשאי במוסקווה בתחילת שבוע זה. השיחות עם נשיא מצרים יושפעו מכך.

לאחרונה החלה הממשלה הסובייטית במתקפה דיפלומאטית חזקה לשפר מדיניות ערב, במיוחד עיראק וסוריה, והנשיא סאדאת בוודאי ירצה לקבל הבטחה, שדבר זה לא נעשה על חשבון מצרים.

סופר „טיימס" הלונדוני במוסקווה מציין, כי המדיניות הסובייטית מתרכזת עתה באירופה ובארה"ב. המנהיגים הסובייטיים יהיו מעוניינים, שהמזרח התיכון לא יהווה גורם מסבך — לפחות בחודש או בחודשים הקרובים.

הביקורת הושמטה

דברי הפרשנות בעתונות הסובייטית על ענייני מצרים היו לאחרונה גלויי לב הרבה מן הרגיל, ונגעו בבעיות הפנימיות של מצרים.

ברז'נייב נעדר

ז'יל קיסרי, סופר „מעריב" בפאריס, מטלגרף:

משקיפים בפאריס שמים את הדגש על העובדה, שבקבלת הפנים שנערכה לסאדאת ולפמליתו בשדה התעופה וונוקובו, נעדרו מזכיר המפלגה הקומוניסטית, ליאוניד ברז'נייב, ונשיא בריה"מ, ניקולאי פודגורני.

בעת ביקורו הקודם של סאדאת היו נוכחים כל שלושת המנהיגים, שקיבלו אותו בחמימות רבה. לדעת המשקיפים, ייתכן שהיעדרות זו מקורה במתיחות בין שתי המדינות, מתיחות שאינה סוד צור.

הפתעה רבה

סופר „פיגארו" במוסקווה מציין גם הוא, כי היעדרם של ברז'נייב ופודגורני עורר הפתעה רבה במוסקווה, אולם „מוקדם עדיין לקשר את היעדרו של מר ברז'נייב מנמל התעופה במצב־הרוח שהשרה מנהיגי הקרמל ביחס לקאהיר. הם לא יימנעו מלומר זאת לסאדאת במו"מ. יתכן שברז'נייב חולה במקצת ומעדיף לנוח לפני השיחות".

תיאום עמדות

(יו.פי., ע"ר וע"צ) מקורות דיפלומאטיים ערביים במוסקווה אמרו, כי נשיא מצרים יבקש מטוסים וטילים נוספים על אלה שכבר קיבל וינסה לתאם את העמדה הסובייטית־מצרית לקראת ביקורו של מר ניכסון.

לפי ההודעה, ישוב סאדאת לקאהיר ביום א' או ד'. הוא עומד לשאת נאום באלכסנדריה ב־1 במאי, לפני שיסע לשיחה עם הנשיא קדאפי בלוב ועם נשיא אלג'יר בומדיין.

בקאהיר אמר אתמול ראש ממשלת מצרים, עזיז צדקי, כי בשנה הבאה תצא מצרים למלחמה נגד ישראל וכי עד אפריל 1973 היא תשיג „נצחון מכריע".

ראש ממשלת מצרים חזר על דברים דומים שהשמיע יום קודם לכן הנשיא סאדאת, בנאומו לרגל יום הולדת הנביא מוחמד. עזיז צדקי, שהשמיע דבריו בעצרת המונית בעיר דמנהור, אמר: „בשנה הבאה יחוגו הערבים ביום הולדתו של הנביא מוחמד גם את הנצחון".

דעת דיפלומאטים במרכז האו"ם:

הצעת ואלדהיים לכנס ועידה — רמז להתייאשות משליחות יארינג

— מאת פיליפ בן — סופר „מעריב" בארה"ב מלגראפיה

דובר האו"ם סרב להגיב על הידיעה, שנתפרסמה אתמול ב„מעריב", כי מזכיר האו"ם ד"ר קורט ואלדהיים הציע לכנס ועידה בראשותו, בהשתתפות ישראל, מצרים, סוריה וירדן — כלומר, כל המדינות שהשתתפו במלחמת ששת הימים — כדי לנסות וליישב את הסכסוך הישראלי־הערבי בדרכי שלום.

אולם בהטעימו, כי שליח האו"ם ד"ר גונאר יארינג שוב יגיע לניו־יורק בשבוע הבא, ובפגישתו עם ד"ר ואלדהיים „יותווה קו להמשך שליחותו", הוסיף הדובר, שלא אחת בעבר העלו אישים שונים את הרעיון ליישב את הסכסוך הישראלי־ערבי בהפגשת כל הצדדים, המעורבים בסכסוך במישרין, ליד שולחן הדיונים. הערה זו נתפרשה כאישור משתמע לידיעה שפורסמה ב„מעריב".

דיפלומאטים שונים במרכז האו"ם מרחיבים את הדיבור ואומרים, כי בפגישות הנפרדות, שקיים ד"ר ואלדהיים ביום ב' השבוע, עם נציגי מצרים וישראל, דיבר בלשון מעורפלת על ועידה בהשתתפות כל הצדדים בסיכסוך.

זו לא היתה הצעה פורמאלית, אלא העלאת רעיון, שדיפלומאטים רבים באו"ם ראוהו כרמז ראשון, שד"ר ואלדהיים שוב אינו מאמין בהצלחת שליחות יארינג ומבקש להחליפה בתוכנית אישית שלו.

לדברי הדיפלומאטים באו"ם, תואם רעיון כזה את הדינאמיות של מזכיר האו"ם, שגמור עמו לא להניח לאירגון העולמי לשקוע בשיתוק גמור, והוא מבין, שקודם כל צריך האו"ם להצליח במניעת סיבוב נוסף של המלחמה במזרח־התיכון.

המבוי של השאלון

נראה, כי ד"ר ואלדהיים לא התכוון להציע את חיסול שליחות יארינג. הוא לא יוכל להציע זאת, כיוון שמצרים וירדן עדיין רואות בשליחות זו — לפי שעה, על כל פנים — כתקוותן היחידה לאלץ את ישראל לוותר ויתורים בלחצה של דעת הציבור העולמית. אולם הוא מציע ועידה בהשתתפות כל הצדדים, נוכח הקפאון של שליחות יארינג, בגלל העובדה, שישראל דורשת, כי נציג האו"ם יתכחש בפומבי לשאלונו מפברואר אשתקד, שבו דרש מישראל התחייבות מראש להחזיר את כוחותיה אל מעבר לקווי הבינלאומי, וכיוון שמצרים דורשת כי שאלון זה ישמש בסיס למו"מ עתיד.

בלי ספק מקווה ד"ר ואלדהיים, שבדרך זו יוכל לעקוף את הדרישות הנגודות של שני הצדדים העיקריים לסכסוך.

בחוגים הדיפלומאטיים במרכז האו"ם אין מייחסים סיכויי־הצלחה מרובים להצעה זו של מזכיר האו"ם. אבל רק מעטים סבורים, שהיא תידחה מכל וכל. לבירות הערביות קשה יהיה להסכים לוועידה כזאת, אבל לא מן הנמנע, שבסופו של דבר, אחרי הפיסגה במוסקווה, ששם תתפוס בעיית המזרח־התיכון מקום נכבד הרבה פחות משניערו עוד לפני שבועות אחדים, יוכלו הממשלות הערביות לראות את הצעתו של ד"ר ואלדהיים כמיעוטו של הרע.

הערבים יתקשו להסכים

ישראל כנראה מתנגדת עוד יותר לוועידה כזאת, שלא תהיה בגדר מו"מ ישיר כפי שדורשת ירושלים זה חמש שנים.

על כל פנים, מצטערים דיפלומאטים רבים במרכז האו"ם על ה„דליפה", שהביאה לפרסום ההצעה.

במרכז האו"ם סבורים, כי בעקבות הפרסום יקשה יותר לממשלות הערביות לקבל את הרעיון. מכל מקום, לא מן הנמנע הוא, שד"ר ואלדהיים ימשיך בקו זה, בראותו את הצעתו כאמצעי היחיד להוכיח, שהאו"ם איננו מסתלק מאחריותו בסכסוך, שבו הוא ממלא תפקיד חשוב מראשיתו — בניגוד לוויטנאם, לברלין ולמקומות רבים אחרים בעולם, ששם הפקיד של האו"ם אפסי מלכתחילה.

יש אומרים, כי ד"ר ואלדהיים רוצה לשוחח על רעיונו עם מנהיגי הצדדים. במוצאי השבוע שעבר רמז מזכיר האו"ם, שהיה רוצה לשוחח עם שר החוץ אבא אבן, ששהה אז בוואשינגטון. הפגישה נבצרה רק בשום שמר אבן הוצרך לשוב לישראל, כדי להיפגש עם שר החוץ האוסטרי ד"ר רודולף קירכשלגר.

ישראל — איראן היום בחצי־הגמר בבאנגקוק

בורמה נפסלה — חמישה משחקניה הורחקו לשנה ולחצי־שנה ✶ סיאול תארח את קדם הגביע העולמי

— מאת שאול הן — שליח „מעריב" בבאנגקוק מלגראפיה

נבחרת הנוער של ישראל בכדורגל תתמודד (היום ב־2 אחה"צ לפי שעון ישראל) במשחק חצי הגמר של גביע אסיה, עם איראן — לאחר שאתמול החליטה הוועדה המארגנת של הטורניר כי יש להרחיק את בורמה ממסגרת זו ופסלה את משחקה עם איראן. לאיראנים הוענק נצחון טכני במשחק שקיימו עם הבורמים, במצב של 2—1 לבורמה.

ההחלטה כרוכה איפוא עונש קבוצתי על בורמה (פסילתה) בשורה של עונשים אישיים חמורים שעליהם ידווח גם להתאחדות הבינלאומית בכדורגל. ארבעה משחקני בורמה הורחקו מכדורגל לשנה שלמה ואילו אחד — קפטן הנבחרת שגרם לתקרית עם איראן — לחצי שנה. בין המורחקים שלושה משחקני הנבחרת הלאומית של בורמה — דבר שיפגע בכושרה לקראת האולימפיאדה.

4 איראנים פצועים

מאמן נבחרת הנוער של איראן מסר לי הבוקר, כי ארבעה משחקניו פצועים, בעקבות התקרית־הדמים עם הבורמים ולכן ייאלץ לכלול בהרכב הנבחרת שלושה שחקני מילואים.

המאמן דוד שוייצר אמר, שנבחרת הנוער נמצאת במורל גבוה והשחקנים משתוקקים לנצח גם את איראן ולהגיע לגמר. „אם נעלה לשלב זה, נעשה הכל כדי להביא הגביע הביתה", ציין שוייצר.

אתמול ערכה הנבחרת אימון אחרון בגשם שוטף.

סיאול זכתה באירוח

אתמול נקבע סופית כי סיאול בירת דרום־קוריאה תארח את הטורניר האסיאני של קדם הגביע העולמי. שבו תשתתף גם ישראל. המשחקים ייערכו במאי 1973.

קוריאה זכתה בכך כשלמענה הצביעו ששה נציגים ונגדה היה רק קול אחד.

הצעת ישראל, שהיא מעוניינת לארח את הטורניר הזה, זכתה רק בקול אחד — של יו"ר ההתאחדות הישראלית לכדורגל, מר זאב בר־סבר.

יפאן הסירה ברגע האחרון את מועמדותה ואילו הצעת הונג־קונג לחלק את הבית שבו שמונה נבחרות לשני בתים — כפי שישראל רצתה — זכתה רק לשלושה תומכים וחמישה התנגדו.

בטורניר ישתתפו איפוא ישראל, קוריאה, יפאן, פיליפינים, וייטנאם, סינגאפור, מאלזיה, הונג־קונג.

נראה, כי להצבעה על ההצעות השונות לא היה כל ערך מעשי — מכיוון שהקוריאנים הכינו הכל מאחורי־הקלעים, זמן רב לפני־כן ואף זכו בתמיכת ראשי הכדורגל של אסיה.

לרמטכ"ל רב־אלוף דוד אלעזר בכנס מרצים ארצי:

איננו מעוניינים בהשפלת המצרים — אך נכה אותם אם יפתחו באש

שר־האוצר פנחס ספיר: יחסי עבודה משובשים והחרפת האינפלאציה יפגעו בעיקר בבעלי שכר נמוך

אנו מתייחסים ברצינות לאיומי סאדאת ואנו ערוכים לקראתם. אין לנו כל עניין להשפיל את המצרים, אך נכה אותם אם יפתחו באש ויש לנו מלוא היכולת לעשות זאת — דברים אלה אמר הרמטכ"ל, רב־אלוף דוד אלעזר, בכנס מרצים ארצי של מרכז ההסברה, שנערך אתמול בבית סוקולוב בתל־אביב בהשתתפות שר האוצר, מר פנחס ספיר.

הרמטכ"ל הוסיף, כי בדברי הנשיא סאדאת לפני ימים אחדים אין אלמנטים חדשים שלא נשמעו באיומים הקודמים, פרט להבלטת הנעימה האנטי־יהודית.

אשר למשמעות הודאתו של סאדאת, כי מצרים מקבלת נשק גם מארצות המערב, אמר הרמטכ"ל, כי ישראל טענה מזמן שהטייסים הלובים, כביכול, המתאמנים בצרפת בהפעלת מטוסי מיראז', הם טייסים מצריים. צה"ל יכול לעמוד גם נגד הנשק המזרחי והמערבי של מצרים, אך אין ספק שיש להצטער על משוא הפנים בהכרזות האמבארגו של צרפת, המפעילה אותו כלפינו ולא כלפי הערבים.

שקט בגבול לבנון

פעילות צה"ל ב„פתח־לנד", בחודשי ינואר ופברואר השנה, גרמה להפסקת הפעילות של המחבלים ובשבועות האחרונים שורר שקט כמעט מוחלט בגבול זה, אך עלינו להיות מוכנים לפעילות. כיוון שבלבנון יש ריכוזים של מחבלים שלא חוסלו הם מתאמנים שם. קיימת סכנה פוטנציאלית שבאחד הימים יחדשו המחבלים את פעילותם. ישראל הזהירה את לבנון, כי היא רואה אותה אחראית למצב לאורך הגבולות, וישראל תעשה כדי למנוע פעילות עויינת בגבול, — אמר הרמטכ"ל.

אשר להצהרות נשיא אוגנדה נגד ישראל והאשמותיו כלפיה, אמר הרמטכ"ל, כי הן חסרות שחר וכנראה שהן באות לחפות על תפניתו של אמין, שהתקשר עם ארצות ערב והחליט לחיות על חשבונן, ויתכן שהן חלק אינטגראלי של ההסכם בינו לבין ארצות ערב. לישראל לא היה אינטרס אחר אלא לסייע לאוגנדה.

„אני סומך על אלוף שרון שלא הציע למכירת נשק ישראלי" — אמר רב־אלוף אלעזר, בתשובה לשאלה על הידיעה, כאילו אלוף שרון הציע לבראזיל למכור לה נשק.

[...] והתעצמות

לשאלה, מה אפשר לעשות כדי למנוע דברים שקרו בפיתחת רפיח, אמר הרמטכ"ל, כי הוועדה שנתמנתה לחקור בדברים אלה הסיקה מסקנות. „יש ללמוד כי מה שקרה אסור שיקרה שוב" — הוסיף. הוא אמר, כי בוועדה ועדה לשיקום הבדואים של הפיתחה.

מה נעשה נגד הבזבוז בצה"ל, נוכח דו"ח מבקר המדינה? הרמטכ"ל ענה, כי יש תופעות של בזבוז אך הן תופעות קלות ערך וצה"ל יטפל בעניין זה.

אחד הנוכחים סיפר, כי ראה 101 מכוניות „פליימות'" ליד מקום כינוס של קצינים בכירים, וכי דבר מעין זה „דוקר" את עיני הציבור. על כך ענה הרמטכ"ל, כי לפי החלטה, יוסעו הקצינים במכוניות סטנות יותר.

הרמטכ"ל אינו רואה [illegible] [illegible] בישראל. לדעתו [illegible] של המפקדים בישראל אך מהדיר את הפיקרות שלא יקבל לישראל כי שאינו צריך [illegible] בור.

לשאלה אם הקיצוצים בתקציב הבטחון לא ישפיעו על ההצטיידות של צה"ל, השיב הרמטכ"ל, כי התקציב להתעצמות הוא גדול. ההתעצמות בשנים 1972 ו־1973 תחייבה 12.5 מיליארד ל"י. צה"ל מצמצם בכל הדברים שאינם הכרחיים להתעצמותו.

הסכמי השכר

שר האוצר, מר פנחס ספיר, השיב אף הוא לשאלות ואמר כי בהסכם בין התאחדות בעלי התעשיה לבין ההסתדרות, אין הממשלה צד בהסכם. הצדדים רואים את ההסכם כטוב והיא חושבת שהצדדים יגיעו להסכם, כי העלאת השכר מעל להסכם תפגע בתחומים אחרים, כגון המחירים וכד'.

אם כתוצאה משיבוש יחסי העבודה תגיע האינפלציה לדרגה חריפה יותר, ייפגעו בעיקר מקבלי השכר הנמוך — אמר מר ספיר.

ממשלת בון ניצלה — בשני קולות; בראנדט עשוי להקדים הבחירות

מנהיג הנוצרים־דמוקרטים, ריינר בארצל, נכשל בנסיונו להשיג הצבעת אי־אמון ברוב של 249 קולות בבונדסטאג ✶ נפתחה הדרך לאישרור חוזי אי־ההתקפה עם מוסקווה ווארשה

מאת אינגה דויטשקרון

בשני קולות בלבד ניצלה אתמול ממשלתו של הקאנצלר בראנדט מהבעת אי־אמון בבונדסטאג, שהוצעה ע"י מנהיג הדמוקראטים הנוצריים, ריינר בארצל.

אם כי כשלון הצעת אי־האמון, מעניק אורך־חיים נוסף לממשלתם של בראנדט ושר החוץ ואלטר של, מנהיג הדמוקראטים החופשיים, תהיה מעתה עבודת החקיקה של הממשלה קשה מאוד, מאחר שהיא נשענת על רוב של שניים בלבד. לא מן הנמנע, שהקאנצלר יעדיף לפזר את הבונדסטאג ולערוך בחירות כלליות.

„עריקי" הדימוקרטים

בארצל היה בטוח, שיצליח להשיג את הרוב המוחלט של 249 קולות בבונדסטאג, מתוך תקווה שחברים נוספים של סיעת הדמוקראטים החופשיים „יערקו" ויצביעו נגד הממשלה. אף על פי כן, קיבלה הצעת אי־האמון רק 247 קולות.

ואמנם, נוסף על „העריקים" הקודמים, הודיעו שעה קלה לפני ההצבעה עוד שניים מחברי סיעת הדמוקראטים החופשיים, שהם יצביעו נגד הממשלה. יתכן, איפוא, ששניים מחברי סיעת הדמוקראטים הנוצרים, סיעתו של בארצל, הצביעו נגד הצעת אי־האמון.

בשביל בארצל יש כאן יותר מכשלון בהצבעה בפרלמנט. למעשה נוטה בכך, שהסתמן לבראנדט. אין להניח שבעתיד הקרוב יוכל להעז להציג שוב הצעת אי־אמון.

אישרור החוזים

בכך נראה מובטח אישרור חוזי אי־ההתקפה של בון עם מוסקווה ועם וארשה. החוזים יועמדו להצבעה בבונדסטאג בשבוע הבא, והדימה עתה מובטח להם רוב מוחלט — ביחוד שהדמוקראטים הנוצריים רמזו בראשית השבוע, כי אינם מתכוונים להתנגד למאמצי הממשלה להפיג את המתיחות באירופה המרכזית.

לכן, גם הקדימו את הצעת אי־האמון בהקדם, ולא בקריאת השניה והשלישית של חוקי האישור בשבוע הבא.

לדמוקראטים הנוצריים נתברר, כי מדיניות ה„אוסטפוליטיק" של הקאנצלר בראנדט מקובלת על הציבור הרבה יותר משציפו, ושלילתה תביא לבדידות את גרמניה המערבית. אפילו היה בארצל עולה לשלטון, גם הוא לא היה יכול להימנע מאותה מדיניות.

שיחה עם בארצל

על אף ה„נצחון", שחברי שתי סיעות הקואליציה קיבלו אותו בתשואות סוערות בבונדסטאג, ראה הקאנצלר בראנדט הכרח לשוחח על המצב עם בארצל.

על השיחה, שנערכה שעות אחדות אחרי ההצבעה, נמסר כי השניים „סקרו את המשך עבודת הפרלמנט". הקאנצלר אמר לבארצל, שאם ימשיך בשיטה מכשולים על דרכי הממשלה, לא תהיה לו ברירה אלא להקדים את הבחירות הכלליות — והבחירות כעת מסוכנות לבארצל יותר מאשר לבראנדט.

סקרי דעת הציבור בזמן האחרון העלו, שגם אם יזכו הדמוקראטים הנוצריים לרוב בבחירות, יהיה זה רוב מצומצם מאוד. במצב כזה יהיה מצבו כמצב הקאנצלר בראנדט כיום, שכל עבודת החקיקה תעמוד בסכנה, בגלל אופוזיציה חזקה.

בלחץ שטראוס

בבון אומרים, כי בארצל נדחף להגשת אי־האמון ע"י האגף הקיצוני של מפלגתו המתרכז סביב המנהיג הבווארי פראנץ־יוזף שטראוס. כשלונו כעת עלול לצמצם את כוחו במפלגה: הראשיים יאשימוהו בכשלון, המתונים יטענו כלפיו, שהאיסטראטגיה שלו היתה מוטעית.

נראה, שכעת תורה [...] לידי הממשלה, מאחר שהצעת אי־האמון של בארצל עוררה את הציבור להפגנות ולש[...] חזות של תמיכה בממשלה; [...]לה הם ביטויים פוליטיים נ[...]רים מאוד אצל הגרמנים.

שר־החוץ האוסטרי מסיים ביקורו

איחל לקולק: להפוך את ירושלים לעיר שלום והבנ[ה]

— מאת ב. מיילס —

שר החוץ האוסטרי, ד"ר רודולף קירכשלגר, הדגיש אמש, בברכתו במסיבה הגינית שערך לכבוד שר החוץ מר א. אבן ואורחים רבים במלון „המלך דוד" בירושלים, את שאיפתה של אוסטריה לפתרון של שלום במזרח התיכון.

הבוקר יסיימו שר החוץ האוסטרי ומר אבן את השיחות הרשמיות, בדיון על הרחבת היחסים בין שתי הארצות. מר אבן כבר הביע בברכתו אמש, כי יורחבו יחסי המסחר והתיירות עם אוסטריה.

בשיחותיו עם שר החוץ גילה האורח מאוסטריה התעניינות רבה בביקורה של ראש הממשלה גב' ג. מאיר ברומניה והדגיש, כי גם אוסטריה תפעל במלוא יכולתה כארץ נייטראלית למען פתרון של שלום באיזור. ד"ר קירכשלגר יסע ב־9 במאי לביקור רשמי בקאהיר.

אתמול ערך שר החוץ האוסטרי ביקור בירושלים. בארוחת צהריים, שערך ראש עיריית ירושלים, מר ט. קולק, לכבוד האורח בבנין העיריה, איחל ד"ר קירכשלגר למר קולק, שיצליח להפוך את ירושלים לעיר השלום והבנה [בין] הדתות והעמים. הוא הוסיף כי הורשם עמוקות ממה שראה בירושלים.

בחלקה המערבי של העיר ביקר שר־החוץ ב[...] הרשמית ובליווי ראש העיר, ואילו בחלק המזרחי עבר ברגל, [...] אוסטריים, [...] הנייאראלי [...].

הוא ציין, כי שוכנע, ש[...]חוד העיר הוא לברכה לה[...]. שר החוץ האוסטרי ביקר בבנין הכנסת ונתקבל ע"י סגן יו"ר הכנסת, מר י. נבון.

„תוריד את מכנסיך" — פקד השודד על מנהל הבנ[ק]

תוך איום באקדח־צעצוע ובסכין שדד החשוד 30 אל[ף] ל"י מבנק לסחר־חוץ בקרית־ביאליק; אמש הסגיר עצמ[ו]

— מאת דוד זוהר —

„ציתי לעשות מעשה אשר ירעיש את המדינה. ידעתי שכל הארץ תדע כי אני — הכהן שבמדהי היתה להביע בכך מחאה על העוול ואי הצדק שקיים במדינה זו", — כך טען בפני אנשי החקירה המשטרה — ראש פרגן, שנעצר כחשוד בשוד מזוין שהיה אתמול בבנק לסחר חוץ בקרית־ביאליק.

החשוד, בן 38, אב לחמישה ילדים, הוא נהג במוסד מכבי־להי ומתגורר בקרית שמריהו. אמש ביחזור החשוד את מעשה השוד בפני מבלמוות הטלויזיה במעגל סגור של הורי המשטרה.

בבקום השיחזור נכחו מפקח משטרה מרחב חיפה, סגן ניצב מרדכי רון, ראש לשכת החקירות רב־פקד חיים פרנקל, מפקד משטרת קרית חיים רב־פקד מאיר הירש. וסגנו פקד חיים מלך. בבקום נכח גם סופר „מעריב".

השוד אירע בשעה 12.07 בצהריים. השודד, שהרכיב משקפי־שמש, חיכה עד שאחרון הלקוחות יצא, ומשהבחין כי בבנק נמצאים רק הקופאית ומנהל הבנק פרץ פנימה, הניף סכין מסבת ארוכה בידו הימנית, ואקדח צעצוע בידו השמאלית. גם תיק לכסף הביא עמו. הוא מיהר לעבר הקופאית, כרך את ידו הימנית סביב צוארה, כשהלהב מונחת על גרונה, וגררה עם הכסא המתנועע עליו ישבה כשני מטרים אחורנית. „אל תעיזי לזוז! אם תזוזי — יהיה לך רע!" — איים עליה.

באותו רגע כיוון את האקדח שבידו השמאלית לעבר מנהל הבנק וציווה בקול מאיים: „פתח את הכספת ושים את כל הכסף בתיק. אם לא תמהר — יהיה הסוף של שניכם מר". המנהל המבוהל ניסה להתחמק: „אין לי המפתחות. אני גם לא זוכר את הקוד של הכספת". אולם השודד לא הירפה: „פתח את הכספת בלי שהיות, אין לי זמן לחוכמות. אתה יודע מה יקרה לך". המנהל נכנע, פתח את הכספת והכניס לתוך תיקו של השודד 30 אלף ל"י.

כדי להבטיח לעצמו די זמן להימלט, בלי שאיש ירדוף אחריו, ציווה על המנהל: „תוריד את מכנסיך". המנהל המופתע פשט את מכנסיו ולאחר מכן יצא השודד את הבנק, כשהוא עימו התיק גדוש הכסף.

דקות ספורות אחר כך נתקבלה ידיעה במוקד משטרת חיפה, בה נמסר על השוד בוצע. ההודעה נקלטה במכשיר ניתו של מפקד משטרת מחוז הצפון, ניצב אהרון סלע, שנמצא באותה שעה באחד מרחובות חיפה. ממכוניתו פיקד מר סלע על מהלך הפעולה, ולאחר מכן נסע למקום השוד. מקץ שעה בלבד שוחזר קלסתרו של השודד, על פי תיאוריה של הקופאית, אוולין אחונה. המשטרה זיהתה את החשוד, איתרה את כתובתו ואנשי המשטרה ניסו לעצרו בביתו. אולם הוא לא היה שם.

בשעה 7 בערב, לאחר שנודע לשודד, מפי אחיו, שהמשטרה מחפשת אותו, הוא סיפר לאחיו את אשר עשה ולאחר התייעצות משותפת פנה השודד למשטרה קריית חיים והסגיר עצמו. „אני האיש ששדד את הבנק. הנה כל הכסף. אני מצטער ומביע חרטה על אשר עשיתי" אמר ליומנאי המופתע.

הבוקר עמד החשוד להיות מובא בפני שופט שלום להוצאת פקודת מעצר נגדו.

שגריר האיטי הגיש כתב האמנתו

נשיא המדינה, מר זלמן שזר, קיבל אתמול את כתב האמנתו של שגריר האיטי הראשון בישראל, מר ג'ורג' פיול ג'ירום. בטכס השתתפו שר החוץ, מר אבא אבן, ופקידים בכירים של משרד החוץ ולשכת הנשיא.

מת קוואמה נקרומה נשיא גאנה לשעבר

„אבל" הוכרז בגאנה עם מותו של נשיאה לשעבר של המדינה, קוואמה נקרומה, שהודח בפברואר 1966 בהפיכה צבאית והיה מאז בגלות בגיניאה, בחסותו של הנשיא סקו טורה, שהיה ידידו הותיק.

ממשלת גאנה ציוותה להוריד את הדגלים עד לחצי התורן והודיעה, כי היא שוקלת עתה תוכניות לקבור את נקרומה במולדתו. ב„טקס הולם". אחרי שהודח, האשימו השלטונות החדשים של גאנה את נקרומה בעריצות וכינוהו דיקטטור והציעו פרס של 4000 ליט"ש תמורת הסגרתו.

נקרומה היה מנהיג תנועת השיחרור של המושבה הבריטית חוף הזהב, שבשנת 1957 השתחררה מעול הבריטים והסבה שמה לגאנה.

נקרומה נולד בספטמבר 1909. אביו היה מסגר. הוא למד במערב, וב־1947, אחרי שובו לחוף הזהב, יסד בה את מפלגת העם ותבע עצמאות לאלתר. הבריטים אסרוהו בעוון הסתה, אך בבחירות הראשונות בחוף הזהב שנערכו ב־1951, זכה בנצחון מוחץ בהיותו בכלא.

תמר גולן, שליחת „מעריב" בלומה, מטלגרפת:

הידיעה על מות נקרומה היכתה בתדהמה את אפריקה כולה, אף כי רבים ידעו על מחלתו האנושה ועל כך שהבליטה אפילו בבדידות שבינו את מישטרו.

נקרומה היה המנהיג המסעיר, החזק, והשנוי ביותר במחלוקת באפריקה העצמאית.

מנהיגי אוק"ם (ארגון מדינות אפריקה הדוברות צרפתית) ובעיקר הנשיאים הופואה בואני, דיורי, סנגהור והאחרים היו מיריביו המרים של נקרומה, אך הם לא העלימו את הערכתם לגדולתו כמנהיג כל־אפריקני.

מרדכי פרידמן התפטר

(המשך מעמוד 1)

כהונת רוהני, שכולנו נשאנו בהם ברצון ולא חסכנו עמל או מאמץ, כדי שהוועדה תקבל את מלוא התמונה.

ראיתי ואני רואה בדו"ח ובממצאיו הרבים שנמצאו פה זה, נצחון של תבונה, סבירות והגינות. אחרי פרסום הדו"ח יצאתי לבקור מחוץ ולנופש קצר. אמש חזרתי ומצאתי עצמי נושא להתגוננות כמו־דחה מצד גורמים אינטרסנטיים שהגיים אשר למרות שקיבלו את ממצאי הועדה כנכונים, חלקו על המלצות הרוב.

אמת ונכון, כיום נשמעים רק הקולות התוקפים אותי, אך אמונתי בחוש המוסרי וביושר של רוב תושבי המדינה שלא פגה. ואף אם היום אין קולם נשמע, הרי דוממי כמנהיג החברה, מבחינת עובדיה לכל חלוקותיה השונות, כבהליה ומבחינתי אני. יש בדו"ח הוועדה והיא בחלק שנקבע על דעת כל חבריה, כבעם הטובה ניצחת להשכבות וכפלו, והיקפת חוסר האחריות של הסתת האשמות ללא בדיקת אמינותן.

אחרי קרוב לחמש שנים של עבודה באמונה ובמסירה, ואחרי שהצלחה האירה פניה לחברה, חושבני שיכול אני בלב שקט לפרוש מתפקידי בחברה ולחזור לעבודה פרטית.

בכבוד רב

מ.א. פרידמן

כשנודע בשעות הערב המאוחרות דבר התפטרותו של מר פרידמן, פנה אליו סופר „מעריב" ושאלו: מתי ולמה החליט להתפטר.

על כך השיב:

„כשחזרתי אור ליום א' לארץ מנסיעה מסחרית קצרה באיטליה, ראיתי את מחול השדים וציד המכשפות שהתחיל מחדש ומקבל מימדים לא־יתוארו. דבר שהזכיר לי את התקופה שקדמה להקמתה של ועדת החקירה — ועדה שהוקמה על פי החלטת ממשלת ישראל, שהרכבה נקבע על ידי נשיא בית המשפט העליון. החלטתי להסיק מסקנות משלי ולהתפטר.

„זאת, לאחר שנוכחתי לדעת כי גם ועדה בהרכב כפי שהיתה בראשותו של שופט עליון אינה יכולה לשים קץ להתקפות עלי, למרות החקירות המפורשות, הממצאים והמסקנות שהסקו — לא ראיתי כל מוצא אחר אלא להתפטר".

מר פרידמן המשיך:

„תחילה סבור הייתי כי בזבו לשוא זמנה של ועדת חקירה ותמכו שלי: תחילה סבור הייתי כי ימים ולילות של סיוט שעברו על משפחתי ועלי על פירסום דו"ח ועדת החקירה היו לשוא, אך בהרהור שני אני מרוצה שעברתי את שבעת מדורי הגיהנום — החקירה ופירסום הדו"ח — ועתה ניתנה לי האפשרות להתפטר לא באווירה של האשמות חסרות יסוד שהוטחו נגדי, אלא שוועדה הועדה פורסם וממצאים מפריכים את האשמות שהוטחו נגדי והמלצותיו של הרוב תובעות הפסק שך עבודתי כמנכ"ל „נתיבי נפט".

היסטוריה המונה

„עשיתי מה שעשיתי" — טען להלן מר פרידמן — „בלב שקט ובמצפון נקי. במשך חמש שנים כמנכ"ל „נתיבי נפט", כשאינטרס החברה והמדינה לנגד עיני. עתה באתי למסקנה, כי ב[...] אווירה זו של היסטריה הבו[...]בית לא תוכל עבודתי להימשך בתנאים סבירים ועניני החברה עלולים להינזק.

„לכן החלטתי — למען טיהור האווירה וכדי להקל על הממשלה, שלא אוזה עוד להגן על הוועדה שהיא מינתה ועל מסקנותיה — לעשות את הצעד שלא היה מנוס ממנו ולהתפטר.

„סיכום פעולותי והישגי בניהול „נתיבי נפט", מיום הפעלת הבארות הרוסיה ועד היום הזה, כתובים על דפי הדו"ח ומתבטאים במאות מיליונים רבים לקופת האוצר.

בסיכום הצהיר:

„עמדתי בחקירה וצדה ויצקה וגם אני וגם „נתיבי נפט" יצאו מהחקירה וידם על העליונה. גם הממשלה — שנאלצה להקים ועדת חקירה בניגוד לרצונה — אף היא יכולה להיות מרוצה מדו"ח הועדה וכעת, אחרי שהתפטרתי, אצפה להחלטת הממשלה ואראה אם תמצא העוז לאמץ לעצמה את דו"ח ועדת החקירה שהיא מינתה, לאחר שהטלתי עליה את המלאכה על ידי התפטרותי".

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים
על פטירתו של בננו היקר

אדי (אדוארד) שוורץ

בן 22 — מפתח־תקוה

הלויה תתקיים היום, יום ששי, י"ד אייר תשל"ב 28.4.72 בשעה 12 בצהרים בבית העלמין סגולה פתח־תקוה.

יוצאים מבית ההורים ברח' הרב גולד 4, שכון מזרחי, פתח־תקוה בשעה 11.45.

ההורים וכל המשפחה

אברהם קליר, חבר הרוב ב„ועדת ויתקון" מתקיף:

„הממשלה רשאית לקבל מסקנותינו או לדחותן; העיקר הוא עתה לשים קץ להיסטריה הציבורית"

אם כי לא הייתי מעסיק את פרידמן במפעלי, בגלל השוני בגישותינו ובסגנון חיינו, אני משוכנע, כי הוא לא מעל ול אגנב בפעולתו ב„נתיבי נפט" ✶ אם פרידמן עשה דברים נגד החוק או נגד מס־הכנסה, בקשר לרכישת מכונת הקידוח שלו — זה קרה לפני „נתיבי נפט", וזה עניינו של פרקליט המדינה ולא של „ועדת ויתקון" ✶ ד"ר גיב אפילו איננו דון־קישוט: כל האשמותיו שהטיח התבדו ועדיו היו אנשים בלתי מהימנים ✶ אין לי ספק כי ל„מדבר" היה כדאי לשלם 700 אלף דולאר תמורת המכונה של פרידמן ✶ ועדת החקירה לא הוקמה כדי לספק יצרי המונים בנוסח תליות בכיכר המרכזית בעיראק

אברהם קליר

גניבות, בצד המשטרה קרבעת, שלא היתה אחיזה לעלילה ולא היו גניבות. אלה הם תנאי החיים שלנו. וכאלה — ושכנותם — הרכיב ד"ר גיב את מסע האשמה שלו. ובגלל זה הארץ נתפשה להיסטריה וציפתה שהועדה תספק לה את התליות בכיכר.

„אני מתקומם נגד ההיסטריה הזאת"

„תורה לי, כואב לי. איכפת לי מאוד. כל כולי אני מתקומם נגד ההיסטריה הזאת. לא, לא אישית זה איכפת לי. אני איש תעשיה. שום רע לא יבולע לי באופן אישי. כואב לי רק שזוהי צורת החיים שלנו, שיש בה ההשתוקקות הזאת לשפוך דם. הממשלה אינה מחויבת לקבל את המסקנות שלנו. היא יכולה לדחות אותן. היא יכולה להחליט אחרת. כולנו מוגבלים, כאנשים. הנטיות שלנו היה שקול, כן, נאכן — במידה שאנשים יודעים מה שהם עושים, אנחנו חתמנו על מסקנות הרוב במכרה ברורה, עמוקה ולא שטחית, שאין סיבה לפטר את פרידמן ממשרתו."

ועל זה אומרת השודה, שבמבוא זה נתגלה לה במאוחר ובמשך קצר זמן, איך היא מטפלה בו? קצר־זמן?! בעניין בעל משמעות נוקבת כזאת? ובכך יצאה הועדה ידי חובתה?

„אני לא הייתי מוכן לשבת יותר זמן אומר אברהם קליר, אבל את העניין הזה צריך בתחלם לחקור והאיש שתפקיד זה מוטל עליו, הוא פרקליט המדינה. מה זה? באיזו מדינה אנחנו חיים? בשנת 1962 הקציבו למוטי פרידמן 385 אלף דולאר, כדי שהוא יקנה את המכונה הזאת. כאשר אני יוצא לחו"ל הצריך נוסף על 250 הדולאר עוד 500 דולאר — ואני עושה יתבוא במיליונים! — אז זה קריעת ים סוף! אם המכונה הזאת נרכשה תמורת 70 אלף דולאר, אז איך הקציבו לפרידמן 385 אלף דולאר? מי בדק זאת? מי אישר? ואיפה היה משרד הפיתוח אז, שהמליץ להעניק לחברה, שרכשה את המכונה הזאת, מעמד של מפעל מאושר ב־385 אלף דולאר. זו השאלה הקרבית ולא מדוע מכר פרידמן את המכונה הזאת תמורת 700 אלף דולאר! העיסקה הזאת היתה כדאית מאוד לחברת „מדבר". בדקתי זאת. למדתי זאת. תמורת יום קידוח משלמים בארץ אלפיים דולאר למכונת־קידוח. והוצאות הן אלף דולאר ליום. הרווח — אלף דולאר ליום. המחיר הזה הוא בלתי מוסרי, אבל המחיר הזה הוא קבע, שאפשר הצודק וכדאי ל„מדבר" לשלם לפרידמן 700 אלף דולאר תמורת המכונה, כי „מדבר" קיבלה גם מאות ימי קידוח ולפי רווח של אלף דולאר ליום, היא היתה רשאית להניח, שתכסה את מחיר ההשקעה בהצלחה".

היותר הוא רצה לחסוך לעצמו את הריבית ואת הפרשי הפיחות. את הסכומים האלה עליו להחזיר! אין ספק בזה! ואני שומע, כי חלק מהסכומים הוא כבר החזיר!"

„כל המסמך של בלומפילד איננו חשוב"

„ולכן כל המסמך של בלומפלד אינו חשוב מנקודת הראייה של ועדת החקירה. אם פרידמן קנה את המכונה ב־70 אלף דולאר, או בשבעה דולאר, או בשבעה סנט — זה אינו רלוונטי בשביל הועדה, כי לא עיסקותיו הדורחיו של פרידמן היו נושא החקירה שלה, אלא רק ההנהגה אותו ב„נתיבי נפט". הועדה חקרה את השאלה הזאת. עיסקותיו של מר פרידמן לפני מלחמת ששת הימים, לפני שהוקמה „נתיבי נפט" ולפני שהוסמו כל האשמות — זה לא היה עניינה של הועדה בשום פנים!"

אם כן, מתעורר ספק מדוע צריך פרקליט המדינה לדעתו של מר קליר, לחקור את פרשת רכישתה של המכונה ד־לתת את דעתו על המאלה כמה שילם מר פרידמן בחוזה?

מסביר מר קליר: „זה דבר אחר. להלוטין דבר אחר! אם מר פרידמן קנה את המכונה, כפי שטוען מר בלומפילד, תמורת 70 אלף דולאר והוציא מהחלוקה למטבע חוץ 380 אלף דולאר, ועל ידי כך הוציא במרמה מהקופה המדולדלת 310 אלף דולאר מיותרים, ואת הסכום הזה הוא קיבל בחזרה בצורת פחת, הוא על־ידי כך גנב ממס הכנסה, כי הוא לא הוריד פחת זה לפי 70 אלף דולאר, אלא לפי 380 אלף דולאר — אז זאת היא גניבה מלוכלכת ופרקליט המדינה מחויב לבדוק זאת באופן העמוק ביותר. אם הקירה זאת תוכיח, כי יש אמת באשמה זאת וכי מר פרידמן נתן לועדה מספרים לא נכונים — חייב פרידמן לשאת במלוא חומרת המעשה ובכל התוצאות!"

„הוא לא מעל והוא לא גנב"

„מצאתי הרבה פגמים אצמתיים אצל מר פרידמן אבל בשום אופן הוא לא מעל ולא גנב ב„נתיבי נפט". כאן לא היה כל עניין פלילי. עניין 70 אלף הדולאר, אם יוכח כנכון, הוא עניין פלילי בהחלט ואין אדם יכול להמצא אשם בעניין כזה ולכהן בתפקיד ממלכתי בכיר".

כששה קרוב מאוד אל מר קליר שאל אותו: מדוע לא אברהם כל זאת, בשקום הויכוח האוכלל, כשהקירה לא היה יותר זמן?

חשב. וחשב שוב. הרבה זמן. לבסוף אמר: „אינני עורך־דין, ואפילו לא חבר באקדמיה ללשון. אולי זה ניסוח בלתי מוצלח. גם זה קרה. העיקר הוא שעשינו עבודה אחראית. אין איש מחוייב לקבל את תוצאות עבודתנו. הממשלה רשאית לנהוג כרצונה. רק שיסתיים עם ההיסטריה הזאת!"

דיין תוקף את עורך „אות": דרישתו לפטר קצין בכיר — זו הסתה פרועה

שר־הבטחון האשים את עורך בטאון המפלגה בכתיבה מתוך אי ידיעת עובדות, בקשר לקצין שננזף בעניין הגידור בפיתחת רפיח ✶ דוד שחם: בדימוקראטיה רשאים להרהר על מידת העונש שנקבעה ✶ גולדה מאיר: לא ייתכן שכל אחד יכתוב דעתו ב„אות" — כי מה שנכתב שם, מחייב אותי

פניות רבות לממשלה: לא לקבל מסקנות הרוב

אלון למשלחת מחיפה: אמסור דעתי לממשלה ✶ גלילי: יוסקו המסקנות הדרושות ✶ בגין: נדרוש חקירה פרלמנטרית

הגיעה רעייתו של דומב־טרפר, ראש „התזמורת האדומה"

„תקוותנו כי פולין תתיר יציאת בעלי ונחיה עם בנינו בישראל"

מאת רחה פריצור

„הדבר היחיד שנותר לנו לעשות, הוא לקוות כי שלטונות פולין יתירו לבעלי לצאת משם ולבוא לישראל, כדי שנוכל להיות כאן כולנו יחד", כך אמרה אתמול בנמל התעופה לוד, לובה טרפר, רעייתו של ליאופולד דומב־טרפר, מי שעמד בימי מלחמת העולם השניה בראש רשת הריגול הסובייטית, „התזמורת האדומה". גב' טרפר דיברה עברית הדורה.

גב' טרפר באה אתמול אחר הצהרים מקופנהגן, כדי להיות כאן שבועיים במחיצת בנה, ד"ר אדוארד טרפר, שתי אחיותיה ואחות בעלה. היא סיפרה, כי לפני שנה וחצי הגישו היא ובעלה לראשונה, בקשה להיתר יציאה מפולין. „עד היום קיבלנו 4 תשובות שליליות, ואני חושבת שגם התשובה החמישית תהיה באותו נוסח".

הסתייגות דיפלומטית

כדוע המתינו עד לפני שנה וחצי בהגשת בקשה ליציאה? „קשה להגיד. אנחנו רוצים להאמין, כי גזר הדין ישונה ובעלי יוכל לצאת. אתם יודעים, כי שלושת הבנים שלנו יצאו את פולין לפני כמה חודשים ונשארנו שם רק אני ובעלי, ואנחנו כבר לא כל כך צעירים. היינו רוצים להיות כולם ביחד בישראל" — אמרה.

כאשר שואלים את גב' טרפר, אם היא מסכימה להנחה, כי שלטונות פולין אינם מתירים יציאת בעלה, בשום שהוא יודע סודות רבים מדי, היא מסתייגת במהירות וכשיבה באופן דיפלומטי: „הממשלה הפולנית אומרת, שהוא לא יכול לצאת מפני שהוא יודע יותר מדי סודות. אולי הממשלה חושבת כך, אבל אני אף פעם לא הייתי בממשלה ואינני יודעת על כך. גם בעלי סיפר לי, שאולי יגלו לו סוף סוף אילו סודות הוא יודע המסכנים את בטחון פולין".

„קושיות של פסח"

עתון בגרמניה כתב באחרונה, כי בעלך היה סוכן כפול. האם ידוע לך על כך? היא נשאלה. גב' טרפר, בת ה־65, לבושה חליפה אפורה בהירה ולידיה כפפות ניילון לבנות, הגיבה בחיוך רחב, השיבה באידיש: „אתם שואלים אותי קושיות של פסח"...

„אנחנו חושבים ומאמינים, כי אכן יבוא יום ואנשים בעולם, המכירים את בעלי ואת עבודתו כל חייו, ישפיעו על ממשלת פולין, שתתיר את יציאתו. בעלי רוצה רק להיות יחד עם בניו ויחד עם כל המשפחה, ולחיות בארץ ישראל".

ביקרה בישראל פעמיים

העברית הרהוטה שבפיה — היא מספרת — נרכשה „עוד כשהייתי ילדה קטנה. בבית ספר למדתי עברית והייתי גם בתנועות הנוער „החלוץ" ו„השומר הצעיר". השפה העברית יפה מאד ומצלצלת, ואני אוהבת אותה". כן מגלה לובה טרפר, כי ביקרה בישראל יחד עם בעלה לפני 40 שנה. הם שהו בישראל בין השנים 1926 — עד 1929. פעם נוספת ביקרה לובה טרפר, הפעם לבד, בשנת 1960, כאשר שהתה בישראל כחצי שנה.

לגב' טרפר אין עדיין תכניות מוגדרות לגבי ביקורה הקצר בישראל. „באתי רק לבקר את בני משפחתי", היא אומרת. על תכניתם של בניה לשבות שביתת רעב בניו־יורק, מול בניין האו"ם, אם לא יתירו יציאת אביהם — לא שמעה, היא אומרת.

לא מצור ולא מצוק

„עלי להיוועץ קודם עם בני משפחתי, לא ידוע לי על תכנית זו דבר", היא משיבה לשאלה אם תצטרף לשביתה.

גם על אורח חייהם של בני הזוג טרפר בוורשה אין היא מוכנה להרחיב את הדיבור. האם עוקבים אחריכם? האם אתם חיים בפחד? „לא ראיתי שמטילים עלינו מצור, אולם גם לא הרגשנו מעולם חופשיים יותר על המידה" — היא משיבה קצרות.

בנמל התעופה לוד נפגשה לובה טרפר עם אחותה יפה ברודיה מרמת גן, כי שהיתה טרקטוריסטית מפורסמת בקיבוץ רמת הכובש. האחיות התחבקו ממושכות ומיהרו לספר זו לזו על תולדות השנים, שבהן לא התראו.

לובה טרפר בהגיעה ללוד

מנהל בית־ספר תיכון ביפו גילה גופת אשתו הנרצחת בביתו

זמן קצר לפני שנסע הביתה, טילפן אלמוני אל יוסף ליפשיץ ותיאר באזניו את מראה אשתו ✶ הוא מיהר לביתו ומצא את אשתו רחל בשלולית דם

— מאת יאיר שמרון —

יוסף ליפשיץ, מנהל בית הספר התיכון עירוני ה' ביפו, מיהר אתמול בצהריים לביתו, בעקבות שיחת טלפון מיסתורית שאלמוני שתיאר באזניו את מראה אשתו. ליבו של ליפשיץ ניבא לו רעות ואמנם כאשר פתח את דלת דירתו, ברחוב ליבקין 8 בתל־אביב, נתגלה לעיניו מחזה מזעזע: אשתו רחל, בת ה־60 היתה מוטלת ללא רוח חיים במטבחון הדירה, כשסביבה שלולית גדולה של דם.

שיחת הטלפון המיסתורית הגיעה למזכירות בית הספר סמוך לשעה 1 בצהריים. הדובר, שסירב לזהות את עצמו, ביקש לשוחח עם המנהל. המזכירה סירבה להעביר את השיחה, עד שלא יזדהה הדובר ואז אמר האלמוני: „כאשר [illegible]". מר ליפשיץ לקח את הטלפון ואז שמע קול דובר במבטא מזרחי, או צרפתי, המתאר באזניו את אשתו, מבנה גופה, [illegible].

הוא מיהר לביתו ועוד בעמדו על המדרגה קרא בשם אשתו, כפי שנהג לעשות פעמים רבות מדי שובו מן העבודה. איש לא ענה. כאשר עלה למעלה, גילה כי אלמוני (או אלמונים), נכנס הביתה וחתך את צוואר אשתו ואת פניה בסכין.

שכנים מן הדירות הסמוכות הזעיקו אמבולנס של מגן דוד אדום, ואת המשטרה וכמו כן את בתה היחידה של המנוחה, גילי ליפשיץ, המשמשת כמרצה לביולוגיה באוניברסיטת תל־אביב, וקרובי משפחה אחרים.

לא נשדד דבר

המשטרה שפתחה בחקירה, בסיוע הבעל ובני המשפחה, מצאה כי מהדירה לא נשדד או נגנב דבר ולא נראה כי הרצח בוצע למטרת שוד. כמו כן הוברר כי הסכין בה נרצחה המנוחה אינה שייכת למשק הבית (הסברה היא כי הרוצח (או הרוצחים), הביא את הסכין עמו בכוונה תחילה. המשטרה אינה מוציאה מכלל אפשרות כי היה זה מעשה נקמה ועל רקע זה בוצע הרצח.

„אבדו חיי. נהרסו כל חיי" — מילמל יוסף ליפשיץ כל העת, כשהוא מנסה למצוא נוחם בזרועות בתו. השנים שהו בדירת משפחת קופרמן השכנה, בעוד המשטרה משלימה את החקירה בדירתם. השכנים וקרובי משפחה ניסו להרגיע את הבעל היודע כאדם חולני, שעבר שני התקפי לב ונפצע קשה גם בתאונת דרכים. הוא היה בטיפול רפואי זמן [illegible].

עקרת בית שקטה

שכנים סיפרו לסופר „מעריב" כי הכירו את המנוחה כעקרת בית שקטה ותרוצה. זמן קצר לפני השעה המשוערת, בה בוצע הרצח, שבה בן השוק לאחר שערכה קניות לשבת. השכנים לא שמעו קול צעקות עולות מן הדירה ולא ראו שום חשודים בבית, או סביבו. אחד השכנים הציע באזני סופר „מעריב" את ההשערה, כי הרוצח היה מוכר למנוחה, כאחר שלא נהגה לפתוח את דלת ביתה בפני זרים.

העתונאי חביב כנען במשפט איום רצח על חברו:

„דנוך אמר: בג'ונגל שאנו חיים בו אני מחסל כל מי שרוצה לחסל אותי"

בהמשך משפטו של שמשון דנוך, המואשם באיום ברציחת את רן כסלו, הכתב במערכת „הארץ" על רקע כתבותיו על פשע מאורגן בישראל, העיד אתמול בבית משפט השלום חביב כנען ממערכת העתון, שהיה נוכח בשעת התקריות.

„אני זוכר, כי דנוך אמר שחיינו הם חיי ג'ונגל ובג'ונגל זה אני מחסל כל מי שרוצה לחסל אותי", סיפר כנען.

לדבריו נכח בהדרו במערכת ב־19 באפריל אשתקד, כאשר הופיע שמשון דנוך ושאל על אודות רן כסלו. הלה ישב אף הוא באותו חדר ודנוך נכנס עמו בשיחה. כנען אמר, כי היה שקוע בעבודתו ולא התרכז בכל השיחה, אך קלט מספר דברים. דנוך אמר לכסלו: „אני לא רוצה שתכתוב עוד עלי. שמע, אני לא פוחד משום דבר ומוכן ללכת לבית הסוהר. העיקר שאראה כגבר". דנוך היה נרגש ונרגז וכסלו ואני ניסינו להרגיעו. הוא שאל את כסלו מדוע אינו כותב על תופעות שונות אחרות ולא עליו. הוא שלף חבילה שטרות כסף עבה, השליך על השולחן ואמר בכעס: „אני מוכן לשלם לך כמה שתרצה, אם יהיה לך אומץ לכתוב על פרצות, כגון הזונות".

העד המשיך ואמר, כי כסלו הציע לדנוך לפנות לעורך־דין אם הוא עצמו נפגע כשרבוב שמו בכתבות, אך דנוך אמר לו כי פנה לעורך דין אולם אינו סבור שזה יועיל.

על אפליה עדתית

לאחר מכן דיבר דנוך על אפלייה עדתית.

העד אמר, כי אינו זוכר את פרטיה של שיחה נוספת, לא שמע דיבורים על אודות משפט באורגן וכן לא איום ברצח בכסלו.

סניגורו של דנוך, עו"ד משה רום, העיד במהלך הדיון, כי כסלו העיד בפעם שעברה, כי לא דובר כלל על אפלייה עדתית בשיחתו עם דנוך, אך העד כנען עמד על כך שאכן דיברו השניים על כך.

שמשון דנוך, שהעיד לאחר מכן, אמר כי יום לפני שביקר במערכת „הארץ" קרא בעתון את כתבתו של כסלו ולדבריו האשים אותו העתונאי בביצוע רצח ובהשתייכות ל„מאפיה".

העד הוסיף כי בא לבקש מכסלו שיימנע מפרסום נוסף כיוון שזוהי עלילה. „אמרתי לו שהוא כותב על מועדונים של ספרדים ולא כותב על אחרים וטענתי כי יש לו אפלייה עדתית".

„כסלו שקרן"

„כסלו שקרן ולא איימתי עליו ברצח" — הוסיף העד — „אמרתי לו רק שאם באמרו יסבכו אותי — אני אסבך אותו. אמרתי לו שבשביל הכבוד שלי, אני יכול לפרק אותו בבקום — ואז אקבל עונש על דבר שעשיתי ולא על מעשה שלא עשיתי. אמרתי לו, כי הוא זה בג'ונגל ויודה בכל דבר תמים. אם תפגע בי — אפגע בך. לא אמרתי לו שום דבר בדבר סכין או כדור. זה שקר. כפי שכל מאמריו שקר וכל העתונאים משקרים. לגבי הכסף, נכון שאמרתי לו שאני מוכן לשלם למי שיכתוב על שאר המועדונים ושאר תופעות הימורים".

השופט בוריס רפופורט הביע פליאתו בגמר הדיון על כי דבר כה חמור למראית עין הובא למשפט רק 8 חדשים כאז המקרה, וביקש כן התובע, זאב נש, את הסבר המשטרה. מתן ההסבר הובטח לישיבה הבאה.

המשך המשפט נדחה. (ע)

6 חודשי מאסר על־תנאי לטרקטורן שדרס פעוט למוות

נהג טרקטור אשר דרס למוות פעוט בן שנתיים נידון אתמול בבית משפט השלום בתל־אביב ל־6 חודשי מאסר על תנאי, 2500 ל"י קנס ושלילת רשיונו למשך שלוש שנים.

הנאשם, יעקב פרטוש, בן 34, מרחוב אורלוב 84 בפתח תקוה, נהג טרקטור בכביש בשכונת התקוה בתל־אביב בו בוצעו עבודות סלילה. בהזדמנות אשתקד, בעת שעסק בעבודות עפר, לא וידא כי השטח פנוי מילדים ולא דאג שמישהו ידריך אותו בנסיעה. למרות שראה פעוט משחק סמוך לטרקטור, לא בדק היטב שאין ילדים בסכנה. כתוצאה מכך פגע בתינוק בן שנתיים, שאול גינדי, שנהרג במקום.

שופטת השלום, גברת עדנה עצקי אשר הרשיעה את הנאשם, קבעה בגזר הדין, כי נוכח עברו הנקי מרשלנות של הנאשם יורשה לו למרות שלילת הרשיון, לנהוג כשאית בעל 4 טון כדי שלא לשלול את פרנסתו.

שוטרים חיפשו סמים - ומצאו בית בושת

בעת ביקור השוטרים הגיעו למקום לקוחות נוספים וכן צלצלה נערה ושאלה „אם אפשר לבוא לעבוד"

שתי נשים החשודות בניהול בית בושת בדירה ברובע בצפון תל־אביב נעצרו ע"י המשטרה. אחת החשודות מנהלת המוסד, השניה נעצרה אתמול בפקודה של שופט השלום בתל־אביב ל־10 ימים.

לפני יומיים ערכה המשטרה חיפוש בדירה ברחוב „הושע" בן־גוון 47 אחר סמים אך כשהגיעו השוטרים למקום הופתעו לראות את בעלת הבית מקיימת מגע מיני עם לקוח. בו במקום סיפר הלקוח כי הוא גבר נשוי שנהג לבקר בדירה ומשלם 50 ל"י כל פעם.

תוך כדי שהותה של המשטרה במקום צלצל הטלפון פעמים רבות וגברים שאלו אם בעלת הבית פנויה ואפשר לבוא. בין היתר צלצלה נערה ושאלה אם אפשר לבוא לעבוד והשוטרת שענתה לטלפון, כאילו היא בעלת הבית, הזמינה אותה לבוא. בחקירתה נתברר כי נהגה לקבל לקוחות במקום.

שופט השלום י. טרייביש, הורה לעצור את בעלת הבית לעשרה ימים ואילו את החשודה השנייה הורה לשחרר בערבות, כמו כן אסר את פרסום שמן של החשודות.

שני אחים חשודים באיומים ובנסיון לסחוט אלפי לירות

המשטרה: הפעילו לחץ על אלישע מזרחי, אחיו של הנאשם בשליחת אנשים לרצוח את „יוסקאי"

שני אחים, הרצל וציון עזיז, מתל־אביב נעצרו אתמול בפקודת בית משפט השלום בתל־אביב לשבעה ימים כחשודים באיומים ובנסיון לסחוט אלפי לירות מאלישע מזרחי, אחיו של יהושע מזרחי, החשוד שקנה לדין על ששלח אנשים לרצוח את יוסף מזרחי („יוסקאי").

בבית המשפט סיפר נציג המשטרה כי הרצל עזיז בא לפני כחודשיים ו[illegible] כלי כסף אחרים לבית המלאכה של אלישע מזרחי להתכה. הוא הכריח את בעל המקום להתיך את כלי הכסף בעל כורחו. כעבור זמן מה הובאו כלי כסף נוספים להתכה גם בידי אחיו, ציון עזיז.

נציג המשטרה הוסיף וסיפר כי ב־18 באפריל, נכנסו שני האחים לבית המלאכה של אלישע מזרחי ודרשו 10 אלפים ל"י לכיסוי שכר טירחה של עורך דין עבור [illegible] החשוד (ביחד עם אברהם אבוריבבקי) ברצח „יוסקאי". על פי עדותו של אלישע כדי [illegible] או עם הרצל עזיז. כמה ימים לאחר שמזרחי סירב לבקשתם, פרצו אלמונים לבית המלאכה שלו, השחיתו ציוד, מכונות וגרמו נזק לבית המלאכה. המשטרה חושדת כי שני האחים קשורים להשחתה בית המלאכה ואילו הרצל עזיז חשוד גם בנסיון הסחיטה מאלישע מזרחי.

ראש עירית באר־שבע נעל את הישיבה... כיבה את האור

נאורי רגז על שהמפד"ל לא התכוונה להצביע בעד אישור מילוות שונים בעניני חינוך

— מאת שלמה גבעון —

ראש עירית באר־שבע, מר אליהו נאורי, קם אמש בעיצומה של ישיבת מועצת העיריה, נעל את הישיבה וכיבה את אור ההיכל באר־שבע. המועצה היתה בעיצומה של ישיבה מיוחדת של המועצה בעניני חינוך [illegible].

המפד"ל, אשר הציעו בהחלטה [illegible] רבים בהחלטות הנהלת העיריה בעניני החינוך הדתי בעיר ואי־כלילי דרישות מבחינה בשעה זו.

לאחר שמר נאורי נוכח לדעת שלא יקבל בהצבעה רוב לאישור המילווה, קם ונעל את הישיבה. בפתיחת הישיבה איימה סיעת עירית באר־שבע, פה אחד, בהעדר אחד מנציגי סיעה גח"ל, הצעה הנהלה הציעה להעניק אזרחות כבוד לשר האוצר, מר פנחס ספיר.

במהלך הדיון בישיבת המועצה הובהר לפתע, כי המפד"ל הנייצגת על הקואליציה העירונית, אינה מתכוונת להצביע עם סיעה „הבעירה" לאישור המילווה. נראה כי היתה זו מעין „פעולת תגמול" של אנשי [illegible].

מאסר על תנאי לחייל שביצע מעשה סדום

בית המשפט המחוזי בתל־אביב, ד"ר זאב צלטנר, הציע אתמול הצעה ביצוע, להטיל עונש מאסר של 5 שנים על חייל, שעשה מעשה סדום בילד בן 8, והדבר גרם לילד ליקויים נפשיים.

השופט ציין, כי מחובת בית המשפט להגן על אלה, שאינם יכולים להגן על עצמם. הטלת עונש מאסר על תנאי תתפרש בעיני עבריינים כבות בית המשפט מקל בעבירות כאלה.

שני השופטים האחרים בהרכב, ד"ר משה בייסקי וגב' שולמית ולנשטיין, החליטו להטיל על הנאשם מאסר על תנאי ל־3 שנים, בהתחשב בטענת סניגורו, עו"ד משה אלוני, שהתייחסה לנסיבות האישיות שלו. ובהמלצת רופאים, כי טיפול עשוי להועיל לנאשם ואילו מאסר עלול לגרום להדרדרותו.

שני תושבי נתניה נקנסו על הכאת ערבי

היום הפיצין שאיל בנתניה ביום 15.9.70 נשפטו אתמול בבית המשפט בנתניה, כאשר שני צעירים המתקיפים עצרו [illegible] השופט הישראלי [illegible] ידי השופט א. לייבוביץ, לתשלום קנסות בסך 250 ל"י כל אחד ובן המאסר על תנאי לתקופה של 60 יום.

המתלונן קאבל בכר נסור, תושב הכפר קלנסואה, סיפר בעדותו, כי למהרה ליל ההבלה בבנייה שיבל ביקור בבי־היגה כשהיה בדרכו אל התנת הכרונות, בכיכרה, כשלפתע התחיל הכהן דולק אחריו ופגע בו. הוא הולך בידי הנש על ידי המכונר וישקור הכ־מין. המתלונן הצביע על שני הנאשמים שהפילוהו לדרכו, ואריך, קרעו את חולצתו והיכו בכל חלקי גופו. היא נזקק לטיפול רפואי.

בפסק דינו אמר השופט לייבוביץ: „אמנם המקרה אירע אחר הפיגוע, בעקבות סערת הרוחות. אך יש לעקור מהשורש תופעה אלו של פגיעה באזרחים שוחרי שלום על ידי אנשים חמומי מוח ורגישי מחשבה, רק מכיוון שהם בני־ביכם לחלק זה או אחר של אזרחי המדינה".

רבים השתתפו בהלוויית ראש עירית בית־לחם

ראש עירית בית לחם, אליאס בנדק, שמת שלשום במכה לה במאדיה, הובא אתמול לקבורה בבית הקברות האורתודוכסי בבית לחם.

בהלוויה רבת המשתתפים, שיצאה מביתו, השתתפו בפקודת אלוף יהודה ויטנין, תת אלוף רפאל ורדי, המושל הצבאי של בית לחם, סגן אלוף י. עגב, מפקד נפת המשטרה של בית לחם, אנשי הכמורה, קצין צבא בכירים, ראשי עיריות באיזור יהודה, וביניהם ראש עירית חברון, כייח' מוחמד עלי אל ג'עברי, ראשי הכנסיות ונציגים דיפלומטיים.

ההלויה עברה ברחובה הראשי של בית להב, ולאחר סקס אשכבה שנערך בכנסיית המולד, הובא הנפטר לקבורה בבית הקברות האורתודוכסי של בית לחם. (ע)

„שרפון" רחובות למבנה חדש

אבן־פינה למבנה החדש של חברת תרושת שרפון ברחובות הונחה אתמול באזור התעשיה החדש בעיר. המפעל החדש יוקם בשלבים, ובשלב ראשון, בהשקעה של כ־2 מיליון לירות, מחלקת הפולימריזציה לייצור דבקים וחומרי גלם לתעשיה.

מנכ"ל שרפון, ד"ר א. חלק אמר כי תוך שנתיים יועברו למבנים החדשים כל מחלקות הייצור. ההשקעה במפעל החדש תגיע ליותר כ־10 מליון לירות. אמר ד"ר חלק. בטקס נכחו גם ראש העיר מר שמר אל רוזמן, מזכיר מועצת הפועלים מר קלמן באלר, ונציג ועד העובדים.

ישישה מתה בנפילה לתהום

ישישה בת 90, זוהרה הסיין ברי, מהכפר דיר אל אסד בגליל המערבי, קיפחה אתמול את חייה בעת שהתדרדרה לתהום עמוקה כ־30 מטר, סמוך לביתה.

שכנים שהבחינו במקרה הזעיקו רופא לבדיקה בחדירה, אך נקבע בה מיתה.

דיינים חוייבו בתשלום הוצאות

— מאת אביטוי אבוד —

צו הולטי המורה לבית הדין הרבני האזורי בירושלים להעביר תיק בדבר החזקת ילד מירושלים לבית הדין הרבני האזורי בתל־אביב, ניתן אתמול בבית המשפט הגבוה לצדק בירושלים.

המדובר בתיק שהובא לדיון בבית הדין הרבני בירושלים לפני כ־8 שנים. לכרות שניתנו בתיק זה מספר החלטות ביניים טרם נידון הנושא העיקרי בו.

בערעור על אחת מההחלטות הביניים בפני בית הדין הרבני הגדול לערעורים התבקש בית הדין בין השאר, בהסכמת הצדדים, להעביר את התיק לבית הדין הרבני האזורי בתל־אביב. בית הדין נענה לבקשה זו ואף קבע את ההרכב של בית הדין האזורי בתל־אביב.

כשביקש העותר להעביר את התיק לתל־אביב נאמר לו בבית הדין הרבני בירושלים שהוא צריך להגיש בקשה מנומקת בכתב. בעקבות זאת פנה העותר אלחנן קליר, באמצעות פרקליטו ד"ר משה עליאש לבג"צ בבקשה להורות לבית הדין לשחרר את התיק.

העותר קיבל צו על־תנאי כמבוקש. הדיין בנו נצרך אומל. בטולכו התברר, כי בית הדין הרבני הגיש אמנם תשובה בכתב לטענות העותר, אולם לא שלח נציג לאולם המשפט כדי לנמק עמדתו.

בתשובתו כתב בית הדין הרבני האזורי כי לבית הדין הרבני הגדול לערעורים לא היתה סמכות להחליט על העברת התיק לתל־אביב ללא הסכמתו.

מ"מ נשיא בית המשפט העליון ד"ר י. זוסמן והשופטים ד"ר א. ויתקון וד"ר י. קיסטר דחו טענה זו. השופט זוסמן קבע בפסק הדין כי בית הדין הרבני האזורי רשאי להרהר אחר ההחלטה של ערכאה הממונה עליו למעשה.

השופטים מצאו, כי בנסיבות אלה כן הדין לחייב את אב בית הדין הרבני בירושלים, שפיר, והדיינים כך ועטיה אשית בהוצאות העותר ופסקו עליהם תשלום של 500 לירות.

בוטלה הרשעתו של יועץ מס הכנסה

— מאת סופר „מעריב" בירושלים —

בית המשפט העליון בירושלים קיבל את ערעורו של יועץ מס־הכנסה שהורשע בהגשת אישור כוזב לשלטונות מס הכנסה מתוך כוונה להגדיל את הצהרת ההון, וביטל את ההרשעה ואת הקנס בסך 5000 ל"י שהוטל עליו.

המערער, רחמים דיין, מירושלים עסק בשנת 1968 בעניני מס הכנסה של בתג „אגד" שהופנה אליו לקבלת יעוץ בקשר להצהרת ההון נדרש להמציא לשלטונות מס הכנסה.

בית המשפט המחוזי שהרשיע את המערער קבע, כי המערער הוציא מהנהג אישור כוזב על הלוואה שלכאורה קיבל ממנו.

שופטי בית המשפט העליון, מ. לנדוי, ד. ברנזון וד"ר קיסטר כבאו כי הגנתו של המערער בפני בית המשפט בתוני הגבלה לסוג מסוים שאלות וכך לא ניתן לו הוכיח שהאישור לא היה זיוף.

חצי שנה מאסר לגונב ממעבידו

עובד מאפיה, שהואשם בגניבת 3000 ל"י, כספי לקוחות שגבה עבור מעבידו, נידון אתמול ל־6 חודשי מאסר בפועל בבית המשפט המחוזי בתל־אביב.

הנאשם דוד פרץ, בן 28, מרחוב בן עטרם 16 בחולון, הועסק בסוף 1969 כנהג במאפייה של אליהו מזרחי ביפו. הוא הוביל פיתות להנויות וגבה תמורתן.

בדצמבר 1969 גבה כספים מ־11 לקוחות, שילשל את הכסף לכיסו, הפסיק את עבודתו ועזב את הארץ. כעבור זמן ארוך חזר ונתן למעבידו שטר בסך של 3000 ל"י, אשר לא נפרעו עד היום. הוא נעצר על ידי המשטרה והועמד לדין.

בגזר הדין קבעה השופטת הגברת הדסה בן־עתו, כי אשם הוא אדם לא אחראי אפילו במהלך המשפט נעלם לצוות פעמים על מעצר ימים מכיוון שלא הופיע לדיון בית המשפט. הוא נידון להיכנס חצי שנה מאסר בפועל וחצי שנה מאסר על תנאי.

1000 ל"י קנס על משקה פגום

בעלי בית החרושת „יפאור" לייצור משקאות בחיפה נקנסו אתמול באלף ל"י, בית משפט השלום בחיפה בשל שיווק בקבוק בו קה פגום.

בבקבוק משקה אשכולי תוצרת „יפאור" נתגלה צרור צובש שלא היה ראוי למאכל אדם.

✶ מנכ"ל משרד הפנים מר חיים קוברסקי, סייר אתמול באגני החכצן בחולון ראשון־לציון. מר קוברסקי עמד על בעיות כפבל השפכים ועל התכניות לפיתוחו בשנה הקרובה. אל מר קוברסקי נתלוו סגנהלי מחוזות תל־אביב והמרכז וכן מר שמואל קנטור, סמנכ"ל להנדסה ב„מקורות". נמסר כי סיורו של מר קוברסקי נוגע לבקשה מפעל השפכים של גוש דן להקצבה בגובה שלושים של 25 מיליון לירות לשנת הכספים הבאה.

חב' האוטובוסים „תל־ליטווינסקי" תפעיל קו נוסף

חברת האוטובוסים תל ליטווינסקי המפעילה קו בין תל־אביב לתל־השומר, קיבלה מהמפקח על התעבורה רשיון להפעלת קו אוטובוסים נוסף דרך גבעתיים, רמת־חן וכפר אז"ר. כתוצאה מכך בוטל בבית המשפט הגבוה לצדק צו על תנאי שהוצא בזמנו נגד המפקח על התעבורה.

חברת תל ליטווינסקי מפעילה קווי אוטובוסים סדיר מזה עשרות שנים. בשנים האחרונות נפגעה כתוצאה מהפעלת קווים מקבילים של חברת „דן". החברה פנתה בבקשה למפקח על התעבורה שיעניק רשיון להפעלת קו נוסף. משלא נענתה פנתה החברה באמצעות פרקליטה עו"ד ב. לנדה לבג"ץ. בית המשפט הגבוה לצדק הוציא צו על־תנאי נגד המפקח על התעבורה אשר בעקבותיו הסכים להעניק את הרשיון המבוקש.

נעצר חשוד בדקירת בעל קפה „אתונה"

אריה דארמהר, החשוד בדקירת בעל בית הקפה „אתונה" שברחוב הירקון בתל־אביב, נעצר אתמול לעשרה ימים בפקודת בית משפט השלום בתל־אביב.

הנדקר, שאול שכטר, מאושפז עתה בבית החולים לאחר שנפגע במספר דקירות וגבי המשטרה טען, כי יש לעצור מספר חשודים נוספים במקרה זה.

החשוד טען להגנתו, כי ב־מקום קרתה תגרה וכי אחד מעובדי בית הקפה ניסה להזיק אותו, אך הוא זה הציג כדי להמנע מפגיעה והס כיוון פגעה בבעל המקום.

הוארך מעצר החשודה בהפצת צ'קים בלי כיסוי

מעצרה של דיליאן גולדר־ניק מהרצליה, החשודה בהפצת צ'קים ללא כיסוי, הוארך אתמול בשבועה ימים בפקודת, על ידי בית משפט השלום בתל־אביב.

החשודה נעצרה לפני שלושה ימים לאחר שנפתחו נגדה 11 תיקים על קבלה תמורת בקניות שונים תמורת צ'קים ללא כיסוי. אתמול טען נציג המשטרה בבית המשפט כי נגד גלו עובדות חדשות בקשר אליה: היא מבוקשת על־ידי משטרת נצרת בקשר לתיק פלילי לשנת 1970 שהדיון בו יערך היום; מבוקשת על־ידי משטרת אילת בקשר להפצת שני צ'קים ללא כיסוי ועבירות ביקורה וכן נתגלו עוד הכישה בהן עסק בקנוקות שונים בארץ בהם קיבלה החזרה סחורה תמורת צ'קים ללא כיסוי.

לפיים אורחים מסיני ועד רמת־הגולן
„מיפגש האביב" שערך י. אלון בגינוסר

— מאת מאיר הראובני —
… „מיפגש האביב" — ה… היהודי־ערבי ש… סגן ראש הממשלה יגאל אלון ורעייתו רות, שנה זה כ־15 שנים ישוב גינוסר, על שפת הכנרת, נערך אתמול הפ… ערב בחיקו הטר הק…

[illegible]

… כולוגיים ומדיניים פנימיים. ד… להסכים להפסקת האש, צריך לקחת, ודרוש עוד קצת אר־ מת־לב, כדי להפוך את הפסקת האש לשלום בר־קיימא.

„גם היום, ימים אחדים לאחר שהושמעו נאומי מלחמה מדאיגים בקאהיר, אני קורא לכולנו לא להתייאש מסיכויי השלום. נאומים מלחמתיים אינם פותרים בעיות אלא יוצרים אותן, קודם כל עבור משמיעיהם. למזלנו, כי את השלום יש למצוא כאן, באזורנו. השלום אינו עובר לא דרך וושינגטון ולא דרך מוסקבה, אלא דרך קאהיר־ירושלים־עמאן־דמשק־ביירות. אינני רואה מדוע על עמים עצמאיים אלה לבקש מגורמים זרים לעשות את המלאכה במקומם.

„כשאני מחפש את השלום בבירות ערב, אני חושב שניתן למצוא אותו. קודם כל בקרב הרשבים כאן ובקרב הערבים הרשבים בשטחים בלתי־אמצעיה לנו.

„בגן הגליל כילדות, יודע אני שהיהודים והערבים יכולים להיות יחד בשלום ובשיתוף פעולה. אני קורא לציבור הגלי… הירגיע בגדה המערבית וברצועת עזה, שמשבט ומבלי לשאול את פיתוח הוקלים במחצבות הפליהבה, שיפילו את כלוא משקלם למען השלום, כדי שתהיה יחד מתוך כבוד הדדי ותוך שיתוף־פעולה לטובת כולנו יחד. מי יתן, ובטרם תחלוף שנה נזכה לחוג יחד את חג השלום הנכבקי", — סיים מר אלון.

„אות וסימן לבאות"

לאחר דברי פתיחה של הסופר מחמוד עבאסי, בירכו את הבאים הקאדי המוסלמי של עכו מחמוד חובייסי, הבישוף יוסף ראיא, ראש הכנסיה היוונית־קתולית בארץ, שאמר בעברית כי לא ידבר עברית משום ש„אינו רוצה לקלקל את השפה היפה הזאת", עבר לערבית וסיים באנגלית בדברי ברכה לשלום. השיח אמין טאריף, מנהיגה הרוחני של העדה הדרוזית בארץ ומר מרדכי אלון, ראש מועצת נצרת עילית ויו"ר המחלקה הערבית של מפלגת העבודה. הסופרת יונה סבר קראה קטע מספרה „אדמה ללא צל" והמשורר ג'מל קאוער קרא משיריו.

דברי סיום השמיע נשיא המדינה, מר ז. שזר. הוא דיבר בשבחו של המיפגש בין בני העמים והעדות השונות החיים בישראל ורואה בו „אות וסימן לבאות, משהו הרומז לנו מה שעתיד להיות כאן כשיבוא השלום הכולל".

18 כבשים הועלו כקרבן זבח פסח של השומרונים
445 בני העדה חגגו על הר גריזים

— מאת אהרן פריאל —

18 כבשים בני שנה נזבחו אתמול בשעה בין הערביים בזבח הפסח של השומרונים על הר גריזים בשכם. כאלפיים מוזמנים, ביניהם תיירים רבים, נכחו במקום המסורתי.

עוד בשעות אחר הצהרים המוקדמות הגיעו גברים ונערים מבני העדה, שהבעירו את האש מתחת למיכלי המים, בתוך שלושת תנורי האבן הגדולים.

אחד מהממונים על הטכס אמר, כי השנה יועלו כקרבנות 18 כבשים — בכבש אחד יותר מאשתקד, „ומה שיש יותר כבשים — סימן שטוב לעדה שלנו".

דקות ספורות לפני השעה 6 בערב הגיעה למקום התהלוכה, בראשותו של הכהן הגדול של השומרונים, עמרם בן יצחק.

עם בואו, תפסו הכהנים את מקומם בשורת המתפללים הראשונה, ואחריהם נציגי המשפחות של העדה, המונה כיום 445 נפשות.

ראשון המברכים היה מזכיר העדה השומרונית בשכם, מר רצון אלטיף, שדיבר אנגלית, ואמר, כי „אנו בני ישראל חוגגים היום את ההרות שלנו". הוא הודה למימשל הצבאי על העזרה הרבה שקיבלו בני העדה בחגה.

מר יוסף צדקה, מזכיר העדה השומרונית בחולון, אמר, כי „מעל פסגת הר ברכה זה, אנו, בני אפרים ומנשה, קוראים לשלום בין העמים. אנו, כחלק עתיק של עם ישראל, מבטאים את בצחיות עם ישראל על כל פלגיו ועדותיו".

בתום נאומו הוא השמיע קריאות „תחי מדינת ישראל" ו„יחי צבא ההגנה לישראל" — והכהן הגדול נתן את האות, לאחר תפילה קצרה, ו־18 הכבשים נשחטו לקול תרועות החוגגים. הם ההיזו מן הדם על מצחיהם ובגדיהם לסגולה. הכבשים הוכנסו לתנורים לצליה תוך שירה וריקודים.

בין האישים, שנכחו בטכס, היה סגן הנציג האפוסטולי של האפיפיור, מונסיניור סבארי. את עיריית שכם ייצג מזכיר העירייה מר עומר ג'אבי. כן נכחו נציג משרד הדתות, מר ישראל לבל, ונציג משרד הסעד, מר משה תקומי.

נחתם הסכם השכר בענף הפלסטיקה

הסכם שכר ארצי לשנים 1972/73 נחתם אתמול בין נציגי האיגוד המקצועי ועדי עובדי הפלסטיקה לבין נציגי התאחדות התעשיינים בענף זה. הסכם זה חל גם לגבי מפעלים שאינם חברים בהתאחדות התעשיינים.

15 אלף השתתפו בהילולת רבי מאיר בעל הנס

למעלה מ־15 אלף איש השתתפו בחגיגת ההילולה של רבי מאיר בעל הנס, שהחלה אתמול בשעה 5 אחה"צ.

תנועות הנוער בעיר צעדו בתהלוכה, בלווית תזמורת משטרת ישראל. התהלוכה, שבה נישאו ספרי תורה, יצאה מבית הכנסת הגדול „עץ חיים" בעיר העתיקה. בראש התהלוכה צעדו הרבנים הראשיים לטבריה, ראש העירייה משה צחר, חברי המועצה הדתית וקהל חוגגים מכל רחבי הארץ.

הרב הראשי הספרדי, הרב מאיר רעקנין, הדליק את המשואה המסורתית לציון המאורע וכאות לפתיחת החגיגות. בתום תפילת מעריב, החלו החגיגות, שנמשכו עד לאחר חצות.

„רימלט לא אמר"

מזכירת סיעת גח"ל בכנסת, ל. סברדלוב, כתבה למערכת „מעריב" בתגובה על ידיעה שנתפרסמה ביום שני על בחירת יו"ר הכנסת, ושנאמר בה בין השאר „יו"ר המפלגה הליבראלית, ח"כ ד"ר אלימלך רימלט, אמר, כי ח"כ יצחק נבון הוא מועמד מתאים לתפקיד, והציע שגח"ל יתמוך בו, אם יוצע על ידי המערך. אם יוצע ישעיהו — הוסיף — אפשר יהיה לשקול הימנעות או הצגת מועמד נגדי". במכתב נאמר: „הריני להודיע בשם ח"כ ד"ר א. רימלט ובשם סיעת גח"ל בכנסת שהדברים הנ"ל, המיוחסים לו, לא נאמרו על ידיו כלל וכי מהו ייחס לו אותם. ד"ר א. רימלט לא הביע כל דעה לגבי המתמודדים לתפקיד יו"ר הכנסת.

בריונים — אתם לומדים „חשבון מעמד הפועלים"
…א בן־אהרון לעבר הסטודנטים …אר־שבע, לדברי בטאון האגודה

…אגודת הסטודנטים באר־שבע־הנגב … [illegible]

„בריונים, אתם לומדים על־חשבון מעמד הפועלים במדינה". כן נאמר בבטאון הסטודנטים, שלפי עדי שמיעה מקרב הסטודנטים, אשר ישבו בקרבת מקום, סמוך לשולחנו של מזכ"ל ההסתדרות, הוא אמר בזעם לפני עזבו את האולם: „אינני מוכן לדבר עם אנשים אויבים לדעה שאותה אני מייצג...".

יו"ר אגודת הסטודנטים של אוניברסיטת הנגב, יעקב חיננזון, מסר אמש, שאין שחר לטענת דובר ההסתדרות, כאילו „התנהגות בריונית של קבוצת סטודנטים אילצה את מר בן־אהרון להפסיק את הרצאתו", וכי „קבוצת מתפרעים שלוחי־רסן הציגה בפניו שאלות פרובוקטיביות והסרות משמעות".

כאן היו מיכלי הגז של מזנונו של נוני בחולון — אשר נחתכו והועברו למיקלט.

בעל־מזנון בחולון נפצע קשה — אלמונים חתכו לו צינורות הגז
אחד מדיירי הבית — שביקשו צו נגד המזנון — נעצר כחשוד בגרימת חבלה חמורה

— מאת מרדכי אלקן —

„עמדתי בחנות, ליד הדוכן הפלפל, כשנשמעה התפוצצות אדירה. אבק ושברי זכוכית פגעו בי. נבהלתי ורצתי החוצה ואז ראיתי את בעלי במצב איום: הוא היה שרוף וערום, בלי בגדים. התגלגל על הארץ ליד פתח המקלט וזעק לעזרה. עשרות אנשים רצו אליו להצילו. שכן הביא שמיכה וכיסה אותו. התעלפתי. כשהתעוררתי — היה כבר בבית החולים" — סיפרה אשתו יהודית נוני, בבית־החולים „וולפסון" בחולון, על החוויה האיומה שעברה עליה אתמול בשעת הצהריים.

יחיאל נוני, בן 48, עלה לישראל לפני 28 שנים, הוא אב לארבעה ילדים.

רוב שנותיו בארץ עבד יחיאל כטייח. הוא ירד מהפיגום רק לאחר שנפגע בעמוד השדרה. בחסכונותיו ובסיוע הלוואה מ„מבטחים", רכש חנות בברכה תלון, בבנין חדש, בשדרות קוגל 40. כאן קיווה למצוא את פרנסתו.

בחזית הבית, בן ארבע קומות, שוכנות חנויות ומעליהן שלוש קומות של דירות מגורים.

הדיירים התנגדו

רוב הדיירים, מלבד הסוחרים בקומת הקרקע, התנגדו לפתיחת מזנון הפלפל של יחיאל נוני. הם הביעו חשש, כי המזנון „יהפוך" לסטקיה, שתהיה מטרד.

לפני כחודש ביקשו הדיירים צו־מניעה בבית משפט השלום בתל אביב, לאסור פתיחת המזנון. הצו לא ניתן — ובערב חג העצמאות נפתח מזנונו של נוני.

שבוע אחד בלבד היה המזנון פתוח. על אותו שבוע סיפרה יהודית נוני: „הציקו לבעלי באיומים, שיחתכו לו את צינורות הגז ויעלימו המיכלים. בעלי לא האמין, שיתאכזרו לפרנסתו. לא גרמנו רעש או עשן! בנינו ארובה גדולה, שתוציא את העשן מעל לגג הבית, כדי לא להפריע לשכנים.

הלך לחפש את המיכלים

„את האיומים ביצעו היום: חתכו את צינורות הגז וגנבו את המיכלים. בעלי הלך להתלונן במשטרה. כשחזר, בשעה 12 בצהרים, הלך לחפש את מיכלי הגז ליד המקלט".

לדעת החוקרים, ייתכן שהדליק גפרור, להקלת החיפושים והגז שדלף היה באויר נדלק והתפוצץ. „הגז שרף את בעלי. מצבו חמור מאוד" — אומרת האשה.

מהתפוצצות מיכלי הגז נפצע קל יעקב ארגר, בעל חנות לבגדים „ג'נטלמן". כן נגרם נזק לחנותו. נזקים נוספים נגרמו לחלונות ולתריסים בבנין ובבנין שכן.

הסתבר, כי מיכלי הגז, שנגנבו, הוסתרו במקלט, מתחת למזנון הפלפל. מהדף ההתפוצצות ניזוק גם פתח החרום של המקלט.

דיירי הבית, שבו נמצא מזנונו של נוני, סירבו אמש לומר דבר.

הבשר הולון, בן 52, הגר בבית שבו מזנון הפלפל של נוני, נעצר אמש על ידי המשטרה, כחשוד בגרימת חבלה חמורה לבעל המזנון, יחיאל נוני.

החשוד יובא היום לבית המשפט השלום בת"א להוצאת פקודת מעצר נגדו. המשטרה מייחסת לחשוד חיתוך צינורות הגז למזנון נוני, גניבת מיכלי הגז והשלכתם למקלט הבית כשפתח הגז דולק ומתוכם. כתוצאה מכך אירעה ההתפוצצות.

פורסם צו רשמי על ביטול רשיונות המעבר מהרצועה

צו המתיר יציאת תושבי רצועת עזה לישראל, ללא רשיונות ביקור, פורסם אמש רשמית מטעם מפקד איזור הרצועה, התא"ל יצחק פונדק.

הצו ייכנס לתוקפו ביום א'. השהייה בישראל תותר מדי יום משעה 5 לפנות בוקר עד שעה אחת אחר חצות. יציאת כלי־רכב מהרצועה לעבודה בישראל, תישאר כנהוג עד כה.

הצו החדש אינו מבטל את הוראות הצו הקיים ברצועה — והוראות אלו עומדות בתוקף באיזור הרצועה, כמקודם.

ביטול רשיונות הביקור בישראל בא נוכח השיפור במצב הבטחון ברצועת עזה בתקופה האחרונה.

„שמשון" נענשה בהפחתת 2 נקודות על־תנאי
אליעזר שפיגל הורחק למשחק אחד

עונש־על־תנאי של הפחתת שתי נקודות בטבלה הוטל אתמול על קבוצת „שמשון" מן הליגה הלאומית בכדורגל, שנמצאה אשמה בהפסקת משחק הגביע עם הפועל חיפה, שנערך ביום העצמאות.

ועדת המשמעת של ההתאחדות לכדורגל החליטה להתחשב בעברה הנקי של „שמשון" (חמש שנים ללא תקריות) וכן בעובדה שבמשחק זה לא היה נסיון לפגוע בשופט.

בעקבות העונש הזה נפסק נצחון טכני 0—2 לחיפה.

מאמן קבוצת הכח־מכבי רמת־גן אליעזר שפיגל, הורחק ממגרשי הכדורגל למשחק אחד באשמת ציחוד שופט הקו גאון, בתום משחק הליגה של הכח עם הפועל חיפה, שנערך בשבת שעברה.

שפיגל לא התייצב לדיון, אך שלח מכתב להועדה שבו הביע צער על המקרה והתנצלות.

העונש לא יתיר לשפיגל להימצא בתחומי המגרש או בשוליו בעת המשחק.

התארגנה „אופוזיציה" לוועד זרעית

במושב זרעית שבגבול לבנון החלה להתגבש בימים האחרונים קבוצת תושבים שהכריזה על עצמה כאופוזיציה לועד הקיים ותבעה להחליפו באחר.

האופוזיציה שהתארגנה במושב — אשר תושביו נשטחו לפני מספר שבועות לשבוע — השמיעה את קולה לראשונה באסיפה הכללית שנערכה אמש במושב.

במהלך האסיפה טענו כמה חברים כי בכפר עלול להיווצר פער חברתי וכלכלי בין התושבים — „באשמת הוועד הקיים".

שוק מעריב

בעמודים: 6, 7, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53.

רשימת המדורים (לפי א' ב')

שם המדור	עמוד
[illegible]	[illegible]
לוח אשדוד	53
לוח הנגב	53
לוח חיפה	7, 52, 53
לוח ירושלים	7, 51, 52
לוח נתניה	53
לוח רחובות	53

מודעות דרושים בעמודים: 8, 40, 41, 42, 43, 44, 54, 55, 56, 57, 58.

הדלקת נרות בעמוד 45

זכו בהגרלת מפעל הפיס

בהגרלת מפעל הפיס, מס' 17/72 שהתקיימה ביום 27.4.72 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 150,000.— ל"י זכה המספר: 164919 ; 457262.

בסך 50,000.— ל"י זכה המספר 311179.

בסך 12,500.— ל"י זכו המספרים: 172995 757784.

בסך 6,250.— ל"י זכו המספרים: 048455 442984 262646 .532224

בסך 1,250.— ל"י זכו הכרטיסים הבאים: 012072 028367 029794 064912 083604 085466 130319 139739 156804 165216 179967 427227 440352 452717 538645 544284 500676 576593 612711 697389 .792883

בסך 600.— ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־ 07553 11327 22892 27838 32050 34198 68771 73315 90092 .90973

בסך 250.— ל"י זכו כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 03363 05791 08484 18813 19082 33275 36272 38132 39951 41648 49749 50850 52212 53895 55413 55633 60583 61693 67568 67581 67746 79821 81518 85783 .93151

בסך 100.— ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־ 2529 3841 4185 4539 5086 5843 .9546

בסך 50.— ל"י זכו כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־ 0166 0514 1159 3277 3284 3549 3670 3708 3794 4272 4628 5289 5437 5680 5707 5714 5738 5841 5981 6500 6616 6727 6740 7043 7160 7228 7314 7526 7724 8072 8236 8243 8492 8539 8577 8891 9151 9351 .9716

בסך 4.— ל"י זכו כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 4.

מקוניס נבחר „למזכ"ל מק"י"

חיפה: ש. מיקוניס נבחר אמש מחדש על־ידי הוועד המרכזי החדש של מק"י, למזכ"ל המפלגה.

הוועד המרכזי בחר בלישכה פוליטית חדשה בת 11 חברים — 9 נציגי הרוב ושני נציגי המיעוט (ח"כ מיקוניס וגב' א. וילנסקה). נציג הרוב, מר ר. טייטלבאום, נבחר ליו"ר הוועד המרכזי ונציג הרוב מר י. צבן למזכיר הוועד המרכזי. בכך הוחזר שלום־הבית בין הרוב והמיעוט במק"י.

בהמשכת מגמת העליה בשערים
שערים רבים „מתנהגים" סביר ✶ מימוש קל עם סגירת המסחר

בבורסה

— מאת ש. אביטל —

מגמה חיובית התפתחה בעת המסחר שנערך אתמול בשוק המניות. קודמי ביקוש גדולים גרמו לעליית השערים בשיעור של כ־70 סוגי מניות. במיבוב הראשון של המסחר בשערים שונים נמשכו הביקושים בעוד זה… חל ביקוש בעקבות הסתמן מיבוש רווחים קל. המחזור הסתכם אתמול ב־3.2 מיליון ל"י (במשתנים 1.5 מיליון ל"י).

אנשי הבורסה מעריכים, שבעקבות הפעילות החיובית שהתנהלה אתמול ברוב קבוצות המניות, יתרכזו, לאחר פגרת סוף השבוע, ביקושים גדולים יותר. הציבור, אומרים בבורסה, שנוהג לפעול בהשפעת מאורעות חיוביים בשוק, עשוי „לפרוץ" את המגמה הסלקטיבית שהתפתחה לאחר הירידות הגדולות כלפני שבועיים. דבר כזה יקרה אם המשקיעים ישכחו להגביל את הוראות הרכישה שלהם וישלמו שוב מחירים שיהיו טובים לספקולנטים שעה שיבואו לכבש רווחים מעטים.

מחזורים גדולים יותר נרשמו אתמול במניות כגון — „אי.די.בי. רג'" (42 אלף ל"י) ; „בל"ל סטוק" (78 אלף ל"י ע"נ) ; „וולפסון 10 ל"י" (72 אלף ל"י ע"נ) ; „יצוא להשקעות" (86 אלף ל"י ע"נ) ; „הכשרת הישוב למוכ"ר" (150 אלף ל"י ע"נ) ; „אתא ג'" (54 אלף ל"י ע"נ) ; „בית הרכב" (40 אלף ל"י ע"נ) ; „כבלים" (46 אלף ל"י ע"נ); ו„דלק ע"ש" (88 אלף ל"י ע"נ).

בשוק אגרות החוב הסתכם אתמול המחזור ב־2.4 מיליון ל"י (מזה מיליון ל"י במילוות הבטחון והקליטה).

חשמל	66	+ 1
אוצר לתעשיה	343	+ 3.0
או.ה.ה.(ש)	262	ב"ש
אי.די.בי. רג'	203	+ 2.5
בנק אפותיקאי כ'	198	+ 2.0
בנק א"י ברי' 8%	190	+ 1.0
בנק דיסק' רג' א'	370	+ 2.0
בנק הפוע' 10%	274	+ 2.0
בנק לאומי סטוק	312.5	+ 0.5
בנק לסחר חוץ כ'	263	+12.5
בנק לפה' ולמשכ' (כ)	201	ב"ש
בנק למשכ' ולשכון ב'	160	
כלל תעשיות	134	+ 1.0
החב' המרכזית	188	+12.0
הסנה	159.5	+ 4.5
וולפ' 10 ל"י מ'	126.5	+ 1.5
טפחות רג'	175.5	+ 2.0
אפריקה 10 ל"י	345	+ 6.0
הכ' הישוב (מ)	258.5	+ 9.0
מטעי הדר	116	+ 4.0
ישראס	159	+ 4.0
החב' לנכ' ובנין	234.5	+ 3.5
כהדרין	160	+ 0.5
פרי־אור	179	+10.0
משקיעים	123	+ 3.0
רסקו 8% כ"ר מב'	106.5	— 0.5
רסקו ב'	52	+ 3.0
אליאנס	839	+ 9.0

אלקו 2.5 ל"י	110	+ 2
ארגמן 8% מב'	355	+10.0
אתא ב'	181	+ 2.0
בית הרכב	82	+ 1.5
דובק	310	+ 5.0
בב' חוטי חשמל	173	— 0.5
סולל בונה מ'	134.5	+ 2.0
סבע מ'	810	+ 1.0
מפעי נייר חדרה	264.5	+ 2.5
עסיס	260	+ 5.0
שמן	118	+ 2.0
תעל	182.5	+ 2.5
דלק ע"ש	186	+ 5.0
אלרן להשק' כ'	195	+ 6.5
בנק הפועי להש'	202	+ 2.0
יצוא להשק'	98.5	+ 3.0
פז להשקעות	113.5	+ 0.5
אמפא להשקעות	141	+ 1.0
דיסק' להשק' כ'	240	+ 6.5
בל"ל להשקעות	303	+ 2.0
נפטא	74.5	— 0.5
לפידות	143	+ 2.0
מילוה קליטה 1962		
מדד 132.6	148.2	+0.2
מדד 110.1	136.2	+0.4
מילוה קליטה 1964		
מדד 110.1	178.6	—0.2
מילוה קליטה 1965		
מדד 110.1	175.1	+0.2
מדד 118.7	157.5	—0.4
מילוה קליטה 1966		
מדד 118.7	145.5	—0.2
מדד 116.7	145.4	—0.1
המדדים הקבוצתיים		
המדד הכללי	237.86	+0.80
בנקים ובטוח	189.50	+0.56
מקרקעין	240.84	—0.37
תעשיה ומסחר	330.37	+0.98
חברות השקעה	208.91	+1.18
חברות נפט	222.08	+0.48

לידיעתך
אם אתה עדיין מעשן...

למעשנים שלום,

מפסיקי עישון רבים, חוזרים ושואלים כיצד ניתן להתגבר על הבעיה של תוספת משקל לאחר ההיגמלות.

להם, ולכל המתעניינים בבעיה — מוקדשות השורות הבאות:

תזונה לאחר הפסקת העישון

לאחר הפסקת העישון מוצאים עצמם אנשים מסויימים עולים במשקל.

דבר זה קורה בשל מספר סיבות:

1) כשהמעשן מפסיק לעשן, חוזרים ומתעוררים לתחיה איזורי הטעימה בפה, אשר היו בלתי רגישים בזמן העישון. דבר זה מחזיר את כושר ההנאה ממטעמי המטבח ומגביר את התיאבון.

2) לאחר הפסקת העישון נוטים להיות פעילים וערניים יותר. האדם מגלה פתאום כי מצטברת בתוכו אנרגיה רבה. לצורך ניצול אנרגיה זו שורפים יותר קלוריות ולכן אוכלים יותר.

3) ישנם אנשים בעיקר אלה אשר הסיגריה שימשה להם משענת פסיכולוגית, המחליפים ב„בולמוס" של אכילה כתהליך אורלי לסיגריות.

4) השמנה, בעיקר באיזור הבטן, עלולה גם לבוא כתוצאה משתיה מרובה (שתיה שהיא חיונית לצורך סילוק הניקוטין מהגוף).

עליה במשקל בשל הסיבות הנ"ל עלולה להגיע תוך זמן קצר עד 10% ממשקלו של המעשן לשעבר, אך בשום פנים ואופן אסור להיבהל מכך, מאחר והדבר חולף תוך זמן קצר אצל אנשים רבים ומגיע לשווי משקל במעט באופן אוטומטי. אלה הסובלים מעליה קלה במשקלם יוכלו ללא מאמץ מיוחד להוריד את הקילוגרמים הנוספים.

כלומר במידה ולא היו לאדם בעיות „משקל־יתר" בהיותו מעשן לא יווצרו בעיות כאלה לאחר הפסקת העישון.

על כל פנים, אל תיתן דעתך לבעיית ההשמנה בימים הראשונים להיגמלות. לאחר שבועיים ויותר להיותך מעשן לשעבר, תוכל להתפנות גם לבעיה זו, במידה והיא מעסיקה אותך במיוחד. אפשר להתגבר על בעיית ההשמנה ביותר קלות משמשערים.

באופן כללי, אנו מציעים לך:

1) להעסיק עצמך בפעילויות גופניות שונות ובעיקר בספורט.

2) אם אתה זקוק לתחליף אורלי לעישון, אכול דברי מאכל בלתי משמינים: פירות וירקות, מאכלים דגניים, סוכריות דלי סוכר, גומי־לעיסה נטולי סוכר וכו'.

3) קח כדורי ויטמין: בעיקר ויטמין E.C.

4) השתדל לאכול כמויות אוכל כפי שנהגת לפני הפסקת העישון. במידת האפשר — השתדל להפחית בכמות הלחם עד למינימום.

5) אכול מזון סוכר. השתמש בתחליף סוכר לקפה ותה.

6) חצי שעה לפני הארוחה — אכול סוכריה קשה או לעס גומי־לעיסה, דבר זה ירסן את תיאבונך.

בסך־הכל, בתור „לא־מעשן", אתה יכול להרשות לעצמך לדאוג פחות לבריאותך בשל עודף משקל.

צרבת אצל מעשנים מנין?

עישון סיגריות מקדם את חזרת התוכן מהקיבה אל הוושט. למסקנה זו הגיעו חוקרים מאוניברסיטת ג'פרסון בפילדלפיה, שמצאו כי ה„סוגר" הוושטי התחתון מתרופף בהשפעת העישון של סיגריות ועל־ידי כך מאפשר לתוכן הקיבה לעלות חזרה אל הוושט. מכאן גם הרגשת הצרבה שעליה מתאוננים מעשנים רבים. („הרפואה")

כרזות למלחמה בעישון — בארצות שונות

את מכתביכם — ובהם הצעות, שאלות, וכל אשר יעלה על דעתכם, כתבו לת.ד. 7104 תל־אביב, עבור „לידיעת המעשן".

לאבינו סבנו
משה פטרושנסקי
ליום הולדתך ה־75
מי יתן עד 120 עם אמא
בני פורת ומשפחתו
תמרה סלצקי ומשפחתה

יהודית וסא"ל שבתאי שבתאי
שמחים להודיע על הולדת בתם
אחות לאיתן
ונכדה
לפרומה ומשה מינצר וליעקב שבתאי
24.4.72

דיצה ורפי רפאלי
שמחים על הולדת בתם יעל
נכדה
לפרידה רפאלי לאסתר וזאב מנהיים
26.4.72
תל־השומר

לד"ר גדי ונורה ארנסט
נולדה בת
מזל־טוב
מסבא וסבתא
ד"ר לידה ופיליפ ארנסט

צוותא תל־אביב
הערב ב־9
מגזין אמנותי
פגישה עם
יצחק אורפז
עם צאת ספרו החדש „שלוש נובלות" — „מדינה צרה", „מות לישאנדה", „נמלים"
על הספר — אהוד בן־עזר
יצחק אורפז ישיב על שאלות. דוד גרינברג — על הסרט הקצר. אורי כוהן — אמנות הצילום.
הערב ילווה בסרטים

דרוש טלפון
לרכישה או שכירה
(הסכמת הדואר אנו נקבל)
48—56
9—3
סודיות מובטחת
לפנות טל. 56166

למכירה
מכונית פולקסווגן
שנת ייצור 1969
טלפון 057-5826

هكذا من الاصل

עורף מעריב

המשרד הראשי: בית מעריב רחוב קרליבך 2.
הסניף המרכזי לקבלת מודעות בת״א: שדרות רוטשילד 33. מ־8 בבוקר עד 6 בערב
מחיר מלה: ביום חול — 55 אגורות; בערבי־שבתות וחגים — 75 אגורות

קבלני בנין

(סוף מעמוד 48)

דירות למכירה

(סוף מעמוד 48)

1-1½ חדרים

(סוף מעמוד 48)

2 חדרים

(סוף מעמוד 48)

2½ חדרים

(סוף מעמוד 48)

3 חדרים ויותר

(סוף מעמוד 48)

וילות ובתים

(סוף מעמוד 49)

דירות להשכרה

(סוף מעמוד 49)

דירות מרוהטות

(סוף מעמוד 49)

חדרים מרוהטים

(סוף מעמוד 49)

ביקוש דירות

(סוף מעמוד 49)

שידוכים

(סוף מעמוד 47)

בת זוג

בן זוג

הצעות עבודה

(סוף מעמוד 50)

פקידים

גזירה ותפירה

עוזרות ומטפלות

זבנים

מספרות

חרטים ומסגרים

יהלומים

ביקוש עבודה

(סוף מעמוד 50)

עסקים

(סוף מעמוד 45)

חנויות

(סוף מעמוד 45)

משרדים

(סוף מעמוד 45)

אולמות

(סוף מעמוד 49)

כלי נגינה

(סוף מעמוד 53)

מכוניות למכירה

(סוף מעמוד 46)

ביקוש מכוניות

(סוף מעמוד 46)

אופנועים וקטנועים

(סוף מעמוד 46)

מכירות

(סוף מעמוד 45)

מגרשים

(סוף מעמוד 47)

חקלאות

(סוף מעמוד 47)

בתי מלאכה

(סוף מעמוד 45)

חיות בית

(סוף מעמוד 47)

רהיטים

(סוף מעמוד 49)

קניות

(סוף מעמוד 53)

טפטים

(סוף מעמוד 49)

שרותים

(סוף מעמוד 50)

צילום

(סוף מעמוד 53)

מקררים

(סוף מעמוד 45)

מכונות כביסה

(סוף מעמוד 45)

שעורים

(סוף מעמוד 53)

טיולים

(סוף מעמוד 47)

שונות

(סוף מעמוד 53)

מבני תעשיה

אבידות

הלבשה

הצמחת שערות בחומרים טבעיים

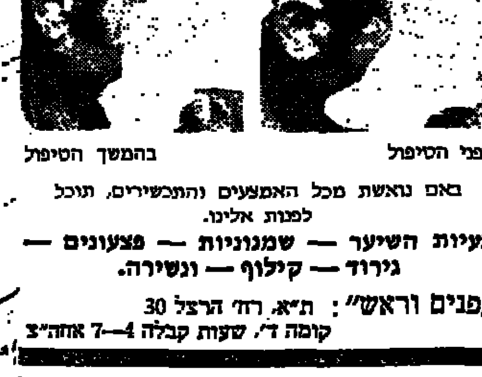

לפני הטיפול — בהמשך הטיפול

באם נואשת מכל האמצעים והתכשירים, תוכל לפנות אלינו.

בעיות השיער — שמנוניות — פצעונים — גירוד — קילוף — ונשירה.

„פנים וראש״: ת״א, רח׳ הרצל 30 קומה ד׳, שעות קבלה 4—7 אחה״צ

תכנון המים לישראל בע״מ

ת.ד. 11170, ת״א

מכרז
לניקוי משרדים

חב׳ תכנון המים לישראל בע״מ מכריזה בזה על קבלת הצעות לעבודות ניקוי משרדיה בת״א ואזור.

טופסי המכרז (לוח הכמויות המפרט) אפשר לקבל בימים 28.4.72 עד 14.5.72 בין השעות 9.00 עד 12.00 במשרדנו ברח׳ אבן גבירול 54, חדר 217א׳, ת״א.

את ההצעות יש להגיש במעטפה סגורה עד 14.5.72 שעה 12.00 לתיבת המכרזים במשרדנו בת״א חדר 217א׳.

סיור קבלנים יערך ביום 8.5.72 שעה 15.30.

אין חברתנו מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר בשלמותה או בחלקה או כל הצעה שהיא.

שאר מדורי „הלוח״ בעמודים 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53

צומת ירושלים

(סוף מעמוד 51)

דירות למכירה

דירת 3 חדרים בשיכון „חל־פיות" טלפון 02—60986 לא ב־שבת.

מכבי רחוב ינאי 6 טלפון — 227676 מציעה למכירה: 3½ חדרים בתלפיות; 3½ בקרית מיוחד.

דירה 3 חדרים + ט.א., הסקה דירתית, ירמיהו 14, תל־ארזה אלבלג, בגבורה 521141.

למכירה דירת 3 חדרים בקיסת מיידית קרית יובל ברזיל 102 לפנות אחה"צ לפרץ.

דירות מרוהטות

דירת חדר וחצי מרוהטת ב־שיכון רסקו, ירושלים, כניסה נפרדת, נוף לעמק המצלבה, להת־קשר לטל' 03-849297.

דירות הדר מרוהטת בגבעת ה־מבתר. 320 ל"י לחודש. 35006 אחרי 20.00.

למשפחה אמריקאית, 5 נפשות מבקשת דירה מרוהטת מ־15.5.72 לחודש אחד 03—253840.

ביקוש דירות

דרושה דירת 2 חדרים ריקה או מרוהטת לזוג בטבע"ח עד 300 ל"י לשנתיים, החל מ־1.7.72. ב־הצעות רציניות לפנות טלפון 62861 ול־85496.

הצעות עבודה

דרושה מזכירה בקיאה עברית אנגלית + הדפסה בירושלים להתקשר טלפון 03—611154 ת"א.

מכוניות למכירה

אופל רקורד 1964 מצוינת. טל' 526501 לאחר אוברול.

אופנועים וקטנועים

למכירה טילון 64 אחרי שיפוץ. לרגל ביום 1 טל' 64212.

חנויות

מכבי רחוב ינאי 6 טלפון — 227676 מציעה בדמ"ש חנות גדו־לה בשלומציון המלכה, חנות מרווחה במגדל רסקו, בטבע"ח ב־900 ל"י חנות ברחוב יפו.

רהיטים

ארון בגדים במחיר ההזמנות (2.40×1.80) יעיל מאוד — 227016 (לא בשבת).

למכירה מיטה מוצלם מהדר בית ארון ילדים. טל' 523340.

למכירה שולחן לאוכלה — 110×60 ס"מ, ובמא נוח. טל' 36996.

שרותים

נגר פאר ביתך, פנה אלי בכל הכרוך בנגרות ותהיה שבע רצון. יוסף בכהר, הגנז הותיק בירושלים, רח' באזל 5. 221992.

צומת חיפה

(סוף מעמוד 52)

דירות למכירה

ברמת־הדר, 3 חדרים + ס"א + ארונות מטבח. לפינוי בעוד שנה. טל' 224861.

2 חדרים, הול, מרפסת, קומה ב' רייסמה, דובנוביבסקי 19, קרי־ת מוצקין.

בקרית אליעזר 3 חדרים + פ"ש שפורים כווני אויר 70,000 טלפון 539480.

באחוזה דירה חדשה 4 חדרים קומה אמצעית נוף לים לכתוב למעריב חיפה למספר 157.

ברמה 2 ק"ב פינת אוכל מר־פסת פנורמה נוף ושיפורים טל' 234524 לא בשבת.

דירת 3 מרכז נוה שאנן ריהוט כמעט מלא טלפון 233792.

ברמת רמז קרוב למרכז 3 חדרים והול לנוף 70 מ"ר — 67,000 שיאור 20 דירה 18.

2½ חדרים עם שפורים בהדר עליון 90,000 לירות — טלפון 640818 לא בשבת.

דירה 2½ חדר הירדן 44 קו־מה ב', טלפון 223748 מספ' מגדל.

רמות רמז דירת 3 חדרים + הול עם שפורים. טלפון 225495.

דירות להשכרה

דירת 2 חדרים להשכרה עם ובלי ריהוט ברחוב חביבה רייק, נוה שאנן. לפנות אחה"צ טל' 81348.

בית בודד בקריית־אתא 2 חד־רים, הול, מרפסת סגורה, ארונות קיר, טלפון, גינה + מחסן. לפנות טל' 714498 אחה"צ.

דירה להשכרה 2½ חדרים ב־[illegible] טלפון 335826.

בהדר 2 חדרים קומה ק"א החוב יפה 24,000 לפנות מכירה נוה און הרצל 6 - קומה - מעל החנויות 532643 669827.

להשכיר דירה לוקסוס 4 חדרים במרכז הכרמל. לפלפון 88307.

להשכרה דירה חדשה בת 3 חדרים בחליסה. לפנות טלפון 53063.

דירות מרוהטות

קרוב הכרמל להשכיר דירה מרוהטת 3 חדרים עם טלפון 54334.

חדרים מרוהטים

חדר מרוהט לסטודנט/ית/תיירת בהדר טלפון 524621.

ברוממה חדר לזוג — 1—2 מעלה 16.00 טלפון 88286.

הצעות עבודה

דרושה ממפלה + עבודות בית בשעה 7.30 עד 14.00. טל' 537087.

דרושה פקידה הכרחית עב־רית רצוי גם אנגלית לאחר שירות צבאי. שעות עבודה 8.00—4.00 נא לפנות אישית בין השעות 16.00—18.00, למעגן נתיבי ים בע"מ רחוב יפו 19.

משרדים

חדר 20 מ"ר להיות ק"א עם טלפון מתאים למשרד, הייס, עורך, רופא וכו' לפנות הרצל 6 נוה הן קומה מעל החנויות 532643 669827.

עסקים

משקים שותף פעיל 50% ב־מרכז במזון פינו 7113181 לבקש את הדעמי.

ברישותי דירה וגן ילדים ב־אחוזה. טלפון 244178 מ־13.00.

חנויות

חנות בדמי מפתח ברחוב זיסו־פול אורח בין 30.00—17.00 טל' 241711.

מכוניות למכירה

בהזדמנות פריגל 4 1967 מצויינת מסם לשנה + רדיו. טל' 729730.

פרידמן 1500, 68, במצב הדר, 60,000 ק"מ + רדיו. מחבר „אגר". 11,000 ל"י. טל' 714658.

פרסיתא מסחרית שנה 65 מסם 9 חודשים טלפון 04—535744.

דזסוטו 1958 רחיו אוברול כללי בעבודה 642311 שלוחה 326 — עבור נתן בבית 524079.

דירה אוטומטית 1969 1600 יד ראשונה מצב יוצא מהכלל מסם לשנה 537378.

זפיר ו—6 מצב יוצא מהכלל 1967 מסם לשנה מנוע חדש כמחיר הזדמנותי טלפון 523954.

ויקטור 1968 יד ראשונה אוטו־מטי מצב טוב מאוד להתקשר 523954.

בהזדמנות מלאית ברפורד 1964 מנוע חדש מצב מכני מצטטין טלפון 523954.

אוסטין מיני סיינור 1961 מסם אוקטובר רדיו במצב טוב 5,500 לירות. טלפון 539651.

פריגט 63' מסם 10 חודשים לפ־ני אוברול מנוע 2,000 לירות — טלפון 526989.

רנו מסחרי 1959 והילמן מסחרי 1956 + מסם 536395.

ואפושית 1964 במצב טוב — לפנות גם בשבת 720554.

פורד קורטינה 1968 מצוינת. 17,000 לירות. טלפון 727733.

אופל רקורד מסחרי מודל 64 ריזמן מנהל העמק טלפון ב־עבודה 065-40077.

אופל רקורד קרוואן אוטומטית שנת 1970, יד ראשונה, מצב מ־צוין, 30,000 טלפון 242021.

אמביר, כפירים 1946 במצב מכ־ני טוב + מסם + ימכונה תאומה מפורקת לחלקים + הכ־לי הילוך חדשים, ימכר לק־ונה לדבר המרכה במחיר — טלפון 04-665969 בשעות הע־בודה.

דיר־טף רכב 1964 במצב מצוין, ביום טלפון 664534 — בערב 251882 — פרס לשבת.

פיגיו 404 יולי 1965 — טלפון 234120 בערב.

ביקוש מכוניות

מבקש מכונית מסחרית 1969-70 בעבודה — 04-252602, בבית — 04-231745.

אופנועים וקטנועים

למכירה אופנוע ב.ס.אי. 42 עם סירה, מחזיק הימב. 04-727566 אחרי 16.00.

מחסנים

למכירה מחסן ברחוב הלל 55, הדר הכרמל, 108 מ"ר. חיפה ת.ד. 337 „מחסן".

מעל מגרש במרכז נהריה 82¼% בניה, מעניין למוסד המורה קומבינציה. פרטים והצעות ל־ת.ד. 1278 חיפה.

חנויות

הדר, חיפה, מחפש בטבע"ח חנות עד 180 מ"ר רמוח, התעם 35 בגבעתיים. 264935 — בערב.

מבידות

סירות מנוע מגופי רחולו ד אמריקאיות 04—81399 בערב, — 04—721424 בעבודה.

מגרשים

למכירה באחוזה חיפה מגרש לבניה לבית מכותרי. בערך 1250 מ"ר. נא להתקשר עם גרי ביורן. תל אביב, טלפון 234919, 236020.

הודעה חשובה ללקוחותינו

לאחר שפורים ושכלולים
חדשנו את עבודתנו
ואנו לשרותכם!

טחנת קמח „בר־דב"
יפו דרך בן־צבי 24
טלפון 824666

הפינה הירושלמית

ירושלמי!!! לעולם לא תדע — אם לא תשאל את המפרסמים ב„פינה הירושלמית" — מה כוחה של מודעה. לפרטים צלצל פרסום בן־נאים — פסג' מגדל ירושלים — טלפון 227222.

ההרשמה לצעדת ירושלים

נמשכת

במטה הצעדה בירושלים

הצועדים מתבקשים להיות במגרש הפועל ביום ג', ה־2.5.72, בשעה 1.00 בדיוק.

ההרשמה תמשך במגרש הפועל ירושלים עד השעה 12.00.

בסביץ'

רחוב שמואל הנביא 51
בירושלים
המבחר הגדול
והזול ביותר של
נברשות ואהילים
דמי הנסיעה
באוטובוס מס' 2
אלינו על חשבוננו
חיפה: כץ עמוס
רח' נורדאו 32.

פרסום בן נאים

שופינג 2000

פסג' רסקו, הלל 23,
טלפון 228861
מתנות, דקורציה,
פלקטים. מדבקות
לצעירים ברוחם
המכירה גם בסיטונות
לבעלי חנויות

מוסך גשר בע"מ

אזור התעשיה רוממה
ירושלים
סוכנות ושרות מוסמך
פג'ו
TEL. 523221/2 .טל

למכירה
בירושלים
מבולת
בשירות עצמי
מבוססת +
מחסן גדול
בפינת הפלמ"ח
טלפון 33694
בשעות העבודה

„הסנה"
חברה ישראלית לביטוח בע"מ

מכרז

למכירת מכוניות ניזוקות

מוזמנות בזה הצעות לקניית מכוניות ניזוקות. את המכוניות ניתן לראות בימי חול בין השעות 8.00—13.00 במגרש שמאות רכב של „הסנה", רחוב עמק הברכה 15, בחולות יצחק, תל־אביב.

הצעות יש להגיש עד 5 למאי 1972, שעה 12.00. להיבת המכרזים, לפי הכתובת הנ"ל, על גבי טפסים שניתן לקבל במשרד כגורש השמאות, בצירוף פקדון בגובה 10% מסכום ההצעה.

אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

שכטר יהודה
(מקודם
האחים חיותמן)
רח' יפו 38 פינת רח' אלישר, טלפון 222785, ירושלים

סוכנות
למכונות כביסה
„זהר"
סוכנות אמקור —
טלויזיה,
רדיו פיליפס.

מעבדה משוכללת
לשרות ותקוני
טלויזיות

הנהלת בריכת ירושלים

מודיעה על פתיחת עונת הרחצה

פרסום „בן־נאים" ירושלים

בריכת ירושלים

למפעלי תעשיה

למסירה בתנאי שכירות

מבנה תעשייתי

באיזור התעשיה עטרות

בגודל 3,000 מ"ר כולל שירותים, מקלט, מגרש חנית גדול וחצר מגודרת.

בהצעות נא לפנות אל:
חברה כללית לירושלים בע"מ,
רח' שרי ישראל 12, ירושלים.

מצא לילדך
שעשוע
בחנות

הצעצוע

סודרי ודבי בע"מ
צעצועים
משחקים
ודברי ספורט
בסיטונות וליחידים
רח' דואנוס 6
מול בית יואל
טל. 232876 ירושלים.

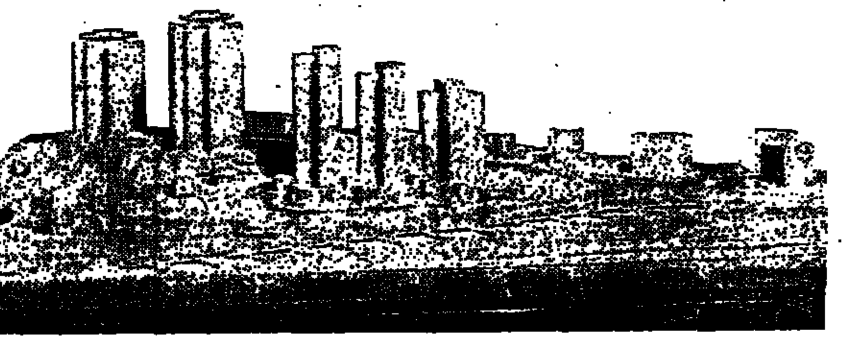

בית עזרא

למכירה דירות במקום היפה ביותר בירושלים ברחביה עם נוף מרהיב עין, משקיף לכנסת ולמוזיאון ישראל

דירות בנות 4 חדרים בבנין בן 12 קומות

כולל:

- ✱ סלון ענק — 35 ממ"ר.
- ✱ לכל דירה 3 כיווני אויר.
- ✱ נוחיות מירבית.
- ✱ מרפסות גדולות + חניה חינם.
- ✱ 2 דירות בכל קומה.
- ✱ כניסה תוך 24 חודש.

בדבר פרטים נא להתקשר: „סוכנות אנגלו־סכסית",
רח' הסורג 2 טל. 221161.
עזרא יוסף לוי, רח' שמואל הנגיד 14,
טל. 226897 אחרי שעה 4.00

HOTEL "SILBERHORN"

TEL: 036—532822
GRINDELWALD
SWITZERLAND

פתוח קיץ וחורף מאמצע דצמבר
עד התחלת אוקטובר

המלון היהודי הכשר והחדיש עם כל הנוחיות
בעיירת הנופש הידועה גרינדלולד, באיזור היונגפראו

משפחת כאהן — וגנר

גולדין בע"מ

FIAT

מפיץ יחידי
לכל דגמי
מכוניות פיאט
לירושלים
רח' שלומציון המלכה 7
טל. 222231 ירושלים.

פרסום בן־נאים

הפינה הירושלמית
מופיעה מדי יום ששי
רח' הלל 23,
טל. 227222, ירושלים.

מעונין
בדירת 3 חדרים
בצפון תל־אביב

מרוהטת קומפלט עם טלפון וגז ל־3 חודשים החל מחודש יולי 72 עם אופציה לחודש נוסף

לפנות טל. 261374 בשעות 9—8 בבוקר 8—6 בערב

חברת מחשב בע"מ
רח' עמקרפאים 10 ירושלים

שמחה להודיע ללקוחותיה על **הפעלת יחידת הניקוב**	דרושים לנו: 1. מפעילי מחשב I-B-M 360 בעלי נסיון D.O.S 2. נקבניות I-B-M

דירות לוקסוס

דרושות לנו דחוף דירות לוקסוס בתל־אביב, צפון תל־אביב, רמת אביב והרצליה פיתוח, עבור לקוחות מעולים וסגל דיפלומאטי.

לפנות סאן, נכסי דלא ניידי, רח' אבן גבירול 68, קומה ב' חדר 206 תל־אביב, טלפון 262182 (לאחר שעות העבודה 232676).

לחברה מסחרית
דרוש משרד
בן 3 חדרים
בקומת קרקע
בסביבות מגדל שלום
לפנות 03-282797
או 03-283049

בירושלים
דרוש מחסן
בגודל 200—100 מ"ר
לשנה או לשנתיים
•
לפנות בכתב ת"ד 7555 ירושלים
או טלפון 39949

ילדים רבים ובני נוער מכירים לנו תודה

למרטיבי לילה

(רק ילדים בריאים מגיל 5)

הפתרון לבעייתכם נמצא ע"י שימוש בביתכם
בשיטה אנגלית חדישה ומעימה ביותר

תל־אביב: ר. מוגילניצקי, רחוב בר־כוכבא 67, על־יד כבר דיזנגוף, טל. 228996, מ־9.30־11.30, ומ־4.30־6.30.
ירושלים: טל. 31418, 2—5 אחה"צ, „נדור", ת.ד. 257.
חיפה: „נדור", טלפון 242302 5—8 בערב.

מלון בן־חור נהריה

רחוב ויצמן 74 — טלפון 923148

• **נפתח לאחר שפוצים** •
מקבל אורחים
ללינה וארוחות בוקר
נשאר מספר מקומות מוגבל
לחג השבועות

במרכז חולון
להשכרה חדשה
חנות לוילונות ודקורציה
משנשגת עם קליינטורה ופרנסה טובה.
לצלצל 846925
בשעות העבודה.

לבעלי קומבינים

תדלוק בשדה הכי יעיל ובטוח במשאבות חבית „מרויאמה" מונעות ע"י מצבר ואויר.

המפיצים: אדמור בע"מ, בית מעיא, תל־אביב, דרך פתח־תקוה 74, טלפון 37634
להשיג דרך ארגוני קניות.

למכירה
סקניה 75 סוס
מודל 69
אפשרי עם מנוף במצב מצויין.
טלפון 261896, דנגי.
בערב 755450.

למכירה
שופל
11.000/955
טלפון 750708.

נגריה לרהיטי מטבח

א. טורקניץ — י. גרשוביץ בע"מ
בני־ברק, רחוב שלמה המלך 14
טלפון 741154

מתקבלות הזמנות
לארונות מטבח מודרניים
בבצוע מעולה

מכנזמן الاحمد

مكان الأصل

מהנדסים · טכנאים · כימאים · שרטטים · מחסנאים • • • **דרושים** מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים • •

רשות השידור

מרכז ההדרכה של רשות השידור מודיע על

פתיחת קורס לכתבים ברדיו:

מטרת הקורס — להקנות למשתתפים בו את היסודות העיתיים והמעשיים של עבודת כתב בחטיבת החדשות ועניני היום ברדיו.
תנאי הקבלה — יתקבלו מועמדים לאחר שירות צבאי, בעלי השכלה אקדמאית (שנתיים לפחות); יודעי השפה העברית על בוריה ובעלי ידיעה טובה בשפה האנגלית, קול מתאים לקריינות.
בחירת המשתתפים תעשה לאחר בחינה בכתב ומע"פ ומבחן קול.
משך הקורס — 3—4 חודשים, שיכללו הרצאות עיוניות ותרגילים מעשיים וכן תקופת סטאז' במערכת.
מקום הקורס — מרכז ההדרכה, ירושלים.
דמי לימוד — —.50 ל"י.
הרשמה — בקשות יש להפנות אל: מרכז ההדרכה, רשות השידור, רח' טיכו, ירושלים.
המועד האחרון להגשת הבקשות הוא 12.5.72.

עיריית ירושלים
המחלקה לתרבות
בחסותה האדיבה של ראש הממשלה
הגב' גולדה מאיר

קונצרט חגיגי

תזמורת פרו מוסיקה בישראל
בניצוח **דליה אטלס**
סולן **שלמה טרובשניק**, אבוב
בתכנית: מיצירות דאולנד, מנדלסון, מרצ'לו שוסטקוביץ, מוצרט.
יתקיים ביום שלישי י"ח באייר 2.5.72 באולם החאן ירושלים.
כרטיסים בסוכנויות הכרטיסים ובערב הקונצרט באולם החאן.
כל ההכנסות למען קרן ע"ש משה שרת ז"ל.
האגודה למען המכון האנקולוגי.
הסתדרות מדיצינית הדסה.

הכפר הירוק ע"ש לוי אשכול
למכירה
150-200 טון שחת
בקיה - ש"ש
המכירה בשטח
לפנות טל. 772231.

חברה מעונינת
ב־50 עד 100 דונם אדמה
אפשרי גם אדמה חקלאית
★★★
טלפון: 446873 — רצוי בערב.

גבעתיים
מבחר דירות בכל הגדלים
ת.ו.ל.ב. בע"מ
רח' כצנלסון 53 גבעתיים
טלפון 725597
מ־8.00—13.00 ומ־16.30—19.00.

יונייטד טורס
טיולים עממיים בשבועות
3 ימים לאילת ושארם־א־שייך
250 ל"י כולל לינה בבתי מלון וארוחות.
לילדים הנחה.
אוטובוסים ממוזגים — הדרכה בעברית
פרטים: תל־אביב, אלנבי 3, טל. 50131, 50537

מתמטיקה לבגרות
לאוקטובר 72
במחיר 65 ל"י לחודש בלבד
ראה מודעה בעמוד 24 ימים ולילות.

למכירה מחפר G.C.B3
מודל 1965 במצב עבודה טוב.
מחיר —.22.000 ל"י. טלפון 824376.

מוסך גדול ומושלם
למסירה בדמי מפתח
במרכז חיפה. טוב למכירת מכוניות.
לפנות לת.ד. 4871, חיפה.

אגוד הבנקים בישראל
דרוש
ממונה על החינוך המקצועי

תאור התפקיד:
אחראי לריכוז ועריכת בחינות לקבלת דיפלומה בבנקאות. קיום קשר עם בתי הספר המכשירים תלמידים לבחינות הדיפלומה בבנקאות. ייעוץ לתלמידים המתכוננים לבחינות הנ"ל בנושאי הבחינות. ארגון קורסים בנושאים בנקאיים בהתאם להנחיות הנהלת האגוד.

הכישורים הדרושים:
השכלה אקדמאית בכלכלה (או במשפט). תינתן עדיפות למועמד שעבר קורס בחינוך ויש לו ידע בתחום הבנקאות.

סודיות מובטחת

את הבקשות יש להמציא עד יום ב', ב' בסיון תשל"ב (15.5.72) ועד בכלל על גבי טופס שאפשר לקבלו על־ידי פניה בכתב לאגוד הבנקים בישראל, ת.ד. 2588 תל־אביב.

יונה — חברה לדיג ותעשיה בע"מ
דרוש
מנהל חשבונות עצמאי
למשרדנו בטירת הכרמל.
נא לפנות בכתב לת.ד. 550 חיפה, עבור מנהל חשבונות.

למפעל גדול בת"א
דרושה
טלפנית
תועדף נערה, או יוצאת צבא
שעות העבודה
מ־8 בבוקר עד 4 אחה"צ
טלפון: 265222

לחברת בנין ארצית
דרוש
מהנדס ביצוע
● **כסגן למנהל סניף ת"א**
לפנות בציון פרטים לת"ד 983 תל־אביב. סודיות מובטחת.

גולן - עיצוב ורהוט
דרושים
מוכר/ת
בעל/ת נסיון לחנות הרהיטים
✱
נא לפנות לפי הכתובת: רח' הארבעה 6. טלפון 268251.

פקידה
דינמית
דרושה לנו
✱
נא לפנות בכתב בצירוף פרטי השכלה וקורות חיים לת.ד. 4748 תל־אביב
סודיות מובטחת

דרושות:
בחורה מבכנת
[illegible]
ברגר, גאולה בנייני 53 ת"א. 621010

למכון לאופסט
דרוש/ה
מונטז'ר/ית
נא לפנות לאופסט „ישראליט" רחוב רש"י 11 טלפון 222191, ת"א.

למכון הדרום
דרושה
פקידה
לפנות דרך קרצבי 41 יפו, או טל. 825544.

דרושות
כתבניות
בשפה העברית
לעבודת הדפסה של 4—5 שעות ביום, בשעות אחה"צ.
העבודה בתל־אביב
● לקבלת פרטים נא לפנות בכתב ל־ד.צ. 2090 עבור מנשה, ולציין מס' טלפון.

למפעל תעשיתי בת"א
דרושה פקידה כללית
בעלת נסיון
עם ידיעה בהנהלת חשבונות.
שעות עבודה מ־8.00 עד 16.00.
לפנות בכתב ית.ד. 2726 ת"א.

למשרד תכנון בנין
דרושים/ות
שרטטים/ות
טכנאים/יות
קונסטרוקציה (בטון מזוין)
✱
טלפון 260731

לשרותי השומרים
דרוש(ה)
נער(ה)
לשליחויות ועבודות משרד
לפנות בשעות 8.00—4.00 תל־אביב רח' יהודה הלוי 131 טל. 227487, 225571.

דרושה מורה לכיתה א'
הפניה הייבה לגור במקום.
לפנות למזכירות קיבוץ נתיב הל"ה.

בחורה דינמית!
ובעלת יוזמה!
שולטת באנגלית!
נסיון בניהול!
מעונינת —
במשרה בכירה!!
ת.ד. 28042 ת"א.

ל.„אורדן" - מפעלי מתכת בע"מ
אזור התעשיה, נתניה
דרושים למפעל הפלדה
1. מנהל אחזקה
בעל נסיון בניהול אחזקה לפחות במשך 3 שנים. בעל תעודה של טכנאי/הנדסאי או מנהל עבודה. עדיפות לבעל רשיון בחשמל.
2. הנדסאי
לצורך ניהול מחלקת התכה בבית היציקה. המועמד המתאים יוכשר לתפקידו בארץ ובחו"ל.
3. טכנאי
לניהול עבודה בבית היציקה. המועמד יוכשר לתפקידו בארץ ובחו"ל.
— תנאים טובים מובטחים —
בהצעות נא לפנות למנהל כח אדם במפעל טל. 053—23432/3.

תדיראן
למפעל התקשורת
בפתח־תקוה
דרושים

1. מנתח מערכות
— בעל השתלמות בניתוח מערכות רצוי עם השכלה גבוהה במינהל, סטטיסטיקה או הנדסת תעשיה. הכרחי נסיון מעשי בשטח זה וכן נסיון בעבודה מעשית עם מחשב. רצוי נסיון בניתוח מערכות מלאי.

2. רכז תקציב ובקרת פעילות שוטפת - כלכלן מתחיל
— רצוי עם התמחות במינהל עסקים ונסיון בתעשיה, או מהנדס תעשיה וניהול עם נסיון בבקרה משקית. נסיון של 2 שנים בשטח דומה. רצוי ידע ונסיון בעבודה עם מחשב.

3. טכנאי אלקטרוניקה
— הכנת התקני מדידה וייצור לציוד נושא. בוגר בי"ס מקצועי או אלקטרונאי בעל נסיון של 3 שנים, רצוי בציוד נושא.

4. מתקיני מרכזות טלפונים חדישות
— ביצוע העבודות הקשורות להתקנת מרכזות טלפונים מטיפוס קרוסבר. העבודות כוללות בין היתר הרכבות מכניות, הנחת כבלים הלחמות, וחבור חוטים, בדיקות חשמליות. בוגרי בתי ספר מקצועיים במגמות חשמל, אלקטרומכניקה, מסגרות, טלפונאות. רצוי לאחר שרות צבאי. רצויה ידיעת אנגלית או גרמנית. כמו כן הבחנה בין צבעים. התפקיד כרוך בעבודה לתקופות ארוכות, של עד שנה וחצי, במקומות שונים בארץ.

נא להתקשר טלפונית החל מיום א' 30.4.72 טל: 918585 לקביעת פגישה. סודיות מובטחת.

תדיראן תדיראן

לחברת בנין ארצית
דרוש
מנהל עבודה ראשי
בעל נסיון בעבודות שלד וגמר, לפרויקט גדול באיזור תכנית „ל" בתל־אביב.
בדבר פרטים נא לפנות לת.ד. 2770 תל־אביב או טלפונית 56705 תל־אביב. סודיות מובטחת

חברת ייצור גדולה
מחפשת
כתבנית/קצרנית
לאנגלית
השולטת טוב בעברית
✱ שעות העבודה: 08.30—16.00
✱ מקום העבודה: תל־אביב
לקביעת ראיון — נא להתקשר לטל. 266641 או — 263658

המשך „דרושים" בעמודים: 40, 41, 42, 43, 44, 54, 55, 56, 57, 58

מרכז רפואי פרטי בירושלים
שבו רופאים מומחים בכל שטחי הרפואה — משרדים פרטיים, חדר המתנה גדול משותף. פקידת קהל, 3 קווי טלפון. כל השירותים הדרושים.
נשארים מקומות לרופאים מסויימים (כולל גניקולוג, רופא עור ואחרים).
●
נא לכתוב ל„אליהו" ת.ד. 1479 ירושלים.
יש לשלוח תולדות חיים קצר.

מרכז ישיבות בני־עקיבא בישראל
[illegible]
מכרז גש' 2
[illegible]

דחוף!
מסיבות בריאות
למכירה או בשכ"ח
סנדוויץ'־קלוב, חדש סופר־מודרני.
עם [illegible] 35 מקומות.
לפנות בבקום אידלסון 12 ת"א „קוויק־פיקניק" מ־15—17 כל השבוע.

להשכרה בשכר הדירה
[illegible]
6—4.30, 12.30—8.30

בהזדמנות
לרגל חיסול ושינויים למכירה ברחובות
ציוד קומפלט לסטקיה
כולל:
● גריל משופץ ● מתקן סודה
● 4 מקררים עם תא הקפאה וויטרינה
● מכונת אקספרסו חדשה ובנוסף — שולחנות, כסאות ומאווררים.
כל הקודם זוכה!
לפנות: סני־בר, רחובות רח' סלר 32 (ע"י תחנת אגד הישנה) טלפונים 954322, 954302.

מעונין
לקנות מגרש
בחיפה על הכרמל
לבנית וילה בדניה או באזור אחר בכרמל.
לפנות טל. 04־521053 בשעות העבודה (08.00—14.00).

שילה ברומר
כפר שמריהו
שמחה להודיע שמ־1 במאי 1972, הסלון יהיה פתוח במשך כל היום מ־8.30 בבקר עד 7.30 בערב, בימים א'—ה'.
(הסלון יהיה סגור ביום ו')
טפולי פנים וגוף מכל הסוגים:
● טפולי פנים ● מסג' ● חזוק שרירי הפנים והגוף ● הורדת שער בחשמל ● הורדת שער בשעווה ● פדיקור ● מניקור וכו'
שילה ברומר סלון ליופי
מרכז מסחרי כפר שמריהו טלפון: 938277

דרושה מתפרה
לקונפקציה נשים
עם/בלי עובדים. רצוי עם גיזרה. בסביבות ת"א, תנאים טובים.
לפנות בשעות העבודה 225972.

מצלמות ומסרטות
בלי מכס לעולים
פוטו ספפורט
בן־יהודה 8, ת"א.

מגרש
בפתח־תקוה
2¼ דונם, גוש 6713
חלקה 18
תמורת חלק מהדירות
ת.ד. 6245 חיפה עבור 150

נגנבה מכונית
קונטסה 1300
לבנה מס' 245819
המוצא הישר מתבקש להתקשר למספר 953130
ויבוא על שכרו!

למכירה
1. מנדר סגור פג'ו J.7 1970
2. מנדר סגור פולקסווגן 1970
טלפון 921107 רצגנה ההל כיום א'.

דרושים

מהנדסים · טכנאים · כימאים · שרטטים · מחסנאים • • • מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים • • •

Metz

דרושים

עובדים/ות

למפעל לייצור טלוויזיות

רצויים גם בעלי נסיון בעבודה במחסן.

*

לפנות אישית בשעות העבודה למהנדס המפעל (פרט ליום ו').

לחברת הדר טבריה בע"מ

טבריה

דרוש

מנהל פרויקט לבניה מתועשת

הכישורים הדרושים: כושר אירגוני ונסיון בניהול עבודות בנין בהיקף גדול. עדיפות לבעלי נסיון בבניה בשיטות טרומיות ומתועשות.

תנאים טובים מאוד למועמד המתאים

לפנות טלפונית 067-21204 בין השעות 8—16 או בכתב לת.ד. 186 טבריה.

ראש פתוח

על בתפיים בריאות

אם יש לך דבר כזה, אם אתה בחור דינמי אחרי שרות צבאי, בעל השכלה תיכונית ובעל רכב, אם אתה מאמין ביכולתך ומסוגל ורוצה להשקיע הרבה מאמץ בעבודה מעניינת במשרד פרסום בתל־אביב

מקומך (אולי) אצלנו!

כעוזר פרסומאי

נא בכתב בצירוף פרטים מלאים לת.ד. 11010 תל־אביב עבור „עוזר פרסומאי"

דרוש

עוזר לטבח

באולם חתונות

שעות העבודה מ־4.00—8.00

להתקשר לטלפון 2—38381.

דרושים

מונופאים

בעלי נסיון לעבודות שיגומים באילת.

על נורד־ווסט 2¼ קוב־יירד

לפנות בימים א'—ב' בין 8.30—12.30 טלפון 624009 או 621487 תל־אביב.

למשרד רואי חשבון בתל־אביב

דרושים:

1. **בוחנים מתלמדים** (שנים א', ב', אוניברסיטת ת"א)
2. **מנהלי חשבונות** (סוג ג' ומעלה)

לפנות בכתב בציון פרטים על נסיון קודם וכו' לת.ד. 23000 ת"א עבור חשבונות.

לחברה ארצית גדולה

דרושים

שליחים/ות

נא להתקשר טלפון 264221.

פ — מרתעשיות מתכת בע"מ

דרושים

באיזור ת"א במפעלי חמת:

1. קורספונדנטית עברית־אנגלית למשרה מלאה או חלקית
2. כרסמים מעולים עם תנאים מיוחדים
3. מסגרים מכניים

נא לפנות בכתב לרמ"ה כח אדם, ת.ד. 1944, תל־אביב

לחברה גדולה בתל־אביב

דרוש

עורך דין

לטיפול בנושאים משפטיים, בטוחים וחוזים.

כישורים דרושים:

* נסיון בטיפול בעניני חברות, ענינים מסחריים, הסכמי ביטוח, הכנת חוזים וכו'.
* ידיעת השפות עברית ואנגלית הכרחית.
* גיל 28—40.

מועמדים העונים על הדרישות הנ"ל, מתבקשים לפנות במכתב בציון קורות חיים, נסיון מעשי קודם, דרישות שכר והמלצות, לת.ד. 2897 תל־אביב, עבור „עו"ד".

— סודיות מובטחת —

דרושה

מפעילה למכונה להנהלת חשבונות

רצוי למכונת אוליבטי

*

הצעות נא לשלוח לת.ד. 698, חיפה.

למשרד רואי חשבון בנתניה

דרושים בוחנים

מתחילים ומתקדמים

אפשרות להתמחות

●

נא לפנות בכתב יד לת.ד. 36 נתניה.

לחברה ציבורית קבלנית

דרושים

לעבודה מידית באזור תל־אביב

קבלני שלד

רצוי עם עץ ומכונות להקמת עד 250 בתים.

לפנות לת.ד. 2859 תל־אביב או לטלפון 614701 לבקש את אמנור עד שעה 15.00.

מגאסון אלקטרוניקה בע"מ

דרושים

1. **נערים לייצור מערכות אלקטרוניות**
2. **נערים עוזרים לחשמלאי בנין**

לקביעת ראיון להתקשר טל. 726850, 723001.

דרושים:

מרכיבים לנגרות בנין

בכפר סבא

טל: 741154 בשעות 7—9 בבוקר.

דרוש/ה

עוזר/ת למנהל חשבונות

4 או 5 פעמים בשבוע 4 שעות כל פעם בין השעות 8 בבוקר עד 12. בא בחשבון גם מנסיונה. רק בעלי נסיון בהנהלת חשבונות יפנו לסניף „מעריב" ת"א שדרות רוטשילד 33 עבור מספר ר/5162/2.

דרושה

מטפלת/גננת צעירה

לטיפול בשני ילדים בתל־אביב (עם לינה)

*

תנאים טובים לאשה המתאימה

*

לפנות החל ממוצאי־שבת, לטלפון (03) 221584

למשרד הנדסי בחיפה

דרושים

1. **מהנדס בנין** בעל נסיון בפיקוח
2. **מהנדס עצמאי** לתכנון כבישים ופתוח
3. **הנדסאי/ת שרטט/ת קונסטרוקציות** בעל/ת נסיון

טל. 04-530003 חיפה

דרושה

מזכירה עצמאית

לעבודה עם קהל ידע בהדפסה

„דנאל" יועצים למינהל

רח' צייטלין 17, ת"א, טלפון 267094

דרושים

מפיצים אזוריים

לתקליטים ללימוד אנגלית של שרות השידור הבריטי ולתקליטים ללימוד שפות אחרות.

הזדמנות נדירה להכנסות מכל המבוצע לבעלי יוזמה וכושר ארגוני.

מפיצים בעלי אמצעים עם צוות סוכנים יפיל מתבקשים לפנות אל סוכנות הבי־בי־סי. טל. 269365 ת"א בשעות הבקר.

דרושים

קבלן שלד ו/או קבוצת שלד

לבנית בנינים בני 4 ו־8 קומות. באזור המרכז.

לפנות ת.ד. 3226 ת"א למספר 27472.

למסעדת האוניברסיטה בחיפה

דרושים

1. **טבח** לעבודה בשעות היום
2. **נשים למזנון**

טל. 255932 חיפה

פרסומאי

נסיון רב באירגון ויחסי ציבור, מחפש משרה במוסד ציבורי או בחברה מסחרית.

ת.ד. 22103 תל־אביב.

מהנדס כימאי בכיר

בענף תעשיית המזון פולימרים והנדסה רפואית מעוניין להחליף מקום עבודתו

ת.ד. 44530 חיפה

למפעל תעשייתי במפרץ דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות

לפנות בכתב ת.ד. 339 חיפה

„תבא" תעשיית בקרה אלקטרונית בע"מ

רמת־גן

דרוש

מחסנאי

למחסן רכיבים אלקטרוניים

עם נסיון קודם ברכיבים אלקטרוניים או חשמליים.

יתרון לבעל קטנוע.

תנאים טובים למועמד המתאים.

לקביעת ראיון נא לטלפן: 734219; 732813.

ליחידת המחשב האלקטרוני של בנק גדול בתל־אביב

דרושות

נערות לעבודה בנקבנות

הכשרה תינתן במקום

שעות העבודה: מ־1500 עד 22.00

*

בקשות בכתב בציון גיל, השכלה ומצב משפחתי נא להפנות אל ת.ד. 456 תל־אביב, עבור „מח' המנגנון".

ללודזיה

חברה לטקסטיל בע"מ

דרושים:

1. **טכנאי ייצור** בעל נסיון של שנתיים לפחות בקבענות נגרמות.
2. **גזרנים לטריקו**

נא לפנות אל: לודזיה בע"מ, ת.ד. 34, חולון.

דיסקו כימיקלים

דרושים

* **מלגזנים**
  יוצאי צבא בעלי השכלה של 10 שנים להכשרה כמפעילי מתקנים. יועדפו בעלי נסיון טכני — מעשי.
* **מסגר אחזקה מעולה**
  המועמדים מתבקשים לפנות בכתב אל ת.ד. 975 חיפה מיקוד: 31000.

דרושים

אנשי ספון

יוצאי חיל הים או צי הסוחר

לעבודה באילת

לפנות בימים א'—ב' בין 8.30—12.30 טלפון 624009 או 62187 תל־אביב.

לחברת ביטוח גדולה

דרושות

כתבניות פוליסות

המעוניינות תפנינה לת.ד. 26222 ת"א למנהל המנגנון עבור „כתבניות".

דרושים

* מהנדס בנין קונסטרוקטור מנוסה
* שרטטות קונסטרוקציות בנין מנוסות

לטלפן 220010, תל־אביב

דור כימיקלים בע"מ

מפעל המתנול

דרושים

אחראי משמרות

הכישורים הדרושים:
הנדסאי מכונות ו/או הנדסאי כימיה ו/או בוגר בית ספר מקצועי.
ידיעת אנגלית טכנית הכרחית.

מפעילים

3 שנות נסיון במתקנים כימיים.
רצויה השכלה מקצועית.

מסגרים מכונאים

עם נסיון תעשייתי של כ־5 שנים.

עוזר למנהל חשבונות

הכישורים הדרושים:
סוג ד'. 3 שנות נסיון.

נא לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים ופרוט הנסיון הקודם, לת.ד. 10036 חיפה.

— סודיות מובטחת —

אלאופ

התעשיה האלקטרו־אופטית בישראל בע"מ

חברה עתירת מדע בקרית ויצמן

דרושים

● **בוגרי בתי ספר מקצועי במגמת מכניקה עדינה**
לאחר שרות צבאי

● **כרסם חרט או מסגר כלים**
בוגר בית־ספר מקצועי לאחר שרות צבאי, בעל נסיון של שנתיים

● **מרכזנית - פקידת קבלה**
למשרה חלקית ● דרושה ידיעה בסיסית באנגלית ונסיון בעבודה כמרכזנית

תנאים מצוינים למועמדים המתאימים

לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון קודם למחלקת כח אדם, ת"ד 1165 רחובות. — סודיות מובטחת —

ליצוות בנוי במשרד הנדסי

דרושים:

1. **מהנדס בנין**
   לעבודות תכנון, תאום, תכנון ופקוח עליון.
2. **הנדסאי/טכנאי בנין**
   לעבודות תאום, תכנון ובצוע של מבנים ופיתוח שטח.

למועמד המתאים — תנאים טובים.

● הצעות בצרוף קורות חיים נא להפנות לת.ד. 7057 תל־אביב, עבור ד.א.

למוסד ציבורי גדול

דרושים

רואי חשבון או כלכלנים

בעלי ידע ונסיון בתמחיר תעשייתי (חשבונאות העלות) לתפקיד מעניין ומגוון.
התפקידים מחייבים שליטה מלאה בשפה העברית כושר הבעה בכתב ויכולת לניהול מו"מ.
מקום העבודה: תל־אביב (כרוך בנסיעות בארץ).
תנאי השכר יקבעו לפי כישורי המועמדים.

● **הצעות בכתב** בליווי קורות חיים ותאור מפורט של השכלה נסיון ורקע צבאי יש להגיש לת.ד. 7061 תל־אביב למס' 15 (066) עד לתאריך 12.5.1972.

אם הנך בעל/ת 12 שנות לימוד לפחות, דינמי/ת ומוכשר/ת המעונין/ת

להשתלב בתחום המחשבים

פנה/י טלפון 238863 (13—10, 19—16) ת"ד 18082 ת"א

صكنز من الاحل

مكزامن الأصل

דרושים

מהנדסים · טכנאים · כימאים · שרטטים · מחסנאים • • • מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים • • •

לפז חברת נפט בע"מ
דרושים

● מהנדס מכונות
הכשורים הדרושים:
א) בוגר הפקולטה להנדסת מכונות בטכניון או במוסד אקדמי מקביל.
ב) כ־15 שנות נסיון בעבודה מעשית של צנרת תעשייתית, מיכלים ומשאבות ופיקוח על עבודות קבלנים. כמו כן רצוי ידע בשיטות שינוע חמרים.
המשכורת המוצעת תיקבע לפי כישורי המועמד.
מקום העבודה: משרדי החברה בחיפה.

● טכנאי/הנדסאי כימיה
לעבודה במפעל תעשייתי של החברה באזור חיפה.
הכשורים הדרושים:
א) מוסמך בית־ספר להנדסאים / טכנאים.
ב) רצוי נסיון של כ־3 שנים בעבודה כהנדסאי או טכנאי כימיה.
המשכורת המוצעת תיקבע לפי כישורי המועמד.

נא לפנות בכתב תוך ציון פרטים מלאים על הכשרה ונסיון אל אגף כח אדם, ת.ד. 434, חיפה.

אורם תעשיות חשמל בע"מ אזור התעשיה, לוד
יצרנים של רכיבים להדיוויות שמע ורדיו לפי תקנים אמריקאיים, ספקי כח ומטענים מיוצבים 0.5—75 קילווט.
דרושים
למבדקות ולמחלקות הייצור
★ **מנהל ייצור**
להקמת מחלקה חדשה לקומפוננטות אלקטרוניות. בעל כושר ארגון ויוזמה טכנית.
★ **טכנאי חשמל ואלקטרוניקה**
בעלי נסיון בניהול ייצור.
★ **חשמלאים תעשייתיים**
★ **חיילים משוחררים**
המעוניינים בלימוד מקצוע בענפי ייצור חשמליים.
תנאים טובים למועמדים המתאימים
לקביעת ראיון — טלפון 962591, לוד.

לבית הספר התיכון השש־שנתי בכפר הנוער בן־שמן
פניות לקראת שנת הלימודים הבאה
משרות הוראה במקצועות:
• מקרא • מוסיקה • מתמטיקה
• חינוך גופני • אנגלית
מתבקשים לפנות רק מועמדים בעלי השכלה אקדמאית ורשיון הוראה.
כמו כן דרושים:
∗ עובד/ת סוציאלי/ת ∗ מדריך חברתי ∗ אם בית ∗ מזכירה ∗ ספרנית
המעונינים מתבקשים לפנות בכתב למזכירות כפר הנוער בן שמן, דואר בן־שמן, תוך ציון השכלתם ונסיונם.

לחייל המשתחרר משרות בצה"ל
למד מקצוע במפעל מודרני גדול באזור חיפה
1. חרטות
2. מסגרות
יעוד: הכשרת בעלי מקצוע עצמאיים בשיטות עבודה מתקדמות.
עדיפות:
א. לבוגרי בתי ספר מקצועיים דו שנתי ותלת שנתי.
ב. בוגרי חניכות בענף המתכת.
ג. לבוגרי קורסים של משרד העבודה.
לחיילים אשר מועד שחרורם קרוב ניתן לתאם ראיון בחופשתם הקרובה.
פנה לת.ד. 1371 חיפה למחלקת המנגנון.

למפעל תעשייתי גדול במפרץ חיפה
דרושים:
■ **מהנדסי מכונות**
■ **מכונאי תעשייה**
■ **מסגרים**
■ **רתכים**
■ **שרברבי תעשייה**
למועמדים המתאימים מובטחים תנאים טובים
— סודיות מובטחת —
על המעוניינים לפנות בצרוף קורות חיים לת"ד 4353 חיפה, עבור מס' 218.

דרוש
מנהל חשבונות עצמאי
לחצי משרה
במשרד ליחסי ציבור בתל־אביב.
∗
נא לפנות, בצירוף פרטים על השכלה, נסיון בעבודה וידיעת שפות לת.ד. 16516 תל־אביב, עבור „מנהל חשבונות".

לחברה לעבודות עפר ובנין
דרוש
מנהל חשבונות
מנוסה
לעבודה קבועה
לטלפן בשעות 10—18
טל. 266873, 268602

לעבודה מענינת
דרושים
שרטטים/ות
בעלי 3 שנות נסיון לפחות בשרטוט מכונות ומתקנים
●
טל. 734554

למשרד רואי חשבון
דרוש
בוחן מרכז
אפשרות טובה להתקדמות / התמחות
לפנות טל. 611851
ת.ד. 29816 ת"א

דרושה פקידה לקבלת קהל
כישורים:
א. אינטליגנטית ואחראית
ב. חרוצה.
ג. בעלת הופעה נאה
תנאי משכורת טובים
נסיון קודם לא הכרחי.
להתקשר 242077.

דרוש שותף
לעסק מבוסס בת"א בענף הבניה.
ההשקעה הדרושה 500,000 ל"י
לטלפן 747292
בשעות 16—20

דרושים
עובדים/ות מנוסים/ות
לעבודות **פליסה**
למתאימים הבאים ט"ב ביום. טל. 916807 בערב

דרושה אשה
לטיפול חלקי באשה מבוגרת כולל לינה
טל. 03-238498

דרושים/ות תלמידים/ות מתקדמים/ות
לסלון לתסרוקות גבי — ואסתר
פינסקר 6 ת"א
טלפון: 53292.

דרושה עוזרת למשק בית
בלי ילדים, ברמת־גן.
עם המלצות לפנות טל' 792228 בשעות הבוקר.

דרושה
כתבנית מעולה
בשפות עברית ואנגלית
לעבודה בתל־אביב
∗
● נא לפנות בכתב לד"צ. 2090 עבור מ' ולציין קורות חיים, כתובת ומס' טלפון.

חברת נוע בע"מ
המוסך המרכזי
דרושים:
מכונאי בנזין
נערים מתלמדים
המעונינים מתבקשים לפנות למנהל המוסך רח' הכסגר 40, ת"א.

דרוש כלכלן או עורך־דין
למשרה אדמיניסטרטיבית בכירה
גיל 25—30
תנאים טובים למועמד המתאים
לפנות בכתב עם פרטים מלאים ל: פזכים בע"מ, ת.ד. 1977 תל־אביב.
עבור „כלכלן / עורך־דין".
— סודיות מובטחת —

מפעל תעשייתי בסביבות חיפה
מחפש
מסגר - מכונאי צעיר
נא לפנות בכתב בציון קורות חיים ונסיון לת.ד. 4868 חיפה, עבור מס' 106.

לחברת בנין ארצית
דרושים
מנהלי עבודה מנוסים
לאזור המרכז
● עדיפות לבעלי רכב
● תנאים טובים למתאימים
לקביעת ראיון בטלפון 56731 תל־אביב

דרושה
מפעילת מכונה להנהלת חשבונות ADDO-X
עם נסיון.
נא לפנות סרטי נח, אלנבי 32 בשעות 10.00—12.00 לפנה"צ.

לאמישרגז
דרושים
מנהלי חשבונות מנוסים
מועמדים בעלי נסיון מתבקשים לפנות אישית או בכתב למחלקת הסגל במשרדנו הראשי ברחוב אחד העם 34, תל־אביב.

לחברת השקעות
דרוש
מנהל חשבונות סוג ג'
עם ידיעה טובה באנגלית ו/או גרמנית
לפנות טל. 56264 בין השעות 5—4 אחה"צ

לבית־חרושת לקונפקציה בפתח־תקוה
דרושים:
● **גהצן/ית מעולה**
● **פקידה עצמאית**
עם ידע בהנהלת חשבונות.
תנאים טובים.
לפנות ל„איטליאנא" טל. 919453.

דרוש
מזלגן
למפעל מרצפות בראשל"צ
לטלפן לפני הצהריים 948517

דרושה פקידה
אינטליגנטית, עבור מח' הזמנות ספרים
• רצויה ידיעת ספריה אנגלית • הדפסה מהירה במכונת כתיבה • העבודה במשרה מלאה.
נא לפנות בכתב לת.ד. 628 תל־אביב.

דרוש
עורך־דין
למשרד באשדוד
פרטים:
טל. 03-752392
משעה 16.00—22.00
כולל שישי ושבת

למשרד מהנדסים יועצים
דרושים
שרטטים(ות)
טכנאים(ות)
עם 3 שנים נסיון לפחות במיזוג אויר.
הידיעות והנאים טובים לאדם המתאים.
טל. 235253.

לבית־מלאכה לטריקו דרוש
גזרן
אפשרי כחצי יום
תנאים נוחים
בבבלישהו, יפו
טלפון 826538

דרוש
קונדיטור
שד' ירושלים 35 יפו
טלפון 863159

דרוש
שומר לילה
למשך חודש ימים לבית הנמצא בבניה ברמת־חן
לטלפן 615534
בשבת 744088.

דרוש
סוכן מנוסה
להפצת בגדי ילדים
פרטים טלפון 721787

מתפנה
מנהל ייצור
בענף המתכת
לפנות ת.ד. 16540 עבור מספר 0255

למוסד ילדים בחיפה דרושה
אם בית
בעלת נסיון בעבודה
מגורים במקום חובה
אפשר להציעה לכתוב ל„מעריב" חיפה לדבר 156

אלסינט בע"מ מכשור מדעי

למינהל השווק — טלפון 522516
דרושים
מנהל המחלקה לכתיבה טכנית
הכישורים הדרושים: שליטה באנגלית, רקע באלקטרוניקה ו/או בפיסיקה כושר אדמיניסטרטיבי.
כתבים טכניים
הכישורים הדרושים: שליטה באנגלית רקע באלקטרוניקה ו/או בפיסיקה.
הנדסאי/טכנאי/ אלקטרוניקה
בעל נסיון בתיקון ואחזקה של ציוד מתוחכם
לחטיבת הייצור — טלפון 531601
דרושים
מהנדסים לתכנון ופתוח
שרטטות אלקטרוניקה
מכשירנים
כרסמים
בעלי נסיון או בוגרי בי"ס מקצועי.
צבעים
טכנאי מכ"ם
טכנאי אלקטרוניקה
מסגרים פחחים חרטים
תנאים טובים למועמדים המתאימים.

ת.ד. 5258, חיפה, טל. 522872

לש. פרידמן בע"מ
בירושלים
דרושה
פקידת מחלקת מכירות
לעבודת פקידות אחראית הכרוכה בהדפסה ובמגע עם קהל.
מועמדות רציניות המוכנות ליום עבודה ארוך (7 עד 16.20 יום ו' עד 11.50) מתבקשות לפנות בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 1179 ירושלים למנהל המנגנון (אישי) או בטלפון 524161—02.
מוצעים תנאי שכר טובים

למפעל גדול בתל־אביב
דרוש
כרסם מבלטן
בעל נסיון של 5 שנים לפחות בייצור מבלטים וכלים לעבוד פח. בעל יכולת לעבודה עצמאית וניהול צוות עובדים קטן, במחלקה לעיבוד שבבי.
על המעוניינים לפנות, בצירוף קורות חיים ונסיון קודם אל ת.ד. 4104, תל־אביב, עבור „מפעל גדול בת"א". סודיות מובטחת.

תעשיות אביזרי תעופה בע"מ
למחלקת רכש והספקה דרושים:
1) **כתבנית** צרפתית ועברית.
2) **מחסנאי טכני** בעל נסיון בכלים.
3) **פקיד רכש** מנוסה — ידיעת שפות עברית וצרפתית הכרחית.
∗ ∗ ∗
לפנות לטלפון 6—785125

אפרא אלקטרוניקה בע"מ
דרושים
∗ **פועלי מתכת** — מסגרים מתחילים ומנוסים
∗ **טכנאי אלקטרוניקה** — לעבודות תיכנון פיקוח וניהול פרוייקטים
∗ **בקר איכות** — לתפקיד אחראי בבקורת מכוניות ואלקטרוניות
∗ **מנהל/ת חשבונות סוג ד'** — בעל/ת נסיון (אפשרי גם חצי יום).
∗ **פקידה** — בעלת ידע בהדפסה וניסוח בעברית ובאנגלית
המעוניינים יפנו לת.ד. 9238 ת"א בציון המשרה המבוקשת. **סודיות מובטחת**

במלאת שנתיים לפטירתו של יקירנו

דוד ששון ז"ל

נעלה לקברו ונתיחד עם זכרו ביום שני — י"ז באייר תשל"ב, 1.5.72, בשעה 16.30 — בבית העלמין באופקים.

המשפחה
ובית חצבה

אנו מודיעים בצער וביגון על פטירת אמנו

רחל גורדון ז"ל

בשיבה טובה — לאחר מחלה

ההלויה היום, יום ששי, י"ד באייר תשל"ב (28.4.72), בבית הקברות הישן ברחובות.

נא להמנע מביקורי תנחומים.

המשפחה בארץ ובחו"ל

משרד החינוך והתרבות
האגף לחינוך התיישבותי

בית־הספר החקלאי
מקוה־ישראל

במלאת עשר שנים לפטירתו של

ד"ר אליהו קראוזה ז"ל

מנהלו הדגול של מקוה־ישראל מתרע"ד—תשי"ד

תיערך ב„בית־קראוזה" במקוה־ישראל עצרת לזכרו ביום חמישי, כ' אייר, 4.5.72, בשעה 5.00 אחה"צ.

בעצרת ישאו דברים: שר החקלאות מר חיים גבתי, היו"ר: יוסף שפירא, אברהם הרצפלד, נתנאל שגב, ד"ר פנחס רוזנבליט. יו"ר: מר י. אפרתי.
עליה לקברו של ד"ר א. קראוזה ז"ל, תיערך בשעה 3.30 אחה"צ. נפגשים ליד שער בית־הקברות הישן ברחוב טרומפלדור, תל־אביב.
תלמידיו ומוקירי זכרו — מוזמנים

ברצוננו להודיע לכל קרוביה ומוקירי זכרה של

מלינקה אטלס ז"ל

כי במלאת שנה לפטירתה, תתקיים האזכרה בבית העלמין בחולון, ביום ראשון, ט"ו באייר תשל"ב (30.4.72). מתאספים ליד שער בית העלמין, בשעה 16.15.

המשפחה

במלאת שנה מלאת כאב וסבל למותו הפתאומי וללא עת של בעלי, אבינו וסבנו היקר מכל

איזיק ליבוביץ ז"ל

נעלה לקברו ונתיחד עם זכרו ביום רביעי, י"ט אייר תשל"ב 3.5.72. נפגשים בשעה 15.00 ליד מוניות השרון פנת רחוב סמילנסקי הרצליה — נתניה.

החירומנט הידוע

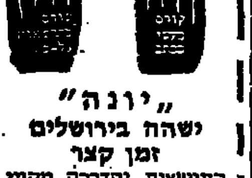

„יונה"
ישהה בירושלים
זמן קצר
התייעצות והדרכה מקווי היד. מקצוע, נשואין, עסקים, נסיעה.
הווה עבר ועתיד.
ירושלים, רח' הרב אגן 24 (מאחורי אגד הישן ברח' יפו 46) 11—1 לפנה"צ; 7—4 אחה"צ.

קורסים מזורזים
* פקידות ומזכירות
* הנהלת חשבונות
* ניקוב .I.B.M
* כתיבה במכונה

שרוטל
ירושלים רח' יעבץ 8,
טל. 526215, פנת מרדכי בן הלל 3 ע"י קינג ג'ורג'

הנהלת הסוכנות היהודית לא"י
ועדת המכרזים הקבלנית — אזור תל־אביב

מכרז מס' 17/72 - ת"א -
מכירת פרי מישמיש,
אפרסקים ושקדים

הנהלת הסוכנות היהודית לא"י (להלן „הסוכנות") מזמינה בזאת הצעות מטעם המעוניינים לקניית פרי ממטע זמורות וברקת לפי הפירוט כדלקמן:

מטע זמורות	מטע ברקת
25 דונם מישמשים	170 דונם מישמשים
15 דונם אפרסקים	230 דונם תפוחים
86 דונם שקדים	
46 דונם אגסים	
36 דונם תפוחים	

הקניה היא „דמוך על העץ".
את ההצעות למכרז הנ"ל יש להגיש על טופסי הצעה מהוללים תנאים שאפשר לקבלם במשרדי הסוכנות, תל־אביב, רח' קפלן 17, חדר 438.
אפשר לסייר במקום בכל יום בין השעות 08.00—13.00, ולפנות למפקח או למנהלי המטע.
את ההצעות בשני העתקים יש להכניס לתיבת המכרזים הנמצאת במשרדנו בכתובת הנ"ל, לא יאוחר מיום ה' 11.5.72 שעה 12.00.
אין הסוכנות מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא והיא רשאית למכור את הפרי למספר מציעים ולפעול בענין זה לפי שיקול דעתה הבלעדי והמוחלט.
יש להמציא ערבות בנקאית בגובה 10% מההצעה.

אליאנס קיסריה
מפעלי פולימרים בע"מ

מכירת עודפי ציוד

1. עגורן שער — כושר הרמה 1 טון
גובה הרמה 4 מ'
רוחב שער 4 מ'

2. מתקן לפוספטיזציה (בונדריזינג)
המתקן מכיל 8 אמבטיות באורך 400 ס"מ
רוחב 65 ס"מ
עומק 150 ס"מ
2 אמבטיות מפלב"מ
4 אמבטיות מחוממות

3. 2 מונים דיגיטליים לבקרת מספר סבובים, תוצרת „אנדקס" — הציוד חדש.

4. ציוד בקרה פניאומטי שונה, תוצרת „פוקסבורו"; שסתומים פניאומטיים וכו' — ציוד חדש.

את הציוד ניתן לראות במפעלנו באור־עקיבא.
לשם פרטים נא להתקשר עם האגף ההנדסי טלפון 063/88181.

מרכז ההסברה
עירית בת־ים

עצרת זכרון

במלאת שבע שנים להוצאתו להורג של

אלי כהן הי"ד

תתקיים במוצאי שבת, ט"ו באייר תשל"ב, 29.4.72, בשעה 8 בערב, באמפיתיאטרון בת־ים בהשתתפות:
מר שמעון פרס — שר התחבורה והתקשורת
דברי פתיחה: מר מנחם רוטשילד — ראש העיר
בתכנית: פרקי מקרא, מקהלת הרבנות הצבאית

לכל גבאי בתי הכנסת

אזכרה לעילוי נשמת גבור ישראל

אלי (בן שאול ושפיה) כהן הי"ד

במלאות שבע שנים להעלאתו לגרדום בדמשק.

כל גבאי בתי הכנסת בארץ מתבקשים לערוך תפילת אזכרה לעילוי נשמתו הטהורה והקדושה, ביום שבת קודש, ט"ו אייר תשל"ב, פרשת אמר.

תפילת האזכרה המרכזית תערך בביהכנ"ס „עדת ישורון", רמת־יוסף, בת־ים, בנוכחות אשת המנוח, ילדיו, אמו ומשפחתו ובמעמד ראש העיר, רבניה ואישי ציבור.

במלאת שלושים לפטירת אחינו, גיסנו ודודנו היקר

ד"ר ארנסט פירסט ז"ל

נעלה לקברו ונתיחד עם זכרו ביום רביעי, י"ט באייר תשל"ב (3.5.72), בשעה 3 אחה"צ, בבית העלמין בגבעת שאול, ירושלים.
נפגשים ליד השער.

המשפחה

ביום שני, 1 במאי 1972, בשעה 4.00 אחה"צ בהר המנוחות בירושלים
ייערך טקס גילוי המצבה על קברו של בעלי, אבינו ואחינו היקר

סלומון אלמן ז"ל

טימישוארה — ירושלים

ואזכרה לבני ואחינו היקר

מורל אלמן ז"ל

במלאת 24 שנים לפטירתו.
נפגשים בככר ציון, ירושלים, בשעה 3.30 אחה"צ.

המשפחה

למר אורנן אורי

אתך באבלך במות עליך

אביך ז"ל

ההנהלה, המורים,
העובדים והתלמידים
אורט — יד סינגלובסקי

האזכרה וגילוי המצבה של אחינו, גיסו, דודו, ובן דודנו האהוב

אברהם יעקב ליכטמן ז"ל

תתקיים ביום שני י"ז אייר תשל"ב 1.5.72 בשעה 15.30 בבית העלמין בגבול בת־ים חולון.
בשם המשפחה
זיגפריד וגיזלה קופל
(לבית ליכטמן)
אוטובוס מיוחד יצא בשעה 15.00 מרח' בן־יהודה 86 (ע"י בית הכנסת „איחוד שיבת ציון").

לשמואל בסמר (בר)

משתתפים בצערך במות

אביך ז"ל

חבריך בקורס ב' הנדסה חקלאית

ביום שלישי ל"ט בעומר (2.5.72) בשעה 3.30 יתקיים טכס גילוי המצבה על קברו של יקירנו

אהרן אילביצקי ז"ל

בבית העלמין בגיר צבי.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירתה של אשתי, אמנו וסבתנו היקרה

פרומה חיטרון ז"ל

נעלה לקברה ונתיחד עם זכרה ביום ראשון, ט"ו אייר תשל"ב (30 באפריל 1972) בשעה 3.30 אחה"צ, בבית העלמין בהר המנוחות בירושלים. התחבורה תצא מבית המנוחות, רח' בהרן 13, ירושלים, בשעה 3 אחה"צ.
הודתנו נתונה לכל מנחמינו בכתב ובעל־פה.

המשפחה

ב"ה

קהילת ניובריפורט בארה"ב

נוטעת חורשה ב„יד קנדי" לזכרו של רבה

הרב שלום שכנא ילין ז"ל

(בן הרב יצחק יעקב ילין ז"ל)

הטקס יתקיים ביום ראשון, ט"ו באייר תשל"ב (30 באפריל). נפגשים בבית ילין, רח' עמיאל 2, קרית משה, ירושלים, בשעה 2.30 אחה"צ.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירת אשתי, אמנו, סבתי ואחותי היקרה

מרת חנה ריצ'ולסקי

(בת ר' שמשון אזורבוך)
ז"ל

תתקיים אזכרה ביום ראשון ט"ו אייר תשל"ב 30.4.72 בשעה 4.15 אחה"צ בבית העלמין קרית שאול. אוטובוס יוצא בשעה 3.30 אחה"צ מרח' ז'בוטינסקי 63, תל־אביב.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירתו של בננו ואחינו יקירנו

נתן אהרון מנדלבוים

ז"ל

נעלה לקברו ביום ראשון, ט"ו באייר התשל"ב (30.4.72). נפגשים בשעה 4.00 ליד שער בית־העלמין קרית־שאול.

המשפחה

ביום ב' ל"ב בעומר, 2 במאי 1972 בשעה 13.30
אנו עולים לקברה ולגלוי מצבה של יקירתנו

אריאלה

אוטובוס מיוחד יצא לבית העלמין בקרית שאול בשעה 13.00 מסמטת בית השואבה 16 (ע"י אלנבי 98), תל־אביב.
אזכרה מיוחדת לנוער, ידידיה של אריאלה, תתקיים בעזרת רסיטל לפסנתר באותו יום, 2 במאי 1972, בשעה 17.00 במוזיאון תל־אביב החדש, באולם מלי קאופמן — סבתה של אריאלה.

אליס ובנו גיטר, ביקפי ואיתן
יהודית ויצחק, הסבתא והדודים

במלאת שנתיים לפטירתו של יקירנו

פסח חכמוביץ (חכמי) ז"ל

תתקיים אזכרה ביום ראשון ט"ו אייר תשל"ב, 30.4.72 בשעה 4.00 אחה"צ בבית העלמין האזורי בחולון.
נפגשים ליד השער.

המשפחה

במלאת שנה לפטירת יקירנו

נחמן בליזובסקי ז"ל

נעלה לקברו ונתיחד עם זכרו ביום ראשון, ט"ו באייר תשל"ב (30.4.72), בשעה 3.00 אחרי הצהרים, בבית העלמין בקרית שאול. נפגשים ליד השער.

המשפחה

במלאות שנה לפטירתה של אשתי ודודתנו היקרה

ד"ר הילדה רוזנצוויג ז"ל

נעלה לקברה ונתיחד עם זכרה ביום חמישי, כ' אייר תשל"ב (4.5.72) בבית העלמין חוף הכרמל חיפה. נפגשים ליד השער הראשי של בית העלמין הישן בשעה 15.45.

המשפחה

לאריה הלוי

משתתפים באבלך הכבד במות עליך

אביך ז"ל

ביה"ס למאמנים ומדריכים
מכון וינגייט

ליעקב ארגיבי

השתתפותנו בצערך במות

אמך ז"ל

עגרית אחיב ברג
העובדים

ליום השנה למותו של בעלי, אבינו וסבנו היקר
והבלתי נשכח

ד"ר א. ל. צבילינגר

תתקיים אזכרה ביום ראשון, ט"ו באייר, 30.4.72, בשעה 3 אחה"צ, בבית העלמין בנחלת יצחק.
אוטובוס יעמוד לרשות מוקירי זכרו, העובדים וידידי העסק ברח' נחלת בנימין 57, תל־אביב, בשעה 2.30 אחה"צ.

אשתו: יהודית צבילינגר
בניו: דני
אורי
יוסי
והמשפחה

במלאת שנה לפטירתו של

ד"ר א. ל. צבילינגר

מנהלנו הבלתי נשכח

מיסד חבי מפעיל בע"מ

תיערך אזכרה ונתייחד עם זכרו ביום ראשון, 30.4.72, בשעה 3, בבית העלמין בנחלת יצחק.
אוטובוס יעמוד לרשות העובדים וידידי החברה בשעה 2.30 ע"י חנות מפעיל ברח' נחלת בנימין 57, תל־אביב.

הנהלת חברת מפעיל בע"מ

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתו של בעלי, אבי, אחי וסבנו היקר

קרול (קופל)
ב"ר משה רובינשטוק

מפוסטביץ — פולין

ההלויה תתקיים היום יום ששי י"ד אייר תשל"ב 28.4.72 בשעה 1.00 בצהרים בבית העלמין בחולון.
אוטובוס מיוחד יצא מבית המנוח חסכון ב' 77 לוד, בשעה 12.00 בצהרים.

המשפחה המתאבלת

במלאת שלושים להילקחה מאתנו של יקירתנו

ניבה בן־אריה ז"ל

נעלה לקברה בבית העלמין הישן בראשון לציון מתרתיים, יום ראשון ט"ו באייר תשל"ב (30.4.72) בשעה 11.00 לפנה"צ, לאזכרה וגילוי מצבה.
מתאספים ליד שער בית העלמין.
תודתנו נתונה לכל אלו ששיתפו עצמם ביגוננו והביעו לנו תנחומיהם בכתב ובעל־פה באבלנו הכבד.

המשפחות האבלות

במלאות שנתיים לפטירתו של בעלי, אבינו ואחינו היקר

דוד שטנסקי ז"ל

נעלה לקברו להתייחד עם זכרו ביום ראשון, ט"ו באייר תשל"ב (30.4.72) בשעה 4.30 אחה"צ.
נפגשים ליד שער בית העלמין בשכון הותיקים — נתניה.

המשפחה

לחיים וינוניא

אתך באבלך
על מות

אביך ז"ל

מועצת אגודת הסטודנטים
של אוניברסיטת תל־אביב

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

ר' אברהם דיין זצ"ל

תתקיים אזכרה וגלוי מצבה ביום שני, י"ז באייר תשל"ב (1.5.72), בשעה 4.00 אחה"צ, בבית העלמין סנהדריה בירושלים.
נפגשים ליד שער בית העלמין (אוטובוסים 2, 9, 4).
אנו מודים לכל אשר ניחמונו באבלנו.

המשפחה

هكذا من الاصل

مكزامن الأصل

לכל בעלי מכוניות "רנו" חברות ומוסדות

שרות "רנו יפו"

מוסך מומחים לדגמים

L 4 | R 10
R 6 | R 12
R 8 | R 16

RENAULT

מכריז על שיפורים בשרות

עקב הרחבה וצמצום בזמן הטיפול והתי־קונים: ע"י ציוד והכלים המשוכללים ביותר.

- שיפוץ מנוע מלא ל־L4 R6—16 — 5 ימים
- שיפוץ מנוע מלא R8—10—12 — 4 ימים
- חצי שיפוץ מנוע בכל הדגמים — 2 ימים
- שיפוץ תיבת הילוכים L4 — R6—12—16 — 1 יום
- שיפוץ תיבת הילוכים R8—16 — 2 ימים
- החלפת מצמדת — בכל הדגמים — חצי יום
- הכנה והעברת מבחן שנתי — 1 יום
- טיפול 10,000 שיגרתי — חצי יום

בנוסף לשרות הידוע והמהיר שלנו בתיקוני חלקי הפח והצבע הנך מוזמן לפנות אלינו — 820804 — 828839

שרות "רנו יפו"

ליד הים בכניסה ליפו על האוטוסטרדה

קלקא נחום בע"מ
חברה לבנין והשקעות
מציע למכירה:
★ **דירות פאר בנות 5 חדרים**
מעלית ★ הסקה מרכזית
ברחוב מרמורק 4־6
מול היכל התרבות והבימה
לפנות למשרד: רח' טשרניחובסקי 21, תל־אביב, טלפון: 51294.

מגרש ברעננה
מוקף בבניה מקום גבוה אדמה פרטית
ב־.14,000 ל"י
אפשרות בתשלומים:
לפנות: **קרקעות ישראל**
תל־אביב, אלנבי 82, קומה ג'
(כניסה מרחוב רמב"ם 26) טלפון 614165.

בריכת גלית

מרכז הספורט, יד־אליהו, ת"א, טל. 38031

קיבלה ב־1970 משר הפנים, את גביע הבריכה המסודרת ביותר.
קיבלה ב־1971 ציון לשבח עבור השרותים הטובים והבטוחים ביותר.

1965 — נפתחה בריכת גלית. פינת חמד בלב תל־אביב.
1966 — הוקם ביה"ס לשחיה „גלית". יחיד במינו בארץ.
1968 — נפתחה קיטנת „גלית". שילוב נופש, בילוי ולימוד שחיה.
1969 — נפתח שרות שמרטף. שחרור האם לבילוי ורחצה.
1970 — מכון „גדי". ג'ודו וג'יארג'יצו. המשוכלל ביותר במדינה.
1971 — נפתח „אורגלית". מכון להתעמלות לכל המשפחה.
והשנה — נפתחה סאונה „גלית". סאונה פינית אמיתית, מסאג'ים והרזיה.

בקרוב — מכון לטיפוח היופי.

אוטובוסים:
11 — 30 — 31 — 32 — 33 — 34 — 35 — 36 — 38 — 39 — 51 —
52 — 53 — 54 — 58 — 59 — 60

שלש שנים לנפילת יקירנו
רב"ט
מרדכי יפת
ז"ל

נעלה לקברו ונתיחד עם זכרו בבית העלמין הצבאי בקרית שאול ביום ראשון, ט"ז אייר תשל"ב 30.4.72 בשעה 16.30.

חבריו ומוקירי זכרו נפגשים ליד השער.

בנימין יפת
ומשפחתו

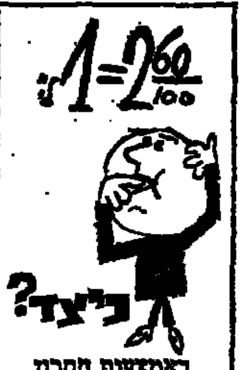

באמצעות חסכון לחינוך תיכון!

כי... בכל לירה הנרשמת לזכותך, חלקך הוא כ־45 אגורות. השאר — 40 אגורות מענק עיריית ת"א־יפו ו־15 אגורות ריבית מצטברת.

ההרשמה: משרדי "עולה" אלנבי 35, ת"א ובלשכות ה' פדריקתעירוניות.

בהלוואה

כפר הנופש הבינלאומי
בראש הנקרה
- חופשה נהדרת בנוף מקסים.
- חדרים עם שרותים צמודים.
- בריכת שחיה, טיולים ובידור.
- אידיאלי למשפחות עם ילדים.

נותרו מקומות לכל העונה!

הזמנות בטל. 04-968155 ובכל משרדי „און" ארוח ונופש

טלויזיות ומכונות כביסה
מכל הסוגים
תנורי אפיה ובישול, כל מוצרי חשמל ביתיים.
בתשלומים חודשיים ללא מזומנים.
ובהנחות גדולות
„שירוני"
החשמונאים 105 תל־אביב

אבד תיק
SAMOONITE
ובו מסמכים החשובים אך ורק לבעליו. המוצא הישר יבוא על שכרו.
להתקשר טל. 821211, 946656.

בהזדמנות
למכירה
מסעדת פועלים
באזור תעשיה
פרנסה בשפע.
טל' 823837.

אזכרה והקמת מצבה
על קברו של יקירנו הבלתי נשכח
השו"ב והמוהל התל־אביבי

הר' זכרי' פלישמן
ז"ל

תיערך ביום השלושים לפטירתו, ביום ראשון, פ' בה"ב ט"ז אייר תשל"ב (30.4.72) בשעה 3 אחה"צ.
מוקירי זכרו מוזמנים להשתתף.
אוטובוס מיוחד למשתתפים יצא בשעה 2.30, מרחוב פיארברג 36, תל־אביב.

המשפחה

למשפחת מפם

אתכם באבלכם בהלקח ראש המשפחה
נתן ז"ל
בעלות רכבו על מוקש

חבריו לעבודה
ארגון בעלי הקטפות

במלאת שנה לפטירתו של יקירנו
בן־ציון קרש ז"ל
בקמין

נעלה לקברו לאזכרה ביום שלישי י"ג בעומר — 2.5.72 בשעה 4.15 אחה"צ מביתו של המנוח, רחוב גורדון 46 לבית העלמין הישן בראשון־לציון.
התחבורה לרשות הבאים.

המשפחה

מכרז

מוצע למכירה מגרש בשטח של 1000 מ"ר באזור התעשיה בקרית־גת. על המגרש נמצאים משרדים בשטח של 31.40 מ"ר.

הצעות יש להגיש למפרק החברה לפי הכתובת הרשומה מטה בצרוף המחאה בנקאית בשעור 10% מסכום ההצעה עד תאריך 7.5.72 שעה 12.00.
המכירה כפופה לאישור ביהמ"ש.
אין המפרק מתחייב לקבל ההצעה הגבוהה ביותר או הצעה כלשהיא.

נח רבינוביץ, עו"ד
רח' אבן־גבירול 52 ת"א
מפרק "חב' מקא"ל בע"מ"

בהזדמנות!
לדגל הסול
רהיטים עתיקים במחירים זולים
המכירה לתקופה מוגבלת
עתיקות
יפו, רח' עולי ציון 7 טלפון: 873962.

לתשומת לב בעלי חנויות להלבשה!
לכבוד יובל העשור שלנו
מודלים 1972
במחיר של שנת 1962
מבחר עשיר. מגוון ומיוחד של
שמלות הריון
ושמלות במידות גדולות
ביח"ר לשמלות — כהן מודל. תל־אביב,
רחוב נחלת־בנימין 4, ק.ב. דרך החצר, פתוח עד 7 בערב.

נח - מפעלי מתכת בע"מ
מפעלי כבישה חמה ועיבוד שבבי
יצרני פיטינגים לצינורות נחושת
מקבלים כבישה חמה
עם או בלי עיבוד שבבי
מהיצרן לצרכן
יפו, רח' התחיה 14, אולם 18
(מול בלומפילד) טל: 827886

★ **בצת** ★
רהיטי משרד ומחסן
ספריות עץ וכוננויות מתכת
תל־אביב, שינקין 15 טלפון: 224723

במלאות שנה לפטירתו של
חגי שלנו

נתייחד עם זכרו ליד קברו בבית העלמין קרית־שאול ביום ראשון, ט"ז באייר תשל"ב — 30.4.72 בשעה 2 אחה"צ.

לאחר האזכרה תתקיים הקדשת חורשה שניטעה לזכרו ביערות הקרן־הקיימת לישראל במעלה־החמשה ליד מוצב הראדר.

אוטובוס יצא מביתנו רחוב בלוך 34 תל־אביב בשעה 1.30.

ההורים השכולים:
מרגלית ואברהם הן־ציון
אחיו: אורי
וכל בני המשפחה

לאברהם יונקא ומשפחתו

אנו משתתפים באבלכם הכבד
בהילקח מכם בטרם עת
יעקב ז"ל
וכביכול הנהגים למשפחה.

הנהלת טבע בע"מ
וחבר העובדים

במלאת שנה לפטירתם של
רבקה קוברסקי ז"ל
ואלכסנדר ליאופולד קוברסקי ז"ל

תתקיים אזכרה וטכס גלוי המצבות ביום ראשון, 30.4.72 בשעה 16.00 בבית העלמין בכפר שמריהו.

המשפחה

למנהלנו
מר בלפור חלפון ולמשפחתו

יבל את המהלכינו הכנים
בבית עליך

אמך ז"ל

ההנהלה ועובדי
הברת 778
בית יצחק

יקירתנו
אסתר דגון
איננה

המשפחה יושבת שבעה ברח' הלפר 15 א', בת־ים.

המשפחה המתאבלת

לשמעון אבני ומשפחתו

אנו משתתפים בצערכם על מות
אביכם ז"ל

„אריה" חברה לביטוח בע"מ
ההנהלה ועובדיה

במלאת שנה לפטירתה של יקירתנו
שושנה שרביט ז"ל

תיערך אזכרה ביום ראשון, ט"ז באייר תשל"ב (30.4.72), בשעה 4.30 אחה"צ, בבית העלמין האזורי (בגבול בת־ים—חולון).

המשפחה

במלאת שנה לפטירת יקירנו
חיים כהן ז"ל
(אספקת למכונות חלב)

נעלה לקברו ונתיחד עם זכרו ביום שני, י"ז באייר תשל"ב (1.5.72), בשעה 4 אחה"צ, בבית העלמין החדש בכפר־סבא.

המשפחה
יקירין ויקיר

אזכרה וגילוי מצבה
על קברו של בעלי, אבינו וסבנו היקר
בן־ציון זטלר ז"ל

נערוך ביום ראשון, ט"ז באייר תשל"ב (30.4.72), בשעה 4.30 אחרי־הצהרים, בבית־העלמין הצבאי בכפר־סבא.

משפחות
זטלר, שידלובסקי ואשל

במלאת שלושים לפטירתו של בעלי ואבינו היקר
המהנדס
יוסף מיכלסון ז"ל

נעלה לקברו לגילוי המצבה ונתיחד עם זכרו, ביום שני, י"ז באייר תשל"ב (1.5.72), בשעה 3 אחה"צ.
מוקירי זכרו נפגשים בשער בית העלמין החדש (בכפר סמיר).

המשפחה המתאבלת

ביום ראשון, ט"ז באייר תשל"ב (30.4.72), בשעה 4.00, תתקיים אזכרה וגלוי מצבה על קברה של יקירתנו
שרה גוטרמן ז"ל
במלאת שנה לפטירתה.
אוטובוס יצא בשעה 3.30, מרח' אבן גבירול 59, תל־אביב.

המשפחה

במלאת עשר שנים לפטירתו של היקר באדם
אברהם דב (בורו) שיבר
ז"ל

תערך אזכרה על קברו בבית העלמין בקרית שאול, ביום שני, י"ז באייר תשל"ב (1.5.72), בשעה 4 אחה"צ.
קרוביו, ידידיו ובוגרי כפר הנוער ניצנים מוזמנים להתייחד עם זכרו.

המשפחה
וכפר הנוער הציוני ניצנים

במלאת חמש שנים לפטירתו של יקירנו
המורה והמחנך
אברהם הררי ז"ל

נעלה לקברו להתייחד עם זכרו ביום רביעי, י"ט באייר תשל"ב (4.5.72).
נפגשים בשעה 16.00 ליד השער הראשי בבית העלמין בחולון.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירת יקירנו
יעקב לדיסלב פלדש
ז"ל

תתקיים אזכרה וטקס גילוי מצבה ביום שני י"ז באייר תשל"ב (1.5.72) בבית העלמין סנהדריה ירושלים, שמואל הנביא בשעה 2.30 אחה"צ.
ידידיו ומוקיריו נפגשים ע"י שער בית העלמין, בסנהדריה.
תודתנו נתונה לכל מנחמינו.

אשתו והמשפחה

במלאת שנה לפטירת
יוסף שמי (שמיצ'יקוב)
ז"ל

נעלה לקברו ונתיחד עם זכרו ביום ראשון, 30.4.72, בשעה 3.30 אחה"צ.

קיבוץ גן שמואל

מעריב

העורך: אריה דיסנצ'יק
המו"ל: הוצאת מודיעין בע"מ
בית דפוס „מעריב" בע"מ

תל־אביב: מערכת, הנהלה, מודעות, דפוס: בית „מעריב" רח' קרליבך 2 (מיקוד: 132 67) ת.ד. 20010 טל. 267211
סניף ראשי לקבלת מודעות בתל־אביב: שדרות רוטשילד 33 (מיקוד: 123 65), טלפון 621994.
ירושלים: המערכת: רח' הלל 24 (מיקוד: 581 94) טל. 221151. הפצה ומודעות: רח' הלל 16, טל. 231769.
חיפה: רח' הנביאים 29 (מיקוד: 104 33), טלפון 666464; 669020. הפצה ומודעות: רח' הנביאים 32, טל. 663254; 660051.

30 ל"י
בעונה שנתי לטלויזיה
כולל מנורות מכל
ללא תשלום נוסף
שרות מנתניה עד אשדוד
שדותי שפד
לאלקטרוניקה בע"מ
יפו, שדרי ירושלים 159
טל. 826922־823927

אוטומטים לקפה ולמשקאות קרים
בדמי שכירות חדשיים מוזלים. מתאים בביחוד למפעלים סגורים או מר סכים. אחזקה ותיקונים ע"ח המשכירה. לשרות העובד 24 שעות ביממה
מזג־מט בע"מ,
טלפון 220379 ת"א.

מעריב של שבת

שמואל שניצר ● מדו"ח אל דחי

ית חמאי אני מכיר היום: לא נמנעתי עם אלה שידעו מראש כי מנכ"ל יבי נפט", מר מרדכי פרידמן, „איננו ד"ה, לא ואמנתי באשמתו לפני ה-רה ולא שוכנעתי בשעת החקירה. עד ו זוכה על ידי הוועדה, היה זכאי בעיני אדם אחר שטפלו עליו אשמה ועדיין בותו את חומר הראיות נגדו. משזוכה — ן מוכן היטב לקבל פסיקה זו כסוף בפרשה כאובה וסבוכה, שהעסיקה את הציבוריים ימים רבים מדי.

אמנה חל אצלי כאשר קראתי את המיסמך ור והמהדים שבו הוועדה מנמקת את ה. אינני משפטן, ואין לי היידע הדרוש לנתח את הדו"ח מבחינה יורידית. יכול ת שמן הבחינה הזאת אין בו פגם. מבחינת ההגיון והשכל הישר הוא החיבורים המשונים ביותר שהובאו אי-לפני הציבור הישראלי.

א משונה, קודם כל, מבחינת הסגנון. בני אדם הכותבים מסקנות משפטיות, כלל אינם מקדישים תשומת לב מרובה הזה של הדיבור — הם משתדלים ת ענייניים, עובדתיים, יבשים; הם בוחנ-את החומר שלפניהם על פי אמות-מדה אמינות, סבירות, הגיון: הם מפעילים כושר האנאליטי שלהם כדי להבדיל בין ות מוכחות ובין דיבה חסרת-שחר. אין מניחים לרגש להתערב בשיקוליהם: אין מאמינים לאדם מפני שהוא אהוד עליהם, הם פוסלים את עדותו מפני שהליכותיו נאות בעיניהם.

ית הרוב בוועדת ויתקון איננו מיסמך ו הגיון קר. יש בו רבדים רגשיים ניי-ן. יש בו אהדה וכעס, ויחס רגשי לאנ- ולמעשיהם, וקצת שמחה לאיד, ופה ושם ברי פולמוס שחריפותם איננה מעידה על ור-נפש.

ין השיטין של החיבור מבצבץ יחסם י של המחברים אל הדמויות המרכזיות. יש להם גיבור משלהם, ויש טיפוסים ים המתנכלים לו. לא שעולמם מחולק ור ולבן — הם יודעים שיש כתמים ם, ושהצבע האפור הוא השליט בחיי בני. יש איפוא שמץ משלילה גם בגיבור, מבחנת חיוביות גם בבלים: אבל אין לטעות ביחס לטיבם של זה ושל הללו.

יבור — מר מרדכי פרידמן — הוא אדם ור, כובש-לב, נמרץ; איש עסקים ואיש ציבור ממדרגה ראשונה; הוא מוכן לפעול למען הכלל — שלא על מנת פרס. כמובן, בקושי אפשר היה לשכנע ליטול שכר בעד עמלו. הוא נותן ב-ן מעשי ועצמי בולט. חברי הוועדה ים את מעלותיו במלים חמות: „מסי-האישית, כוח עבודתו וכשרונו כמארגן, ומשווק הם למעלה מכל ספק... אדם ... אמין ביושר, יחסי ציבור... אדם חבליני... איש חברה, ושמו כמארגן לפניו. הוא אוהב להתבדח, פונה ל-ת בביטוי עיכה וצופה אף מהם יחס עולמי כמו. על פי רוב מצא הוא, וגם בכך ומלותו הרבה בתחום יחסי הציבור".

ראשכלות זה אורבים כמה וכמה ים. המוציאים את דיבתו רעה, מאשימים במעשים אפלים ובשיטות פסולות, ו-ידים אותו באי-סדרים כספיים. אחד מרחיק לכת עוד יותר וטוען שגם יש צנים ואפיטרופסים בחוגים הגבוהים ירים עליו מכל פגע, דואגים לטובתו ומשתיקים את כל סטיותיו. לא ברור הם המניעים של אנשים מרושעים שעים צרה בהצלחותיו של מר פרידמן. ברור שכוונותיהם אינן יכולות להיות ביותר.

שובים אינם מסתירים את דעתם על ירעה אלה. הם בוזים במלוני על ש-רע האשמות שקצתן מבוססות על שמו-מקיפים את אלמוני מפני שהעלה 19 זוק 6 מהם נמצאו ממשיים. בכמה ים הם אף הופכים את המאשים לנאשם. כל פנים אין שום אדם המעיד נגד גי-ס יוצא נקי מידיהם.

לי לא הרגישו בדבר בשעה שכתבו את נם; ואולם התעודה שחיברו איננה מופת בסות יורידי. מעל ומעבר למסקנות ה-וטיות יש כאן מעורבות אמוציונלית בד-; ומי שיקרא את החיבור הזה בעתיד ק, לאחר שתשכך הסערה הציבורית ד-שת, יעמוד משתאה לנוכח הסלחנות ש-חברי הוועדה כלפי הצד האחד, לעומת צנות שנהגו בצד שכנגד.

●

וב העדים שהעידו נגד מר פרידמן עומ-דים לא רק נזופים — גם מהימנותם מוטלת בספק. הכלל הנקוט בידי מחברי ה-ח הוא, שכל הסבריו של מר פרידמן נעים; ואפילו במקום שם ניכר בעליל קש להטעות את הוועדה, היא מגלה הב-למניעיו.

כבי עדי הקטגוריה אין הוועדה מגלה שום ה. אותם היא מכה בלשונה בכל החרי-. מי שבא וטוען שבמשך שנים לא יזה „נתיבי נפט" לרשות החברות המב-צות על פעולתה, מוצא את עצמו נאשם שלא שלח מכתבי אתראה לחברה כדי בוע דיווחים. אדם המספר כיצד גורש המחנה באבו-רודיס בבושת-פנים, אין לים את טענתו: וכי לא הסביר מר דמן שהוא נהג כך מפני שחרד לבטחונם עובדים? גיאולוגים המתלוננים שהצ-מהם מידע, מודיעים להם שהאשמה א ב„נתיבי נפט", האשמה היא במשרד תוח. מי שטוען שנגנב ציוד משדה הנפט, ם שלא התנהל רישום. כשיבים לו שבאין שום, איך אפשר לדעת אם אכנם היו גני-? עדים הטוענים שבמסווה של סודיות ועבות נעשו מעשים שלא ייעשו, מעירה הוועדה שהם מגלים בורות כפליאה איננה בעניני מודיעין. פקיד ממשלה בכיר א ומספר שהוציאו מידיו את הפיקוח על די הנפט. נזופת בו הוועדה על שהשלים מצב זה. עד האומר שהיתה זנות במחנה ברודיס, משיבים לו שאין שמץ של הוכ-ה לכך: בין הפועלות שהביא קבלן-העקיר חנה היו אמנם נערות שעסקו בעבר בזנות, ראה לא הקילו גם במחנה כאורח חיים אך הוועדה שמעה רק על מקרים בודדים כאלה, וכל נערה שנתפסה — הורחקה.

ואת הנעימה — לאורך המיסמך כולו. בכל מקום הסבריו של מר פרידמן מוסמכים, ו-אילו העדויות נגדו — אינן מוסמכות. בכל מקום „אפשר להבין" את מר פרידמן, ובשום מקום אי אפשר להבין את מאשימיו.

אילו לפחות הוסבר פה ושם מדוע מר פרידמן מהימן ויריביו אינם מהימנים, אפ-שר היה לקבל את דעת המחברים.

ואולם אין הם טורחים לתת הסבר כזה. מסקנותיהם מבוססות על אכסיומות, על מפורסמות שאינן טעונות ראיה.

אלא שמי שקורא את חיבורם, איננו מש-תכנע שאכנם נקשר כאן קשר נגד אדם חף-מפשע.

בהפוך הוא: הוא משתכנע שככל שהרוב בוועדה טורח יותר לזכות — החשדות מת-גברים והולכים.

●

לא, אין כאן סוף-פסוק. יש כאן סימן-שאלה גדול, שאינו נותן מנוח.

כי הרוב בוועדה מצא בכל זאת פגמים חמורים ב„נתיבי נפט". פורמליים וגם מהו-תיים. הוא מצא, קודם כל, שבמשך שלש שנים היה הציוד הכבד בשדה הנפט בגדר הפקר: איש לא רשם אותו, וממילא איש לא ידע את כמויותיו ואת מקומותיו; ואיש לא ידע מי לקח מה ולאן, האם בהשאלה לקח או במשיכה קנה.

הוא מצא ששלש שנים תמימות לא דיווחה חברה ממשלתית לממשלה על מעשיה ועל עסקיה, אף על פי שדרשו ממנה את הדיווח הזה.

הוא מצא שגיאולוגים ממשלתיים לא קיבלו אינפורמציה על הנעשה בשדה הנפט, ולא היתה להם דריסת רגל בו.

הוא מצא שמנכ"ל „נתיבי נפט" השתתף במכרז שאסור היה לו להשתתף בו.

הוא מצא שאותו מנכ"ל יצר מצב של ער-בוביה בין כספי הפרטיים ובין כסף שהיה מיועד למשרד הבטחון.

הוא מצא שסכום של 340,000 לירות, ש-לדעתו היה מצוי בידי המנכ"ל בכספי יש-ראלי, שימש בכל זאת לעשיית עסקות פר-טיות בשוויץ.

הוא מצא שכסף זה, שהיה של משרד ה-בטחון, עוכב בידי המנכ"ל במשך השנה חדשים, וכל אותה עת לא הודיע האיש ל-משרד הבטחון על הסכום שבהחזקתו.

הוא מצא שהסכום נמסר לבסוף להעדתו ללא רבית וללא הפרשי שער, אף על פי שבינתיים היה פיחות.

הוא מצא שהמנכ"ל העלים בעדותו לפני הוועדה פרטים חיוניים בקשר לעסקה שהיתה נושא מרכזי בחקירה.

אבל הוא לא מצא את האחראי למע-שים אלה. הוא לא מצא איש אשם בהם, ולא ראה צורך בשום עונש, ולא המליץ על שום תיקון. הוא ראה את כל התופעות האלה כסבירות, כתקינות, כמקובלות.

פה ושם אכנם כיווץ את גבותיו; פה ושם רמז רמזים סתומים על דברים שאינם כשורה, לדעתו; פה ושם הגדיר מעשה של מנכ"ל „נתיבי נפט" כ„פסולה". ובמקום אחד אפילו מצא עבירה „קלת-ערך" על חוקי מטבע זר.

ואולם בשום מקום לא מצא לראוי להסיק מסקנות מן העובדות שהוא עצמו קבע.

●

הדבר החמור ביותר המצוי בדו"ח הרוב הוא בפיסקה הקובעת שבפועל אין ל-ממשלה פיקוח על החברות השייכות לה, ובעצם גם לא יכול להיות פיקוח כזה. כדי לקיים אותו, אומרת הוועדה, יהיה הכרח למנות בכל חברה מפקח בדמות כלכלן או רואה חשבון, ולשם כך יהיה צורך בכוח אדם עצום, ו„מנין ניקח אותו".

במלים אחרות, הרוב בוועדת ויתקון סבור שלא זו בלבד שצריך להשאיר את המצב ב-„נתיבי נפט" כמות שהוא, אלא צריך להש-לים עם מצב כזה בכל מקום: פשוט, אין ברירה; ומוטב שהארץ תסתגל למצב שבו כל הנהלה של כל חברה ממשלתית תעשה את הישר בעיניה, והממשלה אף לא תדע מה נעשה וכיצד.

את הדברים האלה קובעת הוועדה לא ב-לשון קובלנה או קינה, אלא מתוך השלמה וצידוק. אחר שמצאה מה שמצאה ב„נתיבי נפט", והגיעה למסקנה שהפגמים שהיו שם הם המחיר שיש לשלם בעד כשרונותיו הע-צומים של מר פרידמן, היא סבורה ש„נתיבי נפט" יכולה לשמש כמודל, כמתכונת, כמופת לשאר חברות.

היא מניחה, כנראה, שפסיקה זו תתקבל על דעת הרבים, ושהציבור יתן את הסכמתו לפשרה מבישה זו בעניינים של נקיון כפיים.

היא טועה. הציבור דוחה את הנחותיה בשתי ידיים. הוא רוצה בנקיון-כפיים אמיתי, מלא והמסמכי. אין הוא מוכן לקנות כשרון במחיר של השלמה עם מעשים מפוקפקים.

הוא מאמין שאין סתירה בין הכשרון ובין היושר. הוא מאמין שפיקוח אפשרי, והכ-רחי.

והוא סבור שמי שלא יצא מחקירה נקי ל-חלוטין, בלא רבב ובלא צל, אין להפקיד בידיו את ניהולם של נכסים ציבוריים.

●

הדו"ח הזה של הרוב בוועדת ויתקון הולך ומתפורר עתה לעינינו. בוקר בוקר אנו מתבשרים על עוד שר, עוד דובר ממשלתי, עוד נציג של ציבור, שהביעו את הסתיי-גותם ממנו. הממשלה, שבתחילה אמרה לע-בור עליו לסדר-היום, נאלצה לחזור בה מ-כוונתה הראשונה. לא יהיו בה חברים רבים שיהיו מוכנים להתייצב מאחורי הדו"ח ולהגן עליו הגנה ללא סייג.

אם מסתמן כאן איפוא נצחון של דעת הציבור, אין הוא נצחון שיש עמו שמחה. כי עם התמוטטות הדו"ח הולך ונקבר תחת עיין קצת מן האימון הבלתי-מסויג שהגה רוב הציבור למוסדות המשפטיים של המדינה.

הממשלה תדון ותחליט

ראש הממשלה בעת ביקורה באבו-רודיס — מקבלת הסברים ממנהל „נתיבי נפט"

צילם: מיכה ברעם

משה ז"ק ● מסע אל הבלתי-נודע

עוד אנו טרודים ומתווכחים בינינו בע-נין ועידת הפיסגה במוסקווה, עוד עולים שרי-ישראל לרגל לוואשינגטון, ו-נשיא-מצרים למוסקווה, כדי למנוע מהל-כים מסוכנים לזו או לזו בפגישת ניכסון-ברז'נייב — וכבר נפתחו שתי פתיחות חד-שות במשחק-השח הבינלאומי; שמא תאכ-זב פיסגת-מוסקווה ולא תצליח למצוא נקו-דת-מיפנה במשבר המזרח-תיכוני.

הפתיחה האחת היא רומנית, והפתיחה האחרת אוסטרית, או ביתר דיוק: או"מית.

רק לפני חודש-חודשיים סברו הכל, כי התאריך המכריע בין שלום למלחמה בסכ-סוך המזרח-תיכוני הוא מועד פיסגת-מוס-קווה בסוף חודש מאי. אך ככל שמתקרבת פגישת-הפיסגה, ככל שעולות מידות החום במבחן-הכוח בוויטנאם, כן מתברר והולך שאין לצפות להכרעה בפיסגת-מוסקווה. ו-מאחר שאנחנו שרויים במבוך של „הפת-רונות הבלתי-אפשריים", כניסוחו המוזהר של פרופ' ריימון ארון בהרצאתו במכון-ויצמן השבוע, מחפשים הדיפלומאטים בעו-לם יוזמות חדשות, כדי למנוע התפוצצות במזרח התיכון אחרי חודש מאי.

ביתר דיוק: יוזמות אלה אין בהן כדי לפתור את הבעיה הסבוכה של המזרח התיכון, אין בהן גם כדי להציג הסדרים ממש — חלקיים או כוללים — לסכסוך הישראלי-ערבי. בראש וראשונה יש בהם כדי להעניק לסאדאת צידוק לדחיית המכו-כה, שבה הוא מאיים על העולם כולו.

אחר שנת 1971, שהתארכה אצל נשיא מצרים, הוא היה זקוק לתאריך חדש, להע-מקה נוספת באזני צבאו, מדוע שוב איננו מקיים את הבטחתו. ועידת-מוסקווה מעני-קה לו תירוץ רשמי.

לאמיתו של דבר לא מרצונו הטוב הש-ליך סאדאת את יהבו על ועידת הפיסגה. הוא עשה זאת כאין ברירה, כיוון שברית-המועצות לא רצתה ללכת אתו לכל אורך הדרך הצבאית, והיא ששיכנעה אותו כי רצוי לו לחכות לוועידת-הפיסגה, שבה יוכ-רע ענין המזרח התיכון בדרך מדינית.

כעת נסע סאדאת לגבות את חובו ב-מוסקווה.

אבל רב הספק, אם ברית-המועצות, אשר העניקה לו נשק וסיוע אחר בשיעור נרחב כל כך, תוכל לפרוע חוב זה בוועידת-הפיסגה. הענינים בעולם הסתבכו קצת, ועמידתו האיתנה של הנשיא ניכסון בווייט-נאם היא גם אות לסובייטים, שהוא לא יוותר במזרח התיכון. ונשיא ארה"ב לא הסתפק בהפצצות המאסיביות בווייטנאם, אלא אמר זאת במפורש בשידורו לאומה אתמול לפנות בוקר, בדברו על המזרח התי-כון בהקשר של מלחמת וייטנאם.

מאחר שמאזן הפתרונות הבלתי-אפשריים הוא כזה, מנסה הדיפלומאטיה הבינלאומית למצוא פתיחות חדשות ותאריכים חדשים לסאדאת.

על רקע זה יש להבין את היוזמה הרומ-נית האחרונה להזמין את גולדה מאיר לבוקארשט, ואת יוזמתו של מזכיר האו"ם ד"ר קורט ואלדהיים לזימון ועידה מזרח-תיכונית בהשתתפות ישראל, מצרים, ירדן וסוריה.

■

ממשלת רומניה דאגה מבעוד מועד להו-דיע לממשלה ישראל על ביקורו של ה-נשיא ניקולאי צ'אושסקו בארצות-ערב, ב-אלג'יריה ובמצרים. ממשלת רומניה נהגה לפי כללי הפרוטוקול הדיפלומטי, שביח-סים בין מדינות ידידותיות מודיעים מראש על ביקור נציג המדינה או נשיאה בארץ אויבה.

לפי אותם הכללים גם הודיעה ממשלת רומניה לממשלות מצרים ואלג'יריה על הז-מנת ראש ממשלה ישראל לבקר בבו-קארשט.

הביקור ייערך בשבוע הבא, לפני ועידת הפיסגה במוסקווה. אך רב הספק אם יזמה רומנית זו נועדה להיות קצרת מועד וקצרת טווח.

עובדה היא, שממשלת רומניה הרותה זה כמה שנים את רעיון ההתערבות הפעילה בסכסוך בין ישראל לארצות-ערב. אותו סגן שר-החוץ, גיאורגה מאקובסקו, ביקש פעם פגישה סודית ברומא עם נציג מוסמך של ממשלת-ישראל, כדי לדון אתו דיון סודי בהצעת תיווך רומני בין ישראל למצרים. אחרי שבפגישה הוסבר לו, שישראל אינ-נה גורסת תיווכים, בא לאחר זמן ליש-ראל, ובעקבות ביקור זה נסע גם למצרים וניסה לקרב את הקרובים-הרחוקים משני עברי התעלה.

ברור שרומניה מתכוונת להפיק תוע-לת מאכסימאלית לעצמה מיוזמתה האח-רונה. לכן נראה שהיא תנסה לשוות על גלי הסכסוך המזרח-תיכוני עוד חודשים ארוכים, ולא רק בשבוע של ביקור גולדה מאיר בבוקארשט. דבר זה, כמובן, יעניק לסאדאת תאריך חדש, נשימה ארוכה יותר, אחרי סוף מאי, אחרי סיומה של ועידת הפיסגה במוסקווה.

■

מאז פורסם דבר ביקורה הקרוב של ראש הממשלה בבוקארשט, נחלקו הדעות אצ-לנו.

היו מי שטענו כי הנה נפתחו אופ-קים חדשים לשלום במזרח התיכון. ומיד הציעו שצריך להתכונן מיד להודיע ל-צ'אושסקו, על מה אנחנו מוותרים, כדי שיודיע לסאדאת ואפשר יהיה ליישב מיד את כל הבעיות השנויות במחלוקת.

מצד אחר היו מי שטענו: מלכודת; צ'אושסקו איננו מתכוון כלל להסדר, הוא איננו עצמאי, הוא עושה מה שעושה ב-פקודת מוסקווה, ובעקבות ביקורה של גול-דה בבוקארשט תישנה פרשת שליחות-השלום של ארבעת הנשיאים האפריקניים.

אלה גם אלה לא צדקו בהערכותיהם.

ודאי, רומניה מעונינת לשפר את דמו-תה הבינלאומית באמצעות איזה מעשה שהוא של תיווך והסדר במזרח התיכון. אך היא היתה מעונינת גם לפתח יחסים כל-כליים רבי-היקף עם ישראל, ונתחתמו הס-כמים לשיתוף-פעולה כלכלי רב-ממדים אתנו. אלא שהתחזיות הוורודות לא נתגש-מו — כי ישנה מציאות כלכלית, יש גבול למספר הטראקטורים הרומניים, שאנו יכו-לים לשווק בארצות אפריקה. המציאות ה-כלכלית חזקה יותר מנאומים ומהצהרות. והוא הדין במציאות המדינית בשלב זה, שסאדאת שרוי בהיסטריה מוסלמית קנאית של שנאת-יהודים, ומבטיח להחזיר את ה-יהודים ל„מצב השיפלות והמסכנות", שנגזר עליהם מדורי-דורות, לפי הקוראן. במצב זה קשה להניח, שבבוקארשט ייוולד הנס הפו-ליטי של המזרח התיכון.

מצד אחר מגזימים גם החוששים מפני מלכודת מדינית. לא שדבר בלתי-אפשרי ב-תכלית הוא, שיהיה „תסריט" כזה: סאדאת אמר לצ'אושסקו: „תזמין את גולדה לבו-קארשט, תציג לפניה שאלה ברורה. אם היא מוכנה לפינוי כל השטחים מכוחות ישראל, ללא כל תנאי, כפי שגורסת רזולוציה; ואם לא תשיב לך בחיוב, תודיע קבל-עם שאתה מנתק את היחסים עם ישראל". יתכ-כן תסריט כזה — אבל אין לראות כאן מלכודת ואין לראות כאן אסון, בייחוד ש-לרומניה היו הזדמנויות רבות לגנות את ישראל ולנתק את היחסים עמה. ודאי, לא נעים יהיה אם ערב ועידת-הפיסגה תפור-סם הודעה כזאת בגנות ישראל. אבל אסון אין בכך. הלא גם ההצעות של משלחת הנשיאים האפריקניים לא שינו דבר מבחי-נה מהותית-מעשית במעמדה של ישראל, הן לא הזיזו אותנו אף כמילימטר אחד מקווי הפסקת-האש.

עם ארבעת הנשיאים האפריקניים עוד נאבקנו, עוד ניסינו לנצל את הדו"ח שלהם כדי למנוע הצבעה נגדנו באו"ם. רומניה הצביעה נגדנו במושב האחרון של עצרת האו"ם בלעדי השליחות האפ-ריקנית. היא איננה זקוקה לביקורה של גולדה, כדי להצדיק הצבעתה באו"ם, יחד עם הערבים והסובייטים, בעד הכפשה על ישראל.

משום כך אין לראות מלכודת בבוקארשט, כל עוד ממשלת ישראל איננה נגררת מהצ-הרה זו או זו של ממשלה זו או זו, אלא פועלת בהתאם לאינטרסים החיוניים שלה ולא לפי אי-נוחות דיפלומאטית.

■

המסע של גולדה מאיר לבוקארשט הוא איפוא מסע אל הבלתי-נודע. לא ידוע מה תציע רומניה, ומה היא מתכוננת בצע-דיה הבאים. דבר אחד ברור כבר עכשיו: אחרי חדשים ארוכים של צפיה לוועידת-הפיסגה במוסקווה, שהביאה לרגיעה מדי-נית במזרח התיכון, מתחילה עכשיו עונה חדשה של פעלתנות, אשר תעניק למצרים את הצידוק לדחיית המלחמה.

סבורים היינו שאם יתברר למצרים, כי לא תצליח להשיג הסדר כפוי, כי בנסיו-נותיה לבודד את ישראל באמצעות יארינג ובאמצעות ארבע המעצמות ובשאר כל מא-מציה תעלה חרס בידה, תגיע סוף-סוף ל-אותה מסקנה, שאנו נכספים אליה, ותשב אתנו אל שולחן הדיונים על השלום ב-איזור.

קיווינו, שעם ועידת-הפיסגה במוסקווה יסתיים העידן הזה, שבו קיוותה מצרים להשיג את כניעתה של ישראל מכוח לחץ בינלאומי. אירוניה של הגורל היא, ש-למעשה עידן זה החל אף הוא בוועידה במוסקווה, שנערכה ב-10 ביוני 1967. שם החליטו ראשי המדינות הקומוניסטיות לנתק את היחסים עם ישראל ולמנוע הסדר של שלום בינה לבין מצרים כתום מלחמת ששת הימים.

באותה ועידה קיבלו על עצמן הארצות הקומוניסטיות, למעשה, להמשיך במצרים לא רק מבחינה מדינית, אלא גם מבחינה כלכלית, כדי לשקם את הצבא המצרי המו-בס ואת המשק המצרי ההרוס. ארצות הגוש הסובייטי נאלצו — לפי הוראת מוסקווה — לשלם „מס עובדי" למצרים; ועל רקע זה היו גם התנגשויות בין צ'כוסלובאקיה לבין ברית-המועצות, כאשר מצרים לא שילמה בעד הנשק, שסיפקו לה הצ'כים, ואף בין פולין לברית-המועצות; ועדיין לא ברור, מה חלקה של רומניה במס זה של האר-צות הקומוניסטיות לשיקום מצרים. וכל כך למה? כדי למנוע ממצרים את הכורח להגיע להסדר-שלום עם ישראל. הנשק הרב, העזרה הכלכלית העצומה — הם דירבנו במשך כל השנים את מצרים שלא ללכת בדרך של מו"מ ישיר, הם הפיחו בה תקווה שאפשר להביא את ישראל לכלל כניעה בדרך של לחץ מדיני. זה התבטא בוועידת-הפיסגה של קוסיגין-ג'ונסון בגלאסבורו, ב-מושבים השנתיים של עצרת-האו"ם ובישי-בות מועצת הבטחון בשיחות-הארבע וב-שיחות-השתיים. התוצאה המעשית היא, ש-קווי הפסקת-האש של 10 ביוני נשארו בעינם.

אנו קיווינו, כי ועידת-הפיסגה של נשיא ארה"ב וראשי הקרמלין במוסקווה תחתום את הפרק הזה ותביא לכלל התפכחות, ש-דרך האיומים והלחץ לא תביא להסדר במזרח התיכון, אלא יש צורך לשבת אל שולחן הדיונים הישירים.

אבל נאומיו האחרונים של סאדאת מו-כיחים שאין הדבר כן. כנראה בצורך להמ-שיך במצב זה, המניח אפשרות למצרים לבור לעצמה תאריכים חדשים.

הפתיחה הרומנית מעניקה למצרים תא-ריך חדש. וכעת באה הפתיחה של מזכיר האו"ם ואלדהיים, המקפלת בתוכה „תאריך" נוסף.

■

הרעיון, שהעלה ד"ר קורט ואלדהיים, בדבר ועידה מזרח-תיכונית בהשתתפות ישראל, מצרים, סוריה וירדן, בנשיאותו שלו, טומן בחובו את כל הסממנים של פתרונות בלתי-אפשריים. כיום קשה לזמן יחדיו את מצרים ואת ירדן. ההצעה לזמן את שתי אלה וגם את ישראל ואת סוריה — אם כי זו אף לא קיבלה את החלטת מועצת הבטחון מ-22 בנובמבר 1967 — נראית כמבצע ראשון כרעיון-בוסר.

אפשר גם להצביע על העובדה, כי אחרי ההצלחה, שהיתה למתווך האו"ם בהסכמי שביתת הנשק הנפרדים, היה הנסיון לכנס את כל מדינות האזור יחדיו מונח ביסוד

(הסוף בעמוד הבא)

סאדאת במוסקווה: - תבטיח לי לענוב אותה בשתפגוש את ניכסון!

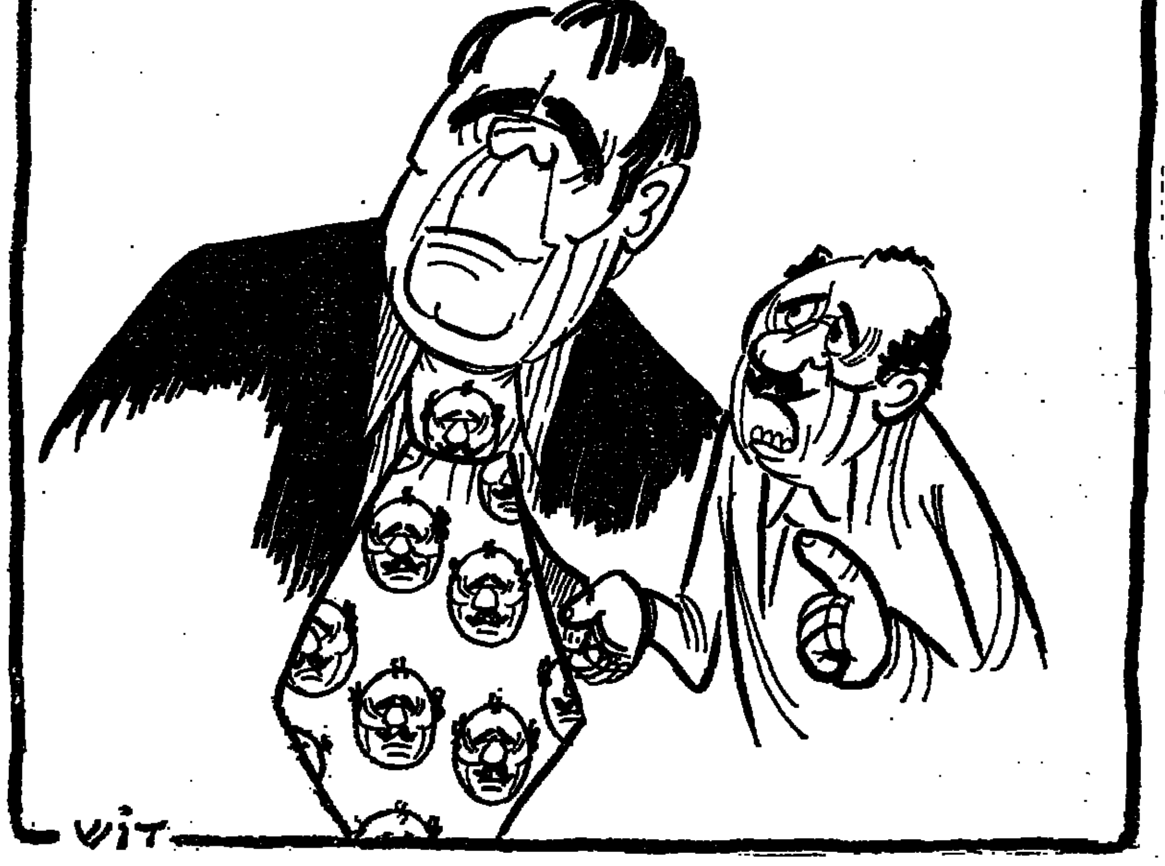

مكان الأصل

משה שמיר

מה קורה לדור הצעיר?

א.

אחת לכמה שנים מגלים אצלנו את הפער בין הדורות. בשנתיים-שלוש האחרונות הגיע פער זה, לדעתם של נבהלים אחדים, לממדים של סכנה לאומית. אני מבקש לטעון, כי אין תופעה זו חדשה ביותר, כי יש בה צד בריא וטבעי וכי הבנת הגילויים האקטואליים שלה יכולה לסייע בהפחתת מידת הסכנה שבה.

תוך עיון שכתחת לפני פסח-הדברים עתידים אנו לגלות, טוען אני, כי מה שאנו קוראים בשם „הפער בין הדורות" אינו אלא התפצלות של כפילות אידיאית ושניות-נפשית הנמצאים וקיימים מראש ומלכתחילה בחברה מסויימת או בתנועה מסויימת — בין שתי קבוצות גיל. הספיקות של דור אחד הופכים לסיסמאות של הדור השני, אלא, בעוד שבדור האחד נוסות הסתירות הפנימיות לקיום-יהודי תוך פשרה, מכוח הכרחי החיים והמעשה, הרי בדור השני (עם קיטובן של העמדות השונות סביב קבוצות-גיל שונות) נכנסים גורמים פסיכולוגיים וחברתיים אל בין סדקי הפשרה, מבקעים אותה מבפנים ומרחיבים את הפער עד כדי גרוטה מלאכותית.

דרושה כאן הערת אזהרה חשובה: הרושם כי המאבק האידיאי הנטוש היום בתוכנו הוא מאבק בין קשישים לצעירים — אינו נכון באופן סטאטיסטי. אם ניכול, למשל, את הקיבוצים הצעירים שהפגינו נגד ההתנחלות בפיתחת רפיח כמבטאים הקיצוניים ביותר של עמדה מסויימת במאבק הנוכחי בתוך המחנה הציוני, הרי ברור כי מספר בני גילם והצעירים מהם שהפגנות אלו היו להם לזרא — גדול שבעתיים ממספר הצעירים שהפגנות אלו ביטאו את השקפתם. בה בשעה ברור, כי היו להם תומכים וסניגורים בצד השני של סולם הגילים. אף-על-פי-כן אין להימלט מן הרושם ואין טעם לטשטש את ההרגשה, כי בתחום הביטוי הפרסומי הפובליציסטי שאינו נבדק במספרים ואשר בו יש יתרון-בליטות לדעה החורגת בשל עצם חריגתה, כמו גם בתחום הביטוי האישי שלא-בפומבי, בשיחה ובזימוני-בירור, אשר גם בו בולט בדרך הטבע קולו של המערער על המקובלות ומקשה הקושיות — מבצבצת ועולה תופעה של רוויזיה על מוסכמות כמעט בכל הנושאים האידיאולוגיים הציוניים, כשהמכנה המשותף למבטאיה הוא הגיל הצעיר. היא אינה מקיפה רוב בשום מקום, גם לא בקרב בני הדור הצעיר, אבל יש בה אחידות ויש בה התמדה של מאבק וגם להט של דרישת צדק. פרט ל„חירות" ואולי למפד"ל, בהן מגבש הדור הצעיר את עמדותיו בכיוון הפוך, הרי בכל יתר המפלגות הציוניות, ממפ"ם ועד הליברלים מתרכז הערעור על יסודות הציונות הקלאסית, במידה שישנו, בקרב הדור הצעיר בעיקר. אם זו מחלה — היא תוקפת צעירים בעיקר. כלליה אפשר לזכור זאת גם לגבי חתכים אחרים של החברה הישראלית: כתובים, אנשי רוח, אקדמאים, סופרים ואמנים. הבולטים בין המערערים — הם מן הצעירים בקבוצות אלו. כשם שמעטים הצעירים בין המורחים להגן על ההון הציוני בעירבו ולשוב ולבססו. קיצורו של דבר: בלא שהוא בכך קביעה סטאטיסטית או נסיון לסיכום דעת-קהל — חייב כל מתבונן רציני לשאול את עצמו מה קורה היום לדור הצעיר שלנו.

ב.

כדי לתפוס את הייחוד במשבר הדור הצעיר ביום, כדאי שנבדוק תחילה את מה שאינו מיוחד לו. את מה שהיה לצרכים, את התופעה הדומה בתקופות קודמות. ובכן, באמת, אין חדש תחת השמש. מאז קמה הציונות והתנועה הגלות לה אי-הבללות בה — לא חדל המאבק סביב הנסיון להעמיד את מציאות לא רק בבחון „מה שטוב ליהודים" אלא גם בבחון „מה שטוב לאחרים". ההתגוששות בין השיקול הלאומי הצרוף לבין השיקול האוניברסאלי, האנושי-כללי — מופיעה לכל אורך תולדותינו, ולרוב היו סניגוריה של הגישה האוניברסאליסטית מבני הדור הצעיר. אבל כל זמן שההתגוששות זו נערכה מפנים לתנועה הלאומית, היתה היא תופעה בריאה ופוריה. התנועה החלוצית של צעירים העלייה השניה בססה ברובה על המיזוג בין ציונות לסוציאליזם, והיא מיזגה בשיאיה את העמדות הקיצוניות בשתי האידיאולוגיות גם יחד: ציונות גדולה עם סוציאליזם מהפכני.

אבל גם הריגה אל מחוץ למחנה הציוני או אל מחוץ למחנה הלאומי — אינה תופעה חדשה בתולדותינו במאה השנים האחרונות, וכמעט תמיד היתה היא מעשה בנים נגד אבות, כלומר עסק של צעירים. בגולה היה התהליך פשוט: התבוללות. בצד ההתבוללות „הדמנית" הבעל-ביתית, של עושי קאריירה לסוגיהם — היתה קיימת התבוללות רחבה בעלת אופי „שמאלי", התבוללות אל תנועות מהפכניות, סוציאליסטיות, ראדיקליות, אנרכיסטיות או סתם אל חוגי בוהמה קוסמופוליטיים. הרבה מאד מן השנאה העצמית היהודית, שהיום אנחנו מוצאים אותה שפוכה על דפי עתונותנו, הרבה מהסלידה מפני תנועת תחיה יהודית לאומית, שאת סימניה אנו מגלים בקרב סוג מסויים של „מהכרדים" צעירים אצלנו — אפשר למצוא בעתונות הקומוניסטית או האנרכיסטית של רוסיה ופולין וארצות מרכז אירופה של ראשית המאה, אלא שאז היה להם לשונאי הציונות או לשוללי הקיום הלאומי היהודי מוצא פשוט — הם יצאו אל מחוץ למחנה. היום, אצלנו, חייבים המסכנים להמשיך לסבול ביניהו.

עובדה היא, מכל מקום, כי בקרב אלה שהגיעו ארצה, כעולים וכחלוצים, היה גדול במיוחד המספר הרעיוני הציוני, כי הסינון נעשה עוד קודם צאתם, בגולה. בעלי הנטיה לערוק מן הגורל היהודי — כבר ביצעו את עריקתם, עוד שם. ואילו העולים, באופן טבעי ומובן מאליו, היו בבחינת אנשי-סגולה, לא רק בכוח ההגשמה וההקרבה שלהם, אלא גם במידת תוקפם הרוחני ואדיקותם בחזון הציוני.

ואף על פי כן, גם בין אנשי סגולה צרופים ובחונים אלה — לא חסרו מקרים של ערעור יסודות מוסאלי, שהביא לרוב לעריקה פיסית מן הארץ, בעקבות התמוטטות הרוחנית. הדוגמאות המפורסמות הן פרישת הקבוצה הקומוניסטית בגדוד העבודה בראשית שנות העשרים, משברים בעלי אופי דומה בקיבוצי עליה של „השומר הצעיר" באותה תקופה והופעת מפלגת ה.פ.ק.פ. (והכפיס לפניה) כתומכת מלאה בתנועה הערבית האנטי-ציונית. במידה שהצליחו קבוצות ומשברים אלה לכרסם בקרב הישוב הארצישראלי — היו קורבנותיהם מן הדור הצעיר בעיקר. האופנה של השמאלנות היתה, כבר אז, אופנה של צעירים.

המאבק בתוך תנועת העבודה הישראלית היה במשך שנים רבות, בעת ובעונה אחת, גם מאבק בין דורות (עליה שניה מול עליה שלישית) וגם כמאבק בין אקלימים רוחניים. אפשר, מכל מקום, לדבר על כך שספקני הכאבל בועידת ההסתדרות היו בדרך כלל גם ספקני הנוער. אבל הדוגמה המאלפת בתחום זה שייכת לשנות החמישים הראשונות, בהן התחולל משבר השמאלנות החריף ביותר בתולדות המדינה, עד עתה. כשהוא כולו כרוך בדור הצעיר של מפ"ם וקיבוצי „השומר הצעיר". עילת המשבר היתה, כידוע, משפטי-פראג ומשפטי הרופאים והקרע במפ"ם שחל בעקבותיהם. ד"ר משה סנה דבק בגירסה הקומוניסטית הרשמית ובנאמנות הכפייתית המסורתית והשמרנית למוסקווה — ובשם אלה פרש ממפ"ם והקים לו היכל קומוניסטי משלו. המעניין הוא שבשם השמרנות הזאת, בשם הסירוב לשינוי, לרוויזיה, לבדיקה מחדש, בשם הקומוניזם הדוגמאטי — הצטרפו אליו מאות חברים בקיבוצים צעירים דווקא, כשרובם עד מהרה נוטשים את קיבוציהם ועוברים לפעילות קומוניסטית או במפק"-קומוניסטית ברחבי הארץ או גם בחו"ל.

לא נבאר הרבה מאותו כורך צעירים. ההתבוססות הגמורה של הקו האידיאולוגי עליו הגנו בראשית שנות החמישים כבר גם המצב הנה שמצאו כשרונותיהם וארגוניים הפרסומיים במדקי המשק הקאפיטליסטי הישראלי המתפתח — הרחיקו אותם ממרד הנעורים שלהם וממסורותיו. אבל הם הוסיפו להתעשע בשמאלנות, בין קוקטייל לקוקטייל, וכאשר אי-אפשר היה להתמיד בתמיכה בסטאלינים, או מאוחר יותר בכל מה שנעשה בברית-המועצות — העבירו את פעילותם לשטח הציוני, הישראלי — ונעשו אפוטרופסים לשאלה הערבית. באופן זה העבירו צעירי מפ"ם המתמרדים משנות החמישים את לפיד המרד והשמאלנות ליורשיהם הצעירים מהם בעשרים שנה, מתמרדי שנות השבעים.

ג.

הנה, על אף העדות ההיסטורית הזאת שיש בה לכאורה כדי להניח את דעתנו האיל וזהו דרכו של עולם ותמיד יתפסו הצעירים עילה למרוד בזקניהם — דומני, כי מה שמתרחש בקרב חלקים רציניים בדור הצעיר שלנו כיום אינו סתם חזרה על מצבים קודמים, אלא יש בו שינוי מהותי לגבי הופעות דומות בעבר. השינוי בתופעה כשהבר, בראש ובראשונה, על ידי השינוי ברקע ובתנאים.

מאז מלחמת ששת הימים הגיע תהליך מסויים לידי השלמתו. וזה הוא: המציאות והבעיות אשר הציונות ומדינת ישראל נועדו לענות עליהן ולפתור אותן — אינן מצויות עוד במוחש לנגד העיניים. חלק מהן — אינו קיים, חלק מהן שייך לעבר, חלק אחר רחוק עד להיעלם. הדור הצעיר, שאינו נושא בזכרונו את מהות הימים בהם היו עיקרי הציונות בנגד שאלה בוערת ובנגד עיניים דחופים של הצלת אחינו ועצמנו מהשמדה — חסר באופן זה את התוך והתוכן של משמעות חיינו ומפעלנו, ובלא כל קושי הוא מציב סימני שאלה ליד הערכים המקודשים ביותר על הדור שקדם לו.

אקח לדוגמה כמה מן הערכים המקודשים, שאין עליהם ערעור, ואשר בעיני כמה מהוגיו של הדור הצעיר אינם אלא „פרות קדושות" שיש להיפטר מהן בהקדם האפשרי. — לגבי דור תש"ח (והמובן לגבי הדורות שקדמו לו) עליה היא קודם כל ובראש ובראשונה הצלת יהודים מתאי הגזים, מגיטאות, מפוגרומים. אנחנו ראינו את הבעיה במו עינינו, חיינו אותה, נשמנו אותה. לגבי דור תש"ח, דור שגדל כמיעוט בארצו — יש ערך עצום גם לתפקידה השני של העליה: הגדלת הישוב בארץ וביסוס כוחו. אבל מה רואה ומה יודע בן שנות השישים והשבעים? יהודית מצוקה אין כבר. מגיעים ארצה יהודים שבעים, מפונקים, אשר משום מקום אין מגרשים אותם, באים יהודים מארצות יותר מפותחות מישראל, מארצות שלגבי חלקים לא מבוטלים בתוכנו הן מהוות אידיאל מבחינה זו או אחרת — — או מה הרעש? מה הם נזקקים? למה צריך למהר? למה להתאמץ כל-כך למענם, למה להקריב כה הרבה למענם?... ואם הרוב היהודי בארץ בסכנה, נצמצם את המדינה סביב האיזורים בהם אין הערבים מתגוררים — ונשב לנו לבטח, ונעשה חיים.

„פרה קדושה" אחרת: ביטחון. ההישג המופלא של מלחמת ששת הימים — הרחקת הסכנה מעל סף ביתנו עשה בדיוק את זה: הרחיק את הסכנה — ורחוק מן העין רחוק מן הלב. כאשר ירו על בתינו בשכונת הכ"ה והאש שטפה בתוך רחובות תל-אביב, לא היה צריך לספר לנו, כי כיבוש יפו היא הגנה על אם זקנה ותינוק בעריסתה. כל איש ראה זאת. כאשר אי אפשר היה לצאת מתל-אביב לראשון-לציון בלי להיות מותקף בדרך, וכאשר ירושלים העברית הובאה עד סף רעב וכליה — לא היה דרוש ציור לשחרור הדרך לירושלים ולכיבוש הכפרים והערים שלאורך הדרך. היום דרוש קצת שכל, כדי להבין שבאמצעי הלחימה של ימינו תעלת-סואץ היא סף ביתנו ממש כשם שהיתה שכונת מנשיה לפני עשרים וחמש שנים. ושכל, כידוע, ניזון בנסיון, בלקח העבר, בתחושת-עובדות.

ההתנחלות עומדת היום על הפרק, עם זעקה המתאה נגד גישול. יש עובדה אחת פשוטה, שכדי לדעת אותה מבט. מן הנסיון, כעובדות-החיים צריך להשתיק — אויה! — לדור הלארדוקא צעיר וזוהי עובדה פשוטה, פרוזאית, מוחצת: רוב ההתיישבות היהודית בארץ ישראל, רוב ההתנחלות, רוב ה„קולוניאליזם" הציוני נעשו לפני שהיה צה"ל בעולם ולפני שהיתה המדינה, ללא כל כפייה צבאית או פוליטית או אדמיניסטרטיבית (ובעצם — על אף מכשולים פוליטיים ואדמיניסטרטיביים שהושמו על ידי השלטון הבריטי). ההתנגדות הערבית לא היתה מכוונה אל אופן רכישת האדמות על ידי היהודים וודאי לא אל הדרך בה נהגו המתיישבים היהודים באלה המעסים שפונו מעל הקרקע פה-ושם — בהגינות רבה מזו לא נהג שום רוכש קרקעות במזרח התיכון. ההתנגדות היתה לעצם התנחלותם של יהודים בארץ ישראל, ולעוצמת התנגדות זו ידענו אנו כי לא להתנחל פירושו לא להתקיים. כדי להבין זאת היום — דרוש קצת שכל. או נסיון. או שניהם ביחד.

דברים דומים נמצא גם בנושאים מרכזיים אחרים הנוגעים ליסודות קיומנו הלאומי. עצמאות וריבונות — יש הרבה משמעות הרבה יותר עמוקה לגבי דור שעוד הספיק לחיות ללא עצמאות וללא ריבונות תחת ממשלה זרה ועוינת, אשר נלחם להשגתן ואשר יודע כמה יקרות הן מצד מה שהושקע בהן ומצד מה שתלוי בהן. ואילו דור שנולד בתוכן וקיבלן כדבר מובן מאליו, שאין כל סיבה להתפעל ממנו או לתת עליו במיוחד. היסוד ההשגאי השפוי שבציונות — ידוע כעובדת-היום לכל מי שחי ורואה את כל שלבי גישתו של הישוב היהודי לשלום עם שכניו, ולכל מי שחזה בבהרות כיצד נענינו בתקיפות, טירוריסטיות-צבאיות, והתנגדות פוליטית למידה קטנה ביותר של קיום יהודי בארץ ישראל. מי שנולד בישראל חזקה ועומדת על דעתה — יתקשה אולי לראות את החתירה האמיתית לשלום ולדו-קיום.

על בעיית הפליטים, למשל, יעקץ אחרת מי שיודע כיצד הגיעו אלינו פליטים יהודים, מן הארץ עצמה ואחר כך במאות-אלפים מארצות ערב, מי שיודע כיצד חיו הם בזמן הראשון וכיצד עשינו כל מאבק אפשרי כדי לשקמם ולקלטם — ואחרת יעקץ עליה מי שבא מישראל מפותחת ומשוכנה, עובדה ואורגנת, ויראה לעיניו את בקיעה העוני המצופה בפרברי עזה, יריחו ושכם, ויקבל את התמונה המעוותת הזאת בין השפע הישראלי והעוני של הפליטים כתמונת מצב שבחת קיימת, כבה היתה היא של נהל וגנה.

ד.

כאשר שנראה את הדברים בעיניים פקוחות, את האשמה על שפשפה המבוכה בדור הצעיר שלנו אפשר להטיל על אבות באכלי בוסר. ותהיה בכך מידה צדק כלפיהם. אפשר לחפש ולמצוא תבוהביבכשם והריקים ללא כעם, אפשר להצביע על האופנה האנטי-פאטריוטית והאנרכיסטית בעולם המערבי, אליו אנו שייכים — אבל בכל אלה לא נוכל להסביר אלא כמה חוגים שוליים וכמה קבוצות לא נחשבות. הללו אינם מדאיגים אותי. את דאגתי מעוררים סימני חולשת-דעת, ספקנות, לפעמים איבה ומכל מקום יחס של ציגה ואדישות לדברים שאנו נהרגים עליהם — שנהרגנו עליהם עד אתמול — בקרב הטובים ביותר בבנינו ובנותינו, בתוך הקבוצות הגרעיניות, המרכזיות של הדור הבא למנהיגות וליצירה ולחינוך בישראל. המשבר העובר היום על הנוער הישראלי אינו מקיף את רובו מבחינה סטאטיסטית ואי אפשר לדבר עליו כמשבר כולל — אבל אין ספק, כי הוא העמוק והרחב במשברי הדור הצעיר שהיו אצלנו, ועיקרו בכך שאינו מוגבל לתחומיה של מפלגה אחת או קבוצה חברתית אחת. לנוכח תופעה זו נדרשת בחינה צנועה הרבה יותר רצינית מן המקובל אצלנו. בבחינת הרקע האובייקטיבי ילך המצב ויורע כצנתה, משנה לשנה. הדור הצעיר שלנו ילך ויתרחק מן המקורות ההיסטוריים של הציונות, של המדינה בה הוא חי ואשר אותה הוא מצווה לשמור ולפתח. העם היהודי — לא יהיה עם של פליטי מחנות ומשמדי גיטאות. הישוב היהודי בארץ — לא יהיה מיעוט נלחץ, נאבק על זכויות יסוד, והמדינה לא תהיה עם בגבולות-תוך על בוהארה. לא בסדר קרבות-רחוב בין יפו לתל-אביב בשביל מצפונם של אלה שאינם בטוחים בצדקת מלחמת המגן הישראלית. במלים אחרות: עוד מעט פעם נתברך לא רק בדור ששכח מדוע נלחמנו בתש"ח, אלא יהיה לנו דור שלא יבין מדוע נלחמנו בתש"ח.

קוצר המבט המדהים של הדור הצעיר שלנו, אי יכולתו לראות מעבר לכה שמסכן צילו לרגליו, הצורך הבוער לשאוב מערכים רוחניים, גלמדים, הצבכיות לחוויה המעשית, הפראקטית קצרת-הרוח — אלו הן תכונות שבהן כאשם גם מי שהיום הוא כבר דור האבות. אבל אז היה בה לראות! היתה מציאות שבעצם להטה ובור-מבחניה עיצבה דור של לוחמים ומאמינים. היום ישנה מציאות אחרת. והאתגר החינוכי נעשה גדולי במשימתו. המציאות לבדה לא תעשה בשבילנו את המלאכה!

איך משכנעים דור צעיר צ'יק (עייף בצדק, אולי), המשתוקק מלוא הוויתו לטעון ולומר: „זהו זה. הגענו. מספיק. תנו לחיות!" — איך משכנעים דור צעיר זה, כי אנו רק בהתחלת הדרך? זוהי השאלה שדורנו יצטרך להשיב עליה.

מסע אל הבלתי נודע

(הסוף מן העמוד הקודם)

הכשלון של ועידת-לתאן, שזיבנה ועדהפיום של האו"ם. אפשר גם להצביע על כמה סכנות. המכתובת ביוכה כזאת — כיצד רעיון יפה כל כך, שכלפי-חוץ כולו שלום, כולו הדר, עלול להיהפך למנוף של לחץ עלינו בתחום ההסברה הבינלאומית.

כל זה יהיה נכון. אבל אנחנו צריכים להביא בחשבון שועידה כזאת בהשתתפות ישראל, מצרים, ירדן וסוריה — בין תתכנס, בין לא תתכנס — אם יימשך הדיון עליה במשך שנה חדשים פחות או יותר, יהיה אף זה בבחינת הישג לציבור הבינלאומי, כדי להבטיח לעצמו שלא תהיה התפוצצות במזרח התיכון בזמן הקרוב, אחרי שפיסגת-מוסקווה עשויה לאכזב את סאדאת.

עם כל החששות שיש לנו, אסור לנו איפוא למהר ולדחות את הצעותיו של מזכיר האו"ם, כשם שאין עלינו חובה למהר ולהשיב לו „הן", בלא שנבדוק תחילה, בלא שנמתין תחילה לפיסגת מוסקווה.

בכלל, בקאהיר ובבלגראד מתכננים בזמן הקרוב ועידה ים-תיכונית — בלעדינו. אך בהשתתפות צרפת וספרד — של כל אותן המדינות הרוצות בסילוק הציים הזרים מן הים התיכון: הצי השישי האמריקני, והצי הים-תיכוני הסובייטי.

אם הועידה, שמציע מזכיר האו"ם, תדחה את הועידה האחרת, שאף היא עלולה ליהפך למנוף העמולתי נגדנו — תהיה גם זו לטובה.

רעיון זה של מזכיר האו"ם, כמהו כ„נסיון הרימוני", לא נוצר כדי לספק חביצות מדיניות שלנו. רעיונות אלה, ועוד רבים כמותם, בוודאי יוולדו בחודשים הקרובים, כדי לחלץ את מצרים מן הצורך לצאת למלחמה, גם אם לא יהיה הסדר מדיני בקרוב.

אם במסע זה אל הבלתי-נודע לא נלך בחרדה ובחששות, אלא נדע להתמיד בקו, שהשלום אינו ניתן לפרוס לפרוסות של תהליכים להסדריב — נסיעה ארוכה זו, שתיצעק למצריים לבל תצטרך לפתוח באש, תהיה נוחה גם לנו.

משה ז"ק

חד גדיא

סוף המירוץ

אל תסתכל אחורה — לחש לי טופול — אתה יודע מי יושב שם?

פזלתי אל מאחורי גבו. בקצה גינת הגני של המלון ישב לו בצניעות קשיש בודד בעל-שערות לבנות כשלג, והביט נכחו בלא תנועה. הוא היה מסורבל במעיל חורפי עבה, לבורות כמכה המכלספת של הוליווד.

רצתי למעלה במדרגות המלון בקפיצות גדולות וירדתי מחדרי עם מצלמת-הקולנוע הקטנה שלי. אחר כך צילמתי ביד רועדת את סרטי הראשון עם צ'ארלי צ'אפלין.

התחלתי את הצילום על פני טופול בתור אליבי, כשהוא מחייך עם כל הרווחים בין שיניו, לאחר מכן הפניתי פתאום את עדשת-הזום של מצלמתי לעבר האגדה החיה. דרך המצלמה התקרבו אלי פניו הוורודים והנפוחים של הקשיש. היו אלה פנים חסרי כל צביון מיוחד, הבעה או ייחוד. הבעתן אפילו נפהדה מכהו. חשתי אכזבה. האם זה באמת דיוקנו של צ'ארלי צ'אפלין, הקלסתר המפלא הזה? היכן האיש המופלא, שאנו מכירים מעל בד הקולנוע?

מנהל המלון נגע בכתפי:

— אסור לצלם את מר צ'אפלין בלי רשות כן הממונה על יחסי הציבור שלו — אמר — ואסור לפנות אליו בשאלות.

— סליחה.

*

למחרת היינו מוזמנים לארוחת-צהרים אתו. הדבר סודר על ידי חיים, שהכיר את הגבר אשר הביא את צ'אפלין לאמריקה, הרי הוא „מר" רוסקן הגדול, בפיק יהודי-אמריקני בעל כפוף ומכוניה ענקית. כשל בביא ארה"ב. כאשר נעצרנו ליד מקום הכיבוב, הוזילתו של הזקן. ואולכר כאסאו, כבר הרגבנו במה מדובר. המקום שקק שוטרים וסודגים שיצרו את „האי"שאי המאורגן הדרוש לסנסאציה. בתוך הגן הרחב של החוילה ישב צ'אפלין כרוך בסיעלו החורפי, וסביבו המבואהן הנדיר ביותר שראינו הוליווד מימה. כאילו נקלענו לביתשיטה של כוכבי קולנוע. גריגורי פק התכיר התבוסף עכדקה כדי להגיע לגובה הקשיש, וקולו הערב צלצל כמו הביג-בן. מאחורי צץ פרצוף הצעיר הכווף של קרי גראנט בן השבעים. בקרבת צ'אפלין ישב גראוצ'ו מארכס וניסה לעורר אצו זכרונות כמחופים בלא-הצלחה. צ'אפלין עצמו נראה טוב נבהך, כשהילפתו מילבל כספר מלים של התנצלות בקולו הגבוה והחלוש:

— כן, כן... זה היה לפני זמן רב... מצטער, אינני זוכר...

אשתו, אונה, הצעירה ממנו ב-35 שנים מביטה בו באהבה אמהית. למשקיף מן הצד יש כן הכתב ההרגשה, שצ'אפלין עודו חי בזכות האשה הזאת. ברקע כתהלך לאש בצעדיו הארוכים והמפורסמים הנרי פונדה. הוא בן 63 ונראה כבן 36. איך הוא עושה זאת, איש אינו יודע. בעל הבית והאלמר כאסאו מאוד חביב אליהן, הוא היה שחקן ידידים אלמוני במשך עשרות שנים עד שיצא לו הסלפ. גם ג'ק למון גוהר כעל צ'אפלין, הוא צריך לשיר למחרת היום את שיר של הזקן כתום טכס חלוקת האוסקר. אולם כמעט אי-אפשר לקבל תגובה ברורה מן הקשיש, הוא שותק, כפרפר, מעת לעת פונה בהבעה של חוסר אונים לעבר אונה, ולפעמים דומה שהוא על סף הבכי. דבי קי כבר ויתר על הניחוח אתו, הוא עומד בדרכו לבדו עם כוסית ביד. אני מסתכל בו, הוא היה יכול להיות צ'אפלין הזה, האיש העצוב הזה המצחיק את העולם. דני קיי לוחץ את ידי:

— הי' — הוא אומר לי — מה שלומך, איש עצוב?

אכתו, פקחית כאין כמוה, כסבירה, שמאז קיימת עיר הסרטים לא הצליחו לאסוף יחד את כל המלכים האלה, ורק בזכות צ'ארלי קרה הנס היום. המלכים דאגו לכך, כרק העבר יהיה נוכח, העתיד הוא מחוסר במקום. ואמנם אין כאן אף שחקן צעיר אחד או כל יצור צעיר, פרט לבני התזמורת ונכדותיהם הקטנות של השחקנים הקשישים. אחת יוצאת דופן, קאנדיס ברגן החלומית, אשר נשכרה על ידי השבועון „לייף" לצלם את ביקורו של צ'אפלין באמריקה. היא היתה פעם צלמת עתונות, היא מתרוצצת כעת במכנסיים מרופטים עם שלוש מצלמות תלויות בצווארה. אני ניגש לגראוצ'ו מארכס ומברך אותו. לידו יושבת צעירה יפה, „נא להכיר את פלגשי" הוא מציג אותה. אני מזכיר לו, שנפגשנו בפסטיבאל הסרטים בוונציה לפני כמה שנים. איזה פסטיבאל, הוא תמה, מה וונציה? אינו זוכר שום דבר. הגיל. התזמורת מנגנת ואלסים ישנים. חיים ואני קצת אבודים במקום. עם כל הכבוד האופף את טופול, אנחנו הזרים היחידים בגינה הזאת. באמת בצחוק. הרי רק לפני כמה שנים, נדמה שאתמול, שרנו בלהקת הנח"ל שירים חלוציים, „תותים במקום גרביים", כה פתאום הוליווד...

מציגים אותי לפני מר צ'אפלין. הכתעוד של ישראל, כאייסמרו.

— כן, כן — הוא לוחש — היהודים סבלו הרבה, בביתי אז...

הלב דואב. האיש הזה מוכר בעולם כמו ישו הנוצרי או נפוליאון בונאפרטה, הוא השיג את הכל בחייו הארוכים והעשירים. כעת הולך ונסתם עורק קטן בראשו, ואין לו ישועה. הטבע אינו מכיר באצולה, הוא מגבים את ההזיון החברתי הלכה למעשה. כבר בהופעתו הראשונה של צ'אפלין בניו-יורק הבניו-יורקית ניכרת היתה ההפורוות. הקשיש קיבל את מפתח הזהב של העיר מראש-העיר לינדזי ופרץ בבכי. „אני כל כך מרוגש" מילמל. הוא נוגע ללב ומעציב כאחד. אחת העתונאיות ניגשה אליו לברות האיסור, ושאלה איך היתה הנסיעה?

— לינדזי הוא ידידי — ענה צ'אפלין. העתונאית פנתה אל המאזינים בהתנצלות: „כנראה לא הבין את שאלתי..."

— לפעמים הכל מתבהר לו פתאום, והוא שוב מבריק רענן כמו בימים הטובים — מספרת ידידה ותיקה, רעייתו של „מר" הגדול — באופן טראגי דווקא בימים האחרונים הורע מצבו. אמנם הוא לא רצה לבוא, ואונה התנגדה לנסיעה עד לרגע האחרון. צ'אפלין, באופן מוזר, מפחד מן האנשים. כאשר קיבל זה לא כבר בפאריס את אות ההצטיינות הגבוה ביותר וקהל הרב קם על רגליו והריע לו בתשואות בלתי-פוסקות, הוא לא האמין למראה עיניו. „עוד זוכרים אותי?" הכתובים בכנות „חשבתי שכבר שכחו אותי"...

הוא חי בבדידות מזהירה בהרי שווייץ מכוסי השלג, הרחק מן ההמון הסואן ומגובי מס-ההכנסה. הבריות מעולם לא הבינו אותו. צ'ארלי הצחיק את העולם עד כדי דמעות בליצנות פשוטה וגאונית, והבריות התביישו בכך. „לא יתכן שאנחנו, אינטלקטואלים מהוללים, נצחק מסתם בדיחות" אמרו המבקרים, וגילו שצ'ארלי מביא בכל נפילה ובכל ישיבה-על-מגהץ-חם בשורה חברתית חשובה, הנה האיש הקטן הנלחם במימסד, אביר הצדק הסוציאלי. „אינם יודעים מה הם מדברים" הצהיר צ'אפלין בגילוי לב, „רציתי רק להצחיק". המבקרים, אשר אינם יודעים, שזה הדבר הקשה ביותר בעולם סתם להצחיק, דבקו בשלהם. בסוף הצליחו להדביק גם את צ'אפלין עצמו, והוא התחיל להרצין ולהתפלסף בסרטיו האחרונים, ונעשה הזובב. את קפיצת-הראש שלו לתוך המים הרדודים ב„זמנים מודרניים" אי-אפשר שלא לזכור, אולם את דרשתו הנבובה בסוף „הדיקטאטור הגדול" מוכרחים לשכוח.

עכשיו קיבל חמשת מיליוני דולאר בעד הקרנת סרטיו ובעד הביקור.

הוא פונה אל אונה, אשתו, ומבקש שיכסו אותו, מתלונן על רוח-פרצים. חמת השמש הלוהטת. עוברים אתו פנימה ומסתגרים. אשתו לוקחת אותו בזרועותיה ותומכת בו בצעדיו הכבדים. צ'אפלין הוא בגילו של הזקן שלנו, אך זקן ממנו. יש לנו הרושם, שאנחנו משתתפים בלוויה, עצוב, עצוב מאד. עם צאתו של הקשיש מתרוקן המקום פלאים, המלכים אינם מדברים איש עם רעהו, זה שייך לחוקי המשחק. ומחר חלוקת האוסקר.

— לא להתעצבן — מנחם אותי הבמאי הוותיק ויליאם ויילדר בעל שבעת האוסקרים — אם חס ושלום לא תזכה מחר ותרגיש אכזבה, תחשוב על כך, ידידי, שתוכל למנוע מעצמך את ההשפלה הזו בקלות: עשה סרטים מחורבנים.

האיש המודאג ביותר בסולנו הוא במאי טכס האוסקר, הווארד קוך. פניו מעידים על בהלה ממש: איך הוא יביא לבמה את צ'ארלי צ'אפלין?

— הבוקר מדדנו את המרחק עד לאמצע הבמה — נאנח „מר" הגדול — עשרים ושמונה צעדים, יותר מדי בשבילו...

*

בכל זאת נמצא הפתרון. בשעה שהקרינו מבחר קטעים מסרטי צ'אפלין, ירד המסך ועד ששוב עלה הובא צ'אפלין לאמצע הבמה הענקית בזרועות מקורביו. צופי הטלוויזיה לא הבחינו בדבר. התשואות באולם התמכו לאין-סוף. הקשיש עם שערות השיבה היה נרגש עד כדי כמס, ואך התאושש והפתיע במספר משפטים צלולים:

— המלים מיותרות עכשיו... אתם אנשים נפלאים... תודה רבה לכם...

דמעות עמדו בעיני כולנו. הליצן הגדול סוף-סוף זכה להערכה, שעיר הסרטים האכזרית מנעה ממנו כל ימי חייו. וכמו כל דבר בגורלו של אדם, גם זה בא מאוחר מדי, באיחור של שנים רבות.

א. קישון

חדש!!!

* תוספות מגולפות דמוי עץ, לקישוטי רהיטים ודלתות.
* ספסים מלינולאום תבליטי, אלבטי ועשיר להול, פרוזדורים, מטבחים וחדרי שרותים.
* ציפוי אקוסטי דקורטיבי, נגד רעש, למרפאות ועוד.
* מבחר עשיר של זויתנים, פליב ופרופילים לדקורציה פנימית ולמטרות שונות.

„הילפריד" בע"מ
רחוב רעננן 2 (יפרת"א) טל. 39629 — 55967

תנצל את עונת האביב לפני הקיץ הלוהט
לחופשה נעימה בפנסיון „פאר" טבעון
רח' הכלניות 36, טלפון 04—931083
לרשותכם: חדרים מרווחים • מטבח כשר למהדרין • הפנסיון מוקף בחורשת אורנים עשיר ומגוון
— מחירים סבירים —
לחג השבועות הקדם הזמנתך
נשארו עוד מספר חדרים פנויים

קיסינג'ר הרגיע את הקרמל

רק במקרה נפגעו אניות סובייטיות בהפצצות בהאיפונג ★ כן מזהירים, שלא ייתכנו קיום־יחדיו ותתירה בעת ובעונה אחת ★ הסובייטים מעוניינים בהסכמים עם המערב כ„ביטוח־משנה" לקראת עימות עם סין ★ באמריקה מאמינים, שכעת אפשר להסתדר עם הסובייטים לזמן ממושך, וניכסון מצידו אינו רוצה להיראות כמי שמכשיל תקווה זו

מאת פיליפ בן, סופר „מעריב" בארה"ב

טלגראפית

אין בידינו אינפורמציה מוסמכה על הנושאים, שנידונו בשבוע שעבר בין שליח ניכסון, הנרי קיסינג'ר, ובין המנהיג הסובייטי ליאוניד ברז'נייב. אבל אין ספק, שקיסינג'ר נשלח למוסקווה, כדי להרגיע את מנהיגי־הקרמל וגם כדי להזהירם.

...רגיעם — שהנשיא ניכסון איננו ... שוב בעימות עם ברית־המועצות, ... פגעו מפציצים אמריקנים באוניות ...יות, הפורקות נשק בנמל ...צב בצפון וייטנאם, לא היתה זו ... אלא מקרה. ולהזהירם — ... ייתכנו בעת ובעונה אחת ...יחדיו בשלום עם ארה"ב ותתירה השפעת ארה"ב בכל איזור בעולם, ...באים המקומיים מאפשרים תתירה ...

...אה שבשיחות עם מר ברז'נייב ...ש קיסינג'ר דגש מיוחד, כי בעיני ...ון הסיוע הסובייטי לצפון־וייטנאם ...ק הוא ענין חמור במיוחד.

קיסינג'ר

...אה שבאים של האמריקנים של ...ט־וייטנאמים תגרור כשלון ניכסון ...רות לנשיאות ארה"ב בחודש ...בר, וכשלון מדיניותו בדבר ...א וזמנו ולא עימות עם המעצמות ...קומוניסטיות.

...בסוף — וזה אולי העניין ...גב ביותר — בלי ספק אמר ...נג'ר לברז'נייב, שגמור עם ניכסון ...לנחול כשלון לא בחזית הוייטנאמית ...בחזית הפנימית, וכדאי למנהיגי־ ...מל ליתן דעתם על כך, כיוון ...שוא מוכן לצעדים מרובים, שחלק ...עלולים להכאיב מאוד ל...שים.

...פשוט ידוע על מהות תשובתו ...ברז'נייב. אבל גם כאן ישנם ...ם. ותולשת האמריקנים לחזור ...ות־פאריס בעניין שלום ב...טנאם, בצירוף רמזים מוואשינגטון ...חידוש השיחות בפאריס יחודש ...משא־ומתן השאי בין וואשינגטון ...נוי, נראים כהסכמת האמריקנים ...צת סובייטית, שמן הסתם הציע ...ניב בשיחה עם קיסינג'ר. אין ...ת ששיחות־פאריס מתנהלות כבר ...ע שנים. ועד כה היתה להן רק ...ה אחת: הסכמה שישולחן הד...ים יהיה מרובע, כדי שיהיה שוויון ... לארבעת הצדדים, המשתתפים ...חות: משלחת האנוי, משלחת ...אנטיסים בדרום־וייטנאם, ממשלת ...ון וארה"ב.

...בר אחר נראה, שמר ברז'נייב ...היה להציע הצעה כזאת רק ...שקיבלו הסובייטים הבטחות ...עה, שהיא תתחיל באמת ב... ומתן רציני לכל הפחות בפגישות ...איות, ואת כל הויכוחים וההאש... התפמולתיים תניח לשיחות ה...שות, הפתוחות־למחצה, שכל הבא... בהן מגיע כמעט מיד לידיעת ה...ולם כולו.

...סקווה רוצה ...ביקור

...אך, בלי ספק השיב ברז'נייב ...וב לשאלתו של קיסינג'ר, העדיין ...ינת ברית־המועצות בקיום ...את־הפסגה האמריקנית־הסובייטית ...סקווה, על אף המיתקפה הצפון־ ...טנאמית והפצצות חיל־האויר ה... ...יקני בצפון־וייטנאם, שנפגעו בהן ...אוניות סובייטיות.

...ין אנו צריכים להיות מופתעים ...את התשובה, שהמנהיגים ה...סיים רוצים בקיום פגישת־ ...גה, ורוצים לארח את הנשיא ...כסון, אף שהם צופים בעיצומה מערכה עולמית חדשה של גידופים ...איים נגד ארה"ב ונגד ניכסון ...מן אישי. דו־פרצופיות היא מכבר ...ת התכונות העיקריות של המדיניות ...הסובייטית, ולעתים קרובות — אם כי ...תמיד — היא מקור כוחה וה...צלחותיה.

...ומם יש למנהיגי־הקרמל צורך ...חד בביקורו של ניכסון. קודם כל, ...וסי המוצע — בין בממשלה ...שלה, ובין מחוצה לה, למטה — ...עם אין ספק שסין המאואיסטית ...א כעת האויב מספר 1 של ברית־ ...מועצות; ויסוד היסודות של ההכמה הפוליטית — המוגדר כ„עקרון הפוליטי הבּיסמרקיסטי" — הוא שלא לעמוד מול שני אויבים קשים בעת ובעונה אחת. המנהיגים הסובייטים רוצים להרגיע את עצמם ואת עמם, כי האפשרות של ברית בין ואשינגטון לפקינג היא בגדר חלום קשה בלבד, ובמציאות יעמדו האמריקנים מן הצד ויהיו צופים בעימות הסובייטי־הסיני העתיד.

אין ספק שבתנאים הנוכחיים — כלומר, נוכח התהום הבלתי־נגשרת בין מוסקווה לפקינג — רוצים המנהיגים הסובייטים בקיום־יחדיו בשלום עם ארה"ב ועם שאר ארצות־המערב. אבל הם רוצים בו בתנאים שלהם, כלומר: שיהיה להם חופש לחטוף כל מה שאפשר לחטוף בכל עת שהיא, משום חולשה מדינית, חברתית או כלכלית של איזו מעצמה מערבית שהיא — בין ארה"ב, בין בריטניה, בין גרמניה המערבית, בין צרפת שממשלתה מתאמצת כל כך להפגין ידידות למוסקווה בכל הנסיבות.

רבים הפיקפוקים ביחס לשיעור ההשפעה הסובייטית בצפון־וייטנאם. במשך שנים קיוו ממשלות אמריקניות שונות, שמוסקווה תוכל לעזור לארה"ב לחלץ עצמה מן ההרפתקה הוייטנאמית בלא הפסד־יוקרה רב מדי. כל התקוות האלה נתבדו — לעתים אולי לא משום שמוסקווה לא רצתה: היא רצתה, כיוון שתבוסת האמריקנים היתה מתפרשת קודם כל כנצחון של פקינג; אבל לא היתה למוסקווה השפעה במידה מספקת.

בינתיים נשתנו הנסיבות. פקינג שוב אינה רואה את ארה"ב כאויב מספר 1, אלא מפחדת בראש וראשונה מפני ברית־המועצות, שכוחה ממערב ומצפון. אם תרכז מוסקווה על גבולות סין את המטוסים, הטאנקים והתותחים שלה, וביחוד את נשקה האטומי, תוכל להכות פצעים עמוקים בגופה של מדינה זו, שגדולה כן פיגורה. מנהיגי־פקינג אינם רוצים שהאנוי תנחל נצחון גדול, מחשש שהוייטנאמים — כקומוניסטים כבלא־קומוניסטים — השונאים את הסינים, ישלימו את כיתורה של סין בהדרכת ברית־המועצות.

נסיון־השתלטות שנתעכב

פקינג חדלה מלהיות מקור עיקרי של סיוע לצפון־וייטנאם. ואת המקום הזה תופסת עכשיו ברית־המועצות, המעוניינת יותר מבעבר למלא תפקיד ראשי־במעלה בהאנוי, בגלל האפשרויות האנטי־סיניות בעתיד, הגלומות בכך.

המיתקפה הצפון־וייטנאמית הנוכחית היא אולי נסיונה של ברית־המועצות להבטיח לעצמה שליטה גמורה בוייטנאם בעתיד. אבל יתכן שבעקבות השיחות עם קיסינג'ר הוברר לברז'נייב, שאין להשיג מטרה שאפתנית זו, בלא לקלקל את היחסים בין ברית־המועצות לארה"ב בשיעור, שלא תהיה להם תקנה בקרוב.

כלום פירוש הדבר, שהאנוי תגלה נטייה יותר לפשרה? אולי — אבל אין הדבר ודאי. הוא תלוי בשיעור השפעתה של מוסקווה בצפון־וייטנאם. על כל פנים גדולות האפשרויות של מיקוח בפגישת־הפסגה במוסקווה, והובטח יותר מבעבר, כי שם תעמוד בעית־וייטנאם בראש סדר־היום.

הסכם על קיום־יחדיו לטווח ארוך עם ארה"ב נעשה חשוב שבעתיים לברית־המועצות מפאת ההתפתחויות האחרונות בבון, שם מרובים עתה מאוד הספקות בדבר אישור החוזים עם ברית־המועצות ועם פולין מ־1970. הסכמי המנהיגים הסובייטיים עם אירופה המערבית נועדו להיות אגפיה של ברית המועצות, ההסכם עם ארה"ב, המרוחקת מן המעצמות המערביות, נועד להיות אחרון בסידרה זו. עכשיו שנתמעטה האפשרות של קיום־יחדיו עם בון — שלעת־עתה חדלה מלהיות „כרכו של ריאקציונרים ושואפי־נקם" על פי מילון הסובייטי, אבל היא עלולה לחזור למעמד זה בין־לילה — חשוב עוד יותר בעיני אנשי־הקרמל הקיום־יחדיו עם ארה"ב.

בבחינת הנשיא ניכסון יש צורך — אף צורך גדול — לביקור במוסקווה ולהסכם של קיום־יחדיו עם הסובייטים. קודם כל — להגיע להסכם עם המדינה היחידה, המסוגלת לאיים איום רציני על ארה"ב, הוא רעיון המרתק כל אמריקני, אזרח מדינה שמעולם לא ידעה פלישה־זרים. מי עוד מסוגל לאיים על ארה"ב? אולי פידל קאסטרו?

הרוב הגדול של הציבור האמריקני אינו רוצה בתבוסה ובהשפלה בוייטנאם. אבל הגדוש של בהאזה ושל התפרעויות באוניברסיטאות, כמחאה על חידוש ההפצצות בצפון־וייטנאם, אולי אינו מייצג את דעת־הרוב. אבל אין ספק, שהרוב אינו רוצה כי ארה"ב תחזור ותסתבך בהתערבות צבאית בארצות אחרות, ואף שמתייחסים בחשד אל הסובייטים, נראה כי רווחת עתה בארה"ב האמונה והתקווה, שישנה אפשרות להסתדר עם הסובייטים לזמן ממושך.

נסיון להסכם

חשוב לנשיא ניכסון שלא להיראות כאבן־נגף, המכשילה הלך־רוח זה; והדבר חשוב שבעתיים עכשיו שמוטל מעמס כבד כל כך על מדיניותו בוייטנאם, וביחוד על מבצע ה„וייטנאמיזציה" של המלחמה והוצאת הכוחות האמריקנים מוייטנאם. כדי לנצח בבחירות לנשיאות, סבור ניכסון, עליו להוכיח לציבור־הבוחרים האמריקני, כי אחרי שעשה רבות לחיסול האיבה הבלתי־מוגבלת זה רבע־יובל־שנים בין ארה"ב ובין סין העממית, גם ניסה — בהצלחה או בלא הצלחה — להגיע לכלל הסכם עם הסובייטים על קיום־יחדיו בשלום במשך כמה שנות־עשור.

רק סירובו להפסיד ולספוג השפלה בוייטנאם חשוב בעיני ניכסון יותר מנסיונו בקיום־יחדיו עם המנהיגים הסובייטים.

שר האוצר עדיין לא החליט...

המשק קודח והויכוח בדבר התרופות שיש לבלוע מעלה את החום

מאת: יובל אליצור

פרופיסור מילטון פרידמן, הכלכלן האמריקני המבריק הידוע לקהל הרחב כפרשן כלכלי של השבועון „ניוזוויק" ומוכר בין הכלכלנים כאבי „אסכולת שיקאגו", שממנה שאבו כלכלני המפלגה הרפובליקנית ויועציו של הנשיא ניכסון, היה השבוע בירושלים. הוא הרצה כאן במסגרת „ההרצאות הורוביץ" באוניברסיטה העברית. באחת מהרצאות אלה אמר הפרופיסור: „סכנתה הגדולה ביותר של אינפלציה היא בכך שכל התרופות שיש להשתמש בהן כדי להלחם בה הן מזיקות למשק".

שר אוצר ספיר
בינתיים רק מאזין

ואכן ועדת השרים לעניני כלכלה, שהקדישה לנושא שלוש ישיבות, ועדת הכספים של הכנסת, התעשיינים, אנשי המשק ההסתדרותי, הפרופיסורים לכלכלה באוניברסיטאות וכל האחרים שקיימו השבוע מעין „סימפוזיון בהמשכים" בנושא האינפלאציה הצליחו כולם להוכיח מדוע כל אחת מתריסר התרופות שהציע נגיד בנק ישראל, מר משה זנבר, למלחמה באינפלאציה איננה יעילה היא עלולה אפילו להביא לתוצאות הפוכות.

לחתוך בבשר הזולת

ליתר דיוק: כל אחד מן השרים וכל אחד מראשי הארגונים הכלכליים היה מוכן להוכיח באותות ובמופתים מדוע כדאי, ואולי גם צריך, לקבל את אותן ההמלצות שיפגעו באחרים ומדוע אסור לקבל את ההמלצות העלולות לפגוע באינטרסים שאותם הוא מייצג. שר שמשרדו נהנה מתקציבי פיתוח הציע לצמצם בתקציב הרגיל ואילו שר הממונה על אחד השרותים הציע לקצץ בתקציבי הפיתוח.

אילו לא היה הנושא רציני כל כך ואילו לא היתה פעולה כלשהי דרושה בדחיפות כה רבה אפשר היה אולי להשתעשע במקצת למקרא כמה מן ההודעות שהופיעו השבוע זו לצד זו בעתונות: התעשיינים הודיעו שהם מתנגדים להעלאת הרבית על האשראי המכוון, היצואנים אינם רוצים בכל שינוי בהסדרי האשראי ליצוא, עיריית תל־אביב קובלת על כי התקנות החדשות בענף הבניה והפסקת הבניה הציבורית יקטינו את הכנסותיה ממסי הבניה בסך של כ־12 מיליון ל"י.

ומכיוון שכך, ומכיוון שהרופאים אינם יכולים להחליט ביניהם איזו תרופה היא מרה פחות בעוד החולה קודח, חלף עוד שבוע של „סימפוזיונים". ללא החלטות של ממש לעצירת האינפלאציה והכל מצפים עתה לישיבת ועדת השרים לענייני כלכלה מחרתיים ביום א' שבה יערך נסיון נוסף להוציא את מנגנון קבלת ההחלטות בנושאים כלכליים מן הבוץ שנתקע בו בשבועות האחרונים.

ניתן אולי למצוא כמה הסברים להתנהגות מוזרה זו. הסבר אחד הוא, שהתנערות זו מאחריות אישית והרצון להטיל את מלוא המעמסה על הזולת היא אופיינית לאווירה השוררת כיום בישראל: כל קבוצת עובדים משוכנעת שלה מגיעות תוספות שכר ניכרות, אך חברי אותה קבוצה מגנים עם זאת את אווירת ה„הפקרות" השוררת בארץ. כל אחד מתלונן על ה„פרשות", אך הוא מוכן להתגונן כאריה כשהמדובר הוא ב„פרשה" הרובצת לפתח ביתו.

הסבר אחר הוא, שהצעותיו של זנבר, אפילו יבוצעו כולן ככתבן, ועוד יותר מזה — כרוחן, עשויות לכל היותר להקטין את מידות החום אך לא לרפא את המחלה בה לקה המשק הישראלי. שכן אילו רצה, או נכון יותר, אילו העז, מישהו מאתנו לתפוס את שור האינפלאציה בישראל בשנת 1972 בקרניו כי אז היה מגיע להצעות דרסטיות בהרבה מאלה שהציע נגיד בנק ישראל. כדי לעצור את דהירת האינפלאציה צריך היה להגיע למה ששר האוצר, פנחס ספיר, מכנה: „לחתוך בבשר החי".

החששות מפני המיתון

הגידול המסחרר של אמצעי התשלום בישראל בחודשים האחרונים, גידול של 6 אחוזים תוך חודש אחד (עליה של 53 אחוזים באמצעי התשלום בפרק זמן של 25 חדשים) ניזון מן הפעילות המוגברת בשלושה שטחים בעיקר: בבטחון, בקליטת העליה ובגישור על פני הפער החברתי הקיים ובהרחבת בסיס המשק.

מי שאיננו מוכן לקצץ בתחום גדולים מתקציב הבטחון, לקצץ ב„זכויות עולים" או לדחות תוכניות שיכון לנזקקים ומי שאיננו מוכן להסתכן בהקפאת הקמת בתי מלון חדשים לקליטת תיירים או בדחיית הקמת מפעלי תעשיה נוספים, מתחמק למעשה מן החזית העיקרית של המלחמה באינפלאציה.

נגיד בנק ישראל וחבר עוזריו שסייעו בידו לחבר את הדו"ח שהגיש לפני כשבועיים לממשלה איננם תלושים מן המציאות הישראלית. אין הם סבורים שאפשר להשיג הסכמה לפגיעה רצינית בכל אחד מן הנושאים שכל אדם בעמדת מפתח בישראל רואה אותם בבחינת „יהרג ואל יעבור" והם ריכזו על כן את הצעותיהם לאמצעים שאינם „מהפכניים".

אלא דווקא משום כך, דווקא משום שהצעות זנבר נועדו יותר לגזום בשוליים מאשר לדקור במרכז, נמצאו עוררין הטוענים: אם כבר עוסקים בטפל ולא בעיקר מדוע זה אפגע דווקא אני?

הסבר נוסף לחוסר הנכונות לקבל את הדין ולבלוע את כוס התרעלה של המלחמה באינפלאציה הוא שהממשלה לא הכינה את הציבור לסכנת האינפלאציה, ואולי גם היא עצמה לא טרחה לעמוד בעוד מועד על המשמעות המלאה של עליית מחירים בשיעור של 13 אחוזים לשנה והתרחבות מגמתית של 27 אחוזים ויותר לשנה.

למעשה, עוד בחודש נובמבר אשתקד, בשעה שהתנהל הויכוח הגדול בין ספיר לדיין בדבר תקציב הבטחון לשנת הכספים הקרובה, היו שהזהירו כי תקציב שיהיה מסוגר מדי ויקצץ יותר מדי בהוצאות הממשלה עלול להטיל את המשק לזרועותיה של הואטה הכלכלית, על כל נוראותיה. היו גם כאלה שהזהירו שהמשק נע בין אינפלאציה ומיתון ואין לדעת איזו צרה משתיהן תפגע במשק הישראלי בשנת 1972.

אגב, כדאי להביא כאן מימרה של פרופסור מילטון פרידמן מהרצאתו השבוע בירושלים: „מי שסבור כי אפשר לעצור אינפלאציה מבלי להסתכן במיתון הוא טועה ומטעה את הציבור שכן קשה לרוב לכוון את ההאטה ולמנוע שתחרוג מן המסגרת הרצויה".

אי־עשיה חמורה עוד יותר

כלומר: ברור שכל צעד לעצירתה של האינפלאציה המשתוללת כיום בישראל, אינפלאציה אשר הודה פוגעת כבר — לפי מימצאי בנק ישראל — ביצוא וביכולתו לעמוד בתחרות בשווקי העולם, כרוכה בסכנה של מיתון. ברור עוד כי כל פעולה שיוחלט עליה במסגרת המלחמה באינפלאציה תפגע במישהו. אלא שעל אף סכנות אלה ברור לחלוטין שאי־עשיה ואי־הפעלת של בלמים כרוכה בסכנות חמורות עוד יותר.

לא יהיה זה מדוייק לומר שבאותו „סימפוזיון בהמשכים" שאותו כנהלים השרים זה שבועות כספר עוד לא הוחלט דבר. השבוע התקבלו ההחלטות הפורמליות הראשונות שהוצעו על ידי ועדת השרים לענייני בניה, שהיא הכש ועדות המשנה שלה הוקמו בבשורה לגייס את ענף הבניה למלחמה באינפלאציה. הצעות אלה ובכלל זה, התקצרות מכירת של משרד השיכון למכירה 7000 דירות הנבנות על ידו והפסקת הבניה הציבורית לתקופה מסויימת, נתקבלו בברכה ובהבנה על ידי הציבור. רבים סבורים עם זאת כי צעדים אלה הם בבחינת „מעט מדי ומאוחר מדי".

השונות אולי יותר מן ההחלטות שכבר נתקבלו הן „ההחלטות שבדרך" כלומר אלה שלגביהן הושגה השבוע אחידות דעות ויש להכות לקבלתן בשבוע הבא: אחד הנושאים שלגביהם יש הסכמה הוא „סיבוב" נוסף של חשיפת התוצרת המקומית בפני יבוא מתחרה. כידוע נכנסה לתוקפה רק בשבוע שעבר, כשהופחתו שיעורי המכס על 420 מוצרים. היו אלה הפחתות בשיעורים בסך של כ־3 עד 18 אחוזים מן המכס הקיים. בתנאים הנוכחיים, לאחר שבשנתיים האחרונות נוספה לתוצרת המקומית הגנה עצמה כתוצאה מן ההיטל על היבוא והפיחות, היתה הפחתה זו בבחינת טריטה קלה אך לא מהלומה של כבש.

עתה מדברים על הפחתה נוספת של כ־10 אחוזים במכס לאורך כל הקו. גם צמצום הגנה זה לא יעמיד עדיין בספק את כדאיותם של בריה המפעלים הנהנים מן הגנה ר... הגבוה בשוק המקומי אך הוא יפגע אולי בכמה מפעלים העומדים על הגבול. מפעלים אלה שלא יצליחו כנראה לעולם לעמוד בתנאי השוק העולמי ייסגרו אולי ועובדיהם ייפלטו לשוק העבודה הזקוק להם ביותר. אך עיקר תפקידה של החשיפה היא לא לסגור מפעלים אלא להביא אותם להתאפק ככל האפשר בהעלאת מחיריהם בשל האינפלאציה.

שר המסחר והתעשיה, מר חיים בר־לב מסכים עם תוכנית החשיפה אך הוא מתנגד בתוקף להעלאת הריבית על האשראי המכוון המיועד לתעשיה. ואכן, 'המאבק על הריבית' עמד השבוע במרכזם של הסימפוזיונים 'בהמשכים' בנושא האינפלאציה. דרישתו של נגיד בנק ישראל להעלות את הריבית בצורה בדרית של 'ועדת הורוביץ' שהציעה ליקר אשראי זה לסוגיו השונים ב־3 אחוזים (תוך מתן פיצוי נאות ליצואנים שיפגעו).

„הפשרה" בענין האשראי

דרוש דמיון עז כדי לכנות את ההצעות האלה 'מהפכניות'. בסך הכל מדובר בהפחתה של כ־15 מיליון ל"י מן הסובסידיה בשיעור של 182 מיליון ל"י שנותנת היום המדינה לאשראי המיוחס לסוגיו. סובסידיה זו מתהווה מתוך ההפרש שבין המחיר ה'חופשי' של האשראי הבנקאי לבין מחירו בתכניות האשראי המכוון, שם נע שיעור הרבית בין 6 ל־12 אחוזים. הצגת הנושא על ידי התעשיינים בסגנון שממנו משתמע כביכול שהמדובר הוא באסון לאומי ממש אינה מסייעת להם להוכחת טענתם.

יש לזכור כי הסובסידיה לאשראי עלתה בשנים האחרונות לא מתוך החלטה מכוונת. העליה בתמיכה נבעה מן ההתייקרות ההדרגתית של כלל האשראי במשק ומתוך עליית המחירים הכללית. אין זה אלא הגיוני שלאור התנאים השונים השוררים במשק היום פועלים הממשלה ובנק ישראל להחזרת המצב לקדמותו — ולצמצום הסובסידיה לענפים המיוחסים לשיעור המתקבל על הדעת.

לקראת סוף השבוע נמסר על אפשרות של 'פשרה' שלפיה תועלה הרבית רק על האשראי המכוון לתעשיה ולחקלאות (בסך הכל כ־400 מיליון ל"י מתוך סך אשראי מכוון של כ־2 מיליארד ל"י) בעוד שמחיר האשראי ליצוא לא ישתנה.

'פשרה' מעין זו ועצם ההתמקדות בנושא יוצרת את הרושם כאילו יש כאן שני צדדים לויכוח שאחד מהם עשוי להרוויח והשני עלול להפסיד. למעשה, אין ספק שכולנו, ואולי בראש וראשונה התעשיינים, נפסיד אם לא תעצר האינפלאציה.

בין 'ההחלטות שבדרך' יש להזכיר עוד את הרגשת הכל שאם בכלל ניתן יהיה לקצץ במשהו בתקציבים שוטפים או לעכב ביצוע תקציבי פיתוח אסור בשום פנים שסכומים אלה 'יתגלגלו' לסעיפים אחרים של התקציב. כל החסכון בהוצאות צריך להביא להקטנת 'ההלוואה' שבנק ישראל יעמיד גם השנה לרשות הממשלה בהתאם להנהגות התקציב.

נושא אחר שבו דרושה החלטה דחופה הוא במכירת דירות לתושבי חוץ בדולרים. כל עוד הדולרים נשארים בארץ זהו אמנם יצוא כדאי ביותר. אך כיום, כשנשמרת בידי המשקיעים הזכות להחזיר את כספם לחו"ל השקעתם היא רק הלוואה, הלוואה שעליה הרוויחו בשנים האחרונות רבית של 30 אחוזים ויותר!

נושא אחר, שהוא בדרך כלל מרכזי בכל דיון על אינפלאציה, תפס מקום מצומצם יחסית ב„סימפוזיון" שהתנהל השבוע: נושא המסים. הדעת נותנת כי כאשר מתרבים אמצעי התשלום בידי הציבור בקצב מאיים תנסה הממשלה לספוג חלק מהם על ידי העלאת שיעורי המסים. אלא שאצלנו הפך נושא המסים לענין רגיש שהכל מעדיפים לא לגעת בו, מתוך הסכמה ששיעור המסים הקיים הוא עצום לכל הדעות (בשל שלושת הנושאים החשובים של הוצאה שאיש אינו מעז לגעת בהם). מה עוד שמרבית חוזי השכר בענפי המשק השונים אינם חתומים עדיין ודי ברמזים על העלאות מס כדי להצית את אש הדרישות של העובדים העולות על כל מדיניות שכר מוסכמה.

שר האוצר טרם הטיל משקלו

בתוך קלחת זו של אינטרסים ומאבקים קטנטנים, לא נשמע עדיין בבירור קולו של מי שנועד להיות הפוסק, המנהיג במלחמה באינפלאציה: שר האוצר, פנחס ספיר. ההתבצרות בין האינטרסים השונים בשבועות האחרונים יצרה את הרושם שספיר יושב מנגד ואינו מטיל את מלוא כובד משקלו להכרעה. יש אפילו, הרוכזים שהוא 'פיקי' ואחרים טוענים שקשה לו לבחור בין הברירות שכל אחת מהן נראית מרה מרעותה. מאידך אין כל ספק שדווקא בשעה זו של התרוצצות ואי־ודאות, היו רבים מוכנים לקבל את הכרעתו של האחד שמשקלו אינו מוטל בספק.

מר ספיר הצהיר לא אחת כי הוא רואה את 'הקדנציה' הנוכחית כאחרונה לו בתפקיד של שר האוצר. אם אכן זוהי כוונתו, נראה כי האינפלאציה של שנת 1972 היא עבורו מבחן חשוב, אם לא מכריע, לקביעת רישומו על המשק הישראלי. אם נצא מן המשבר הכלכלי הנוכחי כמנצחים, כי אז יוקף הדבר לזכותו של פנחס ספיר, ואם חלילה תהיה שנת 1972 שנת הידרדרות למשק הישראלי — גם אז — תהיה שנה זו קשורה עם שמו של שר האוצר.

„איכות פאן־לון"

ביום נהוג להעריך ולמדוד את טיבה ואיכותה של בניה בהשוואה לאיכות הבניה של פאן־לון.

כשאומרים „איכות פאן־לון" זה כבר מדבר בעד עצמו - ופרושו: טיב בניה מעולה. איכות וסגנון. חומרים ממדרגה ראשונה ותכנון מיוחד ואקסקלוסיבי.

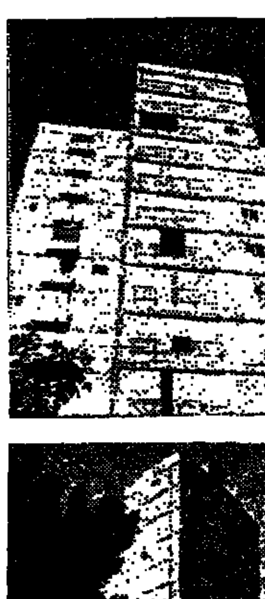

פאן־לון בונה ב־14 ערים:

משרדי המכירות:

ירושלים	שמאי 6
תל־אביב	אבן־גבירול 148
חולון	שנקר 47
בת־ים	רוטשילד 34
רמת־גן	ז'בוטינסקי 20, בני־ברק
בני־ברק	ז'בוטינסקי 20, בני־ברק
פתח־תקוה	ז'בוטינסקי 20, בני־ברק
ראשון־לציון	רוטשילד 50
אשדוד	רוגוזין 4
לוד	שד' דוד המלך פינת שלמה המלך
הרצליה	סוקולוב 58
כפר־סבא	ויצמן 129
רעננה	סוקולוב 58 הרצליה, ויצמן 129 כפר־סבא משרדי המכירות
חדרה	יפתח בקרוב במקום

פאן־לון בינלאומי - מיוחד עבור תיירים ומשקיעי חוץ
כתובתנו החדשה: רח' פרישמן 10, תל־אביב, טל. 240225, 240224.

פאן־לון

חברת הבניה הפרטית מס' 1 בישראל

פרסום אטלינגר—דנציגר

هكذا من الاصل

مكزامن الأصل

ההסכם המסחרי עם רומניה שלא הגשים את התקוות

מאת י. און

בעוד אשר המפגשים הישראלים—רומניים מאז סוף שנת 1966, מאז חלה ההתקרבות הגדולה בין שתי המדינות נסבו בעיקר על נושאים כלכליים, והשיחות שהתקיימו לעתים מזומנות בין שרים ישראליים ושרים רומניים היו מוקדשות בעיקר לסקירת ה־הסכם המסחרי בין שתי המדינות וחידושו, יושמט כנראה לחלוטין הנושא הכלכלי בדיוני הפיסגה שיתקיימו בשבוע הבא בין ראש הממשלה, הגב' גולדה מאיר לבין ראשי השלטון בבוקרשט.

אין זאת שאין על מה לשוחח. למעשה התכוונה ישראל זה מכבר להעלות כמה טענות שיש לה בדבר התפתחותם של קשרי המסחר בין שתי המדינות ופקידים ישראליים יזמו לאחרונה מפגש בנושאים אלה. אלא שהפעם לא ידונו, כנראה, המשלחת הישראלית המתלווית לראש הממשלה אינה כוללת כלל אישי כלכלה.

עובדה היא, אף כי אין איש מוכן להודות בה בפה מלא, כי התקוות הגדולות שהתעוררו סמוך למלחמת ששת הימים בדבר „האפשרויות ה־בלתי מוגבלות" של קשרי המשק בין ישראל לרומניה, לא התגשמו. היו אפילו אכזבות מסוימות ועיסקות בודדות בלתי מוצלחות, אם כי בדרך כלל ניתן לומר כי מה שנעשה היה בהחלט משביע רצון לשני הצדדים והצער הוא רק על כך שלא נעשה יותר.

חוסר־איזון בסחר ההדדי

מבחינת המספרים התפתחות היא מרשימה ביותר. לעומת יבוא מ־רומניה של 2.4 מיליון דולר ויצוא בסך 2.8 מיליון בשנת 1966, לפני חתימת החוזה המסחרי החדש הנבעו, בשנה 1972 ליבוא מרומניה של 27 מיליון דולר ויצוא בסך 10.7 מיליון דולר. כלומר ההיקף הכלכלי של כמר התוך גדל פי שבעה ויותר.

מהו איפוא היסוד לאי־שביעות הרצון המלאה? ראשית יש לציין, כי באותה תקופה התפתח סחר החוץ של ישראל בקצב מהיר גם עם מדינות אחרות ויש להניח כי גם ללא ההסכם המסחרי והמאמץ שהשקיעו שני הצדדים בהשגתו ובהפעלתו היו מספרי היצוא והיבוא עולים בקצב מהיר. מה עוד שבשנים האחרונות, מאז שנת 1969, מורגש חוסר איזון חמור בין שני צדדיו של המאזן המסחרי: בעוד היבוא מרומניה גואה משנה לשנה אין היצוא הישראלי עולה. להיפך, נרגשה בו אפילו נסיגה מסוימת.

כמובן, יש לדבר הסברים והחשוב בהם הוא העובדה שברומניה חלה לאחרונה ריאורגניזציה בהרכב הגורמים העוסקים בסחר חוץ. היבוא חולק בין היחידות השונות וקשה לממשלה המרכזית לרכז את הזמנות היבוא ולכוונן לישראל. היצואנים הישראליים חייבים על כן להתמודד עם יצואנים מכל המדינות מבלי שההסכם המסחרי נותן להם מעמד מיוחד. ואכן, הטענה העיקרית ש־ישראל מתכוונה להעלות במפגש בין ראשי המשרדים הכלכליים הרומניים היא העדר מאמץ מצד רומניה לתקן את חוסר האיזון במאזן המסחרי.

על אוטובוסים וטרקטורים

יש להודות עם זאת, כי גיוונה המספרים, הן בצד היצוא והן בצד היבוא, מתקן במקצת את הרושם הקשה של גידול היבוא מצד אחד — והקפאון ביצוא מצד שני. נראה כי הירידה ביצוא נובעת בחלקה מהפסקה מכירת מוצרים שישראל הרוויחה מעט מאד — אם בכלל — במכירתם בשוקי־חוץ. בשנת 1969, למשל, מכרנו ברומניה אוטובוסים מתוצרת „ליילנד" שהורכבו באשדוד בסך של כ־2 מיליון דולר וכן משאיות עם מתקני קירור בהיקף של כמיליון דולר. כיום, בעקבות חשבון הנפש בפרשה „אוטוקרס" מתעורר הרושם שיצוא זה היה כרוך בהפסד נקי למדינת ישראל. מאז שנת 1969 איננו מייצאים יותר אוטובוסים לרומניה.

גם ביבוא יש סעיף מפוקפק למדי: ישראל קונה ברומניה טרקטורים בסכום של כחצי מיליון דולר לשנה. טרקטורים אלה מיועדים בעיקר ל־מיכבר לארצות חוץ, ואת לאחר שעברו שיפוץ יסודי בישראל. סוכני חברת „אלדאי" עשו מאמצים גדולים והצלחתם במדינות אפריקה נמדדה לעתים במספר הטרקטורים הרומניים שעלה בידם למכור.

סעיפים אחרים הן ביצוא לרומניה והן ביבוא ממנה מוכיחים לעומת זאת, התפתחות מסחרית בריאה למדי. בהתחשב בעובדה כי רומניה אינה מדינה המייבאה כמויות גדולות של מוצרי צריכה — שמהם מורכב היצוא הישראלי למדינות רבות באירופה — הרי שיש להפיק סיפוק מיצוא לא מבוטל של ציגוזיות, מכשירי יהלומים (קרוב לחצי מיליון דולר בשנת 1971, כמחצית מכלל היצוא של ישראל בענף זה), סכיני גילוח, פוספאטים וכימיקלים אחרים.

רומניה עושה כיום מאמצים רבים לפתח את התעשיה שלה. היא חסרה חומרי גלם לרבים מענפי התעשיה (עובדה שתפתיע רבים היא, שרומניה מייבאת כיום גם כמויות ניכרות של נפט, שכן בארות הנפט של פלוישטי מספקות רק חלק מן התצרוכת. רומניה היא, איפוא, לקוח של נפט מזרח תיכוני וגם בנושא זה היה קשר בינה לבין ישראל).

בשנים הקרובות מקווה ישראל להוסיף לרשימת היצוא שלה לרומניה מוצרים אלקטרוניים, מכונות וכן מכשירים שונים.

להבדיל אולי את יבוא הטרקטורים, ניתן לומר כי היבוא הישראלי מ־רומניה כולל בעיקר סחורות שיבואנים ישראלים מעדיפים לקנות אותם במדינה זו בשל התחרות בטיב ובמחיר. כך למשל, ברזל בניה, עץ לבן, חומרי אריזה לפרי הדר, רהיטים וכבשים (בעיקר עבור תושבי יהודה ושומרון) נקנים כיום ברומניה מתוך שיקולים מסחריים גרידא.

בלי תיווך ישראלי

חברת „צים" גם הזמינה שתי אניות „גלגוני" במחיר 9 מיליון דולר ב־מספנות רומניות. האניות ימסרו בשנת 1972 ויש להניח שחוסר האיזון במאזן המסחרי לשנה השוטפת יגדל עוד יותר. בהתחשב עם האינפלאציה ה־גואה באירופה המערבית, יתכן מאד שכדאיות היבוא מרומניה תגדל עוד יותר בשנים הקרובות.

אי־שביעות הרצון מהתפתחות יחסי ישראל רומניה בשטח הכלכלי נובעת גם כן מן העובדה כי התוכניות הרבות למפעלים משותפים, לשילוב כלכלי בין שתי המדינות ולקשרים ביניהן לשם חדירה לשווקים נוספים — עלו ברובם בתוהו. ישראל סייעה אמנם בהקמת מפעל לאבקת חלב ברומניה וכן בהקמה מפעל לסרטי בלמים, אך תוכניות גדולות יותר נשכחו.

בכלל, התברר כי המדינות ה־קפיטליסטיות באירופה מוכנות לבוא לעזרת רומניה בתהליך התיעוש שלה ולהציע לה תנאי אשראי ותנאי תשלום כאלה שישראל אינה מסוגלת בשום פנים לעמוד בהם. בריטניה, גרמניה המערבית וארצות הברית הן כמה מן המדינות שרומניה נעזרת בהן. הידע של ישראל בתיעוש נשאר בלתי מנוצל בעיקר משום שישראל אינה יכולה לספק את המימון הדרוש.

הרומנים קיוו, בשנת 1966, שב־אמצעותנו יעלה בידם לקשור קשרים עם המשק האמריקני וכי יחסי ישראל עם אנשי משק בארצות הברית ינוצלו לטובת רומניה. עתה התברר כי הרומנים כלל אינם זקוקים לתיווך הישראלי בשטח זה ולא היה זה מקרה שהנשיא ניכסון בחר את רומניה כמדינה הראשונה מאחורי „מסך הברזל" שביקר בה.

אכזבה ישראלית מרומניה מתבססת גם על כך שתקוות לעיסקות גדולות, כמו מכירת מטוסי „בואינג 707" כאלה שנקנו על ידי „התעשיה ה־אווירית" למכירת שיפוץ, לא יצאו אל הפועל. התברר איפוא, כי בשטח העיסקי לפחות אין בין רומניה לבין ישראל כל „יחסים מיוחדים". ישנם אינטרסים כלכליים, מבוססים למדי, והם עושים את שלהם להרחבת קשרי המסחר בין שתי המדינות.

רוג'רס ביקש מאבן „לנהוג בעדינות" בחוסיין

אבן השיב כי „אם ייראה הדבר שאנו מוכנים לעזור לו – זה לא יעזור לו" ★ בשיחה הועלתה אפשרות של שיתוף פעולה ירדני–ישראלי בהקמת סכר מוחייבה ★ תמימות־דעים לגבי הערכת מדיניות מצרים ★ לגבי ה„פיסגה" במוסקווה, חזר שר החוץ האמריקני והבטיח כי ארה"ב עומדת על העקרון כי הסכם שלום אמיתי יכול לנבוע רק מהסכם בין הצדדים המעורבים ★ בירושלים תוהים מה הביא באמתחתו הנרי קיסינג'ר משיחותיו במוסקווה

מאת יוסף חריף

מזג אוויר נאה היום, — אמר שר החוץ ה־אמריקני, ויליאם רוג'רס, במאור פנים לעמיתו הישראלי, אבא אבן, בהקבילו את פניו במשרדו ב־וושינגטון — השמש זורחת... באמת נאה... ממש מזג־אוויר ההולם את היחסים בין שתי מדינותינו!...

כך, בלבביות, נפתחה ביום שי־שעבר השיחה בין שני שרי החוץ, שנועדה מתוך רצון הדדי לסקור את המצב במזרח־התיכון לקראת נסיעתו של הנשיא ניקסון, בחודש הבא, ל־מוסקווה לשיחות־פיסגה עם ראשי הקרמלין.

„פרלוד" זה היה בו, לכאורה, משום בשורה חגיגית על זמנים חד־שים וזמירות חדשות בוואשינגטון, בכל הנוגע לגישה האמריקנית כיום כלפי הסכסוך במזרח־התיכון.

האחרית כראשית של השיחה היתה גם היא בעדנות: רוג'רס, אשר בפרק־זמן מסוים היה אחד המקטר־גים על ישראל, בשל מדיניותה „ה־נוקשה" ודיבר כלפיה בחמה זעם („ישראל נהרסת מבפנים!...") הס־כים, לכאורה, עם תפיסותיה של ישראל, כפי שהועלו על־ידי מר אבן. עצותיו של מר רוג'רס במהלך השי־חה נגעו יותר לצד הטאקטי של העמדות והמהלכים של ישראל כדי שתישמר לה תדמית חיובית — ולא היה זכר למחלוקת על גופי דברים; לא הוזכרה כלל התכנית הנושאת את שמו של שר־החוץ האמריקני, אף לא נתבקשה מישראל מפה מדוייקת לשם המחשת מושגיה בשאלה הטרי־טוריאלית, וכפי ששר־החוץ, אבא אבן, שם וכאן, הבריז בקול גדול: ארה"ב לא תתן ידה לכפיית פתרון על ישראל...

ובכן, הכל נשמע ונראה רוגע, מוכן, בהיר; ממש כמזג־אוויר אביבי ללא צל ענן.

„המודאגים" בירושלים

ואף־על־פי־כן — אין הכל שאננים לגמרי. ויש עוד בירושלים „מודא־גים". ומסתבר, כי גם אלה שיוצאים ומכריזים כלפי חוץ, שהמצב ביחסי שתי המדינות לא היה מעולם טוב יותר ושהכל זורם במישרין, בתחום הצבאי ובמידה רבה גם בתחום ה־מדיני — גם אלה, שופעי האופטי־מיות, אינם מגלים את כל אשר בלבם...

האמנם יש עדיין יסוד לדאגה? איש אינו יכול לנבא מה יהיו תוצאות „הפיסגה" במוסקבה ואילו פיתויים מכינים הסובייטים לארה"ב, והאם תעמוד וואשינגטון בפני „פי־תויים". כל מה שניתן לומר בסיכום מסעו של שר־החוץ, אבא אבן, ל־וושינגטון לפגישה עם שר־החוץ ה־אמריקני כדי לעמוד על כוונותיה של ארה"ב, כי להצהרותיו החוזרת, שארה"ב לא תתן יד לכפיית פתרון" — יש כיסוי. אמנם, כיסוי מילולי, הצהרה חוזרת בעל־פה מפי שר־החוץ האמריקני, על מה שביטא קודם לכן בכתב; ממילא מי שלא הסתפק בכך עד כה היה מודאג משום החשש שעדיין אין בידינו ערובה של ממש שלא תחול אירוזיה בעמדה האמריק־נית — יוסיף גם ללוות את ה„פיסגה" ואת המהלכים שאחריה בדאגה. מי שהאמין, כי מסתמן „מפנה חיובי" ב־מדיניות האמריקנית כלפי האזור, מתוך לימוד שגיאות העבר — יכול למצוא עידוד נוסף להערכתו זו בהת־בטאויות האמריקניות, שבאו לידי ביטוי בפגישת רוג'רס־אבן.

פתח בשיחה מר אבן, שביקש לסכם את המאזן של ששת החודשים האח־רונים, מאז פגישתו האחרונה עם מר רוג'רס באוקטובר אשתקד.

אבן עורך חשבונה של א. ז"ב...

ראשית־חכמה ערך מר אבן את חשבונה של ארה"ב בפרק זמן זה והוליך את איש שיחו למסקנה, כי המאזן הוא חיובי. רק אחר־כך עבר לטפל במאזן הישראלי, סעיף אחר סעיף.

בהעריכו את המשך החדירה הסו־ביטית וכיבוש מאחזים חדשים לעצ־מה במזרח־התיכון הביע מר אבן את הדעה, שאמנם נכון שהסובייטים אינם מרפים ממאמציהם להחזיק את אחיזתם, אבל לכמה מן המהלכים האמריקניים היתה השפעה מייצבת. לדוגמה הצביע מר אבן כי מול החוזה העיראקי־סובייטי, המסמן את מג־מתה של ברית־המועצות בכיוון למפ־רץ הפרסי — נמצא לא מכבר הבסיס האמריקני בבחריין, דבר שללא ספק יש בו כדי לנסוך בטחון באותן מדינות הנתונות בסכנה באזור המפ־רץ בצל האיום הסובייטי. כללו של דבר, נוכחות אמריקנית וחיזוקם של גורמים ידידותיים באזור הן ערובה ליציבות האזור ובלימת התפשטותה של ברית־המועצות.

כאן הרחיב שר־החוץ את הדיבור על משמעות אפנת חוזי־הידידות של מוסקווה עם מדינות האזור. תחילה עם מצרים ועתה עם עיראק (וקודם לכן נסיון להגיע ל„חוזה ידידות" עם סוריה). מה משמעותם? לדעת מר אבן לא באו החוזים הללו, אלא להרחיב הפעילות והחדירה אל מעבר לתחום הצבאי — אם בפיתוח ואם בכלכלה — על מנת ליצור תלות מוחלטת בין הצדדים להווה בשטחים רבים ככל האפשר, וכמובן לא להיות תלוי באזור רק ברצונה הטוב של מדינה אחת — כמו, למשל, במצרים, אלא לנסות ולהשיג קליינטים נוספים.

סימן לחיזוק היציבות באזור על־ידי מהלכים אמריקניים רואה מר אבן גם בהתבטאויותיו התקיפות של ה־נשיא ניקסון נגד המעורבות הסו־ביטית ונגד הפיכת הסכסוך הערבי־ישראלי לאיום על האינטרסים האמ־ריקניים באזור. התבטאויות אלו, ה־מלוות גם במעשים כמו ביצור בסי־סים במקומות שונים (בחריין, יוון ועוד), אי אפשר שיעברו בלא רישום.

בתוך זה — הוסיף מר אבן, וזהו לדעתו עיקר חשוב — בתוך שרשרת המעשים האמריקניים לשמירת ה־יציבות במזרח־התיכון, יש כמובן, תפקיד חשוב מאד לחיזוקה של יש־ראל!

...ורוג'רס מקבל את הערכתו

רוג'רס (לאבן): אני מקבל את הערכתך ואני רוצה לומר לך, כי בדרך כלל הניתוח שלך זהה עם דעותינו!...

וברגע אחר, בתגובתו על דבריו של מר אבן, אומר רוג'רס: אני רוצה להביע קורת־רוח מן השיטה שההסכם ביניכם מה מכסים ולדעתי ... לדבר זה תועלת בביטוי ה־בינלאומי!

באווירה זו של הבנה ביקש מר אבן למצות מספר ענינים ול„חזק יתדות" בנושאי המחלוקה בין ישראל לבין מצרים וירדן; להבהיר מחדש את השקפותיה של ממשלת ישראל, וכמובן לא רק להשמיע אלא גם לשמוע: מה תהיה עמדתה של וואשינגטון ב„פיסגה"?

חזות, כי בהרצאתו, שתפסה את רוב זמנה של הפגישה, נתכוון מר אבן להמחיש שני עיקרים: ראשית, המצב במזרח־התיכון אינו חמור וכי בילא אין הכרח, שיהפוך מקום מר־כזי בשיחות־הפיסגה (די, לדעת מר אבן, שיורד לדרגה שלישית או רבי־עית...). שנית, צריך להיות ברור לארה"ב שבמשא־ומתן העמיד ישר־אל על שינויי גבול מתחייב במיוחד אמורים הדברים לגבי ירדן.

נראה, כי מה שנוגע להערכת תמו־נת המצב במזרח־התיכון כיום, או ביתר דיוק בחזית המצרית־ישראלית, אין המרחק רב בין הדעה הרווחת כיום בירושלים ובוואשינגטון. זה עתה הגיעה לישראל הערכה של מומחים אמריקניים על המתרחש כיום במש־טרו של סאדאת. הכל הדעות יש בכמה מן „המיבצאים" כדי לשכנע, כי לא־יבו של סאדאת לצאת למלח־מה ו„לשחרר את האדמה הכבושה" אין כיסוי במציאות. גוברת והולכת ההכרה המרוקה בתוך מצרים, כי אין לה הכח לאלץ את ישראל בכח לקבל „פתרון מדיני" מן הסוג, ש־מיהל לו סאדאת. אלא־יד זו, אשר ההכרה בה גלויה בחיבורים רבים הולכים בין קצינים, פקידי ממשל בכירים לבין היועצים הסובייטים, נוהגת את איתותיה לא רק בקרב המימשל המתחיל לראות את מצבה מצרים בהולכתה, אלא בקרב הסב־בות הנאורות בעם: ומכאן, הרוגז והתיסכול הניכר בחוגי היוצרים ב־קהיר. ודאי, כלפי חוץ חייבים סא־דאת ועוזריו להכריז ביקר־ערב־יוצה־לים כי „הקרב המכריע" עם ישראל קרב והולך — והכרזות קולניות אלו באות על רקע של המצאה בדומה של גיוס האפלה, לשם ההדרה הד־דעה־המלחמה... — אבל אפילו ה־מובים במצרים כבר החלו בהיחסים לכל „הדמגוגיה" הזאת בזלזול מופגן ובאבדים את אמונם בהכלקן לפעמיה העליליו.

מומחים אמריקנים על המצב במצרים

מומחים אמריקניים הביעו את דע־תם, כי סיבה נוספת לתיסכול, שפקד את המנהיגות המצרית, ואפשר ש־הסיבה המכרעת לכך נעוצה בסיבובה, שהסובייטים מנסים להחדיר במצרים את ההכרה, כי הכוחות המצריים לא יוכלו לצלוח ומיטב שבמטוסים לא ישגו בהלכמה על סיבוב נוסף. מש־קיפים המצויים בעניניה של מצרים יודעים גם זאת: מוסקבה סיפקה למצרים נשק מהמכב להב, כולל מערכות טילים חדישות, אבל אין היא מסוגלת שמערכות אלו יועמדו במבחן מחשש ברור כי חיל־האוויר הישראלי רב־העוצמה (שמתדים ה־אחרונים נהעצם כבה ביכים!), ה־מצוייד במטוסי „סקייהוק" ובמערכות אלקטרוניות חדישות לבליחה בטי־לים מסוגלים להגיע על במצרים מכה כזו, שלא בהיה הרפא במינה.

אבל מוסקווה ידעה כי מכה כזו־צת אם הונחה היא לא תיגע רק במצרים, אלא תביצע את המערכה האנטי־אווירית, שהקימו במצרים ה־מומחים הסובייטים והם אשר חול־שים עליה.

מול מציאות זו, הדגיש מר אבן, באזני רוג'רס משוכנעת ישראל, כי אם יוכחו המצרים, שאכן אין לשנות את הגישה האמריקנית לגבי מהות ההסדר; משמע, שלא יוכלו לצפות להסדר כפוי, — על כורחם יגיעו למסקנה, כי פתוחות בפניהם כיום שלש אופציות:

- לפתוח במלחמה.
- להמשיך במצב הקיים.
- לנסות ולהיכנס למו"מ רציני ותכליתי עם ישראל מתוך מגמה להגיע לשלום עמה.

רוג'רס: אני מוכן לקבל הערכה זו...

תנהגו בעדינות בחוסיין

לא כן היתה גישתו של רוג'רס כלפי ירדן. אמנם, הוא יכול להבין את מניעיה של ישראל לשלילת תכנית הפדראציה של המלך, אבל לא היה רוצה, כי ישראל תוסיף לנגח אותו ולפגוע בו.

אבן (ספק בצחוק ספק ברצינות): אם ייראה הדבר שאנו מוכנים לעזור לו — זה לא יעזור לו...

רוג'רס לא הסתיר את אהדת ארה"ב לירדן. בעצם הדגיש, כי יש לו, למלך הירדני, תמיכה רבה בממשל האמריקני ומכאן הצפייה האמריקנית, כי ישראל תניח לו ותנהג בו בעדינות.

אבן טען, בנימה אירונית, כי הצרה עם חוסיין שבתכניתו הוא תובע מאה ועשרים אחוזים. אין הוא מסתפק במאה אחוזים ממה שאבד לו ב־מלחמה...

הן זהו אבסורד — קבע אבן — שמדינה אשר יצאה למלחמת התק־פה על שכנתה והפסידה — לא זו בלבד שאין היא רוצה לשלם בעבור תוקפנותה, אלא שהיא עוד מבקשת תמורה ביד רחבה, וכל זאת בלא שהזכיר בבלה אותה לא „שלום" ולא „ישראל".

אנו מתנגדים למפת חוסיין

אפשר, הוסיף אבן, שזה נובע מ־שיקוליו שתכליתם העיקרית היא לב־צר את מעמדו בעולם הערבי ומ־כאן גם הצורך לגביו לחדד את יחו־סו לישראל, אבל אתם — האמ־ריקנים — אל נא תשלו את עצמכם שמה שהוא מציע (תכנית הפדרא־ציה) יכול לשמש בסיס למשא־ומתן.

לפי הפיסגהו, טען שר־החוץ, ב־הדגשה, יהיו שינויים מהותיים בגבול עם ירדן. אין התנגדותנו לתכנית חוסיין נובעת משלילת הרעיון הפד־ראלי שהעלה ושהוא ענינו, אלא ל־מפה שצייר.

בהקשר זה, בדברו על „השינויים המהותיים" בגבולות שתדרוש ישר־אל בדיון על הסדר עם ירדן, העיר כי בממשלה ישנו „קונסנסוס" לגבי הרעיונות שהעלה מר אלון.

לאילו „רעיונות" נתכוון מר אבן בעיקר?

הכוונה לרעיון שאפשר לבצע שי־נויים טריטוריאליים בלי לכלול את השטחים המאוכלסים שבגדה.

רוג'רס: למה כוונתך, מר אבן, באומרך כי בממשלתכם קיים „קונ־סנסוס"? ליגדון ג'ונסון, למשל, נתכוון ב„קונסנסוס" לכך שהכל מס־כימים אתו...

אבן: לא היתה כל הצבעה בממ־שלה (בענין „תכנית אלון"). אבל אני מאמין, שאילו היתה ירדן מק־בלת את התכנית, יכולים אנו להעי־בירה...

אבל הערכתו היסודית של שר־החוץ היתה כי אין הוא יכול לר־אות את ירדן כראשונה בתור ל־עשיית שלום עם ישראל.

תגובתו של רוג'רס על כך היתה: אם תשאלו אותי עכשיו בענין זה, הריני מסכים עם מר אבן...

שיתוף פעולה בסכר מוחייבה

עם זאת היה רוצה שר־החוץ ה־אמריקני שיהיה שיתוף פעולה בין ישראל לבין ירדן בענינים שאין להם משמעות מדינית.

כאן התערב השגריר יצחק רבין בשיחה והעיר, כי נושא מתאים ל־שיתוף פעולה יכול להיות בנין סכר מוחייבה, שיוכל לספק מים להשק־יה ולהפקת חשמל.

רוג'רס: אולי גם במפעל גור?...

רבין: מפעל גור קשור במוחייבה.

לשם הבהרה: בבקעת הירדן הד־רומית בהיקף מפעל הפיתוח הגדול ביותר של ירדן, הנקרא מפעל „גור", לניצול מי הירמוך היובלים הצד־דיים של הירדן. „המוביל" הירד־ני הוא לאורך תעלה של 70 ק"מ. השלב השני של המפעל נועד לנ־צל את מי השטפונות החורפיים על־ידי איגומם; במקום איגום המים בבחרה מוחייבה, הנמצאת שלושה ק"מ צפונית לאל־חמה. בנית סכר מוחייבה החלה שנה לפני מלחמת ששת הימים (ב־1966). אלא שעתה נמצאת אל־חמה בישראל ובהיות ה־מנהרה של תעלת גור ליד שטח ישראלי, נמצא שלישראל שליטה פיסית על מי הירמוך. גם הגדה הצפונית של מקום האיגום, שבו נבנה סכר־מוחייבה, נמצאת עתה בשליטת צה"ל.

במסגרת חילופי הדברים על „שיתוף הפעולה" הוזכרה במהלך השיחה מדיניות הגשרים הפתוחים שיש בה מן השיתוף והתועלת ההדדית וכן השיתוף בתחום התיירות — כך צויין — בשנה האחרונה בלבד הגיעו לישראל דרך ירדן, ממקורות שונים, למעלה ממאה אלף תיירים.

הנושא לא נתמצה והניחו את הדברים שהועלו כחומר למחשבה „למתכננים".

האיש של „הרגע הלא נכון"

מכאן עברו לדון בנושא „החבין על ישראל: מה יהיה עם יארינג.

מישהו מן הישראלים, שנכחו בשיחה, העיר: יש לו, לשליח האו"ם, כשרון מיוחד להופיע תמיד ברגע הלא נכון...

למשל: ימים ספורים בלבד אחרי שהעלה הנשיא סאדאת את הצעה בדבר ההסדר החלקי לפתיחת תעלת סואץ וראש הממשלה, גולדה מאיר, התייצה, כי באה־מקרוני מוכנה ישראל לדון בהצ־עה — יצא יארינג עם התזכיר שלו מן ה־8 בפברואר, שבו דרש מישראל התחייבות מראש לנסיגה אל הגבול הבינלאומי עם מצרים ומני אז תקועה שליחותו...

רוג'רס: מה בכל זאת אפשר לעשות?

מר אבן חזר והזכיר, כי ישראל לא תוכל להמשיך בשיחות־יארינג כל עוד לא יסתלק מדרישתו וכל עוד יוסיף לדבוק בהחלטה מה־13 בדצמבר, המחייבת את ישראל להשיב בחיוב לתזכירו של יארינג. „עדיין אנו מצפים לתשובתו..." — סיכם מר אבן...

על צד האמת, גם בענין זה מתגלה הבנה בין וואשינגטון וירושלים ושר־החוץ האמריקני, על עדותו, מבין לרוחה של ישראל ועל־פי־כן סבור הוא, שישראל צריכה לנהוג בדרך „חיובית", כדי שלא תואשם בפגיעה במהלך מדיני.

ביסודו של דבר מקבל מר רוג'רס את גישתה של ישראל, „ההסדר החלקי" הוא כיום הצעד המעשי שיכול לבוא בחשבון במגע עם מצרים ואין הוא מבקש, לדבריו להאריך בישראל שתיכנס למו"מ כל־שהו עם שליח האו"ם, אבל לדעתו תדמיתה של ישראל אסור לה להיות נוקשה. על כן סבור רוג'רס שישראל צריכה להשיב תמיד ב„כן" על כל האפשרויות, גם אם תבוא את תשובתה ב„אבל"...

מה יהיה במוסקווה

ועתה אל העיקר, שלשמו טרח עצמו מר אבן לוואשינגטון: מסתבר, כי שר־החוץ ביקש במהלך השיחה לכבול את ארה"ב בכבליהם של ניכסון ורוג'רס, כלומר למעשה העמיד את צפייתה של ישראל על עיקר אחד: ארה"ב תהיה נאמנה לעצמה ולא תסטה מן העקרונות שהותוו ברונה (בדו"ח לקונגרס האמריקני החדש פברואר) על־ידי הנשיא ניקסון.

בעיקר הדגיש מר אבן את ה... רת הישראלית, כי העמדות האמריקניות וכן הידיעה של ברית־המועצות, כי ארה"ב לא תוכל להסכים למעורבות סובייטית — הן ערובה לכך שמצרים לא תחדש את המלחמה. ואשר למהות הפתרון המדיני, שמוראי יידון בשיחות־מוסקווה מבקש למעשה מר אבן, בשם ממשלת ישראל, רק דבר אחד: שארה"ב תפעל על פי העקרון שהכריז עליו רוג'רס עצמו: „הסדר שלום אמיתי יכול לנבוע רק מהסכם שהושג על־ידי הצדדים המעורבים ולא מתנאים שהומצאו על־ידי יארינג, ה„ארבע" או מועצת־הבטחון...

מר אבן ניסה במהלך השיחה „לשנן" כלל זה למר רוג'רס על מנת שלא יישכח במוסקווה...

רוג'רס חזר ואישר, כי עמדת ארה"ב בנושא המזרח־התיכוני ברורה: „...העמדה בנושא באזור הן על־ידי הנשיא והן על־ידי...

האמנם זו העמדה הסופית של ארה"ב?

איש אינו יכול לומר בוודאות מה יתבשל בדיונים המוקדמים של הנרי קיסינג'ר, יועצו של הנשיא ניקסון, באלה הימים, בביקורו החשאי במוסקווה, ומה עתיד להיות מה שיתבשל שיוכן לצדדים בשיחות „הפיסגה". יש אומרים, כי עיקר הסכנה לישראל איננה בהווה, שהרי גם הסובייטים יודעים, כי שנת הבחירות בארה"ב איננה הזמן האידיאלי לסחיטת ויתורים מנשיא ארה"ב ועל כן יתחרו ל„הסדר־ביניים" לא בתחילה... — אלא בין כתקופה לוואשינגטון עד אחרי חודש נובמבר, כלומר, עד לאחר הבחירות בארה"ב...

יש אומרים, כי המהוה מבני „סנות", מקורו במהווה יחסי ישראל ארה"ב בעבר הלא רחוק. אבל גישה האמריקנית כיום לפתרון הסכסוך במזרח־התיכון היא לא מה שהיתה, ואין זה מקרה, שוויליאם רוג'רס ראה להמשיל את יחסי שתי המדינות למזג־האוויר האביבי כשקיבל את פני שר־החוץ הישראלי בבואו לוואשינגטון.

בהמשילו את משלו הוסיף מר רוג'רס: כוונתי למזג־האוויר הנפלא השורר כאן הבוקר, כי החזאי אומר, שאחר הצהרים יתרבו העננים...

שיחה במזג אויר אביבי: שר החוץ האמריקני ועמיתו הישראלי

שיתוף פעולה ישראלי—ירדני? האתר שנועד לבניית סכר מוחייבה

עמית בע"מ
עמילות מכס ותחבורה
עברנו
למשרדינו החדשים
ברחוב קרל נטר 6, תל־אביב
טלפון 614441, ת.ד. 2205.

למנהלי חברת עמית בע"מ
שמחתכם - שמחתנו
עובדי עמית

מתתיהו פלד
הצדעה אומללה

קשה למי שאינו משפטן ל-מנות את מספר הפגמים שמצאה ועדת ויתקון במר מרדכי פרידמן, בתקופת כהונתו כמנהל חברת „נתיבי נפט" בזמן היה בעליה של חברת „נטינגטל", אך המספר ודאי נע משה לתשעה. כל הפגמים הם חמורים ביותר ואינם ניתנים לסלי-

נהל חברה ממשלתית, חברת „נתיבי , הוא התרשל בשמירת הציוד, לא ה מסויים אלא כשיטה מחושבה מראש. ידע שהדבר גרם להסר רב ולגניבות, במשך שנים סרב לתת דעתו על כך ים סדר למשק שהיה מופקד עליו. : זה נהגה, דרך אגב, גם חברת וינגטל" שנהגה לשאול ציוד מ„נתיבי במחיר מוזל. כמנהל חברה ממשלתית מעשה רע כשהשתתף במכרז פיקטיבי ית קידוח שערכה חברת „מדבר" לפני ת ציודו שלו. בעת ביצוע העיסקה ריל מעצם העיסקה עצמה) יצר מר ק עירבוב מוחלט בין חשבונותיו ה-ם שלו לבין חשבונותיו של משרד ות. אין טוענים שמר פרידמן ניצל זה על מנת לשלוח יד בכספים שאינם אך בכל אופן מצב זה איפשר לו להת-מתשלומים של רבית והפרשי פיחות, כומים שאינם שלו, אך בכל זאת נמצאו ב ברשותו מבלי שבעלי הכספים הור-יקעו על כך. העובדה שמר פרידמן היה לשלם סכומים אלה לא הוסלה ע"י הועדה, והעובדה שמר פרידמן על כך שאמנם חובה זו חלה עליו ה פגומה ע"י הועדה.

ושאל איש ביצוע מן השורה, אדם בניהול מפעלים המתמצא בעולם וה: „מה היית עושה אילו גילית כי מרותך עובד מנהל כלשהו, הנוהג כפי מר פרידמן בחברת „נתיבי נפט"?" י כל ספק כי התשובה המיידית והצד-היתה: „הייתי מפטר אותו מיד". אין , כי התשובה היתה: „הייתי מעמיד למשפט", או: „הייתי קורא למשטרה". את היינו התנהגות של מנהל הדוכה ועדת ויתקון גילתה — בלא דעה כס- — ביחס למר פרידמן, ללא ספק מתחייבת בפיטורין, אך ללא הליכים משפטיים.

ראוי לציין, כי אם ישנו גוף אחד שהיה פותח במקרה כזה בהליכים משפטיים, הריהו צה"ל; אבל בצה"ל מוסר גבוה לאין ערוך יותר כאשר בשאר המלכותיים שלנו, ולפיכך אין לצפות הפיכת של צה"ל יוחלו מאליהם במקר אחרים.

באלה, כידוע, לא נתקיימה רשימת ה-ם שנמצאו ע"י ועדת החקירה במנהלה חברת „נתיבי נפט". אין הילוקי דעות הדיוח, כי מר פרידמן נמנע מלהעמיד את הועדה את כל האינפורמציה שהיה לה, כפי שמציין אלוף (מיל.) זורע, על לשלב מאוחר של החקירה, היינו הגשת מסמכי בלומפילד לעיון הועדה, מר פרידמן את כל־פרשת החברה ומית מן הועדה.

לקו זורע הנושם שהעלמה זו לא היתה ת, אלא מכוונת, משמע היא באה לאפ-למר פרידמן למנוע מן הועדה להגיע האמת. אלמלא התערב גורם מן החוץ, רק רב, כפי שמציין דו"ח הרוב, היה ין שהאמת בענין מחיר הציוד שנמכר פרידמן בתחילתו של הגלגול, תצא , כי אז ענין חשוב זה, שכפי הנראה נתן להקירה נוספת, לא היה מתגלה. מחברי הועדה אינו משבח את מר מן על העלמה זו של עובדות ולהאנ-, אלא שהרוב סרב להסיק מכך כל ה, בעוד שהמיעוט סבור שיש בכך כדי יק פיטורין.

וב, אם תשאל איש ביצוע מן השורה, היה עושה אילו דבר כזה היה קורה ל העובד תחת מרותו, קרוב לוודאי שובה אז היתה כי ענין זה יש לבסור אמת. כשאדם המעיד בשבועה בפני גוף , מעין להעלים בידיעין עובדות הדרו-לחקירה, טבעי שהממונים עליו יעברו חוצם ממנו. זה כבר יותר מדי, גם ה סקנה האינטימית כשלנו.

וב, גם בכך טרם נתמצתה התופעה. עובדה שאין עוררין עליה היא, שמר מן, בתקופה שהועדה דנה בה, עבר ה שתי פעמים על חוקי המדינה בבך קיד כספים במטבע זר בחו"ל ללא אי-כחוק. פעם אחת נתפש, ונמחל לו, כך שב והשקיע כספים בחו"ל באופן בניגוד לחוק. עכשיו אין כל צורך ל איש מעשה, המצוי בעסקים, אלא אדם מן הישוב: איך ראוי לנהג במק-כזה? ומובטחני שאיש לא יהיה סבור, אפשר להתיר לאדם כזה להמשיך ולנהל ה ממשלתית, ומעבר לזה, הענין חייב ת נתון כולו בידי פרקליט המדינה.

●

על רקע זה מתעוררות שתי שאלות: ראשית איך זה יכלה הועדה, כלומר שבה, להמנע מלומר את הסבבי ביותר זה, ביותר בנתונים אלה, היינו שעד ילמת החקירות, שהם עצמם ממליצים על נתן, יש להשעות את מר פרידמן מעבר? הלא איש אינו יכול לקבל בשוויון" את העובדה שאדם, אשר כל שהואר נמצא בו, בועדת חקירה אוהדת ביותר, יך לנהל חברה ממשלתית ולגלגל בידיו ציבור.

תשובה לשאלה זו מצויה לדעתי בנוף ם של הרוב בועדה. ראשית, כוצאים בדו"ח זה התפעלות בלתי רגילה מן כוח, שהפגין הנהלתו של מר פרידמן ת נפט מבארות הנפט של סיני. קשה ין ממה יש להתפעל כל כך. הפקת נפט, ת 1967 ואילך אינה מבחינה אי פלא. ת אנשים על פני כדור הארץ עוסקים , במקומות שונים, ובתנאים שונים. האין יסוד להניח שמי שמסוגל לעשות דבר עצמו בסיני, חייב להיראות כאחד הנפי-שחוקי בני תמותה אינם חלים עליו. יני יודע אם מר חן מ„לפידות" יכול להפיק נפט בסיני או לא, אך אין לי ספק כי אילו לא נמצא מר פרידמן פנוי ין זה, לא היתה ישראל מפסידה אף רה שווקה אחת היה נמצא כי שיפיק . איני בא לגנוע ממר פרידמן את השבח גיע לו על עצם הפקת הנפט ושיווקו. אך היטבו אלה הופכים אותו בעיני לעבג אחר ש„הוכיח את עצמו", שוב אין להחיל ין כללי שיפוט רגילים ומקובלים, שנוצדו נשים במעמדו ובתפקידו. דומה שכך רד-ם את הדבר שני חברי הועדה כמסקו, כי כל אי הסדרים וכל המעשים הנראים, לכאורה לפחות, כמעשים הקירה משטרתית, אין בכוחם להטיל דופי במי שידע להפיק כל כך הרבה נפט.

אך נמצאת בדו"ח הרוב עוד נימה שאינה נעימה למקרא. דומה שחברי הועדה התחומים על דו"ח הרוב, מיחסים מלכתחילה לעסקי הנפט כמה תכונות ההופכות את התנהגותו של מר פרידמן לנסבלת, לפחות כל עוד מדובר בעסקי נפט. „עולם הנפט" כנראה השאיר רושם ביותר על חברי ועדה אלה, וכאילו אומרים הם לנו, במרומז, כי בעולם זה אין מקום לרבנים. יתכן שאותיים של חלק מן העדים שהופיעו לפני הועדה סייע ליצירת הרושם הזה, ויתכן שנוהגן של חברות נפט, כפי שהוצג בועדה, חיזק בהם את ההכרה שלצדיקים ולאיסטניסים אין מקום באותו עולם.

מכל מקום ההתבטלות הזאת בפני הכוח המבצע, ההצדעה האומללה הזאת בפני הבי-צועיזם, לא היו נחלתו של אותו חבר בועדה שאולי יותר מאחרים נתנסה בפעולות של ביצוע, ומכיר את כל האספקטים של ביצוע לא מפי השמועה, אלא מנסיון של שנים מרובות, כ„ביצועיסט" במלוא מובן המלה. יש מי שרואה בהבדלי הערכה של אלוף (מיל.) זורע ושל שאר חברי הועדה עדות להבדלים בין עולם הערכים שלו ושלהם. יתכן שיש בהבחנה זו הרבה יותר משנראה לעין בראיה ראשונה.

אינני סבור שהבדל זה הוא הבדל שבין אידיאליסט לבין אנשים הרגילים בהוויות העולם. דומני שההבדל המתגלה פה הוא זה שבין מי שיודע יפה כי גם המיבצעים המסו-בכים ביותר ניתנים לביצוע במסגרת הנור-מות החוקיות, המינהליות והמוסריות המקו-בלות עלינו, לא רק להלכה, לבין מי שנדמה לו כי בעיות הביצוע, במקרים בלתי שג-רתיים, מחייבות חריגה מסויימת מן הנורמות הללו.

●

השאלה השניה המתעוררת בעקבות פרסום דו"ח הרוב של ועדת ויתקון היא: מה פשר השמחה שלא מעטים נתקפו בה לשמע ההמלצות, גם כאשר אין להם ולפרשה הנדו-נה כל קשר ישיר? היה אף מי שראה בהמלצות אלה כמתנה נאה לחג יום העצ-מאות, עד כדי כך רבתה השמחה.

נדמה לי שתגובה כזו, יותר אולי מתגובות האכזבה שנשמעו אף הן למכביר, מעידה עד כמה רב הענין הציבורי בנושא החקירה. כוונתי אינה הפעם להתנהגותו של איש זה או אחר, אלא לשאלה הרחבה יותר, שהיא היא שעמדה בעצם לדיון: שאלת הנורמות בניהול משק המדינה.

אילו המליצה הועדה כולה, כפי שהמליץ אלוף (מיל.) זורע, היה הדבר, כמעט מאליו, גורר עריכת בדק־בית יסודי בניהול המשק הציבורי כולו. לא משום שכל כך מרובים המפעלים המתנהלים שלא כשורה, אלא משום שרבים מדי המקרים שבהם נת-גלה לציבור שמפעלים ממלכתיים מתנהלים שלא על פי הנורמות המקובלות.

אלא שדו"ח הרוב בועדת ויתקון הופך למכשלה את בדק הבית הזה למיותר, כי גם אם המקרה החריג מאד של מר פרידמן הכ-ניס הדו"ח הזה למסגרת הנורמות המקו-בלות, וטיהר ע"י כך את כל יתר החריגים. כי אם מר פרידמן יכול להמשיך בניהול „נתיבי נפט" למרות כל מה שדו"ח הרוב מונה בו, קשה מאוד לתאר מנהל חברה ממשלתית כל שהוא שיש להדיחו, או שיהיה צורך להדיחו אי פעם בעתיד. כי מה שנקבע הפעם הוא שכל עוד אין מנהל חברה ממ-שלתית מבצע פשע חמור, תמיד יוכל להביא את רשימת ההישגים שלו להצדקת מעשים שאינם כשורה. כל המצליח בניהול החברה, חטאיו מחולים לו, אלא אם כן המחדלים הם באופן בלתי רגיל — כך יש לקרוא את דו"ח הרוב של ועדת ויתקון.

הרווח הציבורי שבקבלת מסקנה זו הוא שאין צורך לערוך מיד בדק בית כללי. זו היא סיבה מספקת לשימחה, למי שמאמין כי הנזק הצפוי מבדק בית כזה הוא רב מדי. אך מי שמאמין שאין כל סתירה פנימית בין ביצוע יעיל של משימות, לבין הקפדה על טוהר מידות, וכי הנורמות שלנו ניתנות להישמר בקפדנות מבלי להסתכן בהפסדים וכשלונות בתחום הביצוע, ימשיך לקוות, כי המלצות הרוב בועדת ויתקון תידחינה, וכי המלצות המיעוט תאושרנה.

בוקיעה - ישוב חדש בארץ המרדפים

„תיכנסו ותראו — אמר הנהג — כיצד הבתים צומחים כאן במהירות. איך אלה תפסו קצב..."

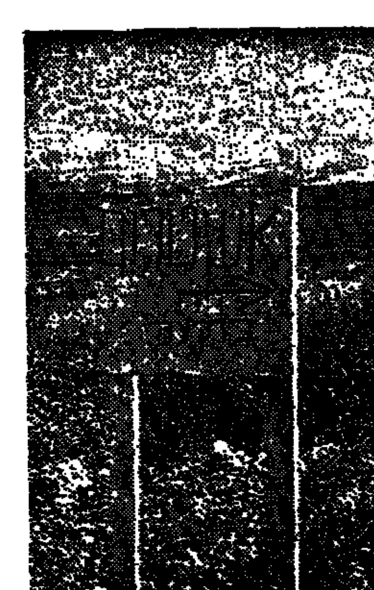

שלט זמני בשולי הבוקיעה, המורה על ישוב ששמו זמני.

בשום מפה עדיין לא רשום שמו של הישוב החדש...

זוהי הדרך העולה מוואדי פרעה אל הבוקיעה וחירבת מוקיסימה

מאת מנחם תלמי

הוא ישב על כבש משאיתו הגדולה — גוץ, שזוף, כר-בע טמבל מוזח על פדחתו, כשעליו מוסטים משקפי השמש שלו. ידיים קצרות, עבות ואיתנות של אוחז בהגה. באחת מהן החזיק כריך ענקי, בשניה ספל של תרמוס. נגס ולגם לסרוגין, כשהוא מערה לקרבו את נוף הבק-עה הארוכה שלפניו.

ארוחת בוקר בצד הדרך, בשממת ההר, מקום בו מתפתל כביש אספלט צר, שדי במכונית אחת כדי לבלוע את כל רוחבו.

עצרנו לידו. החלפנו ברכות של בוקר טוב. רמז על ילקוטו, על התרמוס הפתוח שמא נרצה להתכבד. אמרנו תודה רבה. כבר אכלנו. הוא שאל אם אנחנו נוסעים לבו-קיעה. אמרנו שכאן היא הבוקיעה והצבענו על העמק המוריק, שרבץ לו בין ההרים הקרחים. העווה את פניו. אמר שהוא מתכוון לבוקיעה הישוב. ובידו האוחזת כריך הצביע על הדרך הלבנה, הנוטשת את הכביש הצר ועולה במעלה גבעה.

היה שם שלט מאולתר. מישהו כתב עליו בצבע: בוקיעה.

תכנסו, תראו, — אמר הנהג — כדאי לראות איך בתים צומחים במהירות.

אחר שנגס נגיסה בריאה ליצלע המשיך:

מה זה מהירות! בפעם הראשונה שבאתי לכאן עם הובלה, לא לפני הרבה זמן, לא היה פה כלום. כמה כלים כבדים. כמה ערי-מות של חומרי בניין. עשו כמה קידוחים ב-אדמה, בשביל יסודות. אחרי כמה זמן אני בא עוד פעם. בכל חור יסודות יצוקים! היום זו הפעם השלישית שאני בא לפה. ומה אני רואה? הבתים עומדים! אתה רואה קירות, חלונות, דלתות. איך אלה תפשו קצב!

שתי „בוקיעות"

בשום מפה עדיין לא רשום שמו של ה-ישוב הזה. בעצם, עדיין אין לו שם. רק כינוי נתנו לו. באף מפה עדיין לא סימנו את כביש האספלט הצר הזה, המוליך מבקעה לבקעה וחולף למרגלותיו של ישוב ניבנה בקצב מהיר. השם, בוקיעה, הוא רק סימן היכר, כינוי זמני, שהושאל משם ה-בקעה ההררית המאורכת, המשתרעת כאן בינות להרים הרומים שמעל בקעת הירדן.

שתי „בוקיעות" ישנן בארץ הזאת. המפור-סמת יותר, המטויילת יותר, היא זו שבמדבר יהודה, באזור הורקניה. הבוקיעה הזו, שבה אנו ניצבים בבוקר אביב זיוני זה, היא „הבוקיעה הצפונית", של הרי שומרון, הנבוה בין ואדי־פרעה מדרום ובקעת הירדן ממזרח.

מעולם לא נמשכו לאזור הזה מטיילי־טיול. לא נתגלו בו אוצרים ארכיאולוגיים מרשימים. לא צצה כאן שום נקודת אחיזה מלהיבה, שתצדיק מסעות מפרכים רק כדי לראות „עוד בקעה אחת".

מי שהגיעו לאזור זה, לאחר יוני 1967 כמובן, היו חיילי צה"ל, אשר עסקו במרד-פים אחרי צוללי הירדן, שניסו להצית כאן את שממת ההר ולהגיע אל יעדי הסתר שלהם. בין הצעים הללו, בגיאיות המבהילים למראה, התחוללו כמה מן המירדפים המפור-סמים. מלבד הללו שניסו להימלט, מלבד הללו שדלקו בעקבותיהם בדבקות עיקשת — מי חשב להגיע לכאן?

משכם, דרך ואדי־פרעה

היום, כשיש כביש; היום, כשמקימים כאן נקודת התיישבות ראשונה ובבוא הזמן תתחבר לה, מן הסתם, עוד אחת, יש טעם וענין להתגלגל ולבוא לכאן. לבקעה הזו, הידועה כמעט אך ורק בקריאה במפות. יש מימד חדש. שוב אינה כתם לבן מאורך בין סילסולי הגובה החומים והספרות הזקו-קות. וכדי לראות אותה כבר אינך נזקק למסע רגלי מפרך ולא לטילטולים על גבי קומאנדקאר מתבס עצמות.

באים באורח הפשוט ביותר: במכונית קטנה מכל סוג שהוא. נוסעים על גבי כביש צר מאוד, חדש, מפותל, תלול מאוד בקטעים מסויימים — אבל בסך הכל כביש של ממש, אשר מראשו ועד זנבו 23 ק"מ בקירוב.

איפה ראשו של הכביש? היכן זנבו? תלוי, כמובן, מהיכן אתה בא ולאן אתה נוסע.

אם מן השפלה תבוא, דרך שכם ואדי־פרעה, תמצא את ראשו של הנחש השחור הזה, שיוליך אותך אל הבוקיעה, בקרבת ההסתעפות אל האחוזות חמרה. אל חמרה (בק"מ ה־28 ממרכז שכם לכיוון הג'יפתליק) פונים מכביש ואדי־פרעה ימינה. ואילו אל הבוקיעה (בק"מ ה־26 של כביש שכם — ג'יפתליק) פונים שמאלה.

שלט עדיין אין שם. אבל לא קיים כל כביש אחר, המסתעף ופונה שמאלה באזור אזור. על כן „קשה" לטעות. מהפנייה הזו שמאלה — כאמור בק"מ ה־26 ממרכז שכם — עוד כ־5 ק"מ עד לנקודת הישוב החדשה הנבנית בבוקיעה.

במעלה־שי' אל אתר־פלס

אם תבוא מכיוון עמק־בית־שאן, תחלוף על פני הישוב מחולה ולאחר מכן תגיע, בכביש הבקעה, לאזור „מצבי־הברך". תעבור בצידו של המחנה־הירדני־לשעבר ומיד ל-אחריו מסתעף כביש ימינה, המטפס תלולות אל האזור ההררי שמעל הבקעה.

כביש זה הוא, אם תרצה, תחילתו של אותו נחש אספלט צר, שיביאך לבוקיעה ויוי-ציאך בסופו אל כביש שכם — ג'יפתליק. מצד זה הכביש משולט, אף כי טרם מזכירים שם את היישוב החדש.

תחילתו של הכביש מכיוון בקעת הירדן במעלה תלול מאוד, הנושא את השם „מעלה שי" והוא קרוי כך לזכרו של סגן ישעיהו וייסמן, אשר נפל בקיץ 1970. מעלה זה מטפס מערבה לאורך של כ־9 ק"מ בארץ ההרים הצופים אל בקעת הירדן ואל רוכסי הגלעד. בסיומו הוא מגיע לפיסגה אלמונית, שבמפות הטופוגראפיות מציינים אותה כ־נקודת גובה 257. הערבים קראו לפיסגה זו אבו־זוקה. היום יש לה שם עברי — אתר־פלס, והיא לזכרו של איש הצנחנים, סגן־אלוף משה פלס (סטמפל), אשר נפל בבקעה בתקופת המירדפים.

מאתר־פלס, שכולו רוממות טופוגראפית ועוצמה דוממת, רואים לראשונה את הבו-קיעה — בקעה יפה, שבויית הרים, שאורכה כ־12 ק"מ ורוחבה המירבי כמעט 5 ק"מ. משני צדיה ניצבים כשערי כבוד ראס־ג'דיר וג'בל סמון. אי שם, למרגלות ראס־ג'דיר, שוכנת העיירה טובאס, אותה מזהים עם תבץ הקדומה.

הבוקיעה הוא עמק רך וגינות, שמרבית אדמותיו טובות ואין בו אפילו ישוב אחד. בעונה זו של השנה גבהות תבואותיו ומור-יקות למרחוק. סמוך לשוליו הדרומיים של העמק הזה, על גבי גבעה מאורכת, הנושאת בחובה שרידי ישובים קדומים, מזדקרים ה-יום מגדלי עגורנים, שזרועותיהם נעות חרש.

כאן מקימים את הישוב החדש.

שמה הערבי של גבעת הישוב הוא חירבת־מוקיסימה. בעוד זמן מה יעלו להתנחל כאן, במסגרת „האיחוד החקלאי", המתיישבים ה-ראשונים בבקעת „הבוקיעה הצפונית". כמו ישובי בקעת הירדן תהיה כאן תפארת ה-משקים בראש וראשונה על ירקות חורף מוקדמים.

המתיישבים עדיין לא הגיעו. גם שם טרם ניתן למקום. לפי שעה קוראים לו בוקיעה, כשם הבקעה שלמרגלותיו. אומרים שיקראו לו בקעון.

בינתיים אנו רואים את זה מרחוק, ממרומי תצפית ההר.

מאתר־פלס צונח הכביש תלולות, מתפתל בתוך הציבת הר טרייה, פונה דרומה ובא אל הבוקיעה. כאן הוא פונה מעט מעט מערבה, חולף למרגלות חירבת־מוקיסימה ש-עליה מקימים את הישוב החדש, עוקף אותה לכיוון דרום ויורד להתחבר אל כביש שכם — ג'יפתליק.

כל הדרך הזו, מכביש בקעת הירדן ועד כביש ואדי־פרעה — 23 ק"מ בקירוב.

מדוע דווקא כאן...

עמדנו שם במיסעף, ליד המשאית, הס-תכלנו בבוקיעה היפה והנהג סיפר לנו שהוא תושב אחת השכונות של נתניה, עם אשה פלוס שנים, עם סירת מפרש אתה. הוא הצית סיגריה, שאף צמוקות וגילה, כי בעצם אין הוא מחבב נופים קשויים כאלה, עם הרים מסולעים וקודרים, בלי ירק של פר-דסים, בלי כחול של מים, בלי פרח כחייך. זה יכול לעשות לך שחור על הנשמה. קבע. מה שהוא כן אוהב — את שבתותיו, את חופשותיו, אותן הוא מבלה, בדרך כלל, בים, עם המפרשית הקטנה. לא כל כך חדשה. אבל במצב טוב.

ואף על פי כן הוא מתרצה פתאום. בשיט מבטיו פעם נוספת על פני הנוף ההררי ש-כילנו וכפסיד לאיטו:

אני יודע... בכל זאת יש משהו בהרים האלה. יש אנשים שמתלהבים מזה. והבקעה הזאת די יפה, בעצם. אולי בשבת אביא לכאן את המשפחה. שיראו. שיוכלו להגיד שהיו פה לפני שכל עם ישראל הגיע הנה.

אחר כך התגבל שיש לו היום עוד „גלוהי" אחת ועליו לצאת לדרך. קם, טיפס למושבו הגבוה ונסע.

עמדנו שם ליד המיסעף הזמני, שממנו מטפסת הדרך הלבנה אל הישוב המוקם. סקרנו את הבוקיעה. אולי משום האביב. אולי משום הקמה הירוקה שהשתרעה עד לשורשי ההרים; אולי מפני שפגשנו כאן נהג מנתניה, הלועס לו בהדר פה שחרית בארץ לא נודעת, שעד אתמול היתה ארץ מירדף וכבוד — משום כל אלה אולי נראה לנו האזור הזה שופע הבעת פיוס, כחייך בשלום.

טיפסנו ועלינו אל חירבת־מוקיסימה. פו-עלים יהודים וערבים הקימו שם ישוב חדש. שאלנו בחור אחד, שנשא מפתח־צנורות גדול על שכמו, מדוע מקימים את הישוב הזה דווקא כאן. הוא מדד אותנו במבטים של חיוך והפטיר:

על תכנית אלון שמעת כבר?

هكذا من الأصل

● אליעזר ליבנה

פגישה בבית לחם יהודה

לעתים קרובות יוצא אני לבית לחם. באחד מסיורי בסימטאות העיר ניגש אלי גבר בגיל־העמידה ושאלני באנגלית על מקומו של מוסד השייך למיסדר הסלזיאני. הלכתי באותו כיוון והצעתי שיצטרף אלי.

הילכנו יחד בדרכי עקלתון, מדי פעם דבקה תשומת־לבו לכיבנה כלשהו, וכך נתגלגלה בינינו שיחה. תוך הדברים התברר לי, שאין זה ביקורו הראשון בארצנו; האיש נימנה על אחד המיסדרים הנודעים כל הכנסיה, ועתה הגיע מקנדה. האנגלית בפיו היתה רהוטה, מדי פעם שירבב ביטויים צרפתיים, והרשמתי ששפתנו העברית אינה בלתי־ידועה לו. כשם שלא שאלתי עליו, חוץ ממה שהובהר מדבריו, כן לא ידע עלי אלא שהנני יהודי ירושלמי מקורב לענייני ספרות.

השיחה החלה בנושא נייטרלי: ההבדל המפליג בין שני הנזירים־המיסדים האורטודוכסיים, סבא ותיאודוסיוס, שבמינזריהם ביקר; כיצד ניכר ההבדל במיקום המבנים שהקימו ובדרות השונה השורות בכל אחד מהם, אף שמייסדם חלפו כאלף וחמש מאות שנה. הבנה מסויימת ומסויגת נוצרה בינינו תוך חילופי הדברים, וכך גלשה שיחתנו לענייני ישראל. משפטיו היו שקולים, אמר מה שהתכוון לאמר; הגבתי באותו גל: ולחנו של השיח נקבע בראשיתו. דיבר בהדרכה על הנהגה היהודים בשטחים המיושבים ערבים, בעזה וברמאללה (שם ביקר); וכדי כך הציג, שיחסי היהודים והערבים, אולי, אינם בעייתם העיקרית של יהודי הארץ. הערתו נאמרה ללא הדגשה. יכולתי להתעלם מבנה, אך היא נאמרה לא באקראי, ונעניתי לה:

— ומה היא, לפי דעתך, בעייתנו העיקרית? שאלתי.

— אינני מתכוון לפוליטיקה, השיב. נידמה לי, שאתם מתקרבים לשיטות חדש בענייני אמונה.

חשתי למה נתכוון, אך ביקשתי להשכיל בהסברה נוספת: מהו אותו שינוי אמונתי?

— הנני מלווה זה מיספר שנים את רחשי־הרוח בישראל, השיב בניחותא, ונראה לי, שמתנתקים אתם מההזדהות עם המסורת היהודית ולקבלה כהודאה או כקנה־מידה לחייכם היהודיים. יש לי רושם, שהרוב אינו כוכן לכך.

הסכמתי, שהתגבהנו הרוחנית כמגרת אחרי. כיבהנו המיזה ארוצה. אין זה דבר קל להשתחרר מלבושי כנסיה ומגבילות שדבקו ברבים בכפר דורות של התערבבות בגויים המערביים; ואין זה כהבנה שרבים נמשכים לליברליזם מתירני, לשמאל יכן חדש, לפציפיזם בצורתו הלימו־פוליטי וגיורים מודרניים הולבים.

— הללו לא יתבידו אצלכם. הגיב, היהודים הם אומה דתית מדי, שימצאו סיפוק רציני בגינונים מפוקראלה. כל זה אינו אלא ביטוי של אי־רצון בהמשכת המסורת היהודית, על הפשוטות והובותיה — מתאה שבעליה אינם בעלי־הכרה לגבי סיבה וכיוונה. האין מסתתרת, בעבר לפאציפיזם חילוני ושמאל חדש, כמיהה לשלום נפשי ולאמונה חדשה?

הבהתי מבין לו גילויים אלה. האם זו סיגרה תיאולוגית, או משהו יותר. העיתי: השתלהבות לאידיאולוגיות סוציאליות, כמהליך לעולם־המצווה היהודי, אינה תופעה חדשה אצלנו; ועתה נחלים מאד לבטן של אידאולוגיות סוציאליות.

— כן, כן — גיהפים לדברי — עברה תקופת ההדגבות הסוציאליות. אבד הכלה על האסכטולוגיה המרכסיסטית והורת־הפדות האנרכיסטית. המאלגות היא בחלוף, אך ביניים היא כקילה על ניתוק מזיקה אבותיה קודמה. המעמיקים בדור הצעיר נדחפים להפש משהו רציני יותר... הופעתי לריבוי גרמאים נזבריים, רבנים ומבלים גוצרייב בספרותכם החדשה. זה מיבאים הוד עניין והיבה.

הוא בנה לביים־שלושה שבוע. לא ברור היה לי, אם קרא את יקירותיהם של אותם סופרים בתרגום, או שבא בבקור. עד ההנה אני אם לשאלו לכך, והנה הגענו למחוז־חפצנו.

אפרים קליימן

● מדוע לא קטן הפער?

כיצד זה קרה? כיצד ארע שבחברה שהנהגתה ראתה עצמה מאז ומעולם כסוציאליסטית, שבממשלתה ישבו תמיד אנשים השותפים לצורת החיים השוויונית ביותר שידעה המאה העשרים, חברה שהזרימה סכומי עתק לקליטתם של עולים מחוסרי כל, ששיעורי המסוי בה הם מהפרוגרסיביים בעולם — כיצד ארע שבחברה כזו זועקים היום על קיפוח וקיטוב, על פער ועל אי־שוויון?

האמנם לא היתה האידיאולוגיה החברתית של תנועת העבודה אלא העמדת פנים גדולה אחת? או שמא המצב הנוכחי הינו תוצאה של התפתחות בלתי־נמנעת, שאין להברה עליה? או אולי אין כאן אלא השתקפות הפער בין הנביים — קרי, בין הרצוי למצוי?

התשובה לשאלות אלה אינה קלה. אין ספק שהאצמת הקיפוח העולות בימים אלה משכבות רחבות של האוכלוסיה, נובעות במידה לא מעטה מהדיעותן הגוברת למצבן, ומכדבר לבטא מדעות זו בקול רם יותר משבעבר. ובכך הן מודות, בכה שלא ישכח הדבר כפרדוכסלי, על הצלחה לא קטנה של המדיניות החברתית. יש גם בסיס לטענה כי הרגישות לקיומם של פערים חברתיים וכלכליים היא בחלקה תופעה מיובאת, הניזונה מהדי התפתחויות בארצות בהן פערים אלה עמוקים בהרבה משבישראל. אך מעל ומעבר לכל זאת, ישנם סימנים רבים המעידים שעל אף היות החברה הישראלית ערה יותר מאחרות להשיבות גיבושה ואחידותה, על אף הכוונה למטרות אלה חלק גדול בהרבה כמשאביה משעשו זאת חברות אחרות, ועל אף העליה הכללית ברמה החיים — הלך וגבר בה הקיטוב הכלכלי.

כיצד זה קרה?

השוויוניות המדומה בשכר ובמסוי

ניתן להתווכח על מידת השוויונות שאפיינה את הישוב לפני קום המדינה. אך אין ספק שהעליה ההמונית מכרחה והיתה להגביר את אי־השוויון שבהכנסות. מיומנותה המקצועית של העליה היתה נמוכה מזו של הישוב הקיים, הן בגלל רקעה והן מפאת היותה חדשה בארץ וחסרה ידיעת תנאיה ושפתה. שינוי זה בפרופורציה הגבוהות שבין כוח עבודה בלתי־מיומן לזה המיומן, העלה את ערכם הכלכלי של שרותי העבודה המקצועיים יותר של האוכלוסיה הוותיקה (ושל בעלי כישורים דומים כבין העולים). רבים מאלה שהיו קודם לכן פועלים, נעשו מנהלי עבודה; אומנים ובעלי־מלאכה — לקבלנים, המשכילים שביניהם — לפקידים ומנהלים. תוך שש שנים בלבד מהקמת המדינה ירד חלקם של המועסקים בחקלאות, חרושת ובנייה בכלל האוכלוסיה הוותיקה מ־52 ל־42 אחוז, וחלקם של המועסקים בפקידות וניהול, עלה מ־14 ל־21 אחוז.

ההסתדרות הממשלה, שהחשו מהפערים ההכרחיים שהוליד זה עלול היה ליצור, ניסו לבלמם על־ידי קביעת תעריפי שכר הפרשיים פחות מאלה, שהיו נקבעים לו הותרה פעולתם החופשית של כוחות השוק.

הרבה השגנה באו שנות הרמיתים הבוקדמות. אך השאיפה למנוע הפרשיות גדולה בתעריפי השכר ובמשכורות, עודה קיימת. יתכן שאפשר היה להגשימה, לו נעשה שימוש בתקציבים הציבוריים לשינוי הלחצים בשוק העבודה — להגדלת הביקוש לעבודה הפשוטה, יחסית, ולצמצום זה לעבודה המיומנת. אך בהעדר מדיניות כזו — שעלולה לעכב צמיחתו של המשק — יש גבול ליעילותם של אמצעים מנהליים ופוליטיים בבלימת לחציהם של כוחות השוק. התוצאה הבלתי־נמנעת כוכרת לנו היטב. עקיפת מבנה השכר הרשמי בהעלותים „מתחת לשולחן", בהטבות הנושאות צורה של כיסוי הוצאות וכיו"ב.

תפיסה זו, שעל הצדק להיראות, אף אם אין הוא נעשה בפועל, אפיינה ועודנה מאפיינת גם את הגישה למיסוי. צרכים אמיתיים, אך גם שגרה מהכבנית שזיקתה שוויון וסוציאליזם עם משקל גדול ככל האפשר של הסקטור הציבורי, הנטייה הטבעית של מנגנונים ביורוקרטיים להרחיב פעולותיהם על־מנת להצדיק קיומם, כל אלה דרשו מקורות מימון. מערכת המסים שנבנתה (טלאי על טלאי) לסיפוק צרכים אלה, התיימרה להיות פרוגרסיבית ביותר. מאפיינים אותה שיעורים שוליים גבוהים של המיסוי היכיר והפרשיות עצומה במיסוי העקיף, שנועדה להטיל על כבד יותר על מוצרים הנרכשים על־ידי בעלי היכולת. על־מנת להקהות פגיעתה, האמיתית או המדומה, של מערכה מיסוי זו בתמריצים, הוגבלה תחולתה על סוגים מסוימים של הכנסות וקבוצות שונות באוכלוסיה. הכנסות בצעות נוספות „מאושרות", כרוכים על אגרות־חוב ממשלתיות, ברווחים על כה למכונה השקעות מאושרות ועוד, נהנות מתקרת מס. כך הלך והצר הבסיס שעליו הושתו המסים. ומכיוון שדרישות המימון של הסקטור הציבורי לא קטנו — לוותה שחיקה זו של בסיס המס בהכבדה נטל המסים על הבסיס המוקטן. גברו, איפוא, התמריצים להעלמת הכנסות ולהשתמטות ממס בדרכים חוקיות, דרכים שנפתחו על־ידי עצם ההפליה בין סוגים שונים של הכנסות, כך במסים ישירים, וכך גם בעקיפים. מחקר שנערך לפני כמה שנים הראה, שעיצורי המיסוי הפרוגרסיביים המוטלים על רכב נוספים חלים, למעשה, רק על רבע מהרוכשים. השאר או שפטורים ממנו, או שהם גופים ציבוריים המשלמים את המס מקופת האוצר, או שרשאים להפחית הוצאותיהם על רכב מהכנסתם החייבת במס הכנסה.

לכאורה, אם כל אלה הן תוצאות לתביעם של כוחות שוק, אין לבוא בטרוניה למדיניות, דרכה הם פורצים לעצמם דרך, שהוא היוצרת קיטוב ואי־שוויון. אך האפשרות לעקוף את מדיניות השכר והמסים המוצהרת אינה שוה לכולם, והיא מותנה בנסיבה מוסדיות, ולא באחד הקריטריונים האלטרנטיביים של יעילות הייצור או של צדק חברתי. הצירוף של מדיניות שוויונית להלכה ושל לחצים כלכליים נוגדים שאין בנפים לבלום אותם, מוליד חלוקת הכנסות שאין לה קשר לתרומה היחסית של הקבוצות השונות להפקה, או לרצונה של החברה לקדמן.

הפקעת הרכוש הציבורי

לולא לוותה העלייה ביבוא הון ניכר, היה גידול כח העבודה מגביר את הקיטוב בהכנסות גם בגלל עליית ערכו הכלכלי של ההון, שהיה נעשה אז נדיר יותר ביחס לגורמי הייצור האחרים. אולם, כפי שמורים אובדניו של א.ל. נצחון, כמות ההון למועסק בארץ גדלה יותר מאשר פי שלושה מאז שנות המדינה הראשונות. זוהי תוצאת ההשקעות שאיפשר יבוא ההון שזרם ארצה ואשר הסתכם במשך השנים ב־11 מיליארד דולר. כשני־שלישי של יבוא הון זה הגיע לממשלה ולמוסדות ציבור, כגון הסוכנות, הנתונים להשפעתה. מכיוון שמבחינת הצבר ההון הפרטי היווה הישוב שבטרם מדינה „לוח חלק", למעשה, הרי שלשימוש שנעשה ביבוא ההון הציבורי, ולצורת חלוקתו, נודעה השפעה כרובה על חלוקת הרכוש וההכנסות.

חלקו הציבורי של זרם הכספים מחוץ־לארץ התגלם בהשקעות תשתית רחבות, בכבישים, בחשמל ובנמ"ל, אך גם בהשקעות ישירות, אליהן הגיע דרך תקציב הפיתוח. בצורה זו עברה השליטה עליו מידי הציבור לידי בעלים פרטיים. הבחין תופעה זו העובדה, שכנגד סך כולל של קרוב ל־1.4 מיליארד ל"י של תקציבי פיתוח לתעשייה מאז הקמת המדינה, היו בידי הממשלה בתחילה 1970 מניות של מפעלי תעשייה בערך נקוב של לא יותר כ־151 מיליון ל"י בלבד. השאר ניתן כיעוכו כמענקים ורובו כהלוואות. על־מנת לעודד את ההשקעה במשק, ניתנו הלוואות אלה בתנאים נוחים ביותר למשקיע. אולם על הרקע האינפלציוני של ישראל גרמו תנאים אלה להעברתו לידי הלווים של חלק מהקרן, בשיעור הכוה להפרש שבין שער הריבית לבין שיעור עליית המחירים. להמחשה נזכיר, כי מי שזכה בדצמבר 1969 בהלוואת פיתוח בסך של 100,000 ל"י ב־9 אחוז, יכול היה שנתיים לאחר מכן לפרעה, כולל הריבית, ועוד היה נותר בידיו סכום של 6,000 ל"י — גם אם לא השקיעה הכ כל רווח עסקי שהוא. וזאת מכיוון שמחירי הנכסים שקנה בכספי ההלוואה עלו בינתיים במבר עו ב־25 אחוז. ואם השקיע בנכסי יבוא, היה הסך הנותר בידיו מגיע ל־25 אלף ל"י!

אפיק נוסף בו הועבר רכוש ציבורי לידיים פרטיות, היה זה של מדיניות הממשלה במכירת קרקעות. בנסייתה להתעלם מחשיבות הביקוש בקביעת מחירים, הרבתה הממשלה למסור קרקעות במחיר שמתחת למחירי השוק — „על־מנת שלא לעודד ספקולציה". לו זרקה הממשלה לשוק כמויות קרקע גדולות היה בכך, באמת, כדי להוריד מחירן. (אף כי, בהיות מלאי המקרקעין שברשותה מוגבל, היא לא היתה יכולה להתמיד בכך לאורך ימים). אך בצורה בה התבצע הדבר למעשה, היה בו כדי לתת מענק לכל מי שהוקצתה לו קרקע במחיר הנמוך ממחיר השוק. מכיוון שחלק מהנהנים ממדיניות זו משמשת עדיין הקרקע שזכו בה למטרות צרכניות — זאת אומרת, לדיורם האישי — כרב כשתקופה הוצאותיה במלואן בחלוקת ההכנסות הנוכחית.

הרדיפה אחר הדולר

דרך אחרת בה הועבר הון ציבורי לידיים פרטיות (שאף היא התאפשרה ההרות ליבוא ההון) היתה הממיכה בשער החליפין של הלירה הישראלית. התאבות שער החליפין, בין אם שורכהיזה זבין אם רק למעשה, פיגרו הכיד אחר עליית רמת המחירים בארץ, יחסית לזו שבחוץ־לארץ. היו, איפוא, הקופות במוטכות בהן זכו רוכשי מטבע זר, בעיקר לצרכי יבוא חומרי גלם ונכסי השקעה, בסבסידיה סמויה. בעיקר בעשור הראשון למדינה, בה היתה מרבית היבוא מותנה בקבלה רשיון מבלכה, נהנו מקבלי הרשיונות ב„רווחי מכסה", בהיות המחירים לצרכנים בקומים היו מוכנים לשלם עבור מוצרי היבוא גבוהים מבה שהם עלו, בגלל שער החליפין המלאכותי, ליבואן.

מדיניות שער החליפין, שהיתה ביודעה, לכאורה, להגן על בעלי ההכנסות הנמוכות בפני איתה התיקרות היבוא שהתחייבה כבצב מאזן התשלומים, הביאה את הצורך ביבוא הון ניכר. בבקביל לכך הגלה לההנהגה הכלכלית של המדינה שבבחינה המאבק הכבוהלי שלה, לפחות, קל יותר לגייס דולרים מנדיבים בחוץ־לארץ מאשר להרוויחם על־ידי הגדלת היצוא, או לחסוך את הצורך בהם על־ידי הקטנת היבוא. על מנת לעודד זרימה זו של מטבע חוץ וכתמורה לה, נהגת הממשלה בשנים האחרונות למכור נכסי המדינה למשקיעים זרים. הקלה עליה בכך העובדה שהפיקוח הפרלמנטרי על מכירות אלה הוא רופף לאין ערוך מזה שלו נתון התקציב. מרוב להיטות להשיג דולרים, הוצעו נכסים אלה בתנאים נוחים ביותר, ולעתים — וראה פרשה בתי הזיקוק — אף תוך התחייבות לשמור על רווחיותם בעתיד על חשבון כלל הציבור.

איבוד החשבון ביחס לרווח

כשהכריז בן־גוריון בפברואר 1952 על „מדיניות כלכלית חדשה", לא היה מקרה בסמיכות השם שניתן למדיניות זו, ל־NEP הלניניסטי. בשנים שחלפו מאז גברה, אמנם, ההכרה בכוחו של הרווח בתמריץ ומניע משקי. אולם בד בבד עמה גבר גם הפיתוי להשתמש ברווח המוענק שרירותית על־ידי הממשלה לויסות הפעילות הכלכלית בהתאם לרצונה. במידה בה נעשה הדבר, פסק הרווח להיות תמורה ליזם על סיפוק דרישות השוק, ונהפך לתמורה על סיפוק דרישות הממשלה. לכאורה, זוהי הדרך להשיג מטרות כלכליות, חברתיות הרצויות לחברה כולה, גם כשאין הן כדאיות ליצרן הבודד. אולם כפי שהשתרשה אצלנו, לוקה שיטה זו בעקיפותה. שכן לעתים קרובות מדי מוענק הפיצוי במגזר אחר של פעילות היזם מזה שתמורתו הוא ניתן. נוצרה מערכת סבוכה של התחשבנויות בלתי־רשמיות, בהן המבצות מרווחים עסקיים, או מתן תרומות, אמורים להיות מקוזזים כנגד הטבות מידי הממשלה. הרווחות לצרכי ציבור הפועלים הזוכים בהגנה בפני יבוא מהתחרה, הלוואות נוחות כגמול על ההרבה בחוץ־לארץ, עיסקות פיננסיות מסובכות שנועדו לכסות הפסדים עסקיים שהממשלה גרמה להם — אלו הן מקצת הדרכים בהן מתגלות התחשבנויות אלה. יתכן שרב־מג כבר ספיר יכול להבטיח שבחשבון הקופתי לא ייצא האוצר כופסד. אלא שחשבון זה הוא מסולף, שכן במקרים רבים מוענק הפיצוי לא בכסף מבש, אלא בזכויות ובהעדפות אחרות. ההוצאה המיידית לאוצר היא אמנם אפס, אך בתשלום נושא אז הציבור בצורה מחירים גבוהים יותר, שהרווח המצטבר בהם מעשיר כיסי המועדפים.

רווח הוא הבורה על שרותי יזמות ועל הסיכון שהמשקיע נוטל על עצמו. אך בתנאים ששררו בארץ, בעיקר באזורי הפיתוח, היתה הממשלה כונבה לא פעם להציל מפעל מהתמוטטות, כדי למנוע פיטורי עובדיו. בכך צמצמה בהרבה את איום פשיטת הרגל המהווה בלם לניהול בלתי אחראי. זאת ועוד. המסגרת של חברה בערבון מוגבל מאפשרת לבעליה־מנהליה לצבור באופן אישי רווחים, לכשל על־ידי גביית עמלות מספקים, או אף כמפעליהם הם, גם כשמפעלים אלה צוברים הפסדים. בדרך כלל שכרה של עסקה כזו יוצא בהפסדה. אולם הידיעה שבעת מצוקה תבוא הממשלה לעזרה מפעליהם, היה בה ללא ספק כדי לעודד התנהגות כזו.

מבטע הדברים הוא שהנכונות למנוע סגירתו של מפעל כושל, על־מנה למנוע אבטלה, היתה רבה יותר כשהמדובר היא במפעלים גדולים משבקטנים. וכיוה גם הנטייה לניהול מערכת תמריצים מסווים ועקיפים, שבמציאות לא ניתן ליישמה אלא לגופים כלכליים גדולים. שהיוזן, איפוא, גם להעשיר את אלה שכבר היה להם מכילא.

האמנם מחיר בלתי נמנע?

הקיטוב הכלכלי של החברה הישראלית הוא המחיר בו הושגה צמיחתו המהירה של המשק בעבר. היו לו גם סיבות אחרות, כגון הפיצויים האישיים בגרמניה, למשל. אך באורח פרדוכסלי, ההופעות שמנינו לעיל היו הוצאות־לוואי של מעשים שמטרתם היתה למנוע את הקיטוב הקיצוני יותר, שהיה נוצר בהעדר מסר פרוגרסיבי, ובהעדר עידוד להקמת תעשיות חדשות ולהשקעות באזורי הפיתוח.

היזה זה מחיר הכרחי?

אני סבור שלא. מחיר זה נבע לא מהמטרות, אלא מהאמצעים שננקטו להשגתן, ושהתגלו כמכילים בתוכם סתירות פנימיות רבות. הרצון להבטיח הגנה מטרות כלכליות וחברתיות בצורת התערבות ישירה במשק, הביא לריכוזה בידי הממשלה של הכוח להכרעה שרירותית בתחומים רבים של הכלכלה. בכך היא הזמינה לחצים לחלוקת טובות הנאה — מענקים, רשיונות, כלוות בהוק, קרקע זולה וכיוצא באלה — לא לפי קריטריונים של יעילות כלכלית או של צדק חברתי, אלא לפי אלה של כושר שתדלני, ושל קשר אישי או מפלגתי. נוספה לכך גם הנטייה להלחם בסימפטומים של קיטוב ולא בסיבותיו, נטייה שביטוי לה נמצא בביקורת בה יצאה לפני זמן ראש הממשלה על הוצאות ראוותניות של אזרחים פרטיים. נטייה זו היא המובהה בבסיס הציוותים הרבים של מערכות השכר והמסים שלנו, שסוד יעותן להלכה היא שהולידה את חוסר שוויונן למעשה.

הבעם בביעוה הצבר הוא בהפקת לקחים לגבי העתיד. אם חפצה החברה הישראלית לצמצם את הפערים המתגלים בה עכשיו, הרי שבמבר כף לשאלות חינוך ושיכון היא תצטרך לתת את דעתה גם לרפורמה יסודית באמצעים בהם מתבצעת מדיניותה.

צוות כלכלנים

בטור שבועי זה ב„מעריב" משתתפים בקביעות:

● מיכאל ברונו
● חיים ברקאי
● מיכה מיכאלי
● דן פטינקין
● אפרים קליימן

פרופסורים ומרצים לכלכלה באוניברסיטה העברית בירושלים.

תושבי ת"א-יפו

2 נותרו עוד ימים בלבד

לזכות בהנחה של 7½% עבור

תשלום מסים מראש!

עירית תל־אביב-יפו מאפשרת גם השנה לשלם את המסים העירוניים מראש לכל השנה בחודש אפריל וליהנות מהנחה של 7½%

50 אלף איש שילמו אשתקד את מסיהם מראש באפריל.- כי התשלום מראש הוא:

* חסכוני
* נוח
* מונע טרדות במשך כל השנה.

הצטרף גם אתה לאלה המשלמים מסיהם מראש לכל השנה באפריל ותווכח כי כדאי הדבר.

אנא משור תוכן מודעה זו למכריך גם הם יזכו בהנחה של 7½%

זכור. ההנחה בתוקף בחודש אפריל בלבד.

תשלומים מתקבלים בכל הבנקים ובבית העיריה. כבר מלכי ישראל. במשרדי העיריה ניתן לשלם מראש ולקבל את ההנחה גם אם. מסיבה כלשהי. לא קיבלת הביתה את תלוש המסים.

לנוחות הקהל פתוחות הקופות בבית העיריה היום משעה 7.30 בבוקר עד שעה 2.00 אחה"צ ללא הפסקה

עירית תל־אביב-יפו

„המסובב"

מאת צדוק אשל

„הוא מסובב על כל הראש" — אמרו הפקידות. „חסר לו בורג", פסק השומר הזקן של בית הלינה לימאים עולים.

סימון זכה לבינויים אילה, משום שכאשר בא לברר אפשרות של עבודה באניה, היתה התנהגות מוזרה עד כדי כך שעורר ספק, אם הוא בכלל שפוי בדעתו.

היה בידו פתק ממנהל אולפן באחד הקיבוצים, ובו נכתב שסימון יושב אצלם כבר חמישה חדשים, את השפה העברית אינו מצליח ללמוד, בחברה לא נקלט. סתם איש בודד הזקוק לפרנסה. אולי אפשר להעלות אותו על אניה?

נטלה ממנו הפקידה את הפתק ואמרה לו לחכות בפרוזדור.

בינתיים נכנסו למשרד אנשים שונים. באו לסדר עניינים. אלו יוצאים ואחרים תופסים את מקומם. בתום יום העבודה, כשנטלה הפקידה את ארנקה ועמדה לצאת ראתה את סימון בפרוזדור.

„אתה מחכה למישהו?" שאלה.

„כן", ענה, „אני מחכה שתקראי לי".

הזמינה אותו לכלא שאלון התייחסה אליו כאילו היה „נורמאלי" לגמרי.

דעתה היתה כי צי הסוחר זקוק רק לקצינים נמרצים בעלי השיה וכי בדין שיימצא בו מקום לאחד עלוב נפש. יתכן שידו את להמו בשטיפת הסיפון ושפוך התולדה. אולי יצליחו ללמוד לצבוע ולקפל חבלים ולהיות מלח מן הכניין.

אם היו לו קרובים בישראל הם לא הפגינו כלפיו קירבה יתרה. לא ארחוהו בביתם ולא דאגו להציע לו כר למראשותיו.

לילות אחדים ישן בתוך אוטובוס ציבורי שחנה במכוך. כשהעירו לו כי זכותו לשכור חדר לתבוע ממשרד הקליטה לכסות מחצית שכר הדירה, הביט בה במבט בוהה.

בלית ברירה, איפשרו לו לגור בבית הלינה לימאים־עולים אף שהיה סגור לצרכי שיפוץ.

אין תימום באכסניה זאת ולתקן המים החמים לא פעל. הוא לא התלונן.

„המסובב" היה מכדי להתלוצץ. בבלנות עד שהמטפלים הכנת פנקס־ימאי יסתיימו ועניניו יסתדרו. בסוף עלה לאונה והפליג במעמד של חניך־סיפון

עברו חדשים והוא לא נראה.

אחרים, פוקדים את משרד החיפה לישראל כל אימת שהאניה מגיעה לחיפה. יש תובעים כי צלו לזרוז קידומם המקצועי, תקיצר הקופות והמכורה. יש באים בדרישה כי יעזרו להם לעבור לאניה אחרת, אלה כשב„קר" שבו עבדו הם מדי, משום שיש בו פחות כדי שעות נוספות, או שהאוכל אינו מגדיר, או שרב־המלחים הוא קשיש. המטרידים בעניינים הקשורים בלשכת הגיוס או בענייני דיור. שסתם באים כדי לספר רשמים לגלגל שיחה.

סימון לא נראה באופק.

לפני כמה ימים הופיע במש — התישב בפרוזדור. כשצב הפקידה התרככה סיבוה, הוא כולו.

„מה שלומך", שאלה, „ומה אפשר לעשות למענך".

„באתי לשלם" — אמר.

„מה?"

סיפר שהוא עובד כבר קרוב שנה באותה אניה, בקו אילת מזרח הרחוק. כבר העלו אותו דרגת מלח רגיל והחל מקבל משכורת.

עתה, כשקיבל חופשה של כמה ימים, בא לחיפה כדי לשלם; הבגיע ממנו.

היא אומרת לו שאין מה לשלם. לו, יש לו בוודאי דברים דחופים יותר שעליו לקנותם.

אך סימון אינו מוכן להכות, הוא רוצה לשלם את המגיע ממנו.

הפקידה מוצנת שעליה להכין חשבון, מציעה לשלוח אותו לאניה באמצעות חברת הספנות, אך סימון מסרב. הוא רוצה לשלם מיד ובאשר להכנת החשבון, הרי לו חשבון. הוא מוציא מילקוט יד מעטפה ובה דף שבו רשום כל פרוטה שקיבל בכסף ובשווי כסף.

דמי הלינה באכסניה, ריפוי שיניים, בדיקה פסיכולוגית, הוצאות הנסיעה. התשלום להדפסת תצהיר ותרגום תעודות וצילומי הוצאות זריקה נגד הכולירע, ותשלומים שקבל במסגרת המענק להכשרה בתקופת ההניכות. דבר לא נעדר.

הפקידה מציעה לו לשלם בתשלומים, נניח 30 לירות לחודש.

אך סימון עקשן, רוצה לשלם הכל בבת אחת, שולף כארנקו שטרות כסף מרשרשים ומניח אותם על השולחן. הנה החשבון והנה הכסף ותודה רבה לכם.

„הוא לא נורמאלי" — אמרו שוב הפקידות, „מסובב על כל הראש".

מה עושה הישראלי בזמנו הפנוי?

מאת א. גזית

אם יונהג בישראל שבוע עבודה מקוצר — רוב האוכלוסיה מעדיף כי יום שישי יהיה היום החופשי הנוסף. העדפת יום השישי כיום הפנאי הנוסף, לדעת סוציולוגים, עשויה — מנקודת הראות של אופיה ואיכותה של התרבות הישראלית — להיות בעלת השפעה שונה מזו שתתקבל מהעדפת יום ראשון כיום הפנאי הנוסף.

הם מסבירים: סוף־שבוע הכולל את ימי שישי ושבת משמעותו הקדשת יום „להכנות" לקראת יום המנוחה הבא בעקבותיו. ואילו סוף־שבוע הכולל את יום שבת ויום ראשון פירושו יום של פורקן מתח בסיומו של יום המנוחה. אף כי גם ביום משמש מוצאי־שבת כמועד מועדף לפורקן מתח, הרי אספקת יום נוסף לאחר השבת כיום חופשי עשוי להעניק ליום זה אופי „אורגיאסטי" יותר.

סקר „תרבות ישראל 1970"

זהו סימן נוסף לנאמנות לאידיאל מסורתי בהלום השבת שאובחן בסקר „תרבות ישראל 1970" על דפוסי בילוי וצריכה תרבותית. בתחום המחקר החברתי אפשר לראות בשני כרכי הסקר את העבודה המקיפה ביותר שעשה המכון למחקר חברתי שימושי והמכון לקומוניקציה של האוניברסיטה העברית. זו הפעם הראשונה שנחקרת, ומוצגת, הסוציולוגיה של התרבות הישראלית. מעבר לאינפורמציה עשירה על דרכי בילוי הפנאי והצריכה התרבותית בישראל, ניסה צוות המחקר (מנהלו פרופ' אליהו כץ וחבריו ד"ר מיכאל גור־[...]יץ, עובד כהן, חנה אדוני, לאה איזק, ורמה האז, גילה שורץ) לארגן את הממצאים סביב נושאים בעלי חשיבות מרכזית.

הרי תמצית ממצאיהם:

כיצד מבלים? — מטיילים!

★ הישראלי מקדיש זמן לעבודה בדומה למערב־אירופי. אך הוא מקדיש יותר זמן לאכילה, לטיפול בילדים, לביקורים ולקריאה ופחות זמן לעבודה, לטיפול במשק בית ולבילוי מחוץ לבית. הזמן המוקדש לפעולות „הזמן הפנוי" הוא 4 שעות בממוצע ביום חול ושש וחצי שעות בשבת.

★ הישראלים אוהבים לצאת לטיול בערבים. כמעט שני שלישים מן האוכלוסיה יוצאים לפחות פעם בשבוע. ביום חול ממוצע כרבע מן האוכלוסיה נמצאת בערב מחוץ לבית. עם ההשכלה ועם העליה בגיל יורדת שכיחות היציאה מן הבית.

★ כמחצית האוכלוסיה מבקרת בבית קולנוע לפחות פעם בחודש; בתיאטרון — לפחות כמה פעמים בשנה. מחצית האוכלוסיה אף יוצאת לטיול מחוץ למקום המגורים כמספר פעמים במשך השנה. הטיול הוא אחד משיאי בילוי הפנאי המרכזיים ביותר: בבילוי הזמן יחד בני משפחה וחברים והוא פופולרי בכל השכבות החברתיות. מחצית האוכלוסיה ביקרה במוזיאון ישראל, 80 אחוז ביקרו ביד ושם. למעלה משני שלישים של האוכלוסיה ביקרו בקיסריה, בחברון, צפת ובנגב. מבין דפוסי הבילוי משמש הטיול אמצעי אינטגרטיבי כי האוכלוסיה הישראלית מרבה לטייל ולפגוש עצמה באתרים היסטוריים ולאומיים.

★ הביקור בקונצרטים מוגבל, כצפוי, למעט, לותיקים, למבוגרים בעלי השכלה גבוהה.

★ הסרטים הישראלים הם עממיים ביותר.

★ העתונים הם מקור אינפורמציה חשוב ביותר בכל הקשור לפעילות תרבותית.

רק שליש חבר בארגון כלשהו

★ 30 אחוז מכלל הנחקרים (4000 מרואיינים אישיים עם מידגם מייצג של כלל האוכלוסיה מבני 19 ומעלה בישובים עירוניים) חברים בארגון כלשהו, אחוז השתתפות נמוך בהשוואה למצב בארה"ב, בבריטניה, בגרמניה ובשוודיה. מכלל חברי הארגונים רק 30 אחוז הם חברים פעילים.

★ הישראלי הממוצע איננו ספורטיבי. רק רבע מכלל האוכלוסיה עוסקים בפעילות ספורטיבית פעילה (בעיקר שחיה והתעמלות). כשליש מכלל האוכלוסיה (למעשה כמחצית הגברים באוכלוסיה) נוהגים לבקר בתחרויות ספורט, בעיקר התחרויות כדורגל.

★ כמחצית מכלל אוכלוסית המדגם מבקרת לפעמים בגנים ציבוריים.

86 אחוזים קוראים עתון

★ כמעט כל האוכלוסיה (86 אחוז) קוראת לפחות עתון יומי אחד — 17

אחוזים קוראים עתון בוקר בלבד, 45 אחוזים עתון ערב בלבד ו־24 אחוזים גם עתון בוקר וגם עתון ערב. רק כמחצית מן האוכלוסיה קוראת שבועון או ירחון כלשהו. בציבור הישראלי קיימת דרגה גבוהה של אמינות כלפי העתונות הישראלית. כמחצית מהאוכלוסיה מביעה הסתייגות מהגברת הביקורת על מדיניות הממשלה מצד דפי העתונות.

★ כמחצית מן הנחקרים רכשו לפחות תקליט אחד במשך השנה האחרונה. קניית התקליטים עולה עם העליה בהשכלה והיא גבוהה ביותר בקרב גילאי 30—50.

★ הישראלי אוהב לבלות עם חברים והוא מנהל חיי חברה פעילים. 70 אחוז מכלל האוכלוסיה נפגשים עם חברים כמעט כל שבוע.

★ החברה הישראלית מצטיינת בזיקה חזקה לערכים משפחתיים ותדירות הפגישות עם בני המשפחה היא גבוהה למדי. 37 אחוז מכלל אלה שהוריהם בחיים ובארץ, נפגשים כל שבוע עם הוריהם. אחוז דומה מדווח על פגישות עם ילדים נשואים.

★ כשני שלישים מכלל הציבור נימנים עם המשתתפים בפיס וטוטו. הצעירים בעלי ההשכלה הבינונית ובעלי ההכנסה הבינונית (400 ל"י — 1000 ל"י) הם הפעילים ביותר בתחום זה. יוצאי ארצות אסיה — אפריקה ברמת השכלה בינונית וגבוהה משתתפים בהימורים אלו יותר מיוצאי אירופה ואמריקה באותה רמת השכלה.

★ הישראלי הוא יצור לומד. קרוב לשליש מאוכלוסית המידגם עוסק בלימודים מסוג כלשהו וזהו אחוז גבוה למדי בהשוואה לנתונים על ארצות מערב אירופה. שעור הלומדים עולה עם העליה בהשכלה, יורד עם העליה בגיל. אין הבדל בפעילות לימודית בקרב יוצאי עדות שונות. הציבור מגלה ענין בלימודים באמצעות טלויזיה וכמחציתו מעוניינת ללמוד בדרך זו, בעיקר לימודים כלליים ללא בחינות.

★ כמחצית האוכלוסיה צופה בטלויזיה כל יום (כאן אף גדל המספר) ועוד שליש — כמה פעמים בשבוע. נשים צופות יותר מגברים, וגילאי בינים יותר מצעירים וממבוגרים. בעלי השכלה בינונית יותר מבעלי השכלה נמוכה וגבוהה. הטלויזיה איכזבה את מרבית הצופים בה ו־57 אחוז דיווחו שציפיותיהם היו גבוהות ממה שמוגש להם. מבקשים בידור קל וכבד שני תכניות בעלות רמה גבוהה. כמחצית מהנחקרים סבורים שהטלויזיה מפסיקה שידוריה בשעה מוקדמת מדי בערב. כמחצית מהאוכלוסיה צופה בטלויזיה בערבי שבתות. פעולות חברתיות ומשפחתיות אחרות משתלבות עם הצפייה בטלויזיה.

„עם הספר"

★ חלק גדול מהאוכלוסיה סבור כי הדימוי „עם הספר" עדיין מאפיין את העם היהודי. אך זו דעה אופיינית יותר לדור האבות ופחות לדור הבנים שנולדו בארץ. בעלי השכלה גבוהה בטוחים פחות מאחרים להסכים לדעה זו. גם הדימוי של „עם האוהב תורה לשמה", אופייני יותר לדתיים.

★ בהשוואה לאמריקני ולצרפתי, הישראלי קורא יותר ספרים (לפחות ספר בשנה האחרונה), אבל כרבע מכלל הנחקרים לא קוראים בכלל ספרים. האנגלי והסקנדינבי קוראים יותר והרוסי הצעיר עוד יותר.

★ נשים קוראות יותר מגברים, צעירים ברמת השכלה בינונית וגבוהה קוראים יותר ממבוגרים. לקריאת ההורים יש השפעה חיובית על מידת הקריאה של ילדיהם.

★ קיימת עדות בסקירות כי דיור צפוף משפיע לרעה על מידת הקריאה בין בעלי השכלה עממית. בדרך כלל תנאי הדיור אינם משפיעים ביותר על דרגת הפעילות בתחום זה.

★ כשליש מקוראי הספרים אומרים כי הם קוראים פחות מאז הנהגת שידורי הטלויזיה.

★ כ־17 אחוז מכלל אוכלוסית ישראל רשומים בספריה כלשהי. כ־10 אחוז רשומים בספריות ציבוריות. זהו אחוז נמוך בהשוואה ל־25 אחוז מכלל האוכלוסיה הבוגרת הרשומים בספריות ציבוריות של ארה"ב. נראה כי הספריה הציבורית ממלאה תפקיד מרכזי יותר באספקת הספרים לאוכלוסית העיירות החדשות והישובים הכפריים בהשוואה לערים הגדולות והותיקות יותר.

★ רק 25 אחוז מכלל הקוראים (שהם חמישית מכלל האוכלוסיה) דיווחו כי הם „קוראים הרבה" ספרות עברית מקורית. בעלי השכלה גבוהה מדווחים כי הם „קוראים הרבה" באנגלית.

★ הספרים הפופולריים הם על השואה ועל מלחמת ששת הימים. הקריאה בספרים אלה תורמת להזדהות עם „הזכרון הקיבוצי" ומעניקה לקוראיה תחושה של סולידריות ובטחון.

הדו"ח מנתח את הפונקציות של אמצעי הקומוניקציה ההמוניים וכמה ממימצאיו על הצרכים התרבותיים מובאים כאן.

צרכיו של הישראלי מאמצעי התקשורת ההמוניים הם:

★ לחוש גאווה על שיש לו מדינה, להבין את הנתרחש בארץ ובעולם, *לבלות עם המשפחה. צרכים אחרים* הנתפסים כחשובים מאד הם: „לתת אמון במנהיגים שלנו", „להעלות את מצב הרוח שלי".

★ בסיפוק־ידע על החברה, המדינה והעולם אין תחרות לאמצעי התקשורת ההמוניים. החשיבות היחסית שלהם בסיפוק צרכים אלה היא לפי הסדר הבא: עתון, רדיו, טלויזיה, ספרים וסרטים. אך את הצרכים בסיפוק עצמי ממלאים (לפי הסדר) סרטים, טלויזיה, ספרים, רדיו, עתונים.

★ לבלות עם המשפחה — טובה הטלויזיה. לבלות עם חברים — טובים הסרטים. „להשתתף בשיחות בחברה" ו„ללמוד כיצד להתנהג בחברה" — טובים ספרים ועתונים.

הרוב רוצים בשבוע עבודה של 5 ימים

★ רובה של האוכלוסיה מעוניין להגדיל את הזמן הפנוי (בימי חול) כדי לקצר את שבוע העבודה ל־5 ימים. הדבר נכון במיוחד לבעלי השכלה והכנסה גבוהות יותר ולגילאי 30—50. זהו גיל של שיא ההתחייבויות, הן בתחום המשפחה והן בתחום העבודה, והדבר מוצא ביטויו בחוסר זמן פנוי.

★ הדתיים אינם רוצים שבוע עבודה מקוצר יותר מן החילוניים. אחוז נמוך של המשכילים הדתיים העדיפו את יום שישי כיום פנוי נוסף, וההסבר הוא שהם „המפסידים" במקרה זה יותר זמן פנוי המוקדש לפעילויות תרבותיות ובידוריות, מכל שאר הקבוצות. הם מעדיפים, כנראה, יום שאינו חלק מן השבת כדי שינצלוהו לפעילות פנאי כבידור, ספורט וטיולים. עובדי כפיים (בחקלאות, בתחבורה ובבנין) מעדיפים העדפה יתרה ליום פנוי נוסף באמצע השבוע, אולי כדי לשבור את שיגרת שבוע העבודה.

★ מה יעשה הישראלי ביום פנאי נוסף? יבלה יותר זמן עם בני המשפחה, ינוח ויעשה עבודות בית, יטייל, יבלה עם חברים, יקרא ספרים, יעסוק בלימודים, יעסוק בתחביביו ובספורט.

★ נשים עובדות, אנשים העובדים במסחר ופועלים בתעשיה, בתחבורה ובחקלאות הם הקבוצות העייפות ביותר. החקלאים ובעלי ההכנסות הנמוכות, אף כי הם העייפים ביותר, הם גם הפחות נלהבים לרעיון שבוע עבודה בן 5 ימים. מחסור בכסף, עייפות וחוסר זמן הם הקשיים העיקריים המפריעים בבילוי הזמן הפנוי. (אין ספק שבילוי יום פנוי נוסף יבליט את הפער בין בעלי ההכנסות הנמוכות ליתר קבוצות ההכנסה בארץ שכן ב י ל ו י זמן פנוי דורש גם הוצאת כסף.

מארחים פחות בליל־שבת — בגלל הטלויזיה

★ רוב האוכלוסיה מעדיף את האוירה הביתית והשקטה של ערב שבת המקובלת היום בישראל. אבל חלקים גדולים באוכלוסיה הם בעד תחבורה ציבורית בשבת (61 אחוז), ופתיחת בתי תרבות בלילות שבת (69 אחוז) ובעד פתיחת תיאטרונים ואולמות קונצרטים בלילות שבת (53 אחוזים). רק 43 אחוז הם בעד פתיחת בתי קולנוע בליל שבת. כלומר, על אף החיוב של „ערב שקט וביתי", מעדיפה כמחצית האוכלוסיה כי בליל שבת יהיו יותר אפשרויות לבידור ולבילוי תרבותי. ככל שאופיה של הפעילות „תרבותי" יותר, כן היא מתאימה יותר לערב שבת (לפי דירוג מחייבי הפעילויות האלה בערב שבת).

★ כ־20 אחוז עד 30 אחוז מכלל האוכלוסיה מבקרים בשבת בבית הכנסת (20 אחוז באופן קבוע ו־20 אחוז נוספים לעיתים. לפיכך ההשערה היא כי בכל שבת לפחות רבע מן האוכלוסיה משתתף בתפילות).

★ הישראלי מעדיף לצאת במוצאי שבת מאשר בליל שבת. הטלויזיה השפיעה על חיי החברה ועתה נוהגים הישראלים לארח פחות ולבקר פחות בלילות שבת מאשר לפני הנהגת הטלויזיה.

★ יום שישי הוא יום ההכנות. עובדים בו פחות (עבודה בשכר) ומקדישים יותר זמן לסידורי בית ולטיפולים אישיים. לא נחים בו יותר מבימי חול. יום שבת, לעומת זה, מוקדש למנוחה ולפעילויות פנאי. החילונים מקדישים יותר זמן לסידורים ולטיפול במשק בית. הדתיים ישנים יותר ומתפללים יותר.

בראש החגים — חג העצמאות

★ מבין כל החגים, ליום העצמאות יש „משמעות" כמעט עבור כולם. אחריו לפי סדר „המשמעות": פסח, פורים, ראש השנה, חנוכה, יום כיפור, שבועות, ל"ג בעומר ובתחתית הסולם — בקפיצה מ־70 אחוז ל־20 אחוז ופחות — סילווסטר והאחד במאי. נראה כי בעית משמעותו של יום כיפור טמונה בעובדה כי חג זה אינו מאפשר שום כבבר למשמעות חילונית. או שהנשאל מסכים כי חג זה עוזר לו „לשמור על המסורת ולהרגיש הזהות דתית". או שאינו מסכים לכך. הנחקרים לא ציינו את יום כיפור כחג הנותן להם הרגשת קשר עם היהדות וההיסטוריה כפי שציינו כך את חג הפסח או כ„הזדמנות להרגיש בשינויים בעונות השנה" כמו חג השבועות. כתוך נתונים אלה בולטת חשיבותה של הלאומיות.

התייחסות לתרבות של חברה מחייבת גם בדיקת מערכת הערכים של אותה חברה — גם כדי לתהות על ה„פרופיל" הערכי של אוכלוסית ישראל וגם לעמוד על הקשר בין ערכים לבין צריכה תרבותית.

★ לישראלי דימוי חיובי מאד על עצמו ועל עמו. אנו רואים עצמנו כעם אידיאליסטי, רודף שלום, מתקדם, בעל חוש מפותח לצדק. הוא בעל אוריינטציה משפחתית. את עם ישראל אנו רואים כעם בחירה ובעל שליחות. קיימת תחושה חזקה של קשר עם יהודי התפוצות, כתוך הרגשה של גורל משותף, אם כי יותר אנשים חושבים שהגולה זקוקה לישראל מאשר ישראל זקוקה ליהודי הגולה. אמונות „כנעניות" אינן מקובלות. המעניין הוא שתחושת הקשר ושותפות הגורל היהודי בולטת בלגיטימציה שנותן הישראלי לזכותו על הארץ. הנימוק החשוב ביותר הוא היות מדינת ישראל מדינת מקלט לכל יהודי באשר הוא שם. נימוק זה נראה לנחקרים חשוב יותר, באופן יחסי, מן הנימוק הדתי, המסורתי, הציוני, הצבאי החוקי (החלטת האו"ם).

אין „פער דורות"

★ בתפיסת הסטראוטיפים העצמיים אין הנוער שונה בהרבה מן המבוגרים. לא נמצא, איפוא, חיזוק לטענה בדבר „פער דורות". הנוער והמבוגרים מסכימים זה עם זה במה מאפיין כל אחד. את הנוער: עקשנות, אין סומכים על אחרים, *מחשבה חברתית מתקדמת*, אוהב כל אופנה חדשה, מורד בערכי ההורים, משתדל להנות בהווה בלי לחשוב הרבה על העתיד. את המבוגרים: שמירה על המסורת, אהבת לימוד תורה לשמה, אמונה באלהים, הדגשת חשיבות חיי המשפחה, אורח חיים צנוע.

★ המלחמה לא הפכה (עדיין) את הישראלי להדוניסטי הסבור כי „אכל ושתה..." 70 אחוז מסכימים כי „צריך לוותר על חלק מהנאות ההווה למען העתיד" ו־22 אחוז הציבו ש„צריך להתנהג בעיקר על ההווה" (ל־8 אחוז אין דעה). נראה שגם אם קיימת התנהגות הדוניסטית ברחוב הישראלי הרי הערכה הרווחת בציבור שוללת אותה.

★ אבל הישראלי מייחס חשיבות למזל כגורם להצלחה בחיים. 73 אחוז סבורים, כי „כדי להצליח יש צורך במידה רבה של מזל".

★ עורכי המחקר טוענים כי כמה מן הערכים של החברה היהודית המסורתית בתום האמנסיפציה וכמה מן האידיאלים החברתיים התרבותיים שליוו את צמיחת הציונות, עדיין נראים לעין בתרבות ישראל של שנות השבעים. אחרים נכחדו או שלא הגיעו לביטוי מלא. ערכים מסורתיים נוספים עברו תהליך של חילון (סקולריזציה) ושינוי. כמובן שבעיות הפער החברתי, פשיעה ואלימות, וכן תופעת ה„ישראלי המכוער" (על הקרבן הכלל) מכבידות על המסקנה כי החברה הישראלית ממשיכה בחלק מן האידיאלים והערכים של החברה היהודית המסורתית ושל ראשיתה של הציונות. יתכן שתופעות אלה אינן מוצר חדש של מדינת ישראל והן ליוו את החברה היהודית בגולה ואת החברה היהודית ציונית בארץ של־לפני־שנות־השבעים.

אך עובדה כי מתוך רשימה של 35 צרכים אישיים, חברתיים ופוליטיים, היה הצורך החשוב ביותר „להרגיש גאווה שיש לנו מדינה". מכל החגים יום העצמאות הוא בעל המשמעות לישראלי. *תודעת השואה חזקה מאד* וכמות קריאת הספרים על נושא זה היא גבוהה. הרגשת הקשר ליהדות התפוצה גם היא חזקה. „לגבי חלק ניכר של האוכלוסיה התחלף מרכיב הדת במרכיב „היהודיות", ומרכיב „היהודיות" הינו קרוב ביותר, כמעט שווה־ערך, לזהות הישראלית. על אף תרומתה של המסורת הישראלית לגיבושה של החברה הישראלית נראה לנו כי יש למצוא במימצא זה — יחד עם המימצא בדבר צמצום תפיסת התלות ביהדות העולם בקרב הצעירים — סימן ראשון, ואולי אות אזהרה, לגבי התוצאות העשויות לנבוע מן המעבר מאוריינטציה קולקטיביסטית מסורתית לתודעה לאומית בעלת תחומים גיאוגרפיים צרים", כותבים עורכי הסקר.

לצידו של הצורך „להרגיש גאווה שיש לנו מדינה", עומד הצורך „לבלות עם המשפחה" כאחד הצרכים החשובים ביותר. כאשר נשאלו הנחקרים כיצד ינצלו יום פנאי נוסף אם יקוצר שבוע העבודה לחמישה ימים היתה התשובה הנפוצה: „אבלה יותר זמן עם המשפחה". כניסת הטלויזיה לנוף הפנאי הישראלי עשתה מדיום זה לאמצעי המרכזי המוליך לבילוי משפחתי. המשפחה הישראלית מבלה כשעה וחצי בממוצע ליום מול מסך הטלויזיה. מכך לא משתמע בהכרח כי לטלויזיה גם השפעה מרובה על הכנית התרבותיים של המשפחה.

(רשימה ראשונה בסידרה)

הפטנט

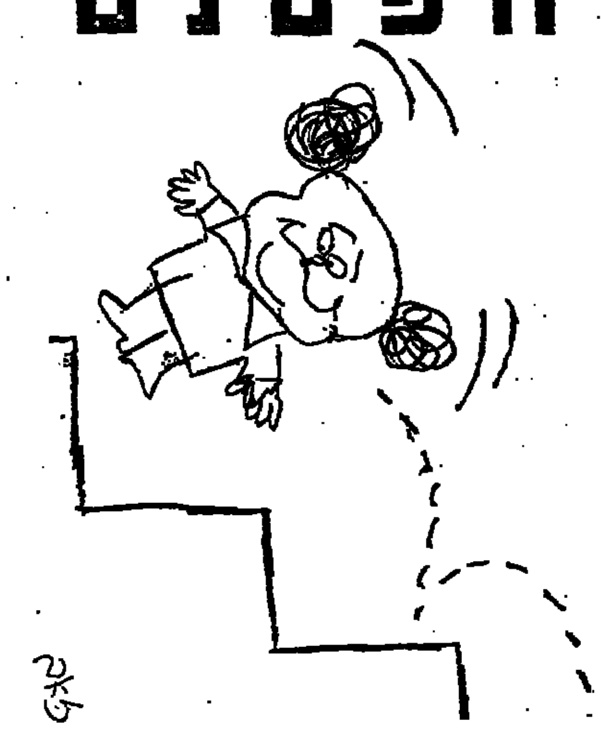

ליצחק נבון שלום רב,

אם צרת רבים היא חצי נחמה, אז יש לך במה להתנחם. כולנו נבוכים, אך רק ישעיהו הוא חכם.

חוק לפיד מס' 1 בדמוקרטיה קובע, כי אין דבר העומד בפני הרצון להדיח מישהו. מאחורי כל אדם שנבחר, בוכה אדם שסולק ממשרתו. הקושי בבחירת יו"ר הכנסת היה בכך, שהמשרה היתה פנויה. הצורך לבחור ביו"ר חדש, בלי להדיח מישהו, גרם מבוכה מובנת בסיעת המערך. וכאן הוכיח את עצמו ישראל ישעיהו כפוליטיקאי בעל שיעור קומה.

אתה הנחת, ברוב תמימותך, כי כישורי המועמדים יקבעו מי משניהם ייבחר למשרה הרמה. השכלה, יכולת, הצלחות העבר, אהדת הציבור, תמיכת שאר המפלגות וכגון אלה. חשבת, לתומך, כי הגיוגל הפוליטי שלנו הוא בוסתן ספרדי. נאיבי שכמוך! את מי זה מעניין מי משניכם מתאים לתפקיד?

ישראל ישעיהו ידוע ידע, כי כשרון, הישגים, דעת קהל וכגון אלה שווים כקליפת השום. הוא הבין כי על מנת להיבחר צריך קודם כל להדיח מישהו. ובהעדר מועמד אחר להדחה, הוא הציע לסלק — את עצמו. זהו פטנט המעורר יראת כבוד.

כי מה אמר ישעיהו? הוא לא אמר: בחרו בי, כי אני האיש ההולם את התפקיד. הוא לא רצה להגזים. במקום זאת אמר: בחרו בי, כדי להדיח אותי מתפקיד מזכ"ל מפלגת העבודה. וזה היה פיתוי שהחברים לא יכלו לעמוד בו. הדחה, ועוד הדחה שכזו!

וכך ממשיך ישראל ישעיהו לבנות קריירה על הבסיס האיתן של כשלונותיו. הוא עושה בתחום זה עבודה חלוצית. כדי להדיחו מתפקיד שר הדואר, הציעו לו את משרת מזכ"ל מפלגת העבודה; כדי לסלק אותו ממזכירות המפלגה, בוחרים בו לתפקיד יו"ר הכנסת.

אל יאוש, יצחק ידידי. במקומך, הייתי סומך על ישעיהו. זהו איש עם אמביציות — ועם פטנט שלא יסולא בפז. תוך שנה וחצי שנותרו עד הבחירות, הוא יעשה מהכנסת דייסה כזו, ששום מחיר לא יהיה עוד יקר כדי להדיחו. אפילו לא כהונת נשיא המדינה.

ואז יגיע תורך, יצחק אפנדי. וביום שתיבחר, נשיר לך כמה רומנסות. את „עוברה מצ'ציקה", למשל, או את „איר בה קרד מאודרה א ירושלים"...

בינתיים, בכנסת, רוקדים לפי מנגינה אחרת.

שלך, בידידות,

י. לפיד

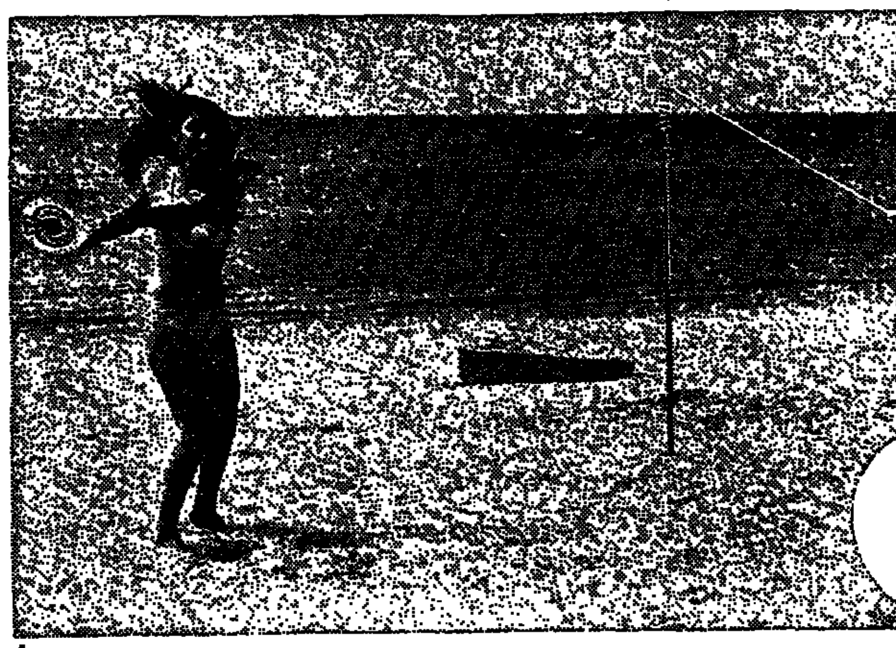

מעצב בהנאה את הגזרה

תשחק על חשבוננו 14 יום

עכשיו בישראל פליק־פלאק המלהיב והמלהיט מיליוני צעירים ומבוגרים־צעירים ברחבי תבל — עכשיו אנו מציעים לך לנסותו חינם על חשבוננו, שבועיים ימים ללא כל התחייבות.

זהו משחק חדיש והדיש, אפשר לשחק בו בכל מקום, בכל עת, בכל לבוש ובכל גיל. יש בו את מעלותיהם של כל משחקי החבטה הטובים ללא מגרעותיהם וללא ההוצאות הכרוכות בהם. זוהי עובדה. תחרותי מאד, מבריק, מקסים:

אתה מקים אותו כהרף עין ומיד אתה יכול לשחק בו ביחידות, בזוגות או בקבוצות. אתה יכול להשיג בו כושר גופני תוך הנאה שלמה ושעשוע רב. עם פליק־פלאק לא תתאמץ להשיג לך יריב, או ירידה נאה. הפליק־פלאק מרתק ומהנה כל אדם, בכל גיל ובכל מין. הפליק־פלאק מאחד את המשפחה בשפת הים, בחניון ובחצר. הוא מעסיק את הילדים ומרחיקם מהכבישים הסואנים. כל ילד יכול להציב את המערכת ולהכינה למשחק תוך דקה אחת. נוסף להיותו משעשע ומבדר, גדולי הספורטאים ממליצים עליו בכל לב, הוא משפר את כושר העיתוי והתיאום, מחדד את האינסטינקטים והתגובות ומגביר את הזריזות, הצירנות וכן מפתח את השרירים. אינך חייב להיות אלוף כדי ליהנות מפליק־פלאק.

אנו מציעים לך אותו במחיר מיוחד לפי שיטת „המכירה הישירה" שלנו ואנו מאפשרים לך לנסותו ולבחנו בביתך או בכל מקום שתחפוץ. אינך זקוק לשטח משחק מיוחד, פשוט תקע אותו בחצר, במגרש, בגינה, בחניון, בשפת־הים, למעשה בכל מקום — והוא מוכן למשחק.

נסה אותו במשך שבועיים ימים ללא התחייבות קניה. אנו בטוחים שתשתכנע בטיבו, בתועלתו ובהנאה שתפיק ממנו. מהר לשלוח את הזמנתך. המלאי מוגבל והמאחרים עלולים להתאכזב, מלא את התלוש המצורף ושלח אותו עוד היום.

© Mailex (Israel) Ltd

שובר הזמנה לנסיון חינם

אל: מיילקס (ישראל) בע"מ רח' המלאכה 3, חולון 851—58 טל' 843185

סמן בתוך המשבצת איזו הצעה אתה מעדיף:

☐ כן, אבקש לשלוח אלי את הפליק־פלאק להנאה בביתי של 14 יום חינם. [illegible]

☐ [illegible]

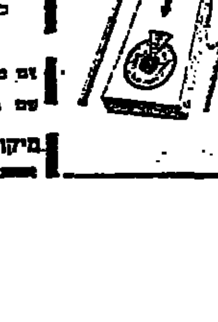

שם משפחה ______

שם פרטי ______ עיר ______ רחוב ______ מס' ______

מיקוד ______ מס' תעודת זהות ______ טל' ______

החתימה הפרטית

כת. 18.4

صكنا من الاهل

مكان الأصل

„אוכל הנחשים" [illegible]

שליח המודיעין נתפס לפני 11 חודשים בביתו של כאמל קאנג', המחכה עתה בכלא ישראלי לגזר דינו באשמת ריגול למען סוריה ● הוא היה המקשר בינו לבין אחיו המשרת בדרגת אלוף בצבא דמשק ● כיצד נולדה תכנית הבריחה ● התכנית היתה: להתחמק דרך המינהרה מן המחנה, להגיע לאזור ירושלים, לרדת לבקעה ולעבור את הירדן ● הקרב עם משמר צה"ל

מאת יעקב ארז

שר ההגנה הסורי ליווא (אלוף) מוסטפא טאלס, בא לפני חמישה ימים לבית החולים הצבאי בדמשק לביקור בלתי שיגרתי. לא בכל יום פוקד קצין בכיר בצבא הסורי את מיטותיהם של חיילים פצועים. הפעם בא לחוזות לשני השבויים הסוריים שברחו מכלאם בישראל ולפארם.

„אתם — אמר ליווא טאלס — מוכיחים במעשיכם כי עמנו הערבי אינו שוקט על שמריו. עם זה עתיד לשחרר את אדמתנו הקדושה ולהחזיר את הכבוד לעם הערבי". השר לחץ את ידיו של סוראי האשם עבדו השתהה במיוחד ליד מיטתו של הרב־סמל הדרוזי נדיא אבו סאלח. הוא הביע בפניו את התפעלותו מתיכנון הבריחה ודרך ביצועה. אין ספק ששר ההגנה הסורי ברך עמו גם את נסיבות לכידתו בשבי ישראל.

11 חודשים לפני הפגישה בבית החולים נלכד איש „המשרד השני" הסורי על ידי כוחות צה"ל. ביום שני ה־21 למאי 1971 היה נדיא אבו סאלח בביתו של הנכבד הדרוזי כאמל קאנג', כאשר יחידת צה"ל הפתיעה את השניים ועצרה אותם. כאמל קאנג' חשוד בריגול לטובת סוריה. נדיא אבו־סאלח, שאר בשרו של הנכבד ממג'דל שאמס היה מפעילו. לפנות בוקר הושלם הכיתור. כוח של צה"ל התפרס במרכז הכפר הדרוזי הגדול, והחיילים חבושי הקסדות תפסו עמדות שחלשו על מבואות בית האבן הדבוק לצלע החרמון. משעלתה השמש נעורו תושבי מג'דל שאמס והבחינו בתכונה הצבאית. לפתע הופעל הרמקול: „אין לכם שום סיכוי. אין תוחלת, מש מסתרה". אנחנו יודעים שאתם נמצאים בבית. עליכם לצאת בידיים מורמות ולהכנע. אם תפתחו באש נפרוץ בכוח. אתם מוקפים" — אמר חייל דובר ערבית. מפקד הפעולה ניצב גלוי מול שער הבית כדי שיושביו יוכלו להבחין בו.

„החלטנו להיכנע!"

שעות אחדות קודם לכן התחבט הקצין הבכיר, שהתנסה כבר בקרבות רבים, ב„בעיות הכמיכה". היה עליו לבצע את המעצר, למנוע מן השניים בריחה אל הגבול הסמוך ולהימנע מהרג מיותר. פתיחה באש עלולה היתה לגרום מהומה בכפר, לגרום קטל בבית המגורים של כאמל קאנג', שבו היו נשים וילדים וביניהם תינוקת בת חודשים אחדים בלבד. הוא נהג בזהירות. הכיתור הושלם, העמדות נתפסו ואז מבלי שאנשי הכוח נתגלו הושמעה הקריאה ברמקול. בפעם הראשונה לא היתה תגובה. כעבור זמן מה שוב קרא החייל בערבית ליושבי הבית להיכנע — אך תגובה אין. חלפו דקות נוספות של מתח והתחבטות הדלת המחכת נפתחה. „החלטנו להיכנע", אמר כאמל קאנג' חיוור כמורא ורועד מהתרגשות. „בואו פנימה כדי שלא תיגרם בושה" הוא אמר. המפקד סירב. הוא ציוה על הגברים יושבי הבית לצאת ללא נשק כשידיהם מונפות למעלה. כאמל קאנג' יצא הראשון, שפמו רטט. בעל הבית בשבטו מרגליו הוא צעד יחף בבדרך לעיני תושבי הכפר הנדהמים. אחריו יצא הסורי. גבר מוצק, רחב כתפיים, שערו שחור וסבוך. הוא לבוש היה חולצה ומכנסיים „אזרחיים" ולרגליו „נעלי קומנדו". אף הוא היה נפחד. העיף מבטים מבוהלים אל ה„עוזים" וה„קלשניקובים" שהיו בידי החיילים שלכדוהו. חשש כי ייפלט צרור ויפגע בו. „הוא לא היה גיבור גדול. היה מופתע ומבוהל. ביצע את כל ההוראות שנאמרו לו", נזכר בימים אלה אחד החיילים שהשתתף בלכידה.

אוכל הנחשים

בבית האבן נערך חיפוש כדוקדק. נמצאו מסמכים שהרשיעו את כאמל קאנג' בריגול וכן ציודו של איש הצבא הסורי: תת־מקלע „קלשניקוב", אקדח ומספר רימונים. בחקירה נתברר כי בתחילה ביקש רב־הסמל להחם על נפשו, אך נעתר לתחנוני שאר בשרו כאמל קאנג' ונכנע.

בארנקו של נדיא אבו־סאלח נמצאה תעודת חייל בצבא סוריה, מכתבים שונים וכן מספר תצלומים. הגבר בן ה־28, נראה בצולם ב„פוזות של להטוט", ניצב בעמידה מפוסקת כשה„קלשניקוב" בזרועותיו, צופה אל הגבול, מסובב בחוצות דמשק. אחת התמונות העידה על אימוני הקומנדו שעבר. הוא נראה כורע ברך, מחזיק בידיו נחש ומסיר את עורו באמצעות שיניו. זה מכבר נתפרסמו אנשי הקומנדו הסוריים כ„אוכלי נחשים"... הפעם נמצאה עדות מוחשית על כך.

נדיא אבו סאלח, המכונה נאג'י בן החמולה הגדולה בכפר מולדתו מג'דל שאמס. הנכבד הדרוזי כאמל קאנג' החשוד בריגול, ואחיו האלוף הסורי ניר אידן קאנג' נמנים על חמולה ענפה זו וכן בן הדוד סליבן קאנג' אבו סאלם המכהן כמוכתר מג'דל שאמס, מאז מלחמת ששת הימים. נדיא נולד בכפר, למד בבית הספר במקום ועיבד את משק הפרוחים של משפחתו בעמק יעפור הסמוך. בהגיע מועד הגיוס, הצטרף לשורות הצבא הסורי. עד מהרה הצטיין בתפקידיו הצבאיים. אין ספק שנעזר בכהונתו הבכירה של קרובו, האלוף קאנג'. הוא נודע כלאומני סורי וכרבים מצעירי הגולן הצטרף למפלגת הבעת. משתם שרותו — יש אומרים כי שב לכפר מולדתו, אך חיי הצבא היו לרוחו ובעבור תקופת מה נתגייס לצבא הקבע. הוא השלים אימוני קומנדו, הצטיין בחוש התמצאות ולאחר מלחמת ששת הימים הועבר למודיעין הצבאי הסורי ל„משרד השני".

בשליחות המודיעין הסורי

נאג'י הכיר היטב את הגולן. השבילים הנסתרים בחרמון היו כספר פתוח לפניו. הוטלו עליו משימות מודיעין והוא בצען. כשהיה חודר לרמת הגולן נמנע מלפקוד את בית הדוד המתגוררים עדיין בכפר. הוא חשש כי יתגלה על ידי מישהו מבין תושבי הכפר ואלה יסגירוהו. לפני כשנה וחצי הוטל עליו ליצור קשר עם כאמל קאנג'. הוא הגיע לביתו לעת לילה והשפיע עליו לפעול למען סוריה. לאחר מכן אף ליווה את כאמל קאנג' אל מעבר הגבול ובכפר הדרוזי הסמוך חאדר, הנמצא בשטח סוריה, המרוחק ממג'דל שאמס 3 ק"מ בלבד, הפגיש את שני האחים: הנכבד הדרוזי שהיה מקובל על אישים רבים בישראל והאלוף הסורי כנתמנה כמפקד כוחו דמשק.

כאמל קאנג' החל, כנראה, „אוסף" מידע למען המודיעין הסורי ונדיא אבו־סאלח היה הבלדר. פעמים רבות חצה את קו הפסקת האש בגולן מבלי שיבחינו בו. עד אשר נלכד לפני 11 חודשים.

עם תום חקירתו הועבר רב־הסמל הדרוזי למחנה השבויים במרכז הארץ. אמנם הוא נלכד לבוש בגדים אזרחיים, אך בכיסו היתה תעודת חייל. יתכן שאפשר היה להעמידו לדין, מאחר שהיה לבוש בגדים אזרחיים ועסק בריגול.

נדיא אבו סאלח נמסר לאנשי המשטרה הצבאית ומצא את מיטתו ב„ביתן הסורי". בביתן נהג רב־הסמל הדרוזי להתנשא תחילה מן השבויים האחרים. הוא התייחס אליהם בבוז, אך דומה כי לאחר תקופה מה הסתגל לחיים החדשים. בבואו לגדר המקיפה את המכלאה, היה מעיף מבטים על הפרדסים המוריקים סביב. חושיו המחודדים כאיש שדה, אמרו לו „מכאן אפשר להמלט".

מסתבר כי בכלא למד פרטים על אזורי הגבול עם ישראל. מכשיר הטלוויזיה המכוון לצרכי השידור של הטלוויזיה הישראלית, איפשר לו להתרשם מן הנוף בבקעה וסמוך לירדן. כן מהדיווחים ברדיו ובטלוויזיה יכול היה ללמוד על ההתקלויות שהיו לכוחות צה"ל עם המחבלים שניסו לחדור. כאיש מודיעין האמון על איסוף פרטים, החל בודאי בלקט עובדות שיסייעו לו בעת הבריחה. הוא נוכח לדעת שישראלים נוהגים בליברליות בשבויים. אין הם מטרידים אותם בחיפושים מדוקדקים, אינם פוקדים את הביתן בשעות הלילה. השומרים מאפשרים לשבויים לחיות את חייהם. חבילות רבות מגיעות אליהם באמצעות הצלב האדום. שליחיו פוקדים את המחנה פעמים רבות. בתקופת הצבי הוצאו השבויים לטיולים במרחבי ישראל, הם ביקרו בטכניון בחיפה ובירושלים. נדיא, יכול היה ללמוד את המרחקים ולעמוד על כך שמחנה השבויים שוכן במרכז הארץ, סמוך לכביש הראשי, באזור שבו מרובים הפרדסים וכן הישובים. הוא ודאי חרט פרטים אלה בכוחו.

הבריחה

עם בוא האביב החליט לברוח. הגדר הקרובה לביתן מרוחקת רק כ־3 מטרים. את הגדר השניה אפשר לחצות ללא קושי, ולידה משתרע הפרדס. השומרים לא הצטיינו בעירנות. איש מהם לא שיער שהשבויים ינסו להמלט. הסדרים במקום היו קבועים, כבעם שלא היו הפתעות בחיים השגרתיים. ונדיא החליט לפעול.

בשבת בבוקר הוא גילה את דבר הבריחה לחבריו. הסביר להם מה תהיה שיטת הפעולה: כריית מינהרה, אל מעבר לגדר הקרובה ואחר מנוסה לפרדס. משם, הוא הסביר, יש להגיע לאזור ירושלים. לרדת אל הבקעה, לחצות את הגבול צפונית בגשר אלנבי או להמשיך צפונה בגדה ולעבור את הירדן באזור אל־חמה. מבין ערימת בגדיו חשף יתד מתכת מחודדת שתשמש לפיצוח רצפת הבטון של התא. בקופסאות השימורים הריקות ובסנבי האוכל יפנו את העפר מן המינהרה לקצה הביתן שם הם השירותים.

עם לילה, סמוך לשעה 8 החלו 42 השבויים הסורים בפעולת הכרייה. ריצפת הבטון שלא היתה מזוינת נפצחה עד מהרה. בעזרת היתד החלו בכריית המינהרה. השומרים שעל המגדלים הסמוכים ואלה שסבבו בין הגדר לביתן לא הבחינו בתנועה חשודה. כל השבויים נתנו יד לעבודה. איש מהם לא עורר תשומת לב. בתוך שבע שעות הושלמה כריית המינהרה באדמת החמרה הכבדה שלא הצריכה בניית תמוכות. אורך המינהרה היה כ־3,5 מטרים.

נדיא נכנס ראשון זחל פנימה, עד אשר הגיע ליציאה מעבר לגדר. הוא הבחין בשומר נע לרוחב הביתן במרחק מטרים אחדים ממנו, המתין עד אשר יפנה את גבו ואז יצא מן המינהרה וזחל אל הגדר השניה. השומר לא הבחין בדבר. שנים בין השבויים הסורים הצטרפו אליו: סוראי האשם עבדו ורב סוראי ג'אסר איברהים חכים. כולם לבשו בגדים אזרחיים ועליהם את סרבלי השבויים. למרות התאורה איש לא הבחין בהם. לא השומרים שעל גבי המגדלים, לא השומרים שנעו סביב לביתן.

(מסתבר כי גם האחראים לשמירה היו שאננים מדי. הם נמנעו מ„פעולה מפתיעה" כמו ספירה לילית או סתם ביקורת בתאי ביתני מחנה השבויים, שהוקמו בתקופת המנדט הבריטי, לא נועדו להיות מחנה כעבר, ולהתאמתם היה צורך בהשקעה גדולה והדבר נדחה).

האחד שנלכד

סמוך ל־3 לפנות בוקר היו כבר שלושת הבורחים בפרדס הסמוך. חבריהם בביתן הדפו את התריס הנוהים של מחנה השבויים על ההתכנות בבריחה. הם לא האמינו שאפשר להגיע ממחנה במרכז הארץ לאזור הגבול ולחצותו. בפרדס התפצלה דרכם של השלושה. נדיא אבו־סאלח וחברו האשם עבדו החלו בציון מזרח, אל ירושלים. ואילו ג'אסר אברהים חכים עלה על הכביש הסמוך והגיע לראשון־לציון. בעברית עילגה, שלמד ככל חבריו בכלא, הסביר לתושב ישראלי שניקרה בדרכו כי הוא מבקש למכור את שעונו. הלה „קפץ על המציאה" ושילם סכום של 30 לירות בעד שעון היד. מראשון התגלגל ג'אסר אבראהים חכים ליפו, שוטט בחוף ימה של תל־אביב והגיע לתחנה המרכזית. שם הבחין בו שוטר. ביום שיודהה — ונעצר.

בשעות הבוקר של יום ראשון, סמוך לשעה 10 נערך מסדר נוכחות ב„ביתן הסורי". אחד השומרים הבחין כי רב־סמל אבו סאלח נעדר מן השורות. הוא היה בין המפורסמים הבולטים שבכלא, הן בגלל דמותו הגברתנית והן בעקבות התנהגותו היהירה. עד מהרה התברר לאנשי המשטרה הצבאית כי חסרים שלושה שבויים. אירעה בריחה.

כוחות המשטרה וצה"ל שהוזעקו לאזור, החלו בחיפושים נרחבים באמצעות כלבי גישוש ובסיוע מחסומים שהוצבו על הכבישים. אך החיפושים לא העלו דבר.

ההיתקלות ליד גשר אלנבי

נדיא ועבדו הגיעו כנראה לירושלים. יתכן שהסתייעו בנוער ערבים מקומיים. בכל מקום יש להניח שהם נעזרו בכלי רכב בהסיעם ליריחו. יתכן ששם הסביר להם כיצד להגיע לחצות את הנהר. הם החלו בצעידה לכיוון גשר אלנבי. סמוך לחצות. הבחין בהם מארב של צה"ל באזור שמצפון לגשר. פני הקרקע בבסים נוחים למיסתור. ומכוסים בחורש באדיות ההולים המבותרו. כשהבחינו אנשי המארב במקומם לפני הגדר ירו לעברם צרורים צפופים של אש, אולם הם נעלמו בעיניהם. אנשי המארב החלו להפיס אחריהם. הכך בה לאחר מכן נתגלו שוב, הפעם כבר בין הגדר לבין הירדן. שוב נפתחה לעברם אש ודמויות הבורחים נעלמו. בתוך [illegible] נסרק האזור באש, אך שני הבורחים הצליחו לחצות את הירדן. שם נפלו לידיהם של חיילים ירדניים. שב נפלו פצועים. הירדנים הושיטו להם עזרה רפואית. העבירו אותם לבית החולים צבאי ואחרי שעות אחדות מסרו אותם לשלטונות סוריה.

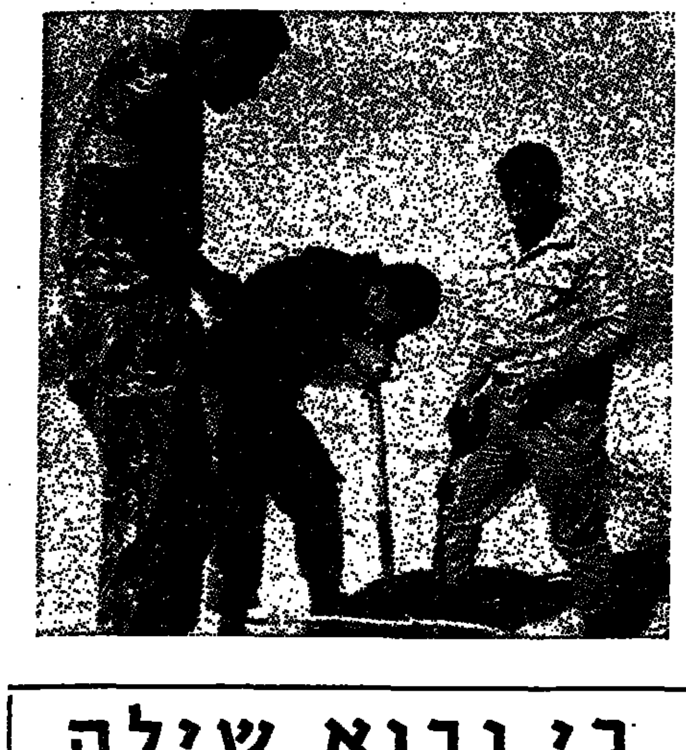

אין ספק שאישים נכבדים בממשלת ירדן הכריעו בעד החזרתם המיידית של השבויים הסורים למולדתם. באמצעות מחווה זה הם מבקשים ליפר את יחסיהם עם ממשלת דמשק שסגרה את הגבול עם ירדן ואף אינה מאפשרת כעבר במרחבה האווירי לרבה עבון.

בבית החולים הצבאי שבדמשק זוכה רב הסמל הדרוזי יליד מג'דל שאמס לאותות הוקרה והערצה על הצלחת בריחתו ממחנה השבויים. קרובו, הנכבד הדרוזי כאמל קאנג', עדיין ממתין לגזר דינו בכלא ישראלי.

כי נבוא שילה

יעקב שרת

וביום העצמאות מעבר לנשפים ולַיין /
התפקדנו בקפה בבכוניתה במבואות ירושלים /
וכפי שספר נהגי ערכנו כרה / ב„הר השמחה"
אל מול הבירה / וככות הלילה והספור והשיר־
רה / נסענו צפונה בשקיעה אדירה / עברנו את
ארץ בנימין וירדנו במעלה נמוכה / ובפנותנו
מזרחה באנו שילה המכותנה.

והיו בבאים לא אחד ולא שנים / אשר ראו־
שובה בחייהם עמדי בשילה אשר באפרים / ועוד
בלבם תודה למנהגה וליזמתו חברת המנוחה /
להקדיש כל יום עצמאות להכרות עם הארץ
הברוכה / וכבר היא נצבת בראש על החרבות /
ועיניה נוצצות ופיה חוצב להבות / והוא
מסביר ומבאר ... דוקא כאן / הקימו אבותינו
ההלה את המשכן / ואיך היה המקום עתיר
בקרבים לגיפה עד שקבלו בני בנימין לארב
בו בבצע החטיפה / ואכן יקראו הקרבים לגיא
המחצה , עמק הבכיות עד היום הזה!

וכך כרגע קרבע נתתק הקשר / עם הארץ
היפה הזאת אשר נטשנוה בלי פשר / וכמו
נתפרצו דברי הימים המפלאים והמעותים /
והוסר החיץ בינינו ובין ימי השופטים / ובהחל
השמש לשקע במערב / בפנות עם המטיילים
לחזור לאחוריו / עוד רעם מנשה בקול אימת־
גיו / ונשמע למרגלות התל כנביא קדמוני /
והוא מטיח בעם אשמה איומה: / על מי ועל
מה נטשתם את שילה הקדושה לאמה?

ובדרך חזרה נתהרהרו הלבבות / על יחסנו
המסכסך לאדמת האבות / על התרפקות על עבר
ועל חזון לעתיד / על ההפוכות ארץ ועם מאז
ומתמיד / והנה ילד ערבי מן הספלא / המתק־
רוצצים בעבורי הכפר תורוסט־ריאה / השליך
גבעול־שום לתוך המכונית פנימה / ופגע בלחי
הבת אשר קול בכי הרימה / ותוך כדי מרדף
בין הזיתים והתאנים / אחרי השובב הקטנים
המתאנים / נזרקת פתאם מימי שילה ובנותיה /
להתמודד מחדש עם המציאות ובעיותיה.

[illegible]

ביטול הצורך ברשיונות־תנועה תשפיע ביותר על רמת השכר ברצועה ועל מספר המועסקים בישראל

מאת עזרא ינוב

מחרתיים יבוטל הצורך בקבלת רשיונות יציאה מרצועת עזה ותושביה יוכלו מעתה לנוע באופן חופשי לשטחי ישראל, ליהודה ולשומרון. אין ספק כי בכך נפתחת תקופה חדשה ברצועה שיהיו לה תוצאות מרחיקות־לכת.

בעת ההיתר על היציאה בממשלה, טען כבר [illegible] כי ביטול [illegible] היציאה יביא להגדלה במספר המועסקים בני הרצועה בשוק הישראלי. כנגדו טען [illegible] כי הצורך [illegible] לגבי לינה לילה של [illegible] בישראל [illegible] על [illegible] אוכלוסיית הרצועה בישראל. אך דומה כי רק לאחר [illegible] בין הרצועה לישראל — [illegible] את [illegible] בעקבותיו [illegible] התעסוקה ברצועה ובישראל — הן ברמת השכר הן [illegible].

[illegible] כי [illegible] לישראל [illegible] הלכה וגדלה של השכר, [illegible] התעסוקה [illegible] הרצועה [illegible] — על אפם [illegible] של [illegible] ברצועה [illegible].

ההלם הראשון

[illegible] של [illegible] בתעסוקה [illegible] העבודה ברצועה. את ההלם [illegible] ברצועה לפני שנתיים [illegible] עם [illegible] לעבודה [illegible] בישראל לאלפי בני הרצועה.

זה היה הלם [illegible] את השכר של 1.80 לירות ליום עבודה בקטיף הפרים בפרדסי חאן יונס — עם השכר של 17 לירות לעבודה [illegible] בקטיף בפרדסי [illegible] באשקלון, או 35 לירות ליום לפועל [illegible] בעבודת [illegible].

[illegible] של [illegible] ואילו [illegible] בגלל אלפי הפועלים [illegible] ברצועה עם [illegible] בביתם.

פקד־זוהר בעירית עזה, גילה בסוף חודש יולי 1970 כי הא מרויח 120 לירות בחודש ואילו בני [illegible] היוצא לעבוד בבנין באשקלון מרויח סכום זה במשך 4 ימים... ואילו השוטר [illegible] בעל ותק של עד 25—30 שנה (כן, ברצועה המצאו את השוטרים הוותיקים ביותר בארץ ישראל. הם שרתו את המנדט הבריטי ואת המצרים ועתה את משטרת ישראל), גילה כי בעד [illegible] איננה עולה על 300 לירות, הפועל החקלאי העובד בחקלאות הישראלית בבאר הביהה יותר מ־450 לירות ואפילו קבוצות הנשים שיצאו לעבוד לראשונה בסוף 1969 במפעלי השימורים סביב אשקלון, כבר השתכרו 13 לירות ליום.

זה היתה מכה גם ל„אפנדים" של הרצועה. כי אותם פרדסנים ובעלי החלקות השדה לגידולי ירקות, בעלי בתי המלאכה ועצי ההדר — שוב לא יכלו למצוא בקלות פועלים ופועלות בשכר נמוך ל־2—3 לירות ביום. היה עליהם להעלות את המחיר הם באנקו ושילמו.

הועלה שכר הפקידים

יציאתם של אלפי פועלים שכירים לעבודה בישראל חייבה גם את הממשל הישראלי ברצועה להעלות את השכר לעובדי המדינה ועובדי הרשויות המקומיות ברצועה מספר פעמים בשנה. בשנת 1969 הועלה השכר של עובדי המדינה ב־20 אחוזים. אך הוא היה עדיין נמוך. בשנת 1970 הועלה השכר פעמיים, ובסך הכל ב־20 אחוזים. אשתקד — שוב הועלה שכר עובדי המדינה — אם כי כבר נעשו הבחנות. נקבעו סקטורים של עובדים חיוניים שלגביהם הועלה השכר ביד נדיבה — עד כי התקרב מאד לזה הקיים בישראל, כמו אצל הרופאים והמורים בעלי הוותק ברצועה. במתכונת הבנה האחרונה זכו גם השוטרים המקומיים ברצועה לשיפור ניכר בשכרם, השוטר בעל ותק ברצועה מקבל כיום שכר חודשי של כ־500 לירות.

העלאות אלו עוררו את קנאתם של עובדי העיריות בחאן יונס ובעזה. לא כמכבר קיימו 410 עובדי עיריית עזה שביתה של חצי יום בדרישה להשוות את שכרם לזה של עובדי המדינה, בטיעון כי שכרם נמוך ב־40—50 אחוזים מזה של עובד מדינה. ואכן המבשל הישראלי הבטיח להעלות את שכרם באופן הדרגתי בשנתיים הבאות.

כך זהל המאבק השכר ברצועת עזה עד כי לא ירחק היום והוא ישתווה לזה הקיים בישראל לגבי פקידים בסוגים. אולם המדובר כאן רק בעבודה מאורגנת. כי ברצועת עזה גופה — רוב רובה של העבודה השכירה עדיין איננה מאורגנת כלל וכלל.

כוח העבודה ברצועה

ברצועת עזה אוכלוסיה של 330 אלף נפש מזה 120 אלף תושבי קבע ו־210 אלף — פליטים. בגיל העבודה (מעל ל־16) מצויים כ־120 אלף גברים. מזה כ־20 אלף הם בבגרות בתי־ספר תיכוניים שאינם במעגלי עבודה. מתוך 100 אלף הנותרים בגילאי העבודה — רק כ־50 אלף גברים הם שכירים. באשר היתר הם עצמאיים: סוחרים או חקלאים או בעלי רכוש המעמידים ברשות עצמם. מהונם יצאו לישראל בתקופת השיא של העבודה השכירה בישראל עד כדי 30 אלף איש (חלק מהם עברו את ישראל כדי להגיע למקומות עבודה ביהודה ושומרון). יוצא איפוא כי גם בתקופת השיא של העסקה בישראל — בעונת פרי ההדר — נותרו ברצועה תדיר כ־20 אלף שכירים לעבודות מקומיות, בעיקר בקטיף הדריות פרי הדר.

עד כאן הגברים. אך מניחים כי יש ברצועה גם כ־30 אלף נשים בגיל 16 ומעלה הבאות בחשבון לעבודה שכירה — בעיקר במחנות הפליטים. רק כשליש מהן יצאו בשנתיים האחרונות לעבודה ומהן רק כ־2000 הגיעו לעבודה שכירה בישראל, לרוב בקבוצות מאורגנות למפעלי שימורים ואתן שומרי ראש שתפקידם היה בעיקר שמירת כבוד הנשים. כ־7000 נשים — רובן צעירות ורווקות — מועסקות בעבודות שכירות ברצועה. רבות מהן — בעבודות חקלאות בעיקר בחלקות שדה של ירקות ליצוא או בפרדסים ומטעים. אך למעלה מאלף נשים מועסקות כבר בתפרות ובבתי מלאכה שהתפתחו באחרונה בעזה בעיקר — כדי לספק עבודה זולה יותר למפעלי טקסטיל ישראליים, המביאים לרצועה עבודות להשלמה.

עיסקי המתפרות

מתפרות רבות בעזה, אל עריש וחאן יונס עוסקות בקצב מסחרר — ותוך הרחבה מתמדת של הייצור — בהשלמת עבודות תפירה למען מפעלי טקסטיל ישראליים ידועים כגון כיתן, פולגת ושורה ארוכה של מפעלים ידועים פחות, כגון מפעלים לייצור בגדי רוח או פיג'אמות. המפעלים הישראליים שיש להם הזמנות בחו"ל, מתקשים לספק את התוצרת בשל מחסור בידים עובדות ויוקר העבודה בישראל. המתפרות ברצועה עונות איפוא לשתי הסוגיות: העבודה זולה יותר וההספק רב מזה של פועלת ישראלית.

המחיר ליום עבודה לתופרת מקצועית בעזה אינו עולה על 8 לירות ליום. אך עתה — עם ביטול הצורך ברשיונות המעבר — יפנו תופרות כאלו אל מפעלי טקסטיל ישראליים בקרית גת, אשדוד או יבנה. כדי לעכב אותן מלעשות זאת — יצטרך בעל המתפרה בעזה להגדיל את שכר הפועלת אצלו מעל ל־10—13 לירות ביום, ואז יצטרך לדרוש מחיר גבוה בהרבה על עבודות הקבלנות שלו למען מפעלי הטקסטיל הישראליים.

זו דוגמה המתאימה גם בענפים אחרים ברצועה, כגון — ענפי הבניה. עדיין ייצור המרצפות בעזה זול מזה שבישראל — כי העבודה זולה יותר (מחיר חומרי הגלם שווה לזה שבישראל, כי הרי הם באים מישראל). השוואת השכר — תביא להתייקרות מוצרי הבטון ברצועה. וכך גם בענף הנגריות — שעשה בשנתיים האחרונות חיל בשיווק ארונות קיר או רהיטים לצרכנים ישראליים בשל המחיר המוזל — בזכות השכר הזול. מכאן ברור, שביטול הצורך ברשיונות המעבר לישראל יביא בעקבותיו להתייקרות ניכרת של שכר העבודה ברצועה.

[illegible]
חנות לנקוי יבש בחולון
לטלפן כל יום בשעה 20.00 ובשבת כל היום
טלפון 774568.

פנסיון מלון „נרקו"
בהנהלת פרקש אליעזר
כשר למהדרין
נשארו מספר מקומות פנויים לחג השבועות
לזוגות צעירים
מחירים נוחים
נהריה, רחוב רמז 2
טלפון 920134

מכירת קרקעות להשקעה
בכביש החדש אברגוש ירושלים, נוף מרהיב, 12 דקות מירושלים, השקעה מבטיחה.
„דונם" יפו 33 ירושלים טלפון 02—221548

מעוניין להשכיר מספר ירוק עם או בלי מכונית
להתקשר כל היום — 847976, חולון.

אדלר
מיטות ומזרונים לחדרי שינה
ישר מהיצרן לצרכן
ת"א, נחלת בנימין 134
טלפון 325536

41 טיולים לאירופה וסקנדינביה!

חברת הסתור

מציעה מבחר של 41 טיולים מאורגנים לאירופה וסקנדינביה.

אחד מהם ודאי מתאים לך!

הכנס לאחד מסניפי הסתור לקבלת פרטים וחוברת טיולים הסתור 1972.

★ במו כן טיולים למזרח הרחוק

כן מציעה הסתור טיולים לבודדים, הסתור תבצע עבורך —

- קנית כרטיסי טיסה והפלגה
- רכישת מטבע זר
- טיפול בויזות ודרכונים
- הזמנת מקומות במלונות בחו"ל

פרטים והרשמה:

הסתור — ירושלים: רח' שמאי 12, טל. 224171/2

הסתור — תל־אביב: רח' בן־יהודה 32, טל. 59281
רח' נחלת בנימין 52 (חב' „טיילי"), טלפון 50181

הסתור — חיפה: רח' נורדאו 14, טל. 640313, 664686

האוצר מתלבט – העולים שובתים

הסיכויים לאי־הפעלת מס ערך מוסף השנה „המרידו" קבוצת עולים העוברת הסבה מקצועית בנתניה ואשר אמורה היתה להתקבל לעבודה במשרד האוצר – מטילים האחריות על משרד הקליטה

מאת ג. שרוני

לא כולם שמחים — כך מסתבר — לכך שהממשלה עדיין מתלבטת אם להפעיל [...] מס ערך מוסף או לא. [...]שבי בית ההבראה המטו[...] של קופת חולים בנתניה [...] פתחו בשביתה השבוע, [...]מחאה על כך.

[...]שרות הגברים והנשים, אשר מאכ[...]ים עתה את הכבנים ואת המדש[...] בית ההבראה, הם רובם ככולם, [...]לים חדשים, העושים כאן בקורס של [...]שרה והסבה מקצועית, מטעם משרד [...]ליטה. הרוב הגדול הוא, כמובן, [...]ית־המועצות, אך במחיצתם של [...]ה תמצא עולים מצרפת, מפרס, [...]רכיה, מצפון־אפריקה, ממדינות [...], ואפילו עולה־צעירה אחת — [...]דה. באוכלוסיה מגוונת זו יש [...]ר ניכר של אקדמאים, שגילם [...] בין 25 לששים: כלכלנים, מש[...]ים, חשבונאים. משתתפי הקורס, [...]ם ככולם, אמורים היו להישבץ [...]די משרד האוצר באגפיו השונים.

[...]עדת העבודה של הכנסת, שביקרה [...] ימים מעטים בריכוזי קליטת [...]ליה שבנתניה, שמעה מפי אנשי [...]רד הקליטה, כי בשנה האחרונה [...]מו 2400 עולים את הקורסים הללו [...]בה מקצועית, ובדרך כלל נקל[...] 95 אחוז ממשתתפי הקורסים [...]צועות שהם לומדים. ההסבה נע[...] לפי בדיקה פסיכוטכנית, שכל [...]ה עובר עם בואו למרכז הקליטה. [...] לומדים בקורסים חצי־שנתיים [...] כ־300 עולים ועולות. בתקופה [...]שונה לומדים עברית, ואילו [...]ר מכן „מתלבשים" על המקצוע. [...]לנים והחשבונאים קונים מושגים [...]ים בשטחי חוק, כלכלת־הארץ, [...]

[...]סתבר, שכ־15—10 אחוזים מה[...]רגסים שבין העולים, זקוקים לעז[...] משרד הקליטה ומשרדים אחרים, [...]מנת להיקלט במשק. עזרה זו [...]בת בעיקר בשטח ההסבה, הכשרה [...]קצועית. לשנה החדשה [...]ננו 38 קורסים נוספים, העתידים [...]לט כ־1400 עולים. בעיות רציניות [...]ררות — כך הסבירו אנשי משרד [...]ליטה — לגבי קליטתם של מהנד[...], רופאים, ובעלי מקצועות אקד[...]ים אחרים, שהם זרים למשק [...]ראלי. הללו אינם רגילים לשיר[...] העבודה הנהוגות בארץ מער[...]. כן מכבידה עליהם אי ידיעת [...]ה האנגלית, שהיא הלשון המק[...]ית הרשמית בארץ. על־מנת להקל [...] קליטתם של העולים האלה ב[...], אורגנו באחרונה במרכזי ה[...] הבניות מיוחדות לקבוצות [...], בשיתוף עם הטכניון, אחרים, [...]ברסיטאות ירושלים ותל־אביב, [...]רד החינוך והעבודה.

[...]קושי: אמנים

[...]בוצה נוספת של עולים קשי־סידור [...] קבוצה רחבה של אמנים. באחר[...] מגיעים לישראל עשרות רבות [...]מוסיקאים, שחקנים, פסלים, במ[...] אנשי סרטים וטלוויזיה. לצורך [...]את ה„סקטור" הזה הוקמו גופים [...]ופים עם מוסדות העוסקים ב[...]דין בנושא, המסייעים למשרד [...]יטה לעמוד על רמתם המקצועית [...] האמנים־העולים, ובהתאם לכך [...]ם למקומות עבודה.

[...]עוד אוכלוסיית הכלכלנים התש[...]ים, המשתתפים בקורס שבנתניה, [...]ת ועדת העבודה של הכנסת גם [...] שהוצאים מברית המועצות, ומו[...]אחד, העתידים אף הם להיקלט [...]דה באחד מאגפי משרד האוצר. [...]את ההכשרה כאן היא אינטנסי[...] ביותר. לומדים מ־8 בבוקר עד [...]בלילה, על־מנת „לדחוס" בלומ[...] את כל התורה במועד המתוכנן. [...]משתתפי הקורס המוגבים, כי [...] בששה חודשים על מנת [...] גם שפה וגם מקצוע. מרים [...]לי, למשל, שעלתה מטבילסי, [...]ה, ועבדה שם כמנהלת חשבונות [...]ית ברשת של מסעדות, טוענת: [...] הקורס עולה למדינה כל־כך [...]ה כסף, כדאי שימשך עוד כמה [...] על־מנת שנוכל לקבל דרגה ד'". [...]רים — דעה שונה. השהייה ה[...]בה בקורס, הצורך ללמוד „ב[...]פה" לשון חדשה ויסודות עבודה [...]ים — כל אלה מעצבנים אותם [...]בירים את רוחם. הנה, חבריהם [...] יחד עמם לארץ, כבר יש להם [...]ת והם אף הסתדרו בעבודה, [...] הם — הנה עברו כבר עליהם [...]כך חודשים במרכז הקליטה וב[...]ים, ועדיין אין להם כלום...

[...]ינך רושמת"...

[...]שיחה חופשית שקיימו משתתפי [...]ס עם חברי ועדת העבודה, הם [...] בסוף למשאלות, דאגות, וסרד[...] לרוב. היו מהם אפילו שהסיחו [...]ן בפני יו"ר הועדה, גב' ארבלי[...]חולינו: „את בכלל אינך רושמת [...] שאנו מבקשים ד'"... תשובתה: [...] חשוב, שלא רשמתי. חשובה [...]ה, האנו לומדים את הבעיות, [...] עליהן, ומבעיותיכם נלמד על[...] להקל על עולים שיבואו אחרי[...]

[...]ולה מברית־המועצות, שגרה כ[...]יר, טוענה כי בבואה לארץ לא [...]ה מלה עברית. היא כלכלנית, לפי [...]רתה, עבדה 19 שנה בבנק „ה[...]ודים כאן, אמרה, טובים מאד. [...] ההסבה הולכת קצת קשה. הזמן [...] מספיק. הכל הולך מהר מדי.

"אם יתנו לנו עוד חודש, זה יהיה טוב מאד".

למנהל השתלמות מתורכיה דעה שונה. „לפי דעתי, אמר, לא צריך להאריך את תקופת הקורס, אלא להתחיל לעבוד ולהיפגש עם המציאות". כן הוסיף, כי הוא מודאג מהבחינות. מה יהיה עם מנהלי חשבונות שלא יעמדו בבחינות? מטעם זה ביקש לערוך את הבחינות בשפה קלה, ולא „בעברית של צברים"...

לסלים עבאדה, שעלה לפני כ־8 חודשים מארץ ערבית, ומשפחתו גרה כיום באור־יהודה, יש דאגה אחרת. אחד משלושת ילדיו, נער בן 14, לומד בבית־הספר אורט, „עשה בחינה והצליח", אך אינו יכול להמשיך בגלל חוסר אמצעים. „אם אינני משלם 1200 לירות מחר בבוקר — לא יקבלו אותו... משרד הקליטה אינו עוזר ואני אינני יודע מה לעשות ?"...

מה קודם: עבודה או דירה ?

ויש בעיות משלהם לזוג מהנדסים־כלכלנים ממוסקבה — רימה ויעקב צ'ארנוב. הם הגיעו לארץ בספטמבר 1971, הופנו אל האולפן בבאר־שבע, ועוד בטרם סיימו שם את לימודי העברית שלהם, התחיל קורס ההסבה בנתניה.

עתה סבורים בני הזוג כי „עשו טעות" בעזבם את האולפן על־מנת ללכת לקורס. „כל מי שנשאר באולפן כבר קיבל דירה, ולנו אומרים: אי־אפשר לתת לכם דירה, כי עדיין לא ידוע היכן תקבלו עבודה".

את בעיית הקשישים העלתה אשה בלונדית, עולה מברית המועצות. היא כלכלנית לפי מקצועה, בת 60. „הלכתי לשאול על עבודה בכמה מקומות, ואמרו לי כי בגיל כזה הדבר קשה"... מובן, הדבר משמש לה מקור דאגה. „זה כואב" — כי ברוסיה יכולים לעבוד עד גיל 80. היא חוששת שגם בסיימה את הקורס, יהיו קשיים על־מנת להתקבל לעבודה במשרד האוצר.

בפגישות־אקראי עם עולים, המסתובבים כאן, בין שעור לשעור, על המדשאות, אתה פוגש את אברהם דבראשווילי, גבר נאה, כסוף־צדעים. הוא בנו של הרב הראשי מגרוזיה, עלה הוא ומשפחתו יחד עם אביו הרב, שהשתקע בירושלים. „כל השנים היינו אומרים לשנה הבאה בירושלים, ועתה התגשמה התפילה"... אברהם דבראשווילי הוא כלכלן, דובר עברית שוטפת.

בקהל מסגנון זה מושך את העין צעיר בלונדי מזוקן, בעל חזות אינטליגנטית, החובש כיפה לראשו. משולי חולצתו מציצות ציציות. מיכאל בר־זאב (שניידר), רווק בן 28, עלה לישראל מגרנובל, צרפת. אביו הוא יהודי מרומניה, ואילו אמו — איטלקיה נוצריה. מיכאל התגייר, עלה לישראל בשנת 1969, עשה כאן 11 חודשים וחזר לצרפת. שוב תקפוהו געגועים לישראל, והוא חזר בסוף הקיץ האחרון. הוא בוגר בית־ספר גבוה למינהל עסקים, ועתה עובר הוא קורס למבקרי חשבונות, על מנת להיקלט באגף המכס. מלבדו משתתפים בקורס עוד שלושה דוברי צרפתית — כולם מארצות צפון־אפריקה.

*

הדאגות לעניני דיור, קשיי ההסתגלות לתנאים החדשים, בעיות אישיות, הסתורגיות על דא ועל הא, לא גילו בראשית השבוע כל סימנים ל„מרד" הפתאומי של 36 האקדמאים העולים העושים בקורס.

ביום ג' השבוע הוגדשה סאת המרירות, כשנפלה על ראשם הידיעה כרעם ביום בהיר, כי משרד האוצר התנער מהתחייבויותיו להבטיח להם תעסוקה, באשר אין בדעת הממשלה להפעיל את מס הערך המוסף. והרי הרוב הגדול של האנשים כבר שובצו בראשית הקורס, על ידי אנשי משרד האוצר, כמבקרי חשבונות באגף מס ערך מוסף, ואף נקבע כבר דירוגם — כך הם אומרים. לקראת תפקידים אלה, שנועדו להם, הם מכשירים את עצמם מאז חודש ינואר, ומקבלים הדרכה מפי שלושה מדריכים ממשרד האוצר.

המרירות על הבשורה היתה רבה, ובעקבות אסיפה סוערת החליטו משתתפי הקורס, לפתוח בשביתה.

„נשארנו תלויים באוויר" — אמר יו"ר ועדת משתתפי הקורס מר סבי עוזיאל, עולה בן 29, שעלה לפני 7 חודשים מתורכיה. עתה שוב לא יסתפקו בהבטחות, כך אמר. „אנו דורשים התחייבות בכתב".

העובדה, שמאז פתחו בשביתה עדיין לא בא איש ממשרד האוצר, או ממשרדי הקליטה והעבודה, לברר עמם את הבעיות ולהפיג את חששותיהם, רק מגבירה את דאגתם ודכדוכם של האנשים.

„אנו דורשים לקיים את ההבטחות שניתנו לנו בראשית הקורס" — אמר מר עוזיאל, שהטיל את מלוא האחריות למצב שנוצר על משרד הקליטה.

„כולנו כאן בעלי משפחות" — אמר כלכלן צעיר, עולה מברית־המועצות. „מלבד עול הלימודים, רובץ עלינו עול המשפחה, הפרנסה וכו'. בעיה נוספת: האיחורים בתשלום המילגות. עד ה־22 בחודש טרם שילמו את המלגות לחודש הקודם. „הרי הם יודעים שאנו זקוקים לכסף, לפרנס משפחה".

אכן, המילגות הגיעו סוף סוף אתמול בבוקר, אך הם לא הפיגו את המתח בקרב האוכלוסיה המודרת שבבית ההבראה של קופת חולים. להיפך: הרוגז והמרירות גברו. „מדוע לא מתחשבים ולא מתעניינים בדרישותינו ובבעיותינו ?" — הטיח ברוגז עורך־הדין ירוק־העיניים מאיסטנבול, שהכשיר עצמו למקצוע של מבקר חשבונות, ומצא עצמו בלי סיכוי לתעסוקה.

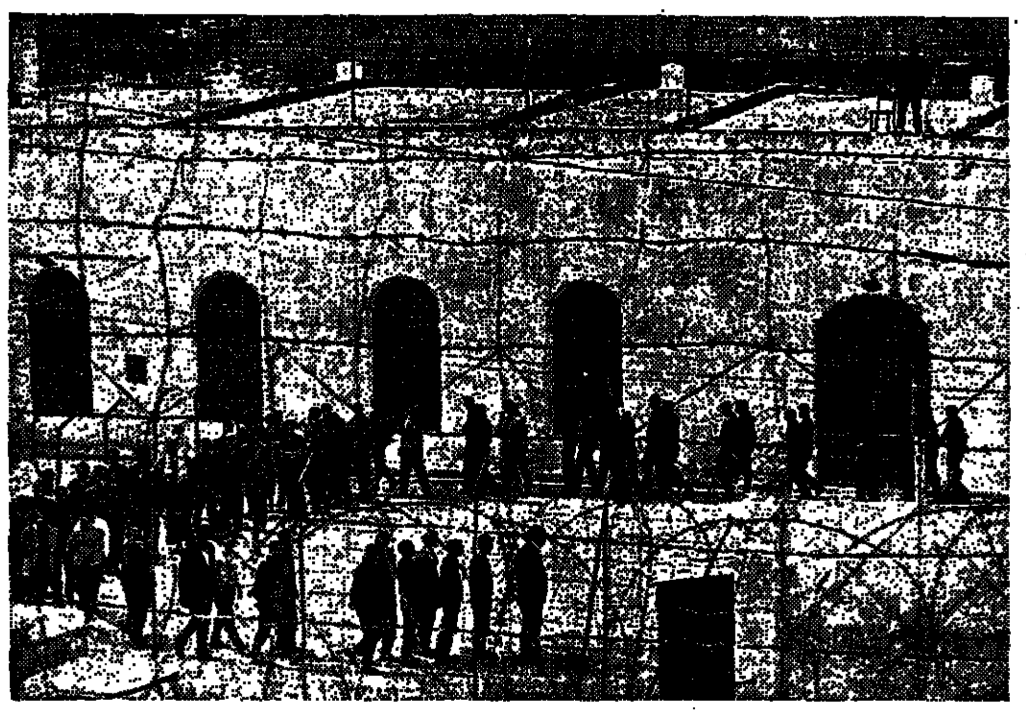

מחבלים מטיילים בכלא שכם: „אי־אפשר להצמיד סוהר לכל אסיר"

אסירי עולם מבצעים עונשי־מוות

„חוליות חיסול" של מחבלים שפוטים למאסר עולם רוצחים בבתי כלא, בלי לחשוש מתגובת השלטונות...

מאת יגאל לב

בכלא שכם חיסלו האסירים ערבי שהחשדו בו שהוא משמש כמלשין: הם ניפצו את גולגלתו בברזל שפירקו מהתא. בכלא אשקלון נרצח אסיר לאחר שהכמו בראשו בארגז וחנקו אותו בשרוך נעליים. בכלא כפר יונה בוצע פסק דין המוות של אסיר ערבי על ידי חבריו, באמצעות חבל ניילון. שלושה מקרי רצח בבתי הכלא המבוטחים של ישראל.

מתעוררת השאלה, אם אין יד אחת אחראית לשלושת החיסולים הללו? האם אין „בית דין" סמוי של מחבלים, הגוזר דין מוות, שהמוציאים לפועל מבצעים אותו בבתי הסוהר, על פי פקודה ישירה שקיבלו?

נציב שירות בתי הסוהר, ניצב אריה ניר, משיב: „בתוך בתי הכלא בישראל לא גילינו סימן של „בית משפט" פנימי, המוציא פקודות לפסקי דין מוות. אבל ייתכן שבמקרים מסויימים ניתן „פסק דין" כזה בחוץ, כלומר על ידי בית משפט של מחבלים, מחוץ לבתי הסוהר. באמצעות קשר יום־יומי, על ידי ביקורים בבית סוהר ומכתבים, ניתן להעביר את ההוראה ולבצע אותה בבית הסוהר".

קו משותף אופייני יש לכל פרשות החיסולים בבתי הכלא: המבצעים הם תמיד אסירים, השפוטים למאסר עולם, כך שכל עונש שיוטל עליהם יוכל רק „להוסיף" להם „מאסרי עולם" נוספים, כלומר הוא חסר ערך. לכן קרה שבכל החיסולים קמו הרוצחים והודו בפה מלא, כי הם עשו זאת והסיחו את האשמה המקובלת כי „חיסלנו אותו מאחר שאנחנו מתנגדים לכל אדם המשתף פעולה עם האויב".

ה„חברים" של חאלד

בראשית ינואר השנה עלה כלא המחבלים של אשקלון שוב לחדשות. כלא זה, אשר נתפרסם בקשיחות אסיריו ובאותו נסיון־נפל של מרידה, גבה את מס הדמים ברצח אחד מתושביו.

היה זה סמוך לחצות. הסוהר הזקיף, יצחק בן־אלי, אשר עמד במסדרון של אותו מבצר כלא קודר, המגודר בחוטי תיל מסוער, בתפו אל תא בו שמע רחש חשוד. כאשר פרץ אל התא מספר 18, בו כלואים 20 אסירים, היתה דממה. האסירים שכבו על „הבורשטים" (שק סמרטוטים, המשמש מזרן לאסירים) שקועים בשינה. בפינת החדר ראה את פאוזי אחמד סאלח, בן 21 משכם, (שפוט למאסר עולם, לאחר שהורשע בסדרת מעשי רצח בגדה) ואת פאוק עבדול חמרן, בן 21, מעזה (גם הוא שפוט למאסר עולם על מעשי שירוד ורצח ברצועה). השניים כרעו ליד חאלד מוסטאפה, כשהם מהדקים את עניבת החנק סביב צוארו, באמצעות שרוכי נעליים.

סיפר הנציב: „חאלד בא אלינו ואמר כי הוא מבקש לעבור אל התא בו נמצאים חבריו. הוא אמר שבתא בו הוא כלוא, יושבים בעיקר זקנים. אין הוא מכיר אותם. אין לו שפה משותפת אתם. לא היתה כל סיבה שנסרב לבקשתו לעבור לשבת בתא עם חבריו".

שבועיים לאחר מכן רצחו אותו חבריו בתוך התא.

איזה „בית משפט" הוציא את פסק דין המוות נגד חאלד בן ה־24, מחבל מירוחן שנלכד לפני שנתיים באחד המירדפים בבקעה, כאשר חדר יחד עם חולית מחבלים לבצע מעשה חבלה ביהודה ושומרון? באיזה דרך הגיעה החלטת החבלנים לבית הסוהר? לאלהים פתרונים. מתוך דברי שני הרוצחים התברר, כי הם חשדו שחאלד מתרועע יותר על המידה עם סוהרי בית הכלא, עמם הוא „מסתודד" בחשאי. כאשר ביקש העברה לאותו תא, חשדו בו שהוא מלשין שהוטל מטעם שלטונות בית הסוהר. לכן העבירוהו, למי שהעבירוהו בתוך את ההודעה על מעשיו ובשם גם התקבלה ההוראה לחסלו.

מה זה מעניין את ה„יהודי" ?

החיסול היה אופייני לשיטה שבה בוצעו גם הרציחות בכלא שכם ובכלא כפר יונה.

העדה מעניינת השמיעו שני הרוצחים, אשר סיפרו, כי חאלד היה חבר באירגון אליו השתייכו, אירגון החבלה „א־צעיקה" והוא בגד בהם. השניים תמהו מדוע בכלל מעשה רצח כזה, שהוא „חיסול חשבונות פנימיים" בקרב המחבלים, צריך לעניין את ה„יהודי" ?

נציב שירות בתי הסוהר אומר כי „אין שום שיתוף־פעולה בינינו ובין המחבלים האסורים. לא היה בעבר ולא קיים בהווה שיתוף כזה. כך שייתכן שחלק מהחיסולים הם חשבונות של כנופיות עם אנשיהם, חשבונות שנפתחו עוד כאשר הללו היו חופשיים".

באשר לרציחות עצמן, מסביר הנציב: „מדי פעם אנו מגלים נסיונות של חיסולים. אנחנו חושפים אותם בטרם בוצעו וכך ניתן למנוע אותם. יש מקרים בודדים שאסירים באים אלינו ואומרים: אנחנו מפחדים להיות בין החברים שלנו. לכן אנחנו מבקשים שיכניסו אותנו לתאים מבודדים".

„לא פעם יש מתח בין כנופיות שונות. בעיקר בין ה„אירגון לשיחרור פלשתין" ובין אנשי „פתח". בכלא אשקלון, למשל, הגיע הדבר כמעט לקטטה המונית, כאשר כתוצאה מריב דברים עברו ל„פעולות" של ממש, (אזנו של אחד האסירים נבשכה). כעבור זמן־מה היה שוב נסיון קטטה. אין כל דרך לבודד את המחבלים העצורים. יש מקומות מיפגש רבים בחצר הטיולים, בעבודה, או בתאים, בהם יושבים למעלה מ־20 אסירים. אולם באשר לשלושה שחוסלו, אני מדגיש כי לא היתה בעולם התקשרות בינינו וביניהם ולא היה כל קשר בין שלטונות בית הסוהר ובין קרבנות אלה" — מטעים הנציב.

„כלי רצח" מגוונים

קשה למנוע ביצוע פסקי דין מוות של מחבלים בין כתלי בית הסוהר. אומר הנציב: „אם האסירים רוצים לפגוע באחד מחבריהם, לא נוכל למנוע זאת מהם, כל עוד לא יבוא מישהו ויספר לנו על התוכנית. אחרת אין לנו כל אפשרות לדעת על תיכנון כזה. אם היינו רוצים לדעת את הנעשה בקרב האסירים, הרי שהיינו מצוידים מלשינים ומסכנים בכך את חיי האסירים המבקשים להתקשר אתנו. מצד שני, אם אנחנו לא קשורים במודיעין פנים, איך נוכל לדעת על תוכנית החיסול ?

יותר מזאת: גם מבחינה טכנית קשה למנוע את הדבר. פרשת הרצח בכלא כפר יונה מדגימה זאת היטב. שני הרוצחים, עבדול קאדר (בן 22, נדון ל־25 שנות מאסר) וחאמד אבו הייט (בן 22, נדון אף הוא ל־25 שנות מאסר) תיכננו את הרצח זמן רב. הם השיגו חבל ניילון ובשעת לילה פרשו שמיכה על גופו של קרבנם, לפתו את צווארו בחבל הניילון וחנקו אותו למוות.

„כיצד ניתן היה למנוע זאת", — שואל נציב בתי הסוהר? — „אין לנו אמצעים להציב סוהר בכל תא, 24 שעות ביממה. אנו מחזיקים סוהר בכל פרוזדור. בפרוזדורים ארוכים נמצאים לפעמים שני סוהרים. יש להבין כי אסיר בבית הכלא יש לו אין סוף אפשרויות להכין כלי רצח: שרוכים, רצועות, חגורה, שרוול של חולצה, גופיה, מגבת, סדין שמקפלים אותו, שמיכה שקורעים אותה לרצועות. כי שמצוי בתוך בית הסוהר יכול להיות מופתע מהאפשרויות הרבות של יצירת כלי רצח: כף שמחודדים אותה, סכין גילוח, ברזל שנעקר ממיטה והוא מחודד היטב. באחד המקרים, כאשר ישבו כמה אסירים בחצר כלא אשקלון, הניף פתאום אחד מהם מיכסה כבד שכיסה על ביוב וניסה לרוצץ את גולגלתו של חברו. היה זה בשעת טיול בחצר. הסוהר שנכח במקום דחף אותו ו„המועמד לרצח" ספג את מהלומת מיכסה הברזל בגבו".

הבעייה המרכזית בפרשת החיסולים היא העובדה שהאסירים אינם חוששים כלל מעונש שיוטל עליהם. „חוליות החיסול" נבחרות מאסירים כאלה שנדונו למאסר עולם ובמדינה שבה בוטל עונש המוות אסיר עולם יכול לעשות מאחורי הסורג ככל העולה על רוחו.

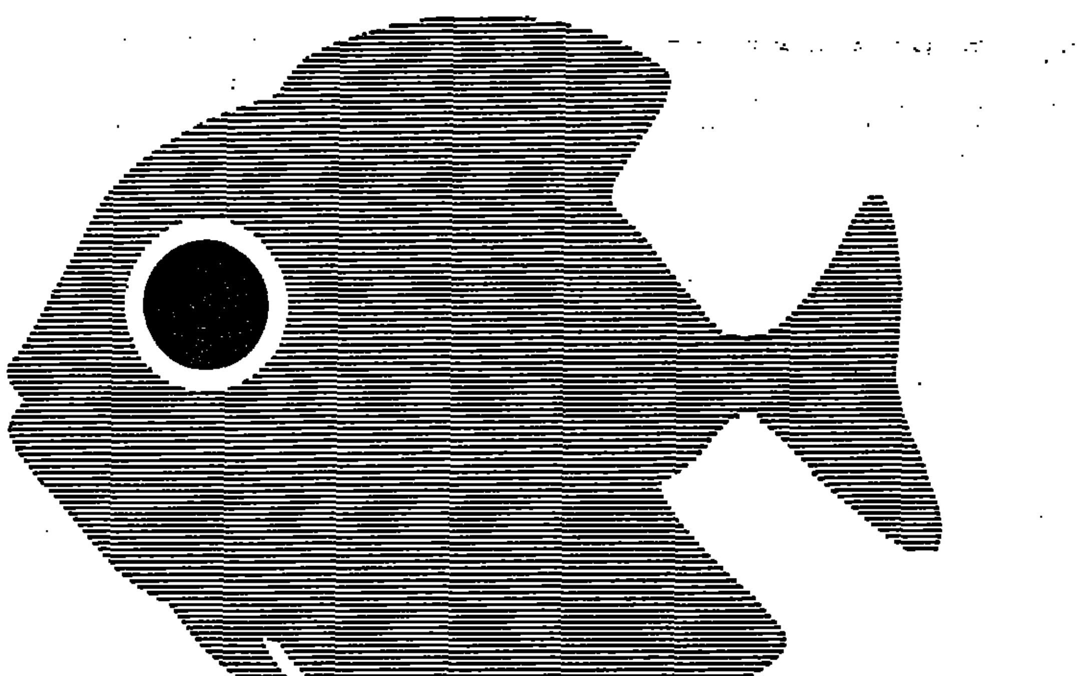

כאן
מותר לשחות בכל מקום

כאן
מותר לשחות רק
בחוף שהותר לרחצה
זכור:
הרחצה ללא פיקוח מציל
מסוכנת

משרד הפנים / האגף לתפקידים מיוחדים

לשכת הפרסום הממשלתית

מהמטולה עד אילת

מטילדה והקלפי

הַשבוע הראשון של מושב הקיץ של הכ־נסת, עמד בסימן המאבק הגדול על תפ־קיד יו"ר הכנסת בין ח"כ ישראל ישעיהו לבין ח"כ יצחק נבון.

שני הצדדים דאגו לכל פרט, למען הבטחת סכויים במערכה הזאת. נציג המחנה של יצחק

נבון בועדת הקלפי היתה ח"כ מטילדה גז.

שמענו שיחה זו ליד שולחנו של ח"כ נבון במזנון הכנסת:

ח"כ מרדכי בן פורת, „ראש המטה" של מחנה נבון, שואל בדאגה: מי ישמור על תיבת הקלפי בשעות הלילה?

ח"כ נבון: לא חשבתי על כך.

קוראים לח"כ מטילדה גז. ח"כ בן־פורת מודיע לה קטגורית: מטילדה, הלילה את צריכה לישון עם תיבת הקלפי.

מטילדה גז מתקוממת בשובבות: תסלח לי, אני אשה ממוצא צרפתי. דבר אחרון שצרפ־תיה עושה, זה לישון עם תיבת קלפי.

בן־פורת נוזף בה: את צריכה לעשות זאת מתוך משמעת סיעתית.

מטילדה עומדת בסרובה: בדברים כאלה אינני מקבלת את דין התנועה.

„סלאמס" בפנקס השחור

מר סטנלי ברוך, מנהל משרד הבינוי ב־איי.איי.די. האמריקני, שטיפל בהלוות בסך 50 מיליון דולאר לבנק „טפחות", גילה בפגישתו עם שר האוצר מר פנחס ספיר, מש־מעותו של הפנקס השחור הקטן של השר.

מר ברוך סיפר שבפגישתו עם שר האוצר גלשה השיחה לבעיית משכנות העוני, ל־סלאמס הקודרים ביותר בעולם המצויים ב־חויקל שבאקוואדור. „מר ספיר הוציא את „הפנקס השחור" ושלף מפס נתונים על ה־נעשה בסלאמס, מספר המשפחות הדרות שם, הרבוי הכר' ונוכחתי לראות שהוא יודע הרבה יותר מכני, למרות שאני „ישבתי" על הבעיה ומרבה לבקר בשיכונים ברחובי העולם".

הבית השני...

שר החקלאות חיים גבתי סייר השבוע בחוף הירוק ליד נתניה, באיזור חקלאי ש־„הופשר" לבנייה על ידי מנהל מקרקעי יש־ראל. במקום מכשירים שטח, לבניית 500 וילות דירות מהדורות לעולים מקנדה.

כששמע גבתי את ההסברים על ייעודו של השטח, אמר: אנחנו נמצאים עכשיו בימי הבית השני. כל יהודי בעולם בונה לעצמו בית שני בישראל.

השיא של אבן

כאשר בא שר־החוץ, אבא אבן, אל מוע־דון העתונות בוושינגטון למסיבת־עתונ־אים, בהשתתפות מאות עתונאים ואנשי רדיו וטלוויזיה, קיבל את פניו היו"ר במלים המות וגילה לו „סוד":

כדי שתדע כמה מעריכים אנו את בואך אלינו — אמר היו"ר לשר־החוץ הישראלי — אגלה לך, כי הגעת בביקורך הפעם לשיא: זו הפעם השמינית שאתה נמצא כאן. רק שניים התקרבו לאותו שיא — אדנאואר ו־נהרו...

הפרוורים של נהריה...

בעת ביקורו באירופה נפגש ראש עירית נהריה, מר גרשון טץ, בעמיתיו, ראשי הערים השונות, שבהן ביקר. בשיחותיו עמם סיפרו לו הללו על גודלן של הערים שבראשן הם עומדים, וביקשו לדעת כמה תושבים מונה עירו נהריה.

למשמע המספרים הגדולים, בסדר גודל של מיליונים, נתקף ראש העיריה „רגשי נחיתות". אחרי כן החליט כי כאשר יישאל להבא על מספר תושבי עירו, ישיב על דרך ההומור: „אצלנו השלטון המקומי בנוי אחרת. נהריה, למשל, היא כעין סיטי, שבה מרוכזים חיי המסחר והתרבות. היא כש־לעצמה אינה מונה אלא כמה עשרות אלפים. אבל מסביב קיימים פרוורים שונים — ובסך הכל מונה העיר ופרווריה מאות אלפי נפש".

וכאשר נשאל פעם לשמותיהם של הפרוו־רים הקשורים עם נהריה, לא התבלבל מר טץ והשיב: „יש לנו פרוורים רבים וקשה לזכור את שמותיהם, כמו למשל עכו, כר־מיאל, מעלות וגם — חיפה"...

ה„שותף" לצרה

זוגות הצעירים, שפתחו באחרונה בשביתת שבת לפני בנין עירית באר־שבע, בדרי־שה לקבלת דיור, עמדו בין השאר בתוקף על כך, שיתקבלו לשיחה אצל ראש העיר, מר אליהו נאוי, כדי להסביר לו את מצבם הנואש.

כסתבר שמה שהטריד אותם לאחר מכן, איננה העובדה שיצאו בידיים ריקות, אלא הכיכר הבלתי צפוי שנמצא להם „שותף" חדש לצרתם.

מר נאוי הסביר לזוגות הצעירים שאת ה־

דירות המיועדות להם, בונה משרד השיכון, שבידיו גם הלוקת הדירות על פי רישום מרכזי וכפתח של צבירת נקודות לכל זוג צעיר בנפרד.

„מלבד זאת אני בהחלט מבין את הקשיים שלכם — הוסיף מר נאוי במפתיע — ואגלה לכם סוד: גם בתי הבכורה פלולה לעמוד בפני אותה בעיה ולא יהיה לאל ידי להו־שיעה..."

„לשון" ממוכנת...

לעובדי השרות הבולאי של הדואר נמאס „ללקק" את הבולים המודבקים על גבי מעטפות היום הראשון. בימים אלה נמצאה להם ה„ישועה": שני תלמידים של המכללה הטכנולוגית של „אורט" בגבעתיים, חיים בר־נהור ועופר פעיל, תיכננו ובנו מכונה אוטו־מאטית להדבקת בולים — לשם קבלת תואר „הנדסאי".

המכונה תשמש להדבקת שלושה בולים בבת אחת, על כל מעטפה. היא תוכננה כך, ש־תתאים לכל גודל של בול וההספק הוא בההלט מרשים: 50 מעטפות בדקה.

המכונה כבר הוצגה לפני מומחים שבחנוה ושיבחו את פעולתה המהירה, הנעשית בעזרת מערכת־ואקום ובפיקוח של מערכת בקרה אוטומאטית ועין פוטו־אלקטרית.

בלי נשים, בבקשה...

הזמנה מקורית לסעודיה קיבל בשבוע ש־עבר מנכ"ל הביטוח הלאומי, ד"ר ישראל כץ, בעת שחזר מהועידה הבינלאומית לבט־חון סוציאלי שנערכה במונטריאול.

ד"ר כץ התעכב ללילה בלונדון והתאכסן במלון ממדרגה שניה. עד מהרה התברר לו, כי המלון חכור על ידי עובדי חברות נפט מסעודיה וכווית.

הגובתו הראשונה היתה לעזוב מיד את

המלון, אך במחשבה שניה החליט להישאר ואף קשר שיחה עם שכניו. הללו, כאשר נו־ברר להם זהותו של מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי מישראל, הזמינהו לסעודיה לסייע ב־בניית מערכת סוציאלית, כמו זו הקיימת ב־ישראל.

אך תנאי אחד היה להם, לעובדי חברות הנפט הסעודיים: „נשים אל תביא אתך, לבל יהדירו את אורית המתירנות השורה אצ־לכם"...

לא מתערבים, אבל...

בחירות המועמד לתפקיד יו"ר הכנסת הת־נהלה כמערכה פנימית בתוך סיעת ה־מערך, בין ישראל ישעיהו ויצחק נבון. אולם גם הסיעות האחרות לא הסתירו לבי מ־שני המועמדים נתונה המיכתם ואהדתם.

„אבר יו"ר הנהלת הליברלים העצמאים, ח"כ יצחק גולן, לראשי סיעת המערך: אנו לא מתערבים בענינים הפנימיים של הסיעה הגדולה ביותר. עיניכם הוא בעני אתם בוחרים. אבל אנו מעונינים שתמלאו את תפקיד יו"ר הכנסת על אדם נבון.

בזבוז של זמן...

שר הבטחון משה דיין הוא מן האורחים הנדירים במשכן הכנסת. השבוע הוא טרח לבוא לכנסת, כדי להשתתף בבחירה לתפקיד יו"ר הכנסת, כי הרי היה כחבריו של יצחק נבון, ברפ"י לשעבר.

מכיוון שהקלפי טרם נפתחה, סובב משה דיין ללא מטרה במזנון הכנסת.

שאל אותו ח"כ יצחק נבון, שהיה סקרן לדעת את הערכת שר הבטחון על התוצאות הצפויות: משה, האם המאמץ שלך לבוא לכנסת הערב, הוא כדאי?

הסביר משה דיין, ברמזו לתוצאות הצפו־יות: אני סבור כי זהו בזבוז של זמן...

קפה הפוך, בבקשה...

בפעם הראשונה אחרי אלפיים שנה — ואולי עוד יותר — יקום בימים אלה בתל־אביב בית הקפה הראשון שימוקם ב... בית־ספר.

מעשה בועד ההורים של בית הספר התיכון עירוני פ', בית־אליהו תל־אביב, שהגה את הרעיון המהפכני. התברר כי בבית הספר קיי־מים חוגים שונים, הפעילים בשעות אחר־הצהרים ובין הפעילויות יש „הורים" — שעה או יותר — שבהם כשתובבים התלמידים בחוץ, באפס מעשה. בית הקפה שיוקם נועד לפתור את הבעיה: זה יהיה מקום שבו יוכלו החבר'ה להסב על כוס קפה הפוך, או מיץ, לגלגל שיחה, לשחק שחמט, ממש כמו ה־מבוגרים.

את בעיות המימון עומדים המארגנים לפתור — כ„מקובל" בישראל — באמצעות ידיד שאליו יוזמנו אוהדי „תרבות הקפה" בארץ...

רוצים למכור אותו?...

בקבלת פנים שערך ראש עירית תל־אביב, מר יהושע רבינוביץ בבני התערוכה, עמדו ושוחחו ביניהם חברי־כנסת וחברי מועצת עירית תל־אביב.

כאשר הצטרף לחבורה ח"כ הרב י.מ. אברמוביץ, שהוא גם סגן ראש עירית תל־אביב, העיר ח"כ ארי אנקוריון, איש המער־רך: דעו לכם שאנו נהנים מאד מהופעותיו של הרב אברמוביץ בכנסת, למרות שהוא עוד חדש בזירה זו.

השיב לו חבר מועצת עירית תל־אביב, מר זאב שנקר: אותנו זה לא מפליא, כי גם במועצת העיריה מוכיח הרב אברמו־ביץ גישה עניינית.

ענה להם הרב אברמוביץ עצמו: אתם מזכירים לי את הסיפור על בעלי־הבתים שלא היו שבעי רצון מן הרב של קהילתם. כיון שהם רצו להיפטר ממנו, הם הלכו ושיבחו את רבם באזני פרנסי קהילות אח־רות, כדי שהללו יזמינו אותו לכהן אצלם. אני מקווה שכוונת המחמאות שלכם איננה שכל אחד מכם רוצה „למכור" אותי לזולה...

חידוש בקיבוצים...

נסיון מעניין נעשה בלילה שבת האחרו־נים בקיבוץ נוה איתן: טקסי קבלת שבת לאור נרות בלבד, כשעל כל שולחן ניצב נר. „קבלת שבת זוהי מסורת יפה שאינה מש־תנה. אולם נראה שאנחנו עדיין כגששים אחר מסורת ויתכן ששינוי מעט יוסיף. אור הנרות ישרה אוירת קדושה וחג, ויתכן גם שבחשכות החשיכה ישתתפו יותר חברים ב...שירה ב־ציבור" — כותב עלון המשק המספר על ה־חידוש.

העלון מסיים: „כל החברים מתבקשים להביא פמוטות לקבלת שבת"...

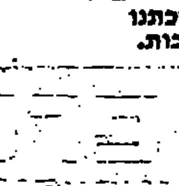

חינם
מכונת גילוח
לכל עולה
הקונה 2 מוצרים בחודש הזה
עולים חדשים וותיקים
סוף להתרוצצות, כל החברות בכתובת אחת
ללא מכס
הספקה תוך 10 ימים.
בקרו בתערוכתנו ללא התחייבות.

תל־אביב: דרך פתח־תקוה 9, טלפון 621272.
ירושלים: הסורג 2, בנין „נד" ק. 7, טל. 232914
פתוח: ימים ב', ד' 19.00—16.00, 13.00—8.30; ימים א', ג', ה' 19.00—8.30; יום ו' 13.00—8.30.
חיפה: רחוב הרצל 24, טלפון 523608
פתוח: ימים א', ג', ה' 18.00—10.00
נתניה: רחוב הרצל 18, הכניסה משטמפפר 2.
פתוח: כל יום 19.00—16.00

לחכימא ברמיזא — על השעליקה... — מעט יומי גמזו

...„אילו צריך הייתי להתחיל היום את כל העניין מחדש, ובלבד שלא לעבור על השחי־תות בשקט — הייתי חוזר ועושה זאת".

(ד"ר דוד ניב, בראיון רדיו עם נדעון לביארי, רשות־השידור, השבוע).

...„בורא ניב שפתיים... ו־הרשעים כים נגרש, כי השקט לא יוכל ויגרשו מימיו רפש וטיט..."

(ישעיהו, נ"ז, 19—20)

שמים, בקשו רחמים עלי
אם יש בכם אל ולאל בכם נתיב
(הלא נתיב כ„נתיבי נפש", כי אלה — אלילי —

נקו בועדת־ויתקון
מגלוייו של ניב...)

ככה זה:
מעוות לא יוכל ויתקון.
אלא אם נפטרי הנכות
מוסיפים, בנעימה קלהיה, לפתכון
כפיות אחדות
של „מצבים העבדויה",
„חבנה אבהית",
„ארך־רוח"...

(יש כתבים — זה נכון! —
היורדים בבכיה
רק בנפש,
רק בנפש דלות...)

הסקן, הא צואר! קום לחת!
לך רביש „קני", וצידה, עם פרדם
לחפור בו בנחת, אחת לאחת,
„נבבות מקלות"... והקם עולה לם
ומעדיש ברחת,
אדוני השופט.
לבחון המבליל שמקדה:
כי פרידמן זה פרידמן, מה יש לדבר?
ופרידמן תמיד הוא הטוב ביותר
(בשרם — בקליפה באקדה...)

ואומרים המבינים כי תוך הניבש
(בהומור, לא בנפש) הוא צהית.
איפה? איזה צחית? בקלי כיבש
הצבור את בתוקו הביתה
לקרא בקבצי הבדיחה והשחוק
החריף,
הלצון,
הקוקטה,
הגעוזים בין דפי אותו דו"ח־של־חוק
שהחוק בהם — רק איבלדקה.

כמו, למשל:

הסכרה של „מדבר" (ואני בעצם!)
אשר „לא כן המדה הוא כרצא קרת
בה, מכאן ומכאן", אותו חד־בדבר־
חטא
(מרדכי היהודי) בהיותו שם לוקח
מכאן ומכאן, רק „בשום נסבה
מקלות, כחרי כבר ראינו, לא שבע,
לא כעס אנשים (על גוצאה דבות!)
שמכאן ומכאן כך עלו... אך כי
עבר־
לפנים בכך יש" (מין פריצות של
כדי)

אך חוץ מזה, נכון,
הכל
בסדר...

או: שיא קומי נוסף (אני שוב מצטט!)

שגרוש גאולוגים משדה־הקודש
בצרוף חפציהם, אדוני השופט,
הוא רק „חסר־נמוס", כדברי אותו דו"ח,

אף על פי שלדעת אותה ועדה
„אין, חלילה, לראות בה, בזו העבודה,
שום בטוי לזלזול" (לא! גרוש זה,
רב־מרץ,

הוא גלוי עלאי
של כבוד.
דרך־ארץ...)

„שהרי", סח הדו"ח, „אסור לנפח
תקרית כזאת בחקור־הדרוש".
(לא! תקרית לנפח —
אסור, בהכרח,
רק, מכאן ומכאן,
לצבור —
את הראש...)

או: פנינה הומוריסטית (כנ"ל, זו ציטטה!)

„אם אקדחצ'יק ירה
ידיות
ועריריות,
זה ענין בה פצוע — שמתחת־
ולמטה־
כבודנו לרחץ בזוטות ושטיות".

מה הרעש? גורו קליעונים
בלוא־התפן
באקדחלה קט ואביר, עד תחם,
היינו: התנהגות כ„איזה יוצאת־דפן
בחברה עליזה וצעירה" (האמנם?
ואנחנו: דוקא, אדוני השופט,
עליזים ביותר
צעירים לא־פחות
מכבה קרחות מודקנות־למופת,
ועוד טרם ידינו באיש, בשמחות...)

או: מכאן ומכאן, באותו תחום תמאמי
של תיקא־ואקלולקא בין משפט
למשפט:
אותו „קלף מלבנצ'",
חוק,
אדקאטי,
של יתרון אריתמטי וגם מתימאטי
של הרב ברצה
על פצוע כה מרפס!

ואתה „שמות" כ"ג זוכר, פסוק 2,
(עדות־הקודה של משה כבד־
שפתים):
„לא תענה על ריב לנטות
אחרי רבים להטות"...

ואתה בתפלה, מרגש ומרשם,
מאליך ב. זורע שקם ומחה
כרבים מצבני, שבאלו נרשם
לזכותו ולשכל פסוק־אחת לא־נמתה
(„תהלים" צ"ז, 11, שם):

„אור זורע לצדיק
ולישרי־לב שמחה"...

ואמנם השמחה רחוקה
לא עת־נוח
ועת־שקט היא העת בפלסתר־עוותה
התדו"ח הזה רק גורם מצב־דו"ח
ומדוו"ח את כל החרד לדמותה
של הארץ הזאת, אשר שם
סקנוגרפיות
של יושבי־משפטים על כס־חק־ודין
לא יוכלו לטשטש
איך צומחות בה המאפיות
של גובי־סובסידין ויושבי־על־מדין,

של קטוב סוציאלי וכת ממלחת
של אותם מתעשרי־מלחמה, על חרבו
של צנחן בן „התקוה", „מוסררה",
ביחד
עם תאוריות הפער (עוד באבו!)
זה הפער לאדוני הקרובים לצלחת
ולאו־דוקא צדיקים
יבואו בו...

..שמים, בקשו רחמים עלי
ולא רק עלי, על כלנו... כאן בדק
הבית זועק לא לסיח ושלאי
כי אם לבולדוזר, ואם
יש עוד צדק —
יופע נא מדי! ד"ר ניב היקר,
אם זה כשלון מצדך — מי יתננו
תמיד להיות את למצוע לא־נבר
ולא לבדיחה ששמה „רב" (לא
עלינו!)

שמעתי אותך מספר כי בנך,
הג'יג'יק קרבי, לובש־חאקי, בצה"ל,
צלצל לך: „אבא, הרם את ראשך
למרות אותו דו"ח
ותקוף את המצלו"

שמעתי אותך מספר... והבן
במצמק גרונו הצעיר כמו הבית
את מה שחושב רב העם הזה, כן,
הרב הדומם שאיננו מתריע
בטרם יבוא איזה „פיטר" קנאי־
לישר, כבצה"ל —
לקרא: „אחרי"...

נכון, הסבוב הראשון רע ומר
אך יש עוד „נוק־אאוטים"
„פול" מלוא־הטנא.
ולוא לא היית פה, ניב היקר,
היינו צריכים — כך הדעת נותנת —
פשוט להמציא אותך!
מה יש לומר?
אמנם השחיתות, עד חרמה, מתגוננת.
אך, מכאן ומכאן, „החשבון לא נגמר"
כפי שסח
ב„מכאן ומכאן"
י. ת. ברנר...

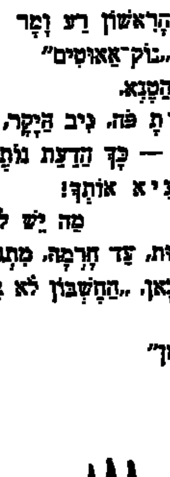

סולל בונה אשקלון
דיור ב. פ. בע"מ
בונים דירות
בנות 4 חדרים
למכירה במרכז נפתי באשקלון
פרטים במשרדי סולל בונה אשקלון מרכז נפתי 051—2131/2

הכדורסלן שקלע... רימון

מאואיסט יהודי, כגודל שיצר כמו „היפי" ובעל הליכות מוזרות, ביקר בתחילת ה־שבוע בארץ — ולא כדי לצרוך הפגנות, אלא כדי לשחק כדורסל. היה זה הכדורסלן היהודי הבינלאומי של קבוצת „פארטנופה" בנאפולי, ליאונארד כהן כמו (ללא כל קשר לזמר המשורר), שבא עם קבוצתו לטורניר הבינלאומי של מכבי תל־אביב.

כהן בעל הנופיה מס' 4 ב„פארטנופה" לא התבלט במיוחד במשחקים כאן, אבל קלע כמה סלים חשובים.

לפני כשנתיים, כאשר נשיא ארה"ב רי־צ'ארד ניכסון ערך ביקור באיטליה, השתתף כהן המאואיסט בהפגנות סוערות שהיו ברחבי המדינה נגד הביקור ונגד נאטו. באחת מהן אף השליך רימון לעבר מכונית הנשיא האמ־ריקני — ועל כך נבלא. בגלל אותו רימון הפסיד ליאונארד כהן את מקומו בנבחרת הכדורסל הצעירה של איטליה.

■ ברוך ווינשטיין

חלפו 50 שנה

ב שלושים באפריל 1922 התכנסו בקיוב, בירת אוקראינה, צירי „צעירי־ציון" לוועידתם ה־ חתרתית הכלל־רוסית. הם ...ין מצוידים בהיתרי־נסיעה ...רשאות („קומנדירובקי") טעם כל מיני מוסדות סוב־ טיים, כי בלעדי המיסמכים אלה אסור היה לזוז ממקום ...וריהם ולהשתמש בשרות רכבות.

אכן, גם „הצידוד" השלטונית הזאת הקלה על הנסיעה באותה התקופה ...ית הבולשביסטית לקשיי הנסיעה ...ה תקלה לא מדינית ולא ...מיניסטרטיבית: מגיפה חמורה ... מחלת הטיפוס קטלה המונים. ...ות של פרעושים (לא על אלה שאליאפין) וכינים התקיפו רוסיה „המהפכנית", ואמצעי ...אה המונעת היו פרימיטיביים ...: נפט ומטפחות־משי. היתה זאת ...זה „רפואית" פופולארית, כי ...קי נפט ומטפחות משי סביב ...אר עשויים להגן על הבדיות ...י המגיפה.

...ם שתי „התרופות" האלה הגיעו ...רים בשלום לקיוב ואי־כסנו תוך ...נן בטחוני קפדני בבתים פרטיים.

●

קורא הצעיר ואף זה השייך לדור ...שך ישאל בצדק: „צעירי־ציון" ... ברוסיה מלפני 50 שנה — ... ומהו של הציבור הציבורי הזה? ..., בראשיתה, לפני מהפכת פברואר ...פכה אוקטובר היתה זאת תנועה של ...ונות הצעירה („כלאוזסיוניזם"). אלה ציונים צעירים שהתקוממו ...ם מרדני המאפיין כל דור צעיר ... הציונות הבעל־ביתית הנבגאית. ...זה התקופה לא הופיע במילונו ...של „מימסד", אבל מאבקם של ...ירים האלה היה במהותו ולפי ...יהיו אנטי־מימסדי. כמובן סגנון ...יהם ומאבקם היה שונה מזה ...ג בזמננו.

...ים למרדנותם חיפשו הצעירים ...ונות לבעיות סוציאליות וכלכליות, ... הצריכו מאד את המוני היהודים ...סיה. בסוגיות חיוניות אלה נקטה ...בות הכללית עמדה של אדישות ...בת. ופשים אלה עדיין לא הצ־ ... על גיבוש מצע סוציאלי, היו ... בעיקר הרהורים והרגשות ...יאליים על הצורך בארגון ...ופרציה יהודית של בעלי־מלאכה ...לים ולהקמת מוסדות לעזרה הדדית ...וקטיבית.

... פרוץ מהפכת פברואר 1917 ... תסיסה רעיונית ומדינית בשורות ...רי־ציון. בוועידה הציונית הכלל־ ...ת המרשימה שהתקיימה ב־1917 ...טרוגראד, הופיעו צירים כסיעה ...נומית בעלת צביון סוציאלי כללי, ... במסגרתה היו קיימים שני ...ם: עמלני וסוציאליסטי.

...פכת האוקטוברית גרמה ל־ ...ת התסיסה הזאת ולהידוד ...ים בין שני הזרמים האלה.

... בעיות חמורות, נוצרו אסכולות ...ות בעלות אוריינטציות ניגודיות. ...סביר להניח, כי בתנאי המשטר ...ויסטי, תוכל התנועה הציונית ...מיד בקיומה ופעולותיה? על אף ...ה הסוציאלי המסורתית החלוצית ...תנועת „צעירי־ציון" — כלום ...ה לשמור על זהותה המקורית ...ש החדש? נפלה מחלוקת ...ות מרחיקת לכת בין שתי ...יתות. הסוציאליסטים הסיבו ...ה חיובית, מסויגת במקצת, על ...לות האלה; הלא־סוציאליסטים העמלנים ניסחו את תשובתם ...לית.

...אי 1920 כינסו הסוציאליסטים ...ועידתם בחארקוב ובה גובשו ...כלו שתי החלטות, אשר שללו ... כל אפשרות לשמור על אחדות. ...זה זאת נולדה מפלגה ציונית־ ...אליסטית (צ.ס.), אשר הסתייגה ... ההסתדרות הציונית ברוסיה ...ה בדיקטטורה הבולשביסטית ...גמה להאבק על הדמוקראטיזציה המשטר השלטון החדש.

●

...עידת קיוב 1922 נולדה המפלגה ...ית העמלנית („טרודוביקי" — ...) שהציגה אלטרנטיבה ציונית: ... במחתרת תוך נאמנות לדיעונות ...ים מקוריים, לעקרון הציבור־ ...יה, לשותפות העמלה הציונית, ...ק בעד קום הקהילות היהודיות ...תן הכוללה.

...ה זאת ועידה בלתי ליגלית ...ל סידורית המחתרתיים. השתתפו ...51 צירים ואורחים. פתיחתה ...ה במסגרת של הצגה. היה צורך ...ני להחליף לפעמים את מקומות ...ה. סיומה התקיים בבית הכנסת ...ד פרולי הרחוק ממרכזי קיוב. ... האמיצי לפתיחתה באסרד ...פני הועידה כשבית הכנסת ... ע"י גדוד גדול של חיילי ה־ ... מלשין שחדר לתוך סניף ...ה בקיוב הוא שגרם ל„סיום" ... של הועידה, בטרם הסיים ...סוח החלטותיה.

... איש מבין המשתתפים בוועידה ...ו למשפט המחלקה הבבאית של ...בתל המהפכני. היה זה המשפט ...י הפומבי הראשון שנערך ב־ ... הסובייטית. אנשי ה„יבסקציה" ... כמובן על גילוי „קונטר־ ...לוציה יהודית" התחילו בהכנת ...ל־ציונית בבצלם כל מיני בדותות ...ות פרובוקטיביות. כוונתם ה־ ...ית היתה, כמובן, להשתמש ...כפם כדי להוכיח את חיוניות קיומה של ה„יבסקציה". כי כבר באותן השנים השמיעו חוגים אחרים במפלגה הקומוניסטית את דעתם השלילית על קיום „סקציה" יהודית מיוחדת.

●

ב־26 באוגוסט 1922 נערך „במועדון המסחרי" (קומירציבסקיה סובראניה) המשפט הפומבי נגד הציונים בנוכחות קהל רב, ביניהם יהודים רבים.

במה האשימו את „הנאשמים"? השוואה השטחית ביותר בין גליון האישום דאז עם התעמולה האנטי־יהודית והאנטי־ציונית בימינו אלה מצביעה על „עקביותם" הרעיונית ו־המדינית ועל טכסיסיהם הדימאגוגיים של המפלגה הקומוניסטית והממשל הסובייטי. מבחינה פורמלית נקבע ב־כתב האשמה סעיף אחד בלבד: השתתפות בוועידה בלתי ליגלית. אך גליון האישום הקיף את כל ה־„אנציקלופדיה" האנטי־ציונית: קש־רים עם האימפריה, פואנקרה, לויד ג'ורג', האימפריאליזם; „הקמת ממ־לכה יהודית בפלשתינה"; „קשר עם פורעי פרעות", „טמטום הכרת העמלים היהודים בהשיאה אותם שהצרכים ה־חיוניים של העמלים היהודיים אינם יכולים לבוא על סיפוקם אלא על ידי ייסוד מדינה לאומית בורגנית ב־פלשתינה"...

פסק הדין היה חמור. הוא קבע: „הואיל וכל הנאשמים, חוץ מארבעה, (גבאי בית הכנסת) מתעים ומדיחים בפעולותיהם את הנוער היהודי ואת המוני הפרולטארים היהודים הנחש־לים ומסיחים את דעתם ממילוי תפקידיהם הישירים, ששלטון הפועלים והאכרים הציג לפניהם, משרישים ב־הכרתם תביעות לאוטופיות־שוביניס־טיות ודוחפים אותם לתוך זרועות הבורגנות מכל המינים והסוגים; ו־הואיל והם חתרו תחת כאמצעי של שלטון הפועלים והאיכרים לשיחרורם הרציני של ההמונים הפרולטאריים היהודים — מוציא הטריבונאל ה־מהפכני לפי הכרת הצדק הסוציאליסטי ולפי האינטרסים של ההמונים העמלים פסק־דין של אירגונים סבורה לשנתיים שנים־עשר איש (ג. זוברין, מ. לוריה, ד. טובבין, י. פישר, ל. אלוקר, י. שולמן, ד. בורוכו, ב. וינשטין, ג. זרלינסקי, ד. ליברמן, פ. ואלקובר, מ. למפרט). הנשארים נידונו „על תנאי" לעבודת כפיה לשנה או ל־שנתיים ושוחררו.

לאחר הוצאת פסק הדין, כששנים עשר האסירים שהובלו בחוצות העיר ע"י משמר צבאי, פתחו בשירת „התקוה", נערכה הפגנה המונית של יהודי קיוב, ולא עלה בידי המשמר להשתיק את תגובת הזעם נגד ה־משפט.

●

מ־12 הנידונים נשארו בחיים שלושה בלבד. בסקרם את דרכם הציונית ברוסיה הסובייטית, בראותם את חידוש המאבק הציוני של הדור ה־חדש, אשר מידה גבורתו, אמונתו, התושתו הלאומית ומעשיו הנועזים מוסיפים כבוד ליהודי ברית המועצות, חייבים הנשארים האלה לאמור: ברוכים והמבורכים יהיו הממשיכים, לא לשוא עמלנו.

יצחק אולשן ●

לפולמוס „הנשואין האזרחיים"

נקודה לויכוח

אינני מתכוון לטפל ב־מאמרי בבעית „הדת והמדינה" בישראל, או להגיב על הויכוח בענין נישואין אזרחיים בישר־אל במסגרת כללית. אצטמצם הפעם בתגובה על הנימוקים הנשמעים נגד הצעת חבר ה־כנסת ג. האוזנר לחוקק חוק נישואין אזרחיים רק לגבי יהודים בישראל, אשר מוכנים להקים קשר נישואים בטכס דתי, אלא שנבצר מהם לעשות כן מפני סרוב הרבנים ובהע־דר חוק לנישואין אזרחיים אין הם יכולים להינשא ביש־ראל.

לשם הקיצור נכנה את היהודים האלה ה„פסולים", כי לפי פירוש החוק משנת 1953 ע"י בתי הדין הרבניים אין יהודי הנמנה עם הסוגים האלה יכול להינשא בישראל עם יהודיה בחירת לבו (להוציא נישואין עם גיורת במקרים מסויימים).

סוגי ה„פסולים"

על הסוגים האלה נמנים:

1) כהן, כשבת־הזוג היא גרושה;

2) גר, או גיורת, כשהגיור נראה לרבנים המטפלים בנישואין כפגום מבחינת ההלכה — על פי רוב כש־הגיור נערך בחוץ־לארץ;

3) אחד מבני הזוג הוא „ממזר", כשמוצאו מלידה כ„אשת איש", אפילו הלידה אירעה לפני דורות רבים.

רשימה זו אינה ממצה, ואין כל ערובה שבמשך הזמן לא יגדלו מנבכי ההלכה עוד סוגי פסולים כיוצא באלה.

ב„מעריב" ב־12 בספטמבר 1971 פורסם מקרה של יהודי שנבצר ממנו להינשא בטכס דתי בעקבות תאונה שבה נפגע אבר המין שלו (על סמך פסוק ב' פרק כ"ג בספר דברים „לא יבא פצוע דכה וכרות שפכה בקהל ה'").

נוכח המצב הבלתי נסבל שבו נפ־געה זכויות טבעיות אלמנטריות של „פסולים" כאלה, שמספרם יגדל וילך עם העליה הגוברת מארצות מסוימות, צפה ההצעה לחוקק חוק מוגבל ל־נישואין אזרחיים רק לגבי יהודים שבעיני הרבנים אינם כשרים לעריכת נישואין בטכס דתי.

בחקיקה המוצעת אין משום הצרה הסמכות הבלעדית שהוענקה לרבנות בחוק נישואין וגירושין, או כשום פגיעה בה. שכן ההגיון מחייב, כי האמור בסעיף 2 מתיחס לנישואין אשר לדעת הרבנים ניתן לערכם לפי דין תורה. אשר לנישואין שאינם ניתנים, לדעת הרבנים, להיערך לפי דין תורה, הדלת לחקיקה נשארה פתוחה. גם לגבי החוק שלפיו ייערכו וגם לגבי החוק הפרוצדורלי בשאלה איך ועל ידי מי ייערכו.

אילו נאמר בסעיף 2 זה כי „נישואין וגירושין של יהודים לא ייערכו ב־ישראל אלא על פי דין תורה", ייתכן שנוסח כזה היה נותן למחמירים את האפשרות למצוא פסול בחקיקה ה־מוצעת, כמוצעת בסעיפים 1 ו־2 של החוק משנת 1953.

ההנחה היא, שבהודעת המחוקק היו החומרות וההגבלות שבדין העברי בענין נישואי יהודים. בשעת הויכוח על החוק בכנסת עורר ד"ר סנה ז"ל את הבעיה של כהן וגרושה. אף על פי כן נמנע המחוקק מלאמץ בשביל הסעיף 2 את הנוסח המחמיר־יצל־דרך־השלילה, כלומר האוסר עריכת נישואין בישראל של יהודים שלא לפי דין התורה. מכאן יש ללמוד, שבעלות הצורך, לא נשללה מהמחוקק האפשרות לחקיקה נוספת.

ניסוח הצעת החוק לפני הגשת ההצעה לכנסת היה נושא למשא־ומתן קואליציוני בין השרים הדתיים לבין השרים החילוניים. בודאי שהיו חילוקי דעות רציניים בין הצדדים לפני שהגיעו לידי פשרה מתקבלת על דעת החילונים והדתיים גם יחד, תוך הנחה שהרבנים במדינת ישראל יכירו בתקומת מדינת ישראל וש־יתנו את לבם למציאות החדשה, לבעיות שהתעוררו ושעתידות להת־עורר, יתעלו לעמדה של גמישות וידעו להתגבר על כל הקשיים וה־תקלות שבהם ייתקלו במהלך השלטת סמכותם היהודית בענין נישואין וגירו־שין, על העם על כל פלגותיו.

אף בגדר רמז של אזהרה, שבאם במקום גמישות תינקט דרך של קנאות קיצונית ללא התחשבות עם המציאות, תהיה סכנה לעצם קיומו של החוק.

וכה היו דברי מ"מ ראש הממשלה דאז, משה שרת ז"ל, בשעת הויכוח בכנסת:

> „...ולכן הרבנות בישראל תעמוד עתה במבחן; יציבות החוק וגלו־יה במידה מסוימת של ביצועו, אריכות ימיו של החוק תלויה בנוהג ביצועו למושגי שוויון, כבוד האדם וזכויותיו, השוררים בחב־רה המתוקנת של זמננו, אחדות העם מחייבת ויתורים הדדיים ולא רק מצד אחד; ישנם מוש־גים בחברה של זמננו שאליהם יתנפץ כל נסיון להשליט ולקיים בתוכנו גם להבא סדרי חיים אשר אבד עליהם כלח".

לאור הדברים הללו והפירוש של סעיף 2, אין לומר שהחקיקה המוצעת באה להצר, או לפגוע, בסמכות ה־יהודית של הרבנות בנוגע לאותם הנישואין שניתן, ליכולתה, או ל־רצונה, לערוך. החקיקה המוצעת היא נוספת ומשלימה, ואינה עומדת ב־סתירה לחוק הקיים.

השגותיו של חבר כנסת קורן

במאמר שפורסם ב„מעריב" מרחיב ח"כ י. קורן את הדיבור על נישואין אזרחיים במדינת ישראל בדרך כלל, ותוך כדי כך הוא גם מעלה השגותיו על החקיקה המוצעת. הוא מתעלם מקיפות ה„פסולים" כבעיה אקטואלית התובעת פתרון מהיר. מכללא אפשר להסיק, שמר קורן מציע להם להמתין בסבלנות עד אשר יצליח להשפיע על רבני הממסד הדתי, כי במקום הטענה שאינם יכולים לפעול בדרך נוגדת את ההלכה, יעשו מאמץ למצוא פתרון, שלא יראה כנוגד את ההלכה. ליתר בטחון מציע מר קורן לרבני ישראל לנטוש את „בית שמאי" ו־לעבור ל„בית הלל" ולנהוג לפי רוחו בישראל.

ועוד אומר מר קורן: „הנהגת נישו־אין אזרחיים במדינת ישראל תערער, ללא ספק, את מעמדם של יהודים הבאים מחוץ־לארץ, שנישאו בגולה בנישואין אזרחיים בהתחשב בתנאי המקום. כידוע מכירים מוסדות המדינה בנישואין אלה. גם כאן בא לכלל ביטוי רצונה של הרבנות לחזק את אחדות העם".

המשפט האחרון עלול — שלא בכוונה — להטעות את הקורא.

כאמור, בסעיף 2 לחוק נאמר במפורש, כי „ייערכו בישראל לפי דין תורה", שמע מינה, שעל נישואין שנערכו בחוץ־לארץ אין הסעיף חל.

בהצעת החוק גם נאמר, ששאלת כשרות נישואיהם של יהודים בישראל תלויה בבית הדין הרבני. המשפט הזה עורר התנגדות מחמת החשש שהוא יאפשר לרבנים לפסול נישואין אז־רחיים שנערכו על־ידי עולים בארצות מוצאם. לפיכך הועלתה בשעתה הס־תייגות לקבוע בסעיף 2, שנישואין שנערכו בחו"ל בתואם לחוקים של אותה המדינה ייחשבו חוקיים לפני מערכת המשפט בישראל.

מר יעקב ש. שפירא, שדיבר אז בשם ועדת החוק והמשפט, התנגד לקבלת ההסתייגות באמרו: „כאשר שמעתי כפי הידוע לעניני החוק העברי שגם לפי דין תורה וגם לפי הנהוג מכירים תמיד בנישואין אלה לכל דבר, הרי אין צורך לכתוב זאת בחוק" (דברי הכנסת 1953 ע' 2561). עוד נאמר בויכוח בשעת הקריאה הראשונה שגם סגן שר הדתות הצהיר כי סעיף 2 מתכוון לנישואין שנערכו בישראל.

בסופו של דבר נדחתה ההסתייגות.

הנה נראה איך אחרי חקיקת החוק — כלשון מר קורן — „גם כאן בא לכלל ביטוי רצונה של הרבנות לחזק את אחדות העם" וכה יחסה להגות אלה ש„ייבאו" את נישואיהם האז־רחיים מחוץ לארץ.

בתשובה על השאלה הזאת נצטט תמצית העובדות במשפט מרים סקרייס שהתברר בבית המשפט הגבוה לצדק (תיק בג"צ מס. 301/63 פסקי דין עליון כרך י"ח 1 ע' 598).

העותרת נישאה ברומניה בשנת 1925 לבעלה (אחד המשיבים בבקשה) בנישואין אזרחיים. נולד להם בן ועוד אחד אימצו. בשנת 1949 עלתה המשפחה לישראל. חמש שנים לאחר מכן עזב הבעל את אשתו (לפי עדותה, מפני שנתן עינו באחרת). הוא הגיש תביעת גירושין נגד ה־עותרת לבית הדין הרבני, שלא ראה להיעתר לבקשתו. כעבור זמן חייב בית הדין הרבני את הבעל בתשלום מזונות לאשתו. כעבור כשנתיים, לרגל עלית יוקר המחיה, ביקשה האשה הגדלת סכום המזונות. אז נזכר הבעל וטען לראשונה, כי נשא את העותרת בנישואין אזרחיים בלבד. האשה הודתה, כי אומנם לא נישאה לפי דיני ישראל ושאין לה כתובה כדין. הבעל לא זו בלבד שהתנגד להגדלת סכום המזונות שנפסק, אלא גם דרש את ביטולו של פסק הדין המחייב במזונות. לעתירתו של הבעל ביטל בית הדין את פסק דינו הקודם המחייב במזונות ובית הדין הרבני לערעורים אישר את הביטול.

לאחר מכן השיגה האשה בבית המשפט המחוזי פסק דין למזונות נגד בעלה, שאושר ע"י בית המשפט העליון בערעור של הבעל.

בשנת 1961 חזר הבעל והגיש לבית הדין הרבני תביעת גירושין. הוא דרש לכפות עליה קבלת הגט, אך סרבה. הוא גם הפקיד סכום כסף לזכותה אם תקבל את הגט. בית הדין הרבני פסק שעל האשה לקבל „גט מספק" (הנהוג במקרה של נישואין אזרחיים) ושאם האשה תעמוד ב־סירובה במשך חודש לקבל את הגט, היא תפסיד את הזכות לקבל את הסכום המופקד והבעל יינתן ע"י בית הדין היתר נישואין „לישא אשה כדת משה וישראל כרצונו". בשלב זה פנתה האשה לבית המשפט העליון בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק, שלאחר דיון הוציא צו החלטי נגד הבעל ויתר המשיבים שלא לפעול ושלא לאשר לפי ההיתר שניתן לבעל.

יש להניח שמר קורן לא יהיה להוט אחרי פרסום של החלטות בית הדין הרבני, בין העתידים לעלות לישראל, כ„ביטוי רצונה של הרבנות לחזק את אחדות העם".

עוד דוגמה: כידוע, אין הרבנים משיאים כהן עם גרושה ולעתים קרובות, כשאין ביכולתם להעלים את דבר היותו כהן, או את דבר היותה גרושה, הם נאלצים להיזקק למה שקרוי „טכס דתי פרטי" בנוכחות שני עדים, בנתינת ובשימת הטבעת בליווית האמירה „הרי את מקודשת..."

לפי ההלכה, הנישואין תופסים, אם כי במרומים נרשם כנגדם חטא הניתן להיפסק אם מתגרשים.

אולם בפנותם למחלקת מירשם ה־תושבים של משרד הפנים מתחילות צרותיהם. שם הם נדרשים להוכיח, ע"י תעודת אישור, שהם נשואים. כאחר שלפי הסעיף 1 בחוק משנת 1953 „עניני נישואין... יהיו בשיפוטם ה־יהודי של בתי הדין הרבניים" נאלצים בני הזוג לפנות אליהם כדי להשיג החלטה בדבר היותם נשואים, אחרי הוכחת פרטי הטכס הדתי.

מאז קום המדינה לא ידוע אף מקרה שבו הצליחו להשיג אישור כזה על אף המאבק המתנהל להשגתו.

יש שבית דין נמנע להיזקק לבקשה, כלומר מסרב להפעיל את הסמכות שהחוק העניק לו לטובת הציבור; וכל זה כדי למנוע מבני הזוג למלא את חובת הרישום במירשם התושבים על שינוי מעמדם מרווקות לנשואים.

לשם מניעת אפשרות של התחמקות בית הדין, המכוונת להפריע לרישום בני הזוג כנשואים, הוגשה באחד המקרים האחרונים בקשה עם עתירות חילופיות, דהיינו:

> להצהיר שבני הזוג אינם פנויים ושאף אחד מהם אינו יכול להינשא אלא לאחר שיתגרשו קודם זה מזו; לחילופין להצהיר שהם נשו־אים ולחילופי חילופין נתבקשה הצהרה, שכל אחד מהשניים הינו בחזקת פנוי.

כשבית הדין סרב בכלל להיענות לבקשתם, פנו בני הזוג לבית המשפט הגבוה לצדק וזהו החזירם לבית הדין הרבני.

הפעם החליט בית הדין הרבני לדחות את בקשתם „מעיקרה ומיסודה" (הגם, שכאמור, הקידושין תופסים) ואמר בהחלטה: „לאור הצהרות המבקשים — מבלי לקבוע כלל אמיתותן ונכונותן — אסור לכל אחד מהם להינשא לאחר, אסור להם להמ־שיך לחיות יחד ועליהם להתגרש".

תוך חשש מבוצדק, שבדברים האלה יש כבר משום הוכחה מספיקה בשביל מחלקת הרישום, שבני הזוג הינם נשואים, הוסיף בית הדין לאמור: „האיסור לכל אחד מהמבקשים להי־נשא לאחר אין בו משום מתן מעמד כלשהו של נשואים למבקשים ואין לכן לרשום אותם כנשואים".

לפיכך, לאחר הסרוב השני מטעם משרד הפנים, שוב נאלצו בני הזוג לפנות לבית המשפט הגבוה לצדק (בג"צ 275/71; 330/71 פסקי דין עליון כרך כ"ו 1 ע' 229).

בית המשפט העליון התייחס לתק־דימים קודמים, שבהם נאמר, שלמטרת מירשם התושבים הצהרה שאף אחד מבני הזוג אינו רשאי להינשא לאחר או לאחרת דייה כדי לחייב שינוי ברישום. בסוף פסק דינו, בהתיחס להטלת האיסור ע"י הרבנים על ה־רישום במרשם התושבים, אמר בית המשפט: „אם אמנם היתה כוונת בית הדין להורות לרשות מרשויות המדינה להימנע מלבצע פעולה ה־מוטלת עליהן כדין, ברור שחרגו מגדר סמכותם, כי הסמכות לכך מסורה לבית משפט זה על פי סעיף 7 לחוק בתי המשפט".

כך, לאחר שורה של פניות, תל־אות ותלאות השיגו בני הזוג את מבוקשם.

לנוכח העמדה הקנאית המתחדשת והמתגברת המשתקפת בדוגמה זו יש לציין מקרה שאירע הרבה שנים לפני קום המדינה, שהובא לפני הרב קוק ז"ל. הענין היה במר הלל כהן, בנו של הסופר המנוח מרדכי בן הלל הכהן ז"ל. הבן נשא גרושה בטכס דתי פרטי ונתקל בסרובו של רב לתת תעודת אישור, כי הוא נשוי, לשם מילוי חובת רישום השינוי במעמדו האישי. כשהובא הדבר לפני הרב קוק, אמר הרב המכובד, הבן אמנם חטא ומצווה שיתגרשו, אבל אין לסרב לתת את האישור בדבר המצב העובדתי שהתהווה, כי לפי ההלכה הנישואין תופסים.

מר קורן, כבאמרו, מדבר על „שנים ארוכות של הידברות בין מחנה ה־דתיים ומחנה החילוניים". אכן, היתה הידברות כזאת בין מנהיגי מפלגות כדי למנוע משברים קואליציוניים. הזרם ביהדות, הקרוי אורתודוכסי, הוא רב־גוני — מבתומכי המסורת אבל בעלי השקפות מתקדמות, עד בעלי קנאות קיצונית בלתי מרוסנת. למרבה הצער, „ההידברות" הזאת אפשרה השתלטות הקנאות בתחומים מסויימים של חיי הפרט ולא במעט לרגל התחרות המאבק בין המפלגות הדתיות; השתלטות שעליה אף לב רבים מהדתיים דוה.

שלמות העם ואחדות החברה בארץ

אחד הנימוקים העיקריים נגד ה־חקיקה המוצעת הוא הסכנה לשלמות העם בגולה ובארץ, מפני ש„תיווצר על ידה קבוצת יהודים שתלך ותגדל, שלהם ולצאצאיהם לא תהיה אפשרות לבוא בברית נישואין עם כלל ישר־אל". מר קורן אף הרד לנקמנות

(סוף בעמוד 24)

עמד במבחן בשוויצריה.
עמד במבחן ביוסטון.
עמד במבחן על הירח.

השעון הראשון והיחיד בעולם שעמד על הירח. אומגה ספידמאסטר־שעון ספורט. מצויד ברצועה ארוכה במיוחד כדי שאפשר יהיה לענוד אותו על חליפת החלל.

מרבית השעונים נבדקים לפני שהם עוזבים את בתי־החרושת בהם הם מיוצרים. אולם רק בודדים עברו בהצטיינות את המבחן שנערך ע"י NASA (סוכנות החלל האמריקנית). מתוך אלה רק שעון אחד נשאר ועמד באתגר הנשגב מכולם, המבחן על הירח. שעון כזה הוא אומגה ספידמאסטר.

המבחן הראשון-במעבדות אומגה

המבחן הראשון היה המחמיר ביותר. כל שעוני אומגה עוברים מבחני מעבדה קשים בהרבה מהמבחנים בהם הם עומדים בעת השימוש. כל שעוני אומגה העמידים בפני מים כמו הספיד־מאסטר מועברים דרך מיכלי לחץ מיוחדים. בתוך מיכלים אלה השעונים נמצאים תחת לחץ הנע בין 25 אטמוספרות ועד 60 מ"מ כספית (700 מ"מ כספית מתחת ללחץ נורמלי של 1 אטמוספרה). שינויים אלה נעשים תוך דקות אחדות והשפעתם היא כמו קפיצה לעומק של 266 מטר בים מהנות לפני הים מגובה הכפול מזה של הר האוורסט. תהליך זה חוזר על עצמו במשך שעות.

מבחן הרסני במעבדות יוסטון

ב־1965 רכשה NASA עשרה כרונוגרפים הקיינים לחלוטין מ־10 חברות ידועות שם ומבחינה אותם במבחני הריסה. השעונים היו נתונים בשינויי טמפרטורה תכופים ממינוס 18 מעלות ועד 93 מעלות צלסיוס. הושכו במשך שעה רבת בתנאי ריקם, נחשפו לקרינה אולטרה־סגולית עצומה והואצו בתאוצה מהדרת של 9־20 והוטלו בתאוצה שווה להוגן הים. הסיבות להרגילים „אכזריים" אלה היו ידועות ל־NASA בלבד. הם חיפשו שעון שיוכל להשילה לחלל. תשחולליות בנוית בדרגת אמינות של 99,9999% השעון חייב להיות בנוי כך שיעמד בדרישות המחמירות. אומגה ספידמאסטר היה היחיד שנותר אחרי מבחן ההריסה. ולאחר מכן עמד ב־44 בשימות חלליות נחיתות על הירח במבצעי אפולו השונים.

המבחן הסופי-בחלל

אחרי ש־NASA ניסתה ללא הצלחה להפריע את פעולת שעון אומגה ספידמאסטר נשאר רק מבחן אחד סופי: הניסוי בחלל. איש לא שיער מראש מה יקרה לאדם בחלל, לא כל שכן לשעונו. הספידמאסטר התגבר על נסיקה מדהימה, על חוסר משקל, על 800,000 קמ"ש, ועל קרינה אינטנ־סיבית ביותר. הספידמאסטר שהיה פריט היחיד בציוד של כל אחת מחלליות אפולו, הוכיח עצמו למעלה מכל המשוער בטיסה הדרמטית והכמעט פטאלית של אפולו 13, כאשר היה על האסטרו־נאוטים לסמוך על שעוניהם בלבד לקביעת זמן הירי של הרקטות לשיבה חזרה לקרקע. ברור לחלוטין שהקונה הפוטנציאלי של ספידמאסטר אינו תמיד אסטרונאוט, אבל טוב לדעת שבכל שעון אומגה תמצא את אותו הידע, הנסיון, האמינות והמקצועיות היסודיים שהם חלק אינטגרלי משעון האסטרונאוטים.

אומגה הוא השעון הבדוק ביותר בעולם.

(משמאל) אומגה ספידמאסטר-שעון היד היחיד שעמד על הירח
(מימין) אומגה ספידמאסטר סדרה 2 אחד של שעון האסטרונאוטים.

Ω OMEGA

مكتبة من الاحل

مكزامن الأصل

דב גולדשטיין | ראיון השבוע עם | אשר בן נתן, שגריר ישראל בצרפת

אני מקווה, כי לאחר הודעתו של סאדאת על הנשק הצרפתי בצבאו – תפסיק צרפת את המשלוחים ללוב

„מיראז'ים במצרים" — מבשרת הכותרת. וסאדאת מודיע לאנשי מפלגתו, „האיחוד הסוציאליסטי", כי מלבד הנשק הסובייטי, מצוייד צבאו גם בנשק צרפתי ובריטי. צריך אדם בישראל להיות מצוי אך מעט ברזי הצביעות הצרפתית, כדי לדעת למי מתכוון הנשיא המצרי, כאשר הוא אומר, שאת הנשק הצרפתי, אין מצרים רוכשת במישרין, אלא באמצעות מדינה שלישית, מתווכת.

כשנחתם החוזה הצרפתי־לובי על הספקת 110 מיראז'ים לקדאפי, שליט לוב, הזהירה ישראל, כי סופם של המטוסים להגיע לידי המצרים. אך ואזהרות נפלו על אוזניים, שמאז יוני '67 הן אטומות לטענותיה של ישראל.

הצרפתים נוהגים בשאלת המיראז'ים ללוב מנהג בת יענה; הם יודעים כל הזמן שהמטוסים יכולים להגיע למצרים וכנראה מחכים להוכחה, כי אכן כך קרה ● נכזבו הציפיות שאחרי דה גול תחול תמורה לטובה ביחסי צרפת־ישראל, אבל ישנן הוכחות, כי הצרפתים רוצים לשנות, לפחות, את הסגנון ● גם אם אינם מודים בכך באופן רשמי ובפומבי, יודעים הצרפתים כי מדיניותם במזרח התיכון נכשלה ● שיגור המשלחת לחנוכת בית צרפת בישראל הוא אות לרצון טוב, אבל אסור להפריז בחשיבותו ואין זה עניין בעל משמעות מדינית ● יש לי לעתים תחושות תיסכול, אבל אני מתגבר עליהן בעזרת הבטחון, כי יחסים תקינים בין צרפת לישראל, הם מעניינן של שתי הארצות

מדיניות בת־יענה

— האמנם, מר בן נתן ? „מיראז'ים" צרפתיים בידי המצרים ? וקולה כמנהגו ? ומירודיה צוהלים בשמחת חנוכת בית צרפת ? ואין קץ לצביעות הצרפתית ?

זאת היא מדיניות של בת־יענה, שאינה רוצה לראות מה שלא נוח לראות ושמה את עצמה כלא־רואה. הצרפתים יודעים כל הזמן, שהנשק שהסכימו למכור ללוב יכול להגיע למצרים ולשמש בידי צבא מצרים נגד ישראל. זה ברור להם. אבל הם, כנראה, מחכים להוכחה חותכת, שהמטוסים הצרפתיים כבר הגיעו לידי המצרים, ורק אז יוציאו את המסקנות.

— דרושה להם הוכחה יותר חותכת מאשר דברי הנשיא המצרי עצמו ?

אני מקווה, כי דברי סאדאת יעוררו את תשומת הלב הראויה בפאריס.

— האם אתה מצפה שההוצאה הזאת, כי הצרפתים יפסיקו את משלוח ה„מיראז'ים" ללוב ?

אני מקווה הרבה דברים. אני מקווה שתיפסק הורכת המיראז'ים ללוב, שעד כה עומדים הצרפתים בדייקנות בתוח ההספקה. אבל, לצערי, לא התקוות שלי הן הקובעות. בודאי יימצא כבר מישהו בצרפת, שיתרץ את דברי סאדאת או יכחיש את הדברים בשמו — ובלבד, שצרפת תוכל להאחז בטענתה, כי היא מספקת נשק במזרח התיכון רק לארצות, שאינן ארצות העימות הישיר בסכסוך.

כשנה וחצי כיהן מר א. בן נתן כשגריר ישראל בצרפת. אין זה מן הדברים הנעימים לכהן בבירה, שפנתה עורף לישראל ומאז יוני '67 היא נמנית עם הנוקשות שבמנגדיה. מה מתחולל בלבו של השגריר ? — מי מאתנו בוחן כליות ולב ? כלפי חוץ, לפחות, עדיין לא אמר נואש. הוא מאמין, כי תהיה התקדמות ביחסים, בכיוון לנורמליזאציה. הוא בטוח, שלא רק לישראל, אלא גם לצרפת, יש עניין ממדרגה ראשונה, לקיים יחסים טובים בין שתי המדינות.

א. בן נתן לבוש בקפידה מצוחצח. חנוט בתוך חליפה מהודרת, החובקת את גופו האתלטי בדייקנות. דיבורו — איטי, מתון, שקול. מגלה חצי טפח, מכסה יותר מטפחיים. כדי להיות זהיר כמוהו בהתבטאות, צריך אדם להאמין בשנים : בכוחה של המלה לקדם עניין או לקפח אותו ; בסיכוי, שעל אף הכל ולמרות כל המרורים, שצרפת משביעה אותנו בשנים האחרונות מלוא־חופניים, ביסודו של דבר ישראל וצרפת הן ידידות, ואף אם אין לכך כל ביטוי לאחרונה, אסור להתייאש ואסור להרפות.

— אדוני השגריר, כיצד היית מגדיר היום, בהגדרה מצומצמת, את יחסי צרפת־ישראל ?

בודאי לא הייתי מנסה להגדיר זאת במונחים המקובלים. היחסים הם פונקציה של מדיניותן של שתי הארצות. מדיניותה של צרפת, שנוקטה ביוני 1967, ושמצאה ביטוי בוטה אז — וכאז — לא השתנתה בקווים הבסיסיים מאז ועד היום. עובדה זו, התמורה הקיצונית שהיתה כרוכה ביחסה של צרפת כלפי ישראל, מוכרחה להטיל צל, להאפיל, על היחסים המדיניים שבין שתי המדינות. ישנם, כמובן, יחסים בין בני העמים, השונים במהותם מן היחסים המדיניים — בתחום התרבות והמסחר. אבל היחסים המדיניים עומדים תחת בכל אותו קו מדיני, שטרם נשתנה.

גם הסגנון לא השתנה הרבה

— האם יהיה זה נכון להגיד, איפוא, שכל הציפיות להטבה עם הסתלקות דה גול מן השלטון והחיל מן הקלעים, נכזבו כבהרותה של ישראל ?

במידה שהיו תקוות מופרזות — הן בודאי נתבדו. אם נשתנה משהו — הרי זה בתחום הסגנון הצרפתי. ובהרהור נוסף — גם זה לא תמיד נכון. אם ההתבטאות הצרפתית כלפי ישראל בזירות בינלאומיות, כמו למשל הועדה לזכויות האדם של האו"ם בניו יורק (שם „נקבע", כי ישראל מבצעת פשעי מלחמה בשטחים הכבושים — ד.ג.) — שייכת לתחום הסגנון, אז אפילו הסגנון לא השתנה. וכן אם לשפוט לפי הראיון, שנתן שר החוץ הצרפתי בראדיו הממלכתי בצרפת. לפי מה שהוא אמר, הרי גם הסגנון לא השתנה בהרבה. היתה כוונה לאחרונה של שינוי הסגנון ומי שנכשל בזה — זה בודאי לא ישראל. לדעתי, קיימת גם עתה מגמה צרפתית לשינוי הסגנון.

ציפיות שנתמלאו ושלא נתמלאו

— במקום לדבר על ציפיות מופרזות, אולי תגיד מה היו הציפיות השקולות והמאופקות שלך, והאם הן לא נכזבו ?

הציפיות שלי היו להגיע ליחסים תקינים בנושאים שוטפים, שלאו דווקא נוגעים למדיניות המהותית, אבל שיש להם בכל זאת חשיבות. הציפיה השניה שלי היתה, שגם אם צרפת לא תשנה את מדיניותה כלפינו, היא לפחות תחדל מן המסע לגייס אחרים לדעותיה ותפסיק לפתח פעילות, במוסדות בינלאומיים או אירופיים, הנוגדת אינטרסים ישראליים חיוניים, לפי תפישתנו והערכתנו.

בנקודה הראשונה ישנה התקדמות כלשהי : ביחסי התרבות, למשל. בועדה המעורבת הישראלית־צרפתית, שנתכנסה לפני זמן קצר בפאריס, לא היו שום תקלות. הדיון התנהל ברוח טובה. הגיעו מהר מאוד להסכם בכל הסעיפים והובטח המשך שיתוף־הפעולה. ישנם גם סימנים חיצוניים אחרים, המעידים על התקדמות לעבר יחסים תקינים בנושאים שוטפים. אבל מראש לא הייתי רוצה ליצור את הרושם, שאלה הם הדברים, שיש סיבה להתלהב מהם. וזוהי תופעה טבעית, והעובדה, שצריך בכלל לציין זאת, מוכיחה עד כמה היו היחסים מעוותים. היום, למשל, כאשר השגרירות הישראלית בפאריס מזמינה אורחים צרפתיים — ישנה מידה סבירה של הענות. הם באים, משתתפים — ובחדרי חדרים מביעים אפילו את אהדתם לישראל ואת צערם על כך, שהיחסים הם על רמה כזאת.

— היו לך ציפיות, גם כשהגעת לשנה, שצרפת תחדל לפעול נגדנו בזירות שונות ?

כן, ציפיות אלו — לא נתמלאו. צרפת ממשיכה במדיניות יוזמת, בניגוד לאינטרסים שלנו, במוסדות בינלאומיים ואירופיים, כמו עמדתה נגדנו בשוק המשותף. גם אם צרפת טוענת, שאי הכללתה של ישראל בין המדינות, הזוכות בשוק לעדיפויות כלכליות, אינה בעיה צרפתית־ישראלית בלבד, הרי הלכה למעשה, היתה זו צרפת, שמנעה עד כה הענקת זכויות אלו לישראל. עוד לפני כחצי שנה, היתה רשימה של שמונה מדינות, שבאזור מחוץ להסכם על עדיפויות כלכליות. היום ישראל היא המדינה האירופית היחידה, בין הארצות הנחשבות כמתפתחות, שאינה נהנית מזכויות אלו.

— למה התכוונת כאשר אמרת, שהתגובה בישראל נקטה קצר־סבלנות כלפי צרפת, היא תופעה חיובית ?

חוסר־סבלנות חיובי

כאשר בצרפת מוסיפים לטעון, שהם בסופו של דבר רואים את עצמם כידידי ישראל, ומצד שני הולכים ומתרבים הצעדים הבלתי־ידידותיים — הרי זה טבעי, ואין להתפלא על כך כלל — כשסבלנותנו פוקעת. אני מתכוון לכך, שבנסיבות אלו דעת הקהל הישראלית מגיבה כפי שהיא מגיבה, בחוסר סבלנות ובסבלנות.

— אבל מדוע זו תופעה חיובית, בעיניך ?

אולי זה יביא לכך, שיימנעו בעתיד, לפחות, התקריות המיותרות. חשבתי על פרשת בית צרפת, כאשר דברתי על התקצרות הסבלנות של דעת הקהל הישראלית. הנה, הטכסים היו חגיגיים ונאים, התנהלו ברוח טובה, בהשתתפות כולם, ולא התעוררו שום בעיות. כל זאת אפשר היה להשיג מיד, מלכתחילה, בלי שתקום כל הסערה, שהיתה מיותרת ולא נגרמה באשמתנו. אולי לפני שנתיים או שלוש יכולנו לספור את עצמנו, בהתייחס ליחסה של צרפת כלפינו, תוך אמירה : „זה טבעי, זוהי רמת היחסים, שהצרפתים רוצים לקיים אתנו". אבל בשיגור המשלחת הצרפתית, בראשותו של נציג הממשלה, השר לשעבר לואי ז'וקס, היתה כוונה צרפתית למחווה כלפינו. וצרות עין של איזה פקידים צרפתיים — הספיקה כמעט לקלקל את הג'סטה הזאת. מבחינתנו זה הביא להתפרצות של דעת־הקהל, שהוכיחה על חוסר סבלנות. זה היה ביטוי לאכזבה ישראלית גוברת, ואם זה ילמד משהו את מישהו בצרפת — הרי זה לטובה.

לא עלינו לומר לצרפתים מה טוב להם

— כל אימת שארה"ב מגלה נטיה של נטישה מעמדה, לדעת ישראל, אנחנו טוענים באוזני הממשל האמריקאי, כי לא רק לישראל נגרם בכך נזק, אלא גם לאינטרסים האמריקאיים הלאומיים. האם היית מוכן לטעון זה גם ביחס לצרפתים ולאינטרסים שלהם ?

לדעתי — כן, אבל הצרפתים אינם אוהבים, שמישהו אחר יסביר להם מה טוב ומה רע בשבילם. לא זה צריך להיות הטיעון הישראלי. לא אנחנו צריכים להוכיח לצרפתים כיצד ובמה הם נכשלו במדיניותם במזרח התיכון. הם יודעים זאת בעצמם. הם יודעים שנכשלו במדיניותם בארצות המוסלמיות, גם אם אינם מכירים בכך ואינם מודים בכך, באופן רשמי ובפומבי. הטיעון שלנו הוא, כי אם צרפת רוצה לשחק תפקיד במזרח התיכון, היא לא תוכל לשחק אותו בהצלחה, כל עוד קיים תיאום בינה לבין בירות ערב וכל עוד היחסים הבסיסיים שלה עם ישראל, נראים כפונקציה של אותו תיאום.

— אתה חושב שצרפת עשתה מקח טעות, בפקודה ראות צרפתית ובלי כבובבמים כלפי ישראל, בשינוי עמדה כלפינו ?

אינני רוצה לדבר בשם אינטרסים צרפתיים. בתפקידי — אינני יכול להביע את דעותי כמשקיף אובייקטיווי. אני יכול לצטט לך דעות, המקובלות על משקיפים צרפתיים רציניים. הם טוענים, כי המטוטלת הצרפתית, שהיתה נוטה לצד ישראל בשלב מסויים, גרמה ניתוק גמור ביחסים של צרפת עם ארצות ערב. (הניתוק לא בא בגלל ישראל אלא בגלל מלחמתה של צרפת באלג'יריה — כך אנו טוענים) : המשקיפים טוענים, כי המטוטלת הזאת עשתה את כל הדרך לצד השני, לטובת הערבים ונגד ישראל — ושבזה היתה השגיאה הצרפתית הגדולה. המטוטלת היתה צריכה להגיע למצב מאוזן, ואז היתה צרפת מפיקה את מלוא־התועלת, גם משיקום מעמדה בבירות הערביות וגם על־ידי שמירה על יחסים תקינים עם ישראל. ואותם המשקיפים טוענים, כי אל הדרך המאוזנת הזאת מחוייבת צרפת לחזור.

— האם בין המקורות כך ישנם בעלי מעמד בכיר בממשלה, או לפחות בעלי השפעה על מדיניותה ?

כן, אבל בהחלט לא בעלי מעמד מכריע בקביעת מדיניות החוץ.

הטיעון הצרפתי והנסיון הגרמני

— האם לצרפתים לא איכפת להמצא, יהי עם ביחסיהם, בצירה של המדינות הקטנים במזרח־התיכון ?

ניסיתי ללמוד את הטענות של הצרפתים, המחזיקים בעמדה, שצרפת צריכה להמשיך במדיניותה הקיימת. בטענה כזה לטובתה של צרפת. איש כמו ז'אן דה־ברוגלי, יו"ר ועדת החוץ של האסיפה הלאומית, שאינו שייך למפלגה הגוליסטית, אומר באופן ברור, חד, גלוי, כי היחסים בין צרפת לישראל חייבים להיות פונקציה של יחסי צרפת עם הערבים. האם ישראל אינה יכולה להיות גשר בין צרפת לערבים, אלא להיפך, היא מחסום — אז ישראל כזאת אינה מעניינת את צרפת וזוהי סיבת הקרע בין שתי המדינות. אחרים התבטאו בצורה יותר זהירה, אבל הגיעו לאותה המסקנה. כמובן, מדיניות הנפט ממלאת תפקיד ראשון במעלה במערכת שיקולים זאת. אפשר לטעון — ואנו אף טוענים זאת — כי אפילו אינטרס צרפתי צר זה, אינו נמצא נשכר בגלל מדיניותה של צרפת. ידוע, למשל, שעמדות שצרפת הפסידה בשטח הנפט באלג'יריה, נכבשו על־ידי חברות נפט אמריקאיות. אמרתי זאת בפומבי במסיבת עתונאים בצרפת. נתתי להם גם את הדוגמה של גרמניה המערבית, שאמנם יחסיה עם הבירות הערביות עדיין לא נתחדשו, אבל מעמדה הכלכלי בארצות ערב איתן, על אף שהגרמנים סירבו להיכנע לסחטנות 'ערבית' בשנים האחרונות.

— מהו המשקל, שאתה מייחס, לפגישה של המשלחת הצרפתית הגדולה לחנוכה, כסימן להבנה במדיניות הצרפתית ?

רגע, משלחת גדולה ? ! מדוע זו משלחת גדולה ? בא נציג אחד של הממשלה וראש עיריית פאריס ומלבדם אנשים ואורחים. אבל נגיד כך : היתה כוונה מצד ממשלת צרפת לעשות מחווה כלפי ישראל. זה ברור. מה יותר טבעי, שממשלת צרפת ומוסדות צרפתיים יקחו חלק בחנוכת בניין, שהוקם לכבוד הצרפתים ? ! ביחס לכל ארץ אחרת היה הדבר מתקבל באופן הטבעי והפשוט ביותר, והעובדה שביחס לישראל צריך להדגיש את התופעה, דווקא היא המוכיחה, שיש משהו לא נורמאלי ביחסי צרפת־ישראל. אין להגזים בחשיבות המאורע הזה ובודאי אין טעם לייחס לו חשיבות ומשמעות מדיניות. אבל אסור לבטל את הרוח הטובה, שבה נעשתה הג'סטה הזאת.

— איזו השפעה היתה, לדעתך, לפרשת „ספינות שרבורג" על השיפור את יחסי צרפת־ישראל ?

פרשת שרבורג לא באה לשפר היחסים עם צרפת והיא בודאי שיפרה אותם.

— התכוונתי לשאול אותך, אם הפרשה לא היתה מחסום בכוונה על שיפור היחסים ?

ישנן דעות שונות וישנם חילוקי דעות אף ביחס להערכת המעשה. באופן סובייקטיווי, ראו בעניין נשיא צרפת וממשלתו פגיעה בהם. מבחינתנו לא היתה כל כוונה לפגוע במישהו. אנו עמדנו על זכותנו לקבל את הספינות, שלא היה בהן שום דבר צרפתי חוץ מן העובדה, שישראל מסרה את זה לצרפתים, בשעה שהיחסים עוד היו תקינים והמספנות הצרפתיות עמדו, ללא עבודה.

קבלנו את כספי ה„מיראז'ים" במזומן

— כששמע נתפרסם, כי אחד מעיקרי ההחלטה בשיים עם הצרפתים על החזרת כספי ה„מיראז'ים", היא תביעתה של ישראל להחזיר לה לקבלה המטוסים חלקי לכלי הצרפתיים שרכשה. כיצד נגמר העניין ?

הידיעה אינה נכונה. זה לא היה ולא דובר על זה. קבלנו במזומן כל הסכום, שעליו הוסכם עם הצרפתים, תמורת ה„מיראז'ים", הקרן ורבית — וזה הוכנס לקופת האוצר.

— מקריב אהדתים של דעת הקהל הצרפתית, כפי שנתפרסם כאן לא רוצה מסקנות, כי ישראל צריכה מאהדתה של דעת הקהל הצרפתית. אתה מבחין בכך במגעך עם הרשת הצרפתיות ?

הרשויות, שמנהלות את מדיניות החוץ, אינן נוהגות על פי דעת הקהל הצרפתית, אלא על פי קו מדיני נקבע ונחרץ על־ידי מי שנקבע. דעת הקהל ניכרת אהדה לישראל, בעתונות. מתוך מאה נשאלים שאלה זה — כחמישים מסרבים לענות. כשלושים ושמונה עד שלושים ושלושה — תומכים בישראל. רק אחד־עשר שניים־עשר תומכים בערבים.

בלי צילינדר

— ובמגעך עם הצרפתים, בלי צילינדר ובלי מגבעת — אתה מבחין בגילויים ובביטויים של אהדה לישראל ?

רוב הפגישות שלי הן בלי צילינדר ובלי גינוני טכס. בכלל הצילינדר כשיר, ששימושו נתבטל. טבעי שמי שמזמין אותי לארוע חברתי לביתו, וזה קורה לעתים מזומנות יותר, מבטא בזה את אהדתו. נפגש הרבה עם אישים צרפתיים, עמים אף רשמיים, בלא להכנס לפרטים, המבטאים דעות, שאינן עם הקו הרשמי של המדיניות הפתוח.

— וזה מעודד אותך בתפקיד שלך ?

כן, בהחלט, אבל אינני מאבד חוש הפרופורציה. אינני מבטל החשיבות של המגעים האלה ושל סוגי האהדה לישראל, מכל הסוגים והמינים, אבל בדרך־כלל אלה אנשים, שקובעים את מדיניות הצרפתית, וביחוד לא את המדיניות במזרח התיכון.

— כיצד היית משווה את מגעך בגרמניה למגעך בצרפת, על רקע השוני הזה : שבגרמניה נישבת על פשעי העבר שלה ואילו בצרפת מתנערת מהמה המוהד לישראל ?

היחסים הם כה שונים והנסיבות כה שונות, שאי־אפשר כלל להשוות. התפקיד הוא שונה. הבעיות שונות וגם הסגנון שונה. אבל דבר אחד שיניתי אף על פי שזה מרגיז מי שזה מרגיז : אני מביע את דעותי באוזני הרשויות המתאימות, ללא בחקי מתבראים !

— ואותה קריאה זאת לעמצים באה בשאהרור מן הכבלים הדיפלומאטיים ?

אין דבר כזה כמו כבלים דיפלומאטיים. ההגדרות הקלאסיות של הדיפלומאטיה — אבד עליהן הכלח. כאשר צריך להגיד — אומרים. בלי כבל כמובן, צריך לשמור על נימוסים כן יפים ומובנים. תבין שאינני רוצה לפרט בעניין זה.

— היום אין לך הרגשה של מפח נפש אישי, שמה רמת היחסים צרפת לישראל ?

כן, ישנם רגעים של מפח־נפש. אינני סובל מזה כלונית. ידעתי לאן ולמה אני הולך ואולי דווקא הסכמתי לקבל את התפקיד, כי ראיתי בו אתגר גדול. לא הבטחתי שהדברים ישתנו במקל־קסם. אני עדיין מאמין בקיום יחסים תקינים עם צרפת. אני מאמין, כי יחסים כאלה, דרושים מאוד לישראל בגלל מעמדה של צרפת באירופה, דרושים מאוד גם לצרפת, שיש לה עניין בקיום יחסים ידידותיים ותקינים עם ישראל. ומי שאני מאמין באלה, אני יודע להתגבר על מפח־נפש.

— האם אתה צופה שיפור כזה בשנה הראשה לקיץ ?

רק ימים יגידו.

פרסום א. אריאלי

מבקר המדינה ודו"ח ויתקון

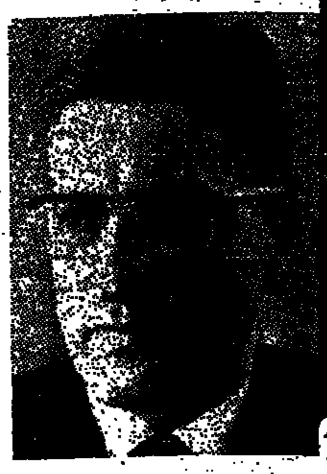

בשיחה עם סופר „מעריב" גילה ד"ר נבנצל כי תוך פחות מחצי שנה יוציא משרדו דו"ח על ביקורת חברת „נתיבי-נפט", „אבל לא בתחומים שנכללו בתפקידים שהוטלו על ועדת-ויתקון" ★ מבקר המדינה דורש שהגופים המבוקרים יהיו בסדר לא רק עם החוק הכתוב, אלא עליהם להיות גם שומרי טוהר המדות

מאת אלי אייל

בעצם, אל מבקר המדינה — נתכוון מלכתחילה שר המשפטים להפנות את תלונתו של הד"ר דוד ניב בפרשת „נתיבי נפט". אבל התלונה עשתה דרך אחרת והגיעה לועדת הקירה בראשות שופט.

לכן בדו"ח מספר 22 (לשנת 1971) שפירסם השבוע מבקר המדינה נזכרת חברת נתיבי נפט רק במשפט אחד, האומר: „במחצית השניה של 1969 ביצעה חברת נתיבי נפט בע"מ בחו-פשי נפט בסיני במסגרת של עסקה משותפת עם חברה זרה, שנשאה בכל ההוצאות; חיפושים אלה הופסקו כ-גמור שנה, בלא שהביאו להגלית מסחרית של גז או נפט".

עתה, אחרי פרסום דו"ח ועדת ויתקון, האם יפתח המבקר בבדיקה משלו?

בשיחה שקיימתי עם מבקר המדינה ד"ר יצחק ארנסט נבנצל בלשכתו בירושלים, סרב להתייחס ל מ ס ק נ ו ת דו"ח ועדת ויתקון, באומרו: „דומני שאין מישהו במדינה שעניינו בך ושלא הבין על מה הצביעה הועדה ואינני רואה כל מקום לכך שמבקר המדינה יוסיף איזה פירוש משלו לדברים שהועדה אמרה".

שאלה: השלמה ולא פירוש.

מבקר המדינה: גם לא השלמה. מה שאמרתי: פעולת הביקורת במסגרת שלה. אם יהיו ממצאי ביקורת להאשים, המקום בו מבקר המדינה יביע אליהם הוא בדו"ח שלו.

„אינני סוציולוג", אמר ד"ר נבנצל אשר הוצגו לו שאלות על תופעות ובעיות העלולות לצמוח, לפי מבט שלו, של דו"ח ויתקון, בעקבות ממצאים ועדת הקירה. הוא סירב להצטרף באופן מצהיר למבקרים של דו"ח ועדת ויתקון אבל תשובותיו הזהירות והמדודות על עניינים הקשורים לדו"ח זה יצרו עמות ברור בין עמדתו של מבקר המדינה לבין מסקנות הרוב בועדת החקירה של „נתיבי נפט".

מבקר המדינה הבטיח, כי תוך פחות מחצי שנה יוציא משרדו דו"ח על ביקורת נתיבי נפט אך „בתחומים שכלל לא היו במסגרת התפקידים שהוטלו על ועדת החקירה. אשר לעיסקה בין מנהל חברת נתיבי נפט (מרדכי פרידמן) לבין קבוצת „מדברי" אינני רואה בשלב זה מקום לכך שהביקורת עוד תעסוק בהן ואינני יכול לומר אם על פי עובדות נוספות יכול יהיה להתעורר צורך לעסוק בביקורת בענין זה".

פרשת החברה בבאהאמה

שאלה: אבל דו"ח ועדת החקירה כמו מעיד שהועדה לא בדקה כמה שאלות שנשארו סתומות כמו הודעת בלומפילד לגבי שותף המכונה פרשת החברה המסחרית בבאהאמה.

ד"ר נבנצל: קראתי בעתון שנבעה השאלה אם יש כאן מקום לחקירה משטרתית ביוזמת פרקליט המדינה. אם הוצגה חקירה כזאת ממילא אין תפקיד לביקורת בענין זה. לעתים רחוקות קיים התהליך ההפוך והוא גם נזכר במפורש בחוק מבקר המדינה. („עלתה הביקורת, שגוף מבוקר נהג בצורה המעלה חשש למעשה פלילי, יביא המבקר את הענין לידיעת היועץ המשפטי לממשלה"). אך אם הדבר כבר בעיון פרקליט המדינה אין צורך בביקורת בשלב זה.

שאלה: כלומר, שלדידו של מבקר המדינה זהו סוף פסוק בפרשת נתיבי נפט?

ד"ר נבנצל: הבחנתי בין העיסקה הידועה (פרידמן — „מדברי") לבין הטיפול המינהלי בציוד ועוד כמה נושאים פחות מקיפים שאוזכרו בתזכירו של ד"ר דוד ניב. על דברים אלה (הטיפול המינהלי בציוד ונושאים אחרים) כבר אמרתי שאין סיבה שהביקורת לא תמשיך להתייחס אליהם. העיסקה בין פרידמן לגורמי „מדברי" היא אשר נדונה בהרחבה בועדת החקירה ובדו"ח שלה והענין של הודעת בלומפילד שייך לנושא הזה במובן הרחב ביותר. פרקליט המדינה אולי עוסק בזה ולכן אינני רואה ברגע זה מה יכולה להוסיף הביקורת של מבקר המדינה.

שאלה: למשל, בהצהרת קריטריונים של כידות לניהול במשק הממלכתי: האם אינך סבור שיש קריטריונים ציבוריים השונים מן הקריטריונים המשפטיים — לפיהם חייב או נאי אדם ב ד י ן — המחייבים את העובדים הבכירים בסקטור הממלכתי?

ד"ר נבנצל: אם השאלה היא מה אני אומר על מסקנות ועדת החקירה, הרי ועדות חקירה מוקמות על פי החלטה של הממשלה, חבריהן מתמנים על ידי נשיא בית המשפט העליון, והן אינן גופים מבוקרים על ידי מבקר המדינה. מסקנותיהן מהוות חומר לדיונים בכנסת, בעתונות ובציבור. במובן זה, בתפיסה רחבה קצת של המושג, הם חלק של ההוויה הפוליטי שאין למבקר המדינה מקום להיות פעיל בו. לגופן של כמה שאלות עקרוניות נראה לי שבאחד עשר פרקים אלה (מצביע על דו"חות המבקר על האיצטבה ליתכינו) ובמיוחד גם בהבעות עקרוניות בדפי המבוא לפרקים אלה — ובענין זה אין כל שוני לגבי דו"חות קודמי ד"ר זינגריד מוס — משתקפת עמדת די ברורה לגבי מכלול הנושאים הקשורים בשמירה על טוהר המידות, מאחר ששמירה זו היא תחום מובהק לפעילות ביקורת המדינה. (הוא מעלעל במבוא לדו"ח 21 ומצביע על פיסקה רלוואנטית שנאמרה לפני 14 חודשים: „דוגמא אחת לתוצאות הצפיפות החברתית הם המקרים בהם עובד של גוף מבוקר עובר במישרין לעבוד השני של השולחן, ונהנה מקשרים שקשר במקום עבודתו הקודם, ולעתים אף מפירותיהן של החלטות שהיה לו חלק בקבלתן... אין לדרוש מראשי המינהל הממלכתי והציבורי שינהלו את העניינים המופקדים בידיהם, כאילו לא היו קיימים הנתונים החברתיים של זמננו ומקומנו. אולם יש ללמוד את הלקח מממצאי הביקורת ולשנן לעובדי הציבור, שדוקא בתנאים החברתיים שבהם אנו חיים, ואף נוכח השאיפה להגיע בהם להישגים מהירים, דרושה שמירה קפדנית על עקרונות החסכון והיעילות, התקינות וטוהר המידות"). עצם העובדה שחוק מבקר המדינה דורש לבדוק לא רק אם הגופים המבוקרים שמרו על החוק, אלא אם פעלו בחסכון ביעילות ובטוהר המידות, עצם עובדה זו מכניסה לתקנים, שלפיהם מבקר המדינה בודק מעבר לחוקיות. דהיינו שמבקר המדינה דורש שהגופים המבוקרים יהיו בסדר לא רק עם החוק אלא גם שומרי טוהר המידות. הגדרה למושג הזה (טוהר המידות) לא נמצאת בחוק זה ולא בחוק אחר (מלבד חוק הפריטה) ובכלל המושג הזה הוא בבחינת חידוש של חוק מבקר המדינה.

עיקרון טוהר המידות

אם רוצים להבין דבר זה קצת יותר עמוק מגיעים לאבחנה מאד מעניינת לגבי מעמדה של ביקורת המדינה. זוהי ביקורת חיצונית מטעם הכנסת על הזרוע המבצעת במובן הרחב. יחד עם זה היא ביקורת פנימית במסגרת כלל המערך השלטוני מול הציבור שהוא, כביכול, מבחוץ. הדרישה הזו, לשמירה על טוהר מידות, שאינה מופיעה בחוקים אחרים, חוץ ממקום אחר, פרושה הנחייה למבקר לדרוש — בתור אחד מבני משפחת השלטון — מכל המשפחה שתשמור על רמה באותה וטובה מעל ומעבר לאותה רמה מינימלית שהחוק כופה עליה. אפשר לומר שחוק מבקר המדינה כופה, אבל צריך לזכור שלמבקר המדינה אין כוח כפייה. אם נפגמת הרמה שעליה רוצה הוא לשמור, הוא רק יכול — וחייב — לציין את העובדה, אבל הדרישה הזו אינה מבצעת את עצמה, כמו דרישה בחוק הפלילי שפגיעה בו מביאה, פחות או יותר אוטומטית, להעמדה לדין ולהענשה. משל, למה הדבר דומה? לאב במשפחה המדבר על ליבם של יתר אחיו שהמשפחה תהיה בעלת מידות טובות בהכנסת אורחים, בגמילות חסדים, בשכנות טובה וכדומה. אלה דברים שלא החוק מחייב אלא הרמה בה המשפחה רוצה לראות את עצמה. ובאותו אופן קבע חוק מבקר המדינה שהמדינה הזאת רוצה לספק לאורחיה מינהל שהוא אינו רק חוקי אלא גם טוב ותקין במובן המוסרי. השינוי בחוק שעשה את המבקר גם לנציב תלונות הציבור הוסיף חידוש בכיוון קצת שונה, אבל גם לא מעט דומה, כאשר קבע בסעיף 37 שאפשר להתלונן על פעולה של השלטונות לא רק בגין חוסר חוקיות או ניגוד למינהל תקין, אלא אפילו על אי-צדק בולט בפעולה. שוב: זהו מושג בתחום המוסר שהחוק לא ראה צורך להגדירו.

דו"ח הועדה אינו קושר ידי המבקר

שאלה: האם נשלח אליך דו"ח ועדת ויתקון?

ד"ר נבנצל: היושב-ראש (ד"ר ויתקון) שלח לי אישית את הדו"ח. אני חושב שזו היתה מחווה כנוכסת ואדיבה, שכן לא היה ספק לרגע שתהיה לי אפשרות לקרוא את הדו"ח.

שאלה: האם טיפולה של ועדת החקירה, והדו"ח שלה, קושרים את ידי מבקר המדינה כלפי בנושא זה של נתיבי נפט?

ד"ר נבנצל: במובן חוקי — בשום צורה לא. מבקר המדינה הוא מוסד בפני עצמו מחוץ למערך של שלוש זרועות השלטון (המחוקקת, השופטת, המבצעת) וזה גם די הגיוני היות ואין לו כוח כפייה. כל כוחו אינו אלא בפה, כפי שנאמר במאמר הז"ל. הפעולה שלו היא בדיקה ובירור והתוצאה היא תיאור הממצאים והבעת דעתו-הוא של המבקר. אין צורך להטיל עליו שום מיגבלות, אולם חוקה עליו שהוא ישתמש בשכל ישר ובחושים עדינים לערוך בדו"ח-דו"הוא רק בזמן ובנושאים שיש בכך תועלת.

שאלה: מה דעתך, למשל, על מתן אישורים ר ט ר ו א ק ט י ב י ם לעיסקות במטבע חוץ, אשר לפני האישור היו עבירה פלילית. המעשים האישורים נכללים בדו"ח ועדת ויתקון.

ד"ר נבנצל: לא אגיב על הדו"ח עצמו, אלא על דברים עקרוניים של הביקורת ותפקיד הביקורת.

שאלה: האם ד"ר דוד ניב צריך היה לפנות בתלונתו למבקר המדינה במקום לפנות לשר האוצר?

ד"ר נבנצל: אין בחוק מניעה שפנייה מסוג זה בה פנה ד"ר ניב, תופנה למבקר המדינה, או — במידה שמדובר בפניה אישית — תופנה אלי כנציב תלונות הציבור. אולם אם כעובד מדינה ד"ר ניב פנה, במקום זה, לשר האוצר, על אחת כמה וכמה שאין מניעה חוקית לכך.

שאלה: האם אתה ממליץ לעובדי מדינה ועובדי המשק הממלכתי לפנות בתלונות אם הם נוכחים בפגמים ובתופעות שליליות, כפי שעשה הד"ר ניב?

„ביצועיזם" ומינהל תקין

ד"ר נבנצל: הכל לפי הענין. יש לא-מעט מקרים בהם פנייה של עובד המינהל הציבורי יש בה תועלת ויש לה הצדקה. אבל גם לא מעטים המקרים שהתלונה היא טרדנית או באה על רקע של חישובים אישיים. הידיעה מתי להתלונן, האצל מי, ומתי לא, היא חלק של התרבות הכללית של החברה והצורך הוא לא לעודד סתם תלונות אלא לחנך לכל אותה התרבות.

שאלה: בדו"ח ועדת ויתקון נשמע הד לניגוד שקיים, כביכול, בין בנין הארץ בביצועיזם לבין שמירה קפדנית על חוק וסדרי מינהל. האם גם אתה נתקל בתופעה שהביצועיזם משמש תשובה ותירוץ לעקיפת סדרי מינהל תקינים.

ד"ר נבנצל: בדרך כלל זה רק טבעי שהזרוע המבצעת דואגת בראש וראשונה לביצוע, ושמבקר המדינה מזכיר לה, במקרה הצורך, לא לתת לצורכי הביצוע עדיפות גדולה מדי מול הצורך הלא-פחות חשוב מבחינת עתיד המדינה לשמור על התקינות של המינהל. המערך השלטוני דומה לתזמורת שבה הקול של דרישות התקינות צריך להישמע בחוק המתאים, גם אם זה נכון שבכלי שעליו מנגנת הביקורת — הוא לבדו אינו יכול להשמיע סימפוניה שלמה.

שאלה: המבקר מנגן בתזמורת השלטונית על התוף או על כינור ראשון או שני?

ד"ר נבנצל: ודאי שלא על כינור. על כינור אפשר לנגן סולו. אך סולו של תוף זה פחות שכיח. מכל מקום אם לכלי של הביקורת יש איזה פסז' של סולו בסימפוניה זו או איזה לחן-חוזר, הרי זה הוא: היזהרו מלמעט בחשיבות השמירה על התקינות כי הפגיעות בה הן לא רק חמורות כשלעצמן, אלי מקור לסכנות חבריות רציניות.

שאלה: האם אינך מודאג מן האווירה המלווה את דו"ח ועדת ויתקון כשלאנשים אובד האמון במוסדות שלטון שונים.

ד"ר נבנצל: הפקידי אינו לבטא דאגות כלליות. תפקידי הוא, יחד עם צוות עובדים מוכשר ומסור, לעשות כל אשר בידינו כדי להשתמש בכלי הביקורת בצורה שתמעט סכנות מסוג זה עד כמה שאפשר.

הרצועה, הפיתחה והגדה

השאלה היא לא אם יש לנו זכות להתיישב בפיתחת רפיח, אלא אם יש צורך בכך, ומכל מקום יש לתת עדיפות להתיישבות יהודית בגדה

מאת אורי דן

רשאד א-שאווה, ראש עיריית עזה, אינו האישיות הערבית הראשונה המשמיעה סיסמאות לאומניות — תחת שלטון ישראלי. קדמו לו חאמדי כנען, מוחמד אלג'עברי, אנוואר נוסייבה, המרצה דעותיו גם בפני סטודנטים ישראליים, ומנהיגים אחרים.

אולם נראה שהוא הראשון מתוכם שנתגלו נגדו הוכחות חותכות שהוא היה קשור בפעילות חבלנית תחת שלטון ישראל — ולא נענש. ייתכן שגם עובדה זאת עודדה אותו לצאת בהצהרתו הקיצונית ללא כל חשש: שהרי אם לא נענש על שיתוף פעולה עם ארגוני המחבלים שרצחו וחיבלו ללא רחם ברצועה — מדוע ייענש על הצהרות שאינן אלא מלים?

מעולם לא פורסם הדו"ח המלא של חקירתו של א-שאווה בעקבות התאבדות מפקד המחבלים במרתף ביתו — שבו קיבל מסתור. דומה שכיום קשה לבוא ולטעון שיש סיבות בטחוניות לגניזת הדו"ח. אולם דעת הקהל בישראל שוכחת מהר. המאורעות רודפים זה אחר זה. ומכך נהנה גם השלטון.

אפשר לומר, שרבים המקרים שבהם נענשו פלשתינים על ידי שלטונות ישראל — ואף נהרסו בתיהם — משנמצאו אשמים או חשודים בביצוע עבירות הרבה פחות חמורות מאלה שנתגלו אצל ראש עיריית עזה.

תעתועי א-שאווה

גם אם כוונה בסופו של דבר על ידי המתאבד זייאד אל-חוסייני „אוח מלוכלך", לא יכול היה הדבר לחפות על העובדה שהוא עסק בפעילות השאית בעת היותו כבר ראש עיר: בשעה שחיילי צה"ל חיפשו אחר מחבלים

רושדי א-שווא

ראשות עיר ופעילות חתרנית

בסיכון נפש במרתפים ובפרדסים, שיחק א-שאוה ביום את ראש העיר אצל שלטונות ישראל ובלילה את משחק המחבלים.

בתפקידו כראש עיר, הורשה א-שאוה להסתובב באופן חופשי בבתי הכלא כדי לבקר אצל המחבלים. הוא דרש המליץ על שחרור חלק מהם, ובו בזמן חיבל בגלוי בעבודת הממשל בעזה: הוא שהורה לפרק מגרשי משחקים לילדים, שבהם השקיע הממשל אלפי לירות מכספי משלמי המסים, „כדי למעט משחק ושמחה תחת עול שלטונות הכיבוש"...

והוא היה ממשיך כנראה לתעתע בשלטונות ישראל עוד זמן רב אילולא איתרע מזלו ואל חוסייני, שהסתתר במרתפו, התאבד.

לשלטונות ישראל הפתרונים מדוע מיהרו כל כך מהר לסלוח לא-שאוה. ההסבר שניתן היה, שמעכשיו יידע א-שאוה איך לנהוג — „מכיוון שהוא נתון בידינו, דווקא בעקבות גילוי פעילותו..."

לפי הצהרתו של א-שאוה, ספק אם יש כיום בהסבר זה כדי לשכנע. האם מתעתע שוב שאוה בשלטונות ישראל?

כדאי להדגיש כי ביקורת זו אינה מכוונת לעצם הצהרתו — אלא לעובדה שא-שאוה נהנה ממעמד מיעמל לחוק ולא נענש על פעילותו החבלנית. כי באשר להצהרה הלאומנית שלו, אף שיש בה לעודד יסודות קיצוניים חבלניים הקיימים עדיין ברצועה — הרי לא יהיה זה נכון לסתום את פיותיהם של הפלשתינים. כאן טמונה — כל הפרובלמטיקה של מנהיגים פלשתינים המסכימים לכהן, או הנבחרים לכהונה, תחת שלטון אשר הם רואים כשלטון כיבוש.

אכן, מוטב למנוע בחירת „בובות" לתפקידים אלה, הנראים בעיני הפלשתינים כ„משתפי פעולה", המועמדים בדרך הטבע — לרצח. בשטחים אין ברירה אלא לתת את הניהול האדמיניסטרטיבי בידי המנהיגים הפלשתינים עצמם. ואלה, גם בגדה — הם לאומנים חייבים, לפתות מפעם לפעם, לשלם מס שפתיים פומבי ולהביע בגלוי דעותיהם. במיוחד כשאין הם יודעים לבטח מה יהיה עתיד השטחים — ובעזה עדיין קיימים זכרונות „השילומים" המצריים לאחר נסיגת ישראל ב-1957.

אין איפוא צורך להתרגש מהצהרת א-שאוה יותר מאשר מקריאותיהם של חאמדי כנען ונוסייבה. יחד עם זאת קשה במקרה של א-שאוה להשתחרר מההרגשה שהתנהגות שלטונות ישראל בפרשתו הוליכה אותו בדרך הטבע במהירות רבה לנקיטת עמדה קיצונית פומבית מכס כהונתו בעזה. ובנסיבות אלה הדווקא שם בעזה — יש עדיין גורמים העלולים לקבל מכך עידוד אופרטיבי.

מכל מקום, טוב שמצב הבטחון ברצועה אינו תלוי בראשר א-שאוה ובהצהרותיו — אלא במידת ההשתלטות של כוחות הבטחון על ארגוני החבלה שם. העובדה שב-1971, לאחר שלוש שנים ומעלה של מחדלים, נהרגו ונעצרו באמצעות לחמה פעילה כמה מאות מחבלים, היא שהביאה למצב בטחוני סביר ברצועה. והמדיניות בנושא זה לא נשתנתה גם השנה.

ובאותה מידה גם מעמדה המדיני של הרצועה לא יוכרע על ידי הצהרותיו של א-שאוה, אלא על ידי מעשיה ומחדליה של ממשלת ישראל.

למרות הויכוחים וההצהרות הסותרות ביחס ל„סיפוח" רצועת עזה בעקבות הודעתו של השר י. גלילי, הרי ברור שהרוב בממשלה מחזיק בדעה שבכל הסדר, תהיה רצועת עזה לחלק בלתי נפרד ממדינת ישראל. כל התכניות הממשלתיות, גם אלה שעדיין לא יצאו אל הפועל, מכוונות לקראת מצב זה.

עתיד הרצועה

כמה מן הקרובים לענייני הרצועה סבורים, שאם תחלופנה כמה שנים נוספות ולא יושג שלום עם הערבים, על ישראל יהיה להחליט באורח חד-צדדי על סיפוח רצועת עזה — כשם שעשתה זאת ביחס למזרח ירושלים. וכשם שלא ניזוקה אף שמרבית מדינות העולם לא הכירו בסיפוח זה, כך לא תינזק ישראל מפעולת סיפוח נוספת. ומשמעותה כלפי הערבים תהיה — שככל שיאחרו לשבת לשלום עם ישראל — כן ימצאו עצמם לפני עובדות מוגמרות.

כמובן, בעלי דעה זאת ממליצים על פעולות מקדימות בשנים הקרובות — כגון שילוב כלכלי של הרצועה בישראל, דילול האוכלוסיה של הרצועה ככל האפשר, התיישבות יהודית וכדומה. כן אין הם נרתעים מהענקת אזרחות ישראלית לתושבי הרצועה אם תסופח לישראל, תוך כדי ביטולה של רצועת עזה כיחידה אדמיניסטרטיבית אחת ופיצולה בין המחוזות הדרומיים.

יש לעמת זאת הבאים וטוענים כי מוטב להחזיק ברצועה בסטטוס של שטח כיבוש, ואפילו יימשך הדבר עשרות שנים עד שיושג השלום — מתוך ידיעה שבעת שייחתם הסדר שכזה תסופח הרצועה לישראל. כך לדעתם תידחה עד אז הבעייה של הפיכת תושבי הרצועה לאזרחים ישראלים לכל דבר.

כך או כך — בעוד שנראים כבר עתה הניצנים לשילובה הכלכלי של הרצועה בישראל — הרי מעט מאד נעשה לדילול האוכלוסיה ושום יוזמה רצינית בעלת מעוף לא ננקטה כנראה בנושא זה בחמש השנים שחלפו מאז מלחמת ששת הימים.

ובאשר להתיישבות היהודית, הרי הויכוח האחרון — המר — סביב לפיתחת רפיח מעורר מספר שאלות שספק אם שמו אליהן לב בלהט הויכוח.

דבר אחד הוא — לשאול אם יש זכות לישראל להתיישב בפיתחת רפיח. ומתברר שיש מיעוט בארץ — אבל רק מיעוט, גם אם הוא קולני, וחלקו מיוצג בממשלה — שבכלל לא רוצה לראות ברצועה חלק מישראל.

דבר שני — לבדוק אם אמנם פעל הצבא בפיתחת רפיח בדיוק לפי החלטת הממשלה.

אל-עריש חשובה מרפיח

הדבר שלישי — לתמוה אם יש בכלל צורך להתיישב בפיתחת רפיח אפילו יש לנו זכות לכך. וזהי בעיה לא פחות חשובה מהיתר.

אם ממשלת ישראל מתכוונת לסגת

(סוף בעמוד 24)

هكذا من الاصل

مكزامن الأصل

בעקבות ה„צינון" באה הנזלת...

הנסיון לשבור את עובדי הרכבות הבריטיים השובתים לא עלה יפה ועדיין לא ברור אם לאחר תקופת „צינון" של שבועיים ינועו הגלגלים

מאת צבי לביא, סופר „מעריב" בלונדון

נמל התעופה של לונדון ערוך לסבל חטיפות מטוסים. תחנת הרכבת ווטרלו, בלבה של העיר — לא. ראשית מפני שהיא מיועדת לרכבות, כאמור, ולא למטוסים; ושנית, מי יעלה בדעתו לחטוף רכבת?

אולם מסתבר, שלונדון היא עיר האפשרויות הבלתי מוגבלות. ואמנם דבר לא עמד בדרכם של חבורת חוטפים, אשר השתלטה, באיומים ולאור היום, על נהג קטר ושאר אנשי הצוות ואילצום להתניע את המכונה המסורבלת ולנסוע ליעד מסויים במהירות האפשרית.

היעד — לא קובה ואף לא המזרח התיכון, החוטפים לא התכוונו לסחוט כופר או לבקש מיקלט פוליטי. החוטפים, מסתבר, רצו בסך הכל להגיע לאחד מפרברי העיר, הביתה, אל חיק משפחותיהם. הם פשוט, לא רצו להחמיץ אפילו דקה אחת מתופשת סוף השבוע, רק בגלל ההעקשתם של עובדי הרכבת שהאיטו את קצב עבודתם.

ואם גמרו אומר אותם 150 ג'נטלמנים אנגלים טיפוסיים וקרי־מזג בדרך כלל, להפעיל את נשק האלימות כדי להשיג את מבוקשם, מן הסתם באו מים עד נפש ומכת השביתות, המשבשת באחרונה לסירוגין את החיים הסדירים בבריטניה, כבר החלה לעלות לבריטים על העצבים".

אפשר בלי דואר וחשמל

ואל יהיה הדבר קל בעיניכם. הישראלי היושב בלונדון אמנם מרגיש עצמו „כמו בבית", נוכח השביתות התכופות, הגם שהוא סבור, כי בבקרה זה צרת רבים היא נחמת הטיפשים. הבריטי הממוצע גילה, בדרך כלל, סבלנות ואפילו רחש פה ושם קצת אהדה לקבוצת שובתים זו או אחרת, מתוך הכרה בזכותם של הפועלים להיאבק על זכויותיהם. כיוון שזכר המפצצות הבליץ הגרמניות במלחמת העולם השניה, הוא, למרבה הפלא, טרי למדי בלונדון — יש בריטים החושבים, כי גרוע יותר בכה שסבלו בימים ההם לא יכול להיות וכל מכה של יסורים המוטלים על כל הציבור, אינה נוראה, כל כך.

לכן סברו הבריטים, כי אפשר לחיות שבועות רבים בלי דואר, כאשר שבתו הדוורים. כאשר פרצה שביתת הכורים, אשר מנעה אספקת דלק לתחנות הכוח, וגרמה להפסקות חשמל הכופות והמושכות, שדוגמתם באמת ידעה בריטניה רק בימי המלחמה, התייחסו הבריטים אל התופעה ביותר מקורטוב של רומנטיקה, השוברת את שיגרת החיים.

עכשיו, קמו על האזרחים עובדי הרכבת וביקשו לשוב ולשבור את השיגרה, שחזרה לא מכבר למסלולה. מדוע התמרדו, איפוא, הנוסעים? ובכן, שום פורענות לא התרגשה על האזרח הקטן אם לא קיבל בדואר חשבונות לפרעון. גם בלי חשמל ניתן לארגן בצורה כלשהי את החיים. אך, לרכבת, המובילה למקומות העבודה בעיר למעלה מ־90 אחוז של תושבי הפרברים — אין תחליף.

...אך לא בלי רכבת

אין לראות את הבעיה באור בלתי נכון. הבריטים לא השתוקקו להגיע למקום עבודתם בזמן. אבל, ככוחו של הרגל שמרני והאמן עשו הכל כדי שלא לאחר. הקדימו ויצאו מהבית שלש שעות לפני תחילת העבודה, במקום שעתיים כרגיל; ובערב ראו את האשה והילדים פחות זמן מן הרגיל. האזרחים סבלו אפילו את הצפיפות הבלתי רגילה שנוצרה בתחנות ואת ההמתנה הארוכה, בין רכבת אחת לרעותה. יתר על כן, לפעמים לא היה ברור אם תבוא רכבת נוספת.

בימים הראשונים עוד נראה היה, כי גם לשביתה „התורנית" הזו מתייחסים האזרחים ברוח ספורטיבית. [illegible], כמדומני, אצל האזרחים שניסו להתחכם לשובתים ולנסוע העירה ברכבם הפרטי. ומכיוון שהרעיון עלה במוחותיהם של רבבות, נתהוו מדי בוקר, בצווארי התנועה הצרים בלאו־הכי, פקקים נוראים. פקקים כאלה אופייניים בדרך כלל, לימי סוף השבוע, שבהם נוהגים לצאת לטיולים, ובחגים, כמו בחג הפסחא האחרון, שבו השתרכו טורי המכוניות לאורך 20 ק"מ, במשך יומיים מארבעה ימי התופשה.

כאן הרגיש האזרח הבריטי, כי שיגרתו נשברת בקצב מהיר מדי ועמה גם סבלנותו. גורלה של שביתה תלוי בהרבה ביחס הציבור אליה. הדוורים הפסידו מפני שנתקלו באדישות הציבור מצד אחד, ובתקיפות הממשלה מצד שני. התקיפות הממשלתית חוזרת ונשנית בכל שביתה, אולם הכורים ניצחו, מפני שדעת הקהל אהדה את מאבקם והם עצמם היו מלוכדים יותר.

הלאמה — כן; סובסידיה — לא

גם הסנקציות של עובדי הרכבת החלו באקורדים הישראליים המוכרים: תביעה לתוספת שכר וכו'. אלא שהבריטים, אשר טבעו את הפיתגם שלפיו אינך יכול לאכול את העוגה וגם לשמור אותה — אינם מוכנים לנהוג על־פי לקחו. את הרכבות הלאימו השלטונות אחרי המלחמה. אולם, למועצת המנהלים אסרו, שתפעיל את השירות הציבורי על בסיס מסחרי טהור, בעוד זו אינה מסוגלת לעמוד בלחץ תביעות השכר. רעיון הסובסידיה המתבקש לא עולה כלל על דעת הממשלה, שהיא בעצם האחראית הישירה למהלכן התקין של הרכבות, כשם שלא רצתה לספוד את מיכרות הפחם הבלתי ריווחיים.

הממשלה גם אינה רוצה בעליית מחירים, שמנהלי הרכבת מציעים כדי לכסות את ההוצאות. זאת, מכיוון שהממשלה אינה רוצה לזרז את תהליך האינפלציה, המהלך איכים גם באיים הבריטיים. נכאורה דרך אחת — ליכבור את העובדים. רוב עובדי המדינה, המטפלים בסיכסוך ונפגשים עם עובדי הרכבת יום־יום, אינם רוחשים להם אהדה יתרה, בגלל חוסר אדיבות, שרות לקוי ושאר ליקויים. אשר בעל המגבעת הצוארון הלבן, העובד ב„סיטי", רגיש מאד כלפיהם.

כאשר הכריזו העובדים שיעבדו „לפי התקנות", הוציאו פקידי הממשלה את ספר התקנות הכחול, הנקרא בלשונם „התנ"ך", והוכיחו, שלפי התקנות האלה חייבים העובדים לסור לא עירעור למרות הנהלת הרכבת. מכיוון שלא נאמר שם דבר על שפות העבודה פירשו העובדים את התקנות לפי רוחם והפסיקו לעבוד במשמרות ושעות נוספות.

שלפה, איפוא, הממשלה מן המגירה את חוק צינון השביתות, שנחקק ב־1967 — וטרם הופעל — והחליטה להפוך את שביתת עובדי הרכבת לשפן נסיון. העובדים „ציפצפו" על החוק ולא חזרו לעבודה סדירה. אז קנס בית הדין לעבודה את האיגוד המקצועי של עובדי הרכבת בסכום עתק של למעלה מחצי מיליון לירות ישראליות. מהלך זה הרגיז את העובדים עוד יותר, אלא שבשלב זה כבר נחשבו למורדים.

הממשלה ראתה אותם כמפירי חוק. האיגוד טען, כי לא הוא אשם אם החליטו העובדים, על דעת עצמם, להמשיך בשביתת האטה.

„מהפכה תעשייתית"

מה עושים, איפוא? המדינה נקלעה למבוי סתום. איך שוברים את הקרח? לא רבים הם בעלי היוזמה והחוצפה בקרב אזרחי בריטניה, המוכנים להפעיל את הרכבות בשיטת החטיפות. עובדה היא, כי מקרה תחנת ווטרלו לא הפך תקדים. הבריטים צחקו וחזרו לחרוק שיניים, נוכח עקשנות העובדים ההולו נתפסים לאפטיה.

סוף סוף החלה לחזור להכרתם, כי המצב הוא בעוכריהם. שיוויון נפש וחוסר יוזמה אינם יפים לעידן הטכנולוגיה. ויש בהם רק להגביר את חוסר היעילות. מכיוון שחוסר יעילות כבר הפך למכת מדינה, ישנם רבים המעוניינים שבריטניה, שהולידה את המהפיכה התעשייתית במאה שעברה, תיזום מהפיכה זו גם עתה ובמושגים של המאה העשרים. קשה לדעת אם חדרה הכרה זו גם לראשם של עובדי הרכבת, שהסכימו בסוף שבוע זה לחזור לעבודה סדירה לתקופת צינון של שבועיים הקבועה בחוק. רואי שחורות נבאו כי צינון זה רק יגביר את הנזלת שהמדינה לקתה בה, בקור ובאפילה שגרמה שביתת הכורים.

מר בן־אהרון מודה - והמסקנה?

על פי עתון „דבר". נאם מר בן־אהרון, מזכ"ל ההסתדרות, בכנס יוצאי מרוקו, על בעיות העוני בישראל ואמר:

„זו לא תוצאה של אפליה עדתית, אלא עיוות של מדיניות כלכלית וסוציאלית של היסודות השולטים במדינה".

חבל שהנואם לא הבהיר כי מזה עשרות בשנים, המפלגות הסוציאליסטיות, מפא"י אחדות העבודה, מפלגת העבודה, מפ"ם — הן השולטות במדינה.

- **מדיניותן אכן יצרה את הפער החברתי בין ישראלים לישראלים.**
- **מדיניותן אכן יצרה את המתח החברתי בין וותיקים לעולים חדשים.**
- **מדיניותן אכן יצרה את מצוקת הדיור.**

וכך אמר, בשבוע שעבר, מר בן־אהרון [„ידיעות אחרונות" 21.4.72]:

„אנו מתקרבים לשנת השוחד (שנת הבחירות), אז יהיה הכל. תהיה שנה טובה. יהיו דירות לזוגות צעירים..."

האמנם?

אזרח, צא ולמד מדברי מזכ"ל ההסתדרות.

למען שינוי המשטר, התלכד סביב גח"ל

גח"ל
גוש חרות-ליברלים

עמודי עד - דיור מעולה
בונה עכשיו גם
בבאר-שבע

בדרך אילת, פינת רחוב ביאליק, דירות בנות 4 חדרים בבנין חדיש בן 8 קומות. בכל דירה — הכנה למערכת צינון דירתית ושיכלולים אחרים — על פי מיטב החידושים המודרניים.

עמודי-עד דיור-מעולה
משרד המכירה: באר שבע, רח' מצדה 55 טל. 3000

קייטנת
קיבוץ תל־יצחק
מפגש נוער
ישראל-ארה"ב-מכסיקו-אירופה
גילאי 13—16
2 מחזורים:
א. 7.7.72 — 26.7.72
ב. 30.7.72 — 20.8.72
פרטים והרשמה:
קיבוץ תל־יצחק, דאר תל־יצחק, טלפון 053—99281
מספר המקומות מוגבל!
בחסות משרד התיירות בישראל

הביה"ת
הנדסה·בנין·יעוץ·תכנון
HABIT
מדוע
כדאי לך לקנות דירה ב„ה.ב.י.ת"?
כי אנו בונים דירות יפות ברמת תכנון גבוהה ובבצוע מעולה.
כי מחירי הדירות אצלנו הם הוגנים.
כי אנו מאפשרים תנאי תשלום נוחים.
הצעתנו למכירה בירושלים, בבית הכרם
בשדרות הרצל 64, דירות בנות
2, 3, 4, 5½ חדרים
כמו כן אנו בונים בכל חלקי הארץ
סגל עובדי החברה ישמח לעמוד לרשותך בבחירת הדירה המתאימה לך.
בדבר פרטים, נא לפנות למשרדנו
ירושלים · רחוב יפו 33 (בית יואל) · טלפון 22 45 48

החברה להגנת הטבע
רחוב השפלה 4, ת"א טל. 35063
משכת ההרשמה לטיולים
ביוון, איי יוון וכרתים
תאריכי היציאה: 5.6.72, 24.7.72
ההדרכה בעברית ע"י אנשי האוניברסיטה.
פרטים והרשמה במשרדי החברה.

מעריב לספורטאים מעריב לספורטאים

קרב הכרעה בקרית־חיים

משחק־התחתית בין הפועל קרית־חיים וחולון — יעמוד הערב במרכז משחקי הליגה הלאומית בכדורסל

...קרית־חיים תיקבע, כי ... את הערב היורדת ה־ ... לליגה הארצית מבי־ ... של, לאחר שמשלוש קב־ ... סופית מן הליגה ה־ ... ומית, קבוצת הפועל חי־

... משחק שיתנהל הערב בין ... על קרית־חיים והפועל ... עשוי להרוץ סופית ... גורל המועמדים לירידה, ... של הפסד — או לד־ ... את ההכרעה בין חולון ... קרית־חיים עד למחזור ה־ ... של המשחקים, ש־ ... ביום ששי הבא.

... בבקרה שחולון תנצח, ... יקבעו זאת המשחקים ש־ ... ייערכו בשבוע הבא ו־ ... אשר בהם תארח קרית־ ... חיים ב„עמק המצלבה" ... בית"ר תל־אביב ואילו הפועל ... חולון תארח את הפועל ... גבת־יגור.

... טנה רבה הורגשה ה־ ... בשתי הקבוצות. התור־ ... (שניצחה בסיבוב ה־ ... 81—70) חששו מ־ ... של שופטים „צפו־ ... למשחק זה ודרשו כי ... שופטים מחו"ל כדי ... את המשחק המכריע.

כדורסל

טבלת הליגה הלאומית (לאחר 20 משחקים)

1.	מכבי ת"א	1922—1499	40
2.	גבת	1579—1481	34
3.	הפועל ת"א	1901—1741	33
4.	ג. ברנר	1505—1393	32
5.	מגידו	1643—1588	32
6.	מכבי ר"ג	1734—1625	32
7.	מכבי חיפה	1432—1546	28
8.	בית"ר י־ם	1516—1631	27
9.	ניר־דוד	1457—1594	27
10.	קרית־חיים	1501—1653	26
11.	הפ' חולון	1508—1753	25
12.	הפ' חיפה	1496—1692	24

איגוד הכדורסל סירב, ל־אחר שהסביר לחולון כי שופטים ישראלים חייבים ל־נהל מאבק זה — ולא אח־רים.

הפועל קרית־חיים מאידך, מעודדת משני נצחונות רצו־פים בשבועיים האחרונים — על הפועל חיפה ועל מכבי רמת־גן — מקווה כי נצחון שלישי, הערב, ישאיר אותה בליגה הלאומית.

לשם כך פנו אנשי קר־ית־חיים למאמנם בעבר, אברהם מאובר, כיום מ־אמן מכבי חיפה, בבקשה שיעזור לייצב את אימון הקבוצה לערב זה.

מאובר ניהל כבר לפני שבועיים את משחק־הגביע הזה של חולון על הפועל חיפה והסכים להתנדב ש־נית.

בשבוע שעבר ניהל את משחקם של הקריותים, ה־רכז המקצועי של מרכז „ה־פועל", מיכה שמבן. החולו־נים התלוננו על מעשהו ו־חששו כי ימשיך בתפקיד זה גם הערב. אולם בבירור אצל מזכ"ל „הפועל", אמר שמבן כי לא התכוון, למעשה, ל־נהל את משחק הקריה נגד חולון, הואיל ואין הדבר נראה לו מתאים בתוקף תפ־קידו כרכז הענף ב„הפועל". הוא הסביר שהיה אולי מ־שום טעם לפגם אילו הדריך קבוצת־הפועל אחת במשחק כה מכריע נגד קבוצת־הפועל שניה — אבל הוא עשה זאת רק במשחק של קבוצת „ה־פועל" (קרית־חיים) נגד ק־בוצה ממרכז אחר (מכבי ר"ג).

תכנית שאר משחקי הלי־גה בכדורסל — ראה ב„לאן השבת"!

לאן השבת

כדורסל

ליגה לאומית

קרית־חיים — הפועל חולון
מכבי ר"ג — בית"ר י־ם
הפועל חיפה — מכבי ת"א
הפועל ת"א — מכבי חיפה
ניר דוד — הפועל מגידו
הפועל גבת־יגור — גבעת ברנר
(כל המשחקים הערב ב־8)

ליגה ארצית צפון

הפועל עפולה — אשדות־אפיקים
מכבי נתניה — רמת הכובש
הפועל כורש — גן־שמואל
הפועל גניגר — הפועל הזורע
בית־אלפא — קרית טבעון
איחוד גבת — מכבי קרית מוצקין

ליגה ארצית דרום

מכבי גדרה — הפועל ר"ג
מכבי רחובות — בית"ר ת"א
מכבי פ"ת — הפועל צפון
מכבי דרום — הפועל פ"ת
הפועל י־ם — שער הנגב

התעמלות

היום בשעה 5 אחה"צ ו־מחר ב־4.30 אחה"צ תיערך בהיכל הספורט בנעמן התח־רות בינלאומית בין נבחרות דנמרק וישראל — נשים ו־גברים.

שייט

בשדות־ים תיערך אליפות האביב בדגמים האולימפיים, שתהיה מבחן כניסה לשלב ג' לסגל האולימפי. מועדי ה־זינוקים: הבוקר ב־9.30 ו־אחה"צ — ב־3. מחר בבוקר ב־9.30 ואחה"צ ב־3.

סייף

מחר בשעה 10 בבוקר תי־ערך בבית הפועל בחיפה א־ליפות ישראל דרגה א' ברו־מח לבוגרים.

אתלטיקה

תחרות מיבחן בהליכה ל־מרחק 20 ק"מ תיערך מחר ב־4 אחה"צ בעמק חפר. תחרות לנוער — תיערך ב־שבת ב־5 אחה"צ במכון וינ־גייט.

כדורעף

ליגה לאומית

אליצור ת"א — עין המפרץ (8)
עין שמר — אילון (7)
שריד — חצור (6.30)
בית זרע — גוש זבולון (7)
הזורע — חניתה (6.30)
קרית אונו — המעפיל (7)
(כל המשחקים — במוצ"ש)

אליפות טניס לקשישים

אליפות הטניס החמישית של הקשישים, תיערך בימים 2—6 במאי במגרשי מכבי הצפון בתל־אביב. בתחרויות יטלו חלק 50 טניסאים בני 45 ומע־לה — מירושלים, ת"א, חיפה, נתניה, באר־שבע, נהריה וה־קיבוצים.

בין הטניסאים מגיל 45 עד 55, האלוף הוא צבי לוין מנה־ריה, בן 48, ואילו בין בני ה־55 ומעלה — טננבאום בן ה־65 מרמת־גן.

נבחרת הנשים לקדם־אירופה

זוהי נבחרת הנשים של ישראל בכדורסל, שיצאה השבוע למבחנים בבלגיה ומשם תמשיך לטורניר הקדם־אירופי בבארי, איטליה (שבה תיאבק עם איטליה, אוסטריה, יוון, אנגליה וסקוטלנד). בשורה הקדמית מימין: אנדרה אביגל (מנהל הקבוצה), נעמי כנעני, מלכה רוזה, לאה מלמד, רחל מאיר, רחל שמש, ורונית גיל. בשורה האחורית מימין: פנינה דמביצקי, נגה רוזנברג, ישראלה דירקס, אביבה בלס, יהודית איצקוביץ, אורנה ברקוביץ והמאמן משה רביאל.

משחק העונה ב„וומבלי"

נבחרות הכדורגל של אנגליה וגרמניה ייפגשו השבת בלונדון למשחק ראשון ביניהן ברבע־גמר גביע אירופה

שירות „מעריב לספורטאים"

„עליך לנצח — ויהי מה. יהיו אלה שני משחקים ...ימי", מלים אלה, שאמר השבוע הכדורגלן הבינ־... הותיק של נבחרת אנגליה, ג'קי צ'ארלטון, ביטאו ... מכל את הלך־הרוח השורר כיום באנגליה, ערב ... בקע הגמר של גביע האומות האירופי, נגד גר־... שייערך בשבת בלונדון. זה יהיה משחק, שבו יהיו ... רבים וזכרונות מן העבר — הנאות לאכזבות.

... עלים וזוכרים היטב את ... עם במכסיקו, במסגרת ... העולמי. „הייתי הר־ ... לאחר סיום המשחק ה־ ... ההוא", סיפר ג'קי ... שון, המבטא בלי ספק ... של רוב חובבי ה־ ... באנגליה, „קפטן" ה־ ... האנגלית בובי מור ... שצפוי משחק קשה. ... נצחו את הגרמנים ב־ ... ולי" ונצליח לפתוח ל־ ... עם בתיקו בגומלין ב־ ... אני בטוח, ש־ ... בגביע".

... 1965 התמודדו נבחרות ... של אנגליה וגרמנ־ ... שש פעמים והאנגלים ... בשלושה משחקים ו־ ... בשניים. בין הנצ־ ... — הגדול מכולם הוא ... שג בגמר הגביע ה־ ... ב־1966, כשאנגליה ... 4—2 בהארכה. בין ה־ ... הגרמנים — הבולט ... זה שהושג ברבע־ ... של הגביע העולמי ב־ ... , לפני שנתיים, 3—2, ... לאחר הארכה.

אחת ההפתעות הגדולות ש־סיפק הלמוט שיין לקראת המשחק בשבת היא, כש־קרא לסגל שלו את הכדורגלן הותיק קארל שנלינגר. הוא הוזעק ממילאנו, לאחר שהו־פיע במשחק נגד „טוטנהאם" בחצי־גמר גביע ההתאחדות האירופית. שיין אמר עליו: „נסיונו במשחק דרוש לי מ־אוד". ההכרזה היתה מפתי־עה, כיון שהכדורגלן הגר־מני הותיק לא הציג במשחק זה יכולת מרשימה, היה איטי ולא בטוח בעצמו — ופע־מים אף גרם לבקעים בהג־נה של קבוצתו, „מילאן". אולם שיין רוצה, ששנלינגר יופיע בתפקיד „מגן־שמאלי מוליך" — תפקיד שבו כבר שימש במשחקים נגד אנג־ליה.

הנבחרת הגרמנית כנראה תתייצב במערך של — 1—4—2—3, כאשר פראנץ בקנבאואר, ישמש בתפקיד „מטאטא". לא מן הנמנע כי ה־11 של גרמניה יהיו: מא־ייר; הוטגס, בקנבאואר, הוי־מר, שוורצנבק, ברייטנר; נצר, פלוהה; גראבובסקי, מילר, הלד.

גם האנגלים סיפקו הפתעה מסויימת לגבי ההרכב של־הם. שעדיין איננו סופי — כאשר הזעיקו לסגל את רד־ני מארש, שחקן מאנצ'ס־טר־סיטי. מארש — ילד ה־שעשועים של הכדורגל ה־אנגלי העונה — בא במקומו של אלן קלארק מקבוצת „לידס", שעזב את הסגל ב־תחילת השבוע, בגלל פציעה.

רודני מארש נרכש העונה בסכום של 200 אלף שטר־לינג — וקבוצתו מצפה ש־יוכיח, גם בנבחרת, שהוא ראוי להיחשב לאחד השחק־נים היקרים ביותר כיום ב־אנגליה.

מנהל נבחרת אנגליה סר אלף ראמזי
מאזן מכובד מרשים מאד

מסתבר, כי מנהל נבחרת אנגליה, סר אלף רמזי, ערך מחקר נרחב על יכולתם של שחקני נבחרת גרמניה, בחן כל אחד מהם על־פי יכולתו — בהתאם לדיווחים שקיבל, סרטים שראה, או משחקים שבהם צפה בעצמו — וה־מסקנה היא: „יהיה קשה מ־אוד לנצח את גרמניה — אפילו בלונדון".

בפעם האחרונה „ריגל" ראמזי אחר הגרמנים, כאשר גברו בצורה משכנעת 2—0 על הונגריה בבודאפשט, ב־חודש שעבר. ראמזי סבור, כי באותו משחק גילו הגר־מנים כבה שיטות, שהם מת־כוונים ליישמן במשחק עם אנגליה.

„צריך לזכור, שאנגליה לא ניצחה מעולם את הונגריה בבודאפשט — ואם הגרמנים הצליחו בכך הרי זו הוכחה, שיש להם נבחרת חזקה מ־אוד והיא תהווה יריב קשה מאוד" — דברים אלה שינן אלף ראמזי באוזני שחקניו ובאוזני כל המומחים בימים האחרונים.

שני המאמנים

מעניין להשוות גם בין ה־מאזנים של שני המאמנים. סר אלף ראמזי מחזיק ב־מאזן־מרשים מאוד, כאשר מתוך 93 משחקים שקיימה הנבחרת מאז נטל אותה ל־ידיו ב־1963, היא ניצחה ב־60, 21 סיימה בתיקו וב־12 — נוצחה. יחס־השערים הוא: 194—83.

בפעם האחרונה ניצחה אנג־ליה באתונה את יוון 2—0.

מאזנו של הלמוט שיין, מאמן הנבחרת הגרמנית, ש־נטל את התפקיד ב־1964, הוא 72 משחקים, 10 הפס־דים, 15 תיקו וכל היתר — נצחונות. בלי ספק זהו מאזן מעורר התפעלות. הגרמנים נוצחו רק פעם אחת בביתם בכל התקופה הזאת — על־ידי אנגליה, 1—0 ב־1965.

סך־הכל הפגישות בין אנג־ליה וגרמניה במאה הנוכחית מסתכם בתריסר ובשני ה־משחקים הראשונים ביניהם, דרך משל, ב־1901, ניצחו ה־אנגלים בהפרש־שערים ניכר: 22—0 בסך־הכל. האנגלים ניצחו תשע פעמים וסיימו משחק אחד בתיקו, בברלין ב־1903.

מאמן נבחרת גרמניה הלמוט שיין
רק הפסד ביתי אחד

החששים האנגלים ?

המומחים מודים, שה־ ... בין אנגליה וגר־ ... „המשחק של ה־ ... בכדורגל האירופי. ש־ ... כוללות שחקנים ... מן המעלה הראשונה. ... מודים, שהם הר־ ... מסוכנים כמו גרד מי־ ... שחקן קבוצת „ביירן" ... שהיה „מלך השערים" ... בגביע העולמי האחרון ... הכוכב המבריק ג'ינ־ ... נצר מקבוצת „מנשנ־ ... , שהכל יודעים היטב ... הוא שולט שליטה מוח־ ... בכדור ונחשב בלי ספק ... מגדולי השחקנים ה־ ... ים בשנים האחרונות. ... מנים הוזה, שהם הר־ ... מן המשחק הצפוי ל־ ... לונדון. מנהל הנבחרת, ... שיין, אמר: „מצלם ... לי כל כך הרבה ... המורות. בסגל שלי ... פצועים בין השחק־ ... פגועים ואילו אלה ה־ ... מגלים סימנים ברו־ ... של עייפות לאחר עו־...

טיולי OLYMPIC קיץ 1972

23 יום — מידי תור — איטליה, שוויץ, צרפת, הולנד, אנגליה. המראה: 14.6

21 יום — מיני תור — איטליה, אוסטריה, שוויץ, צרפת, אנגליה. המראות: 3.7, 31.7

21 יום — איטליה, שוויץ, צרפת, הולנד, אנגליה. המראות: 14.7, 18.8

28 יום — סופיסטיקייטד — איטליה, שוויץ, צרפת, הולנד, אנגליה. המראות: 7.7, 4.8

28 יום — איטליה, שוויץ, צרפת, לוקסמבורג, גרמניה, הולנד, אנגליה. המראה: 21.7

28 יום — טיולי סופר — איטליה, שוויץ, ספרד, הולנד, בלגיה, אנגליה, צרפת. המראות: 30.6, 14.7, 28.7

23 יום — איטליה, אוסטריה (טירול), שוויץ, לוקסמבורג, בלגיה, הולנד, צרפת, אנגליה. המראות: 5.7, 2.8. טיול מס' 11/72, 30/72

24 יום — אנגליה, צרפת, הולנד, בלגיה, לוקסמבורג, אוסטריה (טירול), איטליה, סן־מרינו. המראה: 14.7. טיול מס' 17/72

23 יום — אנגליה, צרפת, הולנד, בלגיה, לוקסמבורג, שוויץ, אוסטריה (טירול), איטליה. המראה: 9.8. טיול מס' 33/72

19 יום — איטליה, שוויץ, הולנד, צרפת, אנגליה. המראות: 30.6, 12.7, 11.8. טיולים מס': 8/72, 16/72, 34/72

29 יום — איטליה, צרפת, אנגליה, בלגיה, הולנד, גרמניה, שוויץ. המראה: 21.7. טיול מס' 730

25 יום — יוון כרתים ואיי יוון — סיורים באתונה, ספרטה, אפידאורוס, אולימפיה, ביקור במערות הנטיפים שבאיאורה, הפלגה לספנת האולימפוס, הפלגה לכרתים. וסיור בנופים הפראיים. הדרכה בעברית ע"י אנשי האוניברסיטה. המראות: 5.6, 24.7

12 יום — יוון לאניני הטעם — כולל 4 ימי שייט לאיים היווניים, ביקורים באיסטנבול ואיזמיר. סיורים באתונה הסביבה, במאורה, דלפי, ארגוליס, אולימפיה. אפשרות שהייה עד 17 יום. המראה: 4.8

38 יום — אנגלית תיכונית HIGH SCHOOL ENGLISH — לימודים בברייטון. איכסון אצל משפחות. לגילאי 16 עד 19. המראה: 14.7

38 יום — טייל ולמד א' TOUR & STUDY (a) — לימודים בברייטון וסיור חינוכי בבנלוקס, צרפת, ואנגליה. איכסון בברייטון אצל משפחות. לגילאי 16 עד 18. המראה: 14.7

35 יום — בית ספר קיץ קלאסי CLASSIC SUMMER SCHOOL — בבי"ס קיץ ופנימיה „טריקסטון קולג'" או „ברקל קולג'" וסיור חינוכי בהולנד, אנגליה וצרפת. לגילאי 14 עד 17. המראה: 21.7

35 יום — טייל ולמד ב' TOUR & STUDY (b) — לימודים בברייטון וסיור חינוכי ביוון, הולנד, צרפת ואנגליה. האיכסון בברייטון אצל משפחות. לגילאי 16 עד 18. המראה: 24.7

28 יום — בית־ספר קיץ אנגלי ENGLISH SUMMER SCHOOL — בבי"ס קיץ ופנימיה „טריקסטון קולג'" או „ברקל קולג'". לגילאי 13 עד 16. המראה: 24.7

23 יום — איטליה, שוויץ, צרפת, אנגליה. המראות: 3.7, 10.7, 31.7, 7.8

31 יום — יוון, איטליה, שוויץ, אנגליה, צרפת. המראות: 21.7, 4.8

25 יום — טיולי צעירים לאירופה — איטליה, שוויץ, אנגליה, צרפת, הולנד. המראות: 3.7, 10.7, 17.7, 24.7, 31.7, 7.8

26 יום — איטליה, שוויץ, אנגליה, צרפת. מיוחד עבור סטודנטים. הפלגה: 13.8

33 יום — איטליה, שוויץ, גרמניה, הולנד, בלגיה, אנגליה, צרפת. הפלגות: 25.6, 23.7

36 יום — איטליה, שוויץ, גרמניה, הולנד, בלגיה, אנגליה, צרפת. מיוחד לצעירים. הפלגה: 23.7

כל הטיולים מופעלים ע"י מארגני טיולים מנוסים. קבוצה מינימום 15 נוסעים. בענין פרטים מלאים ומחירים עיין בפרוספקט המתאים אצל כל סוכני הנסיעות או במשרדי אולימפיק: תל־אביב — סמטת בית השואבה 6, טל: 611401 ● בן־יהודה 77, טל: 239854, 234857. חיפה — דרך העצמאות 62, טל: 669035. ירושלים — דרך יפו 33, בית יואל, טל: 234538.

OLYMPIC AIRWAYS

הרצועה, הפיתחה והגדה

(סוף מעמוד 21)

מן התעלה ולהחזיר את כל סיני ב־עתיד הנראה לעין — הרי יש ערך להתיישבות בפיתחת רפיח.

אך אם ממשלת ישראל יודעת, לפי הצהרותיה היא, שהשלום הוא כה רחוק עד אשר נגזר עליה לשבת עוד שנים ארוכות על שפת התעלה, או לפחות במרחק מה ממנה במסגרת הסדר־ביניים — הרי אין פיתחת רפיח אלא עורף שאינו „בוער". ה־שאלה היא פשוט מה הצורך הדחוף שבהתיישבות בפיתחת רפיח.

מבחינה הגיונית הרבה יותר דחוף היה לעודד התיישבות רצינית באזור אל־עריש. אולם כאן כופה הממשלה על עצמה הגבלות מדיניות ומונעת התיישבות למרות כל הקווים ש־שורטטו במפות, אפילו לפי „התורה שבעל־פה" של המערך.

ומנקודת ראות אחרת: הרצועה מו־קפת בחגורת ישובים ישראליים, ואם תוסיף, עשוי לשרור שם מצב בטי־חוני טוב כפי ששרר לכשל. לאורך הקו הירוק עם ירדן שלפני המלחמה — למרות שהוא היה מאוכלס בכפ־רים ערביים. במקרה של מלחמה, צ־ה"ל הוא שיגן על גבול זה כשם ש־בסופו של דבר — עם כל הכבוד למאמצי „יהוד הגליל" — שהצבא הוא שהגן ומגן שם על הגבול ולא הישובים.

כלומר — עדיין יש לתת את הת־שובה ההגיונית לשאלה מדוע כה חיו־נית ובוערת ההתיישבות בפיתחת רפיח במקום באל־עריש?

לעומת זאת, הקמת נקודות ישרא־ליות בתוך הרצועה עצמה, או עי־בוד שטחים נרחבים ברצועה על ידי ישראלים — הם מעשים המשרתים מגמה ישראלית חיובית של הקיצת טריזים בתוך הרצועה למען ביתוקה חיסולה ככיס צבק של מחבלים. ב־מהלכים אלה יש כדי ליצור ברבות הימים גוף מדיני חדש שישפיע על גורל הרצועה.

אולם אין לנתק את בעיית ההת־ישבות ברצועת עזה מבעיית ההתיש־בות בגדה. סוד גלוי הוא, שהקופצים על התיישבות חלוצית כזאת הם לא רבים היום ואפילו מעטים, יחסית. לכן דרוש סדר עדיפויות והוא ללא ספק קובע שאת עיקר המשאבים האנושיים יש להפנות להתיישבות בגדה עוד לפני הרצועה.

„דילול הגדה"

עובדה היא, שאף שהממשלה תו־מכת ומעודדת התישבות בבקעת ה־ירדן — לפי „תכנית אלון" — הרי התוצאות בשטח זה עדיין זעומות. ובו בזמן מונעת הממשלה התיישבות על גב־ההר. הציבור לא שם לב ל־מחדלים בנושא ההתיישבות בגדה, ו־בסך הכל נראית היום הגדה כ„שמו־רת טבע" ערבית פורחת שמצפה ליום הגאולה הלאומי.

הדו־קיום שיזמה ישראל עם ערביי השטחים. הוא אמנם סיפור־הצלחה בלתי רגיל, אך אינו מקרב את ה־שלום — משום שהמפתח לשלום מצוי בידי מצרים ויתר מדינות ערב — ואין מה לדבר על שלום נפרד עם ירדן וערביי הגדה.

ובינתיים ניצבת ישראל מול מיליון ערבים ההולכים ומתרבים ומהווים גורם פוליטי בעל משמעות הולכת וגוברת, בעוד שאין ההתיישבות היש־ראלית שנעשתה עד היום בגדה מהווה משקל מאזן של ממש. על כן יש לזכות את ההתיישבות בגדה בעדיפות גבוהה הרבה יותר מאשר ברצועה, ואם קיימת שאלת דילול הרצועה, הרי היא בוערת לא פחות בגדה.

יש לחשוב מחדש על „מדיניות בי־ניים" שיהיו לה כמה מן היתרונות של המצב הנוכחי אך שתמנע נזקים פוליטיים מישראל בעתיד הרחוק יותר.

בפאראפראזה של אימרתו הידועה של בן־גוריון ניתן לומר: לא חשוב מה יאמרו א־שאוה, ג'עברי, נוסייבה ואחרים. חשוב מה יעשו היהודים. אבל בתנאי — שיעשו.

„הנשואין האזרחיים"

(סוף מעמוד 19)

בצד הרבנות באומרו: „אולם הנהגת נישואין אזרחיים על אפה ועל חמתה של הרבנות עלולה לשחרר את הרבנות מחובתה הלאומית הד־תית לגלות גמישות בפתרון בעיות אישות".

אולם, עם כל הכבוד, ההגיון מחייב, שאם תתקבל החקיקה המוצעת רק לגבי אלה שכיום אינם כשרים בעיני הרבנות להינשא בטכס דתי, ואם באמת שלמות העם היא בראש דאגו־תיה, הרי תהיה בחקיקה המוצעת כשום כוח דוחף למציאת פתרונות הלכתיים כדי לחסום את האפשרות לעשיית שימוש בחוק החדש המוצע בלבד, כלומר בלי עריכת הנישואין על פי דין תורה. והרי במקרה של זוגות אסורים (כלומר שעל פי דין אסור לבני הזוג לקדש זה את זו), אם בני הזוג נישאים על פי דין תורה קידושיהם תופסים לכל דבר, לפי ההלכה אפילו סרבה הרבנות להוציא אישור פורמאלי.

נראה שהסרוב הזה נובע מהמגמה של הרבנות להטות את ההלכה ל־חומרה, דהיינו שהקידושין יהיו תופ־סים רק למטרת כפיית גט על בני הזוג. בני הזוג נשארים, כאמור, נשואים, אלא שהם נתקלים בקשי כשעליהם להביא לרישום שינוי מעמדם האישי במירשם התושבים. במקרים כאלה כדאי לאפשר להם להינשא גם בנישואין אזרחיים כדי להתגבר על הקושי בענין שינוי הרישום.

אגב, במקרים כגון אלה חששו של מר קורן יאבד מעוקצו.

בכלל, אשר לטענה הסכנה לשלמות העם הרי, אם להשקיף על המציאות בהווה וגם מטווח יותר ארוך, הסכנה לשלמות העם ובעיקר לניתוק הנוער היהודי בגולה, נראית גדולה יותר אם לא תבוא גישה אחרת, כדברי משה שרת ז"ל: „ישנם מושגים בחברה של זמננו שאליהם יתנפץ כל נסיון להשליט ולקיים בתוכנו גם להבא סדרי חיים אשר אבד עליהם כלח".

הפרת הסטטוס קוו הקואליציוני

אין יסוד רציני לטענת הפרתו של הסטטוס קוו; ובפרט שכאשר נות הדבר, אין נרתעים מהפירו. על כך יעיד „חוק הבחירות למועצת הרבנות הראשית תשל"ב — 1972", שבקבלתו היתה משום כניעה לתביעות החוגים הקנאיים, במסווה הקרוי בפי שר המשפטים „פשרה", תחת לחץ מפלגות דתיות. ועל כן, בהזדמנות אחרת.

אי די בי חברה לאחזקות בנקאיות בערבון מוגבל

הודעה לבעלי המניות

ניתנת בזה הודעה כי

האסיפה הכללית השנתית

תתקיים במשרדה הרשום של החברה, ברחוב יהודה הלוי 27/29, תל־אביב, ביום 16 במאי 1972, בשעה 12.00 בצהריים.

על סדר היום:

1. דיון ואישור הדו"חות הכספיים של החברה ודו"ח המנהלים ורואי החשבון לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 1971.
2. לאשר כדיבידנד סופי לשנת 1971 את דיבידנד הביניים בשעור 2.10 ל"י למנית בכורה ו־1.68 ל"י למניה רגילה ולמניה "ב" של החברה, אשר שולמו ביום 30 בדצמבר 1971.
3. להכריז על חלוקת מניות הטבה בשעור של מניה רגילה אחת בת —.20 ל"י ע.נ. עבור כל חמישים מניות הרגילות ו/או מניות "ב" המוצאות בחברה, להוון סכומים שיהיו דרושים עבור החלוקה הנ"ל ולקבל כל החלטות אחרות שתהיינה דרושות בקשר לכך.
4. לבחור במנהלים.
5. מינוי רואי חשבון וקביעת שכרם.
6. כל ענין אחר אשר אפשר לדון בו באסיפה כללית רגילה של החברה.

תל־אביב, 20 באפריל 1972. **הדירקטוריון**

ה פ ת ע ה ! ! !

מכונת התפירה החדישה והאידיאלית
תוצרת שויץ
ELNA LOTUS
אלנא לוטוס [זיג־זג]
ניידת — חזקה וקלה, משקלה: 6 קילו
מבצעת כל מיני סוגי תפירה.

מכונת התפירה המבוקשת ביותר בעולם.
להשיג אצל:
אלימלך וכניו, רח' חבצלת 2, ירושלים
המהנדס הירשנזון נח, רח' דניאל 10 יפו.
פלון „איתון" רחוב ארלוזורוב 53 ת"א (בפסג')
ברגמן, רחוב בן־יהודה 10, תל־אביב.
וכן אצל המפיצים המורשים ברחבי הארץ.

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

הפקולטה למתמטיקה

הודעה למנהלי בתי הספר התיכוניים

התחרות השנתית במתמטיקה,

ע"ש פרופ' י. גרוסמן ז"ל

המיועדת לתלמידי כתות י"ב
המצטיינים במתמטיקה
תתקיים בל"ג בעומר, י"ח באייר
תשל"ב, 2 במאי 1972

על התלמידים שנבחרו להשתתף בתחרות להתאסף בכניסה לבנין אולמן, קרית הטכניון, נוה שאנן, בשעה 11.00 לפנה"צ.

ההזדמנות ניתנת לך!

בחברת יופי רצינית. מצליחה. דינמית. חברת היופי הדס—אנסלם. בחברת הדס—אנסלם דיילת היופי היא חלק נכבד מהצוות המתכנן והקובע שיטות איפור, מוצרים חדשים, מדיניות פרסום וקידום מכירות. אם גילך בין 20—25 שנה, לאחר 10 שנות לימוד. הופעתך נאה. שפה זרה שגורה בפיך. מעונינת במשרה מלאה. דינמית ושואפת להגיע לפסגה — מקומך אתנו! כדיילת יופי בחברת הדס—אנסלם את מתחילה קריירה מעניינת ועשירה בעולם היופי. אם את עונה על דרישותינו — זוהי ההזדמנות שלך.
אל תחמיצי אותה!

כתבי לנו הכל על אודותייך ושלחי מכתבך לת.ד. 4100 תל־אביב. צייני על המעטפה „דיילת יופי".

הדס adas Anselme

סולל בונה נתניה

בונה למכירה
דירות נהדרות
עם כל השכלולים
בנתניה והוד השרון

פרטים במשרד, רחוב הרצל 51 נתניה
טלפון 053-23958, 053-28934.

לסיטונאי מזון בירושלים

דרוש שותף פעיל

עם השקעה עד 200,000
טלפון 02-228823 בשעות 8.00—10.00

מוזיאון ישראל, ירושלים

אירועי השבוע

יום ג' 2.5.72 6 ו־8.30 בערב — **מועדון לסרטים אמנותיים** „אלפוויל" (צרפת, 1965), בימוי — ז'אן־לוק גודאר. צילום — ראול קוטאר. עם אדי קונסטנטין, אנה קארינה. נא לרכוש כרטיסים מראש; בימי ג' המכירה לחברי האגודה בלבד.

יום ג', 2.5.72 7.30 בערב — **הדרכה מיוחדת** במערכת מרסל דושאן, מר יונה פישר.

יום ד', 2.5.72 8.30 בערב — **האמנות בסרטים**, „דמבורטס", האלס ותקופתם". דברי מבוא: ד"ר לולה סלפנהו, החוג לתולדות האמנות האוניברסיטה העברית.

ת ע ר ו כ ו ת

מרסל דושאן: רדי־מיידס, רישומים, הדפסים (אולם ספרטוס)
יאן דיבסט — הולנד (ביתן בילי רוז בגן) — מלבד שבתות וחגים
החיות של הדי טריאן מחפשות סיפור (אגף הנוער)
שיקום מחצבת נשר (אולם הספריה)
אוסף פלרסהיימר (אולם גולדמן—שוורץ)
ז'אן ארפ בירושלים (אולם גולדמן־שוורץ)
רכישות חדשות בגרפיקה (אולם כהן)
בובות, צעצועים ויצירות ילדים (אגף הנוער) עד 8.5

מוצג מיוחד

מחברת רישומים של פול גוגן
מתנת מר סאם זאלץ

השבוע במוזיאון תל־אביב.

הבנין החדש
שד' שאול המלך 27 (טל. 257361)

✱ **תערוכה חדשה:**
פיקאסו 200 יצירות גראפיות
במסגרת חגיגות יום הולדתו ה־90 של האמן, ולציון מלאת שנה לחנוכת בניינו החדש של המוזיאון.

תערוכות אחרות:
✱ **50 ציירים מפאריס** (אולם זקס)
✱ **ארנסט נאיזבסטני** — התחריטים (אולם הגראפיקה)
✱ **ציור ופיסול ישראלי** (אולם מאיירהוף)
✱ **מאוספי המוזיאון** (אולם ימבוב)
✱ **הדרכות:** באנגלית, כל יום (פרט לשבת) ב־11.30 לפנה"צ.
✱ **ספריה:** הספריה לאמנות ע"ש הלנה רובינשטיין (הבנין ה־חדש) פתוחה בימים א'—ה' — 16—19, 10—13; ביום ו' 10—13.

ביתן הלנה רובינשטיין
רח' תרס"ט 6 (טל. 287196)
✱ **ססיל מילשטיין** — ציור וקולאז'

א י ר ו ע י ם
(אולם מלי קאופמן, 8.30 בערב)

ס ר ט י ם:
1.5.72 — יום ב' — **ליידי המילטון** (אנגליה, 1941) במאי — אלכסנדר קורדה. בהשתתפות: לורנס אוליב־יה, וויויאן לי. סרט קצר: סורנה.

קונצרטים (בשיתוף האגף לתרבות, נוער ולספורט בעירית ת"א)
29.4.72 — מוצ"ש — „**היצירה ה־מוסיקאלית — היום**", הדרה לגביל — פסנתר. אהל זוסמן — סופראן (מסיאן, לגטי, הונגר, מיו, גלבוע, אוליך, אבני).
2.5.72 — יום ג' — **השלישיה ה־ישראלית:** דניאל הקסטר — פסנ־תר, מנחם ברויאר — כנור, צבי הראל — צ'לו (בטהובן, רוול, בראהמס אופ' 101).

כרטיסים לאירועים: בקופת המוזיאון בבנין החדש, לקונצרטים גם ב„אוניון" דיזנגוף 118 וב„פרוס" צרכי מוסיקה, ברנר 1.

שעות הביקור בשני בנייני המוזיאון: ימים א', ב', ד', ה', 10—13, 16—19, יום ג' 10—13, 16—22, יום ו' 10—14, מוצ"ש 18—22.

דפוס „עליה"

מוסר את המקום בדמי מפתח, כולל ציוד.
1. אלקטרון חדש
2. היידלברג ½ גליון
3. נבויולו שמינית צילינדר

דפוס „עליה"
ת"א שד' רוטשילד 64.

דרושה דירה להשכרה
3 חדרים, סביבות תל־גנים, רחוב הרצוג, רמת־גן, קומה א', ריקה, או מרוהטת, עם טלפון, עד 550 ל"י להחדש.
לפנות ג'נרל־גירון, הברה לנכסי דלא ניידי תאגי־דה בע"מ, רח' ארלוזו־רוב 48 תל־אביב, טל' 235020, 234919.

בז'ין 504

אוטומטית דה־לוקס
50,000 ק"מ, ססט,
במצב מצוין, **למכירה.**
לטלפן 416036

מכונאי ותיק

עם כתב הסמכה
+ אפשרות השקעה
מחפש שותפות
או משרה מתאימה
בתל־אביב והסביבה
לפנות ת.ד. 20050 ת"א
מס. ל/1463/8

מחפשים לשכור
דירה בירושלים
2—3 חדרים עד 350 ל"י
להתקשר ביום
טל' 02-231214
אחרי 20.00
טל' 02-62053

למכירה

מכבסה לניקוי יבש „גרמק"
חנות גדולה במרכז דימונה.
057-91615 אחה"צ בבית

שמואל

מהעיר סרנה — פולין
הגר ברגבעתיים רח' ויצמן ועובד בסולל־בונה
לטובתך נא להתקשר 861669 בערבים או בשבתות

סלון בלומה

מבחר גדול של שמלות חופה, מהוקים, חזיות ובגדיים
אופנה אחרונה
דוגמאות מיוחדות
ת"א רח' אלנבי 50

בתאריך **7.5.72** יפתחו קורסים אינטנסיביים ב־

מתמטיקה לבגרות

לאקסטרנים, למועד אוקטובר 1972,

ע"י מר א. טבע, B.Sc., מורה אקדמאי מנוסה, מחבר הספר „מתמטיקה לבגרות" בהוצאת „מסדה".

הקורסים מיועדים גם לתלמידים שטרם למדו את החומר. הלימודים יתקיימו ליד התחנה המרכזית וימשכו 5 חודשים — 2 שעורים כפולים בשבוע.

65 ל"י לחודש בלבד
(כולל השאלת ספרי הלימוד הדרושים)

לימוד חוזר חינם במקרה של כשלון!

הרשמה: תל־אביב, רח' הנגב 8 (ליד התחנה המרכזית) קומה ג', חדר 330, בשעות 17—15.30, טל. מס' 615450 בשעות 15.30—14.00.

הערה: קורסים נוספים לא יפתחו למועד זה.

מספר המקומות מוגבל

אזרח ירושלים!

הצטרף גם אתה לאלפי האזרחים המשלמים מיסיהם מראש בחודש אפריל.

ותהנה מהנחה של 7½%

תשלומים מתקבלים בכל סניפי הבנקים ובגזברות העיריה רח' הנביאים 67. במשך חודש אפריל תהיה הגזברות פתוחה גם בשעות אחה"צ מ־4 עד 6.30 פרט לימי ששי וערבי חגים.

כל מי שלא קיבל פנקס תשלומים וברצונו ליהנות מאותה הנחה מתבקש לסור לגזברות העיריה.

הסדרות הנפלאות של "טיים-לייף" בעברית
למבוגרים ולנוער

הופיע

הספר השלישי בסידרה ג' של טיים-לייף בעברית למבוגרים.

אחד המעניינים ביותר בין הספרים המדעיים.

החשיבה

הספר החושף בפני הקורא את מוחו ונפשו של האדם ● היפנוזה מהי ● מיבחן I.Q. לדוגמה ● פרק מיוחד על פרויד.

הוצאת ספרית מעריב

המחיר לספר יחיד -.16 ל"י
המחיר לסידרה כולה -.75 ל"י

הסידרה טיים-לייף בעברית 1972 כוללת את הספרים הבאים:

* דרום מזרח אסיה (הופיע)
* רוסיה (הופיע) * החשיבה (הופיע)
* קנדה (יופיע בקרוב) * בריאות וחולי
* המים

מחיר ספר יחיד מספרי הגיאוגרפיה —.13 ל"י
מחיר ספר יחיד מספרי המדע —.16 ל"י

חתום כעת על הסידרה כולה בשתי אפשרויות תשלום — במזומן או בתשלומים.

בין החותמים על סידרה ג' או בין אלה שיחתמו עתה על סדרות א' וב' הכוללות את הספרים הבאים: יוגרלו פרסים.

סידרה א'
* מזרח אירופה * הודו * אפריקה הטרופית
* גוף האדם * מתימטיקה * התעופה

סידרה ב'
* בראזיל * ארצות הברית * סין
* האדם והחלל * המדען * סמים ותרופות

הפרסים הם:
5 כרטיסי טיסה במטוסי אל-על-נתיבי אויר לישראל למקומות הבאים:
*** ניו-יורק * איסטנבול * ציריך**
*** ושתי טיסות לקפריסין**

להשיג בחנויות הספרים או ישירות באמצעות תלוש זה.

והרי תלוש להתימה על סידרה ג'

לכב' ספרית-מעריב ת.ד. 20208 תל-אביב

הנני חותם בזה על סידרה ג' של ספרי טיים-לייף בעברית ומצ"ב המחאה ע"ס —.75 ל"י/* מצ"ב המחאה ע"ס —.20 ל"י ומתחייב לשלם את השאר בסך —.50 ל"י לפי לוח התשלומים הבא:

לאחר קבלת הספר הראשון	—.10 ל"י
לאחר קבלת הספר השני	—.10 ל"י
לאחר קבלת הספר השלישי	—.10 ל"י
לאחר קבלת הספר הרביעי	—.10 ל"י
לאחר קבלת הספר החמישי	—.10 ל"י

את הספר השישי אקבל ללא תשלום נוסף.

שם .... ת.ז. ....
כתובת ....
חתימה .... תאריך ....
* מחק את המיותר

הופיע

הספר השלישי בסידרת טיים-לייף לנוער

הסידרה המדעית החדשה המומלצת ע"י המרכזיה הפדגוגית בספרית עזר לנוער.

האדם הקדמון

הספר מעלה בפנינו את ההיסטוריה של חקר האדם הקדמון ✶ את האבות הקדומים של האדם מאז היותו ✶ את הכלים, הציורים והרמה התרבותית של האדם הקדמון לתקופותיו ✶ ופרק מסיים על חלק מ-תכונות האדם הקדמון שנותרו באדם המודרני.

הוצאת ספרית מעריב

המחיר לספר יחיד -.13 ל"י
המחיר לסידרה כולה -.68 ל"י

הסידרה כוללת את הספרים הבאים:

* המדבר (הופיע)
* היונקים (יופיע בקרוב)
* ההתפתחות (הופיע)
* קופי האדם (יופיע בקרוב)
* האדם הקדמון (הופיע)
* הזוחלים (יופיע בקרוב)

בין החותמים יוגרלו הפרסים הבאים:

1. **טיסה לקנדה** — הלוך וחזור
2. **טיסה ללונדון** — הלוך וחזור
3. **טיסה לציריך** — הלוך וחזור
כולל אירוח מלא למשך שבוע ימים במלון זילברהורן בגרינדלוואלד שבהרי שוויצריה.

כל הטיסות במטוסי אל-על — נתיבי אויר לישראל. הפרסים אינם כוללים מסים.

4. **נסיעה לאירופה**
באניות הנוסעים „נילי" או „דן" של צים — קוי נוסעים. (הפרס לא כולל מסים).

להשיג בחנויות הספרים או ישירות באמצעות תלוש זה.

והרי תלוש להתימה על סידרת הנוער

לכב' ספרית-מעריב ת.ד. 20208 תל-אביב

הנני חותם בזה על סידרה בת 6 הספרים הבאים של ספרי טיים-לייף לנוער. הספרים יופיעו — ספר אחד כל חודשיים: המדבר; ההתפתחות; האדם הקדמון; היונקים; קופי-אדם; הזוחלים. הנני מצרף בזה המחאה ע"ס —.68 ל"י/* מצ"ב המחאה ע"ס 18 ל"י ומתחייב לשלם את השאר בסך —.50 ל"י לפי לוח התשלומים הבא:

לאחר קבלת הספר הראשון	—.10 ל"י
לאחר קבלת הספר השני	—.10 ל"י
לאחר קבלת הספר השלישי	—.10 ל"י
לאחר קבלת הספר הרביעי	—.10 ל"י
לאחר קבלת הספר החמישי	—.10 ל"י

את הספר השישי אקבל ללא תשלום נוסף.

שם .... ת.ז. ....
כתובת ....
חתימה .... תאריך ....
* מחק את המיותר

מפיצים וסוכנים יפנו: „תרבות לעם" רח' בארי 17 ת"א, טל. 234613

ספרי טיים לייף בעברית - מפעל הפאר של ספרית מעריב

לימודים

חינוך על־יסודי · בי"ס לאכסטרנים · בגרות • • • רדיו אלקטרוניקה · פקידות · חשבונאות • • •

ספרא

בית ספר תיכון „ספרא" תל־אביב

(נוסד בשנת 1927 — טלפון: 263916)
בפיקוח משרד החינוך והתרבות

בית־הספר הוא בעל אופי עיוני ומכין את תלמידיו לבחינות בגרות

בית־הספר נמצא בסביבה הנאה שבצפון תל־אביב

המגמות:
1. חברתית־סוציולוגית
2. הומניסטית־הכוונה לשירותי תיירות (מורי דרך ופקידות קבלה במשרדי תיירות)
3. פקידות — 4 שנים עם תעודת גמר ממשלתית + 3 בחינות בגרות.

שפות זרות: אנגלית וצרפתית

מלבד הלימודים הכלליים קיימים בבית־הספר שעורי התעמלות; גדנ"ע ושעורי עזר באנגלית ובמתמטיקה.

חוגים: אמנות — ציור, פיסול, גרפיקה וכן חוג לבעיות חברתיות הכולל: התפתחות ביולוגית ונפשית, מבנה אנטומי ופיזיולוגי, אמצעי מניעה ותכנון המשפחה.

ההרשמה: בשעות: 8—12 במשרד: רחוב הצפון 32, תל־אביב.
טיפול אינדיבידואלי — שכר לימוד מדורג.
כתות ט' פטורות משכר־לימוד.
אוטובוסים: 61, 62, 25, 19, 18, 12, 11.

המכללה לטכנולוגיה של אופנה וטקסטיל ע"ש שנקר

בחסות משרדי הממשלה: חינוך, עבודה, מסח"ת האוצר והתאחדות התעשיינים בישראל

נמשכת ההרשמה לשנת הלימודים תשל"ג - 1972/73

במגמות: טכנולוגיה טקסטילית
הנהלת ייצור
עיצוב אופנה
עיצוב טקסטיל
שיווק וניהול מכירות

משך הלימודים: שתי שנים (לימודי יום).

תנאי קבלה: א. מתקבלים תלמידים שהשלימו 12 שנות לימוד, בעלי תעודת בגרות.
ב. תלמידים שיעבדו במבדקי השלמה.
ג. ראיון אישי.

תואר: בסיום שתי שנות הלימוד יקבלו הבוגרים תואר הנדסאי מטעם משרד העבודה. כן יקבלו את התואר האקדמי A.A.S. מטעם מדינת ניו־יורק, המוכר באוניברסיטאות של ארה"ב ואנגליה.

מלגות ומענקים: קרן המלגות של המכללה, שהוקמה בתרומת יצרני הטקסטיל בארץ ובחו"ל, מעניקה מלגות לכיסוי שכר לימוד וכן מענקים והלוואות למחיה. בקשות יש להגיש בעת ההרשמה.

פרטים והרשמה: המכללה לטכנולוגיה של אופנה וטקסטיל ע"ש שנקר, רח' אנה פרנק 24, רמת־גן, טל. 723359, בכל יום בין השעות 08.00—15.00, יום ו' עד 13.00.
או המחלקה להכוונת חיילים משוחררים, משרד הבטחון, רח' אבן־גבירול 10, תל־אביב.

פרסום חן

השכלה אקדמית בכתב

לקראת תארים אקדמאים מוכרים של B.Sc. B.A. LONDON UNIVERSITY

גם לחסרי תעודת בגרות

בתנאים מיוחדים

מינהל עסקים ✱ כלכלה ✱ משפטים ✱ מתמטיקה ✱ ב.א. כללי ✱ שפות ✱ הסטוריה ✱ פילוסופיה ✱ גיאוגרפיה ✱ יחסים בינלאומיים ✱ מדעי החברה ✱ תיאולוגיה ✱ איטלקית ✱ אנגלית ✱ גרמנית ✱ צרפתית

✱ הבחינות נערכות בארץ באמצעות ה־ BRITISH COUNCIL
✱ הבוגרים יכולים להמשיך בלימודיהם לתואר שני באוניברסיטאות ישראליות.
✱ התארים המוענקים מוכרים בעולם ובישראל.
✱ המוסד היחידי מסוגו המייצג מוסד בעל מוניטין בינלאומי.

פרוספקט מפורט יישלח על־פי פנייה לת.ד. 11030 תל־אביב.

שעות הקבלה: כל יום בשעות 9.00—1 בצהרים, בימים א', ג', ה', גם בשעות 5—7 אחה"צ, במשרדי WOLSEY HALL OXFORD רחוב בר־כוכבא 28 (ע"י כיכר דיזנגוף), תל־אביב.

מישלב

ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י
המחלקה לחינוך ולתרבות
מועצת פועלי ירושלים

נפתחות כיתות ערב בגרות ומוקדמות ב־3.5.72

פרטים והרשמה: מישל"ב, בי"ס כי"ח רח' כל ישראל חברים 5 ירושלים 5־7 אחה"צ

אנגלית למתחילים

בשיטה אמריקאית English 900

הפתיחה יום ד' 3.5

וכן קורסים למתקדמים, משתלמים ושיחה
פרטים והרשמה: בשעות 4—8 בערב „אולפנים לאנגלית" בבנין „גמנסיה הרצליה", ז'בוטינסקי 106 ת"א. ירושלים: הלל 17. חיפה: שבתי לוי 26.

האוניברסיטה העברית בירושלים

ביה"ס למדע שימושי וטכנולוגיה
הפקולטה למדעי הטבע

לימודים לתואר „מוסמך במדע החמרים"

נמשכת ההרשמה למסלולי ההתמחות הבאים:
1. טכנולוגיה של קרומים דקים וגבישים לאלקטרוניקה ומיקרו־אלקטרוניקה.
2. קרמיקה ומטלורגיה של אבקות.
3. כימיה של מצב מוצק והכנת חמרים.
4. איפיון אנליטי פיסיקלי של חמרים.

ההרשמה למחזור השלישי שייפתח בשנת הלימודים תשל"ג, כ"א מרחשון תשל"ג 29.10.72. משך הלימודים מתוכנן לתקופה של שנתיים, ובמקרה של מהנדסים בתעשיה, ניתן לפצל תקופת הלימודים לשלש שנים.
תכנית הלימודים הרגילה כוללת בשנה א' הרצאות להרחבת הידע בתחומי ההתמחות הנ"ל. הקניית ידע בסיסי במערכות טכנולוגיה ובקרה ובעבודות מתקדמות. בחופשת הקיץ שבין שנה א' וב' יחוייב התלמיד בעבודה מעשית בתעשיה, ובדרך כלל יוכל התלמיד להתקשר כבר בשלב זה עם המפעל שיקלוט אותו בעבודה עם סיום לימודיו. שנת הלימודים השניה תוקדש לעבודת גמר הנע־שית בדרך כלל בתיאום עם המפעל הקולט.
תכנית הלימודים מורכבת לכל תלמיד בנפרד לאחר התייעצות עם מרכז המגמה.
כמועמדים יכולים להרשם תלמידים שסיימו לימודיהם לתואר „בוגר" (B.Sc.) בפיסיקה, כימיה או הנדסה, בציון „טוב" לפחות, במוסד להשכלה גבוהה בארץ, במקצוע מוכר ע"י המועצה הלאומית להשכלה גבוהה, או מוסד מקביל בחו"ל.
כל המועמדים שיתקבלו ללימודי „מוסמך" בביה"ס, בתכנית הרגילה, יקבלו מילגות.
ההרשמה מתקיימת במזכירות התלמידים של הפקולטה למדעי הטבע אצל הגב' א. בליזובסקי. פרטים נוספים אפשר לקבל גם ע"י פניה בכתב לפקולטה למדעי הטבע לידי הגב' בליזובסקי או למזכירות ביה"ס למדע שימושי וטכנולוגיה בבנין המשפטים (לשעבר) חדר 34, בקרית האוניברסיטה בגבעת־רם.
ביום ראשון, א' בסיון תשל"ב, 14 במאי 1972, בשעה 11.00 תתקיים פגישת הסברה וסיורים במעבדות ההוראה והמחקר של המגמה למדע החמרים עם פרופ' מ. שיבר, מרכז המגמה. נפגשים בחדר 9 בנין המשפטים (לשעבר), בקרית האוניברסיטה בגבעת רם.

אוניברסיטת תל־אביב

היחידה לרישום ולקבלה
מודיעה על
המשך רישום מועמדים ללימודי הסמכה (תואר שני)

לפקולטה למדעי הרוח

לחוגים הבאים:
(הרישום יסתיים ביום ה' 31.8.72, מלבד בחוגים בהם יצויין אחרת)
לימודי המזה"ת הקדום למגמות: פרהיסטוריה
ארצישראלית־סורית
מסופוטמית
מצרית
פילוסופיה
לימודים קלאסיים
שפה וספרות צרפתית
ספרות אנגלית ואמריקאית (הרישום יסתיים ב־11.5.72)
תורת הספרות הכללית למגמות: תורת הספרות
ספרות השוואתית
פסיכולוגיה (הרישום יסתיים ביום 11.5.72) למגמות:
קלינית
חינוכית־קלינית
חברתית
מחקרית־כללית
תעסוקתית
מדעי החינוך (הרישום יסתיים ביום 11.5.72) למגמות:
עיון ומחקר בחינוך
דרכי החינוך וההוראה
ייעוץ חינוכי
גיאוגרפיה למגמות: גיאומורפולוגיה
קרטוגרפיה
גיאוגרפיה יישובית־שימושית

לביה"ס למדעי היהדות לחוגים הבאים:
(הרישום יסתיים ביום ה' 31.8.72)
מקרא
תלמוד
לשון עברית
ספרות עברית (הרישום יסתיים ב־16.7.72)
הסטוריה של עם ישראל

לביה"ס להיסטוריה לחוגים הבאים:
(הרישום יסתיים ביום א' 16.7.72)
היסטוריה קלאסית
מרכז אירופה וצרפת בעת החדשה
היסטוריה צבאית
רוסיה ומזרח אירופה בעת החדשה
המזרח התיכון בעת החדשה
תולדות היישוב (בשיתוף עם ביה"ס למדעי היהדות)

רשאי להירשם בעל התואר „בוגר אוניברסיטה" שסיים את לימודי התואר הראשון בציון „טוב" ומעלה.
טופסי רישום ניתן לקבל ע"י פניה על גבי גלויה, או אישית במשרד הרישום, בנין מכסיקו, קרית האוניברסיטה, רמת־אביב. טלפון: 3—2—411191.
שעות הקבלה: בימים א'—ה' 08.00—14.00
בימי ד' גם בשעות 15.00—17.00

משרד החינוך והתרבות — הטכניון — מכון טכנולוגי לישראל

משרד החינוך והתרבות, היחידה להכשרת מורים לבתי־ס על־יסודיים ולהשתלמותם
הטכניון — מכון טכנולוגי לישראל, המדור ללימודי חוץ

מודיעים על פתיחת קורס ערב שנתי בתל־אביב השתלמות לרשיון הוראה קבועה למהנדסים

הקורס מיועד לבעלי תואר אקדמאי ב־הנדסה, רשיון הוראה זמני וגיל 25 לפחות. ההשתתפות מותנית באישור משרד החינוך. מועד פתיחת הקורס: יום ראשון 30.4.72.

פרטים והרשמה: הטכניון, המדור ללימודי חוץ — רחוב ליסין 14, תל־אביב.

קורס חדש לאחיות ואחים מעשיים

נפתח בבית הספר לאחיות של בית החולים „בקור חולים" בירושלים.
ההרשמה החלה.
לפנות למשרד ביה"ס, רחוב שטראוס 3, בשעה 9—12 לפנה"צ

קורסים מזורזים

✱ פקידות ומזכירות
✱ הנהלת חשבונות
✱ ניקוב I.B.M.
✱ כתיבה במכונה

שרוטל

תל־אביב אלנבי 140, טל. 724335 ליד הכיכר המושבות ליד התחנה המרכזית.
רמת־גן ז'בוטינסקי 54, טל. 724335 (מול רמה).
ירושלים יעבץ 8, טלפון 525215, פנת פרדס בן הלל 3 ע"י קינג ג'ורג'.

נפתחות כתות לילדים

אנגלית מ־A.B.C.

7.5, 8.5

הכנה לקראת שנת הלמודים הראשונה באנגלית בבי"ס יסודי
שעות הלמוד: 4—5, 3—4 או 4—5

נפתחים קורסים חדשים

ערבית • איטלקית
ספרדית • גרמנית

3.5, 7.5

כתות לשיחה באנגלית

בקבוצות קטנות עד 12 איש

בי"ס לשפות **ברליץ** BERLITZ

תל־אביב, רחוב נחלת בנימין 2, טלפון 56347
שדרות דוד המלך 1, טלפון 266443
חיפה, רחוב החלוץ 27, טלפון 69265

אוניברסיטת חיפה

ביה"ס לעבודה סוציאלית

מודיע על המשך ההרשמה למגמה למינהל קהילתי התיישבותי. המגמה מכשירה אקדמאים בוגריה לתפקידים של עובדים קהילתיים בכפרים וכמרכזי מושבים ועיירות פיתוח.

על המועמדים להיות בעלי תעודת בגרות ולעמוד בבחינת מיון כלל־אוניברסיטאית ביום א', 2.7.1972, שעה 10.00.

קורס הכנה למועמדים מתאימים, החסרים בחינת בגרות אחת או שתיים יערך בחודשי יולי־ספטמבר. שכר לימוד במכינה יהיה — 850 ל"י. המבקשים לקבל סיוע כספי להשתתפות במכינה, יפנו לועדת המילגות של האוניברסיטה.

המעוניינים מתבקשים לפנות לקבלת מידע מפורט וטפסי הרשמה למזכירות ההרשמה באוניברסיטת חיפה.

ההרשמה תסתיים ביום חמישי 15.6.1972

גמנסיה אלקטרונית

תיכון משולב לטכנאות, מינהל ובגרות

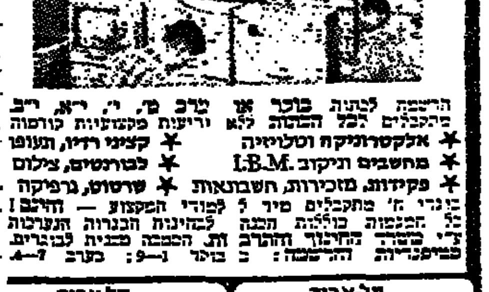

הרשמה לכתות בוקר או ערב ט', י', י"א, י"ב מתקבלים לכל המגמות ללא ידיעות מקצועיות קודמות
✱ אלקטרוניקה וטלויזיה ✱ קציני רדיו, תעופה
✱ מחשבים וניקוב I.B.M. ✱ לבורנטים, צילום
✱ פקידות, מזכירות, חשבונאות ✱ שרטוט, גרפיקה
בוגרי ח' מתקבלים מיד ל־לימודי המקצוע — חינם! כל המגמות כוללות הכנה לבחינות הבגרות הנערכות ע"י משרד החינוך והתרבות. הסמכה מבית לבגרים. כמרכזיות ההרשמה: בבוקר 1—9; בערב 4—7

תל־אביב אלנבי 134 (בנין הפועלים) ליד הדואר — 5 דקות מהתחנה המרכזית
תל־אביב רח' בלפור 6 (פינת אלנבי 63)

ירושלמי(ת)!

אנו פותחים ברשום מועמדים לקורס חדש

למדריכי נוער מוסמכים

אם הנך צעיר(ה) בן 20—32 לאחר השרות הצבאי, החפץ(ה) ללמוד על מנת לזכות בתפקיד חשוב ומעניין.

אנא פנה אלינו בהקדם, **לפי הכתובת:** המכון להכשרת מדריכי נוער, רחוב בית הערבה 7, טל. 65912 — 37838 בשעות לפנה"צ, לקבלת פרטים נוספים.

לימודים

חינוך על־יסודי · בי"ס לאבסטרנים · בגרות • • • רדיו אלקטרוניקה · פקידות · חשבונאות • • •

משרד העבודה | משרד החינוך והתרבות

המכון הממשלתי להכשרה טכנית

המשרד הראשי: תל אביב, הקריה רח' ד' מס' 19 ת.ד. 20122 טל. 256421

המגמה מודיעה על
פתיחת ההרשמה לבתי הספר
להכשרת מורים ומדריכים טכניים

מטרות ההכשרה — הכשרת מורים ומדריכים לבתי הספר המקצועיים העל יסודיים.

מגמות ההכשרה — מתכת, מכונאות, חשמל, אלקטרוניקה, דפוס, נגרות, ימאות, אופנה, ספרות.

מסלולי ההכשרה —

1. **מדריכים מוסמכים** — תנאי קבלה: בעלי תעודת בית ספר מקצועי תלת שנתי ונסיון 3 שנים כעובדי תעשיה.
2. **מדריכים מוסמכים להוראה** — תנאי קבלה: בוגרי קורס המדריכים המוסמכים עם נסיון בהדרכה.
3. **טכנאים מוסמכים להדרכה והוראה** — תנאי קבלה: מסיימי בי"ס מקצועי 4 שנתי, בעלי תעודת טכנאי במגמות הטכנולוגיות, עם נסיון של שנתיים בעבודה בתעשיה.
4. **הנדסאים להוראה** — תנאי קבלה: בעלי תעודת הנדסאי במגמות הטכנולוגיות.*)

פרטים נוספים — תהליך הרשמה, תכניות הקורס ומשכו בלימודי יום ערב, וכו', ימסרו לפונים במקומות הבאים בשעות העבודה הרגילות:

1. סניף המגמה להכשרת מורים ומדריכים טכניים, משרד העבודה — מגרש הרוסים ירושלים ת.ד. 2093 טל. 02-224141.
2. בי"ס להכשרת מורים ומדריכים טכניים — "אורט" ישראל מבוגרים, המרכז להכשרה טכנולוגית, רח' "שפע־טל" 12, תל־אביב, טל. 269360.
3. סניף המגמה להכשרת מורים ומדריכים טכניים, הדר הכרמל, חצר הטכניון, חיפה, ת.ד. 44408, טל. 04-661151.
4. המגמה להכשרת מורים ומדריכים טכניים, רח' גאול 71, באר־שבע ת.ד. 45 טל. 057-4916.
5. המגמה להכשרת מורים ומדריכים טכניים, בשיתוף בי"ס ע"ש מוסינזון מגדיאל, מגדיאל טל. 924283.
6. המגמה להכשרת מורים ומדריכים טכניים בשיתוף בי"ס בכפר סירקין ליד חיפה (לדתיים) טל. 04-942283.

*) למסלול לימודים זה ימסרו פרטים במקומות הבאים:
1. **מדור להשתלמות מורים אוניברסיטת תל־אביב.**
2. **מדור להשתלמות מורים אוניברסיטת באר־שבע.**
3. **ביה"ס הארצי להנדסאים וטכנאים, חצר הטכניון הישן—חיפה.**
4. **מדור להשתלמות מורים אוניברסיטת בר־אילן.**

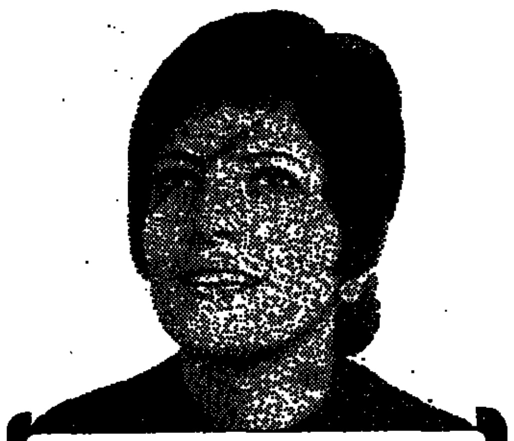

למדי מקצוע
ב - 3 חדשים
במקום מגוריך־בכל הארץ

נקבנות IBM

מקצוע שאין בו אבטלה והשתכרי טוב יותר. לאחר שנכשירך תוך 3 חדשים, נפנה אותך למקום עבודה מתאים ללא תלות בגיל והשכלה

לימוד
בוקר • צהרים • ערב
לפי בחירה

קורס כתבניות **חינם** למעוניינות

• תעודת הסמכה •

פרטים והרשמה במשרדי
"המכון להכשרה מקצועית"
בשעות 9 - 1 לפנה"צ 4 - 8 אחה"צ

תל־אביב — רח' סלומון 7 ...
רמת־גן — רח' ז'בוטינסקי 61 ...
חיפה — רח' ביאליק 17 ...
חולון — רח' סוקולוב 48 ...
פתח־תקוה — רח' הנגבה 17 ...
ירושלים — רח' אגריפס 8 ...
רחובות — רח' יעקב 3 ...
רמלה — רח' גורדאו 5 (בכותר תקהבח)
נתניה — רח' שער הגיא 1 ...
באר שבע — רח' החלוץ 86 ...

בית הספר המקצועי למטפלות וכיתה מ' מכינה
למקצועות חינוכיים טיפוליים

ליד "מוסד אהבה" קרית ביאליק
טלפון 727085 (עם פנימיה)

מקנה הכשרה עיונית ומעשית בטיפול בילדים גילאי 12—3 במוסדות חינוך.

בוגרות כיתה ט' י' מתקבלות לכיתה י'.
בוגרות כיתה ח' מתקבלות לכיתה ט' (מכינה) גם כאקסטרניות.

ההרשמה נמשכת

ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י • מועצת פועלי חיפה
בית הפקיד
בי"ס לפקידות של ההסתדרות הכללית • חיפה, רח' מאיר 44 טל. 524103

מודיע על פתיחת קורס
כתיבה במכונה
בשיטה אלקטרונית חדישה
✱ הפתיחה: 30.4.72
מספר המקומות מוגבל.

פרטים והרשמה במזכירות בית הספר רחוב מאיר 44 חיפה, טל. 524103, בין השעות 19.30—8.

משרד העבודה | משרד החינוך והתרבות | אורט ישראל מבוגרים

המכון הממשלתי להכשרה טכנית

המרכז להכשרה טכנולוגית
הרינו להודיע כי בחדש מאי תפתחנה כתות
ללימודי טכנאים
במגמות הבאות:

לימודי יום — לימודי ערב

✱ **מתכת (מכונות)**
✱ **אלקטרוניקה**
✱ **תעשיה ומנהל (ייצור)**
✱ **בנין**
✱ **חשמל**
✱ **מיכשור ובקרה**

● **כתות הכנה והשלמה מיוחדות לבוגרי י"א כתות.**

להרשמה יש להביא:
א. העתקי תעודות המעידות על ההשכלה המתאימה.
ב. 2 תמונות.
ג. פנקס מילואים או תעודת פטור מצה"ל.

פרטים והרשמה, בשעות 08.00 בבוקר ועד 7.00 בערב.

במשרד הראשי — שד' דוד המלך 39, תל־אביב טל. 261687/8.
בסניף בית־הספר שפע טל — רח' שפע טל 12, שכ' מונטיפיורי טל. 269360, 264292, 253945.
בסניף בית־הספר טשרניחובסקי — רח' טשרניחובסקי 31 ת"א טל. 51046.

משרד העבודה | משרד החינוך והתרבות
המכון הממשלתי להכשרה טכנית

ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י
התאחדות ההנדסאים והטכנאים המוסמכים
מכון ללימודים טכניים הנדסיים

מודיעים על פתיחת השתלמויות ערב
בחיפה במושאים הבאים:

ניהול מחסנים טכניים	ביום	30.4.72
כלי חיתוך לעיבוד שבבי	"	30.4.72
ניהול אחזקה בתעשיה	"	3.5.72
טכנולוגיה של מזון	"	3.5.72

● **פרטים והרשמה:** רחוב ויצמן 53 תל־אביב, טלפון 254590 (03).

חוג ידידי המדרשיה בישראל ובבריטניה
המכינה למדרשית נעם בכפר־סבא

כיתות ז'ח' קדומנית

המשרד הראשי: תל־אביב, רח' ליליגבלום 25א, טלפונים 52637/52638

בפיקוח משרד החנוך והתרבות

הרינו מתכבדים להביא לתשומת לב ההורים:

א) ההרשמה לכתות ז' לשנת הלמודים תשל"ג — נמשכת. על המעונינים לפנות למשרדנו הראשי בתל־אביב תוך החדש אייר ש"ז כל יום בין השעות 3—10 אחה"צ בצרוף המסמכים הבאים: תעודת כתה ה', ציוני כתה ו' שלישים א' ב', 2 תמונות, צלום תעודת לידה.

ב) הנהלת המכינה החליטה לקצר את מערכת השעות כך שהתלמידים שאינם מתגוררים בפנימיה יוכלו לבתיהם ב־7.15 בערב, לאחר הכנת שעורים וארוחת ערב. שנוי זה במערכת השעות התאפשר עקב החלטה לקיים בתוספת הקיץ קייטנה הרגית לתלמידי המכינה שתוקדש ללמודי קודש ולפעילות חברתית מגוונת.

ג) פתיחת שנת הלמודים תשל"ג ופגש הנהגה קיית המכינה יערכו בשעטים, ברצות ה', ביום באלול ש"ז (22.8.72).

על פרטי הסכם וסדרי המרסם הודעה בבוא העת. על המעונינים להשתתף במעמד הפתיחה לפנות בכתב למשרדנו הראשי בתל־אביב עד ט"ז בתמוז ש"ז (27.6.72) לשם הבטחת כרטיסי ההזמנה.

האוניברסיטה העברית בירושלים

ביה"ס למדע שימושי וטכנולוגיה
המגמה להידרולוגיה שימושית

לימודים לתואר "מוסמך" בהידרולוגיה שימושית

נמשכת ההרשמה למחזור ג' במגמה להידרולוגיה שימושית שיפתח בשנת הלימודים תשל"ג, כ"א מרחשון תשל"ג, 29.10.72.

משך הלימודים מתוכנן לתקופה של שנתיים ומיועדת לבעלי תואר "בוגר" (B.Sc.) בציון ממוצע "טוב" ומעלה בהנדסה, גיאוגרפיה, גיאולוגיה ופיסיקה. תכנית הלימודים כוללת כ־500 שעות הרצאה להרחבת הידע בתחומי ההתמחות והקניית ידע בסיסי במערכות טכנולוגיות חדישות בכלכלה ומינהל וכ־200 שעות מעבדה מתקדמות, סיורים ועבודות שדה, וכן עבודה מעשית בתקופת הקיץ שבין שנה ראשונה לשניה. השנה השניה תיועד ברובה לעבודת גמר.

תכנית הלימודים מותאמת לכל תלמיד באופן אינדיבידואלי בהתאם לרקע המקצועי שלו ובהתאם להתמחות הרצויה לו.

כל המועמדים שיתקבלו ללימודי "מוסמך" בתכנית הרגילה, יקבלו מילגות.

סגל ההוראה כולל מורים מהאוניברסיטה העברית בירושלים, מכון ויצמן למדע, תה"ל והמכון לחקר הנגב.

ההרשמה מתקיימת במזכירות התלמידים של הפקולטה למדעי הטבע, אצל הגב' א. בליזובסקי. בדבר פרטים נוספים בכתב או בע"פ, נא לפנות לגב' בליזובסקי במזכירות הפקולטה למדעי הטבע או למזכירות ביה"ס למדע שימושי וטכנולוגיה, בנין המשפטים (לשעבר), חדר 34 בקרית האוניברסיטה בגבעת־רם.

תלמיד י', י"א, או י"ב,
אם אתה מעונין
לעסוק בעת שרותך בצה"ל במקצועות האלקטרוניקה
ולקבל הסמכה ממשלתית

מתקבלים נערים בני 16—17½.
הלימודים מתקיימים במוסדות הבאים:

בתי־ספר בפיקוח משרד החינוך	בתי־ספר בפיקוח משרד העבודה
● אורט — רמת־גן רחוב אילת ● אורט — נתניה אזור התעשיה החדש	● אורט — מרכז להכשרה מקצועית כפר־סבא (עם פנימיה). מתקבלות גם בנות

עם גיוסם לצה"ל יועסקו הבוגרים בחיל הקשר והאלקטרוניקה

פרטים והרשמה בבתי־הספר.
פרטים בכתב אפשר לקבל בדואר צבאי 2150/ש.

הקונסרבטוריון הישראלי למוסיקה תל־אביב

ליד האקדמיה ע"ש שמואל רובין
בפיקוח משרד החינוך והתרבות
נוסד בשנת 1945

החלה הרשמת תלמידים
לשנת הלימודים תשל"ג

שעורי נגינה בכלים ובזמרה, מקצועות עיוניים, מוסיקה קאמרית ומקהלה. חוגים למבוגרים בתיאוריה ובתולדות המוסיקה.

כתות מתאימות לגילאי 6—4 וכתות שוזוקי (כנור).

הרשמה ופרטים:
1. במזכירות הקונסרבטוריון ברחוב ליליגבלום 7, תל־אביב, טלפון 57541, בשעות 12—10, 18—16.
2. בבי"ס "דיזנגוף", רחוב דיזנגוף 221, תל־אביב, בימים א'—ב' בשעות 18—16.
3. בבי"ס "אילנות", רחוב גרונימן, רמת־אביב, ביום ב', 18—16.

בי"ה

משרד החינוך והתרבות
המחלקה להכשרת מורים

בית המדרש הממ"ד כפר הנוער הדתי, כפר חסידים

נמשכת ההרשמה
לקראת שנה"ל תשל"ג

א) **לגננות**
ב) **למורים/ות כוללים/ות** (מסלול לטבע וחקלאות)
ג) **למורים/ות כוללים** (מסלול מדריכי נוער)
ד) **למורים/ות כוללים חטיבת הביניים** (לביאולוגיה וחקלאות)

פנימיה במקום

לקבלת מידע על פרטים נא לפנות למשרדנו בית המדרש הממ"ד, כפר הנוער הדתי מקוד 20494, טלפון 952022(04).

הכזא من الاحتل

לימודים

ביה"ס להנדסאים

ה ט כ נ י ו ן — מכון טכנולוגי לישראל

משרד העבודה — משרד החינוך והתרבות — המכון הממשלתי להכשרה טכנית

מ ו ד י ע

על הרשמה לקראת שנה"ל תשל"ג

1. למגמות ותת המגמות

אלקטרוניקה	בניה	מכונות	כימיה
חשמל	אדריכלות	מיכון חקלאי	פלסטיקה
פיזיקה	דרכים	אוירונוטיקה	מזון.
ביו הנדסה	מדידות (גיאודזיה)	תעשיה ונהול	

משך הלימודים:

א. למודי יום הנדסאות — שתי שנים כ-40 שעות בשבוע.
ב. למודי ערב הנדסאות — ארבע שנים.
ג. למודי צבירה — פעם פעמיים בשבוע לפי בחירה.
ד. למודי יום טכנאות — שנה מוגברת.
ה. למודי ערב טכנאות — שנתיים מוגברות.

ה ע ר ו ת:

א. מתקבלים/ות בוגרי/ות י"ב תיכון לרבות בעלי תעודת בגרות אקסטרנית או בוגרי בתי ספר תיכוניים מקצועיים (רמה 4 שנתית).
ב. תלמידים/ות המשתתפים/ות בלמודי יום נהנים/ות מהקצבות מטעם משרד העבודה.
ג. חיילים/ות בשרות חובה הלומדים בכתות הערב מקבלים הנחה משכר למוד בשעור 50%.

2. לכתות קדם הנדסאות

כתות ערב חד שנתיות למגרי י"א כתות של בתי ספר תיכוניים ו/או מקצועיים.

● לשם קבלת פרטים או הרשמה יש לפנות:

בחיפה: ולמודי יום וערב) מרכז ביה"ס חצר הטכניון, הדר הכרמל, טלפון 661151 קוים 45, 36, 7 אחרי הצהרים 668459 כל יום בשעות 08.00—13.00 ובימים א', ג', ה' בשעות 16.00—18.00.

תל-אביב: ולמודי ערב בלבד) הטכניון, רח' ליסין 14 טל. 03/268126 כל יום לפנה"צ ואחה"צ.

במדרשת רופין: למודי יום בלבד טלפון כפר יונה 053/98385.

בעמק הירדן: 1. למודי אחה"צ (מכונות והכנה). 2. למודי בוקר אלקטרוניקה כולל פנימיה, מועצה אזורית, עמק הירדן, צמח, טלפון 50421.

באילת: ולמודי ערב בלבד מכונות (הכנה) מהנדס א. באום, תמנע, מכרות הנחושת, טלפון 2121/2.

בנצרת: ולמודי יום וערב בניה ומכונות וכן הכנה ערב) מהנדס סרגיי רח' 10/316 טלפון 54831.

בצפת: מר כבדי, ביה"ס עמל ע"ש בלאושילד, טלפון 30284.

בתל-חי: מר ח. אברהמי, המכללה האזורית טל. 067/40969.

בעמק יזרעאל: ולמודי ערב) מר י. להב, המועצה האזורית יזרעאל, אוהל שרה, דואר נע יזרעאל טלפון 7—065/22956.

אנקורי

בי"ס אכסטרני לבגרות

תיכון בוקר עיוני		בי"ס ערב לבגרות
הומנית	פתיחת הקורסים:	מוקדמות
ריאלית		בגרות
כימית		אוקטובר 72
ביולוגית	7.5.72	אפריל 73

כתובתנו החדשה: סירקין 3, תל אביב

פינת בוגרשוב, ע"י פינת בן-יהודה 46

טל. 28 23 11, 28 87 18, 28 97 24

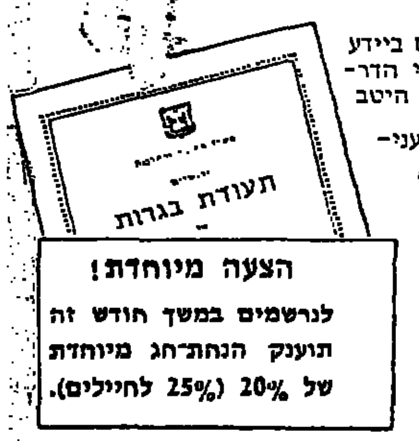

כי הם המוסד הותיק — ונוסדו ב-1936, הגדול והמנוסה ביותר בשטח ההשכלה בכתב בישראל

כי למכונים הבריטיים אמצעי-הדרכה בלעדיים שאין כדוגמתם באף מוסד אחר להשכלה בכתב

כי הם מהימנים ומצויידים ביידע מקצועי עשיר ובשירותי הדרכה יעילים ו"משומנים" היטב

כי הם היחידים בארץ המעניקים לך, עם הרשמתך, כתב ערבות מיוחד:

הצעה מיוחדת!

לנרשמים במשך חודש זה תוענק הנחת-חג מיוחדת של 20% (25% לחיילים).

"המכונים הבריטיים" מספקים לכל תלמיד:
- שעורים
- כל ספרי הלימוד
- תשובות לדוגמה
- צוות מורים מוסמכים
- הנחות לחיילים
- טפול אישי

לקבלת פרוספקט לימודים חינם וללא כל התחייבות שלח התלוש בהקדם

שמי ______ גילי ____

כתובתי ______

ירושלים: בן-יהודה 2, ת.ד. 1259 — תל-אביב: פינסקר 2, ת.ד. 4637 — חיפה: בלפור 9, ת.ד. 4123

המכללה העברית להשתלמות בכתב

לאנשי תל-אביב והסביבה

המכון להשתלמות מקצועית משולבת

מודיע על פתיחת הקורסים הבאים

המדור ללימודים משולבים

- ✶ הנהלת חשבונות סוג 1, 2 — 2.5.72
- ✶ הנהלת חשבונות סוג 2 — 9.5.72
- ✶ הנהלת חשבונות סוג 3 — 9.5.72
- ✶ אלקטרוניקה תיקשורת סוג 1
- ✶ חשמלאים מוסמכים
- ✶ שרטוט שלב א'
- ✶ שרטוט שלב ב'
- ✶ מכינה כללית
- ✶ עברית טכנית
- ✶ אנגלית טכנית

המדור לתחבורה

נמשכת הרשמה לקורסים הבאים:

- ✶ עגורנאים (נייח, נייד, מחפר)
- ✶ קרבורטורים (למכונאים בלבד)

המדור להכשרה

- ✶ שרטוט שלב א' — 2.5.72
- ✶ מכינה כללית — 4.5.72
- ✶ אלקטרוניקה תקשורת סוג 1 — 4.5.72
- ✶ עיצוב פנים דירות — 2.5.72
- ✶ חשמלאים מוסמכים — 7.5.72
- ✶ לבורנטים תעשיתיים — 9.5.72

המדור להשתלמות

- ✶ טרנזיסטורים — 7.5.72
- ✶ בקרה ספרתית — 1.5.72
- ✶ טלויזיה — 7.5.72
- ✶ קריאת שרטוט — 2.5.72
- ✶ שיזור פרחים מקצועי — 3.5.72
- ✶ השתלמות בנושאי צילום — 3.5.72
- ✶ עיצוב חלונות ראוה — 7.5.72

פרטים והרשמה:
תל-אביב, שד' דוד המלך 39 טל. 261687, 261688, 267436

משרד העבודה — **המכון להשתלמות מקצועית משולבת** — אורט ישראל

תל-אביב, שד' דוד המלך 39. טל. 26 16 87/8, 26 74 36

התכונן לבחינות הבגרות בביתך!

אנו נכין אותך בביתך, בזמנך הפנוי, ולפי הקצב המתאים לך, למועדי הבחינות הנוחים לך. טובי המורים בארץ יבדקו את שיעוריך. כל לומד רשאי להשתתף בהרצאות ותרגילי סיכום בשלוחת המכון הקרובה אליו - ללא תשלום נוסף.
הנחה של 25% לחיילים.

קורסים נוספים בכתב

- תכנות מחשבים
- רדיו אלקטרוניקה — כולל חלקים ומכשירים
- צילום — כולל מכשירי פיתוח והגדלה
- גרפיקה שמושית

לקבלת תכנית לימודים חינם פנה אישית או שלח התלוש הרצ"ב לת.ד. 28124 תל-אביב.

שם: ______ מעוניין בלימוד: ______

כתובת: ______ טל. ______

בכל מקום בארץ	תל-אביב	חיפה	רמת-גן	באר שבע
פנה אישית או בכתב ל ת.ד. 28124 ת"א	רח' סלומון 7 (תחנה המרכזית)	רח' בלפור 5 (בנין הוד, רחוב החיילן)	רח' ז'בוטינסקי 61 (מול קולנוע רמה)	רח' החלוץ 46 (מול קולנוע כרמים)
	חולון: רח' סוקולוב 48 (ליד הסופרמרקט)	פתח-תקוה: רח' ההגנה 17 (כפרכה)	ירושלים: רח' אגריפס 8 (מול קולנוע עדן)	רחובות: רח' יעקב 3 (מול צילו)

המכללה הישראלית להשתלמות בתכתובת

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב

בוקר ← אחוד בתי ספר → ערב

טכניקום — הדמס

לבני נוער למדו מקצוע בקורס בוקר!
קורסים מקצועיים אינטנסיביים מיוחדים (בלי בגרות)

- ◆ אלקטרוניקה
- ◆ רדיו - טלויזיה
- ◆ שרטוט — מכונות • בנין וארכיטקטוני
- ◆ גרפיקה
- ◆ פקידות כללית
- ◆ מזכירות
- ◆ הנה"ח
- ◆ כתבנות

ספרי הלמוד, כלי השרטוט וכלי העבודה מסופקים ע"י ביה"ס
מעבדות, חדרי שרטוט וחדרי עבודה מעשית

תל אביב בן יהודה 28 — חיפה הרצל 44

האם אתה אוהב לצייר?

האם אתה מתעניין בגראפיקה?
האם אתה מוכן ללמוד את
אמנות הגראפיקה בביתך בזמנך הפנוי?

סטודיו 3 צ'
בשתוף המכונים האמריקאים להשכלה בכתב
יכחנו בביתך את כשרונך והתאמתך למקצוע הגראפיקה!

ללא תלות בגיל והשכלה

לכבוד
"המכונים האמריקאים להשכלה בכתב"
ת.ד. 28124 תל-אביב לפס' 77

אבקשכם לשלוח אלי, ללא כל התחייבות כספית מצידי, חוברת הסברה ומבחן התאמה כשרון למקצוע הגראפיקה.

שם: ______ גיל: ______

כתובת: ______ טל. ______

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב

גרפיקה

דרושים מועמדים

לקורס מקצועי לגרפיקה שימושית העומד להיפתח בשעות הערב בתל-אביב.

רק מועמדים רציניים בעלי כשרון יפנו לקבלת פרטים מלאים בטלפון 739193 ת"א, או באופן אישי — בין השעות 4.00—7.00 בערב — ל"מדרשה לגרפיקה וציור" שליד "סטודיו ציור" תל-אביב, בנין אל-על, רח' בן-יהודה 32, חדר 505.

בחינות בגרות

טכניבון — תיכון לאכסטרנים

נפתחות כיתות חדשות
מוקדמות • בגרות
ערב-בוקר-בכתב

אפריל 72 — אוקטובר 72

בכל מקום בארץ

- ✶ עזרה במתמטיקה ובאנגלית למתקשים.
- ✶ חלק מספרי הלימוד ללא תשלום.
- ✶ תלמיד אשר לא יעמוד בבחינות, רשאי להמשיך את לימודיו חינם עד להצלחתו.
- ✶ סידור מיוחד ליוצאים למילואים

פרטים והרשמה: 9-1 לפנה"צ, 4-7 אחה"צ

בכל מקום בארץ	תל-אביב	חיפה	רמת-גן	חיפה
פנה אישית או בכתב ל ת.ד. 28124 ת"א	רח' סלומון 7 (תחנה המרכזית)	רח' נורדאו 5 (בית"ר הקריות)	רח' ז'בוטינסקי 61 (מול קולנוע רמה)	רח' בלפור 5 (בנין הוד רחוב החיילן)
	חולון: רח' סוקולוב 48 (ליד הסופרמרקט)	פתח-תקוה: רח' ההגנה 17 (כפרכה)	ירושלים: רח' אגריפס 8 (מול קולנוע עדן)	רחובות: רח' יעקב 3 (מול צילו)

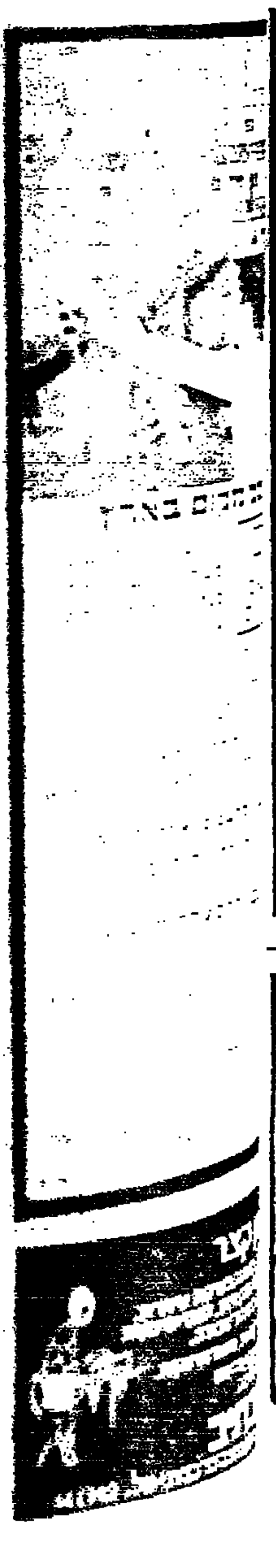

לימודים

חינוך על־יסודי · בי"ס לאבסטרנים · בגרות • • • רדיו אלקטרוניקה · פקידות · חשבונאות • • • •

משרד העבודה — משרד החינוך והתרבות — אוניברסיטת הנגב

המכון הממשלתי להכשרה טכנית

בית־הספר להנדסאים וטכנאים באר־שבע

מודיע על

ההרשמה לשנת הלימודים תשל"ג בלימודי יום וערב החל מיום א' ה־16.4.1972

במגמות

הנדסאות — מכונות, אלקטרוניקה, חשמל, בנין, כימיה, הכנה להנדסאות, תעשיה וניהול (?) חומרים (מטלורגיה)

טכנאות — אלקטרוניקה, מכונות, בנין, כימיה, מכשור ובקרה, תעשיה ומנהל

מדריכים מוסמכים - ערב בלבד

מורים טכניים — ערב בלבד

מורים הנדסאים — ערב בלבד

● **תנאי קבלה:**

הנדסאים וטכנאים

א. למגמות אלקטרוניקה, כימיה, מתקבלים בוגרי/ות י"ב תיכון לרבות בעלי תעודת בגרות אקסטרנית או בוגרי/ות בתי־ספר תיכוניים מקצועיים 4 שנתיים (רמה 4 שנתית).

ב. למגמות מכונות וחומרים, מתקבלים בוגרי/ות בתי־ספר מקצועיים 4 שנתיים (רמה 4 שנתית) בוגרי/ות תיכון יקבלו הכשרה מעשית תוך כדי הלימודים.

הכנה להנדסאות וטכנאות

מתקבלים בוגרי/ות י"א כתות בלבד.

מדריכים מוסמכים

בוגרי/ות תלת שנתי מקצועי בעלי ותק של 3 שנים בתעשיה.

בוגרי/ות 4 שנתי מקצועי בעלי ותק של שנתיים בתעשיה.

מורים טכניים

מדריכים מוסמכים בוגרי 12 שנות לימוד או טכנאים מוסמכים.

מורים הנדסאים — הנדסאים בלבד.

● **משך הלמודים:**

הנדסאות — למודי יום — שנתיים, למודי ערב — 4 שנים;

טכנאות — למודי יום — 13 חדש, למודי ערב — שנתיים וחצי;

הכנה להנדסאות — קורס חד שנתי;

מדריכים מוסמכים — למודי ערב — שנתיים;

מורים טכניים — למודי ערב — שנה אחת;

מורים הנדסאים — למודי ערב — שנה אחת.

● **הלוואות:**

בלמודי יום יינתנו הלוואות כמקובל במכון הממשלתי להכשרה טכנית.

● **פרטים והרשמה:**

ביה"ס להנדסאים וטכנאים, רח' בזל 71, בארשבע, טלפון 3290, ת.ד. 45, בימים א'—ה' בין השעות 08.00—13.00 ובין השעות 17.00—20.00. ביום ו' — אין קבלת קהל.

חטיבת המינהל

אורט ישראל - מבוגרים

סדרה בת 5 ערבי עיון

בנושא

מס ערך מוסף ומקומו במערכת המיסוי בישראל

המרצה מר י. פרנק

כלכלן, חבר ועדת אשר

הרצאת הפתיחה ביום 30.4.72, בשעה 19.00 בבית סוקולוב, תל־אביב

ע"י

מר ד. נייגר

סגן מניב מס הכנסה והיועץ המשפטי שלה

על הנושא

התפתחויות בחקיקת המסים הישירים והצורך בשנוי במערכת המסוי בישראל.

פרטים והרשמה בין השעות 08.00—20.00

אורט ישראל - מבוגרים

שדרות דוד המלך 39, תל־אביב, טל: 8—261687

★ מודעה זו מתקנת מודעותינו הקודמות

משרד העבודה — אגף הנוער והחינוך המקצועי — „אגד" אגודה שיתופית לתחבורה בישראל בע"מ

החלה ההרשמה לבתי הספר התעשייתיים של „אגד" לשנת תשל"ג

★ בית הספר אזור צפון — במוסד עיר־גנים — חיפה.

★ בית הספר אזור ירושלים.

מקצועות הלימוד:

באזור הצפון — מגמות: 1. מבנאות מרכבים. 2. מכונאות רכב.

באזור ירושלים — מגמת — מסגרות מרכבים לאוטובוסים.

תקופת הלימוד: שלש שנים.

בוגרי ביה"ס (התלת־שנתי) אלו נגשים לבחינות גמר ממשלתיות של משרד העבודה ומשרד החינוך.

לבוגרים תוקנה זכות כניסה למכינה לביה"ס לטכנאים או הנדסאים.

מתקבלים תלמידים מסיימי כתה ח' ט' רפורמה גיל 14—15.

ההרשמה מתקיימת לבתי הספר:

באזור הצפון: במוסד עיר־גנים חיפה — לפנות למנהל בית הספר צבי מגן, טל. 723201. בימים: א'—ה' בשעות 7.30—15.00. קוי אוטובוסים: 64, 63, 62, 61.

באזור ירושלים: במשרד המשק בירושלים לפנות לח' משה אשכנזי, טל. 521121. בימי א'—ו'. בין השעות: 8.00—15.00.

להרשמה יש להביא:

א. תעודת ציונים כתה ז' ושליש שני כתה ח'.

ב. דמי הרשמה — 30.— ל"י (שלושים לירות).

ג. מס' תעודת זהות של האב.

ד. שתי תמונות.

אין צורך לנסוע לאנגליה או לארה"ב כדי ללמוד פרסום ויחסי ציבור

CAM

המכון הישראלי למדעי התקשורת

COMMUNICATION ADVERTISING AND MARKETING EDUCATION FOUNDATION LONDON

מכריזים על פתיחת רישום מועמדים לשנת הלימודים תשל"ג 1972/73

מתקבלות בקשות הרשמה לחוגים הבאים:

פרסום ADVERTISING

יחסי ציבור PUBLIC RELATIONS

משך הלימודים:

שנתיים עד שלוש (בלימודי ערב)

תעודות גמר:

תלמידים המסיימים לימודיהם בהצלחה יקבלו תעודות גמר מוכרות

★ CAM Advertising Certificate (or Diploma)

★ CAM Public Relations Certificate (or Diploma)

תנאי קבלה:

יתקבלו תלמידים בוגרי מוסד להשכלה גבוהה.

יתקבלו תלמידים בעלי תעודת בגרות, לאחר שיעמדו במבחני כניסה.

עדיפות תנתן לתלמידים העוסקים במקצועות אלה.

פרטים והרשמה:

לקבלת פרטים וטפסי הרשמה נא לפנות למשרד הרישום של „המכון הישראלי למדעי התקשורת",

בבנין המטמונה העברית „הרצליה", רח' דובנוב/דובנוטינסקי 106, תל־אביב. טלפון [illegible] שעות הקבלה: 17.30—20.00 אחה"צ.

מישלב מכון ישראלי להשכלה

ליד המרכז לתרבות ולחינוך

ויצמן 53, ת"א, ת.ד. 373

נפתחות כיתות בוקר חדשות

בגרות למבוגרים ב־7.5.72

למועדים אוקטובר 72 אפריל 73

הקורס מיועד לאחיות, עצמאים, מדריכי נוער, נהגים, אנשי כוחות הבטחון, משוחררי צה"ל, עקרות בית ולעובדים במשמרות המעדיפים לימודים בשעות הבוקר.

★★★

פרטים הרשמה:

תל־אביב: מישלב, רח' ויצמן 53, ה"א 10—1, 5—7, טל. 9־263185

חיפה: מישלב, החלוץ 49, בשעות 8—10, 4—6, פרט לימי ג', ו'.

כתיבה במכונה תלמדו ב־12 שעות

בבי"ס למסחר **„רימון"** ת"א, רח' דיזנגוף 85, טלפון 226017

פיקוח ממשלתי — שיטה עיוורת

תיכון רון

הכנה לבחינות

בגרות ומוקדמות

לימודי ערב ובוקר

במגמות: ריאלית, הומנית, ביאולוגית־כימית, דו־לשונית (אנגלית, צרפתית)

החלה ההרשמה: ללימודי ערב מועד אוקטובר 1972 ואפריל 1973. ללימודי בוקר לשנת תשל"ג.

פרטים והרשמה: ת"א, רח' סמולנסקין 7, טלפון 229960

משרד העבודה — אורט ישראל

מפעל מבצע חברה בע"מ

בית ספר תעשיתי אורט מבצע

החלה הרשמת תלמידים בוגרי כתות ח' - ט'

למגמות: **מסגרות, חרטות, כרסום, נשקות**

טלפון: 91365—055

בדאר: ת"ד 10 גדרה

ההרשמה בימים א—ה בשעות 7 עד 17

המדור להכשרה מודיע:

החודש יפתחו הקורסים

בנושאים הבאים:

● **חשמלאות כללית**

● **שרטוט שלב א'**

תל־אביב: שד' דוד המלך 39, טל. 261687, 261688.

חיפה: רח' הנביאים 20, קומה ד' טל. 666182,

או במועצת הפועלים חדר 515, המחלקה להכשרה מקצועית, טל. 641781.

משרד העבודה — אורט ישראל

המכון להשתלמות מקצועית משולבת

תל־אביב, שד' דוד המלך 39, טל. 261687/8 267436

האם ברצונך לעבור לשטח האלקטרוניקה או הטלויזיה?

בכל מקום בארץ

סידור מיוחד ליוצאים למילואים

אנו נעזור לך להשיג משרה משתלמת כטכנאי אלקטרוניקה או טלויזיה

אין צורך בידיעות קודמות. תוך זמן קצר: בשעות הערב באחד מהמקצועות הבאים:

* טכנאי שרות טלויזיה - 6 חדשים

* טכנאי רדיו וטרנזיסטורים 9-12 חדשים

* אלקטרונאי 18 חדשים

* תכנות מחשבים אלקטרוניים

הפנייה והכוונה לעבודה

פרטים והרשמה 9-1 לפנה"צ 4-7 אחה"צ

המכון להכשרה מקצועית

תל־אביב: רח' סלומון 7 [illegible] — רמת־גן: רח' ז'בוטינסקי 61 [illegible] — חיפה: רח' ביאליק 17 [illegible] — חולון: רח' סוקולוב 48 [illegible] — פתח־תקוה: רח' ההגנה 17 [illegible]

ירושלים: רח' אגריפס 8 [illegible] — רחובות: רח' יעקב 3 [illegible] — רמלה: רח' נורדאו 5 (במוסד תקוותנו) — נתניה: רח' שמר הגיא 1 (?) [illegible] — באר שבע: רח' החלוץ 86 [illegible]

תוך זמן קצר

נלמדך כתיבה במכונה בשיטה עיוורת, עברית-אנגלית ופקידות. למסיימים/ות תעודה ועזרה בסידור עבודה.

★ הנחה לחיילים/ות, סטודנטים/ות

★ מינם קורס מלא לרכוש אצלנו מכונת כתיבה.

טכנו-כתיב

רח' פרישמן 44 ת"א (תחנה מרכזית) טל. 611742

בגרות מוקדמות

מכלל

קרית חיים ירושלים

מאחורי קולנוע בית העם

מול משטרת מחנה יהודה

صكذا من الاصل

רומניה על בולים

פינת הבולאי

ראש הממשלה, גברת גולדה מאיר, יוצאת בימים אלה לביקור רשמי ברו־מניה. לציון המאורע נקדיש את מדורנו לבולאות הרומ־נית, אשר מצטיינת בהצגת נושאים רבגוניים ואטר־קטיביים. 3000 בולים הונ־פקו עד כה ברומניה, מ־15 ביולי 1858 ועד היום.

שדה התעופה בבוקרשט (באנימה), עליו ינחת המטוס שיביא את ראש הממשלה ל־ביקורה הרשמי, מופיע על שני בולים שהונפקו ב־15 ביוני 1960, בערך נקוב של 1.60 (ירוק, צהוב, כחול ו־תכלת) 3.20 (כחול) ל. המצי־גים מטוס מעל למגדל הפי־קוח ושדה התעופה.

סוס ערבי על בול רומני

במלאות 50 שנה לתעופה האזרחית, הונפקו במארס 1970 שני בולים, של 60 באני ו־2 ליי, המציגים שני מטוסים חדשים בטיסתם ובנחיתתם ב־בוקרשט.

השנה חוגגת רומניה מלאות 25 שנה ליסוד הרפובליקה. היה זה ב־30 בדצמבר 1947, כאשר רומניה הוכרזה כר־פובליקה עממית. לציון המ־אורע יונפקו בסוף השנה 3 בולים, שיציינו את הישגי ה־מדינה ופיתוחה.

במלאות 20 שנה לרפובליקה הונפקו בדצמבר 1967 4 בו־לים, בערך נקוב של 40, 55

מגלים וממציאים על בולי רומניה

באני, 1.60, 1.75 ליי, המצי־גים סמל המדינה, דגלה והי־שגיה בתחומי חקלאות, תע־שיה, תרבות וחינוך.

המפלגה הקומוניסטית הרו־מנית חגגה ב־1971 יובל שנה

בול רומני מוקדש למלחמה באפליה גזעית

לקיומה, לציון האירוע הונ־פקו, ב־8 במאי 1971, 3 בולי זכרון המציגים: בית דפוס, ציורו של סס. סוניי (35 בא־ני), דגל אדום (40 באני), „הבונים שלנו", ציור מאת א. אנסטאסיו (55 באני).

רומניה מנהלת פעולה ב־תחום הכלכלי וההתרבותי עם מדינות אירופה. שיתוף זה זכה לתזכורת בולאית ע״י הנפקת 2 בולים במאי 1971, בערך נקוב של 55 באני ו־1.75 ליי, בצבעים רבגוניים, המציגים סמלים המתארים „שיתוף פעולה אירופי". במת אירופה מופיעה על

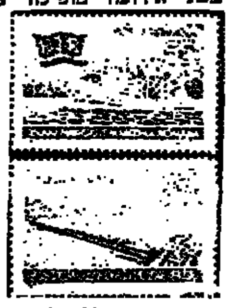
אנית סוחר (למעלה) ומפעל חדש לכוח חשמלי

שני בולים שהונפקו ב־28 ב־אפריל 1970, בערך נקוב של 40 ב. ו־1.50 ל. לציון „שי־תוף פעולה בינאירופי בתחום ההרבותי הכלכלי".

רומניה עוסקת בשנים הא־חרונות לאתר משיכה לתיי־רות. גם מישראל יוצאים כל קיץ קבוצות מאורגנות להנפש בערי הקיט הרומניות.

6 בולי „תיירות" הונפקו ב־15 באפריל 1971, המציגים את מקומות הקיט הבאים: הרי צ׳ילה ביצאוזולוי (10 באני), הרי באבלה (40 בא־ני), מלון בויאנה בראסוב (55 באני), הדלהה של דו־נאריי (1 ליי), מלון הים ב־בילה סובאטה (1.50 ליי), בתי מלון ונוס, יופיטר ונפטון (2.40 ליי).

שדה התעופה בבוקרשט

כל חובב אמריקני או סובי־יטי בחקר החלל והירח צויין באוביקטיביות רבה על בולי רומניה. כבר עתה הודיעה הנהלת הדואר שהיא תנפיק בולים שיציינו את מבצע „אפולו 16" וב־28 באוגוסט 1971 הונפקו 4 בולי „אפולו 15", בערך נקוב של 1.50 ליי כל אחד, המציגים את נחיתתם של הטייסים עם רכבם על הירח. כן מופיע על הבולים דיוקנם של סקוט, אירווין ו־וורדן.

מותם של 3 הקוסמונאו־טים הסובייטיים פאטייב, דוב־רובולסקי וולקוב, שניספו ב־

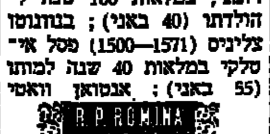
בתי מלון חדשים על בולי תיירות רומניים

חללית „סויוז 11", מופיע על צמדת זכרון של 6 ליי, ש־הונפקה ביולי 1971.

שיתוף פעולה רומני־צרפתי מתבטא גם בנושאי הבולים. לציון התערוכה ה־רומנית־צרפתית „מקסימפיל־יה", שנערכה ב־1970, הונפק באפריל 70 בול של 1.50 ליי, המציג את ציורו של הצייר הצרפתי קלאוד מונה, „אשתו של האמן", הנמצא בגלריה הלאומית בבוקרשט.

אמנים בינלאומיים ידועי־שם מופיעים על 4 בולים, שהונפקו בסוף 1970 הם מ־ציגים: דיוקנו של תיאודור פאלאדיס (1871—1956), צייר רומני, במלאות 100 שנה ל־הולדתו (40 באני); בנוונוטו צליניס (1500—1571) מסל אי־טלקי במלאות 40 שנה למותו (55 באני); אנטואן ואטו

טמלים סיניים על בולי רומניה

(1684—1721) צייר צרפתי ב־מלאות 250 שנה למותו (1.50 באני); אלברכט דירר (1471—1528) הצייר הגרמני המפור־סם במלאות 500 שנה להולדתו (2.5 ליי).

4 אישים אחרים: החוקר הימי מאגנס, האסטרונום קפ־לר, הממציא רדטרפורד ו־

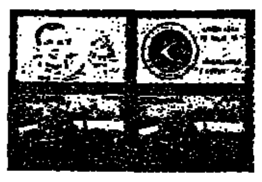
אפולו 15 על בולי רומניה

טייס־החלל הסובייטי גאגארין מופיעים על 4 בולים אחרים, שהונפקו בראשית שנה זו.

תערוכת בולים „בלקנפילה" שנערכה בבוקרשט בחדשים יוני־יולי 1971, צוינו על 6 בולים, שראו אור ב־27 במאי 1971, בערך נקוב אחיד של 1.20 ליי, המציגים ציורים של ציירים מארצות הבלקן.

התערוכה „בלגיקה 72", ש־תיערך השנה בבלגיה, צוינה על צמדה זכרון שראתה אור ב־25 בח.ז. בערך נקוב של 6 ליי, המציגה את ציורו של פ. בריגל „הקיץ".

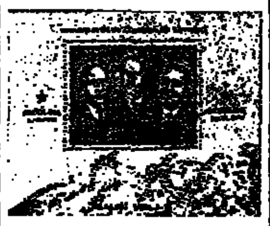
שלושת האסטרונאוטים הרוסים שניספו

„עירום" בציור ובאמנות — מופיע על הרבה סדרות בו־לים. אחת מאלה היא זו ש־הונפקה ב־25 ביולי 1971 ה־מורכבת מ־4 בולים בערך נ־קוב של 20, 35 באני, 1.75, 3 ליי, המציגים את ציוריהם של הציירים: קמיל רסו, ני־קוליי גריגורסקו, אוגוסטה רנואר ופלמה די ואצי.

מיניאטורות פרסיים מופי־עים על בול שהונפק אשתקד בערך נקוב של 55 באני, המוקדש ל־2500 שנה ליסוד הממלכה הפרסית על ידי כו־רש.

המלחמה נגד אפליה גזעית זכתה להנפקה בולאית בפב־רואר 1971, בערך נקוב של 1.50 ליי המציג דמויות של גזעים.

במלאות 75 שנה לצי הסוח־רי הרומני הונפק ביולי 1970 בול זכרון של 55 באני, ה־מציג אניית סוחר ודגל ה־מדינה.

הקמת תחנת כח חשמל ה־דשה בפורטה, מופיעה על בול שהונפק ביולי 1970 ב־ערך נקוב של 35 באני.

סוסים, כלבים, חתולים נו־עיים וחיות־בית אחרות, מה־וים תוכנם של כמה סדרות בולים. בראשית 1971 הונ־פקה סידרה של 6 בולים ה־מציגים „סוסים גזעיים" וה־ראשון ביניהם הוא „סוס ער־בי".

גב האמנות היפאנית זכתה לצמדה מיוחדת, לציון הע־רוכת „אקספו 70" שנערכה ביפאן.

בול רומני מוקדש לתערוכת בולים

חמשת החושים של האדם — לראות, לשמוע, להריח, להרגיש ולטעום, פרי מכחולו של הצייר ההאבן גונזאלס קו־קאס, מופיעים על 5 בולים שהונפקו ב־15 בדצמבר 1970, בערך נקוב של 10, 20, 35, 60 באני ו־1.75 ליי. כן מו־פיעים שני בולים נוספים, של 3, ו־5 ליי המציגים את המו־זיאון ע״ש ברוקנטל (שם נמ־צאים הציורים) וציור נוסף של בוף.

הידידות בין רומניה לסין — צוינה על בול שהונפק ב־7 באוקטובר 1954, בערך נקוב של 55 באני בצבע אדמדם־ורוד, המציג אמנות סינית ע־תיקה: עבוד עשוי דראקון עם אורנמנטים.

נושאים יהודיים על בולי רומניה

שלום עליכם (1859—1916) מופיע על בול שהונפק ב־25 באפריל 1959, בערך נקוב של 55 באני, בצבע אדמדם, לציון מאה שנה להולדתו.

שלום אש פריינשטאפט (ש־לום וידידות) מופיע על שובל של אחד הבולים שהונפק ב־

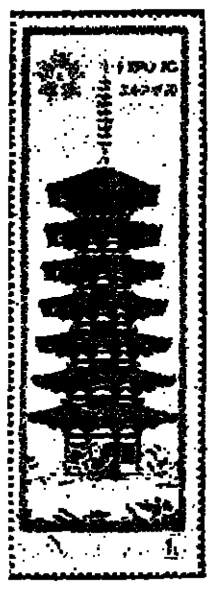
„אקספו 70" על בול רומני

1957 לרגל הפסטיבל העולמי השישי לנוער בערך נקוב של ליי אחד בצבע כתום. סיסמה זו מופיעה ב־20 שפות.

„ישראלי" — מופיע על צמ־דת זכרון, שהונפקה לציון ה־חרות הגביע העולמי לכדורגל „מכסיקו 70", שבה השתתפה גם ישראל, בין 16 הנבחרות. הצמדה הונפקה ב־20 באפריל 1970.

„יהודיה" ו„הוד המלך" מו־פיעים על 2 בולים, במכברת הסידרה הכוללת 12 בולים המציגים פרסקות כמנזרים ע־

„שלום עליכם" על בול רומני

תיקים ואתרים היסטוריים. ה־בולים ראו אור בשני תאר־יכים — 15 בדצמבר 1969 ו־29 ביוני 1970.

„חתן מתקן בפני אביו" — ציורו של רמברנדט, הופיע על בול של 5 ליי בצבע זית, זהב ותפוז, ב־25 בדרך 1967. ציור זה נמצא במוזיאון ה־לאומי בבוקרשט.

נח שולח את היונה — על בול דאהומיי

ב־10 לח.ז. הופיע בדאהומיי

נח משלח את היונה — על בול של דאהומיי

בול, בערך נקוב של 65 פרנק שמציג תבליט ממוזאיקה ה־נמצא בכנסיית סס. מרקו ב־ונציה המתאר את נח השולח את היונה מהתיבה, לראות אם כלו מי המבול.

שיילוק עם מגן דוד על בול סנגלי

ב־25 במרץ הונפקו בסנגל 3 בולים מיוחדים לציון „יום התיאטרון הבינלאומי" והם מציגים „אלבירי ומלכת סב־א" (35 פרנק), „הסוחר מוונציה" (40 פרנק), והשחקן דניאל סוראנו כשיילוק, עם מגן דוד על החזה (150 פרנק).

פרעה על בול בריטי

ב־26 לח.ז. הופיע בברי־טניה בול המציג את פרעה הצעיר מלך מצרים — טות־נקאמון — כפי שהוא נראה בתערוכה הנערכת עתה ב־מוזיאון הבריטי בלונדון (3 פני). הבול ראה אור לציון

„שיילוק" עם מגן דוד — על בול של סנגל

50 שנה לגילוי קברו ש[ל] פרעה על ידי שני חוקרי[ם] והארכיאולוגים בריטיים, קר[טר] וקרנבון.

אליעזר [illegible]

7,200,000 נישומים ברחבי העולם מילאו השנה דו״חות מס הכנסה בעזרת BLOCK

ה. אנד ר. בלוק [illegible] עתה בישראל!

ה. אנד ר. בלוק תכין עבורך את [illegible]

ערבות

אם מבטיחים הכנה מדויקת של כל דו״ח מס הכנסה. אם שגיאה גורמת לך קנס או ריבית, נשלם אותם עבורך.

ה. אנד ר. בלוק

שרותי המיסים הגדולים בעולם [illegible] מ־6000 משרדים

ירושלים [illegible] תל־אביב [illegible] חיפה [illegible]

היכל הכלות

הפתיחה בל״ג בעומר יום ב׳ 1.5.72

מחלקה לשמלות כלה

שמלות כלה מפוארות לפי מיטב האופנה, המיובאות מפריז, לונדון וניו־יורק.

* הינומות
* כובעים
* כפפות
* זרי כלה מהודרים

דיילות המכירה תעמודנה לרשות כל כלה וכלה בעצה ובהדרכה ללא תשלום.

פינת החן והיופי

* מספרה לתסרוקות כלה חגיגיות ומרשימות בעיצובן ע״י אמנים מיוחדים.
* טיפול קוסמטי
* מניקור
* פדיקור
* איפור מותאם לכל כלה וכלה
* אמבטיות נעורים

כל כלה תהיה מלכת חן וקסם

סטודיו לצילום אמנותי

ארטיס ARTIS

* צלמי צמרת ינציחו את שעתכם היפה ביותר.

צילומים:

* בשעת התסרוקת
* האיפור
* מדידת שמלת הכלה
* צילומי חתן וכלה מיוחדים.

מתוכננים ע״י מעצב צילום מיוחד. בסטודיו מכשירי צילום ומעבדה שהם המילה האחרונה בטכניקת הצילום בעולם.

היכל הכלות

רח׳ המסגר 48 ת״א טל. 31948

ב"ה

זוהי העצומה שנמסרה באופן אישי לראש הממשלה הגב' גולדה מאיר ביום ה' כ"ג אדר שנה זו (9.3.72), ע"י ארבעה רבנים בעלי שם שבאו במיוחד מארה"ב למטרה זו — חתומה ע"י מספר רב של רבנים, לרבות רבנים ראשיים העומדים בראש הנהגת היהדות במדינתם, ומנהיגי קהילות — המייצגים 1500 קהילות שבהם מרוכזים מאות אלפי יהודים תומכים נלהבים של מדינת ישראל, מ־18 מדינות ברחבי תבל.

המדינות הם: אוסטרליה, אורוגוואי, איטליה, ארגנטינה, ארה"ב, בלגיה, ברזיל, בריטניה הגדולה, גרמניה, דרום אפריקה, הולנד, ונצואלה, מקסיקו, פורטוגל, פנמה, צרפת, קנדה ושוויצריה.

(השמות של הרבנים הם עפ"י סדר הא—ב)

[illegible]

ב"ה

כבוד ממשלת ישראל,

אנו החתומים מטה, מנהיגי רוב מנין ורוב בנין עם ישראל בתפוצות, התומכים כל ימינו בבנין ארץ הקודש מתוך אהבה וידידות עמוקה, מזועזעים קשות מהמשגה החמור שנעשה ע"י ממשלת ישראל באמצעות החוק „מיהו יהודי" המכיר בגוי (גיור שלא על פי הלכה) — כיהודי לכל דבר.

אנו מתריעים: כי מלבד הניגוד שמהווה החוק להלכה ולמסורת היהדות ששמרה על עם ישראל במשך כל הדורות, מזעזע כל לב יהודי מצד הסכנה האיומה הטמונה בו להמשך קיומו של עמנו בארץ ובתפוצות. כתוצאה מה„הכשר" שניתן ע"י ממשלת ישראל לגיור הפיקטיבי, הרי ניתן בכך אישור רשמי להתבוללות בין העמים, ועידוד לנישואי תערובות עם כל גוי המציג תעודה כל שהיא, חסרת כל תוכן או גם בלעדי.

ונוסף לזה: גדולה הסכנה שהחוק נושא בחובו לקיום העם בארצנו, ע"י הצפת המדינה באלפי גויים במסווה של יהודים, הרי הם עלולים — בבוא הזמן — להיות לנו לרועץ, ולבגוד בשלומנו ובטחוננו, בצורה של „גייס חמישי".

כידידים ושותפים בבנין הארץ צר לנו הדבר, והגיע הזמן שאנו דורשים את זכותינו ותובעים בכל תוקף מראש הממשלה ושרי':

יתוקן מידית החוק „מיהו יהודי", ע"י הוספת המלה „כהלכה", — כי יהודי הוא: מי שנולד מאם יהודי' או שנתגייר **כהלכה.**

המחכים למענה

[illegible]

עמוד זה מוגש ע"י הרבנים, ששמותיהם מופיעים לעיל, לפי סדר הא"ב

41

هكذا من الاصل

תשבץ „מעריב" מס. 801

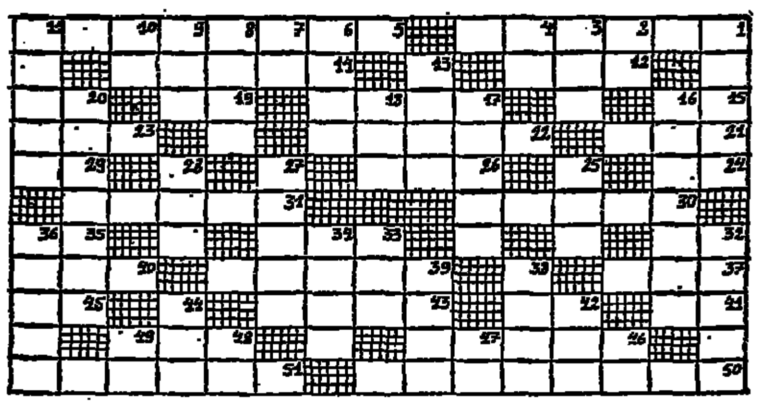

מאוזן: 1) י"ח באייר, 5) החכם אשר נכנס ב־שלום לפרד"ס ויצא ממנו בשלום, 12) דבר, 14) מ־ארב, 15) מלת סרוב, 17) מבצר יהודי בימי המרד הגדול נגד רומי, 19) שו־כן, 20) בהוכו, 21) איש, 22) פרובינציאלי, 23) הון יסודי, 24) מקום נישא, 26) הרד, 29) באופן זה, 30) ישוב יהודי מבוצר בגליל התחתון, קלגסי רו־מי החריבוהו במרד הגדול, 31) עיר בארץ, 32) לחם שמים, 33) גלב, 35) ב־סיס, 37) קרוב משפחה, 39) המצביא הרומי אשר שם מצור על ערי היהו־דים וכך דיכא את המרד הגדול, 40) פרי קוצני, 41) מושב כבוד, 42) נכרי שהתייהד, 43) נהר בארץ, 45) כלי חפירה, 46) שו־פט ונביא, בן אלקנה, 48) אשתו של 5 מאוזן, 50) חותנו של 5 מאוזן, 51) העיר שבה נתקיימה הישיבה של 5 מאוזן.

מאונך: 1) קשר בחבל להידוק מסביב לדבר־מה, 2) הגיע, 3) תבילת שב־לים, 4) לא טפים, 6) קיבוץ בנגב, 7) צד מערב, 8) עיר הנבטים בנגב, 9) חוט העכביש, 10) נמ־צא, 11) דת, 13) ארבעה כמוהו בכנור, 16) קיסר רומי בימי המרד היהודי הגדול, 17) משנה חיצונה, 18) תואר לחכם ישראל בימי הבית השני וגם ב־ימי המרד היהודי הגדול, 20) מנהיג המרד היהודי הגדול נגד קיסרות רומי, 25) התחייבות חמורה, 27) מקום קברו של ר' שמעון בר יוחאי, 28) חוק, 32) שבור ורצוץ מבחינה נפ־שית, 33) פועל גמל, 34) פשט, רמז, דרש, סוד, 36) תיק, 38) מתח, 39) מגדל התמצה, 42) מין צמח, 44) כשלון, 46) חזר, 47) ראש המשפחה, 48) שר, 49) בהשאלה: מרכז.

בואו חשבון (791)

מ פ"מ	ב ר צ ו ע ת
ע ז ה	פ מ ת ת
	ר ד ר ת
	מ ב ז ת
	ב צ פ
	ז ה פ
	ע ת

האימרה: אבג 34ט80ב2 ס9חס103

ל10ק10דיבב 0912בנ2י 011ל069

ד392 ל873ילי ס080ק-253י

בפעולת חילוק זו הוח־לפו הספרות באותיות. מצא את ערכה של כל אות ורשום את האותיות המתאימות במקום הספ־רות בשורה למטה. אחר כך, צרף את האותיות והרי פיענחת אימרה של מקסים גורקי.

סוד המעגל

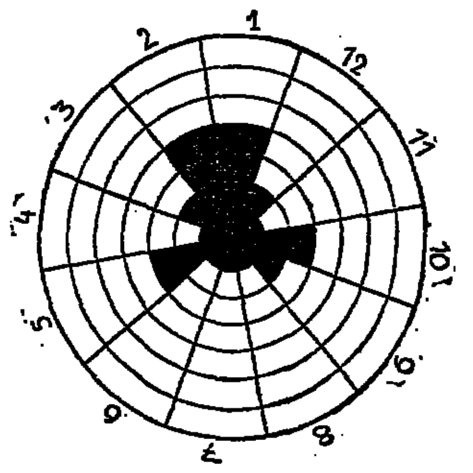

רשום במשבצות המ־עגל, מבחוץ פנימה, 12 ערכים בהתאם להגד־רות. אם תמלא נכונה את המשימה תקבל ב־משבצות המצופה העל־יונה של המעגל, בכיוון הפוך לזה של מחוג הש־עון, שם של אחד מ־בוריו של רבי עקיבא.

הגדרות: 1) אשת חבר הקיני אשר המיתה את סיסרא, 2) בר פלוגתא של שמאי, 3) בן המן, 4) בן יהושפט מלך יהודה שר־ צרה יחד עם אחיו על ידי יהורם אחיהם, 5) אשת עתניאל בן קנז, 6) שמשון... אשר נכנס לפרדס הציץ ונפגע, 7) נביאה שקר ש־נשכרה על־ידי סנבלט ד־ מוניה להטיל מורא על נחמיה בשעה בנין החומה בירושלים, 8) אביו של ירמיהו הנביא, 9) בן ע־מיהוד, 10) הירושלמי א־שר איזבל גרמה להריגתו בשל שבקשה הימלך אחאב יוכל לרשת את כרמו, 11) העבריה החכמה יפת התואר אשר הצליחה ב־ערמתה להמית את הולו־פרנס, שר צבאו של נבו־כדנאצר, 12) אבי שמן.

פתרונות החידונים הקודמים

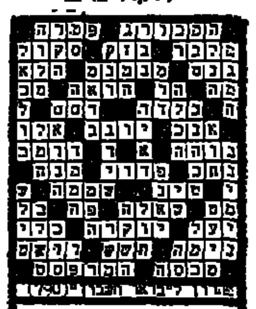

יהאמת הפשוטה היא, השמכה שדומה אפילו על ידי המכבים

2	5		1	5	5	1
5	2	9		1	2	1
6		6	4		4	
	3	1	3	6		1
1	6		8		1	0
2		5	1	2		2
5	6		2	7	0	4

✱

שלחו את הפתרונות ל„מעריב", ת.ד. 20044 תל־אביב. צרפו את הפתרונים לתלוש ורשמו על גבי המעטפות „תשבץ מס' 801", או „בואו חשבון (791)", או „סוד המעגל".

30 ספרים יוגרלו בין הפותרים.

א. פ"ן

מבצע הפרסים הגדול של "פז"
בכל חודש
יוגרלו 4 הפלגות

לאירופה עם המכונית באחת מאניות צים קוי נוסעים "נילי" או "דן"

פז. הגדולה בחברות הנפט בישראל, מזמינה אותך ליטול חלק במבצע שרות. עשיר בפרסים. בו תתבקש לחוות דעתך על רמת השרות בתחנות פז ועזו, חוות הדעת שלך, ושל עמיתיך הנהגים, יסייעו בידינו לשפר ולהעלות את רמת השרות בתחנותינו למענך ולהנאתך.

במבצע רשאי להשתתף כל מי שיקבל לביתו את גלויות ההשתתפות.

שים לב: אם לא תקבל את גלויות ההשתתפות עד 7.5.72 וברצונך להצטרף למשתתפים. שלח את התלוש אל: פז חברת נפט בע"מ. דרך יפו 3, ת"א עבור: "לשרות טוב יותר". בדאר חוזר תקבל את גלויות ההשתתפות.

שם הנהג	כתובת	מס. טלפון
מס. הרכב	סוג המכונית	דגם / תוצרת

פז

באור • ורהבסקי

משרד העבודה
המכון הממשלתי להכשרה טכנית

משרד החינוך והתרבות

משרד התיירות
מחלקת הדרכה

בשיתוף עם התאחדות בתי מלון בישראל

ביה"ס המרכזי למלונאות
ע"ש אריה אבישר
מלון „תדמור" הרצליה

מודיעים על

המשך ההרשמה לקורס
דו־שנתי מקיף
למינהל בתי־מלון (מחזור ג')

(מסלול יום) בשנת הלימודים תשל"ג

✱ **תנאי קבלה:** מתקבלים בוגרי/ות 12 שנות לימוד בי"ס תיכון עיוני או מקצועי. לרבות בעלי תעודות בגרות אכסטרניות.

✱ **פרטים והרשמה:** בביה"ס המרכזי למלונאות. מלון תדמור, הרצליה פיתוח, בימים א'—ה' בין השעות 08.30—15.00 טלפון: 938321.

משרד החינוך והתרבות
האגף לחינוך התישבותי

ברית התנועה הקבוצית
הועדה לקליטת נוער

מבצע קליטה מיוחד
לתלמידים ולנוער

התנועה הקבוצית, בשתוף עם משרד החינוך והתרבות ועליית הנוער, מציעה לכל ילד ונער בישראל לימודים במסגרת ההתישבות העובדת, בכל חלקי הארץ.

✱ לימודים בכיתות יסוד — בחטיבות בינים — ובכתות על־יסודיות.
✱ תעודת בגרות למצליחים בבחינות.
✱ מגמות עיוניות ומקצועיות בהתאם לנטיית התלמיד וכושרו.
✱ הלימודים בבתי־ספר מקומיים ואזוריים.
✱ פנימיה ליד כל בית ספר.

הנחות גדולות בדמי ההחזקה תינתנה לזקוקים לכך ושכר־הלימוד הוא מדורג לכל התלמידים.

ההרשמה בימי א' ב' ג' בשעות 9—14 **בת"א** בבית „המרכז החקלאי", שד' שאול המלך 8, קומה ה', חדר מס' 508, ת.ד. 33210, מיקוד 61330, טלפון 03-252171.

בחיפה בימי א' בשעות 9—14, במדור הקליטה, בית הקיבוץ המאוחד, רח' פרץ 31.

פרטים ויעוץ מהאגף לחינוך התישבותי, הקריה ת"א, רח' ד' בית מס' 8, ת.ד. 7036, טלפון 255421.

למדו בבתי הספר של ההתישבות העובדת !!!

עם פיליפס אין בעיות!

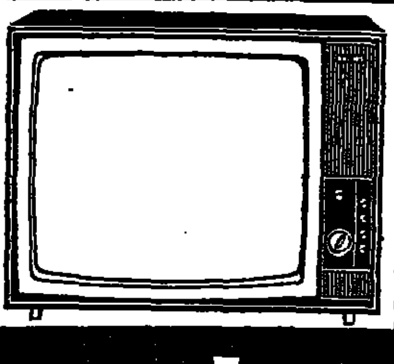

PHILIPS

אך אם
בכל זאת
אתה זקוק
לשרות
פנה מיד אל:

מעבדות פיליפס

חיפה, טל. 526628 · תל־אביב, טל. 6-35684
ירושלים, טל. 223561 · באר־שבע, טל. 3639
קרית שמונה, טל. 40439

בטוחים שנתיים:
מקלטי טלוויזיה, מכונות כביסה, מקררים

מומחיות · אחריות · חלקי חילוף מקוריים

ספרים חדשים
עין ראשון

שנים עשר הימים שהפכו את רוסיה

— מאת חנוך ברטוב —

"לא היה זה קל יותר בימי לידתה של הנצרות, אך היא התקיימה ושיגשגה והראתה לנו את הדרך: דרך הקרבן".

(מתוך איגרת סולז'ניצין לפטריארך פימאן, בחג הפסחא השתא).

רב הדימיון בין שני הרומאנים הקודמים של סולז'ניצין, "אגף הסרטן" ו"המדור הראשון", לבין "אוגוסט 1914"*, אך רב מזה — וחשוב, שלא לטובה — השוני. הדימיון ניכר במגמתו של המחבר למקד את סיפורו בשעה קצרה אחת, שהיא שעת־מפנה בתולדותיה של רוסיה החדשה, במסגרות מסויימת אחת, שנפגשות רבות סובבות בה כביב ציר פיזום אחד.

"אגף הסרטן" הוא סיפורה של מחלקה 13 — לחולי סרטן — בבית־חולים ברוסיה האסיאנית, בחדשים ינואר־מארס 1955, חדשי ה"הפשרה" שלא היתה ולא נבראה. זהו משל על רוסיה כולה, שהסרטן — המשטר הנוכחי — לא פסח בה על איש. הגיבור, אולג סטולגלוטוב, המחלים כביכול והחוזר לאותו כפר נידח בגבולה של סין, שבו נגזר עליו לחיות לעולם, הוא גמול כוח־גבורא, גמול־רצון, גמול־תקווה. אנחנו מלווים אותו, בסיומו של הספר, בעמידתו לפני כלוב ריק של קוף בגן־החיות, כלוב ריק שתלוי עליו שלט: "מאור עיניו של הקוף אשר חי כאן ניטל ממנו באכזריות חסרת־פשר. אדם שפל הטיל טאבאק לתוך עיני הקוף". למה, שואל אולג, "פסוס, ככה", בשתי מלים אלה מסתיים הספר.

"המדור הראשון" איננו אלא כלא מיוחד במינו, כלא מדעי, שבו טורחים הכל בהמצאת מיתקן לטביעת־קול, שיסייע לחיסול השרידים האחרונים של החופש. העלילה מתרכזה בימים אחדים ערב חג המולד של 1952 ומסתיימת בשעה שה"גיבור", נרז'ין, נשלח חזרה במכונית־האסירים, "מאריה השחורה", לעבר המדורים העמוקים יותר של הגיהנום, בירכתי סיביר, ואילו לתוך הכלא נכנסת אותה שעה משאית ר עליה אשות של חג־המולד. הוא ר חבריו נמצאים בדרכם לעבודת־הפרך, הרעב, המוות, "אבל בלבם היתה שלווה". הם לא סייעו לפריץ. הם הלכו בדרך שהראתה להם הנצרות: דרך הקרבן. "המדור הראשון", שאל את שמו, כידוע, מן "התופת" של דאנטה, אך המשל האמיתי הוא זה של גולגלתא, דרכו של ישו אל הצלב. בק כך מתגלית המשמעות שביקש המחבר להעניק לספרו זה.

הרומאן האחרון של סולז'ניצין, "אוגוסט 1914", מתרכז גם הוא בשעה מסויימת מאוד בהיסטוריה הרוסית, בשנים־עשר ימים (10 עד 21 באוגוסט לפי הלוח הישן) בשנת 1914, במערכה הצבאית הראשונה בין הרוסים והגרמנים שהתנהלה בפרוסיה המזרחית, "מערכת טאננברג", ואשר בה נשמד כליל המחנה השני, בראשותו של הגנראל סמסונוב. ההיסטוריה מוסיפה מה שאין מסופר בכרך זה: ימים אחדים לאחר מכן נשמד גם המחנה הראשון, ובסך הכל נגרמו לרוסים במערכה זו 250 אלף אבידות.

אלה הם "שנים־עשר הימים שהפכו את רוסיה", בהקבלה לשם ספרו של ג'ון ריד, "עשרה ימים שזיעזעו את העולם", על מהפיכת אוקטובר. השקפתו של סולז'ניצין היא, שכאן, במערכה זו, החלה ההתמוטטות הגדולה, זו ששוב לא יוכלו לבולמה. כאן נכרתה הקווה של רוסיה להתפתחות אורגאנית, תוך השענות על "הכוחות השרשיים" של האומה הרוסית, האיכרים, הקוזאקים, אנשי המעשה. בשיחה המתנהלת בביתו של מהנדס יהודי, איליה ארסאקוביץ ארחנגורודסקי, ניתן ביטוי לסיכוי מרהיב זה שהוחמץ לעד, לו ולאלטרנאטיבה המהפכנית: "כל אדם נבון לא יתמוך במהפיכה, מכיוון שהמהפיכה איננה אלא חורבן בלתי־פוסק וסידוק־הדעת. המהפיכה איננה מחודשת מאומה וההרס שהיא גוררת אחריה — בביה לדורות. ובכל שהמהפיכה עקובה מדם יותר, ממושכת יותר, מוצצת את לשד המדינה — כן הולכים וגוברים סיכוייה שתזכה לתואר המהפיכה הגדולה".

ובסופה של אותה שיחה נאמרים דברים מחודדים יותר. כנגד "המאה השחורה", אותן חבורות ריאקציוניות ואנטישמיות שמלפני המהפיכה, ששמן האמיתי היה "ברית העם הרוסי", אין המהנדס היהודי מציע את המהפיכה, כי אם את "ברית המהנדסים הרוסים". כך הוא חוזה את העתיד: "הנה כבר זה — המאה השחורה! מהצד השני — המאה האדומה! ובאמצע", הצמיד כפיו זו לזו כלחוהות, "עשרה אנשי־מעשה עומדים לסלול דרך — ולא ניתן להם וי" הפריד כפיו המצמידן שוב: "ימחצו. ידקסו אותם!"

*

הדימיון ניכר, אם כן, במסגרת הזמן המצומצמת, בעלילה האחת המבקשת לסמל עולם שלם, אף שבמסורת הריאליסטית הגדולה מצטב סולז'ניצין עלילה סימלית זו בפרוט רב ובדקדקנות גדולה. אלא שכאן מתחילים ההבדלים, והם רבים ומכריעים.

סולז'ניצין מספר כי "הרעיון, שפותח בחלק ראשון זה, נולד אצלי בשנת 1936, עם סיום בית־הספר התיכון. מאז לא נשמיתי ממנו, ראיתיו כעיקר תכלית חיי..." לפגודבאי זו סיפר, כי יכתוב לפחות עוד שני כרכים, האם יגיעו להיקף זה? מה, יהיה זה ספר־ענק. לפנינו מונח רק הכרך הראשון, ואולי אין לנו רשות להפליג בהערכתו, ואף־על־פי־כן מגלים גם חמש־מאות עמודיו אלה סולז'ניצין שונה, ולטעמי שלי — בפיתי מאוד.

המערכה שנסתיימה בתבוסת המחנה השני, בראשותו של הגנראל סמסונוב, מסכלת את מה שמוצא סולז'ניצין ברוסיה כולה, את הכוחות השרשיים האינטופיים שאת תהלתם הוא שר בלי הרף, את הנחשלות הטכנולוגית, את אזלת־ידו של המעמד השליט, את אפסותם של הליבראלים והמהפכנים שכאבה של רוסיה אינו כאבם. אך בשביל לבסס השקפה זו, מקדיש המחבר כארבע חמישיות מן הספר לתאור מפורט של המהלכים הקרביים, מנתח את שיקוליהם של מפקדים בדרגים השונים, למן מפקד החזית ועד למפקדי הבאטאליונים והיחידות־הכשגה, מריץ את הקורא מקרב לקרב, מגזרה לגזרה, מן המפקדה הגרמנית לזו הרוסית וחזרה, עד שהאורים וניתוחים אלה — שיש ברבים מהם רוחב סינמסקופי — נהפכים לתכלית לעצמה.

יתירה מזו: בקיאותו המפליאה של סולז'ניצין בסיבן של היחידות השונות, החומר הרב שליקט על המפקדים השונים והחשיבות שהוא מייחס למערכה הצבאית כשלעצמה, הפכו את "מערכת טאננברג" לא לציר הרומאן, כי אם לגיבורו. ב"אגף הסרטן" אנו דוחקים ב"מחלקה 13" של בית־החולים, ואף־על־פי־כן אנו חשים את העולם הזה כולו, שמסתתר בתוך הבשל. הוא הדין בכלא "המדור הראשון". ואילו כאן — כאן כופה עלינו סולז'ניצין לנהל מחדש קרב מסויים אחד במלחמת העולם הראשונה, כאילו היינו גנראלים העוסקים בהפקת לקחים.

כאמור, אין זה אלא כרך ראשון. אולי מזומנות לנו הפתעות בכרכים הבאים. אולי יהיה המשך ל־67 העמודים הראשונים, שמתוארת בהם המשפחה הקוזאקית שבקובאן, משפחת טומציק, באותה הוויית שלום הקרובה לצבור מן העולם. בת אחת, קסניה, לומדת בגימנסיה ברוסטוב, ואחת מחברותיה היא סוניה, בתו של המהנדס היהודי הנזכר לעיל. בעמוד 481 תהיה קסניה עדה לאותה שיחה על המאה השחורה והמאה האדומה. בנה של מנהלת הגימנסיה, תריטנוב, יהיה אחד ממאות הלוחמים המופיעים ונעלמים בספר. שאר בני טומצ'יק אינם נזכרים עוד.

*

את ספריו הקודמים של סולז'ניצין אי־אפשר היה לשכוח עוד. הם היו כולם גבורי זמננו, ויחד עם זאת היו כאילו גלגול חדש, ובלתי צפוי, של גבורי הספרות הרוסית הקלאסית. גם בהם אפשר היה להבחין בהגרפותו היתירה של המחבר אחר המיתוסים הרוסיים — הסלאבופיליות, החופש המיסטי לאיכר הרוסי, ליער, לפרבוסלאביות העממית, לאותה "שרשיות" ששרשיה בעצים אצל גוגול ודוסטוייבסקי. "המדור הראשון", יותר מאשר "אגף הסרטן", מובלעת בו מגמה של סיפור־מוסר רוסי־נוצרי, אלא שבזה ובזה גברה ידו של האמן הגדול, ואם תרצו גברו הנפשות המיוסרות־באמת על יוצרן.

"אוגוסט 1914" הוא פרי של תיזה היסטורית, לא של יסורי־אדם. קר-

על ספרות ואמנות

לתל המטה העליון והרוסינבב, שכמין "משולח", הוא מופיע בכל הגזרות, עד לכל המאורעות החשובים, מין עין רואה של ההיסטוריה הרוסית, מבטא את התיזה הזאת: "אדירה רוסיה ואין גבול לכחותיה, אף כי מנהיגיה מטומטמים.. יכול הקהל לצהול ולהכיל את האשמה על המלך, על הקיסרות כולה, אבל נאמני המולדת לא יכלו שלא לכאוב את כאבה... עוד שתיים־שלוש תבוסות כגון זו ועמוד־השדרה יתעקם והאומה, שגילה כאלף שנים, תאבד..."

ויש מקומות רבים בספר, שבהם אין סולז'ניצין מדבר בפי גיבוריו, אלא הוא משמיע את קולו שלו. בעמוד 323 ממצה המחבר את ענינו של הספר: "במלחמת ארבע השנים, ששברה את רוח העם, מי ירהיב עוז ויצביע על הקרב המכריע? היו קרבות לאין ספור, רובם מחוללים, מיעוטם מהוללים, והם בלעו את כוחנו ואת האמונה בעצמנו, ללא טעם ותועלת גזלו מאתנו את החזקים האמיצים ביותר והחזירו את הנמשות. ואף־על־פי־כן ניתן לומר, כי התבוסה הרוסית הראשונה קבעה את הטון של כל מהלך המלחמה ברוסיה..."

*

קשה להוציא משפט על ספר זה, ולא רק משום ששני ספריו הנפלאים מוסיפים להעיר את מנוחתנו, כי אם משום שגם כאן ניכר זוהם כשרונו הגדול. אתה נסחף אחר תיאורי־הקרבות המרהיבים, לבך הולך שבי אחר הקוזאקים הגיבורים. אבל איכשהו דומה סולז'ניצין זה ליוצרו של הסרט "מלחמה ושלום" (שכנגד בר־סונו מתקומם) מאשר למחברו של הספר (שעליו הוא נסמך). אתה מסיים את הקריאה ושואל: האמנם? זהו סיפורה של רוסיה? ההיתה באמת אפשרות היסטורית שונה מזו שמוססה את המדינה הצארית מבפנים? והקינה הזו שמקונן סולז'ניצין על העולם ההוא שאבד בביצות פרוסיה המזרחית באוגוסט 1914 — מה פשרה?

אני מודה: קינה זו זרה לי, ופישרה סתום. נמתין לכרכים הבאים. אני יודע מה עשוי הוא לומר על אוקטובר 1917. אבל אולי יתפזר בכרכים אלה ערפל הקרב ויראו שוב פרצופים של האנשים. הרבה נלבטו האנשים בין אוגוסט 1914 לבין אוקטובר 1917. את הקרבות הפנימיים האלה הייתי רוצה למצוא שוב אצל הסופר הזה, שהופיע כפלא לא מקווה ברוסיה של דורנו. ב"אוגוסט 1914" החרישו התותחים את הקולות האלה, קולות־הקרב האמיתיים של הספרות הגדולה.

* אוגוסט 1914, מאת אלכסנדר סולז'ניצין. מרוסית: י. סערוני, הוצאת עם עובד, 506 ע'.

המלים שבחיינו

מצרים, צרפתים, רוסים

— מאת הוראציוס —

מר משה פלבר, ירושלים, מעיר לי שהמלה "חגי" (כנוי השפלה ל"גייסיבי", ביחוד יליד המזרח־התיכון), באה אלינו דרך קא מן המזרח, הקרוי רחוק. סיני. שנשא ונתן עם יוצאי־אירופה, בקש שיכירו בו כי איננו סתם צ'יינק מארץ הצ'יינקים, אלא ג'נטלמן, שאיננו נופל במדותיו, נמוסיו ומעלות־רוחו מכל סוחר חוסקי. או מיסיונר לבן: "wortny oriental gentleman".

מכאן, בראשי תיבות, "חג"- רגשי נחיתות הם, כידוע, הסביך שרגליו קצרות, אך עקביו מוגבהים!

להלן שואלני מר פלבר למקור הכנוי "חפ", שהוא כביכול גנאי לאיטלקים. רעייתו, הוא כותב לי, איטלקייה ויש לו מעין חלק בפלברנה...

בדקתי ולא מצאתי אלא פירוש סתום: "דאגו. שכיר־יום ממוצא לטיני". אך דאגו (שהוא גם צאצא ספרדים, או פורטוגזים), קרוי דאגו משום שכל שם־נמל באמריקה הלטינית מצטלצל באוזני ימאים דוברי אנגלית כ"דייגו", "סן־דייגו", "סנטיאגו"... "חפ" על שום מה? כלים אלו יורדות, כרגיל, לחיינו בארבע דרכים:

מקוצרות מן המקור, כגון "ואמפ" (פאם־פאטאל, "ואמפייר"), או "בר" ("הובר, עובר־בטל, פועל דחק).

מולעגות, כגון "ודז־יוז": אשכנזי יוצא פולין, או רומניה, המאריך בבגינה ושואל תמיד "וס, ווס זי". או "שיני": יהודי אמריקני המכריז על סחורתו ומשבחה בלשון אבותיו: "שיין, שיין".

או מנוטרקות, כיוצא ב"חגי". משאל שערכתי בין ידידי, הסבורים כי יש להם חוש לדבר, העלה כי רוב המשיבים פרשו את שלוש האותיות ש"וופ" כרמז לקתולי בפי ואספים:

"wretchep old papist"

אחרים פרשון כרמז לאכר שנשם את בחלתו: "wretched old peasant"

היו אף אחרים שפרשו על דרך מדרש: "want of proportion" כלומר גרוטסקי, כגוחך, תיאטרלי...

כיוון שסברות־כרס אינן מוקיר, איני יכול אלא להציע למר פלבר לבדוק את הדברים באוכספורד הבהול, שעורכי, הענק החוסך, כבטיח, זה שנים וירחים, להמציא לו ואינו עומד בדבורו! ואסיף היא כידוע בלה שראשי תיבותיה "וויס, אנגלו־סכסון, פרוטסטנט". כחולי־הדם שבקרב בני האומה האמריקנית.

במקומותינו, אומרים לי ליצני־הזור שבין המנחים, יכולים אנו לקרוא ואסיף לכל מי שהוא "וויס, אשכנזי, סאברה, פלמ"חי". באין מלון אחר, משכיל אני מכל מלמדי!

מר אבביאלי, תל־אביב, כותב לי שאינו יודע אם ג'יפו הוא באמת קצור של מצרי "אגיפסיניי"), אך ידוע לו כי יש בסלנג הצבאי של האנגלים מלה הנכתבת jeepo ופירושה "רדסבי". סימוכין שבידיו — ספרי אריך פארטריג', הוצאת בנואגגה, ניו־יורק.

איני חולק עליו אך "רוטבי" שאמר מזכיר לי בטוי יהודי עממי: "כנפיזה במרק־בשר...".

מפי הטבעת, כמובן!

לאחר תבוסתם במוסקבה נפוצו הצרפתים של ימי בונפרטה על פני ארץ־הרוסים. כצאן בלי רועה. מוכי־כפור, לבושי־קרעים, בוססו ימים רבים בערבות שלגיה ונסו למצוא דרכם הביתה... "כצרפתי ברוסיה", נוצק מטבע בלשון הבריות. "חי א פראנצויזער אין רוסלאנד".

כשם שהתלפנו לפנים, להגאתנו את המלה "צרפתי" ב"פורצתי". נתחלפה עתה ליהודים "פראנצויזער" ב"פארצויזער". כיוון שגם "רוסלאנד" נתקצרה בינתים ל"ראסל" (מרק בשר מיוחד), חזרו יהודים ואמרו: "חי א פארץ אין ראסל...".

אך צרפתים, מצרים, רוסים — שישקו לי כולם! אם ידידי, עורך העמודים הללו, לא ישיג לו את עשרת הכרכים הכוללים שהבטיח, אוסיף להכותו במלים שהן מתחת לחגורה בחיינו!

(הערת העורך: רואה אני, הוראציוס יקירי, שאתה מוצא דרכך בכל ביבי הלשון גם בלי מורה־דרך בעשרה כרכים. לעומת זאת אתה הולך לאיבוד בדרך המלך דווקא. המלה "ווף", שלשוא ניסת את כל ידידיך למצוא לה אב, מקורה במלת הברכה guappo השגורה בפי אנשי נאפולי).

ששה מספרים

סכורת היא (בת שלוש שנים) שלרגל שבוע הספר העברי כו- צ ספרי־כיס ייצוגי, הזוכה בדרך ל בתפוצה גדולה. השנה הוציא ארד החינוך והתרבות, בשיתוף "יחדיו", הוצאת הספרים של אחדות ומרלים, קובץ סיפורים ויוצאים בו מספרים צעירים מן ה- רה הראשונה. הוא מכיל 16 סיפור- ם משל אהרן אפלפלד, א.ב. יהושע, ליה כהנא־כרמון, עמוס עוז, יהו- עמיחי ודוד שחר. הלל ברזל בחר יפורים והקדים להם מבואות. ה- מכיל 364 עמודים ומחירו 3.90 ות. ואולם מחיר זה יעמוד בעינו עד סוף שבוע הספר. אחר כך כר הקובץ ב־6.50 לירות.

חסידות ברסלב

מחקר על חסידות ברסלב, מאת מנדל פיקאז', הופיע ב"מוסד ביאליק" ובו מושם דגש בשלושה נים: ספרותה של חסידות ברסלב ותוך סיפורי המעשיות של מהוללה, ר המשיחיות שבה, והמחלוקת עם בא' משפולה. הספר מחזיק 224 ת ומחירו 14.00 לירות.

אוגוסט 1914

פרו של סולז'ניצין, "אוגוסט 1914", שמבקרים רבים ביקשו מידו בשורה אחת עם "מלחמה והש' לטולסטוי, נמצא זה שבוע ם בחנויות הספרים. התרגום נע- בידי י. סערוני, המו"ל הוא "עם ד". מחיר הכרך בן 520 העמודים 16 לירות (ראה מאמר העורכה וד זה).

בסודות בדויים

שבוע צרפתי" הוליד, בין השאר, גם הרגום עברי ראשון של יבו: מחוזו "בסודה בדויים", צג בארץ על־ידי ה"קומדי פראנ- במסגרת ההגיגות, תורגם על- אליה בילדין והוצא לאור על־ידי ניברסיטה העברית בירושלים ב- ת אלכסית נאה.

סיפורי קדומים

תונה בצידוף" הוא שם ספרו של אהרון אבן־חן, המאגד ב- ציור אגדות על אישים מן ה- וב העברי בארץ־ישראל של רא- ו המאה ועל מאורעות שקרו אז- הספר נקרא בפי מחברו "אגדות יה", שכן הסיפורים המובאים בו בים על מספרם משל היו, גם אם יותם ההיסטורית איננה עומדת בחן מלא. בראש כל סיפור מובא ר דיוקנו של האיש שבו הוא מדבר. ר הופיע בהוצאת "מסדה" ומחירו לירות.

ספרים חדשים בסידרת "לייף"

במסגרת הספריה המדעית של "לייף", היוצאת לאור בעברית ידי ספרית "מעריב", הופיע ה- "החשיבה", הדן בכל תחומי ושבה האנושית. למן האנאטומיה המוח, דרך הפסיכו־אנאליזה ו- מים כגון ההיפנוזה, הזכרון, ה- ה, מחלות הנפש, הרפלכסים, ה- סטינקטים וכו', מעביר הספר ל- הקורא, בטכסט ובתמונות מר- ות עין, את כל הידוע על המוח םם. את הספר חיברו ג'. ר. ויליאן לי "לייף", ואת הנוסח העברי בן ד"ר זאב סגל. מחיר הספר: לירות.

סידרה של ספרי "לייף" לנוער יע "האדם הקדמון", מאת פ. ק- ק האוול (עברית: ד"ר בעמי כר- . זהו ספר המוליך את הקורא על מגילוי המאובנים הראשונים, אבות האדם, עד הפרא של — ומנעים לו את הדרך ב- נת מרהיבות, דיאגרמות, קטעים רפים וכו'. המחיר: 13 לירות.

לזכר פרופ' ליוור

אוניברסיטת תל־אביב, הפקולטה למדעי הרוח, מכבדת את זכרו פרופ' יעקב ליוור, שנפטר לפני ש שנים, בהוצאת קובץ בשם קרא והולדות ישראל", שמאמריו דשים לתחומים שבהם פעל ה- מד המנוח. עורך הקובץ הוא צ' בנימין אופנהיימר, ועם המש- ים בו נמנים יוחנן אהרוני, מנחם שמואל א. ליונשטם, זכריה קל- דוים חזמור, פ. ארצי, א. מלמט, פלוסר, אנדרה נהר, יוסף בוה, ה הראל ורבים אחרים. בספר ים למקרא; היסטוריה, גיאור- יה וארכיאולוגיה; לשון ודקד- ; תרגומים עתיקים וספרות ימי שני. בסוף הכרך באה ביבליו- יה של כתבי יעקב ליוור. תמצית ומרים באנגלית פותחת את הספר לפני הקורא שאינו שומע עברית. יר: 35 לי'.

אלבום של ארוטיקה

הוצאת "ביתן" הכוזה אותנו באל- בום הקרוי "במלאכת הנשים עלי כבי", והוא אוסף של קטעים אהד- שמירותיו מפסוקי המקרא ודב- רחז"ל, ועד דברי שיר ופרוזה של ן החדש. מרבית החומר שכונס שימש בשעתו לתכנית "אהבה" שבוצעה ע"י גדעון שמר ומל את האלבום ערך אריה סתיו, הרישומים שבו עשתה חנה קיי.

חברת השפע

פרו המפורסם של פרופסור ג'ון ק. גלבריית, כלכלן, הוגה ודיפ- ומ, "חברת השפע", שהופיע ברא- ה באמריקה לפני 14 שנה, יצא ה לאור בעברית בספריית אפקים "עם עובד". הספר תוקף בסינונות ה סמה מן המוסכמות הכלכליות התקופה, שלאחר מלחמת העולם ניה. הספר תורגם בידי יוסף יאל ומחירו 5.50 לירות.

דפים מתוך הפנקס

אילו היה לנו - קורצ'אק...

מאת דוד לאזר

אדם שאינו לא רופא ולא מחנך, לא בילוג ולא בקיא בתורות התורשתיות והאוריגניקה (ראה להלן), אינו מומחה לעבודה סוציאלית ואין לו כל נסיון וידע בתחום הטיפול במה שנקרא אצלנו "נוער שוליים", אדם שלא כתב גם כמה מחקרים מקצועיים בתחום זה, גם לא חיבר כמה סיפורים יפים להפליא — גדולים וקטנים — לבני נוער ולמבוגרים, שמעולם לא ערך גם עתון לילדים, אדם שאינו רואה עצמו גיבור או מין פרומיתיאוס, גם לא מתקן עולם במלכות שדי, — אדם כזה, לכשנתבקש לכתוב בקורת על שני ספרים שיצאו אצלנו לאור לאחרונה על הקדוש המעונה יאנוש קורצ'אק הוא הד"ר הנריק גולדשמיט, אשר הפך לאגדה עוד בימי חייו ומסר את נפשו למען ילדי־חניכיו כאשר נילווה אליהם בדרכם האחרונה לקרון־המוות, גם אם היתה לו האפשרות להימלט מידי המרצחים הנאצים, — אדם כזה נמצא במבוכה רבה. ולא נותר לו אלא להתפעם ולהתרגש מחדש מול פני דמות מונומנטאלית זו, — רופא הילדים, המחנך, הסופר הגדול, הגדיר בחייו, שלא הקים משפחה כדי להקדיש את כל חייו למטרה נעלה זו כהציב לפניו — חינוך ילדי העוני, היתומים בני רובע הדלות בוארשה, לעורר בהם את האמונה בעצמם ולנטוע בלבם זיק תקווה ואושר בחייהם, ולהיות רק למענם — עד לרגע האחרון, עד למתנה המכמירה. אבל — בי־קורת...

מונחים עתה לפני שני הספרים — האחד פרי עטו של הפרופ' גדליה אלקושי — "יאנוש קורצ'אק בעברית, ביבליוגרפיה מוערת בצירוף מבוא" (בית לוחמי הגיטאות ע"ש יצחק קצנלסון, הוצאת הקיבוץ המאוחד). השני — "שיטתו החינוכית של יאנוש קורצ'אק" מאת אחד מתלמידיו, — יוסף ארנון (הוצאת הספרים של הסתדרות המורים בישראל). שני המחברים הקדישו לחיבוריהם המחקרים בצורה נכבדה את ספרותנו על קורצ'אק־האדם המחנך, סקירות ביוגראפיות על האיש הנפלא הזה, ובהם עשו זאת על פי דרכם. פרופ' אלקושי נתן לנו מחקר שלם, מונוגרפיה כמעט, אשר לא פסח בה על שום פרט ופרט בתולדות חייו של קורצ'אק ודרכו ביצירה הספרותית, והוסיף גם סקירה מדעית נרחבת על משנתו של המחנך היהודי הגדול, ההפיקר. — נתן לנו ביבליוגראפיה בלצה ו"בוערת" (כלומר, בלווה הערות הסבריות) על כל מה שנכתב בעברית על האיש, על כל מה שתורגם בכתבית, על כל מה שהוכר בו אצלנו השם קורצ'אק, — בסך־הכל כשש מאות פריטים! ואילו יוסף ארנון שם את הדגש במיוחד על תורת החינוך של קורצ'אק ועל חידושיו בתחום זה, עם המהפכה שחולל בכל מערכת החינוך להלכה ולמעשה, כשהוא מציין גם את קשריו של קורצ'אק עם ארץ ישראל ועם תלמידיו שהגיעו בעוד מועד לארץ וניסו כאן ליישם את התורה שלמדו מפי רבם בפולין. חשיבות מיוחדת נודעת לאוסף המכתבים שקיבל המחבר ממורו ורבו בתקופה של שבע שנים, שנות חייו האחרונות של קורצ'אק, מ־1932 עד לערב מלחמת העולם השניה — 1939.

שני הספרים הם תרומה חשובה להכרת דמותו ופעלו של קורצ'אק, לתיאור פרשת חייו הטראגית והטרגית עוד שנים רבות לפני השואה, מימי ילדותו כמעט, המאושרה בראשיתה, אשר מחלתו של האב, עורך־דין אמיד ומצליח, ומותו של האב הרסו כליל את האידיליה המשפחתית שגדל בה הנער. "ילד הטרקלין" — כפי שנקרא אחד מספריו הראשונים, אשר בו כבש את מקומו בספרות הפולנית של ראשית המאה. מסופר כאן, בשני הספרים שלפנינו, על השתתפותו של קורצ'אק כרופא צבאי בשלש מלחמות — במזרח הרחוק, במלחמת רוסיה־יאפאן, במלחמת העולם הראשונה — במלחמה בין רוסיה וגרמניה הקיסרית, ובמלחמת העולם השניה, באותם הימים הנפשים עד להבוסתה של פולין בספטמבר 1939 (גם כאשר נכנסו הגרמנים לווארשה, סירב קורצ'אק להוריד מעליו את מדי הקצין הפולני, הרופא הצבאי, והתהלך כך בחוצות העיר כדי לתת דוגמה של התנהגות פאטריוטית, עד שנאסר בידי הגיסטאפו והחזיק כמה חדשים בכלא, בתנאים הקשים ביותר). וכמובן, כמתוארת בשני הספרים שיטתו של קורצ'אק בחינוך, גישתו לילדים, המשטר שהנהיג בבית־היתומים שניהל, עם אורח חייו הסגפני־צנוע, ושאיפותיו שלא הגשמו...

*

לא, לא תהיה זו בקורת — בהעדר סמכות כספקת בעצם הנושא. ניקח, למשל, את ענין האוריגניקה המוזכר לעיל. מה אפשר לומר בענין זה ענין ומסובך? יאנוש קורצ'אק, המחנך־האידיאליסט, שגה כל שאיפתו בחייב ראה ביצירת אווירה של אושר וחדוות־חיים הצבל (הבשאקא עם המט-

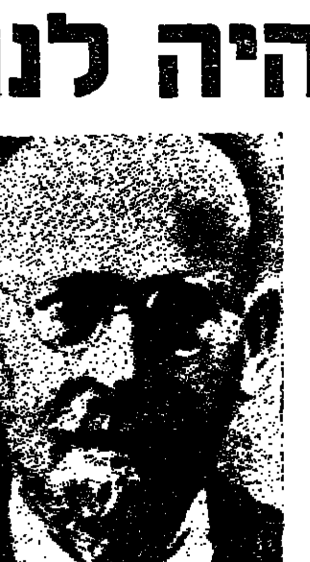

יאנוש קורצ'אק

ליה לשטיפת הרצפות בבית־היתומים לא נפל בעיניו בהונה חינוכית בערכו כספרי־ליעה), — קורצ'אק כפתיע בעצם גישתו להולדה ילדים כאשר הסרים ההגאים הביגינאליים לגידולים ותינוכם באווירה אנושית. הוא מציג את השאלה בכל חריפותה: כי בכלל רשאי להוליד ילדים? בכחזה סאטירי־גרוטסקי "סינאס המסורפים", שהציג על הבמה בוארשה בהצלחה ניכרת, אומרת אחת הדמויות המייצגות את דעותיו של המחבר: "בלי אויגניקה נפקע כולנו בבוז, ללא מיפלים, לצמיתות. מוליד כל אחד בכל השילה על דעתו; כרליד — ונפקיר יצורים חדשים כל בעל־רצון־רע או אדיש לתוצאות. הכרת הוא לשאול: לכי הזכות להוליד? לכל קוטק למכירה כודה נדרשים רשיון, תעודה, הון־יסוד, בקורה... ואילו כל ברנש, כל יצור סודליים, האחרון שבאחרונים, הופך לאבא, בגיע לאל־כוחה. בונה את העתיד"...

קורצ'אק עסק הרבה בתורת התורשתיות ובגנטיקה, — הגיע למסקנות קיצוניות אלו, אשר עוררו רוגז בפולין גם בחוגי הימין הקלירקאלי וגם במחנה השמאל המהפכני. עם זאת, מזכיר לנו י. ארנון בספרו, ששנים רבות שימש קורצ'אק בסניגור — "על־פי רוב כמומחה" — בבתי־משפט לנוער עבריין, היה מרצה במכללה לפידאגוגיקה סוציאלית, פירסם שורה של מאמרים בעתונות המדעית על בעית הילדים הסוטים מן ה"תקין". הבעיה היא איפוא סבוכה למדי, לגמרי לא פשוטה, האם מהעורר בלי משים ההירהור, מה היה קורה אילו היה פועל יאנוש קורצ'אק בתוכנו והיה משמיע דעות "אפיקורסיות" כאלו, אין מנוס מן המסקנה שהסערה שהיה מעורר לא היתה קטנה מזו שמעוררת בעית הבעיות מיהו יהודי, ומי הוא — ממזר... ואפשר לשער, אילו צרות היה גורם בעל דעות כאלו לעצמו באווירה זו כשלנו, בהלך־רוח זה של עידוד הילודה בכל התנאים, ויהי מה.

*

לא רק מצד זה היו נובעות ה"צרות" — אילו היה קורצ'אק חי ופועל בתוכנו. כל יחסו של האיש הנפלא הזה לארץ ישראל היה כסובך למדי, דו־ערכי ונתון־להמורות סותרות, עד שהגיעו הדברים לקוריוזים המעוררים היום חיוך סלחני בהתחשב עם אופיו הנאצל של האיש, בחייו ובמותו. הדבר התחיל ביחס שלילי, בפירוש עויין, לגבי הרעיון הציוני — "והמדובר הוא" מציין פרופ' אלקושי במאמר כוסגר, אך חשוב, "בכבות הוותר של הציונות המדינית, כשודך על שבי יהדות הגולה כוכבו של הד"ר הרצל". גם יצחק גרינבוים המנוח, חברו של קורצ'אק בשעה שהיו שניהם תלמידי האוניברסיטה בוארשה, מספר על שיחות עמו שנמשכו שעות, בין השאר גם על עניני היהודים בעולם. יש להניח כי ניסה גרינבוים לרכוש את אהדתו של קורצ'אק לרעיון הציוני, אך כפי שהוא מציין — בספרו "פני הדור", כרך א' — "דבריו של גולדשמיט היו הזורי לצג ארסי"...

רק עם עלייתו של נחשול האנטישמיות בפולין עצמה ובעיקר אחרי עלותו של היטלר לשלטון בגרמניה, חל שינוי בדרכי המחשבה של גולדשמיט־קורצ'אק, המתבולל הקיצוני, ביחוד בהשפעת אבי (אביו היה מקורב יותר ליהדות ואף הוציא כמה ספרים על נושאים יהודים). השפעתה שהגיעו לאוזניו של קורצ'אק על הפעולה החינוכית בארץ ישראל, הבעית בקיבוצים, שיכנעו בסופו של דבר את המחנך הגדול, אשר ראה חזות הכל בגאולת הילד — כי בה שנעשה בארץ בתחום זה יש בו מן הבשורה לעולם כולו על הגשמת האידיאל שלו על שיחרור הילד ממצוקתו. קשריו האמיצים עם תלמידיו ועוזריו לשעבר שעבדו כבר כמחנכים בארץ, חיזקו בו הכרה זו, — ופעמיים ביקר קורצ'אק בארץ כדי לראות בקירוב את הדברים. אך גם כאן הוכיח האיש את אופיו התקיף והעקיב. הלא נבנע בקלות. כיוון שרצה להתרכז רק בבעית הטיפול בנוער בקיבוץ, לא רצה לראות שום דבר אחר בארץ, ולמעשה. לא זז אל מעבר לגדר של עין־חרוד, הקיבוץ שאירח אותו. רק בשעה ביקורו השני "נתפתה" לסיור בגליל ואף עלה לירושלים. שם, בעיר העתיקה — היה זה עוד בשנות השלשים — ראה "חדר" לתינוקות של בית רבן, אשר מצא בו "ענין רב", לדבריו. חלומו היה איפוא — להגיע לארץ בשלישית, והפעם על מנת להשתקע, ודווקא בעיר העתיקה — אלא שלא נסתייע הדבר. קשה כמעט להאמין, אך הסיבה היתה פרוזאית מאד — סכום הכסף שחסך לא הספיק להוצאות הדרך, מקורות אחרים לא נמצאו, ובינתיים פרצה המלחמה ושמה קץ לכל התכניות היפות. במקום ירושלים היה קץ הדרך — בטרבלינקה.

*

קורצ'אק לא ידע ספרות ולא עבד בעולם בהפיי־הדרך. אם "גדילה" פעם לרעיון של ארץ ישראל כמקום גאולה לילד — עדיין לא לציונות — נתן דרור לדמיונו והפליג כבעם על כנפי המיסטיקה אל ייעודה של הארץ בגאולת האנושות כולה. במכתב אחד משנת 1933 הוא כותב אל תלמידו בה ארץ: "אין העולם זקוק לעבודה ר להפחתי־זהב, אלא לאמונה חדשה. ואמונה בחיים הצחידים חייבה להתקשר עם הילד כמקור התקווה". אלא שלא די בכך. במכתב אחר, גם הוא משנות השלושים, הוא כותב: "ארץ ישראל צריכה להיות. אם איננו הדעה, חבר לאומים שני; גבנה — זהו פרלמנט להסדר עניני הנווים: פלחמה, סבה, עבודה, הגיינה, טיסת היכוך החינוך הבונים. ירושלים — משכן החיים האינדיבידואליים, הרוח וייעודה חכמה קיובה"... חזון אחרית הימים כמעט!... הרי קטע מכתב משנת 1937 אל ידיד בארץ: "אם רציתי (והנני רוצה) לבוא לארץ ישראל, הרי לא מקום יש בי אשליה, אלא כשום שצריך להגיד לבני־אדם, כי רק האלהים (אולם החדש, לא זה מלפני אלפיים שנה), הוא מה שיתן לארץ ישראל זכות קיום ותקוה למצוא את הדרך"...

כובב סוערני מלווה אותך ההירהור, תוך עיון בשני הספרים על קורצ'אק, — מה היה אילו חי האיש בתוכנו ואילו הטיף לרעיונות שהאמין בהם, בחלקם מתוך איזו כמיהה משיחית־אידיאליסטית, ובחלקם, — משום שכה חלוש היה מן המציאות היהודית. חוששני, שלא קל היה לחיות עמו, כי בכלל — לא היה אדם "קל", כפי שמעידים עליו תלמידיו ושרידי עוזריו. אך בעבור לרגע בתחום המיסטיקה הדתית אל האוטופיה, הפוליטית כביכול, ולוא רק כדי לראות עד כמה יכול גם אדם גדול כמו קורצ'אק להיות הלוש מן המציאות. וכה דבריו באחת מאיגרותיו משנת 1938 — מווארשה לארץ ישראל, אל תלמידו יוסף ארנון: "כל מעשה גדול אירע בהרים. אררט, סיני, הר הברכות, עכשיו — הר הצופים. אין זו מליצה ולא ידעו היהודים להבטיח לעולם המטורף בבעדותו כי אמנם ימצאו את הדרך. אפשר היה למסור לערבים את העמקים הפוריים ואת הים, והם היו מפרנסים את היהודים כמו שפירנסו את הפינורים, אשר הכזיבו, לא עמדו בניסיון"... תמימות ילדותית. חוסר כל חוש ריאלי, מין תערובת של אידיאליזם אוטופי של "אשא עיני אל ההרים", עם נסיון של "פתרון" פוליטי כביכול של בעית עתידה של ארץ ישראל ערב מלחמת העולם ומשטר הספר הלבן, עם הערבים בעמקים ועל שפת הים, כשאנו כפלים כשואת של "בשורה" חדשה לאנושות — בכל ההרים?...

*

ובכל זאת — אילו היה לנו יאנוש קורצ'אק, עם הזיותיו ושגיונותיו... קרוב לוודאי, שלמנהיג פוליטי לא היה מתאים, כפי שלא התאים לכך איש בעל שאר־רוח ובעל אמונה דתית־מיסטית כמרטין בובר. אך קרוב לוודאי, שאילו היה לנו קורצ'אק — הוא או אחר שכמותו, בעל שעור קומתו, בעל אותה גישה הומאנית, שראה בשיחרורו של הילד את "הסיכוי הנצחי לעתידה המאושר של האנושות", אם להשתמש בביטויו של בובר, — ספק אם היה בכלל מתערב בחיינו הפוליטיים ובריב המפלגות על נקודה זו או אחרת ב"פרוגראמה" ועל קוצו של יו"ד שב"אידיאולוגיה". אלא קרוב לוודאי, היה האיש הולך לאחת השכונות שבעבורי הכרך או לאחת מעיירות הפיתוח, ומקים שם מוסד לתפארת לחינוך "נוער שוליים", כפי שאנו קוראים לזה, והיה מטפל ב"פנתרים" בעודם גורי נמרים או בר-

(סוף בעמוד 34)

مكنز من الاحيل

هكذا من الأصل

עזבונו של אלכסנדר פן

ביום השבעה למותו ועם הופעת מיבחר־הכתובים החדש והייצוגי שלו*

— מאת יוסי גמזו —

שעות ספורות לפני שנכתבו שורות אלה, עדיין היה הת"מ נתון בהצבעה על הטבעת גלפת־חתימתו המוזהבת של אלכסנדר פן על גב כריכת הקובץ החדש, המפואר־ביבליופילי, של כתביו: „היה או לא היה". קדמה לכך הודעתו של פרופ' דרייפוס מן המחלקה הפנימית ב' בביה"ח „איכילוב" (שהיה בסוד הכנת־הספר, שארכה כשנה): כי במצבו של הפאציינט שלו חלה, לפתע, הרעה חמורה אף מאלה שידענו, משפחתו, מוקיריו וידידיו, בחודשי הייסורים הממושכים שקדמו לכך; וכי זוהי, מן הסתם, ראשית הקץ.

פתרנו, איפוא, פן באחר. ובמירוץ הטראגי עם המהיר שברצים, האכזר שבהם גם יותר, היתה — כתמיד, תמיד — ידו של בעל־אלף־העיניים על העליונה.

עתה, מקץ שנה של עבודה רצופה באיסוף החומר, עריכתו, השוואת נוסחאות שונים, גיהוני־גירסה ונבירה בארכיוני העיתונות הספרותית מימים־עברו („כתובים", „דבר", „קול העם", ועוד) ואף בכתבי־יד של המשורר עצמו — חש הלב, בצד היגון העמוק על עצם פטירתו של משורר אהוב עליו — חרף חילוקי־השקפות־ומזג, אידאיים וספרותיים־משמרתיים — צורך מעיק, דחוף, לספר קמעה על פן לאלה שלא הכירוהו ואי־הכרתם — הפסד.

*

עצם־הופעתו של קובץ־כתובים חדש מיצירת אלכסנדר פן, דומה שיש בה, א־פריורי, ממשבה הפתאומי, החי, של רוח־פרצים.

שכן, בצד כמה דברי־שיר שראו אור במיבחר־השירים המקיף שמכבר, „לאורך הדרך" (בשנות ה־50) — ואף זאת, בשינויי־גירסה מהותיים — ימצא שוחר השירה העברית בקובץ החדש, ילדי־שיר אסופים שלא כונסו מעולם בספר; חלק נכבד מהם — שירים חדשים בהחלט, בני השנים האחרונות, תוהי כיברת־ארץ לא־נודעת, עלומה, למוקיריה האנאכרוניסטיים של שירת אלכסנדר פן עם זכרונות גועשים כ„הוא היה אדם פשוט" או „רפסודיה הונגרית מס' 2".

*

כיבושו של פן לשירה העברית (ושמא, להיטיב ולדייק: התפרצותו) עבדה כבר מראשית, מ־1929, בפיתן האכספרסיוניסטית הכהה של הפכים, ועל אבבי האלנטית פיוטית זו בישלבים אנשים, על חומר כבוררים, במיטב הכאב.

ילדות, שלא כילדותם של צמחי־לדור־ולביוגראפיה־ספרותית, שראשיתה ב־1906, בנידחי קולימסק, על גדות ים־הקרח הצפוני; המשכה — בנדידים וכלבי־ים במחיצתו של סבא, בסיביר־של־לונך; ובאחור יותר — אף במוסקבה של מיותרים.

ונעורים, שכל־כולם אודיסיאה־סלכלה עקובה הוליגאניה — בין נערי־הפקר, סכינאים ומזי־רעב, על פני דרכיה המפולסמות של רוסיה הרבולוציונית. התחבטות קרובה, אינטימית, מחברתם ושירתם של בליק, יסנין, מאיאקובסקי — עם הפיפנה החד והכותה שבהתרפה פניגית: מנוף־הדיב אל נוף־הת ן, מ„גוגה הצפון" הארקטי אל „דלקת החמסינים".

ב־1928, עם לאחר עלייתו ארצה, עתה שהמליצה הפאטריוטית מהלכת בספרותנו באנפילאות על שביעות־רצון בעל־ביתית, אומר משורר צעיר „לא" (או, „עדיין לא!") להתיקה שבפריוכי הקדושות:

השמש — גיהנום צלוי.
אדמת פתי — צבר הדיל.
אני זורק לך בגלוי:
איני יכול!

אינני יכול את נאקו של אח,
את הסרב אשר אפו חרה,
את החיים על הוד החוה —
לקרוא מולדת־מכורה.

סירוף צחק גוחן בי אש־קולו,
אבל איני יכול.. עדיין — לא!

מכאן — אותה תחושת־גורל בודלרית, בגלגול חדש, של הוויית־מקוללים מנודה, ניזונת („לא מכרמך עינב, לא בשמנך משוח")

אלכסנדר פן

והגהיה הבירודוניה קמעה, אל קין. ומכאן —

ארץ, ארץ־השכול, תיזכרי בפיטן
שאחר לך שירו עד־לתמוה;
שהוליך צמודי־קול את הדב והתן
בנאוג ודמוע.

*

אכביוזאלנסיות זו, שסע אקוטי זה, שאיזונם הרגיש, הדק־דק, מחשב תמיד להתפורר („ורק השקט שם היה לבן־לבן ויפה — כחול עד התכווצות־הנפש") הם שטובעים בשירתו של פן, במיטבה, את מיכתו־האש־והקעקע של הכנות; כנות, שלא יכלו לה מקפחים־מטעם ומספחים־מטעם, אף לא המשורר עצמו, משבקש לאלף את נמריו, לביית ם — ולוא גם בכלוב־הזהב...

מקפחים־מטעם, שליתם הגיד נתן אלתרמן ז"ל דברים כדרבנות: „ולולא היה משתייך משורר זה למחנה בו הוא עומד, הרי ללא ספק היה (חוגו) מקיף את כל החוגים הציבוריים והיה הופך לחגה של השירה העברית החדשה. שירתו היא זרם בפני עצמו בספרות העברית והביקורת הישראלית עוד תצטרך לתת דעתה ולחקור ביתר עמקות ופירוט את הזרם הזה שיסודו — מרד".

ומספחי־מטעם, חבורת־לדעה־ולאמונה, שלא השכילו לרדת לעומקה היחפני־סורר, הבוהמי־נחמני, ה„אנפאן־טריבל" האמיתי של שירת פן; זו המהולה ועולה, אבוסה על פי איזה תוקף־בימוי נהדר ופראי של המזג — ופורקת אף את עולה של המחושה בדיסציפלינה העצמית. כגון — ריאליזם סוציאליסטי. כגון: הקופלט הפוליטי־אקטואלי, על כל חינו, להסית, ה„אספרי" שבו (שאלכסנדר פן היה אבי־מולידו, ב־1931—1932, ב„דבר" של ברל כצנלסון ז"ל, בחתימה הפסיבדונימית „הצו רבנך" — לפני שהבריך בכך, בעקבותיו, „הטור השביעי").

*

מי שנתפסת לו מרדנותו של פן בפריזמה הצרה של השתייכות אידיאית מזהה (ואפילו היה זה פן עצמו) — מחטיא, כמדומה, את העיקר. לא רק שעמידתו בתוככי הקומוניזם הישראלי היתה תמיד עמידת־סולו; לא זו בלבד שהיענוהו לזיגזגי ה„קו" ותהפוכותיו היתה, לא פעם, פרובלימאטית עד תוקפנית ממש (דרך משל: תשובתו החריפה, העוקצנית — בחרוזים — לאורתו כנהיג סימטיסטי מקומי, שחלק על זכותה של השירה להתערב בשור המדיני, או שירו הפוליטי הידוע, כנגד הצהרתם האנטי־ישראלית של אולבריכט ונאצר, ב־1965, שנפסל ב„קול העם", ונפוץ בהעתקים פארטיזאניים, מיד ליד, ברחוב הישראלי); אלא שתיבה קטנה אחת, התיבה „אבל" (אליף — חטופה־פתוחה, בי"ת קמוצה), באחד מן המקסימים בשירים החדשים המופיעים בכרך החדש — כמה כקובעת לעצמה חשיבות וערך סימפטומאטיים:

בטורים רחבים, „לבנים", מגולל פן את פרשת דבקותו לנוף ולמולדת (תחילה ל„רחש סיווי־הרות בשערות־שיבה של הפילגים" שם, ובאחור יותר ל„חבל־החולות המהנהד שבכאן), את קורותיה של התגייסותו לשירותם של דגל ואידיאה („בשורה כנפיים השושה" ו„ברית ההליכה יחדיו") ואת תולדות התפייסותם הדיאלקטית על „הבפוד השרבי"; אלא שכל פיסקה ופיסקה בשיר נחתמת באקורד העקשני, האינדיבידואליסטי־במתכחר, האנטיהריטי: „אבל — בראשית היתה זעקת אמי בהיוולד חיי. לא „וכמו כן", „בד־בבד עמי", „יחד עם זאת" — כי אם, בוטות ומפורשות: „אבל"... ומי שאין אזנו הפנימית קולטת כאן התרסה וקריאת־תגר של איזו אינדיווידואליות שנתקפתה ושבה־ותקפה־ראשה — כמוהו כמחמיץ את הסיפא האישית, את הקאנצה; זו שאינה רשומה, לעולם לא, בפארטיטורה הרשמית, או ב„קאנון".

*

במיבחר־הכתובים החדש, „היה או לא היה", שכותב שורות אלו התפלל, ימים רבים, כי יותן לו להגיעה, אישית, לידיו החיוורות, הרגישות, של אלכסנדר פן החי — מוצא עצמו עתה, חרף כל ייחולי־לב, כנקרולוג שיוסי מחנת גולל וצוואה.

מיבחר זה — כל חינו וניחוחו ראוי כי ייזקפו על חשבונו של המחבר: „ארומה" חריפה, ישרה, של אחד מן הבקורים התחיוניים בספרותינו; רק צימצומו ההימאסי של כרך זה, צימצום־מדעת, מבחירה אישית, הרחק מקוטב הפלאקאט ה„ברוטורה" (גם הפלאקאט הפיוסי, הצעקני־היכב) — ראוי שיירשמו כאשמתו הפרטית־בהחלט של הבלבהיד: פיליסטר דקאדנטי, המאהוב — דווקא — באלכסנדר פן כל גילופין ושל ירח, ארוסיקה ויחפנות, „שאבריות" חידי־דון־פעמונים. ועם הקורא הטוב, המתנן והסולידי — הסליחה...

פרקי הפרוזה הכלולים בכרך זה, הנטולים מן הרומאן־שבכתובים, „סאניקה דידי", שבו החל המשורר לפני שנים — כמוהם כחדוש גבוד למי שטרם נתוודע לילדותו של פן, כמו לכשרון־המספר הגנוז בו, המשורר־בפרוזה. אין זה צעדו הראשון, כל־שכן היחיד, בתחום זה־ לפני שנים כתב נובלה בשם „שלכת כוכבים", אף שלח ידו במחזות הדראמאטורגי (בחזה מחיי צמיתי־לעמידה־והעבודה, אלכסנדר דייד דיל, „ביה סלע", וכהוה מימי מלחמת־השחרור, „כולם באחד": זה האחרון — בצוותא הוא עם שחקן „הבימה" המנוח, ז. בר־חיים). הוסף לכך את תרגומי־המופת שלו מן השירה הרוסית (בפרט — יסנין, פסטרנאק, מאיאקובסקי); את ערבי־הקריאה הנודעים שלו, ברחבי הארץ, בשנות ה־30 ולאחריהן; את היותו אבי שירת־הפת והפיזמון האקטואלית בלשוננו: היכנותו עם חלוצי הקולנוע העברי (ביחד עם נתן אכסלרוד המנוח) ואת חלקו הרב, האנונימי עד היום, בפזמון הסאטירי („הקומקום", „המטאטא", „כל הרודהות" וכו') וכן בזמר הישראלי העממי („כינרת", „הבו לבנים", „אדמה אדמתי", „מבקש לגבעה" ורבים אחרים) — ופרט פיקאנטי: היותו כחלוצי ספורט האיגרוף הארצישראלי... — ותצטייר, אף כי לבקר כצין בלבד, דמות ססגונית, צוה ביזרה, נפלאה, סוררת...

*

„בכל פגימה בקרית יש מכחו סאבאליה", אומר אלכסנדר פן באחד הנוגים, הזירודיים והבארוקיים־מבוקמים שבשיריו. ואכן: אפשר שלא בקרי — אף כי, הואי, פאסאלי — היה הפסדנו־אנו, אהובי־השיר, שאינם נמנים עם קוראי הגבוה הנכסתות שבהן נדפסה שירתו של פן. דוולא זכינו לקרואו באוזן בבמה, שילהן הורגלנו. עול זה — יותר מדי מיהוא עוול להסאי לבשור ממוגינים־מטעם, נצרי־טבע, במיסמדנו הספרותי (כגון מה שבנסבה לבשורר דגול כיהנתן רטוש, שאף הוא — בקוטב אידיאי שונה־לחלוטין, כמובן, אינו בן ההולכי־בתלם) — הריהו עוול לשוחרי־השירה העברית, הרשאי להלוק על העדה־זהותו הפוליטית של משורר, בלא לכפור בגדלותו הפיוטית, שלא יוכלו לה לא עסקנים, לא אגודות ולא מפריסי־פרסים־ספרותיים, שבינם ובין שיקול ספרותי, התעלות ספרותית — כמנהוג הקצה.

אין הת"מ קומוניסט; אין נהגב בעיניו מדיכוי־הרות. ב„סביר ארץ הפלאות" ובהצבה סוללה־סריים סרבייצים „שוחרות שלום" על אדמה־כצרים; אבל — אם יגרוע הקובץ „היה או לא היה" לבעיית הדו־קרב־ספרותי לשירתו של אחד הפלאלים המקיפים באבירי השירה העברית של זמננו — והיה זה שכרו.

* א. פן: „היה או לא היה", מיבחר כתובים, ליקט וערך: יוסי גמזו, הוצ. ב. צ'ריקובר, אביב תשל"ב.

מוסד ביאליק
הופיע
ק. צטניק
השעון
ב — השעון של ק. צטניק מתקתק הזמן רק פעמיים: בפרק הפתיחה טרם כול, ובפרק הסיום בכלות — הכול. ובין שתיהן מתרחש הבלתי־אפשרי: שעת האפלה אשר מעבר לזמן.

לזכרו של ברוך קרוא

— מאת משה דור —

אל ברוך קרוא המנוח התוודעתי אישית לפני חמש־עשרה שנים ומעלה, אולם את ברוך קרופניק המתרגם הכרתי שנים רבות לפני־כן.

אני זוכר לו, בראש וראשונה, את חסד הכרך השני של „כתבים מצוננו בית־הוועד הפיקוויקי" לצ'ארלס דיקנס. כרך זה הופיע בברלין בשנת תרפ"ב. עליו, ועל הכרך הקודם לו, נתחנכו צברים רבים, שעמדו על מיכמני ההומור והפאתוס הדיקנסי בביצועו של ה־

ברוך קרוא

מתרגם. סבורני, כי קרוא זקף לזכותו תרגום־מופת מסוג — נבצר ממנו להעביר את סעודיעי־השגה הלונדניים אל העברית של הימים ההם, אך בגבולות שבתוכם עמל היה זה כיפעל נדיר־באיכותו. בנבעות־לשון שיצק אותו הרגום נהפכו למקור בר־הוה־והעת־יקורה־רוח, שלא הכזיב ימים רבים אחרי קריאה ראשונה ושנייה. עד עצם היום הזה שואבים ידידים אחדים שלי ואנוכי כן הבאר המאבנה האה ואיננו יודעים רוויה.

ועוד אזכיר את תרגום של „דברי־ימי עם עלמי" לבעלמן הדביב, שראשיתו הופיעה בעברית עוד בשנת תרפ"ג, ושיב בהדורתו השלמה בשנת ה'ב. האיל ההיסטורית שבתוכהאליה זו של המה היתרדה אתה מאבני־הפינה להשכלה בהחום דברי־הדרבים שלנו, אף הרגוגה היא תרימה נבבה של ברוך קרוא, בעלת בשקל ביתור בין עשרות הספרים שהריק ללשוננו. אך אני כותב גם בהר־הספרותי־בכלל. קרוא תירגם גם דברים הגונים אחדים להיב —

למשל, „מימזיס" לא. אוירבאך, אבל תרגום זה ראה אור בשנת תשי"ח, ואילו אני קראתי את הספר באנגלית, — ואני מציין מה שנשתמר בזכרוני שלי ויש לו מקום בחלקת־הקריאה שלי.

לפיכך אינני פטור מלציין את „שמשון" של זאב ז'בוטינסקי (ברלין, תרפ"ט). בני־דורי הכירו את הרומאן המיוחד הזה בתרגומו של ברוך קרוא. הוויכוח על ערכיו של התרגום, בהשוואה למקור, לא הגיע אלינו. אם אני זוכר את גיבורו של ז'בוטינסקי מתוך ריגשה עד היום — בתיווכו של קרוא אני זוכר אותו, ועלי לומר, כי נספג בי כיין הטוב, על־אף קרקע־גידולי הרוחנית שהיתה שונה בתכלית מזו של חניכי מי שהטיף לאסוף ברזל, לשים מלך וללמוד צחוק.

* * *

לימים פגשתי, כאמור לעיל, את ברוך קרופניק, שכבר היה אז קרוא, באופן אישי. שמעתי מפיו הרצאות על־אודות ההיסטוריה של העיתונות העברית. הוא היה מלא דעה וניכר, היטב ניכר בו, עד מה קרוב הנושא ללבו ובאיזו אהבה דיבר על התפתחותה של העיתונות העברית — לדידו היה בכך גילוי אורגאני להתפתחותה של התרבות העברית, והעיתונות והספרות בשפתנו המתחייה היו שני צדדים של מטבע אחד.

קרוא המנוח היה מרצה קפדן, הפותח בדיוק בשעה שנועדה לכך ומסיים בשעה שנועדה לכך. אבל אחרי ההרצאה היו פניו, הסגורות והמהורהרות כביכול, מאירות. הוא היה אז העורך הספרותי של היומון „הבוקר". ספר־שיריי השני יצא באותו זמן לאור. קרוא היה נוהג להשיח אתי לאחר השיעור. לפלא היה בעיני, עיני משורר צעיר, כי־צד באיכה זה של השמרנות הספרותית, שריד מימי אודיסה של הדביר — כך נראה היה לי — מוכן להקשיב בסבלנות ומתוך רצון טוב כל־כך לדבריו של מי שצריך היה להיראות בעיניו שלו כהתגלמות האוואנגארד, רחמנא ליצלן. הוא שח לי בגילוי־לב: „אינני מבין את השירה החדשה. אני, כל־כולי, שייך עודני לדור שלפני טשרניחובסקי. אבל אני מבקש להקשיב, ללמוד, להבין."

בסופו־של־דבר ביקש ממני להשתתף, מעת לעת, בהדור הספרותי שערך. „הבוקר" נגבה צב בחגה חברתי ומדיני שהוה זר לי ביותר. אולם יחסי־הידידות שנרקמו בינינו ביטלו את המשיכה שהיו בי מעבר־פירכה בקהנו של קרוא. כך יצא איפוא, שלגודל תמהוני שלי, הדפסתי כדבריו בבוסף הספרותי של אותו עיתון, פעם בפעם, עד שהחלפתי בתוקף הנסיבות. ברוך קרוא היה מקדם בנאהדינים מה שמסרתי לידיו ולא היה „מצנזר" מאומה, אף־על־פי שבינינו, כי דעות מסויימות שלי בעניני ספרות ודהו היו קשות לו כבדים. אירע שאף אמר לי: „אינני מסכים אתך כל עיקר. אולי גם אינני יכול שלא להתנגד למה שאתה כותב. סוף־סוף, אני הנני בה שהכבי. אבל אלו הן השקפותיך. אתה זכאי לאחוז בהן, ואני אינני רשאי לתקן אותך."

בברוצת הכנים שאני עושה בבחרה של צהרות נתקלתי לא־פעם בהדדיות של קבוצות, של חוסר־סובלנות, של שימוש־לרעה בכוחו של עורך, אבל את ברוך קרוא אני זוכר לטובה — יותר כארבעים שנה הפרידו בינינו, ארבעים שנה לא רק במובן הכרונולוגי המצומצם. אלא גם במובן הפסיכולוגי והאסתיטי הרחב, ארבעים שנה שבמהותיהן מבלגלות לפרים קרובה בחתום פעורה ובלתי־כיתגשרה; אף־על־פי־כן ניסה, בתום־לב, להגיע סולבית על־גבי התהום.

זמן רב אחרי־כן הייתי פוגש בו, באקראי, במסדרונה העתון שבו מתפרסמות שורות אלו או באגודת הסופרים או באגודת העתונאים. תמיד היה לבוש בקפידה ואווירה של זריזה והשלהנה אופפה אותו. כבר לא ערך מוספים ספרותיים, העתון שלו הלך בדרך כל עתון, ובכלל, האיש זקן היה ושבע־ימים, אבל, גילו לא ניכר בו. בהגיעותיו שמרנו אמור בהן — צריך הייתי, כל פעם מחדש, לתת את דעתי על העובדה שאיש־שיחי נולד אחת־עשרה שנים לפני תום המאה שעברה. הוא היה מביא רשימה־ביקורת מפרי־עטו להיכן שהביא, מתעניין בנעשה בקריית־ספר, בעסקי תרגומים, וחילוקי־הדעות המפביים שהיו בינינו לא עכרו את הידידות.

* * *

אני מעיין בתחנות־חייו: פודוליה, אודיסה, פטרבורג, ברן, ברלין, ארץ ישראל, כאליה עלה ארבעים שנה בטרם נפטר. תחנה־דרכים גדושות שיפעת־תורה, חוכמת־חיים, שמחת־עשייה, כהון אחווה ללא־הפרד בריקמת אגדותיה של הספרות העברית בעת החדשה.

בסיומו של „בית־הוועד הפיקוויקי" אומר צ'ארלס דיקנס, בתרגומו של ברוך קרוא: „...יש צללים שחורים על־פני האדמה, אבל דווקא על־ידם האור בולט ביותר. יש בני־אדם שעיניהם כעיני עטלפים רואות את החושך יותר מאשר את האור. ואנחנו, שעינינו אורות הן, נוח לנו להתהלך בפגם האחרונה בילדי דמיוני דווקא בשעות הקצרות של אורהם וזהרם".

ברוך קרוא, שחיים בגבעות דבקלידה ובמשירה־הנפש באוהלה־של־ספר, היו לו עיניים אחרות כאלה.

מורה דרך לשבוע הספר

שבוע הספר העברי ייפתח ביום ג' הבא (2.5.72) ויתקיים עד 9.5.72 (חוץ מאשר בירושלים, שם יתקיים שבוע הספר ב־9 במאי). בדוכני הספרים שיוקמו בשווקים מיוחדים יוצגו בהנחות ה... ספרים יימכרו למעלה מ־1000 ספרים עבריים שונים בהנחה של 40 אחוזים. רשימת הספרים ה... לו כלולה בקבלה מיוחד, שיחולק חינם לציבור. כל ש... הספרים, שאינם נמצאים בקט... יימכרו בהנחה של 25 אחוזים. פרס לספרי לימוד.

השווקים המרכזיים יוקמו בערים הגדולות: בירושלים ברח' המשביר לצרכן, רח' המלך ג'ורג' פינת רח' בן־יהודה. השוק יהיה פתוח כל יום משעה 3 אחה"צ עד 10, ביום שישי ובמוצ"ש — עד...

בתל־אביב — ברחבת העיריה בכיכר מלכי ישראל, כל יום משעה 5 אחה"צ עד 11.30, במוצ"ש, ו... בערב עד חצות. ביום שישי סגור.

בחיפה — ברחבת התיאטרון העירוני, כל יום משעה 5 אחה"צ עד 11.30. במוצ"ש מ־8 עד חצות. ביום שישי סגור.

בבאר־שבע — ברחבת בית ה... כל יום משעה 5 אחה"צ עד ... במוצ"ש מ־8 עד חצות. ביום שישי סגור.

בנתניה — בכיכר העצמאות, יום בשעה 5 אחה"צ עד 11. במוצ"ש מ־8 עד חצות. ביום שישי סגור.

בחולון — בכיכר וייצמן, כל משעה 5 אחה"צ עד 11.30. במוצ"ש מ־8 עד חצות. ביום שישי סגור.

כן יוקמו שווקים בערים ויישובים נוספים כמו: פרדס חנה, קרית טבעון, גדרה, קרית אתא, ועוד. גם השנה יצאו ניידות עם ספרים ל־21 ערים ועיירות (לעומת תשעה יישובים בשנה שעברה). מטעם מוסד ... יקוימו השווקים במקומות מיד לאחר גמר שבוע הספר בערים הגדולות, בימים שבין ... — 17.5.72. הישובים הם: ... 11.5.72: קרית שמונה, כרמיאל, טבריה, יבנה ודימונה. ביום ... 5.72: בית־שאן, עפולה, טירת הכרמל, ... ית מלאכי וקרית גת. ביום ... 5.72: צפת, יוקנעם עילית, אור־עקיבא, שדרות, ערד. ביום 16.5.72: נצרת עילית, מגדל העמק, עכו, ... ביום 17.5.72: ...

לקראת שבוע הספר הודפסו ... כרזות צבעוניות שיודבקו ... לוחות המודעות ברחבי הארץ. ... כרזה חדשה שעוצבה בידי גד אולמן. ב־5 בתי דואר בערים הגדולות הוטבע החותמת: ... „שבוע הספר העברי תשל"ב". ... משרד התקשורת, בשיתוף עם ... הגראפיקאים בישראל, ... שעוצב על ידי משה פרץ, ... בראשית יוני 1972 ונושאו שנת הספר הבינלאומי 1972. ... שבוע הספר העברי תשל"ב ... השנה במסגרת שנת ה... הבינלאומי שהוכרזה על ... אונסקו.

נעמי בן

אילו היה לנו קורצ'אק...

(סוף מהעמוד הקודם)

דלסים, ואם כי לא היה בכוחו ... לנו את כל בעיות הצער ... הסוציאלי והבינעדתי, עם הפורענויות המעיקה על חיינו, בוודאי תורם להקלת המצוקה ו... הבעיות אשר למרבה הצער מכון „מיכסדי" אין בכוחו ל... להן פתרון בידי, עם כל ה... הגדול הכוכב לרכוהו.

הוא כסגל היה, — אילו עמנו, הוא או אחד שכמותו, — ... אחריו קבוצות של ... נלהבים שהיו נרתמים לעבודה בקרב שכבות העוני וילדיהן ה... בים, שנולדו נגד כל חוקי ה... לפי הפיטתו של קורצ'אק, ... שנולדו יש להם הזכות המלאה ל... לחינוך, לבית ולמשפחה, למשחק לספורט, ולא לחיי רחוב ובזיון ו... — ותא הכלא. תקציב?... אילו עמנו קורצ'אק, היה משיג את התקציב הדרוש. הוא ידע לדרוש ... לדפוק על השולחן בזעם ... יש צורך, לשכנע בדברי נועם, אם זה מספיק.

הוא עשה זאת בוורשה, בתנ... הקשים ביותר, גם בתוך חומות גיטו. הוא לא היה מסתפק ב... חינוכית אחת לבני טובים ... אשר הרבה ממשנתו החינוכית ... בו הלכה למעשה. רק ההוצאות לעליתו לארץ לא היה מסוגל לגייס וכסף משלו — לא ... לו. בשביל הילדים שלו — היה גייס את הכסף, עם ה„פטרונים" ... „נוער השוליים", — היה ... להסתדר והם היו מעריצים ... כפי שהעריצו אותו הילדים ... בשכונות העוני של וארשה. ... האוטופיות ה„פוליטיות" שלו — ההרים שלנו והעמקים והים ש... הם. — היינו איך־שהוא מצליח ... להוציא מראשו. אחרי ככלות ה... אין להגיה שהוא עצמו והכב על ברציונות.

אלא שיאנוש קורצ'אק אין לנו ולא יהיה. גם ... אין לו, — ... היא הטרגדיה של דורנו. ... המחשבה, זה הזירהור המלווה: ... כל הזמן, תוך קריאה ב... הספרים החדשים והיפים על ... מחנכי הדור שהקריב את חייו ל... חניכיו, — על יאנוש קורצ'אק, ... חלם בסוף ימיו על ירושלים ו... הצב הניכוי ועם האידיאלים שלו לכבשני טרבלינקה.

דוד לא

את בודאי יודעת מדוע שקיות חלב טובות יותר מבקבוקי חלב.

כמה פעמים קרה לך שנשבר בביתך בקבוק חלב?
רסיסי הזכוכית והלכלוך במטבח
אינם משפרים את מצב הרוח...
ובכן - עם שקיות החלב זה לא יכול לקרות!
השקית נקיה, היגיינית, אינה נשברת.
והעיקר - זוהי אריזה חד־פעמית המבטיחה את נקיון החלב.

מועצת החלב

שקיות החלב
קלות יותר,
היגייניות יותר ונוחות יותר.

תבנו בירושלים

ילין כעתונאי צעיר המדווח על חדשות את שעברה

— מאת אברהם ריבלין —

בנימין ריבלין (מהדיר)
ירושלים של תמול
כרך א' של כל כתבי דוד ילין; הוצאת ראובן מס, ירושלים, תשל"ב, 444 עמוד.

ילין היה מן המעטים בין אותם „מעט קטן של הב־ שהיו בישוב העברי באיי הבאה הקודמת וראשית הזאה, אשר שמו לא נש־ עד נישא בכבוד בפי רבים שכן הרים תריסו עמוק התרבות העברית — בחקר המקרא, בחקר הדק־ העברי ובחקר הפיוט העברי ד, והעמיד תלמידים הרבה.

לכך היה עסקן רב פעלים: מועצת העיריה של ירושלים ימי התורכים וגם בשנות ה־ ם הבריטי, יו"ר ועד העיר ירושלים, נשיא הועד הלאו־ ומנהל בית המדרש למורים ש־ הנושא כיום את שמו. ועוד חשובה ביותר עומדת לו, וזו רשומה בשום ספר זכרונות:

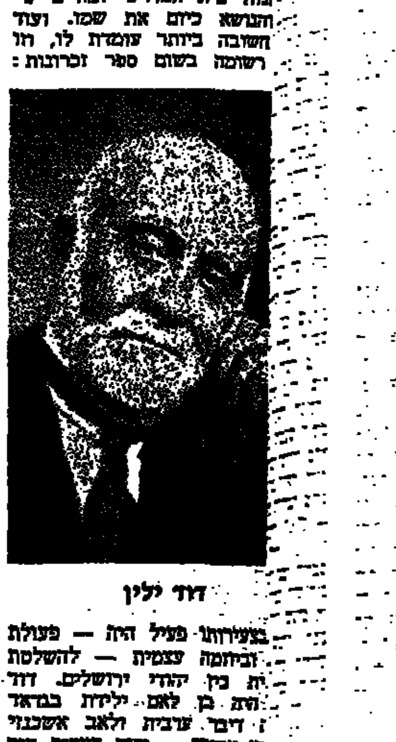
דוד ילין

בצעירותו פעיל היה — פעולת וביוזמה עצמית — להשלטת ת בין יהודי ירושלים. דוד היה בן לאם ילידת בגדאד דיבר ערבית ולאב אשכנזי מ אידיש — דוד הצעיר הזה ין את המזוג השונה בהשלטת המשותפת ליהודי כל התפו־ השפה העברית, בחיי יום־יום.

המנוח סיפר לי, כי בצעירותו דוד ילין פעם עבר בין בתי ין — האשכנזים ה„בבלים" של לשכנים כי ידברו עברית. מצא אחד קשבת ביותר אצל ים. הוא עצמו קלס את העב־ המתקשה, עד בואם יהיה־ בר־ שלא במתיק. דבר זה לא מלמוד גם ערבציות ולהשת־ ערבית הספרותית, כי מילדותו שקדן והתמיד בלימודים.

ציבורי בנשיאותו של נשיא המדי־ שוד נוסד עוד לפני 8 שנים לאות מאה שנה להולדתו של ילין, והחלט להוציא לאור את המרובים בתחומים השונים בו רבים. הכרך הראשון שבו המכתבים שפרסם ילין ב„המ־ — העתון העברי היומי שיצא בפטרבורג — בשנים תרנ"ו תרס"ד (1896 עד 1904), כתונה לפנינו ויש לקוות ששאר הכר־ המוכנים יצאו לאור בזה אחר ולא ברווח זמן של שנים בין לכך.

חבים אלה שבכרך זה, תכנם ה ידיעות על מאורעות ומער־ בירושלים העברית הקטנה דאז נותיה, בלוי הסברה קצרה וכן שורי נוף וניקרולוגים על אי־ שנפטרו באותה תקופה. ונראה שבתפקידו של „ריפורטר" לא ילין להסתפק לאורך זמן ועל נה אל עורך „המליץ" בשאלה: חדשות דרושות לך, או גם ספרות יהיו דרושים להמפך? ה לקבוע כדור חדש ב„המ־ לענייני הלשון? ואם אומר ים לכתוב דברי ביקורת על ם המתחדשים — — — היהי כאלה טובים בעיניך ד' ה־ ענה לו בחיוב, מתוך הרגשה, מכתביך מירושלים טובים ועני־

ר הסופרים היה 3 קופיקות ה־ „בעד מכתבים מביאי ידיעות" קופיקה. „בעד מאמרים על ות המעשה". אבל לא בקלות דוד ילין את שכרו. חלק מכבו היה לאסוף מן המנויים המפ־ של העתון בירושלים. ים מאד מן ה„מכתבים" המופיעי־ בכרך זה, יש בהם עניין רב עת המצב אז בירושלים, וביחוד ין לא מסר ידיעות יבשות, כב־ היום ברפורטז'ות, אלא הוסיף רים מנקודת השקפתו (מעניין צברי הזה מירושלים השתמש בשנת 1896 במלה „הותאנגלו", ר נעשו אנגלים). חלקם של תבים טוב שהועתקו בשל סגנו־ היפה והמיוחד, אולם יש גם בים וידיעות שלפי עניות דעתי צריך היה להעניסם בספר זה בדילו על ידי כך ללא צורך.

ין צופיה ולב יהודי רגיש היו ל„ריפורטר" דוד ילין וכוח הב־ באחד המכתבים הוא מתאר את תל בין התיירים האנגלים לבין תיירים הרוסים שבאו אז לירוש־ „לא כתרים (=תיירים) האנג־ כיתת התרים הרוסים. האנגלים או הנה מלאי עושר ותנועה, על ים יעופו, במרכבות ירוצו, הדגמיהם אתם ולפניהם ילכו; ות פרדיהם וחמוריהם נושאת ליהם הכל כבודם וכליהם, אשר אכל ואשר למשכב ואשר לכל־

בוש ואשר למרחץ. הרוסים — ב־ גפם יבואו ובגפם ילכו, רגליהם מרכבם ושכמם פרדם, וככה ילכו איש איש ושקו על שכמו ומקלו בידו" (עמוד 5).

כתבה המתחילה במלים „בשורה טובה" מספרת, „כי חברת יקא"א תעמיד את אחינו הפועלים במוש־ בות על הקרקע מעט מעט וגם ה־ אכרים היושבים במושבות ימסרו מהיום והלאה כל עבודות כרמיהם ושדותיהם, הנעשות ע"י אחרים, רק לפועלים כבני אחינו" (עמוד 189).

פעולות המיסיונרים הנוצרים בירו־ שלים הדאיבו את לבו של ילין וכ־ מה מכתבותיו מוקדשות לנושא זה. בשנת 1898 הוא מביע את יאושו מאותם יהודים הפונים לבית החולים של המיסיון: „על לב עם שלם אי אפשר לפעול בדברים ובהבטחות, כי מלבד האישים המושחתים שבו, אשר כל אלה (= ערכי היהדות) כצחוק בעיניהם, הנה רבים גם בעלי ה„להיפך" המוצאים תמיד מקום לשהר כל דבר".. (עמוד 191). מלים כדרבנות שהן אקטואליות גם היום!

נוסף למסירותו של ד' ילין ללשון העברית, דבר הניכר בכמה מקומות במכתביו אלה, ניכרות בהם גם אה־ בה רבה לירושלים ולישוב העברי. דעתו סולדת מן המחלוקת ומחלוקי־ דעות עדתיים והוא רצה לראות את ירושלים יפה. באחת מכתבותיו על ההכנות לביקורו של קיסר גרמניה בירושלים (באוקטובר 1898), הוא מספר מתוך קורת־רוח מרובה: „כ־ עת ייאמר לעירנו עורי, עורי, לבשי בגדי תפארתך ירושלים עיר הקודש — גם ירושלים העתיקה, זאת שלפ־ נים מן הקלעים, עששת מעט מראה חורבנה, לכוקנה כבודה, עקרת ה־ בית, לובשת גם מחלצות לקדם פני אורחיה הנעלים. הפנים אמנם בלים מעט, כמושים, צמוקים ומלאי קמ־ טים, אך היפעה השטחית, הברק החיצון, אל יחסרו" (עמוד 276). ר גם בעיר החדשה, בשכונות העבר־ יות שמחוץ לחומה, מרגשות ההכ־ נות לביקור הקיסר, כי זו הפעם הראשונה שעירית ירושלים שולחת פרצלים לעזור בניקוי הרחובות שם, וילין מעיר: „...עתה נוקו כל שכו־ נותינו הנפש היפה תימלא עונג לעבור בהן, עתה רואה כל איש איך יכולה ירושלים להיות, לו רק שמו יושביה לבם מעט יותר לתי־ קנה ולשיכלולה, וכל אחד אומר: מי יתן והיה ככה כל הימים" (עמ' 283).

בראש הספר ניתן מאמר של ב"צ דינור על דוד ילין („שרטוטים ב־ דרך חייו וקוים להערכתו") ומאמר על תוכן הכרך מאת המהדיר, ובו פרטים מעניינים רבים בקשר לכתי־ בים המתפרסמים בו. כן הוסיף ה־ מהדיר הערות והסברים למכתבים עצמם, ואלה מוסיפים הבנה וענין לדבריו של ד' ילין.

האימה - בתמציתה המזוקקת

— מאת גדעון תלפז —

ק. צטניק
השעון
מוסד ביאליק, מהדורה שניה, תשל"ב, 103 עמ'

פרוזה לירית זו, פראית מזוה זו, היא הגרעין האחרון, הגרעין, שאינו ניתן עוד לביקוע. הזעקה הקדושה, הקינה, תפילת האשכבה. כל מלה פצצה מטען איטומי של אסוציאציות השואה. כל מלה שורקת כאבן, זעקה, יאוש; שרופה כבושה, מזוקקה, מכאיבה שבעי־ תייה. הקול העולה מן השורות הכתובות הוא הקול שעלה מתוך שורות ההולכים בהליכה המוות אל המעשנות, קולו של היהודי האחרון.

„הוא קם מן האפר. עיניו הביטו על סביביו: אחד ויחיד הוא בכל המקום הזה היכול להעלות הר בקולו. הוא ידע: בתוך אישוניו קפואה פלא־ גיטת־אושוויץ בטרם הפכה לאבן. והוא, יחיד הוא בכל המקום הזה אשר ניתן לו להוציא מכאן אישונים אלה".

האוד המוצל הוא העד שנדר בלבו: „באפרכם, החבוק בזרועותי, אני נשבע להיות לכם לקול; לכם, ולקאצט האילם והמאוכל. לא אחדל מלספר בכם עד כלות נשימתי ה־ אחרונה".

הספר הצנום הזה, הספר הנורא הזה, הוא מגילת העדות שצימצומה המילולי, סוך השיניים החשוקות שבו היא כתובה, רק יגבירו בך את החל־ חלה, יהפכו את דמך לקרח. לא עוד תוכל להישאר בפינתך קורא שוה־ נפש.

כוחן של מלים

מה כוחן של מלים? איך תוכלנה מלים שהן מטיבן כה בלתי־ממשיות, להתמודד עם זוועת כה־ממשית? הדבר כמעט חסר־תוחלת מלכתחילה. אתה חש את המאמץ הנואש שנדרש לו למשורר־אושוויץ למצוא את הבי־ טוי הנאות, ביטוי הגולם את התמ־ ציתות הלירית, על מנת להשליך על הנייר בצורה כה מזועזעת, כה בושה וכה מעודנת, את דברי צוחתו על אושוויץ, את הקלון של האנו־ שות, שטח־ההפקר שבו בוצעו הפש־ עים המחפירים והמזוויעים ביותר שאדם מסוגל לעולל לזולתו, ולא כבד־ראייה סתם אלא כמי שנתנסה בזוועות על בשרו, מי שהלך בדרך האחרונה שבה אבדו „החיד והמאורות של עמי", מי ששכל את כל יקיריו, את עולמו.

כל כמה שתאריך בקריאה על כך, לא יעמדו לך כוחותיך להעלות על הדעת כה באמת התרחש שם. אתה שלא היה שם, לעולם לא יוכל לתפ־ פוס את כלהו עוצמת הסיוט, את מה שחלף במוחם ובלבם של אותם אסי־ רים מעונים, ניגרדים למוות, שלדים חיים שאיבדו את הצלם. מאידך, בני־תמותה רגילים המתענים בטרדות היום־יום שלהם כה רחוקים אף מן ההזיה לעבור לרגע, לתוה את הדעת על־כך.

די לך להעיף מבט על כותרות הפרקים השונים של הספר, אותם כינה המחבר שלבים. הנה כמה מהן: הגברים של העיר מטרופולי; מבצע זקנים; מבצע ילדים; המשלוח האח־ רון; שחר באושוויץ; עוצר בלוקים; אדם מוטל על תנור־בלוקים; תפילה באושוויץ; מיפקד־ערב באושוויץ; בירת בין הפירורים; המיפקד לקרי־ מטוריון.

מי חפשי יותר?

המשפטים הם קצרים, המיקצב סטקטו, כל מלה מזוקקת היטב. כלים רזות, סגפניות, כחושות כשלדים.

האיש החוזר במעדר בור לאחיו ה־ עומדים להירדות ולהיקבר באותו בור, לדידו אין המלה מסוגלת להיות תכלית לעצמה. אין הוא יכול לפר־ כסה, להתגדר בה. הוא חרד מפניה, מפני אשליותיה. המלים הנבחרות על ידו הן האכזריות ביותר, המדו־ ייקות ביותר, ההכרחיות ביותר, ה־ לאקוניות ביותר:

ק. צטניק

„בזהרי יום. השמש עודנה מפורקדת על להב מעדרך. מיד יתבלא הבור. השטח ישוב להיות כשהיה. אתה מבחוץ. על פני שטח האדמה. אתה לא נקברת בבור. אחר מוטל שם בפנים. מי כעת חפשי יותר?" דומה כי מעולם לא נאמר כל כך הרבה במלים כה מעטות.

הספר אינו מעשה־מונטאז'. יש התפתחות והשכלות בפרקיו השונים כפי שהם סדורים. שלבים כולם, שלב רודף שלב, עד לשיא, כמו ביצירה מוסיקלית ליטורגית. ההתחלה מת־ רחשת בעיר מגוריו של המספר, ב־ רחוב השדרה, רחוב שקט עם חלו־ נות ראווה גדולים, ביום שטוף שמש. אבל השקט הוא השקט שלפני ה־ סערה. היום הוא הראשון בספטמבר, אלף־תשע־מאות־שלושים־ותשע. ריח אבק השריפה נישא באויר. גייסותיו של היטלר עומדים לפלוש לפולין, אבל האזרחים שלווים עדיין, לא מא־ מינים. חייל פולני שיכור שר: „אם בבוקר אל המלחמה נצא / ארוחות הצהרים בברלין נסעד". אל אותו רחוב חוזר המספר בקץ המלחמה, בסוף חורף 1945. אותו רחוב. אותם בתים. אותם סורי עצים. אותו שעון חשמלי התלוי מעל הראש. אבל הער־ לם אחר הוא, האדם שוב אינו אותו אדם. זמנו ניתק מזמן השעון, זמנו הרג מתחומיו, סובב על גלגל שיניים של עולם אחר. הוא כנפיל מכוכב־ נכר. גולגלתו גלוחה, תשושה, שלד עטוף בלואי קאצט מקוקוים. הבריות העוברות ברחוב נחרדות וחשות להס־ תלק. הוא המצפון הרע שלהם. הוא, שבכרתו הם יושבים ובהדיסיו מש־ תמשים, לא נשרף באושוויץ.

כל השלבים שבתווך הם שלבי ה־ שואה. הגברים של העיר מטרופולי הכורים בור לתוכו יירדו ובו ייקברו, ימים אחדים לאחר פלישת הגרמנים, הם מבכירי החורבן הפתרון הסופי.

השלבים האחרים מוכרים היטב בתול־ דות השואה: הגיטו, מבצע חיסול הזקנים, מבצע הילדים, ולבסוף, לאחר שהכל נלקחו, בא תור המשלוח האח־ רון לצאת בקרונות אל מחנה־המש־ מדה. הכל מאורגן, מסודר, ברוח השיטתיות והיעילות הגרמנית.

ברגעים של אימה

אל תוך „בית המרחץ" לוקח אותך המספר ואתה עומד בתוך המקום ההו־ לך וצר, גופי אדם ערומים וקרים סביבך, נועץ עיניך בנקבוביות המט־ לפים אשר מעל ראשך. הנקבוביות האפלות, צופנות־הסוד, וממתין לבואו של המוות הכחול, גז הציקלון. אתה עומד בקרב המחלמאנים בשעת עוצ־ צר־בלוקים, בתוך אלף גברים, שלדים חיים, המתגבבים על איצטבאות־קר־ שים לאורך קירות הבלוק, כמו עו־ פות מצופפים ברשתות כלוביהם, ובי־ לבם פחד־מוות מפני ראש־המחנה, חיה בדמות אדם, לדוויג טין, הדן אותך למוות על סיבה של־מה־בכך. יחד עמם אתה צופה באדם המוטל על תנור־הלבנים שבטבור הבלוק העומד להיות מולקה עד מוות משום שניסה להשיג בעורמה עוד צלחת מרק, או משום שלא יכול היה להת־ אפק והשתין בבלוק בשעת עוצר־ בלוקים. יחד עמם אתה עומד במיפ־ קד־הערב באושוויץ, מציץ בתזמורת כלי־הנשיפה שנגניה הם בחורי הפר־ סיקאים של אירופה המלווים בנגינתם את הטורים הנשלחים לתאי־הגזים ופוצחים בנגינה רמה להשתיק יללות של מי שאיבד לפתע את עשתונותיו בדרכו האחרונה. עמם אתה ניצב במיפקד לקרימטוריון, בתוך שורות של שלדים ערומים, צהובים, מיו־ שרים ומסודרים במדוייק, גדול אל גדול, קטן אל קטן, ובלבך צובטת התקוה כאשר אתה מנסה להאמין כי בעכחך יש יותר בשר מאשר בעכחם של אלו שלפניך; ההבלות האנושית, ההונאה העצמית, מאבק הקיום העלוב גם ברגעים האחרונים, גם כאשר איבדת את הצלם. וכל אותה שעה ממולך „הרוק־הרוק מעל לגגות הבלוקים מישיר־מימוטר אל הרקיע קר־עשן כוהל הניבי. רקיע אורי, זך, עם ענן כחול של עשן־ קרימטוריון הנמוה מלטף את פניך עם אורה של שמש, עם רקיע פרוש, עם דממת אלם".

מול הר האפר

וכאשר באורח בלתי־מובן לך, אתה נשאר בחיים ומגיע אל רגע השחרור, השערים נפתחים ואתה פלאניטה בוערת שבה שכנת עתה כה רוכבת כבויה וצוננת כמכוסה לבה מאובנת, מתה, אינך יודע אם לשמוח או להיעצב. השיחרור, אינך יודע אם באיזה משני עבריו של השער הפתוח הוא נמצא. אתה מתבונן על האדמה הדוממת שאלוהים בשם אותה וגם השטן נסוג ממנה ואינך יודע לאן לפנות. כל יקיריך כולם נמצאים בתוך הר־האפר שלמרגלותיו אתה עומד. אתה נופל על האפר, באמצו אל לבך. אבל יגיע גם הרגע שבו עליך לקום. לקום וללכת. בדד.

אין זה ספר קל לקריאה. לא כל אחד בתוכנו יעמדו לו כוחותיו לקרוא עד תום את הסיוט הזה. אבל זהו ספר שכל אחד בתוכנו חייב לפרוש לרגע מעיסוקיו היומיומיים ולהקדיש לו שעה של קריאה. כולנו חיים עדיין בצילה של אושוויץ, אף כי כה מיהרנו לשכוח. מועטות הן השורות שעלה בידן לזעזע אותי כמו השורות הנואשות שבהן מסתיים הספר:

השיבו...
השיבו לי לו רק שערה אחת בו־ דדה מתלתלי־אחותי הזהובים!
השיבו לי בצל אחת מנעלי אבא;
גלגל שבור אחד מן הגלגיליות של אחי הקט;
ואבקיק אחד שנח על גב אמי —

בקורת ספרים

רפורטז'ה צבאית ולא ספרות

— מאת מרדכי אבישי —

רן אדליסט
הפרוטוקולים של צעירי ציון
סיפורים; רשומים — שאול קנז, הוצאת ספרית פועלים, 125 עמ'

השם „סיפורים" שרן אדליסט נתן לפרקי ספרו החדש „הפרו־ טוקולים של צעירי ציון", אינו הולם כלל. פעמים רבות זוהי מלאכה מובהקת של כתב צבאי, אמנם כתב צבאי מחונן, בעל יכולת תיאור ועין בוחנת — אך בכל זאת, כתיבה עתונאית־רפור־ טז'ית. אין זו ספרות; לא להתי־ חות ספרותית יש כאן ולא נשמה סיפורית.

דומה שקביעה זו דרושה כדי ל־ סלק אי־הבנות אפשריות וכדי לא לנסות ולחפש בספר את מה שאין בו. ואף־על־פי־כן אי־אפשר שלא להצטער על כך כי את השטר ש־ אדליסט חתם עליו בספר־ביכוריו „ציידים". אשר הופיע לפני כמה שנים, הוא לא פרע בספרו זה, „ה־ פרוטוקולים של צעירי ציון". בסי־ פורי „ציידים" היתה הבטחה של מספר מתחיל; הם עוררו ענין ב־ סון המתפק שלהם, במעטה המסתו־ ריות הפרוש על הדברים, שאינם נפתרים ואינם מסתברים עד תום. הנה במקום להעמיק ולהרחיב את היריעה הסיפורית בספרו השני — התרחק אדליסט מהעיצוב הספרותי, התמסר לכתבה הצבאית בלבד.

בספר מובאות סידרה של כתבות צבאיות; רק הראשונה שבהן, ההו־ משיחית חלות בשנת 1962, ואילו רובן דנות בהתרחשויות צבאיות ב־ עקבות מלחמת ששת הימים (אחת הרשימות קרויה „1967 — איך פר־ צה המלחמה", ואחרות נושאות שם כולל „1969 — התשה"). מסופר בהן, בשפה ובכבעיות, על השתת־ פותם של חיילי צה"ל, מיחידות מובחרות, במיגוון של פעולות צבאיות: צליפות, פשיטות, מירד־ פים אחר מחבלים בשטח קשה, הי־ לוך פגוע בעת הפגזה, הצפיות, מש־ מרות ועוד. לא אחת מבליט המחב־ בר את האדם, החייל, על רקע הנוף, שהוא לעתים פראי־מאיים, לעתים ידידותי יותר. הרי תיאור „קל" ו־ אופייני של נוף ואדם במערבולת המלחמה האכזרית, בסיום הרשימה „פשיטה", המוקדשת לפעולת צה"ל באי שדואן: „אילמלא קרב הוא זה, אפשר היה ליהנות מן הנוף. המיפרצים הזעירים, טיפות־החול ה־ לבנוניות, כוחלי האבן הפריכה ה־ יורדים בתלילות אל המים והופכים לסלעי אלמוגים, אבל במקום המל־ חות הקטנות, שם עלה מוטי על שדה מוקשים, מתנהל קרב של ממש. שם גם נתגלה הגבר של הצבא ה־ מצרי: לא הניח את נשקו, אף שכיתרוהו, השליך הורה רימונים ש־ גורקו לעברו. לבסוף קם מהפירתו כגיבור מערבונים. רובהו מהדק למותניו, ידה, פיסס הוקטל, לידו גוויות שלושה חבריו. סביבו גדמי תיל מתפרעים לצדדים, אורוד הים המלוח מעורב בהריכה המסטיקה של אבקשריפה. מוטי הצופה בו בעין מעורה מאחורי תלולית וקת ה־ קלאצ'ניקוב בלחיו, וסביב סביב מכים הגלים הקטנים בחופיו הסלעיים של שדואן. טירטור הליקופטר. פיסת־ חול לבנונית, כוהלי אבן פריכה".

אלה הם פרקים המספרים על גב־ רים, גם כאשר הגברים הם חיילים צעירים מאד, כמעט נערים הניצבים לפתע מול לוע האש. הם שרויים בחברה גברית „טהורה", האווירה האופפת אותם גברית במודגש, אווי־ רה של ציפיה לקרב, של מלחמה, של הרגע האומץ לנוכח המוות המס־ תתר מאחורי כל שיח וסלע, לשר־ גם גבריות־מחוספסת.

המחבר עושה שימוש נרחב ב־ סלנג חיילי, על גמישותו העצמית המתהווה. ואין ספק כי הדו־שיח הזה, שתכופות אינו מאבד מחיותו העוקצנית־הלגלגנית גם במתח הגדול של הקרב, הלשון העברית־החיילית, היא אחד המרכיבים החשובים של פרקי־הספר. הסלנג שבפי החיילים — גיבורי הרשימות — מועתק כמו מאליו גם ללשונו של המחבר, מש־ תבץ בהרצאת־הדברים שלו ו„מר־ גיש שם כמו בבית": „הלכו בקו אגדות נוראיות על חיילי התותח־ש המשוטטים בעינים מנומנמות תוך כדי הפגזה עם מסטינג מלא בין קרון החד־האוכל לבין הבונקר. חצי־ שנה בקו זה לא כלב. אפשר אחרי חצי שנה כזאת לישון בשקט על פצצה אטומית ועוד לדפוק עליה בבוקר למולי".

ניכר בבירור כי רן אדליסט הוא „בתוך העניינים", שהוא מכיר „מבפ־ נים" את כל המשמש נושא לכתי־ בתו, ששיקע בכתיבה זו את נסיונו הרב ככתב צבאי, המאפשר לו „פי־ צול האישיות": לשמש בעת ובעונה אחת צופה ומשתתף בקרב המתואר, מספר, ואחד הנתונים לתנאי החזית הצבא. מה שיש בספר הוא בראש וראשונה תיאורים של מצבים ופעו־ לה — ורק אחר כך באים ההרהורים המשלימים תמונה, אף אם הללו הר־ הורים קטועים. כלפי חוץ לפחות, הדברים מאד קונקרטיים, עניניים, בולטת מעשיות של חיילים המבצ־ עים את המוטל עליהם, העושים את מלאכתם היטב — אך היכן הביטוי לרגשות, להד הפנימי, לשאלות ה־ תהיות, שספרות אמיתית עוסקת בהן?

על אף כל המפריד והמבדיל בין הקובץ „ציידים" ו„הפרוטוקולים של צעירי ציון", יש שמשותפים להם מוטיבים יסודיים. הציד, הרדיפה, ה־ לחימה והחרדה, חיים בצבת הסכנה, משמשים גם שם גם כאן יסודות, שסביבם נרקם הכל. „1962 — הדבש", הרשימה הפותחת את „ה־ פרוטוקולים של צעירי ציון", מת־ קשרת בכמה וכמה קוי־דמיון ויזו־ צוגים עם „ציידים", הסיפור הפו־ תח את הקובץ באותו שם, הרשימה „המירודף" מזכירה לא במעט את ה־ סיפור „הרדיפה". במקרה הראשון הנושא המשותף הוא ציד באיזור מדברי, ובמקרה השני — מצוד אחר מחבלים ערביים.

כל חודש
הפתעת יופי
LON

MAY-TAL Adv.

בחודש מאי 1972

PEELING CREAM

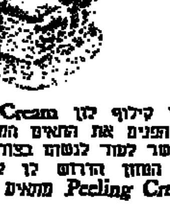

במקום 9.25
במחיר 6.95 ל"י

קרם קילוף לון Peeling Cream מסיר מן הפנים את התאים המתים ועל ידי כך מאפשר לעור לנשום בצורה חופשית ולקבל את המזון הדרוש לו ללא כל הפרעה. Peeling Cream מתאים לכל סוגי העור.

DESERT DEW MOISTURIZING CREAM

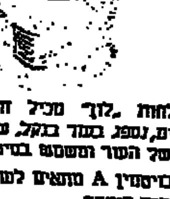

במקום 9.80
במחיר 7.45 ל"י

קרם לחות „לון" מכיל חומרים טבעיים מועשרים, נספג בעור בקלות, שומר על מראהו הצעיר של העור ומשמש בסיס נפלא לאיפור.
עשיר בויטמין A מתאים לעור נורמלי ויבש בכל עונות השנה.

הידעת כי — חברת „לון" היא היחידה בישראל המפעילה בשיטת יועצות יופי הנותנות טיפול וייעוץ יופי בביתך.
תכשירי יופי „לון" — היחידים המיוצרים מחומרים טבעיים ובבסיסם על מי מעיינות זוהר, המכילים מינרלים ויסודות טבעיים המעשירים חומר מזין נפלא לעור.

שרות נוסף ללקוחות "לון": — מעכשיו תוכלי להזמין ביקור נצי־ גת יופי במשך 24 שעות ביממה באמצעות "ידעפון" טל. 252425, ת"א.

הזמיני עוד היום את הפתעת היופי של „לון" אצל יועצת היופי באיזורך או פני אל אחד ממשרדינו לקבלת המוצרים והפניה ליועצת היופי הקרובה אליך.

תל־אביב — רח' נאוה 34, טל. 58171 ירושלים — רח' יפו 33, טל. 228743 חיפה — רח' ירושלים 17, טל. 521283 באר־שבע — קרית ראש העיר רח' העליה 6, טל. 4663

LON
"לון" שומרת על נעוריך!

תושבי חולון
במשרד נסיעות זהיר טורס בע"מ
חולון, ככר ויצמן 4, טלפונים: 844788, 844655

מציע לתושבי חולון
כל שרותי נסיעות ותיירות

טיסות והפלגות לכל רחבי תבל — ללא תוספת מחיר
- שיט אוגוסט בנמלי ים התיכון: פיראוס, נאפולי, מונקו, מונטה קרלו, ברצלונה, ניצה, מלטה ומיסאה.
- שיט סוכות בנמלי ים התיכון: רודוס, ספרד, צרפת, איטליה וקפריסין.
- נסיעות לחו"ל במטוסים ואניות.
- טיולים מאורגנים לאירופה וסקנדינביה.
- טיסות קבוצתיות במחירים מוזלים לאמריקה, לאירופה, לקנדה, לרומניה, ליוהנסבורג, אוסטרליה ולמזרח הרחוק.
- טיולים מיוחדים לאירופה וסקנדינביה לצעירים וסטודנטים.
- טיסות לסטודנטים במחירים מוזלים.
- טיולים בארץ לתיירים באוטובוסים מפוארים.
- הזמנת מקומות לבתי הבראה ופנסיונים.
- הזמנת מקומות לירח דבש לזוגות צעירים.
- טיסות בארקיע.

אין צורך לנסוע לתל־אביב.
כל הסידורים במקום: כולל: סידור הדרכון, תשלום מס נסיעות, סידור ויזות, רשיון נהיגה בין לאומי ורכישת מטבע זר, ללא תוספת מחיר.
הזמן מקום מבעוד זמן — להבטחת נסיעתך.

זהיר טורס בע"מ
חולון, ככר ויצמן 4 טלפונים: 844788, 844655

הופיע הספר
חתונה בצידון
אגדות שהיו...
מאת
אהרון אבן־חן
[ג. שדוני]
סיפורי חייהם ומעלליהם של אבות ההתנחלות — חלוצים ולוחמים, מני הארץ ומושבותיה... רשי־ מות שהן היסטוריה רו־ טטת, צבעונית ומרתקת של ארץ ישראל.
הופיע בהוצאת „מסדה"
להשיגו
בכל בתי־מסחר הספרים

להשכרה בדמ"פ
אולם 94 מ"ר
בת"א, רח' יונה הנביא 42 (פינת אלנבי)
לטלפן: בשעות 13—9 19—16 58530.

בחולון
להשכיר לשנה
דירה בת 2 חדרים
מרוהטת, דו־משפחתי.
להתקשר טל. 848771.

מצלמות ומסרטות
בלי מכס לעולים
פוטו ספורט
בן־יהודה 6, ת"א.

هكذا من الاصل

هكذا من الأصل

בעולמם של סופרים

רומן חדש של מוריאק

פרנסואה מוריאק כבר עבר את גיל השמונים כאשר הרגיש בלבו רצון עז לכתוב רומן. „שגעון ! שגעון" אמר לעצמו. ובכל זאת כתב.

„מאלטוורך" (הוצאת פלמריון) מספר על קשיש בן שמונים הכותב במכתב לצעיר בן עשרים כיצד התחיל את דרכו בעולם. קוראי פרוסט מכירים את האוירה המבהלת של צרפת הספרותית מלפני מלחמת העולם הראשונה, שעה שהנשים בנות החברה הגבוהה התחרו ביניהן בחיזור אחרי סופרים צעירים מבטיחים. וגבור הצעיר של מוריאק, שבור צאו, כמו של מוריאק, מבורדו, מבריק ונהנה מהמצב. אפילו מות אמו אינו משנה את הלך־הרוחות של הצעיר, המבקש מן החיים רק דבר אחד: הנאה מלאה.

פרנסואה מוריאק

אולם אחרי מכתב ראשון זה לא בא שני. הצעיר מגיע למאלטוורך לראות את הזקן פנים אל פנים. הקשיש הבוקסם הופכו ליורשו החוקי. כאילו רצה להגיד מוריאק הזקן: משמיצים את הדור הצעיר, ובכל זאת הריהו דור נפלא, ואני מוסר לידיו את כל אשר לי.

הספר נקרא על שם האחוזה שבה מתגורר היורש. בסך־הכל מכיל הוא שבעים וכמה עמודים.

סיפורו של צייר יהודי

הרומן השלישי של חיים פוטוק נקרא „שמי אשר לב" (הוצאת אלפרד קנופף), וגבורו הוא בחור ישיבה המגלה כשרון לציור. אך כל דמיון למרק שאגאל ודומיו הוא מדומה. עולמו של פוטוק נמצא בברוקלין. גם עלילת הרומן יכולה היתה להוולד רק במוחו של איש־ברוקלין מובהק, המשחק בהיסטוריה כבחומר ויוצר ממנה מצבים בלתי־מציאותיים. פוטוק מציג לנו את אריה לב, אביו של אשר, כיהודי אדוק הפועל במחתרת כדי להוציא יהודים מרוסיה. האם עתידה לבעלת, אפילו לומדת רוסית — אבל הכמהה הורס אותה, בפרט לאחר שהורגים הרוסים את אחיה.

חיים פוטוק

ואילו הילד אף הוא גורם סבל להורים: „שגעונו" לצייר בכל עת ובכל אמצעי על כל דבר מדאיג את האב האדוק, הוא שואל לעצתו של „הרבי". השבח לקדוש ! הרבי מחליט שהכשרון הוא מתנת ההשגחה ומותר לילד ללמוד רישום אצל פסל יהודי שהכיר באמנותו.

בזה לא נגמרנו. כי עולמו של הנער אשר נשבר כשהוא מגלה שציור הוא גם רישום של ערום. במחיאתו הוא מגלה את דיוקנו של ישו ואת סבלו. ואילו האב, שכל חייו הקדיש להצלת יהודים — לבו נשבר כשהוא רואה כיצד מתרחק הבן מיהדותו.

ספרו של אלמוני

דה־גול לא ברח לאנגליה כדי לעמוד בראש המרי הצרפתי — הגנרל ספירס האנגלי הוא ש„חטף" אותו בכח והביאו בכמוס מעבר לתעלת לה־מאנש... „גילוי" זה ושכמותו כלולים בספר „זכרונותיו של בשיאר", שיצא לאור בפאריס בהוצאת „לה טאבל רונד". שם המחבר לא ניתן.

כמה מן האנשים החיים, שנפגעו מן ה„גלויים" שבספר, פנו לבית המשפט ובקשו לאסור את הפצתו. סופר השבועון הצרפתי „ל'אכספרס" רומז, כי ההוגו של המחבר ידועה, וכי הוא שונאי והיק מן הימין הקיצוני.

הרחוב היהודי

מרדכי ריצ'לר, הסופר היהודי־הקנדי, המתגורר בלונדון, אינו יכול להבין מדוע מתעקשים בני דור המהגרים, שהתיישבו ברחוב סנט־ארבן במונטריאל להשאר במקומם ואינם עוברים לגור למקום אחר. הרי לפני שלושים שנה, כאשר היה הרחוב מלא יהודים כרמון, לא חדלו מלהגיד השכם והערב שרק אווילים ושלומיאלים נשארים ברחוב סנט־ארבן. ואמנם, רוב רובם של הבנים הצליחו בחיים והתפזרו לכל עבר. אבל האבות, שהם עכשיו סבים וסבתות, אינם זזים מן החנות הקטנה ומן הספריה היהודית, וקוראים בהתמדה את העתון היהודי המקומי שבו מופיעות כל מודעות־האבל של הקהילה.

מרדכי ריצ'לר

על זכרונות אלה מבוסס ספרו האחרון של מרדכי ריצ'לר, „הרחוב" (הוצאת וידנפלד את ניקולסון). ריצ'לר בילה ברחוב סנט־ארבן עשר משנות הנעורים שלו. אחר־כך למד באוניברסיטה, שרת בצבא, היה בארץ־ישראל, והתערה באנגליה. לאחר עשרים שנות גלות חזר לעיר ולא הכיר את הרחוב שלו. רוב תושביו היו יוונים. בית־הכנסת הפך ל„מרכז תרבותי על־שם ברונפמן".

ב„הרחוב" מספר ריצ'לר על התקופה שהמהגרים דברו במין תערובת של אידיש, צרפתית ואנגלית; על סבתו החולה, הצמודה למטתה; על פליט מרינה שגר בבית הוריו; ועל צייר שכתב ספורים, שהכל לעגו לו ושנסע לבסוף להוליווד. לכמעשה, היו אנשי רחוב סנט־ארבן חיי גטו, שעוצבו על פי זכרונותיהם בעיירות הפולניות והרוסיות. וכשבהות התפללו לשלום המלך הבריטי ומושלו הגולה בקנדה.

סודו של נבוקוב

הקורא הרגיל סבור, בודאי, ש„לוליטה" לוולדימיר נבוקוב הוא „כמעט" פורנוגרפיה. לא כן פרופ' אלפרד אפל. במהדורה המדעית של „לוליטה" (הוצאת וידנפלד את ניקולסון) מגלה פרופ' אפל את מקורותיו הלשוניים והספרותיים של הרומנים הרוסי, שהיה כפלא בתולדות הספרות: אדם שהחל לכתוב רוסית, שעדיין כותב רוסית, אך הנוסח הצרפתי והאנגלי של ספריו הוא כיצירה ספרותית מקורית באותן השפות. ויחד עם זאת, נשארת כתיבתו של נבוקוב כתיבה של מהגר, ואינה מובנת עד תומה, אלא למי שמכיר את נפש המהגר.

ולאדימיר נאבוקוב

פרופ' אפל טוען, כי הקורא הסבור ש„לוליטה" הוא ספר „מלוכלך", משום שאינו יודע מהו שח. נבוקוב בונה את ספרו מגורמים שונים, מסיפוליה הרומאי מחבר האלגיות, ועד הנס אנדרסן בספר האגדות ועד ג'יימס ג'ויס ובקט בימינו.

נבוקוב אינו מתבב במבקרים ומפרשים למיניהם, והוא לועג להם. ב„מילונים" שהוא מוסיף בסוף ספריו, מסביר הוא, בשמו של מבקר דמיוני, באירוניה דקה, קצת מן הלהטוטים שהסופר נבוקוב מכניס בספוריו. פרופ' אפל אינו מתכוון כלל להיות אירוני. הוא רוצה להוכיח למבקרים המקצועיים שהם טועים ביחס לנבוקוב, וכי נבוקוב הוא אחד מעמודי התווך של הספרות בזמננו.

לתושבי גוש דן והמרכז

מחזור 4/72 של
יועצי/ות בטוח־חיים
באמצעות
מחשב אלקטרוני
יפתח ביום 16/5 1972

לאנשים המתאימים
מובטחת הכנסה גבוהה

המתקבלים לקורס
יהיו פטורים מכל תשלום

מועמדים בעלי השכלה תיכונית לפחות
בגילאים 25—45 יפנו בציון פרטים
אישיים ל־ת. ד. 36377 תל־אביב.

מספר המקומות מוגבל • סודיות מובטחת

שלום שטרו
שלשה שירים*

טיול ראשון

בין קירות־הסלע נגר
ומסנור הנהר.

בקתה ורפת. גדר שפוף.
אבן קופאה
בלבושה הסתיו.

מדשאה בציצים זהבים רקומה
פרושה לרגליו בפסיעה הדמומה.

היום הלוהט הגדול
צועד על זהבו של החול.

האבן העשב. הבית. היער.
ובין המהבים מעין מיכיו יער.

וזלזל נפשו כלאה תשוקה.
בגיל השירה
הדממה זקוקה.

אחרי העצים הדלוקים
רוטטים באור־פז הורית.
שביל ששוליו ירקים
מוליך אלי צמק פתוח.

ליל סערה

ברק לגרון מתבהק
ואת שק העבים מבתק.

הגשם יורד ומסביל
את שדה החטה המשביל.

רוח פרוע ינוע ביער.
ויליל כמו אלף בני־כלב
מתוך עמק קרקע בסלע.

בקהות לגד דרך החול
מתנסרות בחוד של ברק,
אילן שהפך, גדיון שפרק;
בראשו של הר מבהיק להב כחל.

אבן מתגלגלת בזהקה
אל התהום הלילית הפסקה.

ר' שמואל ממלמל אל אב־הרחמים:
אתה הרוכב בשמי הערבה,
גלגל רחמיך על בנים ואבוה,
שלבם כם מלא פחדים ואימים.

סתיו

דרך סתוית דוממה ועוממת
מזכירה לזלזל העצבות המכרסמת
של ימי האלול בצירה.
המלאים יראת־שמים, חרדה
ומורא.

הגיל והצליל של היצר חליפים.
פלגים ועמקים
בצללים של הוגה אפופים.

דמומה וחמומה מודכבת בלב
הדממה העלומה.

זהר זהב וזרב־גן
קורן מכל אבן.
המדשאה מנחת
כקרקפת. צהבה־מגלחת.

ביער הגלה מלחשה.
הרגל בשבילי השלה
אל מקום המנוחה מגששת.

עת־סתו. עץ־מחט כחלחל
מצביע בחוד צנפיו הדקיק
אל על,
אל חלל־הרקיע.

*) מתוך הפואמה „הבית הלבן בהרים", העומדת להופיע בקרוב בתרגום העברי של שמשון מלצר.

מחשב אלקטרוני
C.F.U.
ושאלוני ימצאו את:
1-בן/ת זוג האידיאלי
2-מקצוע האידיאלי
3-ניתוח אופייך
פרטים: C.F.U. ת"ד 6230 ת"א
צרף מעטפה מבוילה לתשובה.

יותר מדי פיקאסו, פחות מדי סלקציה

— מאת רחל אנגל —

מה עוד אפשר לומר על פיקאסו, ולא נאמר? דומה שאין עוד צורך לשכנע היום איש — אפילו לא אנשי תל־אביב — בגאוניותו של פיקאסו, בחד־פעמיותו, בהשפעה העצומה שלו על האמנות המודרנית לזרמיה.

ייתכן שהוא חד־פעמי גם בזאת: בצד שפע היצירות החשובות שיצר, אשר את היקף כוח־השראתן אפשר יהיה לכוד במלואו אולי רק בדורות הבאים, יצא מתחת ידיו גם שפע לא־קטן של... איך לומר: יצירות־משנה, מוצרי־לוואי שאינן בגדר יצירות שלמות — אף בעיניו שלו, אלא שלא העז להשמיד או לגנוז אותן. כידוע, מעולם לא זרק שום דבר — אף לא את הציור המקרי ביותר שבביעה ידיו. „כיוון שאני אנטי־רציונאלי" — אמר פעם — „ההלכתי, כי אין בידי הרשות לשים את עצמי שופט ליצירתי. העתיד הוא שיפסוק, דברו, ישמור את הטוב בעיניו; לא עלי לעשות את הבחירה".

פיקאסו — ראש פר

בצוויך בעיקרון שכזה מוסיף אותו הרגש בלתי־נלאה של יצרים ושל מרץ־יצירה גם בשנותיו ההעצעים לבד לא את העולם ביצירות, וב„יצירות" משנה שלא ייספרו כרוב.

תכונה „בלתי־רציונאלית" (או, ב' לכונה, „אנטי־רציונאלית") זו של פיקאסו — יחסו האנטי־סלקטיבי אל יצירתו שלו, מתוך יראה שכמו בקדושה, כמתוך כבין אבובה הכלה — מחייבת כמובן את עורכי־התערוכות בזהירות כפולה ומכופלת, משולה עליהם אחריות כפולה ומכופלת בבחירת המוצגים. ואם ביצירותיו בתחומי הציור, הפיסול, הקרמיקה (ועוד וכו') כך — ביצירותיו הגרפיות לא כל שכן. כי הגרפיקה, בכלל הטכניקות האפליות שלה — שפיקאסו לא פסח אף על אחת מהן — יותר בכל ההוה אחר על האצבע הפלסטית, „מומחה" ביטויים, ואבהידים, והכיווצה־ללציגת לבצן־הרגע — כלומר טיוטה לציונה.

בתערוכה שאחיים יצירות גרפיות של פיקאסו, „שאחוצה בבבגרת הגיגות ימי תולדות התכיכים של הר' אבו, ולציון ביציאת שנה לתשובה בגיזו הדר של המוזיאון", בגלים שארגנה הבנה מפליאה דווקא ליעקוב האנטי־רציאונאלי האילי לא

במוזיאונים ובגלריות

יכלו להשיג די יצירות טובות, ולא אבו לוותר, מצד שני, על הרושם היפה שעושה המספר 200.

אנשים מתל־אביב, ואולי גם ממקומות אחרים בארץ, שיבואו לראות את התערוכה (בבנין החדש, אולם 3), יעסרכו איפוא לעשות את מלאכת ה„עריכה", הברירה והניפוי, בעצמם, כדי להיווכח בגדולתו, באמנותו של פיקאסו („הוכחות האמן", קלסה אוני לתמהותה, בסיור מודרך בתערוכה, מפי נערה טובת כוונות ובעלת קול, שביקשה כך לתרגם־להסביר את ה־EPREUVE D'ARTISTE לקבוצת שומעיה המודרכים. מיסכנים; צורה רבה אירנה צפויה להם גם ממקור זה). אבל אין ספק: רבגוניות יצירתו — בטכניקות (ושילובי־טכניקות, והאמצאות־טכניקות), בנושאים, בתפישות, באורח־האור, ברעיונות, בהרגשה, באקצנטים — מומחשת היטב גם בתערוכה זאת. יש כאן יצירות תחריט, תחריט יבש, תצריב, אקוואטינטה, ליטוגרפיה, חיתוך לינול, ומה לא. יש כאן יצירות של דמויות, של עירום, של אינטריר, של ראשי דיוקן, של סצינות הקירקס והקורידה, של דון קישוט וסנשו פנצה, של אם וילדיה, של נגנים בחלורים, של חיות, של ראש פאון, ושל יונת השלום המפורסמת שלו. יש כאן יצירות שיצר בתקופות שונות (בלא שיהיו דווקא נציגים אופייניים, מייצגי תקופתן), מ־1926 ועד 1968. יש כאן „תמורי" עשיר של אחד הנושאים המעניינים ביותר, החוזר וכופיע בניסוחים אין־קץ במרוצת תקופות יצירותיו השונות של פיקאסו — האמן והמודל, או האמן באטליה, או השמות למיניהם שקרא לעיצובי־נושא אלה. בתחריט הקטנטן 174, למשל (לעתים קרובות, כמו כאן, אין שמות לדפים), או בתחריט הנקרא „צייר בעבודתו", או באקואטינטה 200, או בתחריט 183.

ומי שיחליט להתעלם מתופעות לוואי בלתי בהוצאות לתערוכה, המוצגים 150 („הגוש האהובה"), („פנים הדרי"), 149 („שתי נשים") 151, 152 (שניהם „באטליה"), מיהן, ויצטמצם בראיית הדפים יפים מאד של ליטוגרפיה „פרנאיר" (20), למשל, של הדפס „דיות ויתהי" (69), של „עירום שכב" (36), של התחריט הקטן („דמויות ועירום"), של „האם ילדים" (66) ודומיהן, יעשה לעצמו תערוכה קטנה יותר, גם מהנה יותר.

אגב, מדוע אין הקטלוג מציין אילו הם 45 הדפים שצורפו לתערוכה מתוך אוסף המוזיאון ואילו מבין 165 המושאלים באים מדניאל־אנרי כהנוילר, ואילו מגלריה לואי לייריס?

קומפוזיציות של נופים ופרחים

תערוכה קטנה וסימפאטית היום עשרים וחמישה ציורי השמן והאקריליק של פנינה ורבין, בגלריה 119. ניכרת בהם רגישות בה לצבע, ניכר האירגון, הכי המגובש, יש שיווי משקל בתנועות — אף על פי שאין „פ... מות" כל כך; תכנן מגלה טאמיקה, ועצבנות, והיום פנים. הצבעים ועיצוב הצורות מעי... עם זאת, על אויה תום.

„כיפה ושיח" על רקע אדום היא תמונת פרחים שראשיהם גדולים, עגולים ופניהם אליך — כמו פורטרטים של בני אדם.

ייתכן שהציירת השתחררה זה רוב מאורח־ציור קרוב־יותר לליסטי־המפורם, הנשען על קווים שומים — שרידים מהם עוד אפשר למצוא בציורים כגון „המקצ אחות־דמות", או „קומפוזיציה חים 2".

נטייתה היום, מכל מקום, אל צורות השטחים הגדולים, ההורמים, אל הצבעוניות שהיא בת־משפחה של הפוב. ראה את ציור ה„כניסה לקריית הציר" המשלב צירופי־צבע נועזים, „מגים", של תכלת וסגול ומיני ירוק ועוד, ויוצא בכבוד מן ההרפתקה.

פנינה ורבין — נוף צרפתי (אקריל)

מרדכי מורה מציג עולם של מיטוס אכזרי

— מאת נעמי בנצור —

התערוכה של מרדכי מורה בגלריה „ספריאה" בירושלים, הכוללת תרשימים, דיו ושמן, תחריטים והדפסים, בנויה עולם יצרי, מיתי, שכל שולט בו מיתוס אכזרי.

יש הרבה מהיסודות הסוריאליסטיים המאפיינים סיפורי־עם בסיפוריו המצוירים של מורה, שהם בעלי אופי סכלי ואיבר מאד: מאבק בין כוחות טובים ורעים, דמויות בלתי־מציאותיות כמלאכי־חבלה, שטנים, שדים, כושפים ושדים ונחשים כבין יפהפיות בשבויה, מהולות של שדים, נגשים אכזריים. אלא שבניגוד לסיפורי העם הקלאסיים, מוסר ההשכל כאן הוא שלילי, ניתן על דרך הטראגדיה ובבבא הוסר אמונה בסדרי עולם, שבו „כל דאלים גבר".

לעתים הופכים סיפוריו של מורה לכעין „משלי שועלים" שבהם החיות הן הנפכות הכולות. הדימויים בחיות כבדים מקנת לסיפור־בדרך הצייר אופי אנתרפואלי, כענבר לגבולות של זמן ומקום.

יש בציוריו של מורה ציורים אותנטי לב בין היכולת הסביבה הכבצלה, הכתבאות בעיקר בתחריטים, ובין הפאנטסיקה הפולקלורית העשירה, שיסודותיה בעולם קסמי, אולי גם ילדותי. לעתים נראים התחריטים שלו כציור־כולם קדושים שנתבע בעשית התחריכה היה כה כדי להחזיר את יוצריהם מן הדמם הראשוני שלהם. היסוד הקסמי בתבבא אצל מורה גם בשפע הבלתי־מבוקר של פרטים שהוא מגלה בתוך לקיקה. הם קדים הם התולכיים ואם זאת צנים. לעתים הוא מגיע לדקויות, לרמזים־כמעט, כהוצאת כליעתו המוחלטת במדיום.

לסיפוריו של מורה, כפי שהוא מבטא בציוריו, תוקפות מבלתם. הוא מקנה להיות הבהות סלא כדרך הכבע, כצרוף גופאתים עם ראשי הלה, בערבוב את התהומים לבין יבשה, צפים, צומח וחזום. ביצירה כגון „החזיר הנדודי" הוא מעלה דמות צלובה, משוכלה רגלים, בעלת זקן עבות, המעופפת בצורת אופן מעל אבס שבו סירות הפוכות והרבה סברים: עצים, בני־אדם, איל ענק בעל קרנים מפוארות.

ב„חג הגולגולת", אחת התמונות המצטיינות בתערוכה, הוא מציג קרנבל רב־משתתפים שבו לוקחים חלק מיני יצורי־כלאים, ספקאדם ספקשד, ליצנים, נכים ערומות, כלבים שעצמם צומחים מהם, חלקי גוף קלועים, אופנים הנעים מעצמם.

בסידרה אחרת, חיות ועופות צלרבים, יעצם הדים לפולחנים קדמוניים אכזריים, אך ודאי גם תגובה על אכזריות בשם הדת, או בשם אידיאולוגיות שונות, בעולמנו. בציוריו אלה מתגלה מורה כאדם הדר בתקופתו ומגיב, בדרכו שלו, שיש בה הרבה מן הכבירות, על האכזריות והעוולות שבעולם זה.

תערוכת מאיר פנסי בגלריה הקטנה

מאיר פנסי הוא צייר בן 24, יליד תל־אביב. בתערוכתו בגלריה הקטנה, שהיא תערוכתו היחיד הראשונה שלו, הוא מבטא עיקר של דימויים וכמלים כפי שהוא מקובל כיום באמנות הבינלאומית, הנציבה בארה"ב ובאירופה.

פנסי משתמש בסמלים מוכרים ודוחים לבדי של אמנות הפופ — חיצים, אותיות, לאטיניה, נוסחאות מתמטיות, שרבוטים וכתביה. החיצים, שבדרך כלל אמורים ליצור בהם, לכוון את הצופה לנקודת־מוקד רצויה, אינם מובילים בציוריו לשום מקום. הם תלויים בחלל, וכדוגמת אלמנטים אחרים בציורים, אינם משלבים בהבעת נטע זר הספר הצדקה.

בדרך כלל בנויות יצירותיו ממספר משטחים המתוחמים על־ידי קווים ישרים משורטטים. קיים חוסר שיווי משקל מכוון בין המשטחים הללו, חלקם ריקים כמעט וחלקם עמוסים. בחלק מן הציורים מצוי מוקד צבעוני עשיר ומעניין, המצביע על היכולת הקולוריסטית של האמן. הישגיו האפשריים כאשר הוא בדרך ביטוי אישית.

תערוכת ציורי ילדים ערביים מכפר רפא

במרחק ששה קילומטרים מצוי כפר ערבי נידח בשם כפר רפא, אם כי כפר זה נמצא בתחומי מדינת ישראל זה 25 שנים רק לאחרונה נסלל אליו כביש.

הבדידות וה„מוזרות" של ילדי בית הספר שבכפר הופרה לאחרונה, שאומץ על־ידי המרכז לתרבות העמים בירושלים. לפני ילדי הכפר נפתחו אופקים חדשים. לצד קורסים עם שונים והרבויותיהם, מקבלים הילדים גם חוג לציור, הבנה אל בידי מורה מן המרכז, מר אברהם מויאל.

תערוכת הציורים של ילדים אלה המוצגת במרכז תרבות העמים, יש בה ענין מיוחד, בעיקר משום שילדים אלה לא ידעו ציור מהו לפני חודשיים.

בציורים המוצגים מגלים הילדים הערביים, כמצופה, נטיה חזקה לסימטראליות ולצבעוניות. הצבע הכחול הוא השולט ביצירות, שלרוב ציורי נוף, בבעיריים. הנופים הללו עשירים בצמחיה, לרוב דליים, בעלי אופי אורנמנטאלי בולט. אם לשפוט על פי הציורים לשבח הרי שהמורה מטפח את הנטיה הטבעית של הילדים ואינו כופה עליהם, לפתוח בשלב המוקדם, התמודדות עם בעיות הדורשות מידע של כושר הפשטה, כבציורו של פרח פקטיבה, ונפח, אור וצל.

הוצאות ספרים בישראל

הוצאת ספרית פועלים
שבוע הספר העברי-בהנחה של
25% - 40%
מבחר גדול בכל התחומים
ניהם —
יו של דוד שחר:

ותו של האלוהים הקטן

ך זה נכללים חמישה עשר סיפורים, מסודרים על זמן כתיבתם. סיפורי האדם הניצב בתוך של חייו בתיו ומלחמותיו ואלהיו ומותו. גם בתוך הכולת ארצות והזמון, ועם תהייתו על פשר הסבל, הוא במציאות שבשתקפה מעל ומעבר לה, הוא חוזה צוצים מכה שהוא כוחס מבעד לפרטי חייו חמגו שלים צירו.

פמו של האפיפיור

זה נכללים עשרת הסיפורים: שפמו של האפיפ־ אשת בעלת־האוב, פיניק מבקש את ידה של זה סימון, הזקן ובתו, קיסר, מגיד־העתידות, את, היום ההוא, על חייו ועל מותו של אביו, ד ראשון, בין קוטבי הגוף והנפש, מתוך חזוות־ ם וכול אימת המוות, כעלים הסיפורים את דמות ב בן־זוכנו.

ך סידרת הרומאנים „מגילות ירושלים" יעו:

כל הכלים השבורים
מסע לאור כשדים

ג מיוחד במינו באמנות הסיפור. אווירת ירושלים את את העלילה ורוחה כפעמת בדמויות כולן, ועם יש בסדרת ספרים זו יסוד שהוא מעבר לזמן קם, הוא מסימני ההיכר של יצירה הבגלמה עולם לה.

צר הבליטי בסידרת „מגילות ירושלים" בהכנה.
כנה:

ל שירי י. בת־מרים
רס ישראל תשל"ב
מורה חדשה ומורחבת
יש קטלוג מפורט של ספרית פועלים

ב־5 ימים נמכרו 3,300 עותקים של הספר עליו אמר:

אלכסנדר סולז'ניצין:
זהו מפעל חיי החשוב ביותר

520 עמודים בכריכה בהדורת — 20.— ל"י
עד 15 במאי
מחיר מוזל -.16 ל"י
הוצאת עם עובד

לקראת חג שבוע הספר העברי
תשל"ב

הופיע
שישה מספרים
ט"ז סיפורים

מטעם משרד החינוך והתרבות והתאחדות הוצאות ספרים בישראל — הוצאת „יחדיו" זהו ספר שלישי בסדרת אנתולוגיות המופי־עות מדי שנה לקראת „חג שבוע הספר העברי". בקובץ השנה סיפורים נבחרים מיצירותיהם של:

אהרן אפלפלד · עמוס עוז
א. ב. יהושע · יהודה עמיחי
עמליה כהנא־כרמון · דוד שחר

ערך והקדים מבואות לכל סיפור
הלל ברזל

בספר 364 עמודים ומחירו במשך שבוע הספר העברי:
3.90 ל"י

פנה מיד אל דוכני המכירה בשוקי־הספרים המרכזיים או אל חנויות הספרים
לאחר „שבוע הספר העברי" יימכר הספר במחיר 6.50 ל"י

הוצאת ספרים „ש. זק ושות'"
רח' המלך ג'ורג' 2, טלפון 227819 ירושלים

ספר חדש!
חזקת הבתים

מאת: ד"ר א. ארזי

מכיל ארבעים ושמונה שעורים של **חזקת הבתים**, כל שיעור כולל ניתוח הסוגיה ומבניה בצירוף השוואה עם מקורות ההלכה, וכן **השוואה של המשפט התלמודי עם המשפט הרומי.**
המחבר מסביר את חילוקי הדעות של חכמינו לא רק מבחינה הגיונית ומשפטית, אלא אף מבחינת הרקע החברתי, המדיני והמוסרי של התקופה, והוא מגלה עקביות בהשקפותיהם של חז"ל בהלכה ובאגדה. הספר מגיש למעיין סוגיות קשות בדרך פשוטה ובלשון המובנת לכול.

למכירה בכל בתי־מסחר לספרים בארץ

כתב עת מכני
"קרור־חימום־מיזוג אויר"
הופיע
גליון „חורף" 1972
מעונינים במנוי שנתי ישלחו התלוש רצ"ב אל:
כבוד
ערכת „קרור, חימום, מזוג אויר"
ד. 11152 ת"א, 110-61
נא לרשום אותי כמנוי שנתי.
מס' עותקים ....
שם ....
כתובת ....
וסה בזה סך —.20 ל"י בהמחאה/מזומן.

ספר נדיר ברמתו הספרותית
ב מכר בכל הארצות
100 שנים של בדידות"
את גבריאל גארסיה מארקס
תוך העתונות:
„...הספר הזה הוא כל כך מיוחד עד שהוא
קשה לגמרי אוניברסלי"
„...והעונג הזה מתמשך הולך גם עם תום הקריאה..."
(רות אלמוג, "הארץ" 21.4.72)
הופיע ב"ספריה לעם"
36 עמ' בכריכה קשה —.7 ל"י
הוצאת עם עובד רח' מזא"ה 22 ת"א

למתכוננים לבחינות בגרות ובחינות מיון במכניון ובאוניברסיטה
וכן לתלמידי כיתות י'
יצא ספר עזר: גיאומטריה (חלק ג') של
נירה הפיבה.
המפיץ: „סיפרי" בזלת בנימין 30 ת"א טלפון: 56160
לשם קבלת פרטים לפנות לת.ד. 17020 תל־אביב.

הוצאת „אחיעבר" ירושלים
רח' ההסתדרות 22, טלפון 225740
הופיע
עברית של יום יום
תרגילי לשון
מאת אורה לנג
ספר עזר לעולה באולפן ובבית
להשיג בהוצאה ובבתי מסחר הספרים בארץ

הוצאת ספרים "קרית־ספר" בע"מ
ירושלים, ארלוזורוב 15, טל' 68000, 521141, ת.ד. 378

מלון עברי לכל בית!
המלונים ללשון העברית
מאת
אברהם אבן־שושן
בהשתתפות חבר אנשי־מדע

המלון החדש
בשבעה כרכים, בתבנית 28×22

- אוצר שלם של הלשון העברית הספרותית, המדעית והמדברת
- ניבים וצרופים עבריים וארמיים
- מונחים בינלאומיים ומקצועיים
- ראשי־תבות וקצורים
- אטימולוגיה לכל ערך וציון תקופתו הספרותית
- שפע מובאות לכל ערך מכל רבדי הספרות העברית העתיקה והחדשה
- מספרים שמושיים רבים
- ילקוט שמות פרטיים
- אוצר השרשים וגזרותיהם
- תקציר הדקדוק והתחביר העברי
- נטיות שמות ופעלים
- נקוד מלא של כל הטקסט
- 3380 עמודים כפולי־טורים
- 2000 צירים ואיורים

המחיר 195 לירות, בחו"ל 49 דולר

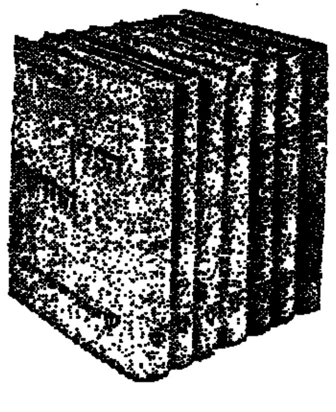

המלון החדש
בשלושה כרכים, בתבנית 26×22

- מהדורה מצלמת של "המלון החדש" בן שבעת הכרכים – ללא קצור וללא כל השמטה
- 1600 עמודים תלת־טוריים

המחיר 98 לירות, בחו"ל 24 דולר

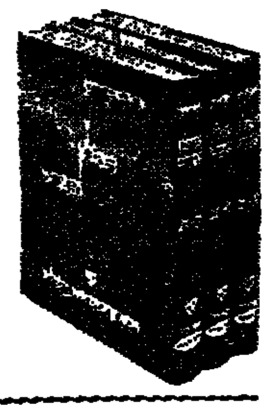

- אוצר שלם ומעדכן של הלשון העברית
- ניבים וצרופים עבריים וארמיים
- מונחים בינלאומיים
- ראשי־תבות וקצורים
- מוספים שמושיים
- רכוז מרבי של החומר
- 820 עמודים תלת־טוריים

בכרך אחד בתבנית 28×22

המלון השנה לכל נפש

המחיר 52 לירות, בחו"ל 12 דולר

הוצאת מסדה בע"מ
רמת־גן, ז'בוטינסקי 21 טל. 734202-3

נצל גם אתה את
חג שבוע הספר העברי
2.5.72 - 9.5.72
הנחות של 40%
25%

מבחר מגוון של ספרים בנושאים שונים
שבוע הספר העברי בסניפי מסדה בארץ בכל חנויות הספרים ובדוכנים המיוחדים ברחבי הארץ.
קטלוג מיוחד ישלח לכל דורש.

אוניברסיטת תל־אביב
הפקולטה ללמודי המשך ברפואה · המרכז הרפואי עירוני־ממשלתי תל־אביב—יפו
ההסתדרות הרפואית בישראל
איגוד הרנטגנולוגים

השעור השנתי ע"ש ל. ג. ריגלר
תשל"ב
יתקיים ביום א', 30 באפריל 1972, בשעה 20.00, באולם ההרצאות של בי"ח ע"ש איכילוב, תל־אביב.
ש. שור — דברי פתיחה
ELIAS G. THEROS, M.D.
Armed Forces Institute of Pathology, Washington, D.C.
FUNDAMENTAL PATTERNS IN THE ROENTGEN ANALYSIS OF BONE LESIONS — A ROENTGENOLOGIC-PATHOLOGIC CORRELATED STUDY
ביום ב', 1.5.72, יתקיים יום עיון, החל מ־8.30 בבוקר, באולם ההרצאות, בי"ח ע"ש איכילוב.

הטכניון-מכון טכנולוגי לישראל
טקס הענקת תארים אקדמיים
למוסמכי מחזור מ"ג
יתקיים בל"ג בעומר תשל"ב, 2 במאי 1972, בשעה 17.00 ברחבת שרמן, בקרית הטכניון.
אורח הכבוד:
מר שמעון פרס, שר התחבורה והתקשורת.

אוניברסיטה בר־אילן
המזכירות האקדמית מודיעה
תלמידים אשר סיימו לימודיהם לקראת התואר הראשון או תעודת־הוראה, וטרם קיבלו הודעה על השתתפותם בטקס חלוקת התארים תשל"ב, מתבקשים לפנות **מיד בכתב** למשרד הרשם, המזכירות האקדמית, אוניברסיטה בר־אילן, רמת־גן.

אוניברסיטת חיפה
הצבור מוזמן להרצאת אורח של
פרופ' ג'ורג' לה־רידר
מנהל האגף למטבעות ומדליונים שליד ביה"ס ללימודים גבוהים בפריז
על הנושא:
המטבעה של עכו בימי אלכסנדר הגדול ויורשיו
ההרצאה, בשפה הצרפתית, תתקיים ביום שלישי, י"ח באייר (2.5.72) בשעה 20.00, בחדר 163.

למכירה בהזדמנות
פורד קפרי 1970
2000CC, ששה צילינדרים
במצב מצויין
להתקשר 267171 ת"א
קילומטרים 36,000
מחיר 30,000 ל"י

דרוש פריזר
להקפאה עמוקה
בגודל בינוני
במצב טוב
נא לפנות בשעות היום
טלפון 531601 חיפה

קבלן משנה
לסריגה עגולה על ז'אקרדים עובי "18
המתמחה בבד דיולן
לופט גם הלאנקה סטרץ'
מציע שרותיו במחירים נוחים מאד.
טלפון 791787

בעוד 4 ימים | בל"ג בעומר 2.5.1972 | יתחיל- | חג שבוע הספר העברי | אלפי ספרים ימכרו בהנחות של **40% ו־25%** | בשווקים המרכזיים ובחנויות הספרים

مكنز من الاصل

هكذا من الأصل

בידור

לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע ...

תיאטרוני ישראל

התיאטרון הלאומי הבימה

סטמפניו
תל־אביב האולם הגדול
יום ב' 1.5 ב־8.30
יום ג' 2.5 ב־8.30
יום ד' 3.5 ב־8.30
יום ה' 4.5 ב־8.30

הצוענים של יפו
התיאטרון ירושלים
מוצ"ש 29.4 ב־8.30
יום א' 30.4 דימונה
תל־אביב האולם הגדול
מוצ"ש 6.5 ב־8.30

ליל העצמאות של מר ישראל שפי
תל־אביב האולם הקטן
מוצ"ש 29.4 ב־7.15־9.15
יום א' 30.4 ב־8.45

הבית
תל־אביב האולם הקטן
יום ב' 1.5 ב־8.30
יום ג' 2.5 ב־8.30
יום ד' 3.5 ב־8.30

התיאטרון הקאמרי

בשיתוף עם תיאטרון חיפה הצגה בכורה
השבוי בקומה ה־14
קומדיה מאת ניל סיימון
מוצ"ש 29.4 תל־אביב
יום א' 30.4 תל־אביב
יום ב' 1.5 תל־אביב
יום ג' 2.5 תל־אביב

הסוחר מונציה
מאת וויליאם שקספיר
יום ה' 4.5 תל־אביב
מוצ"ש 6.5 תל־אביב

הן לא תקחהו עמך
קומדיה
מוצ"ש 29.4 חיפה
יום א' 30.4 חיפה
יום ב' 1.5 חיפה
יום ג' 2.5 חיפה
יום ב' 8.5 תל־אביב

החשבון
יום ב' 1.5 צוותא ב־9.00

התיאטרון העירוני חיפה

הצגת תיאטרון הקאמרי
הן לא תקחהו עמך
מוצ"ש 29.4 חיפה
יום א' 30.4 חיפה
יום ב' 1.5 חיפה
יום ג' 2.5 חיפה

חפץ
"מחזה מעולה, משחק מצויין" ח. גליקשטיין "קול ישראל"
3 הצגות בצוותא ת"א
מוצ"ש 29.4 ב־8.00
יום ה' 4.5 ב־9.00
יום א' 7.5 ב־9.00

המושבה שלנו
2 הצגות בתל־אביב
יום ג' 16.5 הה' הקאמרי
יום ד' 17.5 הה' הקאמרי

הימים הבאים
הערב 28.4 החורש
מפעל אמנות לעם
יום ב' 1.5 עין יהב
יום ג' 2.5 עין גדי

פרסום בבקון

התיאטרון הלאומי הבימה

ליל העצמאות של מר ישראל שפי

תל־אביב האולם הקטן
מוצאי־שבת 29.4 — 2 הצגות ב־7.15—9.15
יום א' 30.4 ב־8.45

תיאטרון גיורא גודיק מציג

תיקי דיין
בהצגת יחיד
בהשתתפות להקת הפלטינה
באר־שבע "גילת" הערב 28.4 ב־9.00
חיפה "שביט" מוצ"ש 29.4 ב־9.00
תל־אביב "בית ארלוזורוב" (אהל) יום ב' 1.5 ב־8.30
רחובות בית העם יום ג' 2.5 ב־8.30
נהריה "הוד" יום ד' 3.5 ב־8.30

מר סליק
מסע דמיוני במערכה אחת ושלושה זמנים
עין המפרץ "אולם התרבות" הערב 28.4
ירושלים "החאן" מוצ"ש 29.4 ב־8.30
מצובה "אולם התרבות" יום א' 30.4 ב־9.00
קבוץ נען "אולם התרבות" יום ב' 1.5 ב־9.00
מועצה אזורית אשכול יום ד' 3.5

במזל דגים
קומדיה מוסיקלית
חיפה "שביט" הערב 28.4 ב־9.00
ב"ים "בית העם" מוצ"ש 29.4 ב־8.30
תל־אביב "בית ארלוזורוב" (אהל) יום ג' 2.5 ב־8.30
גבעת אולגה "גלי" יום ד' 3.5 ב־8.30
מפעל אמנות לעם
יבניאל "מקהל" יום ה' 4.5 ב־8.30

פרסום בבקון

תיאטרון גיורא גודיק מציג

תיקי דיין
בהצגת יחיד
בהשתתפות להקת הפלטינה
עם אהרל'ה קטנבקי והזמן קנבמן
באר־שבע "גילת" הערב 28.4 ב־9.00
חיפה "שביט" מוצ"ש 29.4 ב־9.00
ת"א "בית ארלוזורוב" (אהל) יום ב' 1.5 ב־8.30
רחובות "בית העם" יום ג' 2.5 ב־8.30
נהריה "הוד" יום ד' 3.5 ב־8.30

התיאטרון הקטן מציג:
דליה פרידלנד (הבימה) **זאב רווה** (הקאמרי)

בוטיק השקלים

כתב ובייים: יואל זילברג

קרית ביאליק סביון יום ו' 28.4 ב־9.00
ת"א בית המורה, מוצ"ש 29.4 7.30—9.30
ת"א "בית ארלוזורוב" יום א' 30.4 ב־8.30
אילת אילת יום ב' 1.5 ב־7.00—9.30
תל־אביב בית ארלוזורוב יום ד' 3.5 ב־8.30
ראשון לציון תפארת יום ה' 4.5 ב־8.30
גבעתיים הדר יום ו' 5.5 ב־9.00
ירושלים מיטשל מוצ"ש 6.5 ב־9.00
תל־אביב בית ארלוזורוב יום א' 7.5 ב־8.30
תל־אביב בית ארלוזורוב יום ב' 8.5 ב־8.30

כרטיסים: ת"א — "לאן", "רוקוקו" וביתר המשרדים. ירושלים — "כהנא", "לאן הצרכי" חיפה ראשית "לאן" טל. 231655

מפיק: יצחק בן־ניסים (זיטו), טל. 244644

מועדון הסטודנטים "בר־ברים"
ביום שישי 28.4.72
ערב ריקודים לסטודנטים עם
חמישית המטרונוס
בתוכנית האמנותית
מירי אלוני
בלווי הגיטריסט
יגאל חרד
הכניסה אך ורק עם הצגת תעודת סטודנט
מועדון "בר־ברים"
רח' בן אביגדור 28
סמטא מרח' המסגר 64 תל־אביב

התיאטרון ירושלים
תיאטרון הבימה
הצוענים של יפו
מוצ"ש 29.4 ב־8.30
כרטיסים במשרדים ובערב בקופה
תערוכת פריס
יום יום עד 15.5
מ־10.00־1.00, 4.00־8.00
יום שישי 10.00־2.00
תחבורה קו 15
חניה מובטחת.

תיאטרון הגר מציג
הצגת פופ
יש כיסוי
אריק איינשטיין
אחרית הימים
דודי בן זאב
הרצליה "הוד" הערב 28.4 9.00
ירושלים "מיטשל" מוצ"ש 29.4 8.30
תל־אביב ביתהחיל יום א' 30.4 8.30
בית־שאן מרכז קהילתי יום ב' 1.5 8.30
אשדוד "צוותא" יום ד' 3.5 7.30

מפגש גולן
מועדון סטודנטים וחברים מקיים במוצאי שבת 29.4.72
נשף רקודים
לצלילי להקת
החומאים
בתכנית האמנותית זמר השנה
שעי קשת
ותזמורתו
באולם "גלי המפרץ" בריכת גלית ידאליהו
במוצאי שבת 6.5.72
אילן ואילנית

ערב ריקודים עליז
לחברי מועדון "מ" וחבריהם, לסטודנטים ודתיים
יערך במוצאי שבת 29.4.72
באולמי גיל
רח' גורדון 34, ת"א
בילוי חברתי מהנה
1. תזמורת "השחקים"
2. הזמר יוסף ספיר
3. הבדרן והחקיין דני

צוותא תל־אביב
הערב ב־9
מגזין אמנותי
פגישה עם
יצחק אורפז
עם צאת ספרו החדש "שלוש נובלות" — "מדרגה צרה" — "מות ליסאנדרה", "נמליסי" — על הספר — אהוד בן־עזר
יצחק אורפז ישיב על שאלות. דוד גרינברג — על הסרט הקצר. אורי כונן — אמנות הצילום.
הערב ילווה בסרטים

אגודת הסטודנטים אוניברסיטת ת"א
קבוצת אסקוריאל
מציגה:
מי אתה אנטואן
על פי הנסיך הקטן
הערב בשעה 10.00
ומחר במוצאי שבת בשעה 10.00
בבניין מכסיקו אוניברסיטת ת"א

תיאטרון ביכורות

התחלה מכירת הכרטיסים לשתי ההצגות החדשות של תיאטרון בימות בכל הארץ

אלף לילה ולילה
אגדות המזרח, שירי שווקים ומשלי ערב
הצגתם של
מייקל אלפרדס ודן אלמגור
מוסיקה: יוסי מר חיים

הצגות בכורה:
גבעתיים יום ו' 12.5 שביט 9.00
פרדס־חנה יום ג' 16.5 דקל 9.00
קרית ביאליק יום ה' 18.5 סביון 9.00
חולון יום ו' 19.5 ארמון 9.00

לתושבי תל־אביב והסביבה
מוצ"ש 6.5 יום ד' 10.5 יום ה' 11.5 נחמני
למנויים בלבד

בדרך לחוסד הסגור
One Flew Over the Cuckoo's Nest
החוויה המסעירה ביותר של בימות ברודווי כיום
עברית: דן אלמגור
במאי: לי סנקביץ

הצגות בכורה:
באר־שבע יום ב' 15.5 גילת 9.00
גבעתיים יום ה' 18.5 הדר 9.00
הרצליה יום ו' 19.5 דוד 9.00
ירושלים מוצ"ש 20.5 בית העם 9.00

לתושבי תל־אביב והסביבה
יום ג' 16.5 יום ד' 17.5 נחמני 8.30
למנויים בלבד

לתשומת ת"א כרטיסים במשך חודש מאי במחירים מיוחדים 4.5 ל"י, 5 ל"י, 6 ל"י. להשיג ב"לאן" 231655, וביתר המשרדים בעיר.

המפיק: יעקב אגמון

התיאטרון העממי א. דשא (פשנל) מציג:

הערב
האידיוטית — חיפה "אורה" ב־9.00
הדוטשילדים — חולון "רינה" ב־9.00
הקורקבן — עכו "גן עדן" ב־9.00
הגשש החיוור — חדרה "חוף" ב־9.00

מחר
האידיוטית — קרית־ים "גיצה" ב־9.00
הדוטשילדים — חופש
הקורקבן — תל־אביב "דקל" ב־9.45
הגשש החיוור — תל־אביב "דקל" ב־7.30

חיפה מועדון התיאטרון הקל
בימת הבידור
בהנהלת אלי צבאלי
רח' יוסף 47 טלפון 660900 642542

תכנית חודש אפריל
ערב ערב, פרט לימי א'
ריטה קדילק
* פאנטו — להטוטן מיוגוסלביה
* דליה אליעזרוב — זמרת מקהלת צדיקוב
* עמוס הודיני — קוסם
תזמורת "הדיאזים" עם הזמרת ריקי לוין

בית צוותא
בדלתיים סגורות
מאת ז'אן פול סארטר
לתושבי ר"ג והסביבה
מוצ"ש 29.4 בית ההסתדרות ב־8.30
הערב 28.4 אפיקים
"הצגה שכולה מתח ודרמה"

התיאטרון המסחרי מציג:
הלהיט הבינלאומי אתי הגנרלית
שנה שניה בישראל
שנה ראשונה במינכן, המבורג וברלין
בקרוב: יוהנסבורג דרום־אפריקה
ברודווי ארה"ב
מאת: אלי שגיא
בימוי: יואל זילברג

עם גבי עמרני — נורית כהן

נהריה "הוד" הערב 28.4 ב־9.00
תל־אביב "נחמני" מוצ"ש 29.4 ב־7.15—9.30
קרית־שמונה "שמיר" יום ב' 1.5 ב־9.00
תל־אביב "אהל שם" יום ג' 2.5 ב־8.30
בת־ים "בת־ים" יום ד' 3.5 ב־9.00
מכירת כרטיסים בת"א "עתיד" וביתר המשרדים.
מוסדות וארגונים יפנו ל"עתיד" טל. 31688 ת"א

תיאטרון עידן מציג

הקומדיה ששברה את כל השיאים
עם
מאיר מרגלית / אבנר חזקיהו
החייל האמיץ שווייק

חולון "ארמון" הערב 28.4 ב־9.00
יפו "אלהמברה" מוצ"ש 29.4 ב־8.30
נתיבות "שביט" יום א' 30.4 ב־8.30
תל־אביב "נחמני" יום ב' 1.5 ב־8.30
חיפה "סמנון" יום ד' 3.5 ב־8.30
חצור "גלי" יום ה' 4.5 ב־8.30, אמנות לעם
כרטיסים:
תל־אביב "עתיד" טל. 31688 ובכל המשרדים

קורות חייהם המרתקים של 7 דורות סמוראים.

בו·שידו

נאמנות צרופה והקרבה עילאית, אכזריות איומות, בצד אהבה טהורה

הצגת בכורה ארצית ● ממוצאי שבת 29.4.72
בקולנוע "קריטריון" תל־אביב (לשעבר "ירוך")
בהצגות ערב בלבד 7.30 — 9.30

צוותא לתרבות מתקדמת

צוותא במשכנה החדש:
אבן גבירול 30 — במרתף
טל. הקופה: 250157

הערב 28.4 — ב־8.30: מגזין אמנותי — ספרות, קולנוע, צילום — בהשתתפות: יצחק אורפז — עם צאת ספרו שלוש נובלות "מדרגה צרה" "מות ליסאנדרה" "נמליסי". אהוד בן־עזר — סופר, מבקר — על הספר. דוד גרינברג — על הסרט הקצר. אורי כונן — אמנות הצלום. הערב ילווה בסרטים.

* בחצות: "אינה גורפינקל חוזרת" ו"אצל מיקולינסקי" — מאת: אברהם רז. בימוי: אברהם ניניו. משתתפים: מרים ברנשטיין כהן/חינה רוזובסקה, יצחק שילה, מיכאל רוזנבאום.

מוצ"ש 29.4 — ב־8.00: צוותא מארחת את הצגת התיאטרון העירוני חיפה "חפץ". מאת: חנוך לוין. בימוי: עודד קוטלר.
* ב־11.00 "אינה גורפינקל חוזרת" ו"אצל מיקולינסקי".

יום א' 30.4 — * ב־8.00: נוער ללא עזורה — בימת תלמידי תיכון מארחים את "פרחים מפלסטיק" — הצגה בבצוע סדנת תיאטרון שכונת התקוה. מחזה: בצלאל אלוני. מוסיקה: שימה שר־עבי. שירים: ב. אלוני, מ. פריבס. לאחר ההצגה יתקיים דיון פתוח בבעיות שמעלה המחזה בהשתתפות חברי הסדנא.

יום ב' 1.5 — ב־9.00: צוותא מארחת את הצגת התיאטרון הקאמרי: "החשבון". מאת: ג'והן הרברט. בימוי: הלל נאמן.

יום ג' 2.5 — * ב־9.00: "אינה גורפינקל חוזרת" ו"אצל מיקולינסקי".

הערבים המסומנים ב־* הינם בשיתוף עם האגף לתרבות של עיריית תל־אביב־יפו.

צוותא תיאטרון בים
שמיניסטים
מאת: אביבה גלי — במאי: ניקו ניתאי
רבקה גור, יוסף שכרוב, חנוך עינב, אבי יקה, מאיה אנגלר
כפר סבא הערב 28.4 "בית התרבות" ב־9
באר־שבע מוצ"ש 29.4 "בית העם" ב־9.30
תל־אביב מוצ"ש 6.4 "בית לסין" ב־9.30
הזמנת הצגות אורה יריב 227902, 755818

אגודת הסטודנטים אוניברסיטת תל־אביב

מועדון בר־מינן
יום שישי 28.4.72
בתכנית
* חנן יובל
* להקת האחים והאחיות
רדיו לצלילי שהי
תזמורות
הזמורתו המצויינת של
אורי כהן
שלישית
ניסים ימיני
באולם הקטן
מוצאי שבת 29.4.72
באודיטוריום בריטוורה
בשעה 21.00
סברט
לאחר הסרט ריקודים בבית הסטודנט.
הכניסה עם תעודת סטודנט בלבד

השבוע בבתי הקולנוע

תל־אביב

במוצאי שבת: 7.15—9.30
בימי חול: 4.30—7.15—9.30

אופיר: שבוע 7 קליבס איסטווד „הארי המזוהם"
גורדון: שבוע 5 מיכל בת אדם „אני אוהב אותך רוזה"
אלנבי: ארתור היל „זרע אנדרומדה"
אסתר: ג'יין פונדה, דונלד סאתרלנד „נערת הטלפון הכבלים"
בן־יהודה: שבוע 9 מילבה „קושינה גבר ארוטי"
גורדון: שבוע 17 פיי „ההתרגשות בכל העמים"
גת: שבוע 4 סומי ברגר „בלדה לבד הזיל"
(ריביירה): גאי סריסון „יצרנותים בעקבותיך !!!"
הוד: שבוע 2 מוניקה בהרטו „שיקלי של כן רסל חבר שלי"
זהר: שבוע 2 7.15, 9.15 „נניים ארחין בעל על הנשר"
זמיר: רחל וולס „האני קולדר"
ירקון: ברברה מרקינס, מאז „אשובה השיטה ההולכרית"
יוגבי: שבוע 3 יעקב בודו, „נימי שבים נחציה הנגרל"
לימור: 7, 9.30 שבוע 2 פול ניומן, אלקה זומר „הפרס"
מוגרבי: ברט לנקסטר „הלפיד ההלך"
מקסים: 7.30, 9.30 שבוע 2 „הורד ראשר גבר"
מיו: שבוע 17 יצירתו של פאוליני דקאמרון
מנורה: ג'ין וויין, ריצ'רד, בורה ארצות ביק הגדול
עדן: 7, 9.15 הבים היהודי „נאמאר"
פאר: שבוע 3 ג'ולי כריסטי, אלן בייטס „המקשר"
צפון: הצגת בכורה סמרין דבב „הנסיכה בעור החמור"
צפון: שבוע 12 אנה מוטו „סיפור אהבר של עקיבא"
קולנוע: 7.30, 9.30 „משולר (שבועת הסמוראי)"
רון: 7.15, 9.15 יהודה ברקן „בין הקרמר"
רון ראיבים: ריצ'רד ראונדטרי „בלש רשמו שאפט"
תמר: שבוע 7 אלן ארקין „גדון חים מילכוד 22"
תכלת: שבוע 3 ז'אן לואי טרינטיניאן „הקונפורמיסט"
תל־אביב: שבוע 13 ג'ין הקמן „אוסקר הקשר הצרפתי"
תמר: שבוע 2 בכורה ארצית „שלי ושנים בלדי מאבא"

יפו

יפו: 7.15, 9.15 אלן ארקין „ריצ'רד בנלמין מילכוד 22"
ירח: 7.00, 9.15 ג'ניפר אוניל „ברי גרימס קיץ של אהבה"

בת־ים

בשעות: 7.15, 9.30
בת־ים: ג'ייסם אוליבינגם „ג'ו אלכסנדר התקוה הלבנה"
סביון: מגמה ברגר „ג'וליאנו גימה הפראים"
עצמאות: קיימון סטמלר — „גדמור הסלאף גבר המאהים"
רמת־יוסף: 8.30 „מלחמה ושלום"

חולון

בשעות: 7.15, 9.30
ארמון: שבוע 2 יעקב בודו, „ציפי שבים נחציה והנגרל"
גיל: 7.00, 9.15 סרם פרסי „השכונה העליזה"
גיל: סרטו של פיורו ג'רמי „אדיאנו צלנטאנו ארמאנדו"
מגדל: שבוע 2 אליזבט טיילור „משותקיה של זי"
ויין: 7.15, 9.15 יהודה ברקן, „גדי יגיל בין הקרמר"
רינה: מרים היל „קוראים לי טרינטי"

חיפה

במוצאי שבת: 6.45 — 9.00
בימי חול: 4.00—6.45—9.00

אורה: לבנה פינקלשטיין „אני אוהב אותך רוזה"
אורלי: שבוע 3 „פי דונהיו „הבית בכל העמים"
אמפיתאטרון: ג'ין הקמן „הקשר הצרפתי"
ארמון: בקים פמיו „נקמת השבט"
בית־רוטשילד: קירק דוגלס „שבילי התהילה"
גלאור: ריצ'רד בנג'מין „פרידת התופת"
חן: שון קונרי „יהלומים לנצח"
כרמל בנים: שבוע 2 הסרט „התרגלי כי הסמר"
מוריה: פריון לאנצה „קרוזו הגדול"
נוף: 6.15 — קרב בג'ונגל 8.15 — „ליך דיזאמו"
מירה: ג'וני וייסמילר „פרוץ בג'ונגל"
עצמון: שבוע 9 טרנס היל, בד ספנסר „קוראים לי טרינטי"
פאר: שבוע 2 סיה פארו „ערפ עיור"
רון: קלינט איסטווד „הארי המזוהם"
שביט: ג'ודי נייזון „שני גברים בזירה אחת"
שמשון (נוה שאנן): דון קנון „מבוכת האהבה"
בית־העם (קרית־חיים): „פטריק ג'יי ב'ד"
היכל (קרית־חיים): „אליבר לאשה"
אורות (קרית־מוצקין): „יול בריינר כרקרד"
מבוק (קרית ביאליק): „פטריק ג'יי ב'ד"
ספיר (קרית ביאליק): „אלן בייטס בהרביל"
ניצן (קרית־ים): פטריק ג'יי ב'ד
זהר (קרית טבעון): 5, 8.30 „רובים מיצים בתו של ריאין"
יובל־אור (ק. טבעון): 6.15, 8.45 „ורינה לויז המשאלה האחרונה"

קרית שמונה

תרשמן: 6.15, 8.30 מוני קורטיס „ההרפתקנים הגנבלים"
שביד: 6.45, 9 ג'יין פונדה „הם יורים גם בסוסים"

חדרה

חדרה: 7, 9.15 „השמו היה מקאר"

רעננה

אורות: 6.45, 9.00 יוסבה „האינטימי של אשה בשאהה"

כפר־סבא

בשעות: 7.00, 9.15
שגל: מיאה פארו, דסטין הופמן „ג'ון ומרי"
תל: רוגר מוסיי, ג'ולה ליו „חבורת האבלים"

נתניה

שרון: 5, 8.30 שבוע 2 „חיים טופול כנר על הגג"

הרצליה

בשעות: 7.00, 9.00
דגניה: יול בריינר „אדיו סבאטה"
דוד: ריצ'רד בנג'מין „השואקה בהרפה"
היכל: ארנולדה ארונו „עשו לנו אהבה"
המאורה: רוד טיילור „המעגל הסגור"

פתח־תקוה

בשעות: 7.00, 9.00
אורה: 8.15 בכרי ג'ונס „במהודורות מבהירה"
הדר: סטיב מקווין „להבאנס"
היכל: ז'אן לואי טרינטיניאן „ללא כביר"
שלום: שבוע 2 יעקב בודו „נחציה והנגרל"

ירושלים

במוצאי שבת: 7.00—9.00
בימי חול: 6.45—7.00—9.00

אדיסון: מרקו גרו, תומס „מילן קוסמוגירדס"
אוריון: שבוע 6 ג'ין הקמן „הקשר הצרפתי"
ארנון: שבוע 6 ג'ין פונדה „נערת הטלפון הכבלים"
אורגון: דוד ניבן „מתפשים אב צ'ארלי"
הבירה: צ'ארלס ברונסון „ביתה נשמתי הרבה"
חן: שבוע 5 טרנס היל, בד ספנסר „קוראים לי טרינטי"
ירושלים: מיכל בת־אדם „אני אוהב אותך רוזה"
סמדר: 7, 9.15 ריצ'רד הריס, „אלכם ביינס קרומבל"
עדן: 6.45, 9.00 דסטין הופמן, „פיי דנאווי איש קטן גדול"
רון: שבוע 2 לאה מכרי „הלויושה שבלב"

רמלה

המגדל: 7, 9.15 קדרים ברגנ, „או מרגנט ידע הבשרים"

לוד

בשעות: 7.00, 9.15
אורלי: עומר שריף, ג'ע „פאלכם הפרשים"

ראשון לציון

בשעות: 7.00, 9.15
ראשון: רהל וולש „האני קולדר"
תפארת: 6.00, 9.30 אלי וולאך „הטוב הרע והמכוער"

נס־ציונה

נחה: 6.30, 8.30 יהודה בריקן „בין הקרמר"

אשדוד

אשדוד: 7.15, 9.30 ברט לנקסטר „איש החוק"

אופקים

בית העם מרחבים: 7.00, 9.30 „במקור הריבות"

רמת־גן גבעתיים

בשעות: 7.15, 9.30
ארמון: 5.30, 8.45 שבוע 7 „חיים טופול כנר על הגג"
אורדע: שבוע 5 רד סמבסר „טרנסהיל קוראים לי טרינטי"
אורלי: דיאנו סאגה, ריצ'רד קיגה „במוגו הרצאמה"
ארמון: שבוע 2 שון קונרי „היהלומים לנצח"
גלאור: „לואי דה־פונס" „מגולה לצרה"
הוד: שבוע 2 יעקב בודו „נחציה והנגרל"
לילי: 7.00, 9.30 קרימטינה „קולין שירת נורבגיה"
רמה: 7.00, 9.30 ג'ולי אנדריוס „רוק הדסון לילי התמורה"
רמת־גן: שבוע 3 ג'ק ניקולסון, „קנדיס ברגן ידע הבשרים"
שבים: אלי ואלה, ג'ולי „הארים על סף ביתר"

קרית אונו

אור־און: 6.30, 9.15 ג'ין מילס, „רובים מיצים בתו של רייאן"

הועד למען החייל ת"א—יפו
רח' ויצמן 95, טל. 443266

השבוע ב„בית החייל"

ע"ש יוסף ברץ

מוצ"ש 29.4 בערב 8.30	„פסטיבל האביב" — תיאטרון סולן
ראשון 30.4 בערב 8.30	חוג לדיון ספרותי — „הזקן והים" מאת א. המינגווי
ראשון 30.4 בערב 8.30	„יש כיסוי" — אריק איינשטיין ולהקת אחרית הימים — תיאטרון חנר
שני 1.5.72 בערב 8.30	„הגשש החיוור" — התיאטרון העממי
שלישי 2.5 בערב 8.30	„הקורקבן" — התיאטרון העממי
מוצ"ש 6.5 בערב 7.45	„הגשש החיוור" — התיאטרון העממי
מוצ"ש 6.5 בערב 9.45	„הגשש החיוור" — התיאטרון העממי

כרטיסים להשיג בקופת קצין העיר והערב האירועים בבית החייל. במוצ"ש נפתחת הקופה בבית החייל עם צאת השבת.

כרטיסי בידור לחיילים, לבתי קולנוע, תיאטרונים וכו' לכל ימות השבוע בקופת קצין העיר בשעה 11.00 עד 12.30 בבוקר ומ־16.30 עד 18.30 בערב. ביום ששי משעה 12.30 עד 14.00 אחה"צ.

הצגות קולנוע במוצאי שבתות בקופת קצין העיר רק לבתי קולנוע „אופיר" „סטודיו" ו„מוגרבי".

נשף ריקודים במוצאי שבתות
יתקיים באולמי „תחביב"
רח' אבן גבירול 68 ת"א
בלווי **תזמורת חיל האויר**
בניצוחו של **רס"ן אריך טייך**
ובהשתתפות הזמרים: אהוד שפלמן, שמעיה ליפא, איתן מסורי, הרצל והזמרות: שושנה סיעוד והלך עמר.

זכות וזכיה בקנותך כרטיס הגרלה של הועד למען החייל
כרטיסים להשיג בבית החייל, בדוכני מפעל הפיס ואצל מתנדבות הועד למען החייל.
מחיר הכרטיס — 4.— ל"י

תערוכת ציור של החייל אקריש משה
מתקיימת בפואייה התיאטרון בבית החייל
רח' ויצמן 60, תל־אביב.
שעות הביקור בימי חול: 16.00—19.00
התערוכה תינעל ביום 9.5.72

להקת מחול בת־שבע

הופעות אחרונות
לפני צאת הלהקה לסיור בחו"ל
של התכנית: עמיים, עמי־יער,
עץ ההובנה, שעשועי מלאכים, לתוך המבוך.

ירושלים „בית העם"
יום ב' 1.5 ב־8.30
כרטיסים: „כהנא"

תל־אביב „נחמני"
יום ג' 2.5 ב־8.30 | יום ה' 4.5 ב־8.30
יום ד' 3.5 ב־8.30 | יום ג' 9.5 ב־8.30
כרטיסים: „כנף", במשרדים ובערב בקופה.

תיאטרון יובל מציג:

השטן ואשת האבר

תל־אביב בית ליסין	מוצ"ש 29.4 9.30
מבוא חמה אמנות לעם	יום א' 30.4 8.30
חולון „רינה"	יום ו' 5.5 9.00
תל־אביב בת דור	מוצ"ש 6.5 8.30

עורך: דן אלמגור ● במאי: נדב לויתן
עם אמנון ברמון, מיכל טל ורפי גרנות

תיאטרון מחול ענבל

תכנית חדשה

אשקלון מלון המלך שאול מוצ"ש 29.4 ב־8.30
ירושלים „החאן" תכנית קאמרית יום ד' 3.5 ב־8.30
ת"א „בית ארלוזורוב" (אהל) יום ה' 4.5 ב־8.30
ת"א „בית ארלוזורוב" (אהל) יום ג' 9.5 ב־8.30
ירושלים „החאן" — תכנית קאמרית יום ד' 10.5 ב־8.30
כרטיסים במשרדים

„אבן במגדל דוד"

חזיון אור קולי בירושלים
תמליל: יהודה האזרחי
בימוי: פייר ארנו וארנון אדר
מוסיקה: נעם שריף

ערב ערב חוץ מלילות שבת וערבי חגים במצודה (מגדל דוד) ליד שער יפו
בשעות: 7.30 בערב בשפה העברית
8.45 בערב בשפה האנגלית
10.00 הצגה נוספת באנגלית בימים שני, שלישי, רביעי ומוצאי שבת.
10.00 בצרפתית, רק בימים ראשון וחמישי.
כרטיסים במשרדי הכרטיסים בעיר ובקופת המצודה בערב. נא להצטייד בלבוש חם.

המועדון המתפרסם
✱ „מעוז אביב" ✱
כביש התערוכה ליד צומת תל־ברוך, בבית בסרביה
מזמינכם לערבי בידור בכל מוצאי־שבת בלבד!
רוקדים לצלילי **תזמורת „האביב"**
בהנהגת המעב החקיין **דני חיימוב**

שיטה מהפכנית ומודרנית לניקוי ורחיצת נוצות ופוך לשמיכות וכרים, במכונות אלקטרוניות
במקום !!!
ייצור שמיכות פוך וכרים
„בלבן"
חיפה, דרך הים 6
טלפון 84194

קולנוע **שרון** נתניה
טל 22909
שבוע 2
5 — 8.30
חיים טופול
כנר על הגג

תיאטרון **מרתף** בקולנוע סמ"ך 236605
תחנה סופית
מאת: עליזה ברוך
הערב ב־9.45
✱
זה מסתובב
הצגות ה־500
מאת יוסף מונדי ובבימויו
הלילה ב־11.15

קולנוע „תל־אביב"
הקשר הצרפתי
עם **ג'ין הקמן**
כוכב השבוע של הקולנוע האמריקאי
שבוע 13

הסרט הטוב ביותר
זכה
ב־5 פרסי אוסקר

ג'ולי כריסטי ✱ אלן בייטס
בסרטו של ג'וזף לוסי
המקשר
1971
קולנוע „פאר" ת"א 9.30, 7.15 שבוע 3

ערב ב„גן־הוואי"
להקת „הצליל הגבוה"
מחירים עממיים

הסתדרות הסטודנטים
של האוניברסיטה העברית בירושלים
רכז תרבות

פסטיבל שירי סטודנטים

לאחר בדיקה ראשונית של החומר שהגיע, ע"י ועדה שהיתה מורכבת מ־7 אנשי מקצוע בתחומי המוסיקה, הפזמונאות והשירה, הוחלט **שמרביתו** אינה הולמת את הקריטריונים שהציבה הועדה בפניה.
מאחר שלא אמרנו נואש הוחלט:

1. **לדחות** את מועד ההגשה ל־**14.6.72**.
2. **להפריד** בין הטקסטים ולחנים ע"מ לאתר כשרונות בכל תחום בנפרד (שהתנאים האובייקטיביים לא איפשרו קבוצם יחד).

אי לכך:

1. הטקסטים **יתקבלו** גם **ללא** לחן מצורף.
2. הלחנים **יתקבלו** גם אם לא מצורף אליהם טקסט משמעותי.

המלליל חייב לעסוק בנושאים המאפיינים את חיי הסטודנט, מחשבותיו, בעיותיו השקפותיו וכו'.

את התמלילים ו/או הלחנים יש לשלוח לפי הכתובת: פסטיבל שירי סטודנטים, רכז תרבות, הסתדרות הסטודנטים של האוניברסיטה העברית בירושלים.

בדבר תקנון ופרטים ניתן לפנות טלפונית: 02־36251.

הפרסים המיועדים: 1. **1500 ל"י** 2. **1000 ל"י** 3. **500 ל"י**

צוותא פיקס־המחלקה למחול ממשרד החינוך והתרבות
הלהקה הממלכתית למחול מיוגוסלביה

לובליאנה
LJUBLJANA TINE ROŽANC

50 רקדנים, זמרים ונגנים

תל־אביב „היכל הספורט" יד אליהו במוצ"ש 29.4 ב־8.30	**גבעתיים** „חדר" הערב 28.4 ב־9.00
	שער הנגב יום א' 30.4 ב־9.00
	צמח „אמפי" יום ב' 1.5 ב־8.30

קתדרא
בחוג צעירים דתיים לאומיים

ב"ה, במוצ"ש 29.4 ב־9.00 במועדון שברחוב אחד העם 108 ת"א. אנו מארחים: — עו"ד **מ. ח. בסוק** בעימות עם העיתונאי **עמוס קינן** (ידיעות אחרונות) על הנושא: **פיתחת רפיח כישלון או התנחלות!?**
הציבור מוזמן! הכניסה חופשית.
ביום ב' 1.5 נשף ל"ג בעומר בבני ברית עם: עדנה לב, בועז שרעבי, רומן שרון, להקת המראות. פרטים בעתונות.

„זורבה"

מועדון לילה, רח' יפת 15 יפו, טלפונים: 861700, 821243

בשבת ב־5.30 תה־מנחה
עם התכנית המלאה

במקום מוגשת גם ארוחת ערב מזרחית במחירים עממיים. המביא מודעה זו בתה־מנחה מקנה לו זכות כניסה ב־5 ל"י כולל משקה.

בימת **קאמ3** מציגה

„מסע אל האור"

מאת: אריה חן. בימוי: ראובן אדיב.
משתתפים: רודלף ברין (הבימה), אורה שריון (הקאמרי)

הערב 28.4 בבית לסין ב־9.45

כרטיסים להשיג ב„לאן", „קסטל", „הדרן", „כנף" ובבית לסין טל. 252691.
הזמנת הצגות: א. יריב, טל. 227902, 755818.

רשות השידור

מני פאר
בהקלטה פומבית
„ממני מני"

ביום ראשון, 30.4.72 בשעה 23.00
„בית־המורה", רחוב בר־סרוק 8 תל־אביב
בהשתתפות: —

✱ **שלמה ארצי** ותזמורתו ✱ **דני ליטני** חיקויים
✱ **יגאל מוסינזון** סופר וממציא ✱ **תמי רוזנפלד** בשירי עם
✱ **עדי שפירוביץ** ✱ **עמי פרנקל**
✱ **יוסי (פפו) לוי** ✱ **שיח שדכנים**
✱ **והאורח הקבוע „דחליטון"**
✱ **שעשועונים נושאי פרסים... ופרפראות.**

כרטיסים: בקופת „בית המורה" כל יום בשעות 10.00—13.00 ובערב המופע בשעות 21.00—23.00.

הקברט

פסטיבל מוסיקה בינלאומית

בהשתתפות אמנים: מארגנטינה, ירושלים, צרפת, תוניס, הודו וארה"ב.

כוכבים מיוחדים
סוזן ופרן

30 באפריל	— „נחמני" —	תל־אביב
2 במאי	— „בית העם" —	ירושלים
10 במאי	— אולם „מיטשל" —	ירושלים
14 במאי	— „אוהל שם" —	תל־אביב

כרטיסים להשיג בכל הסוכנויות
הנחות לסטודנטים

צוותא מציגה: הפקת שילה־ברנשטיין כהן
אינה גורפינקל
חוזרת אצל
מיקולינסקי
יאת: אברהם רז
במוי: אברהם ניניו
עם: מרים ברנשטיין כהן, חינה רוזובסקה, יצחק שילה, מיכאל רוזנבאום

הערב 28.4 צוותא, חצות	יום ג' 2.5 צוותא 9.00
מוצ"ש 29.4 צוותא 10.30	יום ו' 5.5 צוותא חצות
יום ב' 1.5 ק. דליה	מוצ"ש 6.5 חיפה, ביתנו, 8.30

הזמנת הצגות: אודה יריב 755818, 227902

מזכירה אלקטרונית!!!

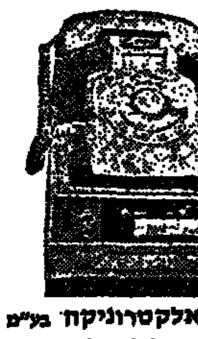

אוטומטים העונים וקולטים שיחות טלפון:
✱ מכשירי הקלטה (סודיים)
✱ קשר פנים, טלפון ואינטרקום
✱ מרכזיות דאר
✱ טלפונים צבעוניים ודקורטיביים
✱ מגבירי צלצול
✱ מוני שיחות
✱ תקעים ושקעים
✱ חלקי־חלוף לכל סוגי הטלפונים
✱ השאלה ותיקונים

שחורי אלקטרוניקה בע"מ
בן־יהודה 158, תל־אביב
טל. 241644 ת.ד. 6019

ההשקעה הטובה ביותר
Nikon

Photomic FTN
Nikkormat
Nikon 8X SUPER
גם ללא מכס
בחנויות המובחרות

הדר בע"מ
אחד העם 36, ת"א
טל. 613657

שרות ותיקונים במעבדתנו אלנבי 112, טל. 615343

هكذا من الأصل

مكان الأصل

דרושים

* מכונאי אחזקה
* חרטים
* מסגרים
* צנרים
* חשמלאים

בוגרי בתי־ספר מקצועיים, בעלי נסיון של 3-2 שנים לפחות המעוניינים לעבוד באוידה צעירה ודינמית, דרושים ל:- קריה למחקר גרעיני - נגב

● למועמדים שיבחרו מובטחים:
— תנאי שכר טובים, בהתאם לנתונים האישיים,
— עזרה רצינית בדיור, (למועמדים מחוץ לבאר־שבע),
— השתלמות והתקדמות מקצועית.

* *

מועמדים שיפנו למדור קבלת עובדים, ת.ד. 9001, באר־שבע, יוזמנו לראיון אישי.

סודיות מובטחת!

חברת ביטוח ידועה מחפשת למשרדה הראשי בתל־אביב

מזכירה בכירה

הכישורים הדרושים:
* כושר ארגוני נרחב ויוזמה מירבית
* נסיון בניהול עצמאי של משרד
* נסיון במגע עם גורמי חוץ
* ידיעה מושלמת בעברית ובאנגלית

הגיל הרצוי: בין 30—40 שנה

הצעות מפורטות בכתב יד נא להפנות לת.ד. 4143, תל־אביב, — עבור "בכירה".

להקמת ותפעול שוטף של מערכות תכנון והעסקה באמצעות מחשב

דרוש

מהנדס ייצור

● הכישורים הדרושים: * ידע בעיבוד נתונים אוטומטי. * התמצאות בתהליכי ייצור תעשייתי.

● מועמדים מתבקשים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ופירוט נסיון מקצועי אל ת.ד. 25056 תל־אביב ויוזמנו לראיון.

— סודיות מובטחת —

דרוש

טכנאי טלויזיה

עם נסיון של 3 שנים.

להתקשר לטלפונים 224467 או 243445 או לכתוב לת.ד. 23072 תל־אביב.

החברה הגדולה בישראל לשרותי טלויזיה — עטרון — חיפה • תל אביב • ירושלים

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

מודיע על המשרה הבאה הפנויה:

באגף לארגון ותכנון

מתכנת בכיר

הכשירויות הדרושות: השכלה תיכונית מלאה, רצויה השכלה אקדמית; הכשרה מוכרת לתכנות לעיבוד נתונים מינהלי, במיוחד בשפות תכנות עיליות; נסיון בתכנות של שנתיים לפחות, עדיף על מערכות גדולות.

מס' המשרה: את.ב/127.

מועמדים מתאימים העונים לדרישות יפנו בכתב לאגף כח אדם, קרית הטכניון, בציון קורות חיים ונסיון קודם עד יום 12.5.72 בציון מס' המשרה.

למוסד ארצי דרושים:

1. עובדת לחישובי משכורת ומזכירות

הכישורים הדרושים:
א) הכנת משכורת למחשב
ב) מזכירות כללית

2. מנהלת חשבונות

סוג ד'
היודעת להפעיל מכונת אדו—X.

מעוניינות מתאימות תפנינה למנהל המנגנון, ת.ד. 11289 — תל־אביב.

החברה להגנת הטבע

רחוב השפלה 4, תל־אביב

דרוש מרכז

לסניף החברה בתל־אביב

משרה מלאה

הכישורים המבוקשים: נסיון בעבודה ארגונית וציבורית, רקע מתאים בידיעת הארץ והטבע.

נא לפנות בכתב למשרדי החברה בצרוף קורות חיים.

למוסד ציבורי

דרוש פקיד גזברות

למשרה אחראית ומענינת
ידע ונסיון בהנהלת חשבונות ובאדמיניסטרציה.
נא לפנות בכתב יד, תוך פירוט תולדות חיים, לת.ד. 33003 — תל־אביב.

בית הספר התיכון הדתי קרית אתא

טלפון 727444 רחוב פינסקר

לשנת הלימודים תשל"ב

דרושים מורים

במקצועות דלהלן: תנ"ך, תורה שבעל פה, ביולוגיה, פיזיקה, כימיה, מתמטיקה, אנגלית, מקצועות הפקידות.

מורים כוללים לכיתות איטיות ולחינוך מיוחד ולבורנט.

לפנות בשעות העבודה.

לחברת תעופה — כימאויר

דרושים

מכונאי גוף/מנוע וחשמלאי מטוסים

יוצאי חיל־אויר

להתקשר טלפון 984097

לחברת השמירה דרושים

מנהל לסניף חיפה

הכישורים הדרושים:
* ידע ונסיון בניהול כח־אדם בקנה מידה נרחב.
* כושר ניהול משא ומתן בדרג גבוה עם לקוחות.
* עבר צבאי או משטרתי.
* מגורים + טלפון בעיר חיפה.
* רשיון נהיגה הכרחי.

נא לפנות בכתב־יד בצרוף תולדות חיים והמלצות לת.ד. 513 חיפה, ולציין עבור "מנהל סניף".

— * —

סניפים בכל רחבי הארץ

שמירה • אבטחה • חקירות • מערכות אזעקה

לחברה צבורית גדולה בתל־אביב

דרושה כתבנית מרכזנית

לאחר שרות צבאי

הכישורים הדרושים:
* ידע ונסיון בכתבנות
* ידיעת השפה האנגלית
* שפות נוספות יתרון.

על המועמדות להתקשר לטל: 622451 לקביעת ראיון.

תנאים טובים למתאימה.

למוסד צבורי בספי

דרוש

מנהל חשבונות

עצמאי

בעל שבע שנות נסיון לפחות

בחצי משרה

נא לפנות בכתב לת.ד. 33353 ת"א.

דרוש עוזר למנהל חשבונות ראשי

סוג ג' או ד' עם נסיון

למפעל בחדרה

לפנות עם פרטים מלאים: פרי טעים בע"מ, ת.ד. 104, חדרה.

מפעלי סולקס בע"מ

בית חרושת למסגרות משקפים

רמת־גן, סוקולוב 21, טלפון 721980

דרושים:

* פועל אחרי צבא
* נערה לעבודות ייצור

רצוי בעלי נסיון קודם במקצוע.

תנאים מצויינים למתאימים

למפעל להכשרה מקצועית ושיקום בחיפה

דרושים

1. מנהל

עם תעודת טכנאי מתכת מוסמך. רצוי גם תעודה כמורה מקצועי מוסמך.

2. עובד סוציאלי

נא לפנות ת.ד. 20050 תל־אביב, עבור מספר ל/164.

תדיראן

למפעל הסוללות והמצברים (ע"י רחובות)

דרושים

1. מנהל הנדסה — מהנדס מכני בעל נסיון בתכנון ופיתוח במכניקה עדינה, או זוהר ציוד אלקטרוני. המועמד המתאים ישלח להשתלמות בארה"ב.
2. מפעיל בתהליך ייצור אלקטרוכימי — רצוי בעל נסיון בציפויים אלקטרוליטיים. משוחרר צה"ל — ח.מ.מ., לעבודה מעניינת.
3. תמחירן — לנושא תמחיר, מעקב תקציבים ומעקב דווחים. נסיון של 3 שנים לפחות.
4. שרטט טכני — שרטוטי מוצרים, מיתקני עזר לייצור, חלקי מכונות. נסיון בתעשיה של 2 שנים לפחות.

נא להתקשר טלפונית החל מיום א' 30.4.72:

בענין משרה מס' 1 ו־2 טל: 950055
בענין משרה מס' 3 טל: 950056
בענין משרה מס' 4 טל: 950051

סודיות מובטחת

גיבור

מפעלי טקסטיל בע"מ

דרוש

טכנאי ייצור

למפעלנו בקרית שמונה

בוגר מכון לפריון העבודה, מתחיל, למחלקת תכנון יצור.

תנאי שכר ותנאים נלווים מיוחדים.

עזרה בדיור.

לפנות בכתב לת.ד. 33250 תל־אביב.

Acrilan Monsanto

סיבים כימיים ישראליים בע"מ
חברת בת של מונסנטו אמריקה

דרוש מהנדס

(להקמת מפעל בימי)

כישורים: מהנדס כימי או מכונות. נסיון מעשי בהקמת מפעלים ידיעת אנגלית.

המעונין מתבקש לפנות בכתב לת.ד. 19, אשדוד. סודיות מובטחת.

NCR

דרוש לסניפנו בחיפה

נער לעזרה בעבודה טכנית ולשליחויות

בגיל 14—16

נא לפנות טלפונית למשרדי חברתנו י. א. מיטווך ובניו בע"מ טלפון 521602

הילטון תל־אביב

דרושים:

1. חשמלאים מוסמכים
2. מכונאי אחזקה
3. פועלי מטבח

לעבודה במשמרות

לפנות למח' המנגנון בין השעות 14.00—16.00.

למפעל תעשייתי בירושלים

דרושה

מנהלת חשבונות סוג ב'

מתאים גם לאשה מבוגרת ויעילה

המעוניינת מתבקשת לפנות בכתב יד בלבד לת.ד. 232 ירושלים עם פירוט קורות חיים ונסיון בעבודה, ולציין מס' טלפון אם יש. לכתוב מעל גבי המעטפה עבור "מעונינת"

— סודיות מובטחת —

מכון ויצמן למדע

דרוש

א. מהנדס מכונות

לתיכנון וביצוע של מעקב בשטח המכניקה העדינה.

הכישורים הדרושים:
* רצוי בעל נסיון של 5 שנים באחד מהשטחים הבאים: אלקטרוניקה „סרבו" האופטיקה.
* דרושה ידיעת השפות עברית ואנגלית.

ב. נקבניות אנגלית-עברית

בוגרות בית ספר תיכון, למרכז המחשבים.
דרושה ידיעה טובה במיקוד אנגלית.
משרה מס' 167.

על המעונינים/ות לפנות בכתב, בציון קורות חיים ונסיון קודם למחלקת המנגנון, ת.ד. 26, רחובות, בציון המשרה המבוקשת.

יונה אושפיז
מנועי חשמל בע"מ

דרושים:

* פקיד מכירות
* פקיד טכני (לניהול כרטסת טכנית)
* פקידה כללית
* חשמלאים תעשיתיים
* חרטים

המועמדים המתאימים יפנו לפי טלפון 821174 לשם קביעת ראיון.

דרושה נקבנית מבקרת

אנגלית — עברית

שתי משמרות

תנאים טובים

טלפון 258343

לפנות בין השעות 9.00—12.00.

חברה לאלקטרוניקה

מכשירי לימוד ואמצעי המחשה

מחפשת

סוכני מכירה

בקיאות מקצועית הכרחית

לפנות בכתב עם פירוט קורות חיים ונסיון לת.ד. 22029 ת"א.

אוטו מטל בע"מ
מוסך מרכזי לטרקטורים
FORD

דרושים

1. מכונאים מנוסים
2. מכונאים מתחילים
3. מסגרים

לאחר שרות צבאי
תנאים טובים למתאימים

נא לפנות אוטומטל בע"מ, אזור התעשיה יהוד, טל' 756897 בין השעות 7.00—16.00

למשרד סוכני מכס דרוש

בחור צעיר

אחרי צבא — בעל השכלה תיכונית

לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 132 חיפה

מהנדסים · טכנאים · כימאים · שרטטים · מחסנאים ••• דרושים ••• מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים •••

האוניברסיטה העברית בירושלים

מודיעה על משרות פנויות של:

מנהל חשבונות בבי"ס לתלמידים מחו"ל

מכרז מס' 98/72

תאור התפקיד: ריכוז מערכת הנהלת חשבונות תקציבית מפורטת לפי יחידות תקציב משנה ולפי סעיפי הוצאה ראשיים ומשניים; רישום כל המסמכים החשבונאיים במערכת הנ"ל; התאמות שוטפות עם הנה"ח המרכזית של האוניברסיטה; מגעים שוטפים לצורך בירור ריס שונים; העברות תקציביות וכו'; עם מינהל הכספים ועם פקולטאות אחרות של האוניברסיטה; משא ומתן עם גורמים שר־נים מחוץ לאוניברסיטה.

דרישות התפקיד: ידיעת השפה העברית על בוריה, רצוי גם אנגלית; השכלה תיכונית; סוג ד' בהנה"ח ונסיון 4 שנים בהנה"ח.

הדרגה: י"ב—י"ג בדירוג האחיד.

מכנאי אלקטרוניקה בכיר - במכון דקח לפיסיקה -

½ משרה

מכרז מס' 88/72

תאור התפקיד: בניה ופיתוח של מכשירי מדי־דה למחקר בפיסיקת הגרעין ואחזקה של ציוד מעבדה משוכלל.

דרישות התפקיד: ידיעת השפה העברית; בי"ס מקצועי ארבע־שנתי; נסיון של שנתיים לפ־חות במקצוע; רצוי נסיון בפיתוח מיכשור בתחומי הבקרה — אנלוגי וספרתי; מדידות מדוייקות, אחזקת מיכשור מעבדה.

הדרגה: בהתאם לכישורי המועמד.

מזכיר הספקה במח' הספקה

מכרז מס' 45/72

תאור התפקיד: הפעלה ותיאום של הפעילות המינהלית של מח' הספקה, כולל: הכנת הצעת תקציב המחלקה, טיפול שוטף בו ופיקוח על הוצאתו; ריכוז נשאי כח אדם; הכנה ופיקוח על ביצוע נהלי המחלקה בתי־אום עם מח' ארי"ש; טיפול שוטף ותיאום בנושאי הספקה, כולל: ריכוז מכרזי הספקה במסגרת תפקיד מזכיר ועדת מכרזים להספקה; טיפול בנושאי מכס ומשלוחי יבוא תרינים; ריכוז ועדות תיאום רכש ומחסן של מח' הספקה; עריכת סקרים בנושאי הספקה בהתאם להנחיות הממונה; עזרה למנהל המחלקה בתפקידיו השונים.

דרישות התפקיד: ידיעת השפה העברית על בוריה ושליטה טובה בשפה האנגלית; רצויה ידיעת שפות נוספות. השכלה תיכונית מושל־מת, רצויה השכלה גבוהה בתחום הכלכלה ו/או מינהל; נסיון של 3 שנים בתחום המי־נהל; כושר הבעה בכתב ובע"פ וכושר ניהול מו"מ; יתרון: עובד בעל רקע בתחום ההספקה.

הדרגה: בהתאם לכישורי המועמד.

על המעוניינים לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים עד ותאריך 7.5.72 אל: מחלקת כח אדם, קרית האוניברסיטה העברית, ירושלים ולציין על המעטפה „מועמד למשרה מס'........" (לפי המספר המצוין בראש המכרז המבוקש).

כרמל כימיקלים בע"מ, עתלית

לרגל בצוע עבודות פתוח בעתלית ונתניה

דרושים למשרדנו הטכני:

1. **מהנדס מכונות** לעבודות תכנון ופקוח.
2. **טכנאי־הנדסאי מכונות** בעל נסיון של 3 שנים לפחות בעבודות תכנון.
3. **שרטט/ת מכונות**

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לפי הכתובת: כרמל כימיקלים בע"מ, עתלית, המשרד הטכני

למשרד שמאי בטוח

דרושים אקדמאים/ות צעירים/ות

(מהנדסים, כימאים, משפטנים או כלכלנים)

המעוניינים בשמאות ביטוח ומחקר בטכנולוגיה של סקרי ביטוח אש. פרטים מלאים נא לפנות לת.ד. 1334 ת"א למספר ד/26174.

לחברת בנין

דרושים מנופאים לכנוף נייד

לפנות טל' 613209 ת"א.

דרוש בחור אחראי

בוגר צבא, עם קטנוע.

רשיון נהיגה במכונית הכרחי.

העבודה: שליחויות ועבודות משרד שונות.

תנאי עבודה טובים. המלצות הכרחיות.

לפנות 622508 בשעות 10.00—13.00.

אלקו ELCO — תעשיות אלקטרוטכניות ישראליות בע"מ

דרושים

- ✶ **חשמלאים תעשייתיים** מכל הסוגים
- ✶ **פועלים בלתי מקצועיים** אשר יוכשרו במפעל לעבודות ייצור שונות
- ✶ **מכונאי ומסגרי אחזקה**
- ✶ **שרטטים מכניים** (מכונות, בעלי נסיון של שנה לפחות).
- ✶ **תמחירן / פקיד מכני** בעל נסיון למשרד התמחיר. לפנות בכתב בצירוף תולדות חיים לת.ד. 230 רמת־גן.
- ✶ **פועלות ייצור**
- ✶ **פועלי נקיון**

✶

המעוניינים יפנו אישית למפעל בשעות העבודה, דרך ז'בוטינסקי 23, רמת־גן, או טלפונית 727131 למחלקת המנגנון. סודיות מובטחת!

לבית־הספר המקיף העירוני „עמל" ע"ש לידי דיירס תל־אביב

דרושים

- * **עוזר למינהל** — **הכישורים הדרושים:** השכלה תיכונית, נסיון בעבודה משרדית (רצוי בבית־ספר), ידע בהנהלת חשבונות וכושר ניהול מו"מ.
- * **מחסנאי טכני** — רצוי בוגר בי"ס מקצועי.

על המעוניינים לפנות בכתב לת.ד. 24095 תל־אביב — הצעות תתקבלנה עד ל־15.5.72

דרושה לחברת יבוא גדולה

מזכירה עצמאית

הכישורים הדרושים: שליטה בעב־רית ואנגלית. ידיעת השפה הצר־פתית — רצויה. התכתבות עצמאית לחלוטין. נסיון בהליכי ייבוא.

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 20026, תל־אביב, — עבור „מזכירה". סודיות מובטחת.

החברה הישראלית לטרקטורים וציוד בע"מ

מפיצי CATERPILLAR בישראל

דרושה מזכירה למנהל מחלקת חלפים

ידיעת השפות עברית ואנגלית + הדפסה הכרחית

לפנות לת.ד. 1766 ת"א, טל. 919171.

למשרד רואה חשבון בתל־אביב

דרוש בוחן

(סמי סניור)

תנאים טובים ואפשרות להתקדמות קיימת אפשרות להתמחות

לקביעת ראיון נא להתקשר לטל. 612141

למשרד הנדסי בתל־אביב

דרוש/ה שרטט/ת

רצוי עם נסיון בשרטוט חשמל. תנאי השכר בהתאם לכישורים. סיכויים להתקדמות במקצוע ובשכר מובטחים.

נא לפנות טלפונית למספר 225131 או 240952 בין 8.00—16.00.

דרושים:

1. **מנהל חשבונות** סוג ג'—ד' לשעות 9—13 לפנה"צ
2. **מנהל חשבונות** לשעות 16—19
3. **מפעילה למכונת אוליבטי 1502** להנהלת חשבונות לעבודה חלקית

לפנות בציון פרטי ה־הכשרה והשכר הנד־רש לת.ד. 1978 ת"א.

לביח"ר לסריגה

דרושות עובדות

למכונות אוברלוק, בלינשטיק, לולאות ומכונות זיגזג.

לפנות:

גבי מודל בע"מ

ת"א, רח' לבנדה 32 טלפון 37666.

מושב צור־משה

מחפש מנהל חשבונות

רצוי עם נסיון במושב

✶

בהצעות לפנות בכתב למזכירות המושב, או לטל. 053-98295

לבית־מלון בנצרת

דרושות מיד

1. **מנהלת משק**
2. **חדרנית**

תנאים טובים

נא להתקשר טלפונית 065—55425/6 או בכתב לת.ד. 177 נצרת

דרוש אורג לנולי קרומפטון

משמרת אחת

735628

למשרד אדריכלים אנקשטיין — ריסקין

דרושים

אדריכלים ושרטטים מנוסים

טל. 441586 ת"א מ־8.30 — 1.00 ומ־2.30 — 5.30

למפעל דרוש

מכונאי מחליף

לחודשים מאי יוני.

לפנות: גודי בע"מ אזור התעשיה אשדוד טל. 055-23591

דרושים

תופרים/ות לקונפקציה

על סינגר, אוברלוק בלינדסטיק.

טלפון 791787

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

מודיע על המשרות הפנויות הבאות:

הפקולטה להנדסה חקלאית

מהנדס חקלאי (מים וקרקע) או אזרחי (הידרוטכניקה)

לביצוע מחקרים במערכות מים. קיימת אפש־רות להשתלמות לקראת תואר גבוה.

מכרז מס' 54/72.

המרכז לחקר אווירונוטי

מנהל חשבונות עצמאי

בעל נסיון של 5 שנות עבודה לפחות, רצויה התמצאות בעבודות מינהל. מכרז מס' 53/72.

✶

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים, פירוט ההשכלה והנסיון המעשי ליחידת המנגנון, מוסד הטכניון למחקר ופיתוח בע"מ, בית הסנט, קרית הטכניון חיפה, עד יום ו' 5 במאי 1972 בציון מס' המכרז המתאים.

צעירים תושבי ראשון לציון

דרושים לעבודת שרות

הכרוכה במגע עם לקוחות

(באיזור מגוריהם)

הכשרה מקצועית תינתן ע"י המפעל

מועמדים בעלי רשיון נהיגה אשר השתחררו מצה"ל בשנה האחרונה, מתבקשים לפנות בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת. ד. 4104 ירושלים.

סודיות מובטחת

דרוש

איש אחזקה במעליות

בעל נסיון

עבודה קבועה בירושלים

תנאים טובים

נא לפנות למס' 70 לת.ד. 2160 ירושלים

קל־פל

דרוש מהנדס ייצור

לעבודה בשיפור שיטות, נורמות, פרמיות

תנאים טובים למועמד המתאים.

בעלי נסיון של 3 שנים לפחות יפנו בכתב בצירוף קורות חיים ונסיון למנהל כח אדם.

תעשיות מתכת אלומיניום בע"מ — קורדני ב'. ת.ד. 1682, חיפה

לחברה מתפתחת

דרוש איש מכירות

בעל ידע וקשרים בענף המתכת.

עדיף נסיון קודם במכירות. אפשרויות קידום למועמד המתאים!

הצעות בצרוף קורות חיים נא להפנות לת.ד. 570 פ"ת, עבור „איש מכירות".

סודיות מובטחת!

למפעל תעשייתי מודרני בגוש דן — דרוש

מכונאי בכיר

לצוות אחזקה

תנאים הולמים למועמדים המתאימים

נא לפנות עם פרוט קורות חיים ונסיון לת.ד. 33011 תל־אביב, עבור „מכונאי בכיר".

אלביט מחשבים בע"מ — A SUBSIDIARY OF CONTROL DATA CORPORATION

דרושים

לפרויקט מחקר ופיתוח:

- ✶ **מהנדס אלקטרוניקה, מתמטיקאי או פיסיקאי בכיר** — 5 שנות נסיון לפחות.
- ✶ **מהנדס אלקטרוניקה, מתמטיקאי או פיסיקאי** — 3 שנות נסיון לפחות. לעבודה במגוון רחב של בעיות הקשורות בתכנון ראשוני של מערכת לעיבוד אותות מיקרוגל ומיתוח ביצועיה.
- ✶ **מהנדס מערכות RF בכיר,** — 5 שנות נסיון לפחות. לריכוז התיכון של מערכת הRF בפרויקט, כולל הכוונה של קבלני משנה.
- ✶ **מהנדס אלקטרוניקה בכיר** — בעל נסיון של 5 שנים לפחות בשטח הדיגיטלי, מחשבים ומערכות.
- ✶ **מהנדסי אלקטרוניקה** — נסיון של שתי שנים לפחות בשטח הדיגיטלי.
- ✶ **מהנדס שווק** — רקע טכני בשטח מחשבים ו/או כלכלה. בעל ותק של שנתיים לאחר גמר לימודים. רצוי נסיון קודם בתפקיד דומה, דרושה ידיעת השפה האנגלית.
- ✶ **כתב טכני בכיר** — בעל תואר באלקטרוניקה/חשמל. נסיון מעשי בתכנון ו/או בבדיקה סופית ובאחזקה של ציוד מערכות אלקטרוניות. שליטה מלאה בשפה העברית, רצוי יכולת כתיבה טכנית גם באנגלית.
- ✶ **הנדסאי יצור** — שלוש שנות נסיון. לעזרה אדמיניסטרטיבית בתכנון לוחות זמנים ועלויות, תכנון רב שנתי ומעקב אחר הביצוע.
- ✶ **טכנאי אלקטרוניקה בכיר/ הנדסאי אלקטרוניקה** — עם נסיון של 5 שנים לפחות בפיתוח ורישום מערכות דיגיטליות עם מחשבים.
- ✶ **טכנאי אלקטרוניקה** — נסיון של 2—3 שנים. נסיון בפיתוח ורישום מערכות דיגיטליות עם מחשבים.
- ✶ **טכנאי/ הנדסאי אלקטרוניקה** — לעבודה אחראית במחשבים ומכשירים דיגיטליים.
- ✶ **טכנאי אלקטרוניקה** — בעל נסיון של שנה לפחות, רצוי רקע קודם במעגלים לוגיים.
- ✶ **מנהל אחזקה** — בעל רקע טכני בדרג של הנדסאי לפחות, יכולת ונסיון באחזקת ציוד טיפוסי, חיוני. דרושה שליטה בשפה האנגלית.
- ✶ **מתכנן מכניקה** — טכנאי מכונות בעל נסיון של שתי שנים לפחות בשרטוט ותכנון, רצוי בשטח הציוד האלקטרוני.
- ✶ **טכנאי יצור** — בעל רקע באלקטרוניקה ונסיון בעבודה עם PERT.
- ✶ **מסגר/ פחח מכניקה עדינה** — בעל נסיון של 10 שנים.
- ✶ **שרטטים** — בעלי נסיון בשרטוט טכני אלקטרוני. 3 שנים ומעלה, באים בחשבון גם שרטטי בנין, צנרת.
- ✶ **עורכי מעגלים מודפסים** — בעלי נסיון בעבודה.
- ✶ **פקיד טכני** — למטרות תאום, תכנון ופיקוח הייצור, בוגר 10 שנות לימוד לפחות, מפיס חלקי אלקטרוניקה או חלקי חילוף בצה"ל עם גישה והבנה לבעיות הנדסיות פשוטות, ידיעת השפה האנגלית עד כדי קריאת תותר טכני והבנתו, ידיעה טובה בעברית, לאחר שרות צבאי.
- ✶ **פקיד טכני** — בעל ידע בקריאת שרטוטים מכניים וחשמליים והכנת מפרטים טכניים.
- ✶ **ספרן/ ספרנית טכני/ ת** — בעל נסיון בעבודה. עדיף נסיון בשטח האלקטרוני. בוגר קורס ספרנות, ידיעה טובה בעברית ואנגלית.
- ✶ **מזכירה בכירה** — בעלת נסיון של מספר שנים. שליטה מלאה בשפה האנגלית והדפסה מהירה, קצרנות אנגלית ורצויה ידיעת השפה העברית.
- ✶ **מזכירה** — שליטה מושלמת באנגלית; בעלת נסיון בהדפסה וקצרנות אנגלית.
- ✶ **מזכירה־כתבנית עברית־אנגלית** — שלוש שנות נסיון. בוגרת תיכון אחרי שרות צבאי, למתן שרותי משרד לצוות הפרויקט.
- ✶ **כתבנית עברית ואנגלית** — בעלת נסיון.

מועמדים מתאימים מתבקשים לענות בכתב עם תאור מלא של הרקע המקצועי למחלקת כח אדם — אלביט מחשבים בע"מ, ת.ד. 5390 חיפה.

— סודיות מלאה מובטחת —

למשרד רמאור בע"מ יועצים לחשמל ולתאורה

דרושים

1. **שרטט/ת חשמל** — בעל/ת נסיון
2. **נערה** — לעבודות משרד ושליחויות

בדבר פרטים נא להתקשר — טלפון 257170 תל־אביב.

ההסתדרות הרפואית בישראל — מעון הרופא נוה שאנן — חיפה

דרושים

- ✶ **מדיח כלים** (גבר או אשה, הגיל לא קובע)
- ✶ **פועלות נקיון**
- ✶ **חדרניות**

ל־4 שעות לפנה"צ

לפנות למעון הרופא, רח' גדליהו 37 בין השעות 4—6 אחה"צ

مكان الأصل

דרושים

דרוש
למעבדה מכאנית

מנהל עבודה יצור

● תכונות נדרשות: — כושר הדרכה וניהול עובדים טכניים.
— יכולת ליזום, לתכנן ולבצע עבודות מורכבות.
— ידע רב במכונות וחומרים.

● אופי העבודה : — עבודה במעבדה מכאנית משוכללת העוסקת בפתרונות לא שגרתיים של בעיות בתחום הרחב של המכניקה.

● תנאי העבודה : ✶ תנאים טובים לאדם המתאים.
✶ משכורת בהתאם לכישורים וניסיון.
✶ מקום העבודה תל־אביב.

סודיות מובטחת

● לפנות בציון פרטים מלאים הכוללים השכלה וניסיון בעבודה לת.ד. 17021 תל־אביב (עבור ב.א.)

הסתדרות מדיצינית הדסה

מבקשת מועמדים
לשתי משרות של
מהנדסים אזרחיים
(72/17)

לתפקידי תאום וביצוע של פרוייקטים גדולים בבניה חדשה במרכז הרפואי בעין כרם ובהר הצופים

דרוש נסיון של 8 שנים לפחות ויכולת תאום של פרוייקטים גדולים

מועמדים העונים על דרישות התפקיד מתבקשים להפנות בקשותיהם, תוך פירוט השכלה ונסיון, אל אגף כוח אדם, ת.ד. 499, ירושלים.

דרושים
* הנדסאי או טכנאי בצוע
* מנהל אתר

בעלי נסיון בביצוע עבודת בניני מגורים, לעבודה באתרי בניה במרכז הארץ.

נא לפנות לת.ד. 1378, תל־אביב.

דרושה כתבנית
טלקס עברי

לעבודה במשמרות בלשכת העתונות הממשלתית בתל־אביב.

נא לפנות בשעות העבודה, רח' איתמר בן־אבי 9, ת"א, חדר 16 טל. 258־111.

למשרד רואי חשבון בת"א
דרושה מזכירה

הדרישות: ידיעת השפה האנגלית על בוריה ונסיון קודם בעבודה.
שעות העבודה: מ־8 עד 1 אחה"צ.
לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 29041, ת"א.

מומחה - מתרגם
מסמכים משפטיים

מעברית לאנגלית ומאנגלית לעברית

ת.ד. 36097, תל־אביב.

צעירים תושבי הרצליה
דרושים
לעבודת שרות
הכרוכה במגע עם לקוחות
(באיזור מגוריהם)

הכשרה מקצועית
תינתן ע"י המפעל

מועמדים בעלי רשיון נהיגה אשר השתחררו מצה"ל בשנה האחרונה, מתבקשים לפנות בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת. ד. 4046 ירושלים.

סודיות מובטחת

למפעלי להב בית־שמש
דרושים
1. טכנאי
לביקורת איכות לתעשית הלבשה
2. מחסנאי
עם נסיון בריכוז וניהול מחסן
3. מדריכה
שעסקה בהדרכה בשרות צבאי — לתפקיד הדרכה במפעל.
4. בחור
לאחר שרות צבאי לביקורת בדים.

נא לפנות בשעות העבודה למר גבאי, טל. 91172־02.

מפעל בענף המתכת
מחפש
מנהל חשבונות עצמאי

בעל נסיון רב. רצוי נסיון בתקציבים.
— סודיות מובטחת —
נא לפנות טלפונית למס' 725555־04 או בכתב לת.ד. 10035, מפרץ חיפה.

לאחים ברקו בע"מ רחובות
דרוש
טכנאי קרור

תנאים טובים מאד לאדם המתאים
טלפון 953691, 958171.

דרושים
גהצן ותופרות
לקונפקציה מעולה לנשים
אפנת עודד — טלפון 623438.

אוניברסיטה בר־אילן

מודיעה על משרות פנויות

מכרז מס' 10/72

1. טכנאי למעבדות מחקר והוראה בפיסיקה
(במחלקה למדעי החי)

2. טכנאי להחזקת ציוד אלקטרו מכני

הדרישות: בוגרי בי"ס מקצועי.
יועדפו מועמדים בעלי נסיון בתחומים אלה.

מכרז מס' 16/72

דרושים
מפעילי מתקנים ואחזקה שוטפת

כישורים: בוגרי בי"ס מקצועי לחשמל או מכונאות, או מסיימי קורס חשמל או מכונאות במסגרת צה"ל עם נסיון של מספר שנים במסגרת צה"ל או מחוץ לו.

נסיון בעבודה מעשית של שנתיים לפחות.

נא לפנות בכתב בציון מס' המכרז אל מחלקת המנגנון, אוניברסיטה בר אילן, רמת גן.

אוניברסיטת חיפה
דרך אבא חושי, חיפה

דרוש
מורה לתלמוד
בלימודי עזר לתלמידים במדעי היהדות.

המעונינים ימציאו למזכיר האקדמי של אוניברסיטת חיפה, מהלך חיים, צילום תעודה ושמות שני ממליצים.

מנתח מערכות

הכישורים הדרושים: נסיון של 3 שנים לפחות בישום מערכות מנהליות ושימוש במבנה קבצים מתקדם. תועדף הכרת מחשב 1130 ונסיון במנהל סטודנטים.

עמל

לבית־ספר תיכון מקצועי „עמל" ע"ש לידי דייויס קרית־היובל ירושלים
דרוש מזכיר

הכישורים הדרושים: השכלה תיכונית, נסיון בעבודה משרדית (רצוי בבית־ספר), ידע בהנהלת־חשבונות.

על המועמדים לפנות בכתב לבי"ס תיכון מקצועי „עמל" ע"ש לידי דייויס קרית־היובל ירושלים.

הצעות תתקבלנה עד 15.5.72.

יוצא צבא
אם הנך מעוניין ללמוד את
מקצוע הדפוס -
אנו מעוניינים ללמד אותך
שכר התחלתי טוב עם אפשרויות קידום במקצוע

לקבלת פרטים נא לפנות לת.ד. 33011 תל־אביב, עבור „דפוס".

לחברה ציבורית קבלנית
דרוש בנתניה
מנהל עבודה

בעל נסיון של 5 שנים לפחות לניהול פרוייקט בניה גדול
תנאי שכר טובים מובטחים
לפנות לת.ד. 2859 תל־אביב

למפעל תעשייתי גדול בת"א
דרוש
מנהל חשבונות ראשי

נא לפנות בכתב לת.ד. 2726, ת"א.
!! סודיות מובטחת !!

לבית חרושת גדול למזון ברמת־גן
דרושים

1. מחסנאי למחסן מכירות
כישורים: נסיון של לפחות שנתיים בנהול מחסן, נשוי, גיל 28—45.
תנאים טובים מובטחים לאדם המתאים.

2. מרכזי אזורים
בחנויות ודאגה לפרסום ותצוגה
כישורים: גיל 26—35, רצוי בעל מכונית מסחרית, ונסיון במכירה.

3. נהג לחלוקת סחורה
כישורים: צעיר, נשוי, לאחר שירות צבאי, בעל רשיון נהיגה ג' לפחות.

●

לפנות בכתב יד ולציין קורות חיים, המשרה והמשכורת המבוקשת לת.ד. 253 רמת גן.

סודיות מובטחת

למפעל תעשייתי גדול במפרץ חיפה
דרושים
* מהנדס חשמל
לעבודה במערכות חשמל תעשייתיות (מתח גבוה — מתח נמוך) ומערכות בקרה.
הכישורים הדרושים: ידיעת השפות עברית ואנגלית, רצוי נסיון קודם בתעשיה.

* פקיד/מחסנאי
הכישורים הדרושים: נסיון בעבודת מחסנאות לצרוד וחלפים למכונות תעשייתיות ורישום תנועתן. ידיעה בשפה האנגלית.

* חניכות בפקידות
הכישורים הדרושים: 10 שנות למוד, קורס לפקידות רצוי.

✶

בדבר פרטים נוספים נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 99 חיפה.

לישיבת בני־עקיבא „תקות יעקב" שדה־יעקב
דרושים לשנת הלימודים תשל"ג
א. ר"מ (דיור מובטח)
ב. מרכז פנימיה (בוגר ישיבה תיכונית)
ג. מורים במקצועות: — עברית (ספרות, דקדוק, חבור) כימיה ביולוגיה

מועמדים יר"ש בעלי רשיונות הוראה קבועים יפנו בכתב להנהלת־הישיבה.
תנאים טובים למועמדים המתאימים.

למוסד דתי בצפון הארץ
דרוש
זוג לניהול מטבח
(300 אוכלים)
דיור במקום ● התחלה מיידית

לפנות: הוועדה לעליית־הנוער הדתי ת.ד. 700 תל־אביב טל: 267086.

מנהל יבוא

עם נסיון של שנים בענף זה ובכל הקשור בו מעונין בהצעות עבודה מתאימות.

נא לפנות עם פרטים לת.ד. 635 רמת־גן עבור „מנהל יבוא".

FIAT

למוסך „פיאט" האזורי בירושלים
דרושים:
● מנהל חשבונות
● חשמלאי רכב
● מכונאי רכב

הנהלת המוסך מעוניינת בהצעות רציניות למסירת שתי מחלקות במוסך לקבלני־משנה:
● מחלקת פחחות
● מחלקת צביעה

המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב ל„פיאט" תל־אביב, רחוב יצחק שדה 30 (עבור מוסך ירושלים), או אישית ל„פיאט" ירושלים, רח' שלומציון המלכה 7, בימים ראשון, שלישי וחמישי, בין השעות 11.00—1.00 לפנה"צ, 3.00—5.00 אחה"צ למר בלייר.

למוסך שטרן
רחוב תוצרת הארץ 15
תל־אביב, טל. 253638

דרושים מיד
מכונאי רכב
אחרי צבא

בוגרי בית ספר מקצועי

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

מודיע על המשרה הבאה הפנויה:
בפקולטה להנדסה חקלאית
אלקטרונאי

הכשירויות הדרושות: בוגר בי"ס מקצועי 4 שנתי במגמת אלקטרוניקה (יועדף תלמיד בי"ס להנדסאים או טכנאים), שליטה בעברית וידיעה באנגלית; נסיון במערכות ספרתיות ו/או מערכות בקרה.
מס' המשרה: הח.א/208.
מועמדים מתאימים העונים לדרישות יפנו בכתב לאגף כח אדם קרית הטכניון, בציון קורות חיים ונסיון קודם עד יום 5.5.72, בציון מס' המשרה.

למפעל תעשייתי גדול במפרץ חיפה
דרושים
מפעילים
למתקנים כימיים חדשים המוקמים במפעל.
העבודה מעניינת ומהווה אתגר.
למועמדים המתאימים אפשרויות קידום טובות.
הכישורים הדרושים: השכלה של 8—10 כתות, רקע טכני רצוי.

✶

בדבר פרטים נוספים נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 99 חיפה.

צור
חברה לבטוח בע"מ
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות

כישורים: שנתיים נסיון, סוג ג', השכלה תיכונית, מסירות.

לפנות בכתב יד למשרדנו בחיפה דרך העצמאות 55.

מכון מחקר „דחף"
דרושים מראיינים/ות
בעלי טלפונים
בכל רחבי הארץ
●
לפנות בכתב לת.ד. 1334 ת"א למס' ו/14771

• • • מהנדסים · טכנאים · כימאים · שרטטים · מחסנאים • • • דרושים מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים • • •

מדינת ישראל
משרד מבקר המדינה

מכרז פומבי - שנתי מרוכז על משרות פנויות מס' 2/72

למשרד מבקר המדינה דרושים לתפקידי ביקורת:

עובדים בעלי השכלה גבוהה מושלמת ב־אחד התחומים: כלכלה; ראיית חשבון; מדע המדינה; משפטים עם ידיעה בכלכלה או ב־חשבונאות; בעלי דיפלומה או תואר שני במינהל עסקים, שהם בוגרי אוניברסיטה במדעי החברה וכן עובדים בעלי רשיון רואה חשבון, ל־67 משרות פנויות ביחידות המשרד בתל־אביב, בירושלים ובחיפה.

למילוי התפקידים נדרשת ידיעת השפה העברית על בוריה, ידיעת שפה נוספת רצויה.

המשרות הן בדרגות ה' (הא) — ב' (בית) של הדירוג המקצועי לעובדי ביקורת המדינה הזהה לדירוג האקדמאים למדעי החברה והרוח ודרגתם של מי שיתקבלו לעבודה, תקבע בהת־חשב — בין היתר — בנסיונם וברמת השכלתם. למי שיתקבלו למשרד ויצליחו בעבודה יש סי־כויים טובים להתקדמות ולהעברה למשרות אחראיות יותר במשך הזמן.

חלוקת המשרות לפי מקומות העבודה:
בירושלים: 22 משרות בדרגות ה' עד ב'
בתל־אביב: 37 משרות בדרגות ה' עד ב'
בחיפה: 8 משרות בדרגות ה' עד ב'

רשאים להציע מועמדותם גם מי שיסיימו תוך שנת 1972 את לימודיהם האקדמאים ב־כלכלה או במינהל עסקים או בראיית חשבון והיו זכאים לקבל את התואר האקדמאי תוך אותה שנה. למועמדים אלה, אם יתקבלו ל־עבודה ועדין לא יהיו בעלי תואר כנזכר, תיקבע דרגה בדירוג האחיד ועם קבלת התואר יועברו לדירוג המקצועי.

מועמדים העונים על תנאי המכרז וה־חפצים בהתמחות בראיית חשבון, יוכלו — אם יתקבלו לעבודה — להתמחות במסגרת ה־משרה, עפ"י תקנות רואי חשבון, תשט"ו—1955. מתמחה יצטרך להתחייב לשרת במשרד, לאחר ההתמחות, תקופה נוספת, שאורכה כאורך תקופת ההתמחות; ההתמחות המוכרת תחל לא לפני תום 2 חודשי עבודה במשרד.

אדם העונה על דרישות המכרז והמעוניין להתקבל למשרה מהמשרות המוכרזות, ימלא בג' העתקים את הטופס „בקשה למשרה פנויה", אותו ניתן לקבל בלשכות המחוזיות של משרד מבקר המדינה בירושלים, בתל־אביב ובחיפה ובכל משרדי הדואר בארץ; את הבק־שות יש לשלוח למשרד מבקר המדינה, ארגון ומינהל כח האדם, ת.ד. 1061, ירושלים, מיקוד 91.

לבקשה יצורפו העתקים מאושרים של תעודות המוכיחות, שמגיש הבקשה הוא בעל השכלה הנדרשת במכרז; קורות חיים בכתב יד של מגיש הבקשה וכן תמונה, שצולמה בשנה האחרונה.

● התאריך האחרון להגשת הבק־שות: יום רביעי, ד' בסיון תשל"ב (17.5.1972).

פרטים נוספים ניתן לקבל ביחידה לארגון ומינהל כח האדם של משרד מבקר המדינה רח' רש"י 66, ירושלים.

ירושלים, י"ד באייר תשל"ב
28 באפריל 1972

שרותי הנדסה בישראל בע"מ

דרושים
למשרדנו בחיפה
שרטטים/ות
מתחילים ובעלי נסיון
לעבודה בנושאי הנדסה אזרחית, דרכים, כבישים, עבודות עפר, מסלולים וכו'.

המעונינים יפנו לת"ד 4666 חיפה או טלפונית לגב' פיוטה טל. 526253 חיפה.

ארגטון בע"מ - יבנה
חברה בת של
ארגמן מפעלים לצביעת טקסטיל בע"מ

דרוש חרט
הסעה למקום העבודה מובטחת.
נא לפנות בכתב לפי הכתובת הנ"ל או טלפונית 055-95251

דרושים
מבקרי חשבונות
בכל אזורי הארץ
ברית פקוח
לקואופרציה החקלאית העובדת בע"מ
תל־אביב רחוב החשמונאים 93
ת.ד. 20150 טלפון: 264241

דרושים
שותפים פעילים
עם השקעה — 25,000 ל"י ומעלה לניהול פרוייקטים — רווחיים ביותר!

(הכשרה והתאמה תינתן למועמדים על־ידי החברה)

↓

לקבלת פרטים מלאים נא לכתוב לת.ד. 28462 תל־אביב
כל פנייה תיענה! —
סודיות מובטחת בהחלט!

בנק זקוק
1. לעבודה רצופה במרכז תל־אביב:
- ■ **כתבניות עברית־אנגלית**
- ■ **פקידה/כתבנית עברית**
- ■ **פקידים/פקידות** אחרי צבא לתפקידי קהל והנהלת חשבונות (הכשרה תנתן במקום).
- ■ **נערים ונערות** לעבודות עזר בפקידות ושליחויות.

2. לעבודה מפוצלת בצפון תל־אביב:
- ■ **פקיד שיוכשר לעבודה עם קהל**

פניות מפורטות בכתב־יד בציון השכלה, נסיון, גיל וציון התפקיד המבוקש לת.ד. 29569 תל־אביב.

האוניברסיטה העברית בירושלים

מודיעה על משרה פנויה של:
אסיסטנטים
בביה"ס לתלמידים מחו"ל
מכרז מס' 100/72

ביה"ס לתלמידים מחו"ל מודיע על משרות פנויות לאסיסטנטים בשפות: אנגלית, רוסית, ספרדית, צרפתית, ידיעת העברית רצויה. יתקבלו תלמידים בעלי תואר M.Sc. אשר ירשמו כתלמידי מחקר בפקולטה למדעי־הטבע לקראת תואר Ph.D במקצועות מתימטיקה, פיסיקה וכימיה. בקשות יש להגיש לא יאוחר מתאריך 31.5.72 אל: התכנית הדרשנית, ביה"ס לתלמידים מחו"ל, האוניברסיטה העברית בירושלים, הר־הצופים, ת.ד. 20434, ירושלים. נא לציין על המעטפה „מועמד למשרה מס' 100/72".

גוטקס מודלס בע"מ
דרושות לנו
מתפרות
ממדרגה ראשונה
לתפירת שמלות

נא לפנות ל„גוטקס", תל־אביב, רח' מרדכי אנילביץ 62 (מול הסינרמה) טל. 37725־6־7.

למפעלים גראפיים בתל־אביב
דרושה
פקידת מזכירות
חרוצה ואחראית
הכישורים:
הדפסה בעברית ● ידע בהנהלת חשבונות
שעות העבודה 8.00 — 16.00
נא לפנות לת.ד. 28129, תל־אביב

דרושים
1. **כתבנית אנגלית עברית** נסיון קודם הכרחי
2. **מנהלי עבודה** זוטרים
3. **מכונאי אחזקה**
4. **פועלים בלתי מקצועיים** שיוכשרו כמפעילים

*

נא לפנות בכתב לת.ד. 1101 תל־אביב.

חברה דינמית למוצרי איכות בשטח הכימיקלים:
מחפשת:
- * **מנהל חשבונות עצמאי**
- * **אחראי על ייצור, מלאי והזמנות.**

מובטחים תנאים סבירים, סיכויי התקדמות ועבודה קשה.
טלפון 055/31532 055/23497

לדפוס אופסט גדול
דרושים
1) מתלמדים אחרי צבא למכונות דפוס.
2) עוזרים לדפסי אופסט.
לפנות לאחים מאוחדים בע"מ, אלנבי 111 ת"א בשעות העבודה.

למשרד מהנדסים בתל־אביב
דרוש
שרטט בנין
טל. 266086 250742

דרוש! מדפיס מנוסה
למכונת היידלברג שמינית.
תנאים טובים.
דפוס רייתן בע"מ
חלפסון 47 תל־אביב
טלפון 827480
מ־15.00—18.00

למשרד רואה חשבון
דרוש בוחן
לפנות טל. 614866

פקח מזיקים בכותנה
9 שנות נסיון
בעל רכב
מעוניין בהצעות!
טל. 761156
ת.ד. 153 רמת־גן

דרוש מנופאי
לעבודה באזור תל־אביב
להתקשר בשעות היום 772427

דרוש מחלק
לחלוקת מזון, עם רכב סגור בין 1—1½ טון וערבות בנקאית. לפנות שטראוס שוקו בע"מ, תוצרת הארץ 13, ת"א, בין השעות 8—9 בבוקר.

דרוש
לכפר יהושע
עובד מדגרה
לפנות בכתב או טלפון 04-931277/8

אלקו
ELCO
חרושת אלקטרונית ישראלית בע"מ רמת־גן

למנכ"ל חברתנו
דרושה מזכירה
מנוסה
ליום עבודה מלא

הנתונים הדרושים:
- * שליטה מלאה בעברית ובאנגלית. (גרמנית רצויה).
- * שליטה במכונת כתיבה בשתי השפות הנ"ל.
- * נסיון של 5 שנים לפחות כמזכירה.

*

תנאים טובים למועמדת המתאימה.

*

נא לפנות בכתב בצירוף תולדות חיים ונסיון קודם אל ת. ד. 230 רמת־גן, עבור „מזכירה".

לחברה א"י לאוטומובילים בע"מ
מפיצי Ford בישראל

דרושים
תמחירן
ידע בתמחיר, רצוי גם בסטטיסטיקה, עד גיל 27.
מחסנאים
רצוי ידע בחלקי חילוף לרכב, לאחר שרות צבאי. העבודה היא בשלב זה לתקופה של מספר חודשים עם סיכוי לעבודה קבועה.

*

המעונינים יפנו אישית לחברתנו בת"א רחוב המסגר 43 לאגף כח אדם בימים א' ד' בין השעות 10.00 — 13.00.

דרושות עובדות למעבדת צילום
אפשרית עבודת יום שלם או עבודה חלקית - אחר הצהרים.
הדרכה מקצועית תנתן במקום.
לפנות למס. 525
ת.ד. 33157 תל־אביב.

צעירים תושבי טבריה
דרושים
לעבודת שרות
הכרוכה במגע עם לקוחות
(באיזור מגוריהם)
הכשרה מקצועית תינתן ע"י המפעל

מועמדים בעלי רשיון נהיגה אשר השתחררו מצ.ה.ל. בשנה האחרונה, מתבקשים לפנות בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת. ד. 719 ירושלים.

סודיות מובטחת

למפעלים גראפיים בתל־אביב
דרוש/ה
מונטז'ר/ית
למעבדת צלום
יש לפנות לניסן פלג דרך השלום 49 טל. 260645.

דרוש משקיע
100—200,000 ל"י בענף הרכב (חדיש)
הכנסה טובה מובטחת.
בהצעות לפנות 03-747421 בין 5—8.00 בערב.

לבנק בחיפה
דרושים
פקיד/ת קהל
- * השכלה תיכונית
- * נסיון של שנה לפחות
- * ידיעת השפה הגרמנית הכרחית

פקיד/ה למחלקת מטבע זר
- * ידיעה טובה בשפה האנגלית
- * נסיון של שנה לפחות

פקיד/ה למחלקת עו"ש
- * השכלה תיכונית
- * נסיון של שנה לפחות

כתבנית עברית-אנגלית
- * רצויה התמצאות במסמכי יבוא/יצוא

קופאי

נא לפנות בכתב תוך ציון המשרה המבוקשת לת"ד 1076 תל־אביב, ולציין קורות חיים, גיל, השכלה ונסיון קודם.
סודיות מובטחת

למוסד ממלכתי גדול

דרושים
מהנדסי וטכנאי בנין לעבודה בדרום הארץ
בתפקידי פיקוח על ביצוע עבודות מגוונות ובקנה מידה גדול

דרוש רשיון נהיגה וכושר ניידות

תנאי השכר ייקבעו לפי כישורי המועמדים

● **הצעות בכתב** בליווי קורות חיים ותאור מפורט של השכלה, נסיון ורקע צבאי יש להגיש לת.ד. 7061 תל־אביב, למס' (065)15 — עד לתאריך 12.5.1972.

הסוכנות היהודית לארץ־ישראל
המחלקה למנגנון

משרה פנויה 35/72

תואר המשרה: מנהל שירותים סוציאליים
מקום העבודה: תל־אביב ומחוז המרכז.
תאור העבודה: נהול, פקוח והדרכה ליחידה המונה 35 עובדים סוציאלים העובדים בשיכונים ובמרכזי קליטה באיזור הגיאוגרפי שבין נתניה לאשדוד.
הכישורים הדרושים:
1. תואר אקדמאי בעבודה סוציאלית.
2. נסיון בעבודה מקצועית של 8 שנים לפחות.
3. כושר הדרכה ומעקב.
4. ידע ונסיון בניהול שירות סוציאלי.
5. יכולת אישית ומקצועית לעבוד עם צוות בינמקצועי.
6. ידיעת עברית ואנגלית הכרחית.

הדרגה המוצעת: ג'—ב' בדירוג מפ"ש.
התאריך האחרון להגשת הצעות 5.5.72.

הצעות מפורטות נא להגיש למחלקה למנגנון, ת"ד 92 ירושלים [illegible]

Tempo

לתשלובת טמפו בע"מ
מפעלי הזכוכית
דרושה
מזכירה
למחלקת השווק והיצוא

הכישורים — שליטה מלאה בשפות צרפתית ועברית, רצוי גם אנגלית.

תנאים טובים למועמדת המתאימה.

נא לפנות בטלפון לקביעת ראיון לתשלובת מפעלי טמפו בע"מ, אזור התעשיה חולון טל' 131/3—840.

דרוש
● פיזיקאי או כימאי
בוגר אוניברסיטה או טכניון
למתן שירותי מעבדה בשטחים הנ"ל.

● המעונינים יפנו לת.ד. 9757 חיפה, עבור מספר 2 בצירוף מס' טלפון, קורות חיים ונסיון קודם בעבודה

هكذا من الاصل

مكزامن الأصل

דרושים

... אסיסטנטים · סוכנים · · ·

אמקורם בע"מ

עבוד שבבי מדויק לתעשיה האוירונאוטית
למפעלנו המתפתח בחולון

דרושים:

* **תמחירן - כלכלן** — המנוסה בנושאי תקציב, תפעול ופקוח של מערכות תמחיר במפעל תעשייתי.
* **מהנדסי מכונות**
  1. בעלי נסיון בתכנון שיטות, כלים ומדידים לעבוד שבבי.
  2. בעלי נסיון בתכנון ותכנות למכונות עם בקרה ספרתית (N.C.).
* **מהנדס/טכנאי** — לבקורת איכות לתפקיד בכיר.
* **טכנאי ייצור** — למחלקת תכנון ופקוח הייצור.
* **טכנאי מכונות**
  1. בעלי נסיון בתכנון שיטות, כלים ומדידים לעבוד שבבי.
  2. בעלי נסיון בתכנון ותכנות למכונות עם בקרה ספרתית (N.C.).
* **מכונאי/מסגר אחזקה**
* **מבלטנים**
* **מסגר מבני**
* **פקידה בתבנית** — למשרד טכני בעלת נסיון בעבודות משרדיות שוטפות וכן הדפסה בעברית ואנגלית או צרפתית.
* **מבקרי איכות** — בעלי נסיון בבקורת טיב בעבוד שבבי.
* **פקיד טכני** — לעבודות קטלוג והוצאת שרטוטים העתקי שמש, צלומים, כתיבת דו"חים וכו'.
* **עוזר מחסנאי טכני**
* **משחיזנים ומשחיזי כלים**
* **חרטים**

על המעוניינים לפנות בכתב או אישית בשעות העבודה לאמקורם בע"מ, רחוב הפלד 10, אזור התעשיה חולון, טלפון 855133.

סודיות מובטחת

למפעל תעשייתי גדול וחדיש
בתל־אביב

דרושים

* ברסומנים
* חרטים
* מסגרי כלים
* מסגרים רתכים
* מסגרי אחזקה
* מחסנאי

תנאים מיוחדים
ואפשרויות רבות להתקדמות

לטלפן: 778121

לחברה מתפתחת

דרוש צעיר
לאחר שרות צבאי

עם ידע מעשי בענף החשמל. השכלה של 10 שנים לפחות עם יכולת לבצע הרכבות חשמליות פשוטות ועבודה נקיה ודייקנית.
רצוי בעל אופנוע או רכב קטן.
תנאים טובים למועמד המתאים.
נא לפנות בכתב למ.א.ק. פריקס הדר 622 בית אל־על ת"א ולציין צ"ב.

לסוכנות ביטוח גדולה
דרושות:

1. **פקידה מנוסה** — עם נסיון בקבלת עסקי ביטוח (אלמנטרי).
2. **פקידה מתחילה** — ידע בהדפסה הכרחי.

לפנות טלפונית 625851 בין השעות 18.00 — 20.00.

דרושה
מזכירת הנהלה
צרפתית עברית
בעלת נסיון של 3 שנים לפחות
לטלפן: 56431, 53991, תל־אביב

לפרסום „אדמון" בע"מ
דרושות

פקידה מתחילה
בוגרת קורס לפקידות, כולל הדפסה. שעות עבודה 4—8.

פקידה מתחילה
לעבודות משרד וטלפונים. שעות עבודה 1—8, 7—4.
למועמדות המתאימות תנאים טובים ועבודה מעניינת.
לפנות:
לפרסום „אדמון", רח' אנגל 6, ת"א (הכניסה משד' רוטשילד 98) בשעות העבודה, לסילביה.

לחברת בניה ארצית
דרושים

1. **איש אחזקת ציוד** — בעל נסיון, לניהול צוות במפעל טרומי באשדוד.
2. **מכונאי לרכב וציוד מכני**

לפנות לטל' 443181 ת"א (קו פנימי 5)

לאמישראגז
דרושה בתבנית
אנגלית עברית

לעבודה בהנהלה המרכזית של חברתנו

*

נא לפנות אישית למח' הסגל רח' אחד העם 34 ת"א.

למושב שדות (פתחת רפיח)
דרושה גננת - נשואה
מגורים במקום. ישנה אפשרות לקבלת משק חקלאי במושב.

בפרטים נא לפנות לתנועת המושבים — ועדת הנוער, רח' לאונרדו דה־וינצ'י 19, תל־אביב, טלפון 258473

אנו מחפשים עבור לקוחותינו:

עבור מוסד ציבורי גדול
אנו מחפשים מועמד לתפקיד:

אחראי לתקצוב ובקרה

המועמד ישולב בפיתוח מערכות התקצוב והבקרה וישמש לאחר־מכן כאחראי ליד המנכ"ל לנושאים הבאים:
— הכנת תקציבים, פיקוח על הפעלתם ועדכונם.
— עריכת תחשיבי עלות, תמחיר ובדיקות כלכליות.
— הכנת סטנדרטים לביצוע כבסיס לתכנון ותקצוב.
— תכנון לוחות זמנים תעומסים להפעלת פרוייקטים ובקרה על ביצועם.
— פיקוח על הפעלת מערכת האינפורמציה הכספית והניהולית.

הכישורים הנדרשים:
— השכלה אקדמאית בכלכלה רצוי תואר שני, או במינהל עסקים או במינהל.
— נסיון מתאים של 3 שנים לפחות בתחומים הנדרשים.

מקום העבודה בירושלים. ביצוע העבודה דורש עבודה בשעות לא רגילות וכרוכה בנסיעות בכל חלקי הארץ.
הדרגה תקבע בהתאם לכישורי המועמד ונסיונו.

נא לפנות בכתב־יד ובפרטים מלאים על הכשרה ונסיון לתל־אביב, רחוב וייצמן 71.

יועצים לתעשיה ניהול וייצור בע"מ — קקל

מכון ויצמן למדע

למחלקת האספקה

דרוש הנדסאי

תאור התפקיד: סיווג מכשירים וחומרים לפי פריטי המכס השונים; סימון הזמנת ציוד לפי קטגוריות למחשב; ניהול ועידכון דו"ח ה־אינוונטר; ניהול ועידכון ספרות קטלוגים טכניים.

הכישורים הדרושים: הואר הנדסאי בשטח מכשור מדעי; ידע במכשור מעבדות; התמצאות בשוק המקומי ובחו"ל בקשר לפריטים אלה; התמצאות בחוקי המכס הנוגעים ליבוא פריטים מסוג זה. ידיעת עברית ואנגלית על בוריין — הכרחית.

הדרגה המוצעת: בהתאם לכישורים של ה־מועמד.

משרה מס' 168

על המעוניינים לפנות בכתב, בציון קורות חיים ונסיון קודם, למחלקת המנגנון, ת.ד. 26, רחובות, בציון מס' המשרה.

צעירים תושבי ירושלים
דרושים
לעבודת שרות
הכרוכה במגע עם לקוחות

(באיזור מגוריהם)

**הכשרה מקצועית
תינתן ע"י המפעל**

מועמדים בעלי רשיון נהיגה אשר השתחררו מצ.ה.ל. בשנה האחרונה, מתבקשים לפנות בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת. ד. 719 ירושלים.

סודיות מובטחת

דרושות מפעילות
למכונות להנהלת חשבונות
בעלות נסיון קודם של שנתיים לפחות
רצוי על מכונות אוליבטי.
שעות העבודה: מ־08.00 עד 16.00
(בקיץ: מ־07.30 עד 15.00).
משכורת טובה ותנאים סוציאליים מלאים!

מיכון משרד בע"מ
ת"א רח' החשמונאים 105.
טל. 267412 או 265770.

לחברה למוצרי אלקטרוניקה ולימוד

דרוש
אדם לעבודה

עם הכישורים הבאים:
1. גביה
2. אדמיניסטרציה
3. ידע במסמכי יבוא

לפנות בכתב עם פירוט קורות חיים ונסיון קודם. ת.ד. 4770 עבור יוסף. לציין מס' טלפון תל־אביב.

קבלן מתפנה
מעוניין בהצעות עבודה בכל חלקי הארץ
מבצע עבודות צנרת, מסגרות והרכבת מכונות
ת.ד. 384/9 פתח־תקוה.

משטרת ישראל

למשטרת ישראל

דרוש
מנתח מערכות בכיר
לעיבוד נתונים אוטומטי

התכונות המבוקשות:
— השכלה אקדמית
— ידע מעמיק במקצוע
— הכרת מחשבים חדישים („הדור השלישי")
— נסיון של 3 שנים לפחות בעבודה מעשית במוסד מוכר או כעצמאי בארץ או בחו"ל.

השכר בהתאם לתכונות המועמד.

מקום העבודה: בירושלים.

● **המעונינים יפנו** בכתב או בטלפון לראש מחלקת התכנון במטה הארצי, משטרת ישראל, ירושלים, שייך גראח, טלפון 87111, לקביעת ראיון.

למפעל תעשייתי מודרני

דרושות
נקבניות

בעלות ידע בניקוב באנגלית.

● המועמדות המתאימות מתבקשות לפנות בצרוף קורות חיים ונסיון מקצועי, אל ת.ד. 7132 תל־אביב. — והזמנה לראיון אישי.

לתרבבות ברום בע"מ
בבאר־שבע

דרושים

1. **מהנדס כימאי** — לניהול מתקן כימי מתוחכם
2. **מהנדס כימאי** — לתפקיד סגן מנהל יצור

תנאים לפי הכישורים

למועמד מחוץ לבאר־שבע, תינתן עזרה בדיור.
נא לפנות למח' כח־אדם, ת.ד. 180 באר־שבע.

סודיות מובטחת

לחברה גדולה
דרוש
פקיד כללי
לעבודה מגוונת
סיכויים טובים להתקדמות.

יוצאי צבא המעונינים, מתבקשים לפנות בכתב וכציין פרטים לת.ד. 1969 ת"א עבור „פקיד כללי".

קודיש ל. קרלו
מהנדסים יועצים בע"מ
באר־שבע

דרושים

★ **מהנדס מכונות** — לתכנון לתעשיה הכימית.

★ **מתכנני צנרת** — בעלי נסיון בצנרת העשייתית ומיכלים.

לאנשים המתאימים תנאי שכר מצויינים, השתתפות באחזקת רכב, טלפון ומענק שנתי.
לפנות בכתב לפי הכתובת: רח' הכותל המערבי 11 באר שבע או בטלפון: 057-2515.

עיסוק
חברה לקדום הכוונה והתעסוקה בע"מ
ת"א, שדרות בן ציון 12, טל. 231173, 232661

דרושים

מהנדס מכונות — בוגר הטכניון (381) ניהול אחזקה, פיתוח, הרחבה (282) ניהול אגף שרותים טכניים (383) מהנדס מפעל, יציקה, עבוד שבבי (384) אחזקה וייצור — ל"ים (385) כח חזום (386)
מהנדס ייצור — לאזור הדרום (387)
מזכירה — נהול משרד שפות (388) נהול מזכירות של חברה (389) מזכירת המנהל הכללי (390) מזכירה/פקידה (301)
מנהל חשבונות — ראשי וכספים (392) נסיון בבנקאות/ביטוח (393) תבחיר (394)
ספרנית — נהול ספריה טכנית (395)
מנהל מח' ייבוא — מסחר בין לאומי (396)
מנהל אחזקה — ים (397) אשדוד (398)
מהנדס אזרחי — ביצוע (399) נהול (900)
סוכני מכירה והפצה — בעלי רכב (סנדר) סגור, תנאי שכר טובים — עבור מפעל חדש באזור המרכז — רצוי נסיון בהפצה ומכירה לסיטונאים וקמעונאים (401)

דרושים
טפסנים
מעולים
לעבודה באשדוד
ובתל־אביב

*

לפנות בטלפון 235608 תל־אביב

למפעל התעשייתי
באזור התעשיה עכו

דרוש
מנהל חשבונות
עצמאי
לתפקיד מענין ואחראי

הכישורים הדרושים:
* מנהל חשבונות מדופלם.
* בעל נסיון של 5 שנים בניהול חשבונות במפעל תעשייתי.
* ידיעה בעריכת מאזנים ודו"חות כספיים שונים.

למועמד המתאים מוצעים תנאים טובים.
לפנות לת.ד. 1423, חיפה

לתכנון קונסטרוקציות בנין
דרושים
מהנדסים ושרטטים

לפנות: ד"ר אינג'. א. הרמל
רח' הבנין 4 תל־אביב טל. 447848.

למכון רנטגן ד"ר גון
דרוש(ה) טכנאי(ת) רנטגן
למשרה שלמה
המעונינים יפנו לת.ד. 4385 חיפה

דרוש
אדריכל-צעיר
לעבודה מגוונת בתכנון
בתנאים טובים
לכתב לת.ד. 22140
ת"א, לקספיס 18050,
ולפרט הכשרות

דרושים
מסגרי מכונות
לעבודות אחזקה

בוגרי בי"ס מקצועי אחרי שירות צבאי.

להתקשר טלפונית או לפנות במקום בשעות העבודה: תעשיות סלוואפלסט בע"מ, קרית מטלון; טל. 912001, 911180.

לוח מעריב

המשרד הראשי: בית מעריב רחוב קרליבך 2:
הסניף המרכזי לקבלת מודעות בת"א: שדרות רוטשילד 33. מ־8 בבוקר עד 6 בערב

מחיר מלה: ביום חול — 55 אגורות; בערבי־שבתות וחגים — 75 אגורות

הדלקת הנר

פרשת אמור

	קריש	מוצ"ש
ירושלים	5.39	6.55
תל־אביב	5.57	6.53
חיפה	5.51	6.57
באר־שבע	5.55	6.53
אילת	5.52	6.52

יום שישי י"ד באייר תשל"ב, כ"ט בעומר (28 באפריל 1972). שקיעת החמה: 18.18, זריחתה מחר: 4.53. פרק יומי: תהלים ים—כב. משנה יומית: יבמות טו, ו—ז. דף יומי: בבא מציעא מד. הלכה יומית: נטילת ידיים ד, ח—ז.

יום שבת ט"ו באייר, תשל"ב, ל' בעומר (29 באפריל 1972). שקיעת החמה: 18.19, זריחתה מחר: 4.52. פרק יומי: תהלים כא—כב. משנה יומית: יבמות טו, ח—ט. דף יומי: בבא מציעא מה. הלכה יומית: נטילת ידיים ד, יא—יג.

בתי מרקחת

תל־אביב

שישי: אברמסקי, רח' אלנבי 42, טל' 57526; פרנקל, רח' המלך ג'ורג' 28, טל' 223721; נור דאו, רח' בן יהודה 183, טל' 242673.

שבת: מושקוביץ, רח' המלך ג'ורג' 25, טל' 282650; בן יהודה, רח' בן יהודה 142, טל' 223535; קססל, רח' אבן גבירול 147, טל' 443716.

מוצ"ש: גרינברג, רח' המלך ג'ורג' 46, טל' 226208; יפה, רח' בן יהודה 173, טל' 224543; דאני, רח' יהודה הלוי 67, טל' 612474.

רמת־גן ובני ברק

שישי: הרצל, רח' הרצל 52, טל' 722372; הדסה, כבר הישוב בני ברק.

שבת: ליפשיץ, רח' הרצל 19, טל' 721177; נחמיה, רח' נחמיה 3 בני ברק.

בת־ים חולון

שישי: יונו, מרכז מסחרי רמת יוסף.

שבת: שיינין, רח' סוקולוב 68 חולון.

הרצליה

שישי ומוצ"ש: הנשיא, רח' הנשיא ויצמן 42.

פתח־תקוה

שישי: אסותא, רח' ברון הירש 21, טל' 911710.

שבת ומוצ"ש: הירקון, רח' שטמפפר 24, טל' 910946.

תורנות רופאים

תל־אביב: ד"ר סגל, בלור 12, טלפון: 247860; ד"ר הראבן, אפטקמן 6, טלפון: 443281. מד"א תל־אביב: במד"א, טלפון 614333 נמצא רופא תורן בין השעות 8 בערב עד 7 בבוקר. ביקורי בית גם לחברי קופות החולים.

קופ"ח "לאומית"

תל־אביב: במרפאה האזורית רח' מונטיפיורי 9, משעה 8 בערב עד 1 בלילה טל' 57663. אחרי שעה זו נא לפנות לתורנות לילה של מד"א טל' 614333. רמת־גן: בערבי שבתות וחגים משעה 2 בצהרים עד 8 בערב, וביומי שבת וחג ובמשך היום במקרים דחופים לפנות לרופאים: כללי, ד"ר גולדשטיין, רחוב שלם 18, דירה 17, טלפון 762988, ילדים, ד"ר מוהוצבסקי, רח' מורדיקי 107, טל' 784515. בלילות מ־8 בערב ועד 7 בבוקר במקרים דחופים לפנות למד"א, רחוב הגלגל 42 ר"ג, טלפון — 781111.

קופ"ח "אסף"

תל־אביב: מד"א, טלפון 101. גבעתיים: מד"א, טלפון 781111. בת־ים: מד"א, טלפון 863333. חולון: מד"א, טלפון 843133.

קופ"ח "מכבי" תל־אביב

שבת: ד"ר ויזר (כללי), ה הסתדרות 30, טל' 746786; ד"ר אנגל (ילדים) כבר מלכי ישראל 10, טל' 268021.

גוש דן

שישי: ד"ר פושטקין (כללי), רמת חן, הראל 4, טל' 744364; ד"ר גרייבר (ילדים), רמת־גן, עוזיאל 93, טל' 741652; רופא תורן במד"א, מ־8 בערב, ר"ג, הגלגל 42, טל' 781111.

שבת: ד"ר סגל (כללי), ר"ג, אבא הלל 76, טל' 736044; ד"ר בונזונובסקי, ר"ג, הרצל 43, טל' 738591; רופא תורן במד"א, מ־8 בערב, ר"ג, הגלגל 42, טל' — 781111.

חולון: מד"א, טלפון 843133. בת־ים: מד"א, טלפון 863333. פתח־תקוה: מד"א, טל' 912333.

קופ"ח "מרכזית"

תל־אביב־יפו: מד"א, מוא"ת מכ' 13 טל' 101 משעה 8 בערב עד שעה 7 בבוקר; ד"ר סמואל ואסה, אלנבי 50, טל' 53888 (רק בשעות היום); ד"ר דונה מרק, רחוב החשמונאים 4, טל' 248228.

קופ"ח "עממית"

אבן־יהודה: ד"ר פ. כץ, אילת השחר. גדרה: ד"ר הגר, טל' 91136. חדרה: לפנות לרופא המשפחה. טבריה: לפנות לד"ר קוברין, טלפון 20301. כפר־סבא: ד"ר קראוס, שכ' אליעזר טלפון 925772. עפולה: ד"ר אהרונוביץ, טל' 23061. פתח־תקוה: לפנות לרופא המשפחה. בני דן: ד"ר שורץ יעקב, רח' הדרי 5, ר"ג טלפון 764335, מד"א רח' הגלגל 42, טלפון 781111. הוד השרון: ד"ר א. רמז, טל' 924133.

חפושי קרובים

מחפש אביים המכירים את יעקב לוין; אחותו אסתר לוין לבית זילברמן גר בקובנה שבליטא עבר לארה"ב ב־1912 עם תינוק בן שנה — אלברט. לי יעקב לוין היו שני אחים אחד מהם סאמיין היה כרגא שיוציים ואחות שניאה למר רוזנבלום. היודע דבר על יעקב לוין סה בקש לכתוב לי. ד"ר בזיבור גדעון 25 רמת־גן תל גנים — (עבור אלברט לוין).

הודעות

נגנבה סוכיתאדמנדר לבנה — 116—655 — המוצא יבוא על שכר. טלפון 849501.

לקראת החגים

חזן צעיר מעונין במקום הפילה לימים הנוראים ולחגים ב־הצעות רציניות לפנות לטל' 03—953169

"קורוראביב" המלך ג'ורג' 29 תל־אביב קנית פריג'ידר שאלה של אמון, בקנותך פריג'ידר מנה אלינו, התנות הוותיקה למכירת פריג'ידרים.

פריג'ידרים בהזדמנות! אחריות ל־5 שנים מחירים זולים בתשלומים נוחים — 50 ל"י לחודש, "קורוראביב" המלך ג'ורג' 29 תל־אביב.

הזדמנויות!!! מקררים אמקור חדש מאריזה ואסטנדרטים והזמנות חוץ משומשים וחדשים. מחירים זולים מ־150 ל"י במוח לכל החיים קונה, מוכר, ומח לוף, "קירור לוינסקי", לוינסקי 102 תל־אביב.

מחיר מלא!!! עבור המקרר ה משומש שלך טלפון 824535.

827061!!! קונה מקררים מסר משים משלם מחיר גבוה 827061.

למכירה אמקור פאר במצב מצוין 500 טלפון 443114.

בהזדמנות יוצאת מהכלל מקרר חדש 2.75 עם מנדל, מצופה פורמיקה יפה ונירוסטה בחוץ ובפנים. קרור פלדמן, עליה 27 824573.

מקרר אמקור "פאר" למכירה במצב מצוין לפנות הורוביץ, האשל 1 בתים טיפה 4 אח"צ.

למכירה מקרר "אמקור" 1963 במצב טוב טלפון 958417.

מתקני קרור מכל הסוגים אחים בדקו בע"מ רתנבות 953691 — 958171.

מקרר אמקור פאר במצב מצוין, במוח קולם. טלפון: 244468.

אמקור פאר בהזדמנות בליכר ראשונים 9 ר"ג.

מקרר ראווה מסחרי במצב טוב לפנות "תנוה", כצנלסון 146 גבעתיים.

מקרר אמפא במצב מצוין לבעלות פני שפירא 57 פ"ת טלפון 908403.

הזדמנות! אמקור 13, 2 דלתות חדש לחלוטין, 911851.

מקרר אמקור 9 בהזדמנות במצב מצוין טלפון 250929.

(המשך המדור בעמוד 6)

טלויזיות

"מיקרו" — טלויזיות באחריות! — אצל הסוחר — באולה 44 ת"א, 55558 יעוץ חינם, שרות ותקון טלויזיות.

קונים טלויזיות משומשות וגם מחליפים, ישנות בחדשות, טל' 14.00 מ' 33551.

תקוני אסספנס למכשירי טלויזיה ואנטנות בביתך, צלצל 825133 — 36806.

רק ב"אסמור" תדיראן — 1925, ג'נרל־אלקטריק — 1630, שאוב לורנץ — 1890. עליה 25 ת"א.

"אלקטרוסל" תיקוני טלויזיה מכל הסוגים. מחלקה מיוחדת לתקוני אנטנות, עליה 31 תל־אביב. 822077.

"מאגא" סוכנות כללית לישראל, מעבדה בלעדית לתיקוני טלויזיה "מאגא". כבר מלכי ישראל 17 ת"א טלפון 239517, 246513, 222655 הסוכנות אינה אחראית לכל מעבדה אחרת בנושה.

חינם! תיקון ראשון בכיסוי הטלויזיה אצלנו חברת רנגון 775335.

טלויזיות נפלאות דגם 1972 גם ב־50 לירות לחודש, התקשר עוד היום לטלפון 240292 והמכשיר בביתך.

חינם תיקון טלויזיה למכשור באינגרסטורוסקים, טלפון 243008 ת"א.

"גלסם" תיקוני טלויזיות בביתך בשעות הערב! אחריות לשנה. 948188 — 858618.

עקיבא — תקוני טלויזיה — בביתכם באחריות, 822618 לפנה"צ 444442 אחה"צ.

מחיר גבוה!! תקבל עבור ה־טלויזיה המשומשת שלך 827061.

טלויזיות בהנחה באמצעות "מגן ומלע". פרטים: טלפון — 03־31209.

(המשך המדור בעמוד 6)

מכונות כביסה

מכונות כביסה חדישות 1972, גם ב־50 לירות לחודש. התקשר עוד היום לטלפון 240292 והמכונה בביתך.

מכונות כביסה קנדי, קסמר: מכירה, החלפה, הדרוש, בטוחים, תקונים ושרותים. מחלקה לעולים חדשים. כה שרותים: דרך פ"ת 126 ת"א, טל' 255463.

מכונות כביסה קסמק 5 אוטומטיות 550 לינוקס 102 ת"א מירון.

הצעה מהודית: מכונות כביסה מ־600 ל"י, תנורי אפיה ובישול מ־750 ל"י, טלויזיות מ־1480 ל"י. כמו כן מקררים גדולים, הספקה מידית. תשלומים נוחים עד 24 חודש. עבור פונו: הנחות ומתנות. "לכל אליהו" יפו, שדרות ירושלים 29.

מכונות כביסה במחירים נוחים וגם בתשלומים ההלמות של ה ישנות. הללה את ורדי, תל־אביב בן־יהודה 100 כול מלון דבורה. טל' 223766.

למכירה מכונת־כביסה הצ'יאר מוספית הנמסיק בצוינת 841936 הולון מ־15—18.

מכונת כביסה פרידמן חצי אוטומטית במצב מצוין טלפון 904352.

מכונת־כביסה ג'ונסתיק במעט חדשה. ל"י, שד' קונל 4 הולון כניסה א' הוץ משבת מ־13—17.

בהזדמנות מכונת כביסה פריד מן 1966 במחיר 450 טל' 946375.

מכונת־כביסה אמקור (דגם פול־יו) 250 ל"י, 418035.

למכירה מכונת כביסה פרידמן חצי אוטומטי מחות מ־3 שנים במצב מצוין עד 31.12.72 במחיר 550 ל"י לפנות טלפון 770913.

(המשך המדור בעמוד 6)

מכונות תפירה

מכונת תפירה זינגר לתלאות במצב טוב ביותר 1700 ל"י כולל אחריות. ברנזון בן יהודה 10, תל־אביב טלפון 57660.

למכירה מכונת תפירה חדישה לקונפקציה חשמלית תפר ישר וזיג 60 ל"ש. טלפון 822432.

שטיחים

שני שטיחים קסם (פרסי) נדיר לים יפים 737739 בצהרים.

מכירות

שולחנות ביליארד (סנוקר) ישנים למכירה. לפנות טלפון 053—25688, בין השעות 12—19.

למכירה כוריים בן ודהוימים במצב טוב. הייטר, רחוב יוספטה 7, חולון, כניסה 2 דירה 10.

חדש מאורגן מיוחד אמפליפייר שאוב לורנץ — 4000 + שתי רמקולים.

ארגון למשאיות בהזדמנות — למכירה, אורך 6.20 במעט חדש, מתאים לספר קומם, לפנות עלה בע"מ, יהודה הלוי 33, טלפון 55111.

למהיר התחלה למכירה בהזדמנות חנות גז גדול לבישול ולאפיה וגריל חשמלי, במצב טוב. ארלוזורוב 7, חולון, טלפון 52662, בשבת 844967.

בהזדמנות מערכת סטריאו נשיר גל, חדשה לגמרי, אמפליפייר רדיו, פטיפון ורמקולים 2300 ל"י טלפון 739420.

מתקן גז לפים חמים "אסקום" חדש, טלפון — 932024.

תמונות אורגינליות למכירה. 735312 גבריאלה.

למכירה מכונת כביסה וטמינג האוז ואהל 9 מ' טלפון — 057—2308.

בהזדמנות למכירה מערכת סטריאו "פיליפס" בדבר פרטים 841441.

למכירה עגלת טיול לילד ומיטת תינוק וזרקורים לתאורה — טל' 724718.

מכונות כביסה ותנורי בישול ואפיה — גז תשמל מכל. הסר גים מבחר עשיר ומחירים נוחים. לעולים מסודי מס ולאנשי צבא הנחות מיוחדות. סלון מרקור. נחלת־בנימין 17 ת"א טל' 625887.

מסמרים לפתח 2 מטר × 2 מ"מ, משחות גרומאות וסגולה ברונזה, שולחנות עבודה — אריה שמיר, בית־ינאי.

למכירה תריסי עץ למרפסת 3 דלתות 350 × 260 טל. 756462.

אקספרסו במעט חדש הל ציור בית־קפה בחצי מחיר. 56082.

שטיחים דניים יפים וכד דיאולן תוצרת גרמניה — 448670.

דחוף! מכירת חיסול גז למס־עדה וכלים שונים 875820.

הנחות ברב הענפים באמצעות "מגן ומלע". פרטים: טלפון: 03־31209.

משאנ־רש עם פלטפורמה מתחם־כת במצב טוב (אחר 50 שעות עבודה בלבד) למכירה לפנות טלפון: 919101.

זוג רמקולים "אקאי" חדישים + שואב־אבק וטייפ סטריאו סוני 854864, 853315.

למכירה שמלות כלה במחיר הכרה 223479 9—7 16.30—14.30.

רוצים לקנות בובות מכיכים לי ויטרינות במצב טוב. טל' 621164 ת"א.

הבמנות שמן אורגינליות במחי־רי הזדמנות. "סלוריאן" פתח־תקוה הסדינים 20, לבקר גם בשבת.

למכירה עגלת תינוק "מג" צבע כחול לבן. 869627.

למכירה טייפ אקאי חדש + 2 רמקולים. טלפון 761421 ת"א.

בהזדמנות מיטת תינוק עם ארגות ועגלת תינוק משפחת גנון רחוב יהודה היימית 4 יפו דירה 14.

מכונת גבירה — 700 ל"י שלשה ברזים למכירה. ל"ב מכונתפירו. אלנבי 70.

מזגן אוויר חדש "ווסטינגהאוז" לדירה או משרד טלפון 724328.

מכבש 20 טון למכירה — 1750. לפנות: טלפון: 982894.

(המשך המדור בעמוד 6)

מקררים

משלם מחיר גבוה עבור המקרר שלך. טל' 826282.

למכירה מקרר חשמלי בינוני תוצרת חוץ, לפנות טל' 442511, 445338.

תיקוני מקררים מכל הסוגים, קניה, מכירה, צביעה והחלפה. תל־אביב, סלמה 76, 823417.

למכירה אמקור 10 במצב מצוין עם במוח לפנות בשעות הערב לטלפון 780444.

מקרר אמקור 10 קוב במצב מצוין 500 ל"י 737387.

מקרר אמקור במצב מצוין להת־קשר משעה 8 אחה"צ חוץ משבת 857079.

אתהזדמנות מקרר אמקור 11 ל־מכירה במצב טוב מאוד להת־קשר טל' 735689 בשעות אחה"צ.

למכירה מקרר חשמלי "פילקו" במצב מצוין טל' 731896.

אמקור פאר במצב מצוין 450 ל"י. 721627 — 725310.

בהזדמנות מקרר פרידמן 10 מצב מצוין. טלפון 739132.

מקרר בהירי ויטרינה בהזדמנות מלפה 76 ב־ים.

מקרר אמריקאי במצב טוב למכירה לפנות טלפון מספר — 779757.

להזדמנות כבולה ממערות אוריים וכו' מקררים חשמליים גם לפי הזמנה. הללה את ורדי, ת"א בן־יהודה 100 טל' 223766.

ההזדמנויות — כולל אחריות — ב"מרכז המקררים"!!! החלפה לחדשים. תיקונים וצביעה בבית הלקוח. הסכרה מקררים — 20 ל"י לחודש. צ'לנוב 13 (פינת לוינסקי 174), טלפון 821864.

קניה — מכירה — השכרה — ביטוח — תיקונים — צביעה (בבית הלקוח) והחלפת מקררים ישנים ב"אמקור" חדשים. "קרור פרידמן", קירור־לוינסקי 9, תל־אביב, 52751.

שמעו! מקררים חשמליים להש־כרה 25—20 ל"י לחודש! מקררי "אמקור", "פרידמן" ו"קוריגט" ופזיבויזיות, מכירה והחלפה, מ־יקנים חדשים! דיזנגוף 123, 224627.

למכירה מקררים משומשים, הצאתה, החליף לאמקור חדש, קרור ברק, דיזנגוף 84 ת"א, טל' 236378.

מקררים "אמקור" חדישים ומשו־משים בתשלומים. החלפות הש־כרה במחירים נוחים למשומשים. מוכנות "אמקור" הללה את ורדי, תל־אביב בן־יהודה 100, טל' 223766.

אמקור חדישים! מקבלים כבי־בשים במחיר גבוה. "מרכז ה־מקררים" צ'לנוב 13 (פינת לוינ־סקי 174) טלפון 821864.

ב־390 אמקור 10 נהדר עם ביטוח "קירור־לוינסקי" לוינסקי 102 תל־אביב 827061.

משרדים

במשרד־דירה תודעי להשכיר מש־רד 36 מ"ר קומת קרקע + טלפון ע"י שד' קק"ל ת"א. לטלפון 231071.

דרושים לנו משרדים בני 2—10 חדרים באיזור צפון ת"א, עבור לקוחותינו בעלי מקצר עות חופשיים, עם ערבויות מ־צוינות — אנגלו סכסון ת"א, רח' פרישמן 14, טל' 242342.

אנגלו סכסון מציעה: בשכ"ח ובקריה משרדים יפים בת"א בכל אזורי העיר. לפנות לאנ־גלו סכסון: סוכנות לנכסים ב־ע"מ, ת"א, רח' פרישמן 14, טל' 241155.

משרדים למכירה או להשכרה בת"א. אנגלו סכסון, ת"א רח' פרישמן 14, טל' 242342.

500 מ"ר במרכז ר"ג גבעתיים קומה א' בניה נפרדת, ניתן להלק, 1,200 ל"י למ"ר אנגלו סכסון רמת־גן 729279 (בערב 764928).

אנגלו סכסון רמת־גן 729279 (בערב 764928) מחפשת משר דים וחנויות בכל הגדלים ב־ר"ג, גבעתיים, בני־ברק ופתח תקוה, למכירה ולהשכ"ח.

משרדים + טלפונים בשכ"ח, בדפ"מ, ולמכירה. "יעוד" סקות ישראל — 8 — 612725.

להשכרה בשכ"ח למשרד 3 חד־רים בקירבת העיריה 233366, 913779.

משרדים משלב בניה בצפון ת"א עם הסקה, מעלית + חני־יה, למכירה. נא לבוא לבד יהודה 27 דירה 4 ת"א.

הדוב צודק בהחלט בקובעו:
אין תחליף ללוח מעריב - לוח מס' 1

לוח מעריב

העתון הנפוץ ביותר במדינה

עסקים

לבעלי מקום מתאים להשכרה מכונה לגלידה אמריקאית. לפ־נות 621800 עד 17.00.

למכירה חנות מתאימה לשמאי ופרוות רקות מבוססת. קיבוץ גלויות 44, יהוד.

בשכ"ח 2 מבנים עם 2 דונם אדמה ביהוד בכביש הראשי ת"א לוד אפשרות לעסק, ליצור, למחסן, לפתיחת רכב, תחנת דלק, צבעות, מכונאות, גם על בניה רווחים טלפון 756573.

דרוש מדריך נהיגה למשאית, עבודה קבועה אפשרות שכיר ו/או חצי שותף באזור רמת גן, טל' 778465.

קונפקציה, בחור צעיר בעל חנות הדשה עם גלריה, יחד עם כל המכונות, באזור בית דגון, מחפש שותף בעל ידע בענף הקונפקציה. טלפון 824053 לבקש את דוד משעה 9 עד 16.

בכפר־המשמנות בשכ"ח דירה 3 חדרים + טלפון לבמ"ל/משרדים — 55846.

לבאיזור תעשיה למכירה בניין תפוס נושא רווחים זכו חלק המוגמה. כביש האשי פ"ת—ת"א, (מפולי) טלפון 919587 מקבלה 16.00.

בהזדמנות בצפון סלון תספורת עוד. 445272 אחרי 17.

למכירה מזנון מבוסס פרנסה טובה. רח' סמולנסקין 76, תל־אביב.

משקיע 25,000 עם עבודת בית ת"ד 2286 נתניה.

קיוסק מבוסס חצי חלק — 20,000 עבודה קלה. 825736.

חברת תיירות בע"מ ומעצל מאושר מעוניינת לשם הרחבת העסק והקמת מבנה, במשקיע שקט או פעיל עם 250—350,000 ל"י. לפנות: ת"א 1334 ת"א לסמר ד' 26074.

למכירה ריהוט, ציוד ותוכרי עבודה לגן־ילדים, לפנות רח' הרואה 209 רמת־גן בין השעות 13—16.

בגדירה בית מתאים לעסק 10 חדרים + 8 חדרים צריף יגור, אדמה פרטית מוקף גן מפואר — 350,000. ת.ד. 52 גדרה.

בבתים בית 3 חדרים וחצר למגורים לגן־ילדים לעסק — 225968.

דרוש שותף לעסק מבוסס בענף הבניה, השקעה הדרושה 500.000 ל"י, לפנות 247292 — בשעות 20—16.

"תווך סבואל" מציע! עשרות עסקים השקעות, מזנונים, קיוס־קים, מסעדות, בתי מלון בשכ"ח ברמ"ש, קניה בתל־אביב והסבי־בה. יעוץ חינם. ת"א, הרברט סמואל 68. טלפון 57030.

דרוש שותף למסעל מתפתח ב־ענף האלקטרוניקה, עם השקעה 60,000 ל"י. אין צורך בידע מקצועי. עבור פרטים להת־קשר בשעות 19—20 בערב 736228.

מתפנה זכות חלופת מווה, ה־גאופים רווח יפה. השקעה — 20.000 ל"י — 866675.

למכירה מזנון ולכל מטרה אחרת, ברוד עליה 48, לפנות במקום.

השקעה בטוחה לשתי משפחות למכירה מסעדה זקנה. מכון לי נקוריים במרכז העיר, מתחתר קום באזור. מזנון חדיש ביותר, קליאנטורה גדולה — 918336.

בהזדמנות מלון טלע טבריה, רח' הגליל, למסירת ברמ"י מפתח.

בהזדמנות ב־45,000 מברש 5 בניה בנתניה, ת.ד. 5120, ת"א.

"גת השקעות" מציע למכירה קולנוע במרכז הארץ, בית מלון בטבריה, קונדיטוריה במרכז הר־לו. בית חרושת למוצרי פלסטיקה. וסתור עסקים אחרים. טלפון 732461.

מסעדה מפוארת ברמת־גן ל־השכרה. טלפון 760308.

מספרה בשכ"ח מסודרת + לקוחות טלפון 778517.

בשכר חודשי למכירה חנות מכשירי כתיבה ועתונים בצפון תל־אביב טלפון 240789—230585.

בעלת הכון לינופי מהמסת בעל(ת) משקיע עד 60,000 לירות הכנסה הודשית גבוהה טלפון 19 עד 053—27578.

זכות הלוקת עגות, עוגיות, תפלים, ובסקויטים באזור הכר כן עם מכונית פרטים טלפון 053—99449.

מתכירה בדמת־גן חנות הלבשה אתא עם 60 מ"ר אפשר גם למטרה אחרת, נוח יהושע 2 ע"י קולנוע קסם. לפנות במקום.

למכירה בית מלאכה לקונפקציה גברות, ילדים, כולל גזרות וכל המכונות ברמת־גן 724133 מ־17.00—19.00.

בהזדמנות למכירה במרכז רמת גן חנות מכתקים דומן למכירת יבשים, פרנסה לשתי משפחות בשעה. 735745.

למכירה מסיבות איכיות מכלת פרנסה בטוח לשתי משפחות ב־הרצליה שוק. 791482.

למכירה הנות מכשירי כתיבה ספרים וצעצועים במרכז גבע־תיים 32 מ"ר גלריה 9 ממ"ר. 732879.

חנויות

למכירה חנות — מחסן — בבנין חדש ברחוב פרץ 15 ת"א לפנות במקום או נקר 253353, 442452.

במרכז נתניה ע"י בנק ושת למכירה חנות עם גלריה והיו טים שטח 36 מ"ר כולם 40,000 בדבר פרטים לפנות לטלפון 907372 כל יום.

בשכ"ח חדר 16 מ"ר ק"ק ל־משרד למלאכה, פינת דיזנגוף 202 פינת ארלוזורוב — לפנות במקום למר רוזנברג.

ברמת השרון — חנויות במר כז המושבה, לפנות לקבלן ב סוקולוב 73.

למכירה הנות גדולה בוגרשוב. טלפון 237096.

למכירה הזויות באזור הוילות של "קרית" בפתח תקוה. לפנות: "קרית", רחוב אבן גבירול 30, טלפון 257455 ת"א.

להשכיר חנות פינתית 3 וטרי נות מרכז חולון 841835.

למכירה בהזדמנות חנות גדולה בר"ג עם מחיר שלמכי הפיתות טלפון 754983.

(המשך המדור בעמוד 6)

מחסנים

דרוש מחסן לבפריה, 200 מטר מרובע, בקיטת הרקע או הצי מרתף, בת"א או בסביבתה. — התקשר לטלפונים 621561 — 613442.

מבקשים לקנות מחסן 100—300 ממ"ר בסביבות קריבלך התחמר נאים תל־אביב. התקשר 266184.

בתי מלאכה

להשכיר הדר ובירי לביסי"ל, עם כח 59144 אחה"צ.

(המשך המדור בעמוד 6)

מודעות ל־ לוח מס' 1 לוח מעריב מתקבלות:

בתל־אביב: בית "מעריב" מחלקת המודעות רח' קרליבך 2; סניף "מעריב", ת"א, שדרות רוטשילד 33; בסניפי "דחף": דיזנגוף 116 (פתוח עד חצות), אלנבי 123, בן־יהודה 7, ככר מלכי ישראל מס' 8

בירושלים: סניף "מעריב" רח' הלל 14/16; סניף "דחף" המלך ג'ורג' 19

בחיפה: סניף "מעריב" רח' הנביאים 32; סניף "דחף" הרצל 11 ובכל משרדי הפרסום

בבאר־שבע: סניף "מעריב" רח' הפלמ"ח 81; סניף "דחף" ההסתדרות 78

בכל סוכנויות "מעריב" בארץ ובכל משרדי הפרסום

מכמן الاصل

مكزامن الأصل

עורף מעריב

המשרד הראשי: בית מעריב רחוב קרליבך 2;
הסניף המרכזי לקבלת מודעות בת"א: שדרות רוטשילד 33.
מ־8 בבוקר עד 6 בערב

מחיר מלה: ביום חול — 55 אגורות; בערבי־שבתות וחגים — 75 אגורות

כלי רכב

שרותי רכב

אגד מ.מ.מ. בני ברק מבחני רכב (טסט) לרישוי שנתי, בלי תור וללא תשלום בכל יום מ־7—18 שעה.

מכוניות למכירה

פולקסוואגן 1300, 1970, מסם + רדיו, טלפון 444374.

פיג'ו 204, 1969, מסם עד סוף השנה, מצב מצוין, 18300 ל"י, טלפונים: 233434, 611101.

פיג'ו 404 סטיישן שנת 71 — לא מוניה במצב חדש טלפון 850919 הולון.

נ.ס.או. 1300 '69, יד ראשונה, מצב מצוין טלפון 244042 בערב — 735586.

נ.ס.או. 1000 1970 יד ראשונה שמורה להפליא לטלפן 053־25385

פיאט 600 1961 במצב טוב רפוד וצבע, אוברול לבקש את רפי 065־88270 מ־9—7 בערב.

פריגד 4 'אל 1970 + רדיו, 861230 מ־13.

פולקסווגן — הלוך חיקוי ד' אבזורים ליתר בע"מ, יצחק שדה 34 (בפסג') טלפון 32802 תל־אביב.

לך על בטוח, קנה מכונית מ"המכוניות אספסיין" ארלוזורוב 166 אבן־גבירול 78, דרך חיפה נווה אביבים.

פורדיגה 1963 89500 ק"מ יד ראשונה מצב מאי, טלפון 021־253954 או 021־37435.

(המשך המדור בעמוד 6)

מכוניות להשכרה

ביקוש מכוניות

אוטובוסים ומשאיות

בתי ספר לנהיגה

אביזרי רכב

[illegible]

ערוץ מעריב

המשרד הראשי: בית מעריב רחוב קרליבך 2;
הסניף המרכזי לקבלת מודעות בת״א: שדרות רוטשילד 33,
מ־8 מבוקר עד 6 בערב

מחיר מלה: ביום חול — 55 אגורות; בערבי־שבתות וחגים — 75 אגורות

שידוכים

„כרמלה״ משרד לשידוכים מודרניים קשרים בכל התחומים. עבור צעירים ומושבים חוגים דתיים ואקדמאים קשרים עם תיירים/ות. טיפול אישי סודיות מובטחת. לפנות כל יום מ־3—8 בערב. פרס לשבת בן יהודה 103 טל׳ 228647 ת״א.

„אביב״ — מכון עממי להכרות ולהתכתבות — ת״ד 18035/ב תל־אביב בקשו פרוספקט ושאלון. הצעות לכל החוגים והגילים.

בכרמל מכון אבטנלוסקי־ דרש לשידוכים. טלפון 87237 חיפה.

(המשך המדור בעמוד 6)

בת זוג

רופאה נאה ממוצא אירופאי, מעוניינת בנבונה, משכיל ורציני (28—33). ת״ד פרטית 2177 רמת־גן.

רופאה אשכנזיה נאה, 21/173 מכבאית מסודרת, מעוניינת ב־רווק, אשכנזי, נבוה, למטרה רצינית בלבד. לפנות ת״ד 176 רחובות.

בן זוג

פרטי! נאה ומסודר 26/165 מעוניין בפרסית נאה ת״ד 1334 ת״א למספר ד׳/24448.

(המשך המדור בעמוד 6)

חוגים

מועדון „רוו״ לחברים/ות ד סטודנטים (בנות 24—18 / בנים 26—22) מצרף צעירים/ות תרבותיים, פרסים (וגם רקודים) בכל ליל־שבת ומוצאי־שבת ב־מועדון בבית קולנוע „מקסים״ תל־אביב.

חוג הברתי לבודדים אינטלקטואלים מ־50 ומעלה. טל׳ 761434.

(המשך המדור בעמוד 6)

טיולים

(המשך המדור בעמוד 6)

חיות בית

(המשך המדור בעמוד 6)

דברי שונים והחלפה

ריקודים

קוסמטיקה

מכוניות גלות

מגרשים

ברעננה מגרש למכירה באחד המקומות הטובים ביותר, גובל בבניה, מקום גבוה — 10,000 ל״י במזומן והיתרה בתשלומים נוחים. קרקעות ישראל ת״א, אלנבי 82 קומה ג׳ (כניסה מ־רחוב רמב״ם 26) טל׳ 614165.

חקלאות

(המשך המדור בעמוד 6)

ערוץ מעריב

מכנז من الاهل

עורך מעריב

המשרד הראשי: בית מעריב רחוב קרליבך 2;
הסניף המרכזי לקבלת מודעות בת"א: שדרות רוטשילד 33. מ־8 בבוקר עד 6 בערב
מחיר מלה: ביום חול — 55 אגורות; בערבי־שבתות וחגים — 75 אגורות

דירות

אנו מחפשים, דחוף, עבור לקוחותינו דירות מיליות להשכרה ולמכירה בת"א והסביבה. אנא חייג 03—446294 למשרד נוילנד כוכבות לנכסי דלאקידי ונתר צא אלינו: שרות מהיר ואדיב.

דירה! בפרחנן אמריקה: מבחר גדול של דירות בגדלים ו־במחירים לכל כיס תמצא במרכז אמריקה, רח' הרצל 185 רחובות.

בוטופולסקי — תווך דירות ו־עסקים אלנבי 64 טל' 621159.

ברמת־גן בבנייה 3 76,000; 3½ 112,000; 4 — 124,000 „מעיין הדירות" ביאליק 69 רמת־גן — 723703.

ברמת־אביב „פרסום דירות" להשכרה, מכירה, קניה, והשכרה. ברודצקי 33 413848.

אנגלו סכסון רמת גן רח' קריניצי 9, 729279 למכירה מבחר דירות בגדלים שונים בר"ג, גבעתיים בני ברק ופתח תקוה.

(המשך המדור בעמוד 6)

אתם מחפשים את דירת חלומותיכם! בוודאי תמצאו בין המבחר של 200 דירות שונות אשר מציעה „מרתון אמריקה" בחולון בכל גודל ולכל תקציב „מרתון אמריקה" סוקולוב 51 חולון טלפון 854242.

למכירה דירות מפואר בכר פון ת"א בבנייה לפנות אחים אלעזר טלפון 221531.

ברמת־גן רחוב אהרונסון 2 קומות 5½ חדרים אולטרא לוקסוס והמוב 784741.

ברחובות למכירה דירה חדישה 4 חדרים ק"ד 83,000 כניסה 4 חודשים 91754—055 בערב.

בשיכון דן בבניינים בני 4 דירות, דירות פאר 4 חדרים 784741.

בפרדס כץ דירות פאר 3—2½ בורוכוב 24 784741.

בנווה אביבים יוראלתי מציעה 1) החוף 5 חדרים, קומה גבוהה, מרוהטת בשלימות, ארון קיר וכו', כניסה מיידית 285,000 ל"י. 2) 4½ חדרים, נבוה, כניסה בעוד 10 חודשים, 250,000 ל"י. 3) 5 חדרים לוקסוס בבניה, מוכן בעוד שני תיים, 200,000 ל"י, יוראלתי נכסי דלא ניידי, ז'בוטינסקי 5, תל־אביב טלפון 229311.

למכירה דירה 5 חדרים בבנין עירית תל־אביב, אחים אלעזר טלפון 221531.

בגבעתיים מקום שקט 3 חדרים בגמר בניה — 731058.

דירות למכירה

בראשון לציון, בבתים — אם אתה זקוק לדירה טובה ולקבל מיטב מוצר מרגע שאתה נכנס לקבלת פרסים עד הרגע שאתה מקבל את מפתח הדירה — הפנה לקלריה, רוטשילד 32 בתים, או לקלריון רוטשילד 38 ראשל"צ. דירות להשכרה ולמכירה בתנאים נוחים. לפנות לטל' 25498—053.

(המשך המדור בעמוד 6)

קבלני בנין

בבתים, דירות מפוארות 3½, 4, 4½ חדרים לכניסה בבנייני צבעוניות ותמיים בעוד חודש או בבניינים — שבכניותם תמחום בעוד חצי שנה, עד עוד שנה וחצי. לפנות לקלריון דירות, רוטשילד 32 בתים.

(המשך המדור בעמוד 6)

1-1½ חדרים

למכירה דירת חדר במקום טוב רחוב קיבוץ גלויות 77 שפירא אצל פאפו 32,000 7—4.

2 חדרים

ביד אליהו למכירה דירת 2 חדרים + הול גדול טלפון 38835 (חוץ משבת).

2½ חדרים

(המשך המדור בעמוד 6)

3 חדרים ויותר

(המשך המדור בעמוד 6)

דירות להחלפה

מעוניין להחליף דירת 3 חדרים ברמת־גן תמורת 2½ חדרים ברמת־גן 6—8 בערב 740455.

עורך מעריב

עורף מעריב

המשרד הראשי: בית מעריב רחוב קרליבך 2;
הסניף המרכזי לקבלת מודעות בת"א: שדרות רוטשילד 33. מ־8 מבוקר עד 6 בערב

מחיר מלה: ביום חול — 55 אגורות; בערבי־שבתות וחגים — 75 אגורות

דירות להשכרה

(המשך המדור בעמוד 6)

דירות מרוהטות

(המשך המדור בעמוד 6)

חדרים מרוהטים

(המשך המדור בעמוד 6)

וילות ובתים

(המשך המדור בעמוד 6)

ביקוש דירות

(המשך המדור בעמוד 6)

אולמות

(המשך המדור בעמוד 6)

רהיטים

(המשך המדור בעמוד 6)

שטיחים

אבא: תן לעצמך מתנה!

אם חשבת על רכישת ספרו החדש של „ההומוריסט מספר אחד של ישראל"

עתה הזמן לקבלו חינם:

חתום בשביל בנך על מעריב לנוער ב־28 ל"י בלבד

הנאתך תהיה כפולה ומשולשת: אתה תזכה ב„כל־בו" של קישון (שממילא רצית לרכוש); ובנך יקבל מדי שבוע עיתון־נוער עשיר ומגוון, בעל רמה שאין לה מתחרים. ובנוסף לאלה — ישתתף בהגרלה של 30 תקליטי־פופ אריכי־נגן.

החודש זה כדאי - גם לך וגם לבנך!

כדי לחתום על „מעריב־לנוער" לחצי שנה, לזכות בספר ולהשתתף בהגרלת התקליטים, מלא את התלוש המצורף בזה, גזור אותו מהעיתון (או העתק אותו על דף נפרד), צרף צ'ק או המחאת דואר על סך —.28 ל"י ושלח ל„מעריב־לנוער", רח' קרליבך 2, תל־אביב.

תלוש חתימה

☐ מנוי חדש
☐ חידוש מנוי קיים — מספר המנוי במקרה של מנוי קיים

לכבוד
מעריב לנוער
ת.ד. 20020 תל־אביב

הריני מעביר לכם צ'ק / המחאת־דואר על סך של —.28 ל"י כדמי־מנוי לחצי שנה על „מעריב־לנוער".

שם המשפחה: ....
שם פרטי: ....
כתובת: ....

תוקף המבצע: משך חודש אפריל בלבד

סכנזמן الاحل

מעריב
המשרד הראשי: בית מעריב רחוב קרליבך 2:
הסניף המרכזי לקבלת מודעות בת"א: שדרות רוטשילד 33. מ־8 בבוקר עד 6 בערב
מחיר מלה: ביום חול — 55 אגורות; בערבי־שבתות וחגים — 75 אגורות

עבודה

שורות מסמלות מלצריות ע"י "לינה" תל־אביב מרכז בעלי מלאכה 21 טל' 284349

הצעות עבודה

דרושים עובדי דרושים צעירי רכב ובחורים אחרי צבא לעבודה. דרך ז'בוטינסקי 140 בני ברק טלפון 781259

דרוש צעיר התוח לצביעת מוצרי קש ליום שלם או למשרה חלקית, רצוי אדם מבוגר (אפשר גם פנסיונר). לפנות ל"פעמי" יפו, בין השעות 9 עד 15 או טלפון 823459

דרושים/ות דחוף! בחורים/ות לעבודה מעניינת בתריסים עם אפשרות להתקדמות גבוה — זמברזובסקי — תריסים אזור התעשיה סגולה פתח תקוה ליד כוכב נתיבים.

מתבריך שאינו יודע הכל! באם היית יודע את הפוטנציאל הגלום בה, הייתי מתקשר מייד לגבי הסקירות שלנו. טל. ת"א 666455 חיפה 623029

ביטוח — למומחיות ישראל בע"מ דרושים: 1) עבודות אלקטרוניקה בעלת הסיבה מהירה, זריזות ידיים וראייה טובה. 2) מלגזית — רצוי בעלת נסיון. 3) כתבנית — כתבות עברית ואנגלית — בעלות ידיעה בכתיבה בעברית והדפסה טובה בשתי השפות. — מועמדות תפנינה ישירות למשרדי החברה ברחוב קרמניצקי 16, ת"א.

דרושות בחורות לעבודה מעניינת אפשרי בשעות הבוקר מכל חלקי הארץ 734455

[illegible]

נהגים יותחים דרושים 1) לסמיטריילר וולוו 330 כ"ס 2) לסמיטריילר מק די.אם. 335 כ"ס 3) לסמיטריילר אוסטין 310 כ"ס הכנסה טובה מובטחת בהצעות לפנות 03-747421 בין 5—8 בערב

נגר רהיטים צעיר דרוש לעבודה קבועה תנאים טובים — "מנדלר" מסיר 9 נתניה טלפון 053-23083 בערב.

דרושים רפדים מעולים לעבודה קבועה רהיטי "בר" הרצל 29 פתח תקוה טל' 913766

דרוש מפעיל על מחפר ג'י.בי. בי. תנאים טובים להתקשר — 742746

נגרי בנין מעולים דרושים בתנאים טובים 731236 בערב.

דרושה מלצרית לעבודה במשמרות לתחנה מרכזית טלפון 16 ת"א 32109 תנאים טובים למתאימה.

לדפוס אורניים דרושים 1. צלם צלמות, אלומיניום 2. מדפים 3. כתבנית עברית אנגלית. לפנות לילינבלום 11 טלפון: 56107 ת"א.

[illegible]

דרושה נערה לעבודה במזנון טל: 52455 — הכ' איינזברג מנדל־שלום קומה 29, ת"א.

לעבודה במגדיפיה דרושים עובדים למפעל לייצור רהיטים מתקפלים מאלומיניום. "קל־גוה", רח' חפץ חיים 2, נחלת יצחק.

דרושה בחורה לעבודה במשרד להעתקת תוכניות רצוי בעלת נסיון קודם נא לפנות: טלפון: 269332 266793

דרושים פועלים לעבודה אכספדיציה של עתונים בשעות הלילה לפנות ל"גר" חברה להפצה רח' צלנוב 13 ת"א.

למפעל מתכת באזור התעשיה חולון, דרושים פועלים לעבודת משמרת מ־23—16. תנאים טובים כולל התחבורה — טלפון 847059

[illegible]

פקידה כללית למשרה מלאה — (8.00—15.00) דרושה למוסד ציבורי בת"א ידיעה טובה באנגלית ועברית והדפסה בשתי השפות הכרחית. ידיעת הנהלת"ח — רצויה. לטלפן — 256103 בשעות 13—9.

דרושה פקידה להנה"ח כפרי מחסן טל. 944343 944344

דרושה עובדת בעלת נסיון במכונת הנהלת"ח לעבודה מעניינת ומגוונת. טלפון 228317 66582 — ירושלים.

למשרד עו"ד דרושה פקידה כתבנית ליום עבודה מלא נא לפנות בטלפון 612504 או ת"ד 1546 ת"א.

[illegible]

המשרד רואה חשבון בתל־אביב דרושה פקידה מתחילה עם ידיעה בהדפסה במכונות כתיבה ליום עבודה מלא. לקביעת ראיון להתקשר לטלפון 612144

פקידה כללית + הדפסה! 600 ל"י!! "המקשר" זמנהוף 10.

למפעל תעשייתי בחולון דרושות פקידות אחרי צבא: 1) כתבנית סוג ג', נסיון של שנה לפחות. 2) טלפונאית (מרכזיה 3 קוים) על המועמדות להיות תושבות חולון. לפנות: טלפון 846181—2

[illegible]

גזירה ותפירה

[illegible]

עוזרות ומטפלות

[illegible]

חרטים ומסגרים

[illegible]

פקידים

[illegible]

מספרות

דרושות 1) ספרית 2) מתקדמת טובה לסלון הנרי, בנימין 115, טלפון 233471

דרושה ספרית מעולה ומתקדמת בתנאים טובים לסלון ברמת־אביב 412391

[illegible]

שליחים

[illegible]

הכשרה לעבודה

[illegible]

חיפוש עבודה

[illegible]

זבנים

[illegible]

יהלומים

[illegible]

שרותים

[illegible]

תריסים

[illegible]

פאות

[illegible]

המשך הצעות עבודה בעמוד 6

ענין ירושלים

סניף „מעריב" לקבלת מודעות בירושלים:
רחוב הלל 14/16, פתוח מ־8 בבוקר עד 6.30 בערב

בתי מרקחת

תורנות רופאים

אסיפות והרצאות

דירות

קבלני בנין

דירות למכירה

וילות ובתים

דירות להשכרה

דירות מרוהטות

חדרים מרוהטים

ביקוש דירות

דירות להחלפה

הצעות עבודה

הכשרה לעבודה

ביקוש עבודה

מכוניות למכירה

אופנועים וקטנועים

אביזרי רכב

עסקים

חנויות

משרדים

מחסנים

אולמות

מבני תעשיה

צילום

קניות

המשך ←

מכזון الأصل

עולם חיפה

סניף „מעריב" לקבלת מודעות בחיפה:
רחוב הנביאים 32, פתוח מ־8 בבקר עד 7 בערב

עולם ירושלים

(המשך מהעמוד הקודם)

מכירות

מגרשים

כלי נגינה

מכונות כביסה

טלוויזיות

מקררים

חיות בית

שעורים

פאות

פרסומים

קייט

שדוכים

שעורים

שרותים

המשך „לוח ירושלים" בעמוד 7

שתילי תות שדה
מקורי
למכירה בהזדמנות
במחירים מוזלים
*
המעונינים יפנו טלפון 051-4143 בשעות הבקר לפגישה בארקאת

בתי מרקחת

תורנות רופאים

תערוכות

דירות

דירות למכירה

וילות ובתים

דירות להשכרה

חדרים מרוהטים

ביקוש דירות

דירות מרוהטות

דירות להחלפה

עסקים

חנויות

מחסנים

אולמות

הצעות עבודה

הכשרה לעבודה

ביקוש עבודה

מגרשים

מכירות

משרדים

המשך ←

לוח חיפה

(המשך מהעמוד הקודם)

מכוניות למכירה

בתי ספר לנהיגה

כלי נגינה

ריהוטים

מקררים

מכונות כביסה

טלוויזיות

חיות בית

קניות

בולים

המשך „לוח חיפה" בעמוד 7

ביקוש מכוניות

אופנועים וקטנועים

נרשמו לנשואין

שעורים

חקלאות

במות ובידור

נופש

אולמות למסיבות

תעודות מלווה

שדוכים

תזמורות

שרותים

פרסומים

לוח נתניה

סניפי „מעריב" לקבלת מודעות בנתניה: „תרבות", שד' בנימין 7; „פנת הספר", סמילנסקי 4

בתי מרקחת

תורנות רופאים

דירות

קבלני בנין

דירות למכירה

וילות ובתים

דירות להשכרה

דירות מרוהטות

ביקוש דירות

מכוניות למכירה

הצעות עבודה

רהיטים

נופש

בתי ספר

ביטוח

מכונות כביסה

אולמות למסיבות

במות ובידור

פרסומים

חנויות

לוח הנגב

סניף „מעריב" לקבלת מודעות בבאר־שבע: רח' הפלמ"ח 81, פתוח מ־7.00—13.00 ומ־16.00—18.00

בתי מרקחת

שבת: ירושלים

דירות למכירה

ביקוש דירות

הצעות עבודה

מכוניות למכירה

פרסומים

וילות ובתים

חנויות

דירות להשכרה

ביקוש דירות

הצעות עבודה

ביקוש עבודה

מכוניות למכירה

פרסומים

חנויות

לוח אשדוד

תורנות רופאים

ביקוש דירות

דירות למכירה

הצעות עבודה

וילות ובתים

פרסומים

לוח רחובות

תורנות רופאים

דירות למכירה

ביקוש דירות

למכירה חנות במרכז רחובות

לפנות לאחים ברקו בע"מ
טלפון 953691, 958171.

לוח מעריב

שעורים

קניות

(המשך המדור בעמוד 6)

בולים

נופש

כלי נגינה

קורמייקה

הנעלה

תעודות מלווה

צילום

(המשך המדור בעמוד 6)

הלוואות

(המשך המדור בעמוד 6)

התעמלות

תנורי חימום

שונות

(המשך המדור בעמוד 6)

האוצר

הועדה המייעצת לענייני שעות נוספות

הודעה לנותני העבודה בענין חידוש האישורים לניכוי מס משעות נוספות לשנת 1972/73

הועדה המייעצת לענייני שעות נוספות מפנה את תשומת ליבם של נותני העבודה, כי תוקפם של האישורים שבידם, לניכוי מס מוקטן מהשכר עבור עבודה בשעות נוספות, פקע ב־31.3.72.

המבקשים לחדש האישור לשנת 1972/73 חייבים להגיש בקשה מנומקת ולפרט בה את שמות העובדים עבורם מבוקש החידוש, תפקידיהם ומשכורתם החודשית. במידה ופרטים אלה הוגשו לועדה במשך שנת 1971/72 — אין צורך לחתם מחדש.

את הבקשה לחידוש האישורים יש להגיש לא יאוחר מיום 30.4.72.

כתובת הועדה: משרד פקיד השומה, בית הדר, ת"א דרך פתח־תקוה 19, מספר טלפון: 611071.

א. מישלוב, מרכז הועדה

למסירה: **בדמי מפתח**

מרתף

בשטח של 480 מטר
ברחוב אלנבי 111 ת"א
(ע"יד קולנוע תמר)
הסכום הנדרש — 300,000 ל"י.

למסירה: **בדמי מפתח**

2 חנויות

בשטח 30 מטר כל אחת
ברחוב סלמה, לא בחזית,
מתאים לבית מלאכה.
מול התחנה המרכזית החדשה.
הסכום הנדרש — 40,000 ל"י.

לפנות טלפון 615374, 624898.

דרושים

אוניברסיטת הנגב

מחלקת המנגנון

מכרז מס' 72/3

אוניברסיטת הנגב מודיעה על משרות פנויות: —

א. במחלקה לביולוגיה

1. ממונה על משק בעלי חיים וחממה

תאור התפקיד: טיפול בחיות מעבדה ובחיות לאוסף לימודי — כולל דאגה למזון, נקיון ואחזקת משק החיות.

הכשורים הדרושים: בעל נסיון של שלש שנים לפחות בתחום זה. עדיפות תינתן לבוגר קורס של האגודה הזואוטכנית הישראלית, או לבעל הכשרה מקצועית מקבילה בארץ או בחו"ל.

הדרגה: הדרגה תיקבע בהתאם לכישורי המועמד.

ב. במחלקת המשק

2. מפעיל ראשי

תאור התפקיד:
1. מרכז את עובדי ההפעלה ומפקח על עבודתם.
2. מפעיל את המכשור, המערכות, הציוד ומכונות החום, הכח, המים, הקיטור, מזוג האויר וכו' אשר במרכז הכח.
3. אחראי לפעולתו התקינה של חדר הבקרה.

הכשורים הדרושים:
1. טכנאי או הנדסאי חשמל או מכונות.
2. בעל נסיון של שנתיים בהפעלת מתקנים מרכזיים של חום/כח.
3. בעל כושר ניהול צוות עובדים.
4. רצויה ידיעת השפה העברית על בוריה וידיעת שפה זרה אחת (אנגלית).

הדרגה: הדרגה תיקבע בהתאם לכישורי המועמד.

3. שרברב ראשי

תאור התפקיד:
1. מארגן, יוזם ומבצע בעצמו עבודות בצנרת של מים, קיטור, אויר דחוס, וגזים.
2. מארגן את עבודת הצוות העומד לרשותו בכל אתרי האוניברסיטה.
3. יוזם ומבצע שינויים בצנרת המתחייבים משינוי התכנון או שינוי ביעודי האתרים.
4. מוסר ומקבל עבודות קבלנים עפ"י הנחיות והוראות הממונים עליו.
5. מודד ובודק כמויות ומאשרם. בודק חשבונות ספקים.
6. מבקר תוכניות צנרת של יועצים ומעיר הערותיו.
7. מייעץ לממ"ח המשק ולראש המדור לגבי סבירות פרטי תכנון של מערכות שהוזמנו לבצוע ע"י מחלקות אחרות באוניברסיטה.

הכשורים הדרושים:
1. בוגר בי"ס מקצועי לשרברבות או בי"ס ימי. רצוי הנדסאי או טכנאי.
2. בעל נסיון של 8 שנים לפחות בעבודה מעשית במקצוע.
3. בעל נסיון של 3 שנים בתפקיד ניהול של אחזקה־הפעלה והתקנה במפעלים גדולים.
4. ידיעת השפה העברית על בוריה, רצוי שפה נוספת, אנגלית.

הדרגה: הדרגה תיקבע בהתאם לכישורי המועמד.

4. מכשירן

תאור התפקיד:
1. בודק ומכייל מכשירי בקרה.
2. מתחזק ומתקן את מכשירי הבקרה הפנאו־מטיים, חשמליים ומכשירי המדידה של מערכות החום/כח באוניברסיטה.

הכשורים הדרושים:
1. רצוי טכנאי מכונות או אלקטרוניקה או בוגר בי"ס מקצועי במגמה המכשירנות.
2. נסיון מעשי בעבודה במיכשור של 3 שנים לפחות.

הדרגה: הדרגה תיקבע בהתאם לכישורי המועמד.

5. קניין פנים

תאור התפקיד:
1. רכוז דרישות לאספקה מיוזמים.
2. הכנת דרישות של מחלקת המשק.
3. בצוע כל הפעולות הנחוצות להכנת ההזמנות, כולל המנקות בענין בחירת ספקים.
4. העברת הדרישות להכנת הזמנות ורשומן במזכירות מחלקת המשק.
5. הפצת הזמנות לבצוע הרכישה תוך מעקב בתמיד לזרוז הפעולות עד הגיע האספקה לאוניברסיטה.

הכשורים הדרושים:
1. השכלה תיכונית או תיכון מקצועית מושלמת. רצויה השכלה אקדמאית במנהל או כלכלה.
2. ידיעה טובה של השוק המקומי — נסיון של שנתיים בעבודת קניינות בארץ.
3. כושר ניהול משא ומתן.
4. ידיעה בהנה"ח — רצויה.
5. בנוסף לשפה העברית, ידיעה אחת מהשפות הבאות על בוריין: אנגלית, גרמנית או צרפתית.
6. כושר הבעה בכתב ב־2 שפות.

הדרגה: י"ג—י"ד דרוג אחיד, או ה'—ד' אקדמאיים.

6. מקדם הספקה

תאור התפקיד:
1. *מנהל את לוח קידום האספקה.*
2. עורך מעקב אחרי בצוע ההזמנות ומודא קדימויות.
3. מבקר אצל ספקים ומביא בעצמו את ההספקה לאוניברסיטה.
4. מבטיח קישור מסמכים לפני ואחרי בצוע ההספקה.

הכשורים הדרושים:
1. בוגר בי"ס תיכון.
2. רצוי נסיון בעבודת קניינות, הספקה של שלוש שנים לפחות.
3. ידיעת השפה העברית על בוריה, רצויה שפה נוספת (אנגלית).
4. בעל רשיון נהיגה של רכב משא.

הדרגה: י"א—י"ב בדרוג האחיד.

7. מנהל מחסנים ורשום

תאור התפקיד:
1. מעתד המלאי לרכישה ועורך הצעות תקציבים לכך.
2. מנהל את הכניסות וההוצאות מהמחסנים ועורך רישומים.
3. מנהל צוות העובדים ומווסת פעולתם.
4. מפקח על האספקה ונוקט באמצעי מנע לשימור הפריטים המאוחסנים.
5. מייעץ לראש המחלקה בענין ניצול חילופין של פריטים.
6. מייעץ בענין מכירות עודפים ומכין חומר לבצוע מכירות.

הכשורים הדרושים:
1. השכלה תיכונית מושלמת, רצוי מנהל חשבונות מדופלם או בוגר בי"ס מקצועי.
2. בעל נסיון של 8 שנים בעבודה במחסנאות מזה 3 שנים בתפקידים בכירים או בניהול מחסנים.
3. רצויה ידיעה בנושאי המחשב.
4. ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין, הכרחי.

הדרגה: ס"ו—ס"ז בדרוג האחיד.

8. מחסנאי כימיקלים

תאור התפקיד:
1. מעתד, מזמין, מקבל, רושם, מאחסן ומנפק את כל הכימיקלים, כלי הזכוכית, האביזרים והכלים המשרתים את מעבדות ההוראה ומעבדות המחקר של האוניברסיטה.
2. מנהל נתונים סטטיסטיים לאיסוף מידע בנושא הכימיקלים.
3. מעבד נתוני תקציב שנתיים להזמנות וקובע רמות מלאי שתיאם עם המחלקות ובהתחשב בתוכניות הלמודים.
4. מפעיל צוות עובדי המחסן.

הכשורים הדרושים:
1. טכנאי כימיה או בוגר בי"ס מקצועי במגמת הכימיה או בוגר קורסים לטכנאי מעבדות כימיה.
2. בעל נסיון של 3 שנים בעבודת ניהול מחסן כימיקלים מזה שנה בתפקיד עצמאי.
3. ידיעת עברית על בוריה, שפה אחת מהבאות: אנגלית, צרפתית או גרמנית הכרחיות.
4. בעל כושר ניהול משא ומתן.
5. בעל כושר ניהול צוות עובדים.

הדרגה: ט"ו—ט"ז בדרוג האחיד, או ב'—ג' טכנאים.

כל המשרות הינן משרות מלאות.

למועמדים מחוץ לבאר־שבע אשר בדרגות מעל י"ג בדרוג האחיד והדרגות המקבילות, תנתן עזרה בדיור.

פניות בכתב בצרוף תולדות חיים ותעודות יש לשלוח עד 5.5.72 אל מחלקת המנגנון אוניברסיטת הנגב ת.ד. 2053 בבאר־שבע. נא לציין על המעטפה מספר המשרה המבוקשת.

המרכז למחקר גרעיני, נחל־שורק

מחפש מועמדים לתפקידים הבאים: -

*** מנהל מדור הזמנות חו"ל**

על המועמדים להיות בעלי ידע בסיסי בהתכתבות בשפה האנגלית ונסיון בנושאי רכש בחו"ל. רצויים קצינים ובעלי דרגות אחרות משוחררי צה"ל שעסקו בנושאים: אספקה, אפסנאות חמוש טכני וכדומה.

*** מהנדסי מכונות**

מהנדסים בכירים דרושים לתפקידי ניהול הנדסי ופיתוח טכנולוגי.

*** מזכירות**

מזכירות ופקידות בוגרות צבא והן תושבות רחובות — ראשון לציון והסביבה.

על המועמדים לפנות אל המרכז למחקר גרעיני, נחל־שורק, דאר יבנה ולצרף פרוט קורות חיים. סודיות מובטחת

ציון חברה לביטוח בע"מ

דרושים נערים

בני 16—17

לעבודה משרדית, כולל שליחויות

תנאים טובים למועמדים המתאימים.

בא לפנות טלפונית: 614711, למחלקת כח־אדם, או אישית, למשרד החברה: רחוב אלנבי 120, תל־אביב.

למפעל מזון בחדרה

דרושים:

1) חשמלאי תעשיתי
2) מכנאי מכונות
3) מסגרי אחזקה

נא לפנות בכתב או בטלפון ל־ביח"ר פרי זה חדרה ת.ד. 91, טלפון 063-24557.

למפעל תעשיתי באשקלון

דרושים

מכונאים, רתכים

מסגרים, נגרים

חשמלאים

[illegible]

רצוי באזור אשקלון והסביבה.

נא לפנות לת.ד. 1378 תל־אביב.

GUDULE • גודיל

תל־אביב, רחוב עין גנים 8 (פנה אחד העם 18)

מחפש

תופרות לאוברלוק

עם אפשרות להתקדם

לחברה יצרנית גדולה בענף הטקסטיל

דרוש

מוכר

SALESMAN

הכישורים הדרושים:

* ידע בתעשית הטקסטיל.

* הכרת השוק המקומי ונסיון מכירה.

סודיות מובטחת

בהצעות נא לפנות אל: ת.ד. 2854 תל־אביב עבור „מוכר".

דלתה חברה למסחר בע"מ

נציגות בלעדית בישראל של

olivetti

מחפשת

לסניפיה בתל־אביב ובחיפה

נציג מכירות

בעל יוזמה ומרץ, בוגר תיכון ומכונית פרטית

• על המעוניינים לפנות למנהלי הסניפים:
תל־אביב: רחוב לינקולן 19, טל: 263191.
חיפה: רחוב המגינים 53, טל: 523273.

מפעילים בעלי נסיון למחשבים אלקטרוניים

עדיפות תנתן לבעלי רקע ונסיון בהפעלת מחשבי

MULTIPROGRAMMING

*

לפנות

ממש

שרותי מחשב ומנהלה בע"מ

קרליבך 3 ת"א 67132, טל. 263226

דרושים

מורים

לקריות — חיפה
אנגלית, גיאוגרפיה, מתמטיקה.

לירושלים
אנגלית, מתמטיקה, פיסיקה.

להכנה למוקדמות ולבגרות בשעות הערב

לפנות בכתב עד ציון פרטים אישיים וטלפון ת.ד. 9190 ירושלים.

ג'רקולי ביח"ד לסריגה

דרושות

• תופרות על מכונות זינגר
• תופרות על מכונות מיוחדות אוברלוק ותפר־בטחון

נא לפנות לגב' שושנה במפעל, רח' חומה ומגדל 20, תל־אביב, טל. 32411, 30962

— משכורות טובות למתאימות ובתוספת שיטת פרמיות —

למוסד ציבורי גדול

דרוש

מנתח מערכות

בכיר

בעל ותק של 5 שנים לפחות בניתוח מערכות מורכבות ונסיון קודם בתכנות.

• **דרישות נוספות:**
השכלה אקדמאית בתחום ההנדסה או מדעי החברה.
נסיון בהפעלת צוותי בחינה.
מקום העבודה: תל־אביב.
תנאי השכר: לפי כישורי המועמדים.

• **הצעות בכתב** בליווי קורות חיים ותאור מפורט של ההשכלה, נסיון בעבודה ורקע צבאי יש להגיש לת.ד. 7061 — ת"א, למס' 15 (064) — עד לתאריך 12.5.1972.

ערד תעשיות כימיות בע"מ

דרושים

מפעילים

למתקני הייצור

בעלי השכלה של 10 שנות לימוד לפחות; כושר בריאות תקין; לאחר שרות צבאי.

* **תנאי שכר טובים**

* **למועמדים מחוץ לאיזור תינתן עזרה בדיור.**

• **כתובת לפניות:**
ערד תעשיות כימיות בע"מ
מחלקת כח אדם
מישור רותם
ד.נ. ערבה
טלפון 057-91121

למפעל צעיר ומתפתח בגודל בינוני בסביבות נהריה העוסק ביצוא

דרוש

מנהל חשבונות

ראשי

לעבודה עצמאית ומעניינת, אחריות על צוות עובדים, רצוי בעל נסיון בתעשיה. עד גיל 35 עם השכלה בראיית חשבון.

נא לכתוב בצרוף קורות חיים לת.ד. 156, חיפה.

סודיות גמורה מובטחת

דרוש שליח

עם קטנוע

תנאים טובים

★

לפנות אל חברת טמפו בע"מ, אזור התעשיה חולון, 840131/3.

דרושים סוכני מכירה

למכונות אספרסו אוטומטיות

LA CIMBALI

וציוד לבתי קפה. מסעדות ובתי מלון.

לפנות אישית אל „ג'נרל אקיפמנט" רח' הירקון 9, רמת גן (מאחורי בורסת היהלומים), או בטלפון 728720.

שרות בתי הסוהר

דרושים עובדים

באם רצונך בתפקיד בטחוני שיעניק לך יציבות בעבודה, שכר מתאים ותנאים סוציאליים משופרים — פנה לגיוס לשרות בתי הסוהר.

• **הכישורים הדרושים:** א. לאחר שירות בצה"ל; ב. מצב בריאות תקין; ג. גיל עד 35; ד. השכלה יסודית לפחות וידיעת השפה העברית; ה. אזרחות ישראלית.

המעוניינים יפנו אישית (עם תעודת זהות ופנקס מלואים) — לשרות בתי הסוהר לשכת הגיוס הקריה תל־אביב רח' ח' מס' 8. התושבים מבאר־שבע והסביבה יפנו לסמל הגיוס — בלשכת התעסוקה בבאר־שבע — מול קולנוע „קרן" בימים ב' וה'.

ארגמן בע"מ - יבנה

חברה בת של

ארגמן מפעלים לצביעת טקסטיל בע"מ

דרוש חרט

הסעה למקום העבודה מובטחת.

נא לפנות בכתב לפי הכתבת הנ"ל או טלפונית 055-95251.

למלון מפואר

דרושה עובדת

בעלת נסיון בסידור פרחים

לעבודה קבועה — תנאים טובים

•

לפנות לת.ד. 2494 ירושלים.

כפר הנוער הדתי

לשנת הלמודים תשל"ג

דרושים

1. מדריכים/ות
לגילאי 12—17

2. אם בית
לתלמידי/ות בית המדרש למו"ג

3. ספרן/ית

מועמדים דתיים מתבקשים לפנות אך ורק בכתב בצרוף תעודות, המלצות וקורות חיים אל כפר הנוער הדתי דואר כפר חסידים.

למשרד מהנדסים מ' מורצקי, י. רוזן מהנדסי בנין בע"מ

דרושים

שרטטים/ות בנין

עם נסיון

לפנות ע"י טלפון 256575, 257935.

סודיות מובטחת.

מהנדסים · טכנאים · בינאים · שרטטים · מחסנאים • • • דרושים מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים • • •

מוטורולה ישראל בע"מ

דרושים
מהנדס אלקטרוניקה

לתכנון ופיתוח מערכות ומעגלים אנאלוגיים וספרתיים; ניהול צוות טכנאים; עזרה בפתרון בעיות טכניות בייצור ובשטח.

הכישורים: נסיון של 3—5 שנים בפיתוח מעגלים אנאלוגיים ו/או ספרתיים. ניהול פרוייקטים וניהול צוות עובדים קטן.

איש מכירות

למערכות ספרתיות ומערכות איסוף נתונים.
הכישורים: הנדסאי אלקטרוניקה בעל 5 שנות נסיון, מהן שנתיים באחד השטחים הבאים: מערכות מחשבים, מערכות איסוף נתונים או מערכות בקרה ספרתית.

מעומדים יפנו בכתב, תוך פרוט קורות חיים הנסיון קודם למוטורולה ישראל בע"מ, מחלקת כח־אדם ת.ד. 25016 תל־אביב
סודיות מובטחת.

„תדאה" פיתוח טכנולוגי ואוטומציה בע"מ
רח' הירקון 8, בני־ברק

לחברה תעשייתית צעירה ומתפתחת

דרוש
מהנדס מכירות

להקמה וניהול של מחלקת מכירות למערכות ומכשירים אלקטרוניים ואלקטרומכניים מתוחכמים

מועמדים, בעלי נסיון רב במכירות המעוניינים באתגר מקצועי ובקידום כלכלי, יפנו בכתב, (בצירוף פירוט קורות חיים) לפי כתובת החברה.

א.י.ל. ישראל בע"מ
תעשיות אלקטרוניקה

דרוש מהנדס אלקטרוניקה

אחראי על צוות הערך בפיתוח של ציוד סימולציה מתוחכם, כולל מערכות בדיקה אוטומטיות ומחשב.
דרוש נסיון קודם במערכות, מערכות דיגיטאליות ומחשב.

לפנות אישית או טלפונית 7821.., אל מח' כח־אדם, מבצע קדש 48 בני־ברק.

סודיות מובטחת

מורה למקצועות הומניים
(עברית - תנ"ך - אזרחות)

אם הנך מעונין להשתלב בצוות צעיר ודינמי במסגרת תעשיה עתירת מדע נא פנה אלינו.

- תאור המשרה:
  - הוראת גילאים 15—18 במקצועות ההומניים בבית הספר התעשייתי.
  - שיעורי חברה וחנוך.
- הכישורים הדרושים:
  - מורה מוסמך למקצועות הנ"ל.
  - בעל זיקה לנוער עובד.
  - רצוי בעל נסיון של 2—3 שנים בהוראת גילאים אלה.
  - השכר יקבע בהתאם לנתוני המועמד. הנוער יהיה בדיור.

הקריה למחקר גרעיני — נגב, ת.ד. 9001 באר־שבע.
— סודיות מובטחת —

למוסד מחקר ופתוח

דרוש
מהנדס מכונות צעיר

לתכנון ופתוח בנושאי מכניקה עדינה וזווד מערכות.

בהצעות נא לפנות לת"ד 9757 (עבור מס' 1) תוך פרוט קורות חיים, השכלה, נסיון קודם בעבודה וציון מס' טלפון להתקשרות.

לחברה מסחרית גדולה בתל־אביב

דרושות

1. # מזכירה

הכישורים הדרושים: שליטה טובה בשפה האנגלית. הדפסה בעברית ובאנגלית. נסיון בעבודות משרד שונות. נא לפנות לת.ד. 1334 תל־אביב למס' 14758/ו עבור „מזכירה" ולפרט קורות חיים ונסיון קודם בעבודה.

2. # פקידה למח' יבוא

הכישורים הדרושים: השכלה תיכונית ולאחר שרות צבאי. דיוק וסדר בעבודה. ידיעה בסיסית באנגלית. נא לפנות בכתב־יד בציון קורות חיים ונסיון קודם, וכן מספר טלפון, במידה שנמצא, אל ת.ד. 1334 ת"א למס' 14758/ו, עבור „פקידה יבוא".

3. # מפעילה למכונת „נשיונל"

בעלת השכלה תיכונית ולאחר שרות צבאי, ידיעת השפה האנגלית הכרחית. נא לפנות בציון קורות־חיים ופירוט נסיון קודם אל ת.ד. 1334 תל־אביב למס' 14758/ו עבור „מפעילה".

לחב' ליאו גולדברג בע"מ
תל־אביב, דרך פתח־תקוה 67

דרושות

✶ **פקידה למחלקת חלקים**

בעלת כתב יד יפה, וידיעות בסיסיות בשפה האנגלית.

✶ **פקידה כללית**

שולטת היטב בשפה האנגלית, כולל הדפסה והכתב־יד.

לפנות במקום בשעות העבודה

למוסד מדעי

דרושים
מנהלי חשבונות

לטפול בעניני שכר ותשלומים שונים.
מקום העבודה באיזור חיפה.
השכר — בהתאם לכשורי המועמד.

- המעוניינים יפנו לת.ד. 9757 חיפה (עבור מס' 15) ויציינו קורות חיים, השכלה ונסיון מקצועי.

מהנדס מכונות בכיר

בעל נסיון בתכנון ואחזקה

אנו מציעים לך

אתגר בעבודה
ומשכורת טובה

- נא לפנות בכתב בפרוט קורות חיים לת.ד. 11010 ת"א עבור מפעל תעשייתי בסביבות ת"א.

— סודיות מובטחת —

לעבודה המאפשרת קידום בחיפה

דרושים
מסגרים רתכים

✶ לאחר שירות צבאי
✶ עם או בלי נסיון

להתקשר טל. 727888, 726261,
או בכתב לת.ד. 484 חיפה.

דרוש
עוזר לתכנון רב שנתי בפעילות מחקר ופיתוח

תאור המשרה:

1. קיום מגעים עם גורמים שונים לשם איסוף מידע.
2. רכוז המידע, עבוד המשמעויות הנובעות ממנו והצגתן.

הכשורים הדרושים:

1. תואר אקדמאי בתעשיה וניהול ו/או בכלכלה.
2. רצוי רקע טכני קודם.
3. רצוי ידע בעיבוד נתונים במחשב.
4. דרוש כשר נתוח חזות.
5. נדרש נסיון קודם בעבודת (רצוי בפעילות דומה).

מקום העבודה באיזור חיפה.

המעוניינים יפנו לת.ד. 9757, חיפה (עבור „עוזר לתכנון רב שנתי") ויציינו קורות חיים, השכלה הנסיון מקצועי.

אנו מחפשים עבור לקוחותינו:

עבור חברה העוסקת בתאום ופקוח על הבניה

דרוש
מהנדס בנין

בעל נסיון בבניה ופקוח על הבצוע
העבודה באזור הצפון
מקום המגורים חייב להיות בחיפה או צפונה יותר.
תנאים טובים
לקביעת ראיון נא להתקשר טלפונית 263231 או בכתב תל־אביב, רח' ויצמן 71.

יועצים לתחרות ניהול וייצר בע"מ — קקר

החברה הדרומית לשיווק בע"מ

→ דרוש ←

סוכן מכירות עבור סרטים דביקים מתוצרת 3M

בעל רקע טכני, עדיף בעל נסיון במכירה של סרטים דביקים, או מוצרים טכניים לתעשיה, רכב הכרחי.
נא לפנות בכתב: החברה הדרומית לשיווק בע"מ, רחוב לבנדה 10, תל־אביב.

לחברה מסחרית גדולה

דרושים

★ **סוכן מכירות**
לאזור תל־אביב

★ **פקידה**

היודעת הדפסה במכונת כתיבה עברית. העבודה באזור הרצליה, שעות העבודה 08.00—16.00.

✶

נא לפנות בכתב בפרטים מלאים לת.ד. 33157 תל־אביב עבור מס. 523.

לבית הספר התעשיתי
אורט — כימיקלים ופוספטים בע"מ
חיפה, ת. ד. 1428

דרוש מדריך מקצועי לעבודת מתכת

מועמדים עם נסיון בעבודה ובהדרכה יפנו להנהלת בית הספר בכתב או טל: 721381.

דרוש עוזר למחסנאי טכני

לפנות בכתב
ל„ישראליפט" בע"מ
ת.ד. 350 בני־ברק (עבור עוזר למחסנאי)

מוסד טכנולוגי גדול באיזור חיפה

מחפש

1. **שרטט בכיר**
(לתפקיד „אחראי לקבוצת שרטוט")
בוגר לשרטוט ותכנון חלקי מכונות במדור ללמודי חוץ בטכניון, בעל נסיון של שבע שנים לפחות (משרה מס' 8/1)

2. **מכשירנים/טכנאי מכונות**
בוגרי בי"ס מקצועי במגמת מכשירנות/מכונות, בעלי נסיון של שלש שנים לפחות (משרה מס' 8/2)

3. **כרסם**
בעל נסיון של שנתיים לפחות (משרה מס' 9)

4. **טכנאי ייצור**
בוגר קורס לטכנאי ייצור רצוי בעל נסיון של שלוש שנים (משרה מס' 21/1)

5. **מבקר טיב**
בוגר קורס לבקורת טיב, בעל נסיון של שנתיים לפחות (משרה מס' 21/2)

6. **מסגר - רתך**
בוגר בי"ס מקצועי, נסיון של שלוש שנים לפחות (משרה מס' 21/3)

7. **מסגר - כרסם**
בוגר בי"ס מקצועי, נסיון של שלוש שנים (משרה מס' 21/4)

אצלנו תוכל למצוא כישוריך, ללמוד טכניקות חדישות ומעניינות, להתקדם במקצועך, להשתלם ולהוסיף ידע. משכורתך — בהתאם לכישוריך.

אם תפנה לת.ד. 9757, חיפה (ציין את מספר המשרה בה הנך מעוניין) בצרוף קורות חיים, השכלה ונסיון מקצועי, נשמח לקבלך לראיון.

— סודיות מובטחת —

מ. ב. ט.
מפעלי בתים טרומיים בע"מ
שדרות, ת.ד. 12, טלפון 94221/2
חולון, רח' הבנאי 29 טל. 841166/7

דרושים צעירים
או חיילים משוחררים
להשתתפות בקורס מפסנות, ייצור והקמה של מבנים טרומיים

משך הקורס 3—5 חודשים.
המשתתפים יקבלו שכר מלא בתקופת הלימודים וישולבו בעבודה לאחר גמר הקורס.
הקורס מאורגן בשתוף עם המוסד להכשרה, השתלמות וייעול בענף הבניה.
המועמדים יפנו למנהל כח־אדם: —
בשדרות בימים: — ב' רה' בשעות 14.00—16.00.
בחולון בימים: — א' רד' בשעות 14.00—16.00.

ערד תעשיות כימיות בע"מ

דרוש
הנדסאי/טכנאי מכונות מתכנן בכיר

בעל נסיון בתכנון בתעשיה כימית
השכר בהתאם לנתונים האישיים
למועמד שאינו גר באיזור תנתן עזרה בהשגת דיור.

- **כתובת לפניות:**
ערד תעשיות כימיות בע"מ, מחלקת כח אדם, מישור רותם, ד.נ. ערבה, טלפון: 057-91121.
סודיות מובטחת

למען עצמאותך הכלכלית

הצטרף ל־הד"ת
התישבות הרב־תכליתית בישראל

צעירים וצעירות וכן זוגות עם ילדים, החושבים ברצינות על התבססותם ומוכנים לקבל על עצמם אתגרים ולבנות עתידם **בישוב רב־תכליתי חדש (השלישי בארץ)** יפנו בהקדם, בצרוף קורות חיים, לת.ד. 3452 תל־אביב.
(סודיות מובטחת).

התישבות קואופרטיבית זו, הינה מתקדמת יותר מהמושב השיתופי ומאפשרת בין היתר:

● רכוש פרטי ● משכורת ● חלוקת רווחים ● ילדים בטיפול משותף או בבית ● ארוחות בחדר האוכל או בבית ● עבודת האשה מלאה או חלקית ● יוזמה פרטית ועוד.

היה גם אתה בין המייסדים של צורת התישבות חדשה וחיונית זו!

هكذا من الاصل

هكذا من الأصل

דרושים

מקור
שרותי מידע ישראליים בע"מ

אנו מחפשים:

- מנהל מכני — במפעל פרטי גדול
- מהנדס מכונות — רקע עיבוד שבבי
- מנהל אדמיניסטרטיבי — למפעל באיזור פיתוח
- עוזר למנכ"ל — יצוא/יבוא, חיפה
- מנהלן + מזכירה — בירושלים
- מנהל חשבונות עצמאי — חצי יום (בוקר)
- מזכירה — ניהול מזכירות גדולה

מקור לשרותכם!

"מקור" תל־אביב רח' גורדון 65, ת.ד. 33366, טל. 248211

להנהלה מרכזית של בנק בת"א

דרושים

1. **מנתח מערכות**
בוגר קורס לניתוח מערכות ובעל ידע בסיסי בהנהלת חשבונות

2. **מבקר פנימי**
רואה חשבון או השכלה מקבילה ובעל נסיון מעשי בביקורת. התפקיד כרוך בנסיעות.

3. **מנהל חשבונות**
בעל השכלה תיכונית, אחרי שרות סדיר בצה"ל סוג 3(ד') בהנהלת חשבונות ונסיון של 3 שנות עבודה לפחות.

- הצעות בכתב בציון תולדות חיים ונסיון בעבודה יש להגיש עד ה־7.5.72 לת.ד. 4333 ת"א למספר 816, בציון מספר המשרה אליה מתכוון המועמד.

יועדפו בעלי נסיון בנקאי קודם.

— סודיות מובטחת —

ערד תעשיות כימיות בע"מ

דרוש
לאגף אחזקה
מהנדס מכונות

רצוי בעל נסיון של עד 3 שנים באחזקת מתקנים בתעשיה הכימית

למועמד שאינו גר באיזור תינתן עזרה בדיור

- כתובת לפניות:
ערד תעשיות כימיות בע"מ
מחלקת כח אדם
מישור רותם
ד.נ. ערבה
טלפון — 057-91121

סודיות מובטחת

ערד תעשיות כימיות בע"מ

דרושים
לעבודה באחזקה

מכונאים
— בוגרי בי"ס מקצועי, בעלי נסיון במתקנים תעשייתיים.

צורים
— בעלי נסיון בצנרת תעשייתית בלחץ גבוה.

רתכים
— בעלי נסיון ברתוך צנרת בלחץ גבוה.

מסגרים
— בעלי נסיון באחזקה בתעשיה.

חשמלאים
— בעלי רשיון מוסמך לפחות ונסיון בתעשיה.

* עבודה מעניינת ואתגר מקצועי
* תנאי שכר טובים
* למועמד מחוץ לאיזור תינתן עזרה בדיור

- כתובת לפניות:
ערד תעשיות כימיות בע"מ
מחלקת כח אדם
מישור רותם
ד.נ. ערבה
טלפון 057-91121

חברה גדולה העוסקת בייצור אופנה
מחפשת

* מנהל מחלקת בקרת איכות
דרוש נסיון רב בענף האפנה.
* מהנדס ייצור
דרוש נסיון בענף האפנה.
* מנהל מכירות
דרוש נסיון וקשרים בענף האפנה.
* מבקרי איכות לבקרת במתפרות בכל חלקי הארץ.
דרוש נסיון קודם.

לפנות בכתב עם קורות חיים, הכרה ונסיון לת.ד. 658 ת"א, עבור „אפנה".

סודיות מובטחת

אלתא תעשיות אלקטרוניות בע"מ

אשדוד

דרושים
לפעילות בשטח חדש
מהנדס מיקרו־גל
טכנאי מיקרו־גל

עם נסיון של לפחות שנתיים

המועמד יקבל הדרכה נוספת בארץ ובחו"ל.
ידיעת השפה האנגלית — הכרחית.

- על המועמדים לפנות בכתב אל מחלקת התעסוקה של „אלת"א" — אשדוד.

למפעל בסביבות תל־אביב

דרושים

1. **מהנדס כימי**
בעל נסיון בדבקים פלסטיים ופולימרים.

2. **הנדסאי מכונות**
בעל נסיון באחזקה ותכנון.

— • —

בהצעות נא לפנות לת.ד. 2905 תל־אביב בצרוף תולדות חיים.

סודיות מובטחת

כימיקלים ופוספטים בע"מ

דרושים לנו:
מסגרים/מכונאים
לשיפוץ משאבות

על המועמדים להיות בעלי נסיון של 5 שנים לפחות. לבעלי מקצוע מתאימים — מובטחים תנאים טובים.

- המועמדים יפנו אל מחלקת כח־אדם, ת.ד. 1428, חיפה, או טלפונית — 721381.

למפעל כימי במרכז הארץ
דרוש מיידית
מנהל אחזקה

בעל שלוש שנות נסיון לפחות באחזקת ציוד כימי לייצור ובאחזקת משק המפעל ומשרדיו.

תנאים טובים מובטחים למועמד המתאים.

★

לפנות בכתב ל„מנהל אחזקה", ת.ד. 23048 תל־אביב, עבור מס' 42.

מושב עובדים
במרכז הארץ
מחפש
מזכיר - מרכז

*

המעונינים יפנו בכתב ל„ירקון" ת.ד. 62 הוד־השרון או לטלפון 924953.

למפעל בסביבת רמת גן

דרושים:

* **רתכים**
* **מסגרים**
* **מסגר מכני**

בוגרי בי"ס מקצועיים ובעלי נסיון יפנו לנציג המפעל לפי המקומות המפורטים מטה:

תל־אביב	היחידה להכוונת החייל רח' אבן גבירול 10	ג, ה,	0900—1200
תל־אביב	לשכת מודיעין לתעסוקה והכוונה, רח' פרישמן 42	ג, ה,	בין השעות 2 עד 6 אחה"צ
רמת־גן	שרות התעסוקה רח' ארלוזורוב 14	ב, ד,	בין השעות 2 עד 6 אחה"צ

„כפר גנות"
אגודה שיתופית של הפוהמ"ז להתישבות תעשייתית (מושב שיתופי)
דרום רמת הגולן

דרושים
מנהל נגריה ונגרים דתיים

כמועמדים לחברות במשק (בגילאי 22—25), ובנות דתיות בעלות השכלה תיכונית (בגילאי 20—18).

בדבר פרטים נא לפנות:
1. מרכז הקואופרציה של הפוהמ"ז, אבן גבירול 166 ת"א, טלפון: 03-440316.
2. כפר גנות, דרום רמת הגולן, טל: 067-50411.

הסתדרות מדיצינית הדסה

במרכז הרפואי של הסתדרות מדיצינית הדסה בעין כרם
דרושות אחיות
מוסמכות ומעשיות
(72/18)

למחלקות השונות של המרכז הרפואי של הדסה בעין כרם.

המעונינות תפנינה אל ביה"ס לאחיות הדסה, ת.ד. 499, ירושלים.

למפעל תעשיתי
באיזור התעשיה בפתח־תקוה
דרוש
מנהל חשבונות עצמאי

בהצעות לפנות בכתב יד לת.ד. 1340 תל־אביב בצרוף פרטים אישיים על נסיון בעבודה, השכלה וכו'.

סודיות מובטחת

ההתאחדות העולמית של הסטודנטים היהודיים
מכריזה על משרה
למזכיר
לענינים פוליטיים
לתיאום פעילות יהודית בקנה מידה עולמי
מקום העבודה — לונדון

על הפונים להיות בעלי רקע נרחב וגם בפעילות פוליטית של סטודנטים יהודי העולם וכן בעלי ידע בבעיות חברה ופוליטיקה בנות זמננו. שפת האם: צרפתית, אנגלית או ספרדית.

המעונינים יפנו מיד בצרוף תולדות חיים
UJS — WORLD UNION
OF JEWISH STUDENTS
7, Grays Inn Rd
LONDON W.C.1 — England

דרושים צעירים

לאחר שרות צבאי —
בעלי רשיון לקטנוע
למחלקת אחזקה

לביצוע עבודות שימון ואחזקה מונעת
שכר עבודה + פרמיות
תנתן הדרכה במקום

לפנות רק בכתב ל„ישראליפסט" בע"מ (עבור טיפול מונע) ת.ד. 350 בני־ברק.

למפעל מתכת בתפתח
דרוש
מחסנאי ראשי

בעל נסיון בארגון וניהול מחסן חלקים, מוצרים וחומרי גלם, הדורש הקפדה וסידורים מיוחדים.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב־יד בתיאור נסיון קודם לת.ד. 16516 ת"א עבור „מחסנאי ראשי".

* תנאי עבודה מעולים
* סודיות מובטחת

חברת שיווק ארצית
מודיעה על משרות פנויות באזור תל־אביב

* **רכזי קניות טקסטיל**
* **מבקרי טיב טקסטיל**

באים בחשבון רק בעלי תואר מהנדס טקסטיל

מעונינים יפנו בציון נסיונם המקצועי וגילם לת.ד. 8601, תל־אביב עד ליום 10.5.72.

לבית ספר תיכון
ע"ש ד"ר א' לוינהרץ
בקרית מוצקין

דרוש
בשנת הלימודים תשל"ג
מורה לביאולוגיה
לכתות ט' — י"ב
עם הכנה לבחינות בגרות

המעונינים יפנו בכתב לת.ד. 60 קרית מוצקין או בטלפון למספר 04-717494 בשעות 8 עד 12

בירושלים דרושה
מזכירה

מנסחת, קצרנות עברית, נסיון לפחות 3 שנים. שעות עבודה רצופות.
משכורת 1,000 לירות לחודש.

עם פרטים מלאים נא לפנות לת.ד. 785 ירושלים עבור „מזכירה".

סודיות מובטחת

לחברת בניה בחולון
דרוש
מנהל חשבונות מעולה

בישורים: ארגון מחלקת הנהלת חשבונות. ידיעה בחישוב משכורות.

*

לפנות: טל. 858848 לקביעת ראיון.
09.00—13.00 — 16.00—19.00

דרושות:
מזכירה מנוסה ומתמחה
חלקית/מלאה — למשרד עורכי דין
טל. 257525 — 259355.

דרוש מנהל עבודה
בעל נסיון רב
לפרויקט בניה וגמר
של בית מלון בת"א בעל 280 חדרים

לפנות בשעות העבודה
טל. 228091.

דרושים קבלנים
להרבבת נגרות בנין בתל־אביב ובסביבתה

לפנות בטלפון: 260057, 258929
בכתב לפי הכתובת:
י.ב.ס. רחוב אבן גבירול 12, תל־אביב

הכפר הירוק ע"ש לוי אשכול
לשנה"ל תשל"ג דרושים:

1. מדריך חברתי
2. נהג ועובד שרותים
3. גרפיקאי במשרה חלקית

לפנות בכתב: הנהלת הכפר הירוק 60974.

לחברה ציבורית
דרושה
כתבנית נשיונל 32
עם נסיון

לפנות לת.ד. 1469 ת"א, עבור „בציבורי".

ל„סנפיר" כלי שיט בע"מ — דרושים
צבעי רכב - רססים
מנהל חשבונות ג' - ד'
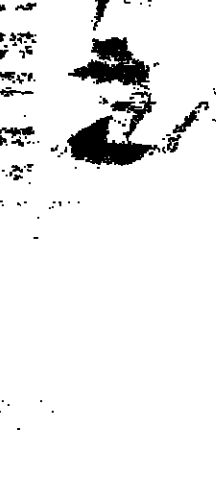
לפנות ת.ד. 10077 חיפה, טל. 04-726014.